

Erasmus+

*Przewodnik po
programie*

*W przypadku rozbieżności między poszczególnymi wersjami językowymi
wersją nadrzędną jest wersja angielska.*

Wersja 3 (2015): 16/01/2015

Erasmus+

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
CZĘŚĆ A – OGÓLNE INFORMACJE O PROGRAMIE ERASMUS+	9
Jakie są cele i istotne aspekty programu Erasmus+?	11
Jaką strukturę ma program Erasmus+?	15
Jaki jest budżet programu?	17
Kto odpowiada za realizację programu Erasmus+?	18
Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+?	23
CZĘŚĆ B – INFORMACJE O AKCJACH OBJĘTYCH NINIEJSZYM PRZEWODNIKIEM 27	
Kształcenie i szkolenie	28
Młodzież	30
Trzy akcje kluczowe	31
Akcja 1: Mobilność edukacyjna	32
Które akcje objęte są wsparciem?	32
Projekty w zakresie mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży	34
Jakie są cele projektu mobilności?	34
Czym jest projekt mobilności?	34
Projekty mobilności studentów i pracowników szkół wyższych	36
Projekt mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego	54
Projekt mobilności kadry zajmującej się edukacją szkolną	64
Mobilność kadry edukacji dorosłych	71
Projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą	78
Wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego	92
Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus	99
Kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+	109
Akcja 2: Współpraca na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk	110
Które akcje objęte są wsparciem?	110
Partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży	112
Sojusze na rzecz wiedzy	134
Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych	143
Budowanie potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego	159
Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży	183
Akcja 3: Wsparcie w reformowaniu polityk	198
Które akcje objęte są wsparciem?	198
Usystematyzowany dialog: spotkania osób młodych i decydentów do spraw młodzieży ...	200
Działania „Jean Monnet”	208
Które akcje objęte są wsparciem?	208
Moduły Jean Monnet	210

Katedry Jean Monnet	215
Centra doskonałości Jean Monnet	219
Wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji i stowarzyszeń	224
Sieci Jean Monnet (debata orientacyjna ze światem akademickim)	233
Projekty „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim)	237
Sport	246
Które akcje objęte są wsparciem?	246
Współpraca partnerska	248
Niekomercyjne europejskie imprezy sportowe	254
CZĘŚĆ C – INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW	258
Jakie warunki należy spełnić, aby móc przedłożyć projekt w ramach programu Erasmus+?	258
Krok 1: rejestracja na portalu dla uczestników	258
Krok 2: sprawdzenie zgodności z kryteriami programu	259
Krok 3: sprawdzenie warunków finansowych	262
Krok 4: wypełnienie i złożenie formularza wniosku	265
Jakie są dalsze kroki po złożeniu wniosku?	266
Jakie są dalsze kroki po zatwierdzeniu wniosku?	268
Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności	271
Inne ważne przepisy umowne	273
ZAŁĄCZNIK I - SZCZEGÓŁOWE ZASADY I INFORMACJE NA TEMAT DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH MOBILNOŚCI, PARTNERSTW STRATEGICZNYCH I BUDOWANIA POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM	277
ZAŁĄCZNIK II – ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW	329
ZAŁĄCZNIK III – GLOSARIUSZ NAJWAŻNIEJSZYCH TERMINÓW	336
ZAŁĄCZNIK IV – PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI I DANE KONTAKTOWE	346

SKRÓTY

- **DG EAC:** Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury
- **EACEA:** Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego
- **ECAS:** system uwierzytelniania Komisji Europejskiej
- **ECHE:** Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego
- **ECTS:** europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym
- **ECVET:** europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- **EHEA:** europejski obszar szkolnictwa wyższego
- **EBI:** Europejski Bank Inwestycyjny
- **ELL:** Europejski Znak Innowacyjności w zakresie Nauczania Języków Obcych
- **EQAR:** europejski rejestr zapewniania jakości w szkolnictwie wyższym
- **EQAVET:** europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym
- **PE:** Parlament Europejski
- **EQF:** europejskie ramy kwalifikacji
- **ESCO:** europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów
- **UE:** Unia Europejska
- **RF:** rozporządzenie finansowe
- **HEI:** instytucja szkolnictwa wyższego
- **HERE:** eksperci do spraw reformy szkolnictwa wyższego
- **ICT:** technologie informacyjno-komunikacyjne
- **ISP:** intensywny program nauczania
- **EMJMD:** wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus
- **NA:** agencja narodowa
- **NARIC:** sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji
- **NEO:** biuro krajowe programu Erasmus+
- **NQF:** krajowe ramy kwalifikacji
- **OECD:** Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
- **OER:** otwarte zasoby edukacyjne
- **OMK:** otwarta metoda koordynacji
- **PIC:** numer identyfikacji uczestnika
- **URF:** wspólny system rejestracji
- **VET:** kształcenie i szkolenie zawodowe

WPROWADZENIE

Niniejszy przewodnik przeznaczony jest dla osób, które chcą zdobyć gruntowną wiedzę na temat programu Erasmus+. Dokument ten jest skierowany głównie do potencjalnych:

- organizacji uczestniczących, tzn. do organizacji, instytucji i organów, które organizują działania wspierane w ramach programu;
- uczestników, tzn. do osób fizycznych (studentów, stażystów, praktykantów, uczniów, dorosłych słuchaczy, młodzieży, wolontariuszy lub profesorów, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, osób pracujących z młodzieżą i osób zawodowo związanych z kształceniem, szkoleniem, młodzieżą i sportem itd.), które uczestniczą w działaniach organizowanych przez organizacje uczestniczące.

Każdego roku organizacje z całej Europy zgłaszają tysiące projektów, ubiegając się o wsparcie finansowe w ramach programu Erasmus+; z tego względu Komisja opracowała przejrzystą procedurę oceny, dzięki której dofinansowanie ma być przyznawane na najlepsze projekty:

- w odniesieniu do większości akcji wszystkie zasady i warunki uzyskania dofinansowania z programu zostały określone w niniejszym przewodniku;
- w odniesieniu do niektórych innych akcji, o których w niniejszym przewodniku tylko wspomniano, zasady i warunki uzyskania dotacji są określane w poszczególnych zaproszeniach do składania wniosków publikowanych przez Komisję Europejską lub w jej imieniu.

Planując złożenie wniosku, potencjalne organizacje uczestniczące mogą posiłkować się innymi dokumentami referencyjnymi i korzystać z zawartych w nich informacji; niektóre z tych dokumentów wymieniono w załączniku IV do niniejszego przewodnika.

JAK KORZYSTAĆ Z PRZEWODNIKA?

Niniejszy przewodnik składa się z trzech głównych części:

- w części A zawarto ogólny zarys programu. Przedstawiono w niej informacje na temat celów, priorytetów i głównych elementów programu, krajów uczestniczących w programie, struktur wykonawczych i całkowitego dostępnego budżetu. Ta część skierowana jest do osób, które chcą uzyskać ogólne informacje na temat zakresu i struktury przedmiotowego programu;
- w części B przedstawiono konkretne informacje na temat akcji w ramach programu, o których mowa w niniejszym przewodniku. Przedmiotowa część skierowana jest przede wszystkim do osób, które chcą uzyskać bardziej szczegółowe informacje na temat rodzajów projektów, które są wspierane w ramach programu. Informacje zawarte w tej części doprecyzowano w załączniku I do niniejszego przewodnika;
- w części C zawarto szczegółowe informacje na temat procedury składania wniosków o dofinansowanie i wyboru projektów, a także na temat przepisów finansowych i administracyjnych dotyczących przyznawania dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Przedmiotowa część skierowana jest do wszystkich, którzy zamierzają złożyć wniosek w sprawie projektu w ramach programu Erasmus+.

Ponadto niniejszy przewodnik obejmuje następujące załączniki:

- załącznik I: dodatkowe zasady i informacje dotyczące akcji, o których mowa w przewodniku;
- załącznik II: wytyczne dla beneficjentów dotyczące rozpowszechniania wyników;
- załącznik III: glosariusz podstawowych terminów stosowanych w niniejszym przewodniku;
- załącznik IV: przydatne źródła informacji i dane kontaktowe.

CZĘŚĆ A – OGÓLNE INFORMACJE O PROGRAMIE ERASMUS+

Erasmus+ stanowi program UE na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu na lata 2014–2020¹. Kształcenie, szkolenie, młodzież i sport to dziedziny, które mogą znacząco przyczynić się do sprostania zmianom społeczno-ekonomicznym, głównym wyzwaniom, przed jakimi będzie stawać Europa do końca dziesięciolecia, oraz które mogą przyczynić się do realizacji strategii „Europa 2020” na rzecz wzrostu gospodarczego, zatrudnienia, sprawiedliwości społecznej i włączenia społecznego.

Zbyt wiele osób młodych przedwcześnie kończy naukę, narażając się na wysokie ryzyko bezrobocia i marginalizacji społecznej. Walka z rosnącym bezrobociem, w szczególności wśród osób młodych, stała się jednym z najpilniejszych zadań rządów europejskich. Na takie samo ryzyko narażonych jest wiele dorosłych osób o niskich kwalifikacjach. Technologie powodują zmianę sposobu funkcjonowania społeczeństwa i konieczne jest zapewnienie ich jak najlepszego wykorzystania. Przedsiębiorstwa z UE muszą zwiększyć swoją konkurencyjność za pomocą talentu i innowacji. Sprawnie funkcjonujące systemy kształcenia i szkolenia oraz strategie polityczne na rzecz młodzieży mogą przyczynić się do przewyższenia wspomnianych wyzwań poprzez zapewnienie ludziom umiejętności wymaganych na rynku pracy i w ramach gospodarki, dając im możliwość odegrania aktywnej roli w społeczeństwie i osiągnięcia osobistego spełnienia. Reformy w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży mogą zwiększyć postępy w realizacji tych celów, w oparciu o wspólną wizję decydentów i zainteresowanych stron, solidne podstawy i współpracę w różnych dziedzinach i na różnych poziomach.

Kolejne wyzwanie dotyczy rozwoju kapitału społecznego wśród osób młodych, wzmacniania pozycji osób młodych oraz ich zdolności w zakresie aktywnego uczestnictwa w społeczeństwie, zgodnie z postanowieniami traktatu lizbońskiego w celu „zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy”. Do przedmiotowej kwestii można się również odnieść za pomocą działań z zakresu uczenia się pozaformalnego mających na celu podnoszenie umiejętności i kompetencji osób młodych oraz zwiększanie ich aktywności obywatelskiej.

Ponadto konieczne jest zapewnienie organizacjom młodzieżowym i osobom pracującym z młodzieżą możliwości szkolenia i współpracy w celu rozwijania ich profesjonalizmu i nadania pracy z młodzieżą wymiaru europejskiego.

Program Erasmus+ został opracowany tak, aby wspierać starania krajów uczestniczących w programie na rzecz efektywnego wykorzystywania potencjału umiejętności ludzkich i kapitału społecznego Europy, potwierdzając jednocześnie zasadę uczenia się przez całe życie przez powiązanie wsparcia na rzecz uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego w dziedzinach kształcenia, szkolenia i sportu. Program zwiększa również możliwości z zakresu współpracy i mobilności dotyczące krajów partnerskich, przede wszystkim w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży.

Zgodnie z jednym z nowych elementów wprowadzonych w traktacie lizbońskim Erasmus+ wspiera również działania mające na celu rozwijanie europejskiego wymiaru sportu poprzez promowanie współpracy między organami odpowiedzialnymi za sport. W programie promuje się tworzenie i rozwój europejskich sieci, zapewniając możliwości współpracy między zainteresowanymi stronami oraz wymianę i transfer wiedzy i know-how w różnych obszarach dotyczących sportu i aktywności fizycznej. Ta wzmocniona współpraca przyniesie wyraźne pozytywne skutki pod względem rozwijania potencjału kapitału ludzkiego w Europie, przyczyniając się do ograniczenia kosztów społecznych i gospodarczych braku aktywności fizycznej.

Ogółem w ramach programu wspierane są działania, współpraca i narzędzia spójne z celami strategii „Europa 2020” i jej inicjatywami przewodnimi, takimi jak Mobilna młodzież i Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia. Za pomocą otwartych metod koordynacji program przyczynia się również do realizacji celów strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz strategii UE na rzecz młodzieży.

Przedmiotowa inwestycja w wiedzę, umiejętności i kompetencje przyniesie korzyści osobom fizycznym, instytucjom, organizacjom i całemu społeczeństwu, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego oraz zapewniając dobrobyt i włączenie społeczne w Europie i poza jej granicami.

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1288/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające „Erasmus+”: unijny program na rzecz kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0050:0073:PL:PDF>).

Przewodnik po programie Erasmus+ sporządzono zgodnie z rocznym programem prac Erasmus+ przyjętym przez Komisję Europejską, a zatem można dokonywać jego przeglądu w celu odzwierciedlenia priorytetów i kierunków działania określonych w programach prac przyjętych w kolejnych latach. Wdrażanie niniejszego przewodnika zależy również od dostępności środków przewidzianych w projekcie budżetu po przyjęciu budżetu na dany rok przez władzę budżetową lub przewidzianych zgodnie z zasadą dwunastej części środków tymczasowych.

WCZEŚNIEJSZE DOŚWIADCZENIA I PRZYSZŁE MOŻLIWOŚCI

Program Erasmus+ opiera się na osiągnięciach z ponad 25 lat funkcjonowania europejskich programów na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży obejmujących współpracę w wymiarze zarówno wewnątrzunijnym, jak i międzynarodowym. Erasmus+ jest wynikiem połączenia następujących europejskich programów realizowanych przez Komisję w latach 2007–2013:

- programu „Uczenie się przez całe życie”;
- programu „Młodzież w działaniu”;
- programu Erasmus Mundus;
- Tempus;
- Alfa;
- Edulink;
- programów współpracy z krajami uprzemysłowionymi w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

Wspomniane programy wspierały działania w dziedzinie szkolnictwa wyższego (w tym jego wymiaru międzynarodowego), kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej, edukacji dorosłych oraz młodzieży (w tym w wymiarze międzynarodowym).

Erasmus+ ma na celu wykroczenie poza zakres wspomnianych programów przez promowanie synergii i wzajemnego inspirowania się w różnych dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, eliminowanie sztucznych granic między poszczególnymi działaniami i projektami, wspieranie nowych pomysłów, przyciąganie nowych podmiotów ze środowiska pracy i społeczeństwa obywatelskiego oraz pobudzanie nowych form współpracy. Erasmus+ ma z założenia stanowić skuteczniejszy instrument pozwalający na zaradzenie rzeczywistym potrzebom w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego w Europie i poza nią.

W związku z tym kluczowe znaczenie ma dopilnowanie, aby nowy program był silną, powszechnie rozpoznawalną marką. Z tego powodu wszystkie informacje na temat akcji i działań wspieranych w ramach programu będą rozpowszechniane przede wszystkim z wykorzystaniem nazwy „Erasmus+”. Aby pomóc uczestnikom i beneficjentom wcześniejszych programów odnaleźć się w ramach Erasmus+, do celów komunikowania i rozpowszechniania informacji w odniesieniu do akcji skierowanych do określonego sektora oprócz wspólnej nazwy „Erasmus+” można również stosować następujące nazwy:

- „Erasmus+: Comenius” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z edukacją szkolną;
- „Erasmus+: Erasmus” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze szkolnictwem wyższym i ukierunkowanych na kraje uczestniczące w programie;
- „Erasmus+: Erasmus Mundus” w odniesieniu do wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus;
- „Erasmus+: Leonardo da Vinci” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z kształceniem i szkoleniem zawodowym;
- „Erasmus+: Grundtvig” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z uczeniem się dorosłych;
- „Erasmus+: Młodzież w działaniu” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie z uczeniem się pozaformalnym i nieformalnym młodzieży;
- „Erasmus+: Jean Monnet” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze studiami z zakresu Unii Europejskiej;
- „Erasmus+: Sport” w odniesieniu do działań w ramach programu związanych wyłącznie ze sportem.

JAKIE SĄ CELE I ISTOTNE ASPEKTY PROGRAMU ERASMUS+?

CEL OGÓLNY

Program Erasmus+ przyczynia się do:

- osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”, w tym wyznaczonego w niej głównego celu w dziedzinie edukacji²;
- osiągnięcia celów strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia („ET 2020”), w tym odpowiednich poziomów odniesienia;
- zrównoważonego rozwoju krajów partnerskich w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- osiągnięcia ogólnych celów odnowionych ram europejskiej współpracy na rzecz młodzieży (na lata 2010–2018);
- rozwoju europejskiego wymiaru sportu, w szczególności sportu powszechnego, zgodnie z planem prac UE w dziedzinie sportu;
- promowania europejskich wartości zgodnie z art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej³.

ISTOTNE ASPEKTY PROGRAMU ERASMUS+

Na szczególną uwagę zasługują wymienione poniżej aspekty programu. Niektóre z nich przedstawiono bardziej szczegółowo na stronach internetowych Komisji.

UZNAWANIE I WALIDACJA UMIEJĘTNOŚCI I KWALIFIKACJI

W ramach Erasmus+ wspiera się unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności dotyczące umiejętności i kwalifikacji – w szczególności Europass, Youthpass, europejskie ramy kwalifikacji (EQF), europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym (ECTS), europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET), europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET), europejski rejestr zapewniania jakości (EQAR), Europejskie Stowarzyszenie na Rzecz Zapewnienia Jakości w Szkolnictwie Wyższym (ENQA) oraz sieci w dziedzinie kształcenia i szkolenia o zasięgu unijnym wspierające wspomniane narzędzia, w szczególności sieć krajowych ośrodków ds. uznawalności akademickiej i informacji (NARIC), sieci Euroguidance, krajowe centra Europass i krajowe punkty koordynacji europejskich ram kwalifikacji.

Wspólnym celem wspomnianych narzędzi jest zapewnienie łatwiejszego uznawania i rozpoznawania umiejętności i kwalifikacji w poszczególnych krajach i poza ich granicami we wszystkich podsystemach kształcenia i szkolenia oraz na rynku pracy, niezależnie od tego, czy zostały zdobyte za pomocą formalnego kształcenia i szkolenia, czy też poprzez inne doświadczenia edukacyjne (np. doświadczenie zawodowe, wolontariat, e-uczenie się). Narzędzia te mają również na celu zapewnienie, aby polityka w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży w dalszym ciągu przyczyniała się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” z zakresu konkurencyjności, zatrudnienia i wzrostu gospodarczego dzięki skuteczniejszej integracji rynku pracy oraz większej mobilności, a także do osiągnięcia głównych celów w dziedzinie edukacji i zatrudnienia.

Aby można było osiągnąć wspomniane cele, narzędzia powinny być do nich odpowiednio dostosowane. Powinny one umożliwiać reagowanie na nowe zjawiska, takie jak umiędzynarodowienie edukacji i coraz częstsze stosowanie cyfrowych narzędzi edukacyjnych, oraz wspieranie tworzenia elastycznych ścieżek kształcenia zgodnych z potrzebami i celami osób uczących się. Oznacza to, że w przyszłości może zająć konieczność wprowadzenia zmian we wspomnianych narzędziach. Zmiany te powinny prowadzić do większej spójności i ogólnego uproszczenia narzędzi oraz powinny wspierać tworzenie prawdziwie europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji, w którym osoby uczące się i pracownicy mogą się swobodnie przemieszczać w celach związanych z pracą lub w celu dalszego uczenia się.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/skills-qualifications_pl.htm

ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW PROJEKTÓW

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników stanowi jeden z kluczowych etapów realizacji projektu w ramach Erasmus+. Daje on organizacjom uczestniczącym możliwość informowania o wynikach i rezultatach uzyskanych w

² Głównym celem w dziedzinie edukacji jest zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poziomu poniżej 10% i zwiększenie odsetka osób z wyższym wykształceniem do co najmniej 40% do 2020 r.

³ Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

ramach ich projektów oraz dzielenia się nimi, przedłużając w ten sposób wpływ takich projektów, zwiększając ich trwałość oraz uzasadniając europejską wartość dodaną programu Erasmus+. W celu skutecznego rozpowszechniania i wykorzystywania wyników projektów organizacje zaangażowane w projekty w ramach Erasmus+ są proszone o poświęcenie niezbędnej uwagi działaniom z zakresu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników już na etapie opracowywania i realizacji swoich projektów. Poziom oraz intensywność takich działań powinny być proporcjonalne do celów, zakresu i założeń różnych akcji programu Erasmus+. Wyniki osiągnięte w ramach konkretnego projektu mogą mieć duże znaczenie i mogą być interesujące również w odniesieniu do dziedzin, które nie wchodzą w zakres danego projektu, a opracowanie strategii oraz metod mających na celu zapewnienie innym łatwego dostępu do elementów już opracowanych i stworzonych należy do zadań w ramach poszczególnych projektów. Szczegółowe wytyczne w tej kwestii można znaleźć w załączniku II do niniejszego przewodnika.

WYMÓG OTWARTEGO DOSTĘPU DO MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH, DOKUMENTÓW I MEDIÓW OPRACOWANYCH W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+

W ramach Erasmus+ promuje się otwarty dostęp do materiałów, dokumentów i mediów, które są pomocne w uczeniu się, nauczaniu, szkoleniu oraz pracy z młodzieżą i które powstają w ramach projektów finansowanych przez dany program. Beneficjenci dofinansowania w ramach programu Erasmus+, którzy opracowują takie materiały, dokumenty i media w zakresie jakiegokolwiek finansowanego projektu, muszą podać je do wiadomości publicznej w postaci cyfrowej, dostępnej bezpłatnie za pośrednictwem internetu na zasadzie licencji otwartych. Beneficjenci mogą jednak określić najbardziej odpowiedni poziom otwartego dostępu, w tym w stosownych przypadkach jego ograniczenia (np. zakaz wykorzystania do celów komercyjnych przez osoby trzecie) w odniesieniu do charakteru projektu i rodzaju materiału. Wymóg otwartego dostępu nie narusza praw własności intelektualnej beneficjentów dofinansowania.

WYMIAR MIĘDZYNARODOWY

Erasmus+ ma silny wymiar międzynarodowy (tj. współpracę z krajami partnerskimi) przede wszystkim w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży.

W dziedzinie szkolnictwa wyższego w ramach Erasmus+ wspierane są następujące główne akcje ukierunkowane na współpracę z krajami partnerskimi:

- **międzynarodowa mobilność poszczególnych osób w celu uzyskania punktów zaliczeniowych oraz wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus** (w ramach Akcji 1) promujące mobilność osób uczących się i kadry z krajów partnerskich i wyjazdy do tych krajów;
- projekty z zakresu **budowania potencjału** w dziedzinie szkolnictwa wyższego (w ramach Akcji 2) promujące współpracę i partnerstwa, które mają wpływ na modernizację i umiędzynarodowienie instytucji i systemów szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, ze szczególnym uwzględnieniem krajów partnerskich sąsiadujących z UE;
- wsparcie **dialogu politycznego** (w ramach Akcji 3) za pośrednictwem sieci ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE, międzynarodowego stowarzyszenia absolwentów, dialogu politycznego z krajami partnerskimi oraz międzynarodowych imprez mających na celu zwiększanie atrakcyjności i promocję;
- działania „**Jean Monnet**” mające na celu pobudzenie nauczania, badań i dyskusji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej na całym świecie.

W odniesieniu do młodzieży w ramach Erasmus+ wspiera się następujące główne akcje:

- **mobilność osób młodych i osób pracujących z młodzieżą** (w ramach Akcji 1) promujące wymianę młodzieży, wolontariat europejski oraz mobilność osób pracujących z młodzieżą we współpracy z krajami partnerskimi sąsiadującymi z UE;
- projekty z zakresu **budowania potencjału** w dziedzinie młodzieży (w ramach Akcji 2) promujące działania z zakresu współpracy i mobilności, które mają pozytywny wpływ na jakościowy rozwój pracy z młodzieżą, polityki młodzieżowej i systemów wsparcia dla młodzieży oraz na uznawanie kształcenia pozaformalnego w krajach partnerskich, przede wszystkim w krajach Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP), Azji i Ameryki Południowej;
- zaangażowanie osób młodych i organizacji młodzieżowych z krajów partnerskich sąsiadujących z UE w **usystematyzowany dialog** młodzieży (w ramach Akcji 3) przez ich uczestnictwo w międzynarodowych

spotkaniach, konferencjach i wydarzeniach promujących dialog między młodzieżą a decydentami.

Ponadto inne akcje w ramach programu (partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, współpraca partnerska) również są otwarte dla organizacji z krajów partnerskich w zakresie, w jakim ich uczestnictwo wnosi wartość dodaną do danego projektu (więcej informacji znajduje się w części B niniejszego przewodnika).

WIELOJĘZYCZNOŚĆ

Wielojęzyczność jest jednym z filarów europejskiego projektu i wyraźnym symbolem aspiracji UE do zjednoczenia w różnorodności. Znajomość języków obcych odgrywa kluczową rolę wśród umiejętności, które przyczyniają się do lepszego przygotowania osób do rynku pracy i pozwalają obywatelom na lepsze wykorzystanie dostępnych możliwości. Celem UE jest zapewnienie każdemu obywatelowi możliwości uczenia się od najmłodszych lat co najmniej dwóch języków obcych.

Promowanie uczenia się języków i różnorodności językowej stanowi jeden z celów szczegółowych programu. Brak kompetencji językowych jest jedną z głównych barier w uczestnictwie w europejskich programach na rzecz kształcenia, szkolenia i młodzieży. Możliwości, jakie oferuje się w celu udzielania wsparcia językowego, służą zwiększeniu wydajności i skuteczności mobilności, poprawie wyników uczenia się, a zatem przyczyniają się do osiągnięcia szczegółowego celu projektu.

Wsparcie językowe jest dostępne w odniesieniu do języka, którego uczestnicy używają do celów uczenia się, odbycia praktyki (stażu) lub udziału w zagranicznym wolontariacie w ramach długoterminowych działań z zakresu mobilności wspieranych na podstawie Akcji 1. Wsparcie językowe będzie oferowane głównie *online*, ponieważ w przypadku uczenia się języków proces e-uczenia się jest korzystny pod względem dostępu i elastyczności. Wsparcie *online* obejmuje obowiązkową ocenę kompetencji językowych oraz dobrowolne kursy językowe. Ocena znajomości języka, która stanowi kluczowy element przedmiotowej inicjatywy, ma na celu właściwe przygotowanie każdego uczestnika oraz zgromadzenie dowodów potwierdzających umiejętności językowe uczestników unijnego programu mobilności. W związku z tym uczestnicy będą przechodzić ocenę znajomości języka przed rozpoczęciem okresu mobilności, a na jego zakończenie przeprowadzana będzie kolejna ocena mająca na celu monitorowanie postępów w zakresie kompetencji językowych. Udział w działaniu z zakresu mobilności nie jest uzależniony od wyników testu znajomości języka, który rozwiązują uczestnicy przed wyjazdem.

Przed opracowaniem narzędzi internetowych tak, aby obejmowały wszystkie języki, beneficjenci projektów mobilności otrzymają finansowanie w celu uzyskania wsparcia językowego w językach, które nie są dostępne za pośrednictwem usługi *online* oferowanej przez Komisję.

W ramach Akcji 2 wspierane będą partnerstwa strategiczne w dziedzinie nauczania i uczenia się języków. Innowacje i dobre praktyki mające na celu promowanie umiejętności językowych mogą obejmować na przykład metody nauczania i oceny, opracowanie materiałów dydaktycznych, badania naukowe, uczenie się języków wspomagane komputerowo oraz przedsięwzięcia z zakresu przedsiębiorczości wykorzystujące języki obce. Ponadto w razie potrzeby beneficjentom partnerstw strategicznych, którzy organizują długoterminowe szkolenia i działania z zakresu nauczania dla kadry, osób pracujących z młodzieżą i osób uczących się, można zapewnić finansowanie wsparcia językowego.

Jeżeli chodzi o przyznawanie europejskiego znaku jakości dla nowatorskich inicjatyw w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych (ELL), agencje narodowe zachęca się do dobrowolnego organizowania regularnych (odbywających się co roku lub co dwa lata) krajowych konkursów w krajach uczestniczących w programie. Przyznawanie europejskiego znaku jakości powinno stanowić bodziec do wykorzystywania i rozpowszechniania znakomitych wyników w zakresie wielojęzyczności oraz powinno przyczyniać się do promowania publicznego zainteresowania nauką języków.

RÓWNY DOSTĘP I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Program Erasmus+ ma na celu promowanie równego dostępu i włączenia społecznego przez ułatwianie dostępu osobom uczącym się ze środowisk w niekorzystnej sytuacji i o mniejszych szansach w porównaniu z rówieśnikami. Osoby te znajdują się w niekorzystnej sytuacji z powodu osobistych trudności lub przeszkód, które ograniczają ich uczestnictwo w transnarodowych projektach lub uniemożliwiają je. Poniżej przedstawiono kategorie przeszkód lub trudności, z jakimi mogą zmagać się wspomniane osoby:

- niepełnosprawność (tj. uczestnicy o specjalnych potrzebach): osoby niepełnosprawne intelektualnie (upośledzone umysłowo, osoby z upośledzeniem funkcji poznawczych, osoby o obniżonym poziomie rozwoju intelektualnego), fizycznie, sensorycznie lub w inny sposób;
- trudności edukacyjne: osoby młode mające trudności w uczeniu się; osoby przedwcześnie kończące naukę; osoby o niskich kwalifikacjach; osoby młode osiągające słabe wyniki w nauce szkolnej;

- przeszkody natury ekonomicznej: osoby o niskim standardzie życia, niskich dochodach, zależne od systemu opieki społecznej; osoby młode długotrwale bezrobotne lub ubogie; osoby bezdomne, zadłużone lub doświadczające problemów finansowych;
- różnice kulturowe: imigranci lub uchodźcy bądź ich potomkowie; osoby należące do mniejszości narodowych lub etnicznych; osoby mające trudności z adaptacją językową lub integracją kulturową;
- problemy zdrowotne: osoby z przewlekłymi problemami zdrowotnymi, poważnymi chorobami lub zaburzeniami psychicznymi;
- przeszkody społeczne: osoby dyskryminowane ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, orientację seksualną, niepełnosprawność itp.; osoby o ograniczonych umiejętnościach społecznych bądź wykazujące zachowania antyspołeczne lub ryzykowne; osoby znajdujące się w nieustabilizowanej sytuacji życiowej; (byli) przestępcy, (byli) narkomani i alkoholicy; młodzi rodzice lub osoby samotnie wychowujące dzieci; sieroty;
- przeszkody natury geograficznej: osoby z obszarów oddalonych lub wiejskich; osoby mieszkające na małych wyspach lub w regionach peryferyjnych; osoby z „problematicznych” stref miejskich; osoby z obszarów o słabej rozwiniętej sieci usług (ograniczony transport publiczny, słaba infrastruktura).

W dziedzinie młodzieży opracowano strategię na rzecz włączenia społecznego i różnorodności, która ma stanowić wspólne ramy, by wspierać uczestnictwo i włączenie młodych osób o mniejszych szansach do programu Erasmus+. Strategię można znaleźć na stronie Komisji Europejskiej.

OCHRONA I BEZPIECZEŃSTWO UCZESTNIKÓW

Ochrona i bezpieczeństwo osób uczestniczących w projektach Erasmus+ stanowią istotne zasady programu. Wszystkie osoby biorące udział w programie Erasmus+ powinny mieć możliwość korzystania w pełni z możliwości rozwoju osobistego i zawodowego oraz uczenia się. Takie warunki można stworzyć jedynie w bezpiecznym otoczeniu, w którym szanuje się i chroni prawa wszystkich osób.

W tym celu każda organizacja uczestnicząca w programie Erasmus+ musi wprowadzić skuteczne procedury i mechanizmy, które będą promować i gwarantować bezpieczeństwo oraz ochronę uczestników w ramach ich projektów. Pod tym względem wszyscy studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie, dorośli słuchacze, osoby młode, kadra i wolontariusze zaangażowani w działania z zakresu mobilności w ramach Akcji 1 lub 2 programu Erasmus+ muszą być ubezpieczeni od ryzyka związanego z ich udziałem w przedmiotowych działaniach. Poza wolontariatem europejskim, w ramach którego przewidziano specjalną polisę ubezpieczeniową (zob. załącznik I do niniejszego przewodnika), w programie Erasmus+ nie określono jednego możliwego kształtu ubezpieczenia ani nie zalecono określonych zakładów ubezpieczeń. W ramach programu to organizatorzy projektów są odpowiedzialni za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego projektu oraz ofercie krajowego rynku ubezpieczeń. Ponadto nie jest wymagane wykupienie polisy ubezpieczeniowej w związku z konkretnym projektem, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione przez organizatorów projektów.

Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary:

- w stosownych przypadkach – ubezpieczenie na czas podróży (obejmujące uszkodzenie lub zagubienie bagażu);
- odpowiedzialność cywilną (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności);
- wypadek i ciężką chorobę (w tym stałą lub czasową niezdolność do pracy);
- śmierć (w tym sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku projektów realizowanych za granicą).

W stosownych przypadkach zdecydowanie zaleca się, aby uczestnicy projektów transnarodowych posiadali europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to bezpłatna karta, która zapewnia dostęp do wszelkich niezbędnych z medycznego punktu widzenia usług państwowej opieki zdrowotnej podczas tymczasowego pobytu w dowolnym z 28 państw członkowskich UE, w Islandii, Liechtensteinie i Norwegii na takich samych warunkach i w takiej samej cenie (czyli w niektórych państwach bezpłatnie) jak osobom ubezpieczonym w danym państwie. Dalsze informacje o karcie oraz o sposobach jej otrzymania można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>

Ponadto, jeżeli w projektach uczestniczą osoby młode poniżej 18 roku życia, organizacje uczestniczące są zobowiązane do uzyskania wcześniejszej zgody na ich udział w projekcie od rodziców lub opiekunów prawnych.

JAKĄ STRUKTURĘ MA PROGRAM ERASMUS+?

W ramach programu Erasmus+ realizuje się wymienione poniżej akcje, które mają umożliwić osiągnięcie jego celów.

AKCJA 1 – MOBILNOŚĆ

W ramach tej akcji kluczowej wspierane są:

- **mobilność osób uczących się i kadry:** możliwości podjęcia nauki lub zdobycia doświadczenia zawodowego w innym kraju przez studentów i uczniów, praktykantów/stażystów, osoby młode i wolontariuszy, a także profesorów, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, pracowników instytucji edukacyjnych oraz organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- **wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus:** zintegrowane programy studiów wyższych oferowane przez konsorcja instytucji szkolnictwa wyższego, które przyznają stypendia na cały okres studiów najlepszym studentom studiów magisterskich na całym świecie;
- **kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+:** studenci studiów wyższych z krajów uczestniczących w programie mogą otrzymać pożyczkę wspieraną w ramach programu w celu podjęcia studiów magisterskich za granicą. Studenci powinni ubiegać się o pożyczki w krajowych bankach lub agencjach udzielających pożyczek studenckich.

AKCJA 2 – WSPÓŁPRACA NA RZECZ INNOWACJI I WYMIANY DOBRYCH PRAKTYK

W ramach tej akcji kluczowej wspiera się:

- transnarodowe **partnerstwa strategiczne** mające na celu opracowywanie inicjatyw odnoszących się do jednej lub kilku dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz promowanie innowacji, wymiany doświadczeń i *know-how* między różnymi rodzajami organizacji zajmujących się kształceniem, szkoleniem i młodzieżą lub innymi stosownymi dziedzinami. Wspierane są określone działania dotyczące mobilności w zakresie, w jakim przyczyniają się do realizacji celów projektu;
- **sojusze na rzecz wiedzy** między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, które mają na celu propagowanie innowacji, przedsiębiorczości, kreatywności, zatrudnialności, wymiany wiedzy lub nauczania i uczenia się multidyscyplinarnego;
- **sojusze na rzecz umiejętności sektorowych**, w ramach których wspiera się opracowywanie i prowadzenie wspólnych programów szkolenia zawodowego, programów oraz metod nauczania i szkolenia w oparciu o dowody wskazujące na tendencje w określonym sektorze gospodarki oraz umiejętności niezbędne w celu wykonywania pracy w co najmniej jednej dziedzinie zawodowej;
- projekty z zakresu **budowania potencjału**, w ramach których wspiera się współpracę z krajami partnerskimi w dziedzinie szkolnictwa wyższego i młodzieży. Projekty z zakresu budowania potencjału mają na celu wspieranie procesów modernizacji i umiędzynarodowienia organizacji/instytucji i systemów. W niektórych kwalifikujących się krajach partnerskich wspierane są działania dotyczące mobilności w zakresie, w jakim przyczyniają się do realizacji celów projektu;
- platformy informatyczne, takie jak **eTwinning**, **Elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie (EPALE)** oraz **Europejski Portal Młodzieżowy**, oferujące wirtualną przestrzeń współpracy, bazy danych dotyczące możliwości, udział we wspólnotach praktyków oraz inne usługi *online* dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, praktyków w dziedzinie kształcenia szkolnego i edukacji dorosłych oraz dla osób młodych, wolontariuszy i osób pracujących z młodzieżą w Europie i poza jej granicami.

AKCJA 3 – WSPARCIE W REFORMOWANIU POLITYK

W ramach tej akcji kluczowej wspiera się:

- **wiedza w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży** do celów kształtowania polityki opartej na wynikach badań oraz monitorowania ram strategii „Europa 2020”, w szczególności:
  - analiza dotycząca poszczególnych krajów i analiza tematyczna, w tym dzięki współpracy z sieciami

- o akademickimi;
  - o partnerskie uczenie się i wzajemne oceny za pomocą otwartych metod koordynacji w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- **inicjatywy na rzecz polityki innowacyjności** mające na celu pobudzanie rozwoju innowacyjnej polityki zainteresowanych stron oraz umożliwianie organom publicznym badania skuteczności innowacyjnych polityk w sytuacjach rzeczywistych na podstawie solidnych metod oceny;
  - **wsparcie narzędzi polityki europejskiej** w celu zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia uznawania umiejętności i kwalifikacji, a także w celu transferu punktów, aby wspierać zapewnianie jakości, walidację uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, zarządzanie umiejętnościami i poradnictwo. Przedmiotowa akcja obejmuje również wsparcie sieci, które ułatwiają ogólnoeuropejskie wymiany, mobilność edukacyjną i zawodową obywateli oraz rozwój elastycznych ścieżek kształcenia obejmujących różne dziedziny kształcenia, szkolenia i w zakresie młodzieży;
  - **współpraca z organizacjami międzynarodowymi** dysponującymi uznaną wiedzą fachową i zdolnościami analitycznymi (takimi jak OECD i Rada Europy) w celu zwiększenia wpływu i wartości dodanej polityk w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
  - **dialog z zainteresowanymi stronami, promowanie polityki i programu** wraz z organami publicznymi, organizatorami i zainteresowanymi stronami w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży są niezbędne w celu upowszechniania wiedzy na temat strategii „Europa 2020”, ET 2020, strategii UE na rzecz młodzieży oraz innych europejskich programów polityki dla konkretnych sektorów, a także zwiększania zewnętrznego wymiaru polityki UE w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Mają one kluczowe znaczenie dla rozwoju zdolności zainteresowanych stron do konkretnego wspierania realizacji strategii politycznych poprzez pobudzanie skutecznego wykorzystywania wyników programu i wywieranie wymiernego wpływu.

DZIAŁANIA „JEAN MONNET”

W ramach działań „Jean Monnet” wspierane będą:

- **akademickie moduły, katedry i centra doskonałości** mające na celu pogłębianie nauczania w ramach studiów w zakresie integracji europejskiej stanowiących część programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego oraz prowadzenie, monitorowanie i nadzorowanie badań nad treściami dotyczącymi UE również w odniesieniu do innych poziomów kształcenia, takich jak doskonalenie zawodowe nauczycieli i kształcenie obowiązkowe. Przedmiotowe akcje mają również na celu zapewnienie dogłębnego nauczania na temat integracji europejskiej osobom mającym w przyszłości zawodowo zajmować się dziedzinami, na które rośnie zapotrzebowanie na rynku pracy, a jednocześnie mają one na celu wspieranie młodego pokolenia nauczycieli i badaczy z zakresu integracji europejskiej, zapewnianie im doradztwa i opieki pedagogicznej;
- **Deбата orientacyjna ze światem akademickim** wspierana poprzez: a) **sieci** mające na celu wzmocnienie współpracy między różnymi uniwersytetami w całej Europie i na świecie, wspieranie współpracy i stworzenie platformy wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji na tematy o istotnym znaczeniu dla UE; **projekty** z zakresu innowacji i wzajemnego inspirowania się oraz rozpowszechniania treści dotyczących UE służących pobudzaniu dyskusji, refleksji nad kwestiami dotyczącymi UE oraz zwiększaniu wiedzy o UE i zachodzących w niej procesach;
- **Wsparcie instytucji i stowarzyszeń** w celu organizowania i prowadzenia działalności statutowej stowarzyszeń zajmujących się studiami nad UE i kwestiami dotyczącymi UE oraz w celu informowania opinii publicznej o faktach dotyczących UE wraz ze zwiększaniem europejskiej aktywności obywatelskiej. W ramach działań „Jean Monnet” zapewnia się również dotacje na działalność wyznaczonym instytucjom, które realizują cele o znaczeniu europejskim;
- **badania i konferencje** mające na celu zapewnienie decydentom nowych informacji i konkretnych sugestii za pośrednictwem krytycznych, niezależnych opinii akademickich oraz mające na celu odzwierciedlenie bieżących problemów UE, w szczególności poprzez coroczne główne konferencje międzynarodowe na tematy mające w dużym stopniu charakter polityczny z udziałem decydentów, przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego i czołowych pracowników akademickich.

SPORT

W ramach akcji w dziedzinie sportu wspierane będą:

- **współpraca partnerska** mająca na celu promowanie uczciwości w sporcie (anty doping, walka z

ustawianiem wyników zawodów sportowych, ochrona małoletnich), wspieranie innowacyjnych podejść do wdrażania zasad UE dotyczących dobrego zarządzania w sporcie, strategii UE w dziedzinie włączenia społecznego i równości szans, zachęcanie do uczestnictwa w aktywności sportowej i fizycznej (wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej, wolontariatu, zatrudnienia w sporcie, a także kształcenie i szkolenie w sporcie) oraz wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców;

- **niekomercyjne europejskie imprezy sportowe**, w ramach których przyznaje się dofinansowanie na rzecz poszczególnych organizacji odpowiedzialnych za przygotowanie i organizację danej imprezy oraz za działania następcze. Działania w tym zakresie obejmują organizację działań szkoleniowych dla sportowców i wolontariuszy w okresie poprzedzającym imprezę, ceremonii otwarcia i zamknięcia, zawodów sportowych, działań towarzyszących imprezie sportowej (konferencji, seminariów) oraz realizację działań związanych ze skutkami danej imprezy, takich jak oceny lub działania następcze;
- **lepsze wykorzystanie wyników badań przy kształtowaniu polityki** dzięki badaniom, gromadzeniu danych, ankietom; sieciom; konferencjom i seminariom, za pośrednictwem których rozpowszechnia się dobre praktyki z krajów uczestniczących w programie i organizacji sportowych i które wzmacniają sieci na szczeblu UE tak, by członkowie tych sieci na szczeblach krajowych korzystali z synergii i wymiany ze swoimi partnerami;
- **dialog z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami**, w ramach którego głównym wydarzeniem jest coroczne Forum Sportowe UE oraz wsparcie na rzecz imprez sportowych związanych z prezydencją organizowanych przez państwa członkowskie UE sprawujące prezydencję UE. Stosownie do potrzeb można również organizować inne doraźne spotkania i seminaria w celu zapewnienia optymalnego dialogu z zainteresowanymi stronami w dziedzinie sportu;

JAKI JEST BUDŻET PROGRAMU?

Łączna orientacyjna pula środków finansowych programu na siedem lat (2014–2020) w ramach pozycji 1 budżetu UE wynosi 14,774 mld EUR, a w ramach pozycji 4 budżetu UE wynosi 1,680 mld EUR. Roczny budżet przyjmuje władza budżetowa. Poszczególne kroki związane z przyjmowaniem budżetu UE można prześledzić pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/documents/budget_current_year_en.htm

Informacje na temat budżetu przeznaczonego na działanie, planowanej liczby projektów mających otrzymać dofinansowanie, a także orientacyjnych średnich dofinansowań można znaleźć w⁴ rocznym programie prac Erasmus+ na 2015 r. (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm).

⁴ Działania w dziedzinie szkolnictwa wyższego ukierunkowane na mobilność i współpracę z krajami partnerskimi są wspierane również w ramach funduszy pozycji 4 przyznanych z rocznego programu prac na 2014 r. (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/index_en.htm).

KTO ODPOWIADA ZA REALIZACJĘ PROGRAMU ERASMUS+?

KOMISJA EUROPEJSKA

Ostateczną odpowiedzialność za realizację programu Erasmus+ ponosi Komisja Europejska. Komisja na bieżąco zarządza budżetem oraz określa priorytety, cele i kryteria programu. Ponadto ukierunkowuje i monitoruje całościową realizację programu, działania stanowiące kontynuację projektów i ocenę programu na szczeblu europejskim. Do zadań Komisji należy również całościowe nadzorowanie i koordynowanie działalności struktur odpowiedzialnych za realizację programu na szczeblu krajowym.

Na szczeblu europejskim komisyjna Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (agencja wykonawcza) odpowiada za realizację scentralizowanych akcji programu Erasmus+. Agencja wykonawcza zajmuje się zarządzaniem całym cyklem trwania tych projektów, począwszy od promowania programu, analizowania wniosków o dofinansowanie i monitorowania projektów w miejscu ich realizacji, a skończywszy na rozpowszechnianiu wyników projektów i programu. Do jej zadań należy także ogłaszanie poszczególnych zaproszeń do składania wniosków dotyczących niektórych akcji programu, które nie są objęte zakresem niniejszego przewodnika.

Komisja Europejska, w szczególności za pośrednictwem agencji wykonawczej, odpowiada również za:

- prowadzenie badań w dziedzinach wspieranych w ramach programu;
- prowadzenie badań naukowych i działań w oparciu o ich wyniki za pośrednictwem sieci Eurydice;
- poprawę widoczności i wpływu systemowego programu przez rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników działań w ramach programu;
- zapewnianie zarządzania kontraktowego oraz finansowania organów i sieci wspieranych w ramach programu Erasmus+;
- zarządzanie zaproszeniami do składania ofert na świadczenie usług w ramach programu.

AGENCJE NARODOWE

Program Erasmus+ jest realizowany głównie za pomocą zarządzania pośredniego, co oznacza, że Komisja Europejska powierza wykonanie budżetu agencjom narodowym; takie podejście ma na celu jak największe zbliżenie programu Erasmus+ do beneficjentów i dostosowanie go do specyfiki różnorodnych krajowych systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. W tym celu w każdym kraju uczestniczącym w programie wyznaczono co najmniej jedną agencję narodową (dane kontaktowe znajdują się w załączniku IV do niniejszego przewodnika). Agencje narodowe zajmują się promocją i realizacją programu na szczeblu krajowym i działają jako łącznik pomiędzy Komisją a organizacjami uczestniczącymi na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym. Do ich zadań należy:

- przekazywanie odpowiednich informacji o programie Erasmus+;
- przeprowadzanie sprawiedliwej i przejrzystej selekcji wniosków dotyczących projektów, które mają być finansowane w ich kraju;
- monitorowanie i ocena realizacji programu w ich kraju;
- udzielanie wsparcia wnioskodawcom i organizacjom uczestniczącym w trakcie całego cyklu trwania projektów;
- skuteczna współpraca z siecią wszystkich agencji narodowych i z Komisją Europejską;
- zapewnianie widoczności programu;
- promowanie działań służących rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników programu na szczeblu lokalnym i krajowym.

Odgrywają one również istotną rolę jako struktury pośrednie przyczyniające się do jakościowego rozwoju programu Erasmus+ przez:

- prowadzenie działań – poza zadaniami z zakresu zarządzania cyklem trwania projektów – przyczyniających się do jakościowej realizacji programu lub powodujących zmiany w zakresie polityki w dziedzinach wspieranych w ramach programu;
- pomaganie nowym członkom i grupom docelowym znajdującym się w mniej korzystnej sytuacji w celu wyeliminowania przeszkód stojących na drodze do pełnego uczestnictwa w programie;
- dążenie do współpracy z organami zewnętrznymi w celu zwiększenia wpływu programu w ich kraju.

Działalność agencji narodowych ma na celu prowadzenie użytkowników programu przez wszystkie etapy – od pierwszego kontaktu z programem przez proces składania wniosków do realizacji projektu i oceny końcowej. Ta zasada nie pozostaje w sprzeczności z procedurami bezstronnej i przejrzystej selekcji. U jej podstaw leży raczej

założenie, że zagwarantowanie wszystkim równych szans wymaga zapewnienia niektórym grupom docelowym programu większej pomocy poprzez systemy doradztwa, monitorowania i szkolenia dostosowane do ich potrzeb.

JAKIE INNE ORGANY BIORĄ UDZIAŁ W REALIZACJI PROGRAMU?

Poza wyżej wspomnianymi organami uzupełniającej wiedzy fachowej w procesie realizacji programu Erasmus+ dostarczają następujące struktury.

SIEĆ EURYDICE

Sieć Eurydice skupia się przede wszystkim na sposobie usystematyzowania i organizacji kształcenia na wszystkich poziomach w Europie i ma na celu przyczynienie się do lepszego wzajemnego zrozumienia w odniesieniu do systemów w Europie. Dostarcza ona podmiotom odpowiedzialnym za systemy i polityki kształcenia w Europie analiz porównawczych na szczeblu europejskim i odnoszących się do poszczególnych krajów szczegółowych informacji z dziedziny kształcenia i młodzieży, które pomogą im w procesie decyzyjnym.

Sieć Eurydice jest bogatym źródłem informacji, w tym na temat szczegółowych opisów i przeglądów krajowych systemów kształcenia (krajowe systemy kształcenia i polityka w tym zakresie), porównawczych sprawozdań tematycznych poświęconych konkretnym tematom stanowiącym przedmiot zainteresowania Wspólnoty (sprawozdania tematyczne), wskaźników i statystyk (seria „Kluczowe dane”) oraz szeregu faktów i liczb odnoszących się do kształcenia, takich jak krajowe struktury kształcenia, kalendarze szkolne, porównanie wynagrodzeń nauczycieli i wymaganej liczby godzin dydaktycznych w poszczególnych krajach i na poszczególnych poziomach kształcenia (fakty i liczby).

Składa się ona z centralnej jednostki koordynującej przy agencji wykonawczej i z jednostek krajowych z siedzibą we wszystkich krajach objętych programem Erasmus+, jak również w Albanii, Bośni i Hercegowinie, Czarnogórze i Serbii.

Dalsze informacje można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

SŁUŻBY WSPARCIA ETWINNING

Nauczyciele i szkoły uczestniczące w programie eTwinning otrzymują wsparcie od krajowych służb wsparcia. Są to organizacje powołane przez właściwe organy krajowe. Pomagają one szkołom w procesie rejestracji, w znalezieniu partnerów i podczas realizacji działań w ramach projektów, promują daną akcję, przyznają nagrody i odznaki jakości oraz organizują działania w zakresie doskonalenia zawodowego dla nauczycieli.

Krajowe służby wsparcia koordynuje centralna służba wsparcia, która odpowiada również za rozwój platformy internetowej eTwinning i organizację działalności w zakresie rozwoju zawodowego nauczycieli na szczeblu europejskim.

Wykaz wszystkich służb i dodatkowe informacje są dostępne na stronie:
http://www.etwinning.net/pl/pub/get_support/contact.htm

EPALE

Elektroniczna platforma na rzecz uczenia się dorosłych w Europie, znana jako EPALE, jest nową inicjatywą finansowaną w ramach programu Erasmus+. Jest ona dostępna dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, wolontariuszy, a także dla decydentów, badaczy i nauczycieli akademickich zaangażowanych w uczenie się dorosłych. Na stronie oferuje się interaktywne sieci umożliwiające użytkownikom nawiązanie kontaktów z innymi w całej Europie, angażowanie się w dyskusje i wymianę dobrych praktyk.

Terminarz dotyczący europejskich i krajowych wydarzeń jest źródłem aktualnych informacji dla użytkowników, dotyczących możliwości rozwoju zawodowego oraz może stanowić przydatne narzędzie do opracowywania działań w zakresie mobilności. Wyszukiwarka partnerów może również okazać się przydatna w przygotowaniu projektów współpracy. Użytkownicy EPALE mają dostęp do najnowszej polityki dotyczącej edukacji dorosłych i do dyskusji na ten temat dzięki bibliotece zasobów, kanałom aktualności i artykułom wiodącym ekspertów w dziedzinie uczenia się dorosłych. Centralne Biuro EPALE i sieć krajowych biur EPALE wdrożyły EPALE w krajach programu Erasmus+, które odpowiadają za identyfikowanie interesujących informacji i zachęcają zainteresowane strony do korzystania z platformy i kształtowania jej. EPALE jest dostępna na stronie: <http://ec.europa.eu/epale/pl/node/1>.

BIURA KRAJOWE PROGRAMU ERASMUS+

W krajach partnerskich objętych programem (Bałkany Zachodnie, wschodnie i południowe kraje regionu Morza Śródziemnego, Rosja i Azja Środkowa) biura krajowe programu Erasmus+ pomagają Komisji, agencji wykonawczej i władzom lokalnym w realizacji programu Erasmus+. Stanowią one punkty kontaktowe w tych krajach dla zainteresowanych stron uczestniczących w programie Erasmus+ w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Przyczyniają się do zwiększenia świadomości, rozpoznawalności, znaczenia, efektywności i oddziaływania międzynarodowego wymiaru programu Erasmus+.

Biura krajowe programu Erasmus+ są odpowiedzialne za:

- informowanie o działaniach programu Erasmus+ w dziedzinie szkolnictwa wyższego, w których mogą uczestniczyć ich kraje;
- udzielanie porad i pomocy potencjalnym wnioskodawcom;
- monitorowanie projektów Erasmus+;
- koordynację lokalnego zespołu ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego;
- monitorowanie dorobku programu Tempus IV (2007–2013);
- wkład w badania i organizację imprez;
- wspieranie dialogu politycznego;
- utrzymywanie kontaktów z władzami lokalnymi i delegacjami UE;
- śledzenie wydarzeń z zakresu polityki w dziedzinie szkolnictwa wyższego w swoim kraju.

SIEĆ EKSPERTÓW DO SPRAW REFORMY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

W krajach partnerskich objętych programem (Bałkany Zachodnie, wschodnie i południowe kraje regionu Morza Śródziemnego, Rosja i Azja Środkowa) krajowe zespoły ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego dostarczają władzom lokalnym i zainteresowanym stronom wiedzy fachowej w celu promowania reform i wspierania postępu w szkolnictwie wyższym. Uczestniczą one w opracowywaniu polityki w zakresie szkolnictwa wyższego w swoich krajach. Sieć ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego działa na zasadzie wzajemnie równorzędnych kontaktów. Każdy zespół krajowy składa się z pięciu do piętnastu członków. Sieć ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego tworzą eksperci w dziedzinie szkolnictwa wyższego (rektorzy, prorektorzy, dziekani, starsi stażem nauczyciele akademicy, urzędnicy ds. stosunków międzynarodowych, studenci itp.).

Misja sieci ekspertów do spraw reformy szkolnictwa wyższego obejmuje wspieranie:

- rozwoju polityki w ich krajach przez wspieranie modernizacji, procesów reform i strategii w obszarze szkolnictwa wyższego, w ścisłej współpracy z odpowiednimi władzami lokalnymi;
- dialogu politycznego z UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- działań szkoleniowych i doradczych skierowanych do lokalnych zainteresowanych stron, a zwłaszcza instytucji szkolnictwa wyższego i ich pracowników;
- projektów Erasmus+ (zwłaszcza tych realizowanych w ramach akcji „Budowania potencjału”) przez upowszechnianie ich wyników i efektów, a w szczególności najlepszych praktyk i innowacyjnych inicjatyw oraz przez ich wykorzystywanie do celów szkoleniowych.

SIEĆ EUROGUIDANCE

Euroguidance jest europejską siecią krajowych centrów zasobów i informacji. Wszystkie centra Euroguidance mają dwa wspólne cele:

- promowanie europejskiego wymiaru doradztwa w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego;
- dostarczanie wysokiej jakości informacji na temat doradztwa przez całe życie i mobilności w celach edukacyjnych.

Główną grupą docelową Euroguidance są specjaliści z zakresu doradztwa i decydenci z sektora kształcenia i zatrudnienia ze wszystkich krajów europejskich.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://euroguidance.eu/>.

KRAJOWE CENTRA EUROPASS

Celem Europass jest udzielanie pomocy osobom fizycznym w przedstawianiu i dokumentowaniu ich umiejętności i kwalifikacji w jasny i przejrzysty sposób w całej Europie. Inicjatywa ta ułatwia komunikację między osobami poszukującymi pracy a pracodawcami, jak również mobilność w celu pracy lub nauki.

W każdym kraju (Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz w byłej jugosłowiańskiej republice Macedonii i w Turcji) krajowe centrum Europass koordynuje wszystkie działania związane z dokumentami Europass. Stanowi ono pierwszy punkt kontaktowy dla każdej osoby lub organizacji zainteresowanej skorzystaniem z Europass lub uzyskaniem bardziej szczegółowych informacji na temat Europass.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/about/national-europass-centres>.

SIEĆ KRAJOWYCH OŚRODKÓW DS. UZNAWALNOŚCI AKADEMICKIEJ I INFORMACJI (NARIC)

Sieć NARIC dostarcza informacji na temat uznawalności dyplomów i okresów studiów podejmowanych w innych krajach europejskich, jak również porad na temat zagranicznych dyplomów akademickich w kraju, w którym ustanowiony jest dany ośrodek. Sieć NARIC zapewnia wiarygodne porady osobom wyjeżdżającym za granicę w celu podjęcia pracy lub dalszej nauki, ale również instytucjom, studentom, doradcom, rodzicom, nauczycielom i przyszłym pracodawcom.

Komisja Europejska wspiera działania sieci NARIC przez wymianę informacji i doświadczeń między krajami, wskazywanie dobrych praktyk, analizę porównawczą systemów i polityki w tym obszarze oraz dyskusję na temat kwestii stanowiących wspólny przedmiot zainteresowania polityki edukacyjnej i ich analizę.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.enic-naric.net.

SIEĆ KRAJOWYCH ZESPOŁÓW EKSPERTÓW ECVET

Krajowe zespoły ekspertów ECVET dostarczają wiedzy fachowej w celu wspierania wdrażania europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET). Wspierają one przyjmowanie, stosowanie i wykorzystywanie ECVET w krajach uczestniczących w programie i zapewniają doradztwo właściwym organom i instytucjom zajmującym się kształceniem i szkoleniem zawodowym.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: <http://www.ecvet-team.eu/> oraz http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm

CENTRA WSPÓŁPRACY SALTO

Centra współpracy SALTO mają na celu udzielanie pomocy w poprawie jakości projektów Erasmus+ w dziedzinie młodzieży. Dzięki ukierunkowaniu tematycznemu (uczestnictwo, włączenie, szkolenie i współpraca, informacja, różnorodność kulturowa) lub geograficznemu (kraje Partnerstwa Wschodniego i Rosja, południowy region Morza Śródziemnego, Bałkany Zachodnie) zapewniają one agencjom narodowym i innym podmiotom zaangażowanym w pracę z młodzieżą zasoby, informacje i szkolenia w konkretnych obszarach i wspierają uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Ich praca obejmuje:

- organizowanie szkoleń, wizyt studyjnych, forów i działań z zakresu budowania partnerstwa;
- opracowywanie i dokumentowanie metod i narzędzi szkoleniowych do pracy z młodzieżą;
- przegląd europejskich działań szkoleniowych dostępnych dla osób pracujących z młodzieżą w ramach europejskiego kalendarza szkoleń;
- wydawanie praktycznych publikacji;
- dostarczanie aktualnych informacji na temat pracy z młodzieżą w Europie i na temat różnych priorytetów;
- udostępnianie bazy danych na temat instruktorów i konsultantów w obszarze pracy z młodzieżą i szkoleń;
- koordynację wdrażania Youthpass;
- przeprowadzanie akredytacji organizacji wolontariatu europejskiego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.salto-youth.net.

Otlas – narzędzie do znajdowania partnerów

Jednym z narzędzi opracowanych i udostępnianych przez Centra Współpracy SALTO jest Otlas, centralne internetowe narzędzie do znajdowania partnerów dla organizacji w dziedzinie młodzieży. Organizacje mogą zarejestrować w Otlas swoje dane kontaktowe i obszary zainteresowania, jak również wystosowywać zaproszenia dla partnerów do realizacji projektów.

Dalsze informacje można znaleźć pod adresem: www.salto-youth.net/otlas lub www.otlas.eu.

SIEĆ EURODESK

Sieć Eurodesk oferuje usługi informacyjne dla osób młodych i osób pracujących z młodzieżą dotyczące możliwości w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży w Europie oraz zaangażowania osób młodych w działania europejskie.

Sieć Eurodesk, która jest obecna we wszystkich krajach uczestniczących w programie i koordynowana na szczeblu europejskim przez Biuro Eurodesku w Brukseli, oferuje usługi polegające na udzielaniu odpowiedzi na zapytania, przekazywaniu informacji na temat finansowania, wydarzeń i publikacji. Wnosi również wkład w działalność Europejskiego Portalu Młodzieżowego.

Europejski Portal Młodzieży przedstawia informacje i możliwości europejskie i krajowe, którymi są zainteresowani młodzi ludzie mieszkający, uczący się i pracujący w Europie. Przekazywane informacje koncentrują się wokół ośmiu głównych tematów, dotyczą 33 krajów i są dostępne w 27 językach.

Dostęp do Europejskiego Portalu Młodzieżowego można uzyskać na stronie internetowej: http://europa.eu/youth/splash_en. Dalsze informacje na temat Eurodesku można znaleźć pod adresem: <http://www.eurodesk.org/edesk/>.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ W PROGRAMIE ERASMUS+?

Główną grupę docelową programu stanowią osoby fizyczne – studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie, dorośli słuchacze, osoby młode, wolontariusze, profesorowie, nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, zawodowi pracownicy organizacji działających w obszarze kształcenia, szkoleń i młodzieży. Program dociera jednak do tych osób za pośrednictwem organizacji, instytucji, organów lub grup organizujących takie działania. W związku z tym warunki uczestnictwa w programie dotyczą tych dwóch grup, tj. „uczestników” (osoby fizyczne uczestniczące w programie) i „organizacji uczestniczących” (w tym grup składających się z co najmniej czterech młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych, określanych również jako nieformalne grupy młodych osób). Zarówno w przypadku uczestników, jak i organizacji uczestniczących warunki uczestnictwa zależą od kraju ich miejsca zamieszkania lub siedziby.

UCZESTNICY

Zasadniczo uczestnicy projektów Erasmus+ muszą mieć miejsce zamieszkania w kraju uczestniczącym w programie. Niektóre akcje, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego i młodzieży, są otwarte również dla uczestników z krajów partnerskich.

Szczegółowe warunki uczestnictwa w projekcie Erasmus+ zależą od rodzaju danej akcji.

Zasadniczo:

- w przypadku projektów istotnych dla szkolnictwa wyższego głównymi grupami docelowymi są studenci szkolnictwa wyższego (krótki cykl kształcenia na poziomie studiów wyższych, studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia), nauczyciele i profesorowie szkolnictwa wyższego, kadra instytucji szkolnictwa wyższego, osoby prowadzące szkolenia i specjaliści w przedsiębiorstwach;
- w przypadku projektów istotnych dla kształcenia i szkolenia zawodowego głównymi grupami docelowymi są praktykanci i uczniowie w ramach kształcenia zawodowego, specjaliści i osoby prowadzące szkolenia w zakresie szkolenia zawodowego, kadra organizacji kształcenia zawodowego, osoby prowadzące szkolenia i specjaliści w przedsiębiorstwach;
- w przypadku projektów istotnych dla edukacji szkolnej głównymi grupami docelowymi są członkowie kadry kierowniczej szkół, nauczyciele i pozostali pracownicy szkół, uczniowie edukacji przedszkolnej, kształcenia podstawowego i średniego;
- w przypadku projektów istotnych dla edukacji dorosłych głównymi grupami docelowymi są członkowie organizacji edukacji dorosłych, osoby prowadzące szkolenia, kadra i osoby uczące się w ramach edukacji dorosłych;
- W przypadku projektów istotnych dla młodzieży głównymi grupami docelowymi są osoby młode w wieku od 13 do 30 lat⁵, osoby pracujące z młodzieżą, kadra i członkowie organizacji działających w sektorze młodzieży;
- w przypadku projektów istotnych dla sportu głównymi grupami docelowymi są specjaliści i wolontariusze w obszarze sportu, sportowcy i trenerzy.

Dalsze informacje na temat warunków uczestnictwa w poszczególnych akcjach można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika.

ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE

Projekty Erasmus+ są składane i zarządzane przez organizacje uczestniczące reprezentujące uczestników. Jeżeli projekt zostanie wybrany, wnioskująca organizacja uczestnicząca staje się beneficjentem dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Beneficjenci podpisują umowę finansową lub otrzymują decyzję o przyznaniu dofinansowania, która daje im prawo do otrzymania wsparcia finansowego na realizację ich projektu (umowy finansowe nie są oferowane indywidualnym uczestnikom). W niektórych akcjach programu mogą również uczestniczyć nieformalne grupy młodych ludzi.

Zasadniczo organizacje uczestniczące w projektach Erasmus+ muszą być ustanowione w kraju uczestniczącym w programie. Niektóre akcje, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa wyższego i młodzieży, są otwarte również dla organizacji uczestniczących z krajów partnerskich.

⁵ Obowiązują różne limity wiekowe w zależności od rodzaju działań. Dalsze informacje można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika. Należy również wziąć pod uwagę:
dolny limit wieku - do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny;
górny limit wieku - w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

Szczegółowe warunki uczestnictwa w projekcie Erasmus+ zależą od rodzaju akcji wspieranej w ramach programu. Zasadniczo w programie może uczestniczyć każda organizacja działająca w obszarze kształcenia, szkolenia, młodzieży lub sportu. W kilku akcjach mogą również uczestniczyć inne podmioty z rynku pracy.

Dalsze informacje można znaleźć w części B i załączniku I do niniejszego przewodnika.

KRAJE UPRAWNIONE

W programie Erasmus+ mogą uczestniczyć następujące kraje:

KRAJE PROGRAMU

Następujące kraje mogą w pełni uczestniczyć we wszystkich akcjach programu Erasmus+:

Państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE)⁶			
Belgia	Grecja	Litwa	Portugalia
Bułgaria	Hiszpania	Luksemburg	Rumunia
Czechy	Francja	Węgry	Słowenia
Dania	Chorwacja	Malta	Słowacja
Niemcy	Włochy	Holandia	Finlandia
Estonia	Cypr	Austria	Szwecja
Irlandia	Łotwa	Polska	Wielka Brytania
Kraje spoza UE uczestniczące w programie			
była jugosłowiańska republika Macedonii	Islandia	Norwegia	
	Liechtenstein	Turcja	

KRAJE PARTNERSKIE

Następujące kraje mogą uczestniczyć w określonych akcjach programu, zależnie od szczegółowych kryteriów lub warunków (dalsze informacje można znaleźć w części B niniejszego przewodnika). Dofinansowanie zostanie przyznane organizacjom z siedzibą na terytorium tych krajów uznanym przez prawo międzynarodowe. Wnioskodawcy i uczestnicy muszą respektować wszelkie ograniczenia nałożone na pomoc zewnętrzną UE przez Radę Europejską. Wnioski muszą być zgodne z ogólnymi wartościami UE poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości, jak przewidziano w art 2 Traktatu Unii Europejskiej.

⁶Zgodnie z art. 33 ust. 3 decyzji Rady 2013/755/UE* z dnia 25 listopada 2013 r. w sprawie stowarzyszenia krajów i terytoriów zamorskich z Unią Europejską (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:344:0001:0118:PL:PDF>) Unia zapewnia, aby do udziału w programie Erasmus+ kwalifikowały się osoby i organizacje z krajów i terytoriów zamorskich, zgodnie z zasadami programu i ustaleniami obowiązującymi państwo członkowskie, z którym są związane. Kraje i terytoria zamorskie, których to dotyczy, wyszczególnione zostały w załączniku II do TFUE.

KRAJE PARTNERSKIE SĄSIADUJĄCE Z UE⁷

Balkany Zachodnie (region 1)	Państwa Partnerstwa Wschodniego (region 2)	Kraje południowego regionu Morza Śródziemnego (region 3)	Federacja Rosyjska (region 4)
Albania Bośnia i Hercegowina Kosowo ⁸ Czarnogóra Serbia	Armenia Azerbejdżan Białoruś Gruzja Mołdawia Terytorium Ukrainy uznane przez międzynarodowe prawo	Algieria Egipt Izrael Jordania Liban Libia Maroko Palestyna ⁹ Syria Tunezja	Terytorium Rosji uznane przez międzynarodowe prawo

INNE KRAJE PARTNERSKIE

W niektórych akcjach programu mogą uczestniczyć wymienione poniżej dowolne kraje partnerskie z całego świata. Zasięg geograficzny niektórych innych akcji nie jest tak duży.

Kraje partnerskie wymienione poniżej pogrupowano według instrumentów finansowych w ramach działań zewnętrznych Unii Europejskiej.

Region 5	Andora, Monako, Państwo Watykańskie, San Marino, Szwajcaria
Region 6¹⁰ Azja	Afganistan, Bangladesz, Bhutan, Chiny, Filipiny, Indie, Indonezja, Kambodża, Koreańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Laos, Malediwy, Malezja, Mjanma/Birma, Mongolia, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Tajlandia i Wietnam
Region 7¹¹ Azja Środkowa	Kazachstan, Kirgistan, Tadżykistan, Turkmenistan, Uzbekistan
Region 8¹² Ameryka Łacińska	Argentyna, Boliwia, Brazylia, Chile, Ekwador, Gwatemala, Honduras, Kolumbia, Kostaryka, Kuba, Meksyk, Nikaragua, Panama, Paragwaj, Peru, Salwador, Urugwaj, Wenezuela
Region 9¹³	Irak, Iran, Jemen
Region 10¹⁴	Republika Południowej Afryki
Region 11¹⁵ Państwa Afryki, Karaibów i Pacyfiku	Angola, Antigua i Barbuda, Bahamy, Belize, Benin, Botswana, Burkina Faso, Burundi, Czad, Demokratyczna Republika Konga, Dominika, Dżibuti, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gujana, Gwinea Bissau, Gwinea Równikowa, Haiti, Jamajka, Kamerun, Kenia, Kiribati, Komory, Kongo, Lesotho, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mali, Mauretania, Mauritius, Mikronezja, Mozambik, Namibia, Nauru, Niger, Nigeria, Niue, Palau, Papua-Nowa Gwinea, Republika Dominikańska, Republika Gwinei, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Senegal, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Tanzania, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tuvalu, Uganda, Vanuatu, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe

⁷ Kryteria kwalifikowalności określone w zawiadomieniu Komisji nr 2013/C-205/05 (Dz.U. C 205 z 19.7.2013, s. 9-11) obowiązują w stosunku do wszystkich działań realizowanych w ramach niniejszego przewodnika, także odnośnie do stron trzecich otrzymujących wsparcie finansowe w przypadkach, w których dane działania zakłada wsparcie finansowe dla stron trzecich udzielone przez beneficjentów dofinansowania zgodnie z art. 137 rozporządzenia finansowego UE.

⁸ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

⁹ Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

¹⁰ Klasyfikacja stosowana w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju.

¹¹ Jak wyżej.

¹² Jak wyżej.

¹³ Jak wyżej.

¹⁴ Jak wyżej.

¹⁵ Klasyfikacja stosowana w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju.

Region 12¹⁶ Kraje uprzemysłowione należące do Rady Współpracy Państw Zatoki	Arabia Saudyjska, Bahrajn, Katar, Kuwejt, Oman, Zjednoczone Emiraty Arabskie
Region 13¹⁷ Inne kraje uprzemysłowione	Australia, Brunei, Hongkong, Japonia, Kanada, Makau, Nowa Zelandia, Republika Korei, Singapur, Stany Zjednoczone Ameryki, Tajwan

Aby uzyskać więcej informacji, należy zapoznać się ze szczegółowym opisem akcji programu zamieszczonym w części B niniejszego przewodnika.

WYMOGI DOTYCZĄCE WIZ I ZEZWOLEŃ NA POBYT

Może zaistnieć konieczność uzyskania przez uczestników projektów Erasmus+ wizy na pobyt za granicą w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim, w którym prowadzone jest dane działanie. Wszystkie organizacje uczestniczące muszą zadbać o to, aby zostały uzyskane wymagane zezwolenia (wizy krótkoterminowe lub długoterminowe bądź zezwolenia na pobyt) przed rozpoczęciem zaplanowanego działania. Zdecydowanie zaleca się występowanie do właściwych organów o zezwolenia z dużym wyprzedzeniem, ponieważ formalności te mogą trwać kilka tygodni. Agencje narodowe i agencja wykonawcza mogą udzielić dodatkowych wskazówek i pomocy w sprawach związanych z wizami, zezwoleniami na pobyt, zabezpieczeniem społecznym itp. Portal imigracyjny UE zawiera ogólne informacje na temat wiz i zezwoleń na pobyt zarówno w odniesieniu do pobytów krótkoterminowych, jak i długoterminowych:
[http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7\\$en](http://ec.europa.eu/immigration/tab2.do?subSec=11&language=7$en).

¹⁶ Klasyfikacja stosowana w ramach Instrumentu Partnerstwa.

¹⁷ Klasyfikacja stosowana w ramach Instrumentu Partnerstwa.

CZĘŚĆ B – INFORMACJE O AKCJACH OBJĘTYCH NINIEJSZYM PRZEWODNIKIEM

W tej części czytelnicy zapoznają się z następującymi informacjami dotyczącymi akcji i działań uwzględnionych w przewodniku po programie Erasmus+:

- opisem celów akcji i działań oraz ich przewidywanego wpływu;
- opisem działań objętych wsparciem;
- tabelami, w których przedstawiono kryteria stosowane do oceny wniosków dotyczących projektów;
- informacjami dodatkowymi, ułatwiającymi zorientowanie się w rodzajach wspieranych projektów;
- opisem zasad finansowania.

Zaleca się, aby przed złożeniem wniosku wnioskodawcy uważnie przeczytali całą sekcję dotyczącą akcji, w ramach której zamierzają ubiegać się o wsparcie. Wnioskodawcom zaleca się również uważne przeczytanie informacji uzupełniających, znajdujących się w załączniku I do niniejszego przewodnika.

KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE

Możliwości oferowane przez szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe, edukację szkolną, edukację dorosłych.

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W następujących sekcjach: „Akcja 1”, „Akcja 2” i „Akcja 3” przedstawione zostały konkretne akcje, które służą osiągnięciu celów programu w dziedzinie kształcenia i szkolenia. Do tych akcji, związanych przede wszystkim, ale nie tylko, z dziedziną kształcenia i szkolenia, należą:

- projekty mobilności osób uczących się i kadry w ramach szkolnictwa wyższego oraz kształcenia i szkolenia zawodowego;
- projekty mobilności kadry w ramach edukacji szkolnej i edukacji dorosłych;
- wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus;
- kredyt dla studentów studiów magisterskich Erasmus+;
- partnerstwa strategiczne;
- sojusze na rzecz wiedzy;
- sojusze na rzecz umiejętności sektorowych;
- budowanie potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

W sekcji „Akcja 3” znajdują się również informacje na temat działań związanych z analizami politycznymi i partnerskim uczeniem się, przyszłymi inicjatywami na rzecz polityki innowacyjności, narzędziami i sieciami, współpracą z organizacjami międzynarodowymi oraz dialogiem z decydentami, zainteresowanymi stronami i zainteresowanymi organizacjami, wspieranymi w ramach programu Erasmus+ w odniesieniu do systemów kształcenia i szkolenia. Działania te będą wdrażane w drodze szczególnych zaproszeń do składania wniosków, którymi bezpośrednio zarządza Komisja Europejska lub jej agencja wykonawcza. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej.

JAKIE SĄ CELE PRZEDMIOTOWYCH AKCJI?

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele szczegółowe realizowane w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie kształcenia i szkolenia to:

- podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności, w szczególności w zakresie ich przydatności dla rynku pracy i ich wkładu w spójność społeczeństwa, zwłaszcza dzięki zwiększonym możliwościom dotyczącym mobilności edukacyjnej oraz dzięki zacieśnionej współpracy między środowiskiem kształcenia i szkolenia a środowiskiem pracy;
- wspieranie poprawy jakości, doskonałości innowacyjnej i umiędzynarodowienia instytucji edukacyjnych i szkoleniowych, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy transnarodowej między organizatorami kształcenia i szkolenia a innymi zainteresowanymi stronami;
- wspieranie tworzenia europejskiego obszaru uczenia się przez całe życie, który ma służyć dopełnieniu reform politycznych na szczeblu krajowym oraz wspieraniu modernizacji systemów kształcenia i szkolenia, w szczególności dzięki zacieśnionej współpracy politycznej, lepszemu zastosowaniu unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz dzięki rozpowszechnianiu dobrych praktyk, a także zwiększaniu świadomości na temat tego obszaru;
- poszerzanie międzynarodowego wymiaru kształcenia i szkolenia, w szczególności poprzez współpracę między instytucjami zaangażowanymi w program i instytucjami krajów partnerskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego oraz w zakresie szkolnictwa wyższego, dzięki zwiększeniu atrakcyjności europejskich instytucji szkolnictwa wyższego oraz wspieraniu działań zewnętrznych Unii, w tym jej celów rozwoju, poprzez promowanie mobilności i współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego zaangażowanymi w program i krajów partnerskich oraz poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w krajach partnerskich;

- poprawa nauczania i uczenia się języków oraz promowanie szerokiej różnorodności językowej Unii i świadomości międzykulturowej.

MŁODZIEŻ

Możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego dla młodzieży.

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W następujących sekcjach: „Akcja 1”, „Akcja 2” i „Akcja 3” przedstawiono konkretne akcje, które zostały zaprojektowane, aby osiągnąć cele programu w dziedzinie młodzieży. Do tych akcji, związanych przede wszystkim, ale nie tylko, z dziedziną młodzieży (uczenia się pozaformalnego i nieformalnego), należą:

- projekty mobilności osób młodych (wymiany młodzieży i wolontariat europejski) i osób pracujących z młodzieżą;
- wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego;
- partnerstwa strategiczne;
- budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży;
- spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

W sekcji „Akcja 3” znajdują się również informacje na temat akcji w zakresie analiz politycznych i partnerskiego uczenia się, przyszłych inicjatyw, narzędzi i sieci, współpracy z organizacjami międzynarodowymi oraz dialogu z zainteresowanymi stronami i zainteresowanymi organizacjami, wspieranych w ramach sektora programu Erasmus+ na rzecz systemów dotyczących młodzieży. Akcje te będą wdrażane w drodze szczególnych zaproszeń do składania wniosków, którymi zarządza agencja wykonawcza Komisji Europejskiej lub bezpośrednio Komisja Europejska. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej.

JAKIE SĄ CELE PRZEDMIOTOWYCH AKCJI?

CELE SZCZEGÓŁOWE

Celami szczegółowymi realizowanymi w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie młodzieży są:

- podniesienie poziomu kluczowych kompetencji i umiejętności osób młodych, w tym osób o mniejszych szansach, a także promowanie udziału w życiu demokratycznym Europy i rynku pracy, aktywnego obywatelstwa, dialogu międzykulturowego, włączenia społecznego i solidarności, w szczególności dzięki zwiększonym możliwościom w zakresie mobilności edukacyjnej osób młodych, osób aktywnie uczestniczących w pracy z młodzieżą lub w organizacjach młodzieżowych i liderów grup młodzieżowych, oraz przez silniejsze związki między młodzieżą i rynkiem pracy;
- sprzyjanie podnoszeniu jakości pracy na rzecz młodzieży, w szczególności poprzez ściślejszą współpracę między organizacjami działającymi na rzecz młodzieży lub innymi zainteresowanymi stronami;
- dopełnianie reform politycznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz wspieranie rozwoju polityki młodzieżowej opartej na wiedzy i danych, a także uznawalność uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, w szczególności poprzez zwiększoną współpracę polityczną, skuteczniejsze wykorzystywanie unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk;
- poszerzanie międzynarodowego wymiaru działań na rzecz młodzieży oraz zwiększenie roli osób i organizacji pracujących z młodzieżą jako struktur wsparcia dla osób młodych w ramach uzupełnienia unijnych działań zewnętrznych, w szczególności poprzez promowanie mobilności i współpracy między zainteresowanymi stronami zaangażowanymi w program i stronami zainteresowanymi z krajów partnerskich oraz organizacjami międzynarodowymi, a także poprzez ukierunkowane budowanie potencjału w krajach partnerskich.

W latach 2014–2020 10% budżetu zostanie przyznane na wsparcie możliwości uczenia się pozaformalnego i nieformalnego młodzieży.

TRZY AKCJE KLUCZOWE

W dalszych sekcjach akcje w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz w dziedzinie młodzieży przedstawia się łącznie ze względu na to, że:

- akcje te są w całości organizowane w oparciu o trzy akcje kluczowe;
- szereg akcji stanowią instrumenty wspierające cele zarówno w dziedzinie kształcenia i szkolenia, jak i młodzieży;
- program Erasmus+ ma celu wspieranie synergii, współpracy i wzajemnej inspiracji między różnymi dziedzinami.

Podjęcie to pozwoli również na uniknięcie zbędnych powtórzeń w niniejszym przewodniku.

AKCJA 1: MOBILNOŚĆ EDUKACYJNA OSÓB

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W ramach tej akcji kluczowej wspiera się:

- projekty mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego;
- wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus;
- kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+.

Przewiduje się, że akcje objęte wsparciem w ramach tej akcji kluczowej przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki uczestnikom i zaangażowanym organizacjom uczestniczącym oraz systemom polityki, w których zawarte są takie działania.

Jeżeli chodzi o studentów, stażystów, praktykantów, osoby młode i wolontariuszy, działania w zakresie mobilności objęte wsparciem w ramach tej akcji kluczowej mają na celu osiągnięcie następujących rezultatów:

- lepszych wyników w nauce;
- większych szans na zatrudnienie i lepszych perspektyw kariery;
- większego zmysłu inicjatywy i przedsiębiorczości;
- większego usamodzielnienia i poczucia własnej wartości;
- lepszej znajomości języków obcych;
- większej świadomości międzykulturowej;
- bardziej aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym;
- większej wiedzy na temat projektów europejskich i wartości UE;
- większej motywacji do dalszego uczestnictwa w (formalnym/pozaformalnym) kształceniu lub szkoleniu po okresie spędzonym za granicą w ramach mobilności.

Jeżeli chodzi o kadre, osoby pracujące z młodzieżą i osoby zawodowo związane z kształceniem, szkoleniem i młodzieżą, przewiduje się, że działania w zakresie mobilności będą miały następujące rezultaty:

- zwiększenie kompetencji związanych z profilami zawodowymi wspomnianych osób (nauczaniem, szkoleniem, pracą z młodzieżą itp.);
- szersze rozumienie praktyk, strategii i systemów w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży w różnych krajach;
- większa zdolność wywoływania zmian pod względem modernizacji i otwartości na społeczność międzynarodową ich ośrodków nauczania;
- większe zrozumienie powiązań między odpowiednio formalnym i pozaformalnym kształceniem, szkoleniem zawodowym i rynkiem pracy;
- lepsza jakość pracy i działań na rzecz studentów, stażystów, praktykantów, uczniów, dorosłych słuchaczy, osób młodych i wolontariuszy;
- większe zrozumienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej oraz większa wrażliwość na nią;
- większa zdolność zaspakajania potrzeb osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;
- większe wsparcie na rzecz działań w zakresie mobilności osób uczących się i promowanie tych działań;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego i rozwoju kariery;
- lepsza znajomość języków obcych;
- większa motywacja i satysfakcja z codziennej pracy.

Przewiduje się, że działania wspierane w ramach tej akcji przyniosą organizacjom uczestniczącym również następujące rezultaty:

- większa zdolność do działania na poziomie unijnym/międzynarodowym: lepsze umiejętności zarządzania i strategii na rzecz międzynarodowego wymiaru w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów; większa alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizację projektów unijnych/międzynarodowych; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania, monitorowania i działań następczych projektów unijnych/międzynarodowych;
- innowacyjny i ulepszony sposób działania na rzecz grup docelowych przez zapewnienie np.: większej ilości atrakcyjnych programów dla studentów, stażystów, praktykantów, osób młodych i wolontariuszy zgodnie z ich potrzebami i oczekiwaniami; podniesienie kwalifikacji nauczycieli i kadry prowadzącej szkolenia; ulepszone

procesy uznawania i walidacji kompetencji zdobytych podczas okresów nauki za granicą; skuteczniejsze działania na korzyść społeczności lokalnych; ulepszone metody i praktyki pracy z młodzieżą w celu aktywnego angażowania osób młodych lub zajęcia się grupami w niekorzystnej sytuacji itp.;

- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowe, by włączyć dobre praktyki i nowe metody do działań codziennych; otwarte na efekty synergii wynikające ze współpracy z organizacjami aktywnymi w różnych dziedzinach: społecznej, kształcenia i zatrudnienia; planujące strategicznie doskonalenie zawodowe pracowników w związku z indywidualnymi potrzebami i celami organizacyjnymi; w stosownych przypadkach potrafiące przyciągać zdolnych studentów i nauczycieli akademickich z całego świata.

Zakłada się, że w dłuższej perspektywie łączny efekt kilku tysięcy projektów wspieranych w ramach tej akcji kluczowej będzie miał wpływ na systemy kształcenia, szkolenia i pracę z młodzieżą w krajach uczestniczących, dzięki czemu pobudzone zostaną reformy polityki i przyciągnięte nowe zasoby w odniesieniu do możliwości w zakresie mobilności zarówno w Europie, jak i poza nią.

PROJEKTY W ZAKRESIE MOBILNOŚCI W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE PROJEKTU MOBILNOŚCI?

Kształcenie, szkolenie i działania na rzecz młodzieży odgrywają główną rolę w zapewnieniu osobom w różnym wieku środków potrzebnych do aktywnego uczestniczenia w rynku pracy i ogólnie w życiu społecznym. Projekty w ramach tej akcji wspierają mobilność międzynarodową wśród osób uczących się (studentów, stażystów, praktykantów, osób młodych i wolontariuszy) oraz kadry (profesorów, nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, osób pracujących z młodzieżą i osób pracujących w organizacjach aktywnych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży) i mają na celu:

- wspieranie osób uczących się w nabywaniu kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) w celu poszerzenia ich możliwości rozwoju osobistego i zwiększenia szansy na zatrudnienie na europejskim rynku pracy i poza jego granicami;
- wspieranie doskonalenia zawodowego osób pracujących w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży mające na celu wprowadzenie innowacji i ulepszenie jakości nauczania, prowadzenia szkoleń i pracy z młodzieżą w całej Europie;
- znaczne zwiększenie znajomości języków obcych wśród uczestników;
- podniesienie poziomu wiedzy i znajomości innych kultur i krajów wśród uczestników, oferując im możliwość tworzenia sieci kontaktów międzynarodowych umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i rozwój poczucia europejskiego obywatelstwa i tożsamości;
- zwiększenie zdolności, atrakcyjności i międzynarodowego wymiaru organizacji aktywnych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą, aby były one w stanie oferować działania i programy, które lepiej odpowiadają potrzebom osób fizycznych w Europie i poza nią;
- wzmocnienie efektów synergii i procesu przejścia między kształceniem formalnym, pozaformalnym, szkoleniem zawodowym, zatrudnieniem i przedsiębiorczością;
- zapewnienie lepszego uznawania kompetencji zdobytych podczas okresów nauki za granicą.

Akcja ta wspiera także mobilność międzynarodową do lub z krajów partnerskich w dziedzinach szkolnictwa wyższego i młodzieży. Akcja ta przyczynia się również do współpracy między UE a kwalifikującymi się krajami partnerskimi i odzwierciedla cele, priorytety i zasady działań zewnętrznych UE:

- zwiększenie atrakcyjności szkolnictwa wyższego w Europie i wspieranie europejskich instytucji szkolnictwa wyższego w konkurencji na światowym rynku szkolnictwa wyższego;
- wsparcie priorytetów określonych w komunikatach „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju – Program działań na rzecz zmian”¹⁸ i „Europejskie szkolnictwo wyższe na świecie”¹⁹;
- wspieranie umiędzynarodowienia, atrakcyjności jakości, równości dostępu i modernizacji instytucji szkolnictwa wyższego poza Europą w celu promowania rozwoju krajów partnerskich;
- promowanie rozwoju polityki zewnętrznej oraz jej celów i zasad, obejmujących narodową przynależność, spójność społeczną, równość, odpowiedzialną równowagę geograficzną i różnorodność. Szczególną uwagę poświęcić się krajom najsłabiej rozwiniętym, a także studentom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz studentom o specjalnych potrzebach;
- wspieranie uczenia się pozaformalnego i współpracy w dziedzinie młodzieży z krajami partnerskimi.

CZYM JEST PROJEKT MOBILNOŚCI?

Organizacje aktywne w dziedzinach kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą otrzymują wsparcie z programu Erasmus+ w celu przeprowadzenia projektów promujących różne rodzaje mobilności. Projekt mobilności będzie składał się z następujących etapów:

- przygotowania (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, zawierania umów z partnerami i uczestnikami, językowego/międzykulturowego/zadaniowego przygotowania uczestników przed wyjazdem);
- realizacji działań w zakresie mobilności;
- działań następczych (w tym oceny działań, formalnego uznawania – w stosownych przypadkach – efektów uczenia się uczestników w czasie działania oraz rozpowszechniania i wykorzystywania rezultatów projektu).

¹⁸ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 13.10.2011, COM(2011) 637 final.

¹⁹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 11.7.2013, COM(2013) 499 final.

Istotną innowacją wprowadzoną w programie Erasmus+, w porównaniu z wieloma działaniami w zakresie mobilności wspieranymi w ramach poprzednich programów europejskich, jest fakt, że program Erasmus+ wzmacnia wsparcie oferowane uczestnikom działań w zakresie mobilności, podnosząc ich znajomość języka obcego przed pobytem za granicą i w jego trakcie. Komisja Europejska począwszy od 2014 r. stopniowo wprowadzała europejski internetowy serwis wsparcia językowego. Serwis zapewnia uczestnikom długoterminowych działań w zakresie mobilności możliwość dokonania oceny swojej znajomości języka, z którego będą korzystać podczas nauki, pracy lub wolontariatu zagranicznego oraz uczestniczenia w internetowych kursach językowych mających na celu podniesienie ich kompetencji językowych (więcej informacji na temat wsparcia na rzecz nauki języka można znaleźć w załączniku I).

Co więcej, program Erasmus+ w większym zakresie niż poprzednie programy będzie oferował przestrzeń do rozwoju działań w zakresie mobilności, w które zaangażowane będą organizacje partnerskie o różnym zapleczu, aktywne w różnych dziedzinach lub sektorach społeczno-ekonomicznych (np. praktyki/staże studentów lub osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w przedsiębiorstwach, organizacjach pozarządowych, organach publicznych; nauczyciele w szkołach uczestniczący w kursach doskonalenia zawodowego w przedsiębiorstwach lub ośrodkach szkoleniowych; eksperci biznesowi prowadzący wykłady lub szkolenia w instytucjach szkolnictwa wyższego, przedsiębiorstwach działających w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, opracowujących programy wolontariatu ze stowarzyszeniami i przedsiębiorstwami społecznymi itd.).

Trzecim istotnym elementem innowacji i jakości działań w zakresie mobilności jest fakt, że organizacje uczestniczące w programie Erasmus+ będą miały możliwość organizowania tych działań w szerszych ramach strategicznych i w perspektywie średnioterminowej. Za pośrednictwem jednego wniosku o dofinansowanie, obejmującego okres do dwóch lat, koordynator projektu mobilności będzie mógł zorganizować szereg działań w zakresie mobilności, pozwalających wielu osobom fizycznym wyjechać do różnych krajów. W konsekwencji, dzięki programowi Erasmus+, organizacje wnioskujące będą w stanie dopasować swój projekt do potrzeb uczestników, jak również do swoich wewnętrznych planów dotyczących umiędzynarodowienia, budowania potencjału i modernizacji.

W zależności od profilu zaangażowanych uczestników w ramach Akcji 1 programu Erasmus+ wspierane są następujące rodzaje projektów mobilności:

- w dziedzinie kształcenia i szkolenia:
  - projekt mobilności studentów i pracowników instytucji szkolnictwa wyższego;
  - projekt mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - projekt mobilności kadry edukacji szkolnej;
  - projekt mobilności kadry zajmującej się edukacją dorosłych;
- w dziedzinie młodzieży:
  - projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą.

Długoterminowa mobilność kadry, krótko- i długoterminowa mobilność uczniów oraz mobilność mieszana dorosłych słuchaczy będzie wspierana za pomocą partnerstw strategicznych realizowanych w ramach Akcji 2.

W poniższych sekcjach przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i warunków odnoszących się do każdego rodzaju projektu mobilności.

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I PRACOWNIKÓW SZKÓŁ WYŻSZYCH

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność studentów:

- **okres studiów realizowany** za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego;
- **praktyka (staż)** za granicą w przedsiębiorstwie lub jakimkolwiek innym właściwym miejscu pracy²⁰.

Okres studiów realizowanych za granicą może obejmować również czas praktyki.

Aby zapewnić wysoką jakość działań w zakresie mobilności, które w maksymalnym stopniu wpłyną na studentów, działanie w zakresie mobilności musi być zgodne ze stopniem studiów, jakie odbywa dany student, oraz z jego osobistymi potrzebami rozwojowymi. Okres studiów realizowanych za granicą musi być objęty programem studiów danego studenta, tak by mógł on ukończyć studia w ramach krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego stopnia (studia licencjackie lub odpowiadające takim studiom), drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające takim studiom) i trzeciego stopnia (doktoranckich).

Praktyki zagraniczne²¹ w miejscu pracy są także wspierane podczas krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego, drugiego, trzeciego stopnia i maksymalnie w ciągu jednego roku po ukończeniu studiów przez studenta. Dotyczy to również „asystentur” dla studentów – przyszłych nauczycieli.

W miarę możliwości praktyki powinny stanowić integralną część programu studiów.

Mobilność studentów może mieć miejsce w dowolnym obszarze przedmiotowym/dowolnej dyscyplinie akademickiej.

Mobilność pracowników:

- **okresy nauczania:** działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom przedsiębiorstw na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą. Mobilność pracowników związana z prowadzeniem zajęć dydaktycznych może mieć miejsce w dowolnym obszarze przedmiotowym/dowolnej dyscyplinie akademickiej;
- **okresy szkolenia:** działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników niedydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie szkoleń zagranicznych (z wyłączeniem konferencji) i praktycznego doświadczenia edukacyjnego (*Job Shadowing*)/okresów obserwacji/szkoleń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą.

W czasie pobytu za granicą można łączyć działania w zakresie nauczania i szkolenia.

Większość budżetu tej akcji będzie przeznaczona na wsparcie działań obejmujących mobilność między krajami uczestniczącymi w programie. Z ograniczonej kwoty budżetu przeznaczonego na tę akcję można jednak sfinansować działania międzynarodowe między krajami uczestniczącymi w programie a wszystkimi krajami partnerskimi świata, z wyjątkiem regionów 5, 9, 11 i 12 (zob. „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja z kraju uczestniczącego w programie składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być koordynator konsorcjum: podmiot stojący na czele konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, zajmujących się organizowaniem różnego rodzaju mobilności studentów i pracowników;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru studentów/pracowników i wysyłanie ich za granicę. Zadania te obejmują również wypłacanie dofinansowania (dla osób z krajów uczestniczących w programie), przygotowanie, monitorowanie i uznawanie związane z okresem mobilności;
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie studentów/pracowników z zagranicy i oferowanie im

²⁰ Uczęszczanie na zajęcia w instytucji szkolnictwa wyższego nie może być uznane za staż.

²¹W 2015 r. nie przewidziano staży między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi.

- programu studiów/praktyki lub programu szkoleń lub korzystanie z działalności dydaktycznej;
- organizacja pośrednicząca: jest organizacją prowadzącą działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą w kraju uczestniczącym w programie. Może ona być partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności, ale nie działa w charakterze organizacji wysyłającej. Jej rolą może być wspólne prowadzenie i ułatwianie procedur administracyjnych instytucji wysyłających szkolnictwa wyższego oraz lepsze dopasowywanie profili studentów do potrzeb przedsiębiorstw w przypadku praktyk, a także wspólne przygotowywanie uczestników.

W odniesieniu do mobilności między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi jedynie instytucje szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie mogą realizować płatności w odniesieniu do mobilności osób przyjeżdżających i wyjeżdżających i zarządzać nimi.

Organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/pracownikami muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie studiów/praktyki” – lub przez pracowników – w „indywidualnym programie nauczania/szkolenia” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach określa się docelowe efekty uczenia się, które mają zostać osiągnięte podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron. W przypadku gdy działanie dotyczy dwóch instytucji szkolnictwa wyższego (mobilność studentów w celu studiowania i mobilność pracowników w celu nauczania), umowa międzyinstytucjonalna musi być zawarta między instytucją wysyłającą i instytucją przyjmującą jeszcze przed rozpoczęciem wymian.

Podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE), instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się zapewnić uczestnikom projektu mobilności niezbędne wsparcie, w tym przygotowanie językowe. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdraża się internetowe wsparcie językowe dla wszystkich długoterminowych działań związanych z mobilnością, trwających co najmniej dwa miesiące. Komisja Europejska udostępnia to wsparcie kwalifikującym się uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed podjęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika). Instytucje szkolnictwa wyższego krajów partnerskich nie są uprawnione do podpisania Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, w związku z tym w umowie międzyinstytucjonalnej należy wyraźnie określić szczegóły dotyczące wsparcia językowego oferowanego uczestnikom projektu mobilności.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący szkolnictwa wyższego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ W przypadku wniosku pojedynczej instytucji szkolnictwa wyższego: instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie i posiadające Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Dodatkowe informacje o Karcie można znaleźć w sekcji „Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego” poniżej i w załączniku I do niniejszego przewodnika). ▪ W przypadku wniosku składanego przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności: organizacje koordynujące ustanowione w kraju uczestniczącym w programie i koordynujące działalność konsorcjum posiadającego certyfikat dla konsorcjum w ramach projektu mobilności w zakresie kształcenia wyższego. Organizacje, które nie posiadają ważnego certyfikatu dla konsorcjum na rzecz mobilności, mogą wystąpić z wnioskiem o taki certyfikat w imieniu konsorcjum w ramach projektu mobilności w tym samym czasie, w którym składają wniosek o dofinansowanie dla projektu mobilności. Wszystkie zaangażowane instytucje szkolnictwa wyższego z krajów uprawnionych do uczestnictwa w programie muszą posiadać Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Organizacje te będą kwalifikowały się do projektu mobilności dopiero po pozytywnym rozpatrzeniu ich wniosku o wydanie certyfikatu dla konsorcjum w ramach projektu mobilności. <p>Studenci i pracownicy szkolnictwa wyższego nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie; kryteria wyboru dotyczące udziału w działaniach w zakresie mobilności określa instytucja szkolnictwa wyższego, w której studiuje lub są zatrudnieni.</p>
--	--

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności dotyczący szkolnictwa wyższego musi obejmować jedno lub więcej z poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ mobilność studentów w celu studiowania; ▪ Mobilność studentów w celu odbycia praktyki²²; ▪ mobilność pracowników w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych; ▪ mobilność pracowników w celu udziału w szkoleniu.
Kraje uprawnione	<p>Mobilność między krajami uczestniczącymi w programie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każdy kraj uczestniczący w programie. <p>Mobilność między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każdy kraj uczestniczący w programie; oraz ▪ każdy kraj partnerski świata, z wyjątkiem regionów 5, 9, 11 i 12 (zob. „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Liczba organizacji w formularzu wniosku wynosi jeden (wnioskodawca). Jest to albo jedna instytucja szkolnictwa wyższego albo jeden koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności ustanowionego w kraju uczestniczącym w programie.</p> <p>Podczas realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów uczestniczących w programie (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca). W przypadku projektów mobilności obejmujących kraje partnerskie minimum stanowi jedna organizacja z kraju uczestniczącego w programie i jedna z kwalifikującego się kraju partnerskiego.</p>
Czas trwania projektu	<p>16 miesięcy lub 24 miesiące. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie skali swojego projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 4 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>
Inne kryteria	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego lub krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności może złożyć wniosek tylko w każdej turze wyboru dotyczącej projektu mobilności między krajami uczestniczącymi w programie oraz tylko raz w każdej turze wyboru dotyczącej projektu mobilności między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi. Instytucja szkolnictwa wyższego może jednak należeć do kilku różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.</p>

²²W 2015 r. nie przewidziano staży między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI DOTYCZĄCE MOBILNOŚCI STUDENTÓW

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność studentów w celu studiowania: Wszystkie organizacje uczestniczące kraju uczestniczącego w programie (zarówno wysyłające, jak i przyjmujące) muszą być instytucjami szkolnictwa wyższego posiadającymi Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Wszystkie organizacje kraju partnerskiego muszą być instytucjami szkolnictwa wyższego i muszą podpisać umowy międzyinstytucjonalne z partnerami krajów uczestniczących w programie, zanim mobilność zostanie zrealizowana. ▪ Mobilność studentów w celu odbycia praktyki²³: Organizacja wysyłająca musi być instytucją szkolnictwa wyższego posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Organizacją przyjmującą może być²⁴: <ul style="list-style-type: none"> ○ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być: <ul style="list-style-type: none"> – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut/centrum edukacyjne (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie zawodowe i edukacja dorosłych); ○ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ○ organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. ○ instytucja szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.
<p>Czas trwania działania</p>	<p>Okresy studiów: od 3²⁵ do 12 miesięcy (w tym okres praktyki włączonej do okresu studiowania za granicą, jeśli jest ona planowana).</p> <p>Praktyki: od 2 do 12 miesięcy.</p> <p>Jeden student może uczestniczyć w okresach mobilności o łącznym maksymalnym czasie trwania do 12 miesięcy²⁶ na każdy cykl studiów²⁷ niezależnie od liczby i rodzajów działań w zakresie mobilności. Uczestnictwo bez dofinansowania z funduszy UE jest wliczane w ten maksymalny czas trwania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w trakcie studiów pierwszego stopnia (licencjat lub studia odpowiadające licencjatowi), w tym studiów o krótkim cyklu (poziomy 5 i 6 EQF); ▪ w trakcie studiów drugiego stopnia (magisterskie lub odpowiadające magisterskim – 7 poziom EQF) oraz ▪ w trakcie studiów trzeciego stopnia jako doktorant (poziom doktorancki lub 8 poziom EQF). <p>Czas trwania praktyki w przypadku niedawnych absolwentów wynosi maksymalnie 12 miesięcy w ramach cyklu studiów, na którym składają oni wniosek o praktykę.</p>

²³W 2015 r. nie przewidziano staży między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi.

²⁴Następujące rodzaje organizacji nie kwalifikują się jako organizacje przyjmujące w przypadku staży studenckich:

- instytucje UE i inne organy UE, w tym wyspecjalizowane agencje (wyczerpujący wykaz tych instytucji jest dostępny na stronie internetowej http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_pl.htm); organizacje zarządzające programami UE, takie jak agencje narodowe (w celu uniknięcia ewentualnego konfliktu interesów lub podwójnego finansowania).

²⁵ Minimalny czas trwania okresu studiów wynosi trzy miesiące lub jeden semestr lub trymestr.

²⁶ Wcześniejsze doświadczenie w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie” liczy się do 12 miesięcy na stopień studiów.

²⁷ W programach studiów jednostopniowych, takich jak medycyna, studenci mogą być mobilni przez okres do 24 miesięcy.

Miejsce (miejsca) działania	Studenci muszą prowadzić swoje działania związane z mobilnością w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj, w którym student zamieszkuje podczas studiów.
Uprawnieni uczestnicy	<p>Studenci zarejestrowani w instytucji szkolnictwa wyższego i przyjęci na studia kończące się uzyskaniem uznawanej kwalifikacji (dyplomu) lub innego uznawanego poświadczenia zdobycia wykształcenia w szkole wyższej (do poziomu doktoratu włącznie). W przypadku mobilności w celu studiowania student musi być przyjęty co najmniej na drugi rok studiów w ramach szkolnictwa wyższego. Powyższy warunek nie ma zastosowania do praktyk .</p> <p>Niedawni absolwenci szkolnictwa wyższego mogą odbyć praktykę. Niedawni absolwenci muszą zostać wybrani przez swoją macierzystą instytucję szkolnictwa wyższego w czasie ostatniego roku studiów oraz muszą odbyć i ukończyć zagraniczną praktykę w ciągu jednego roku po zakończeniu studiów.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W CZASIE REALIZACJI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mobilność pracowników w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych: Organizacja przyjmująca musi być instytucją szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucją szkolnictwa wyższego kraju partnerskiego, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem wysyłającego kraju uczestniczącego w programie, zanim mobilność zostanie zrealizowana. Organizacją wysyłającą musi być: <ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucja szkolnictwa wyższego kraju partnerskiego, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem przyjmującego kraju uczestniczącego w programie; lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja kraju uczestniczącego w programie prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być: <ul style="list-style-type: none"> – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut/centrum edukacyjne (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie zawodowe i edukacja dorosłych); – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. ▪ Mobilność pracowników w celu udziału w szkoleniu: Organizacja wysyłająca musi być instytucją szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie posiadającą Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucją szkolnictwa wyższego kraju partnerskiego, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem przyjmującego kraju uczestniczącego w programie, zanim mobilność zostanie zrealizowana. Organizacją przyjmującą musi być: <ul style="list-style-type: none"> ○ instytucja szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie posiadająca Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub instytucja szkolnictwa wyższego kraju partnerskiego, która podpisała umowę międzyinstytucjonalną z partnerem przyjmującego kraju uczestniczącego w programie; lub ○ każda publiczna lub prywatna organizacja kraju uczestniczącego w programie prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Zobacz przykłady na poprzedniej stronie.
<p>Czas trwania działania</p>	<p>Od 2 dni (5 dni z i do krajów partnerskich) do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży. We wszystkich przypadkach działanie w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych musi obejmować co najmniej 8 godzin w tygodniu (lub w dowolnym krótszym okresie pobytu).</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Pracownik musi prowadzić swoje działanie w zakresie mobilności w kraju uczestniczącym w programie innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj zamieszkania pracownika.</p>

Uprawnieni uczestnicy	<p>Mobilność pracowników w celu prowadzenia zajęć dydaktycznych: pracownicy zatrudnieni w instytucji szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie lub kraju partnerskiego lub każdej publicznej lub prywatnej organizacji kraju uczestniczącego w programie prowadzącej działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży (w tym zatrudnieni doktoranci), których zachęcono do prowadzenia zajęć dydaktycznych w instytucji szkolnictwa wyższego.</p> <p>Mobilność pracowników w celu udziału w szkoleniu: pracownicy zatrudnieni w instytucji szkolnictwa wyższego kraju uczestniczącego w programie lub kraju partnerskiego.</p>
------------------------------	--

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA W ODNIESIENIU DO PROJEKTU MOBILNOŚCI W KRAJACH UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE²⁸

Nie prowadzi się żadnej oceny jakościowej (jakość oceniono na etapie składania wniosku dotyczącego Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego lub przy wyborze krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności) i dlatego nie istnieją żadne kryteria przyznania dofinansowania.

Każdy kwalifikujący się wniosek o dofinansowanie (po sprawdzeniu jego kwalifikowalności) otrzyma finansowanie.

Maksymalna kwota przyznanego dofinansowania będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby wnioskowanych okresów mobilności i miesięcy/dni;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;
- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na akcję w zakresie mobilności.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA W ODNIESIENIU DO PROJEKTU MOBILNOŚCI MIĘDZY KRAJAMI UCZESTNICZĄCYMI W PROGRAMIE A KRAJAMI PARTNERSKIMI

Kwalifikujące się wnioski o dofinansowanie (po sprawdzeniu ich kwalifikowalności) zostaną poddane ocenie, w odniesieniu do każdego projektu mobilności z krajem partnerskim, na podstawie następujących kryteriów:

Adekwatność strategii (maksymalnie 30 punktów)	Zakres, w jakim planowany projekt mobilności jest adekwatny w odniesieniu do strategii umiędzynarodowienia zaangażowanych instytucji szkolnictwa wyższego (zarówno w krajach uczestniczących w programie, jak i w krajach partnerskich), oraz uzasadnienie dotyczące wyboru pracowników lub mobilności studentów.
Jakość treści ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 30 punktów)	Zakres wcześniejszego doświadczenia, jakie posiada organizacja składająca wniosek, w odniesieniu do podobnych projektów z instytucjami szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich oraz jasne określenie obowiązków, ról i zadań między partnerami.
Jakość planu działania i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)	Kompletność i jakość ustaleń dotyczących wyboru uczestników, udzielonego im wsparcia i uznawania okresu mobilności (w szczególności w kraju partnerskim).

²⁸Mobilność w obu kierunkach.

Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)	Ewentualny wpływ projektu na uczestników, beneficjentów, organizacje partnerskie na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym oraz jakość środków mających na celu rozpowszechnienie wyników projektu mobilności na poziomie wydziału i instytucji oraz w stosownych przypadkach poza nimi, zarówno w krajach uczestniczących w programie, jak i w krajach partnerskich.
---	--

Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej po 15 punktów w kategoriach „Adekwatność strategii” i „Jakość treści ustaleń dotyczących współpracy” oraz po 10 punktów w kategoriach „Jakość planu działania i jego realizacji” oraz „Wpływ i rozpowszechnianie”.

Kryteria drugorzędne

Oprócz ogólnych kryteriów omówionych powyżej, w przypadku gdy pula środków budżetowych agencji narodowej dla poszczególnych regionów lub krajów partnerskich jest ograniczona, agencja narodowa może zdecydować o ograniczeniu zapotrzebowania, dodając co najmniej jedno kryterium drugorzędne z poniższej listy. W przypadku gdy agencja narodowa zdecyduje się na zastosowanie kryteriów drugorzędnych, decyzję tę należy wyraźnie podać do wiadomości publicznej i powiadomić o niej wszystkie zainteresowane strony przed upływem wyznaczonego terminu, w szczególności na stronach internetowych agencji narodowej.

- stopień studiów (np. wnioski ograniczone tylko do jednego lub dwóch stopni studiów – studia licencjackie, magisterskie lub doktoranckie).
- Uprzywilejowanie tylko mobilności pracowników lub tylko mobilności studentów.
- Ograniczenie czasu trwania okresów mobilności.

Faktyczna kwota dofinansowania przyznanego instytucji szkolnictwa wyższego będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby wnioskowanych okresów mobilności i miesięcy/dni;
- budżetu przeznaczanego na akcję w zakresie mobilności w danym kraju lub regionie partnerskim;
- równowagi geograficznej w danym regionie lub podregionie.

JAKA AKREDYTACJA POTRZEBNA JEST WNIOSKODAWCOM W ODNIESIENIU DO TEGO PROJEKTU MOBILNOŚCI?

KARTA ERASMUSA DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Uzyskanie Karty Erasmus dla szkolnictwa wyższego jest warunkiem wstępnym dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego ustanowionych w kraju uczestniczącym w programie, które chcą uczestniczyć w projektach mobilności dotyczących szkolnictwa wyższego jako pojedyncza instytucja szkolnictwa wyższego albo jako członek krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności. Co roku Komisja Europejska – za pośrednictwem Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – publikuje szczególne zaproszenie do składania wniosków, w którym określa szczegółowe warunki i kryteria jakościowe, jakie należy spełnić, aby otrzymać Kartę Erasmus dla szkolnictwa wyższego. Zaproszenie to jest dostępne na stronie internetowej agencji wykonawczej.

W przypadku instytucji szkolnictwa wyższego ustanowionych w kraju partnerskim, dana instytucja szkolnictwa wyższego musi uzyskać akredytację odpowiedniej krajowej organizacji akredytacyjnej. Ponieważ nie kwalifikują się one do uzyskania Karty Erasmus dla szkolnictwa wyższego, muszą ponadto zawrzeć umowę międzyinstytucjonalną z partnerem lub partnerami z kraju uczestniczącego w programie obejmujące zasady dotyczące Karty Erasmus dla szkolnictwa wyższego.

CERTYFIKAT DLA KONSORCJUM W RAMACH PROJEKTU MOBILNOŚCI W ZAKRESIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Organizacja z kraju uczestniczącego w programie, wnosząca w imieniu krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności musi posiadać ważny certyfikat wydany dla konsorcjum w ramach projektu mobilności. Certyfikat przyznaje ta sama agencja narodowa, która ocenia wnioski o dofinansowanie projektów mobilności w

zakresie szkolnictwa wyższego. Wnioski o akredytację i o dofinansowanie dla projektu mobilności można składać jednocześnie. Dofinansowanie na projekty w zakresie mobilności będzie jednak przyznane wyłącznie tym instytucjom szkolnictwa wyższego i organizacjom, które otrzymają akredytację. Aby uzyskać taki certyfikat, konsorcjum w ramach projektu mobilności musi spełniać następujące warunki:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności w zakresie szkolnictwa wyższego może składać się z następujących organizacji uczestniczących:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucji szkolnictwa wyższego posiadających ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (dodatkowe informacje o Karcie można znaleźć w sekcji „Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego” powyżej i w załączniku I do niniejszego przewodnika); oraz ▪ każdej publicznej lub prywatnej organizacji prowadzącej działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży (zob. przykłady kwalifikujących się organizacji uczestniczących na poprzedniej stronie). <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w tym samym kraju uczestniczącym w programie.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Każda uprawniona organizacja uczestnicząca może działać jako koordynator i składać wnioski w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w konsorcjum.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Krajowe konsorcjum na rzecz mobilności musi składać się co najmniej z trzech uprawnionych organizacji uczestniczących, w tym z dwóch wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego.</p> <p>W czasie ubiegania się o certyfikat dla konsorcjum w ramach projektu mobilności należy wskazać wszystkie organizacje będące członkami krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności.</p>
Okres obowiązywania certyfikatu	<p>Trzy kolejne coroczne zaproszenia do składania wniosków i nie dłużej niż do roku akademickiego 2020/2021.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W agencji narodowej w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o akredytację do dnia 4 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Wniosek krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Znaczenie konsorcjum (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących w konsorcjum i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących w konsorcjum; - wnoszenia wartości dodanej na poziomie UE dzięki rezultatom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone osobno przez każdą instytucję szkolnictwa wyższego.
<p>Jakość składu konsorcjum i porozumień o współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - konsorcjum ma odpowiedni skład wysyłających instytucji szkolnictwa wyższego, w stosownych przypadkach z uzupełniającymi organizacjami uczestniczącymi z innych sektorów społeczno-ekonomicznych o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - koordynator konsorcjum ma już doświadczenie w zarządzaniu konsorcjum lub projektem podobnego rodzaju; - podział ról, obowiązków i zadań/zasobów jest dobrze określony i przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - zadania/zasoby są łączone i dzielone; - obowiązki w odniesieniu do kwestii umownych i finansowych związanych z zarządzaniem są jasne; - konsorcjum włącza nowe instytucje w daną akcję.
<p>Jakość planu działania konsorcjum i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów projektu mobilności (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Jakość praktycznych ustaleń, zarządzania i rodzajów wsparcia (np. znajdowania organizacji przyjmujących, wyszukiwania i kojarzenia partnerów, informacji, wsparcia językowego i międzykulturowego, monitorowania). ▪ Jakość współpracy, koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ W stosownych przypadkach jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ W stosownych przypadkach odpowiedniość środków w odniesieniu do wyboru uczestników działań w zakresie mobilności i środków wspierania uczestnictwa osób w niekorzystnej sytuacji w działaniach w zakresie mobilności.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań prowadzonych przez konsorcjum. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie instytucjonalnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań prowadzonych przez konsorcjum wśród organizacji uczestniczących i partnerów oraz poza nimi.
--	---

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej szczegółowych zasad i kryteriów oraz dodatkowe przydatne informacje na temat opisywanej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

W formularzu wniosku wnioskodawcy projektów w zakresie mobilności dla studentów i pracowników szkolnictwa wyższego będą musieli przedstawić następujące informacje:

- liczbę studentów i pracowników, którzy mają wziąć udział w działaniach w zakresie mobilności;
- całkowity czas trwania planowanych działań w zakresie mobilności na jednego uczestnika;
- liczbę i całkowity czas trwania działań w zakresie mobilności (studentów i pracowników) zrealizowanych w poprzednich dwóch latach.

Na tej podstawie agencje narodowe krajów uczestniczących w programie przyznają wnioskodawcom dofinansowanie w celu wsparcia określonej liczby działań w zakresie mobilności, do maksymalnej liczby działań, o jaką ubiega się wnioskodawca.

Jeżeli wnioskodawca przedkłada projekt mobilności dotyczący krajów partnerskich, wypełni on odrębny formularz wniosku dotyczący mobilności do i z kraju partnerskiego.

W odniesieniu do mobilności dotyczącej krajów partnerskich zostanie przyznane odrębne dofinansowanie.

Do finansowego wspierania tych działań będą miały zastosowanie następujące zasady:

A) ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania i podróży uczestników)	Koszty jednostkowe	do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników projektu mobilności
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (z wyłączeniem kosztów podróży i utrzymania osób towarzyszących).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych zatwierdzonych przez agencję narodową	Warunek: po dokonaniu wyboru uczestników należy uzasadnić prośbę o wsparcie finansowe w specjalnym formularzu wniosku

DOFINANSOWANIE NA WSPARCIE ORGANIZACYJNE DLA BENEFICJENTA (INSTYTUCJI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO LUB KONSORCJÓW):

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne jest dofinansowaniem wszelkich kosztów ponoszonych przez beneficjenta na działania wspierające mobilność studentów i pracowników, zarówno przyjeżdżających, jak i wyjeżdżających, zgodnie z zasadami zawartymi w Karcie Erasmusa dla szkolnictwa wyższego w krajach uczestniczących w programie oraz z zasadami Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, odzwierciedlonymi w umowach międzyinstytucjonalnych z instytucjami z krajów partnerskich. Wsparcie może obejmować:

- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi, obejmujące wizyty u potencjalnych partnerów, dotyczące zgody na warunki porozumień międzyinstytucjonalnych w odniesieniu do wyboru, przygotowania, odbioru i integracji uczestników projektu mobilności oraz aktualizowania tych porozumień;
- udostępnienie studentom międzynarodowym aktualnych katalogów zajęć;
- udostępnienie studentom i pracownikom informacji oraz zapewnienie pomocy;
- dokonywanie wyboru studentów i pracowników;
- przygotowanie porozumień o programie studiów/praktyki w celu zapewnienia pełnego uznania wszystkich elementów programu studiów/praktyki studentów; przygotowanie i uznawanie indywidualnych programów nauczania/szkolenia w przypadku wyjazdów pracowników;
- przygotowanie językowe i międzykulturowe zapewniane studentom i pracownikom zarówno przyjeżdżającym, jak i wyjeżdżającym;
- ułatwienie integracji nowym uczestnikom projektu mobilności w instytucji szkolnictwa wyższego;
- zapewnienie ustaleń dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru w odniesieniu do uczestników projektu mobilności;
- szczegółowe ustalenia mające na celu zapewnienie wysokiej jakości praktyk studenckich w przedsiębiorstwach;
- zapewnienie uznawania poszczególnych elementów programu studiów studentów i odnośnych punktów zaliczeniowych, wydawanie wykazu zaliczeń i suplementów do dyplomu;
- wsparcie reintegracji uczestników projektu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji na korzyść danej instytucji szkolnictwa wyższego i osób w niej studiujących.

Instytucje szkolnictwa wyższego zarówno w krajach uczestniczących w programie, jak i w krajach partnerskich, zobowiązują się do przestrzegania wszystkich zasad Karty, aby zapewnić mobilność wysokiej jakości, w tym: „zapewnienia dobrego przygotowania wyjeżdżających uczestników projektu mobilności, w tym osiągnięcia przez nich koniecznego poziomu biegłości językowej” i „zapewnienia odpowiedniego wsparcia językowego przyjeżdżającym uczestnikom projektu mobilności”. Można korzystać z istniejącej infrastruktury w instytucjach szkoleń językowych. Te instytucje szkolnictwa wyższego, które będą w stanie zapewnić studentom i kadry uczestniczącym w projektach w zakresie mobilności wysoką jakość, w tym wsparcie językowe, po niższych kosztach (lub ze względu na to, że są one finansowane z innych źródeł niż finansowanie UE), będą miały możliwość przeniesienia 50% dofinansowania przeznaczonego na wsparcie organizacyjne na finansowanie większej liczby działań w zakresie mobilności.

We wszystkich przypadkach beneficjenci będą zobowiązani zapisami umowy do świadczenia takich usług wysokiej jakości, a ich realizacja będzie monitorowana i sprawdzana przez agencje narodowe z uwzględnieniem również informacji zwrotnej od studentów i kadry przedstawionej za pomocą narzędzia Mobility Tool, bezpośrednio dostępnego agencjom narodowym i Komisji.

Dofinansowanie na wsparcie organizacyjne oblicza się na podstawie liczby wszystkich wyjeżdżających uczestników projektu mobilności otrzymujących wsparcie (w tym wyjeżdżających uczestników nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności – zob. poniżej) i liczby przyjeżdżających pracowników przedsiębiorstw prowadzących zajęcia dydaktyczne w instytucji szkolnictwa wyższego, będącej beneficjentem programu lub należącej do krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności. Uczestnicy projektu mobilności nieotrzymujący dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności wliczają się do uczestników projektu mobilności otrzymujących wsparcie, ponieważ korzystają oni z ram mobilności i działań organizacyjnych. Wsparcie organizacyjne jest zatem wypłacane również w odniesieniu do wspomnianych uczestników.

W przypadku krajowych konsorcjów w ramach projektu mobilności dofinansowanie może zostać podzielone pomiędzy wszystkich członków krajowych zgodnie z zasadami, które uzgodnili oni między sobą. W odniesieniu do mobilności między krajami partnerskimi a krajami uczestniczącymi w programie zainteresowani partnerzy podzielą się dofinansowaniem na wsparcie organizacyjne na wspólnie zaakceptowanych warunkach uzgodnionych przez instytucje uczestniczące.

UCZESTNICY PROJEKTU MOBILNOŚCI NIEOTRZYMUJĄCY DOFINANSOWANIA Z FUNDUSZY UE

Studentami i pracownikami nieotrzymującymi dofinansowania z funduszy UE są uczestnicy projektu mobilności, którzy nie otrzymują dofinansowania UE związanego z kosztami podróży i utrzymania, ale spełniają wszystkie kryteria dotyczące mobilności studentów i kadry oraz wykorzystują wszystkie zalety bycia studentem i pracownikiem uczestniczącym w programie Erasmus+. Może im zostać przyznane dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, jako wkład w ich koszty związane z mobilnością. Liczbę uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności uwzględnia się w statystykach dotyczących wskaźnika efektywności wykorzystywanego do podziału budżetu UE między kraje.

WSPARCIE ZWIĄZANE ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI

Osobą o specjalnych potrzebach jest potencjalny uczestnik, którego indywidualna sytuacja fizyczna, psychiczna lub związana ze stanem zdrowia sprawia, że udział tej osoby w projekcie/akcji w zakresie mobilności byłby niemożliwy bez dodatkowego wsparcia finansowego. Instytucje szkolnictwa wyższego, które wybrały studentów lub kadre o specjalnych potrzebach, mogą złożyć wniosek do agencji narodowej o dodatkowe dofinansowanie w celu pokrycia kosztów dodatkowych związanych z udziałem takich osób w działaniach w zakresie mobilności. W związku z tym w przypadku osób o specjalnych potrzebach dofinansowanie może być wyższe niż maksymalna kwota indywidualnego dofinansowania określona poniżej. Instytucje szkolnictwa wyższego opiszą na swoich stronach internetowych, w jaki sposób studenci i kadra o specjalnych potrzebach mogą ubiegać się o takie dodatkowe dofinansowanie.

Dodatkowe finansowanie dla studentów i kadry o specjalnych potrzebach może również pochodzić z innych źródeł na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym.

Osoby towarzyszące studentom i pracownikom o specjalnych potrzebach są uprawnione do otrzymania dofinansowania przewidzianego dla mobilności pracowników (jeśli całkowity okres pobytu za granicą osoby towarzyszącej nie przekracza 60 dni) lub przewidzianego dla mobilności studentów (jeśli całkowity okres pobytu za granicą przekracza 60 dni).

Każda instytucja szkolnictwa wyższego, podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, zobowiązuje się zapewnić uczestnikom z różnych środowisk równy dostęp i równe szanse. W związku z tym studenci i pracownicy o specjalnych potrzebach mogą korzystać ze służb wsparcia oferowanych przez instytucję przyjmującą lokalnym studentom i pracownikom.

INNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Poza dofinansowaniem UE lub zamiast dofinansowania UE (w przypadku uczestników projektu mobilności nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE) studenci i pracownicy mogą otrzymać dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, którym zarządza organizacja inna niż agencja narodowa (np. ministerstwo lub władze regionalne). Te rodzaje dofinansowania pochodzące ze źródeł finansowania innych niż budżet UE nie podlegają ustaleniom dotyczącym kwot i minimalnych/maksymalnych zakresów określonych w niniejszym dokumencie.

B) DOFINANSOWANIE NA MOBILNOŚĆ STUDENTÓW

Studenci mogą otrzymać dofinansowanie UE jako wkład w ich koszty podróży i utrzymania ponoszone w czasie studiów lub praktyki za granicą. Kwoty te są określane przez agencje narodowe w porozumieniu z organami krajowymi lub instytucjami szkolnictwa wyższego na podstawie celów i przejrzystych kryteriów opisanych poniżej. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych i instytucji szkolnictwa wyższego.

KRYTERIUM 1 – KRAJE WYSYŁAJĄCE I PRZYJMUJĄCE STUDENTÓW

Dofinansowanie UE przyznane studentom będzie zależało od kierunku ich mobilności zgodnie z poniższymi wytycznymi:

- mobilność do krajów o zbliżonych kosztach życia: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot średnich;
- mobilność do krajów o wyższych kosztach życia: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot wyższych;
- mobilność do krajów o niższych kosztach życia: studenci otrzymają dofinansowanie UE w przedziale kwot niższych.

Kraje uczestniczące w programie zostały podzielone na trzy następujące grupy:

<p>Grupa 1 Kraje uczestniczące w programie o wyższych kosztach życia</p>	<p>Austria, Dania, Finlandia, Francja, Irlandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy</p>
<p>Grupa 2 Kraje uczestniczące w programie o średnich kosztach życia</p>	<p>Belgia, Czechy, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Cypr, Luksemburg, Holandia, Portugalia, Słowenia, Islandia, Turcja</p>
<p>Grupa 3 Kraje uczestniczące w programie o niższych kosztach życia</p>	<p>Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii</p>

Kwoty określone przez agencje narodowe będą ustalane w ramach poniższych minimalnych i maksymalnych przedziałów:

- średni przedział dofinansowania UE: średni przedział dofinansowania, **od 200 do 450 EUR miesięcznie**, dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o zbliżonych kosztach życia: a) z kraju grupy 1 do kraju grupy 1, b) z kraju grupy 2 do kraju grupy 2 oraz c) z kraju grupy 3 do kraju grupy 3;
- wyższy przedział dofinansowania UE: odpowiada średniemu przedziałowi stosowanemu przez agencję narodową powiększonemu o co najmniej 50 EUR i wynosi od **250 do 500 EUR miesięcznie**. Dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o wyższych kosztach życia: a) z kraju grupy 2 do kraju grupy 1 oraz b) z kraju grupy 3 do krajów grup 1 i 2;
- niższy przedział dofinansowania UE: odpowiada średniemu przedziałowi stosowanemu przez agencję narodową pomniejszonemu o co najmniej 50 EUR i wynosi od **150 do 400 EUR miesięcznie**. Dotyczy działań w zakresie mobilności do krajów o niższych kosztach życia: a) z kraju grupy 1 do krajów grup 2 i 3 oraz b) z kraju grupy 2 do kraju grupy 3.

Określając kwoty, o które będą mogli ubiegać się beneficjenci w ich kraju, agencje narodowe uwzględnią dwa szczególne kryteria:

- dostępność i poziom innych źródeł współfinansowania uzupełniających dofinansowanie UE, które pochodzą od organów prywatnych lub publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- ogólny poziom zapotrzebowania studentów, którzy zamierzają podjąć naukę lub uczestniczyć w szkoleniu za granicą.

Agencje narodowe mogą podjąć decyzję o ustaleniu przedziałów zamiast kwot na poziomie krajowym, co zapewni instytucjom szkolnictwa wyższego pewną elastyczność. Decyzja ta powinna zostać odpowiednio uzasadniona, na przykład dostępnością współfinansowania na poziomie regionalnym lub instytucjonalnym w niektórych krajach.

KRYTERIUM 2 – DODATKOWE WSPARCIE DLA SZCZEGÓLNYCH GRUP DOCELOWYCH, DZIAŁAŃ I KRAJÓW/REGIONÓW WYSYŁAJĄCYCH

Studenci ze środowisk w niekorzystnej sytuacji (inni niż studenci o specjalnych potrzebach).

Organy krajowe wraz z agencjami narodowymi odpowiedzialnymi za realizację programu Erasmus+ w danym kraju uczestniczącym w programie mogą postanowić (na podstawie opcji uczestniczenia/rezygnacji, w zależności od wsparcia przyznanego już na poziomie krajowym), że wszystkie instytucje szkolnictwa wyższego w danym kraju powinny zwiększyć wsparcie indywidualne z dofinansowania UE przeznaczone dla studentów ze środowisk w niekorzystnej sytuacji o kwotę między **100 a 200 EUR na miesiąc**. Dokładny poziom i kryteria, które należy stosować, zostaną określone na poziomie krajowym przez organy krajowe.

Studenci odbywający praktyki

Studenci odbywający praktyki otrzymają dodatkowe dopłaty uzupełniające z dofinansowania UE w kwocie od **100 do 200 EUR na miesiąc**. Dokładna wysokość kwoty zostanie określona przez agencje narodowe lub instytucje szkolnictwa wyższego na podstawie poziomu zapotrzebowania i poziomu współfinansowania w odniesieniu do tego rodzaju mobilności. We wszystkich przypadkach wszystkim studentom z tej samej instytucji szkolnictwa wyższego powinna zostać przyznana kwota w tej samej wysokości niezależnie od dopłat uzupełniających lub wkładu niepieniężnego, które student może otrzymać od przedsiębiorstwa przyjmującego. Dopłaty uzupełniające dla studentów ze środowisk w niekorzystnej sytuacji nie mają w tym przypadku zastosowania. W przypadku mobilności uczestników z krajów partnerskich pierwsze kryterium wyboru studentów będą stanowić osiągnięcia

naukowe, ale w przypadku równorzędnego poziomu naukowego pierwszeństwo należy przyznać studentom znajdującym się w mniej korzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.

Studenci z najbardziej oddalonych krajów i regionów uczestniczących w programie

Biorąc pod uwagę ograniczenia wynikające z oddalenia od innych krajów uczestniczących w programie, studenci z regionów najbardziej oddalonych, Cypru, Islandii, Malty oraz krajów i terytoriów zamorskich otrzymają następujące wyższe kwoty w ramach wsparcia indywidualnego:

Z	Do	Kwota
regionów najbardziej oddalonych, Cypru, Islandii i Malty oraz krajów i terytoriów zamorskich	krajów grupy 1	750 EUR miesięcznie
	krajów grupy 2	700 EUR miesięcznie
	krajów grupy 3	650 EUR miesięcznie

Oprócz wyżej wspomnianych kwot wsparcia indywidualnego, studenci z tych krajów otrzymają następujące kwoty dopłat uzupełniających mających pomóc im w pokryciu kosztów podróży:

Odległość ²⁹	Kwota
od 100 do 499 km:	180 EUR na jednego uczestnika
od 500 do 1 999 km:	275 EUR na jednego uczestnika
od 2 000 do 2 999 km:	360 EUR na jednego uczestnika
od 3 000 do 3 999 km:	530 EUR na jednego uczestnika
od 4 000 do 7 999 km:	820 EUR na jednego uczestnika
8 000 km lub więcej:	1 100 EUR na jednego uczestnika

Dopłaty uzupełniające dla praktykantów lub osób ze środowisk w niekorzystnej sytuacji nie mają w tym przypadku zastosowania.

Poziom wsparcia finansowego określony przez instytucje szkolnictwa wyższego

We wszystkich przypadkach wymaga się od instytucji szkolnictwa wyższego przestrzegania poniższych zasad i spełnienia poniższych kryteriów przy określaniu lub stosowaniu stawek dofinansowania UE obowiązujących w danej instytucji:

- stawki należy określać lub stosować w obiektywny i przejrzysty sposób z uwzględnieniem wszystkich zasad i metodyki opisanych powyżej (tj. biorąc pod uwagę kierunek mobilności i dodatkowe szczególne finansowanie);
- należy przyznać taki sam poziom dofinansowania wszystkim studentom wyjeżdżającym do tej samej grupy krajów w ramach tego samego rodzaju mobilności – studiów lub praktyk (z wyjątkiem studentów ze środowisk w niekorzystnej sytuacji lub studentów o specjalnych potrzebach).

Studenci z krajów partnerskich lub podróżujący do krajów partnerskich

Kwoty dotyczące wsparcia indywidualnego określone przez agencje narodowe będą ustalane w następujący sposób:

Z	Do	Kwota
Uprawnione kraje partnerskie	Grupa 1 kraje uczestniczące w programie	850 EUR miesięcznie
	Grupa 2 kraje uczestniczące w programie	800 EUR miesięcznie
	Grupa 3 kraje uczestniczące w programie	750 EUR miesięcznie
Kraje uczestniczące w programie	Kraje partnerskie	650 EUR miesięcznie

Oprócz wyżej wspomnianych kwot wsparcia indywidualnego, studenci podróżujący do/pochodzący z krajów partnerskich otrzymają następujące kwoty dopłat uzupełniających mających pomóc im w pokryciu kosztów podróży:

Odległość ³⁰	Kwota
-------------------------	-------

²⁹ Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm). Należy podać odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony.

od 100 do 499 km:	180 EUR na jednego uczestnika
od 500 do 1 999 km:	275 EUR na jednego uczestnika
od 2 000 do 2 999 km:	360 EUR na jednego uczestnika
od 3 000 do 3 999 km:	530 EUR na jednego uczestnika
od 4 000 do 7 999 km:	820 EUR na jednego uczestnika
8 000 km lub więcej:	1 100 EUR na uczestnika

³⁰ Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm). Należy podać odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony.

C) DOFINANSOWANIE MOBILNOŚCI PRACOWNIKÓW

Pracownicy otrzymają dofinansowanie UE jako wkład w koszty podróży i utrzymania ponoszone w czasie pobytu za granicą zgodnie z poniższą tabelą:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Dofinansowanie kosztów podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ³¹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ³² .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika.	
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: <u>A1.1</u> na dzień na uczestnika. + od 15 do 60 dnia działania: 70% z <u>A1.1</u> na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

³¹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

³² Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

TABELA A – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Poniższe kwoty zależą od kraju przyjmującego. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających wartości minimalne i maksymalne przedstawionych w poniższej tabeli. Określając kwoty, o które będą ubiegać się beneficjenci w swoim kraju, agencje narodowe, w porozumieniu z organami krajowymi, uwzględnią dwa szczególne kryteria:

- dostępność i poziom innych źródeł współfinansowania uzupełniających dofinansowanie UE, które pochodzą od organów prywatnych lub publicznych na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym;
- ogólny poziom potrzeb pracowników, którzy zamierzają prowadzić zajęcia dydaktyczne lub uczestniczyć w szkoleniu za granicą.

Dla wszystkich krajów docelowych należy stosować taki sam odsetek w ramach przedziału kwot. Przyznanie takiej samej kwoty dofinansowania w odniesieniu do wszystkich krajów docelowych nie jest możliwe.

Kraj przyjmujący	Pracownicy z krajów uczestniczących w programie	Pracownicy z krajów partnerskich
	Min.–maks. (na dzień)	Kwota (na dzień)
	A1.1	A1.2
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	80–160	160
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	70–140	140
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	60–120	120
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	50–100	100
Kraje partnerskie	160	Niekwalifikująca się

W odniesieniu do działań w zakresie mobilności między krajami uczestniczącymi w programie agencje narodowe mogą podjąć decyzję o ustaleniu przedziałów zamiast kwot na poziomie krajowym, co zapewni instytucjom szkolnictwa wyższego pewną elastyczność. Decyzja ta powinna zostać odpowiednio uzasadniona, na przykład dostępnością współfinansowania na poziomie regionalnym lub instytucjonalnym w niektórych krajach. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej agencji narodowej i instytucji szkolnictwa wyższego.

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność osób uczących się:

- zagraniczny **staż** w zakresie **kształcenia i szkolenia zawodowego** trwający nie dłużej niż 12 miesięcy.

Działanie to jest dostępne zarówno dla osób uczących się w systemie dualnym (w szkole i w miejscu pracy), jak i dla uczniów szkół zawodowych i technicznych.. Wspomniane osoby uczące się podejmują praktyki zawodowe w innym kraju poprzez odbycie stażu w miejscu pracy (przedsiębiorstwie lub innej odpowiedniej organizacji) albo w placówce prowadzącej kształcenie i szkolenie zawodowe

Każde działanie w zakresie mobilności określono w oparciu o ramy jakości, które zostały wcześniej uzgodnione przez organizacje wysyłające i przyjmujące, aby zapewnić wysoki poziom jakości w odniesieniu do danego działania, w tym „porozumienie o programie zajęć”.

Efekty uczenia się są oficjalnie uznawane i zatwierdzane przez instytucje zaangażowane w organizację mobilności, a treści zajęć są w razie potrzeby dostosowywane, aby zapewnić właściwe skoordynowanie okresu mobilności z treścią zajęć, na które został przyjęty praktykant/osoba ucząca się w trybie kształcenia i szkolenia zawodowego.

Aby zwiększyć szanse osób młodych na zatrudnienie i ułatwić im wejście na rynek pracy, w działaniu tym mogą uczestniczyć również absolwenci szkół zawodowych i technicznych oraz osoby uczące się w systemie dualnym, które niedawno ukończyły naukę. lub...

Mobilność kadry:

- **prowadzenie zajęć/szkoleń:** działanie to pozwala kadrze szkół kształcenia i szkolenia zawodowego na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich szkołach kształcenia i szkolenia zawodowego za granicą. Umożliwia ono również kadrze przedsiębiorstw prowadzenie szkoleń w organizacjach kształcenia i szkolenia zawodowego za granicą;
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe kadry instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego poprzez odbywanie praktyk zawodowych lub udział w szkoleniach typu *Job Shadowing*/obserwacji pracy za granicą w danym przedsiębiorstwie lub jakiegokolwiek innej organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w strategicznym podejściu organizacji uczestniczących (mającym na celu modernizację i umiędzynarodowienie ich misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom dotyczącym rozwoju kadry i której towarzyszy odpowiedni wybór, odpowiednie przygotowanie i działania po zakończeniu mobilności;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów uczenia się uczestniczącej kadry oraz zapewnia ich upowszechnianie i powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wnioskująca: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być również koordynator konsorcjum: stojący na czele krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, które ma na celu wysyłanie za granicę osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru osób uczących się/kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego i wysyłanie ich za granicę;
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie z zagranicy osób uczących się/kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz oferowanie im programu działań lub korzystanie z działalności dydaktycznej kadry kształcenia i szkolenia zawodowego;
- organizacja pośrednicząca: jest organizacją prowadzącą działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Jest ona partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności,

ale nie działa w charakterze organizacji wysyłającej. Jej rolą może być wspólne prowadzenie i ułatwianie procedur administracyjnych wysyłających organizacji kształcenia i szkolenia zawodowego oraz lepsze dopasowywanie profili praktykantów / uczniów do potrzeb przedsiębiorstw w przypadku staży, a także wspólne przygotowywanie uczestników.

Organizacje wysyłające i przyjmujące wraz z uczniami/kadrą muszą uzgodnić działania podejmowane przez uczniów – w „Porozumieniu o programie zajęć” – lub przez kadrę – w „Programie szkolenia dla mobilności kadry” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach określa się docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu mobilności za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron.

Osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, wyjeżdżające na co najmniej jeden miesiąc, kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażane jest wsparcie językowe on-line. Komisja Europejska udostępnia to wsparcie kwalifikującym się uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed podjęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności dotyczący kształcenia i szkolenia zawodowego musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ staże osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w placówkach szkolenia zawodowego za granicą; ▪ staże osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w przedsiębiorstwach za granicą; ▪ prowadzenie zajęć/szkoleń w zagranicznej instytucji; ▪ szkolenia kadry za granicą.
-----------------------------	---

Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego (określona jako organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego); lub ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. <p>Przykładowo takimi organizacjami mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoła/institut/ośrodek prowadzący kształcenie zawodowe; – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/centrum edukacyjne (na każdym poziomie, począwszy od przedszkola, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również edukacja dorosłych); – organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – organ oferujący usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne w tym zakresie; – organ odpowiedzialny za strategię polityczne w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego. <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego wysyłająca osoby uczące się i kadre za granicę; ▪ koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności. <p>Indywidualni uczestnicy nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i jedna przyjmująca) z różnych krajów.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju uczestniczącego w programie i muszą zostać określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej 3 organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego.</p>
Czas trwania projektu	<p>1 rok lub 2 lata. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>Do Narodowej Agencji w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 4 marca do godz. 12.00 (w południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>
Inne kryteria	<p>Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego lub krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności mogą składać wnioski tylko raz w każdej rundzie selekcyjnej. Organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego może jednak należeć do kilku różnych krajowych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Czas trwania działania	Od 2 tygodni do 12 miesięcy.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	Osoby uczące się w systemie dualnym lub uczniowie szkół zawodowych i technicznych (których nauka zazwyczaj obejmuje praktykę w miejscu pracy), którzy są rezydentami w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej. Osoby towarzyszące osobom uczącym się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego za granicą. Osoby, które niedawno zakończyły naukę w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego (w tym osoby, które kształciły się w systemie dualnym) również mogą uczestniczyć w działaniu. Te osoby muszą podjąć praktykę za granicą w ciągu jednego roku od zakończenia nauki.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI KADRY

Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Uprawnieni uczestnicy	Kadra odpowiadająca za kształcenie i szkolenie zawodowe (na przykład nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, urzędnicy ds. mobilności międzynarodowej, kadra pełniąca funkcje administracyjne lub doradcze itd.) pracująca w organizacji lub organizacjach wysyłających. Ponadto w przypadku prowadzenia zajęć/szkoleń uczestnictwo w tej akcji jest dostępne dla osób z przedsiębiorstw, sektora publicznego lub organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
--	--

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i potwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby indywidualne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kryterium „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kryterium „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

PRYZNANIE DOFINANSOWANIA

Maksymalna kwota dofinansowania przyznanego na wybrane projekty będzie zależała od szeregu elementów:

- liczby i czasu trwania wnioskowanych okresów mobilności;
- poprzednich rezultatów wnioskodawcy pod względem liczby okresów mobilności, dobrej jakości w odniesieniu do realizacji działań i należytego zarządzania finansami w przypadku, gdy wnioskodawca w latach poprzednich otrzymał podobne dofinansowanie;
- całkowitego budżetu krajowego przyznanego na akcję w zakresie mobilności.

AKREDYTACJA W RAMACH PROJEKTU MOBILNOŚCI DOTYCZĄCEGO KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO – „Karta jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach programu Erasmus+”

W 2014 r. Komisja Europejska wystosuje zaproszenie do składania wniosków dotyczących przyznawania Karty jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach Erasmus+. Karta jakości mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego ma na celu zachęcenie organizacji mających doświadczenie w zakresie realizacji dobrej jakości projektów mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego dla osób uczących się i kadry, do dalszego opracowywania ich strategii europejskich. Celem Karty jest uproszczenie procedur, za pomocą których organizacje wysyłające ubiegają się o finansowanie, organizują działania z zakresu mobilności dla osób uczących się i kadry oraz składają sprawozdania ze swojej działalności, przy jednoczesnym wyróżnianiu, promowaniu i dalszym zwiększaniu jakości w dziedzinie mobilności.

Posiadacze Kart zostaną wybrani w 2015 r. i od 2016 r. otrzymają możliwość składania wniosków w uproszczony sposób w ramach Akcji 1 dotyczącej mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Karta będzie przyznawana na cały okres trwania programu Erasmus+, chociaż może zostać wycofana, jeżeli posiadacze Karty nie dotrzymają standardów jakości, jakie pozwoliły im otrzymać tę Kartę.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

A) ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO WSZYSTKICH DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca lokalizacji organizacji wysyłającej i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ³³ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ³⁴ .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności oraz koszty uznawania efektów uczenia się.	Koszty jednostkowe	do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników.

³³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

³⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Wsparcie uczestników projektu ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „Podróż” i „Wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	Do 100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty dodatkowe związane ze wsparciem uczestnictwa osób uczących się o mniejszych szansach (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia indywidualnego dla uczestników i osób towarzyszących). Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go Narodowa Agencja.	Koszty rzeczywiste	Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.

B) DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: <u>A2.1</u> na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z <u>A2.1</u> na dzień na uczestnika + od 61 dnia działania oraz do 12 miesięcy: 50% z <u>A2.1</u> na dzień na uczestnika ³⁵ .	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

³⁵ W przypadku osób towarzyszących obowiązują stawki dla kadry kształcenia i szkolenia zawodowego. Zob. linia budżetowa „Wsparcie indywidualne” w części C) Dodatkowe zasady finansowania mające zastosowanie do mobilności kadry kształcenia i szkolenia zawodowego. W wyjątkowych przypadkach, gdy osoba towarzysząca musi zostać za granicą dłużej niż 60 dni, dodatkowe koszty utrzymania po upływie 60 dnia będą wspierane w ramach linii budżetowej „Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami”.

Wsparcie językowe	Koszty związane z wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas nauki, lub odbycia szkolenia podczas działania.	Koszty jednostkowe	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 1 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach centralnej usługi <i>online</i> .
--------------------------	--	--------------------	--	---

C) DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO MOBILNOŚCI KADRY KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: A2.2 na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z A2.2 na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda Narodowa Agencja określi – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających wartości minimalne i maksymalne przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej Narodowej Agencji.

	Mobilność osób uczących się	Mobilność kadry (lub osób towarzyszących)
	Min.–Maks. (na dzień)	Min.–Maks. (na dzień)
	A2.1	A2.2
Belgia	23–92	70–140
Bułgaria	23–92	70–140
Czechy	23–92	70–140
Dania	27–108	80–160
Niemcy	21–84	60–120
Estonia	18–72	50–100
Irlandia	25–100	80–160
Grecja	22–88	70–140
Hiszpania	21–84	60–120
Francja	25–100	70–140
Chorwacja	18–72	50–100
Włochy	23–92	70–140
Cypr	24–96	70–140
Łotwa	21–84	60–120
Litwa	18–72	50–100
Luksemburg	24–96	70–140
Węgry	22–88	70–140
Malta	21–84	60–120
Holandia	26–104	80–160
Austria	23–92	70–140
Polska	22–88	70–140
Portugalia	20–80	60–120
Rumunia	22–88	70–140
Słowenia	18–72	50–100
Słowacja	21–84	60–120
Finlandia	24–96	70–140
Szwecja	26–104	80–160
Wielka Brytania	28–112	80–160
była jugosłowiańska republika Macedonii	21–84	60–120
Islandia	25–100	70–140
Liechtenstein	22–88	70–140
Norwegia	22–88	70–140
Turcja	22–88	70–140

MOBILNOŚĆ KADRY EDUKACJI SZKOLNEJ

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność kadry:

- **prowadzenie zajęć dydaktycznych** : działanie to pozwala nauczycielom lub innym członkom kadry zajmującym się edukacją szkolną na prowadzenie zajęć dydaktycznych w szkołach partnerskich za granicą.
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe nauczycieli, członków kadry kierowniczej szkół lub innych pracowników szkoły zajmujących się edukacją szkolną poprzez: a) uczestnictwo w zorganizowanych kursach albo innego typu formach szkoleniowych za granicą ; b) udział w szkoleniach typu *Job Shadowing* - obserwacji pracy w zagranicznej szkole partnerskiej lub jakiegokolwiek innej właściwej organizacji zajmującej się edukacją szkolną .

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Jeżeli organizacja składająca wniosek jest szkołą, pełni również rolę organizacji wysyłającej. Wnioskodawcą może być koordynator konsorcjum stojący na czele krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, który ma na celu wysyłanie za granicę pracowników szkół będących partnerami w konsorcjum edukacją szkolną.
- organizację wysyłającą: odpowiedzialna za dokonywanie wyboru nauczycieli i innych członków kadry zajmujących się edukacją szkolną i wysyłanie ich za granicę.
- organizację przyjmującą: odpowiada za przyjmowanie nauczycieli i innych członków kadry zajmującej się edukacją szkolną i oferowanie im programu działań lub korzystanie z prowadzonej przez nich działalności dydaktycznej.

Szczególna rola organizacji przyjmującej zależy od rodzaju działania i jej relacji z organizacją wysyłającą. Organizacją przyjmującą może być:

- organizator kursu (w przypadku uczestnictwa w zorganizowanym kursie lub szkoleniu);
- szkoła partnerska lub inna właściwa organizacja w dziedzinie edukacji szkolnej (w przypadku np. szkoleń typu *Job Shadowing* lub prowadzenia zajęć dydaktycznych). W tym przypadku organizacja wysyłająca i przyjmująca, wraz z uczestnikami, powinny zawrzeć porozumienie przed rozpoczęciem danego działania. W porozumieniu tym powinno się zdefiniować cele i działania na okres pobytu za granicą oraz określić prawa i obowiązki każdej ze stron.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w Europejskim Planie Rozwoju organizacji wysyłającej (którego celem jest modernizacja i umiędzynarodowienie jej misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom kadry dotyczącym ich rozwoju;
- jest połączona z odpowiednim wyborem uczestników, przygotowaniem i odpowiednimi działaniami po zakończeniu projektu;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów uczenia się uczestniczących pracowników;
- zapewnia upowszechnianie efektów uczenia się i ich powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący edukacji szkolnej, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności dotyczący edukacji szkolnej musi obejmować jedno lub większą liczbę następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie zajęć dydaktycznych ; ▪ szkolenia kadry.
Uprawnione organizacje uczestniczące	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Prowadzenie zajęć dydaktycznych : Organizacjami wysyłającymi i przyjmującymi muszą być szkoły (tj. instytucje zapewniające kształcenie ogólne, zawodowe lub techniczne, na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie ponadgimnazjalnym włącznie)³⁶. ▪ Szkolenia kadry: Organizacją wysyłającą musi być szkoła. Organizacją przyjmującą może być:<ul style="list-style-type: none"> ○ szkoła lub ○ każda ustanowiona publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być:<ul style="list-style-type: none"> – instytucja kształcenia i szkolenia lub szkoła/instytut/centrum edukacji dorosłych; – instytucja szkolnictwa wyższego; – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – organizacja non-profit , stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytut badawczy; – fundacja; – organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne; – organizacja zapewniająca zajęcia lub szkolenia. <p>W odniesieniu do wniosków przedstawionych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności: organizacją koordynującą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ lokalny lub regionalny organ prowadzący szkołę; lub ○ podmiot nadzorujący szkołę³⁷. <p>Pozostałe organizacje należące do krajowego konsorcjum muszą być szkołami. Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w kraju programu.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> • Szkoła wysyłająca swoich pracowników za granicę (wniosek składany indywidualnie przez szkołę); <p>koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności (wniosek składany przez konsorcjum).</p> <p>Indywidualni uczestnicy nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>

³⁶ Należy odnieść się do wykazu kwalifikujących się szkół w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

³⁷ Należy odnieść się do wykazu kwalifikujących się organizacji w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

Liczba organizacji uczestniczących	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i jedna przyjmująca) z różnych krajów. Nie trzeba wskazywać organizacji przyjmujących w momencie składania wniosku o dofinansowanie.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju programu i muszą zostać zidentyfikowani w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej 3 organizacje (koordynator konsorcjum i co najmniej dwie szkoły). Szkoły wchodzące w skład konsorcjum muszą być w sposób bezpośredni powiązane organizacyjnie z organizacją pełniącą rolę koordynatora konsorcjum.</p>
Czas trwania projektu	1 rok lub 2 lata. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.
Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działania w zakresie mobilności muszą być prowadzone za granicą w innym kraju programu .
Kwalifikujący się uczestnicy	Pracownicy szkół (nauczyciele i osoby niebędące nauczycielami, w tym kadra zarządzająca i i dyrektorzy szkół, itd.) pracujący w szkole lub szkołach wysyłających, a także pozostała kadra pedagogiczna (inspektorzy szkolni, doradcy szkolni, pedagodzy, psychologowie itd.) zaangażowana w strategiczny rozwój szkoły lub szkół wysyłających.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Narodowej Agencji w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek ³⁸ .
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 4 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Organizacja uprawniona do udziału lub krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności mogą wnioskować tylko raz w każdej rundzie selekcyjnej . Koordynator konsorcjum może jednak koordynować kilka różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników określonych w europejskim planie rozwoju. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
--	---

³⁸ Uwaga: szkoły będące pod nadzorem organów krajowych innego kraju (np. lycée français, szkoły niemieckie, brytyjskie szkoły „Forces”) składają wnioski do agencji narodowej kraju sprawującego nadzór.

<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość Europejskiego Planu Rozwoju organizacji składającej wniosek. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności.
<p>Wpływ i upowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na poszczególnych uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca lokalizacji organizacji wysyłającej do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ³⁹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁴⁰ .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności oraz koszty zatwierdzania efektów uczenia się.	Koszty jednostkowe	do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników.

³⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁴⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: <u>A3.1</u> na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z <u>A3.1</u> na dzień na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Opłata za kurs	Koszty bezpośrednio związane z opłatą za kurs.	Koszty jednostkowe	70 EUR na uczestnika na dzień Maksymalnie 700 EUR na uczestnika projektu mobilności	
Wsparcie uczestników projektu specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie opłat za kursy, kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go Narodowa Agencja.	Koszty rzeczywiste	75% kosztów kwalifikowalnych	

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda Narodowa Agencja określi – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających wartości minimalne i maksymalne przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej Narodowej Agencji.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–Maks. (na dzień)
	A3.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	80–160
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	70–140
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	60–120
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	50–100

MOBILNOŚĆ KADRY EDUKACJI DOROSŁYCH

Opisywany projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność kadry:

- **prowadzenie zajęć edukacyjnych/szkoleń:** działania te pozwalają kadrze organizacji zajmujących się edukacją dorosłych na prowadzenie zajęć dydaktycznych lub szkoleń w organizacji partnerskiej za granicą;
- **szkolenia kadry:** działanie to wspiera doskonalenie zawodowe kadry zajmującej się edukacją dorosłych poprzez: a) uczestnictwo w zorganizowanych kursach albo innego typu formach szkoleniowych za granicą; b) udział w szkoleniach typu *Job Shadowing*/ obserwacji pracy w organizacji zajmującej się edukacją dorosłych za granicą.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja składająca wniosek: odpowiada za złożenie wniosku dotyczącego projektu mobilności, podpisanie umowy finansowej i zarządzanie nią oraz za sprawozdawczość. Wnioskodawcą może być koordynator konsorcjum: stojący na czele krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji partnerskich z tego samego kraju, który ma na celu wysyłanie za granicę kadry zajmującej się edukacją dorosłych. Koordynator konsorcjum może również, ale nie musi, działać w charakterze organizacji wysyłającej;
- organizacja wysyłająca: odpowiada za dokonywanie wyboru kadr i osób zawodowo związanych z edukacją dorosłych i wysyłanie ich za granicę. Organizacja wysyłająca jest albo organizacją składającą wniosek, albo partnerem w krajowym konsorcjum w ramach projektu mobilności.
- organizacja przyjmująca: odpowiada za przyjmowanie z zagranicy kadry zajmującej się edukacją dorosłych oraz oferowanie jej programu działań lub korzystanie z prowadzonej przez nie działalności szkoleniowej.

Szczególna rola organizacji przyjmującej zależy od rodzaju działania i jej relacji z organizacją wysyłającą. Organizacją przyjmującą może być:

- organizator kursu (w przypadku uczestnictwa w zorganizowanym kursie lub szkoleniu);
- partner lub inna właściwa organizacja prowadząca działalność w dziedzinie edukacji dorosłych (w przypadku np. szkoleń typu *Job Shadowing* lub prowadzenia zajęć edukacyjnych/szkoleń). W tym przypadku organizacja wysyłająca, wraz z uczestnikami, powinna uzgodnić cele i działania na okres pobytu za granicą i określić prawa i obowiązki każdej ze stron przed rozpoczęciem danego działania.

Erasmus+ wspiera mobilność edukacyjną kadry, która:

- jest ujęta w Europejskim Planie Rozwoju organizacji wysyłających (którego celem jest modernizacja i umiędzynarodowienie ich misji);
- odpowiada wyraźnie określonym potrzebom dotyczącym ich rozwoju;
- jest połączona z odpowiednim wyborem uczestników, przygotowaniem i odpowiednimi działaniami po zakończeniu projektu;
- zapewnia odpowiednią uznawalność efektów uczenia się uczestniczącej kadry oraz zapewnia ich **upowszechnianie** i powszechne wykorzystywanie w ramach organizacji.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności dotyczący edukacji dorosłych, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Uprawnione działania	<p>Projekt mobilności dotyczący edukacji dorosłych musi obejmować jedno lub większą liczbę poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prowadzenie zajęć edukacyjnych/szkoleń ; ▪ szkolenia kadry.
Uprawnione organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność w dziedzinie edukacji dorosłych (określana jako organizacja edukacji dorosłych); <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. <p>Przykładowo takimi organizacjami mogą być:</p> <ul style="list-style-type: none"> – szkoła/institut/centrum edukacji dorosłych; – instytucja dla dorosłych słuchaczy o specjalnych potrzebach; – instytucja szkolnictwa wyższego (w tym instytucje zapewniające szanse edukacyjne dla dorosłych); – publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/institut/centrum kształcenia; – organizacja non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; – instytucja kultury, biblioteka, muzeum; – organ oferujący usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne. <p>Każda organizacja musi być ustanowiona w kraju programu.</p>
Kto może złożyć wniosek?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja edukacji dorosłych wysyłająca swoją kadrę za granicę; ▪ organizacja edukacji dorosłych pełniąca rolę koordynatora krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji edukacji dorosłych. <p>Indywidualni uczestnicy nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>W momencie składania wniosku o dofinansowanie trzeba wskazać tylko organizację wysyłającą.</p> <p>W przypadku projektów przedstawianych przez krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności wszyscy członkowie konsorcjum muszą pochodzić z tego samego kraju programu i muszą zostać zidentyfikowani w momencie składania wniosku o dofinansowanie. W skład konsorcjum muszą wchodzić co najmniej trzy organizacje edukacji dorosłych.</p> <p>Podczas etapu realizacji projektu mobilności zaangażowane muszą być co najmniej dwie organizacje z różnych krajów programu (przynajmniej jedna organizacja wysyłająca i przynajmniej jedna przyjmująca).</p>
Czas trwania projektu	<p>1 rok lub 2 lata. Wnioskodawca musi określić czas trwania projektu na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres jego realizacji.</p>
Czas trwania działania	<p>Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p>

Miejsce (miejsca) działania	Uczestnicy muszą prowadzić swoje działania w zakresie mobilności za granicą w innym kraju programu.
Kwalifikujący się uczestnicy	Kadra zajmująca się edukacją dorosłych pracująca w wysyłających organizacjach edukacji dorosłych.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Narodowej Agencji w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 4 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 czerwca tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	Organizacja edukacji dorosłych lub krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności organizacji edukacji dorosłych mogą składać wnioski tylko raz w każdej rundzie selekcyjnej . Organizacja edukacji dorosłych może jednak należeć do kilku różnych konsorcjów, które składają wnioski w tym samym czasie, lub je koordynować.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania zdolności i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania po zakończeniu projektu). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość Europejskiego Planu Rozwoju organizacji składającej wniosek. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

**Wpływ i upowszechnianie
(maksymalnie 30 punktów)**

- Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu.
- Potencjalny wpływ projektu:
  - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu;
  - na podmioty inne niż organizacje i osoby bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim.
- Stosowność i jakość środków mających na celu upowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i upowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ⁴¹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁴² .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności (z wyłączeniem kosztów utrzymania uczestników), w tym koszty przygotowania (pedagogicznego, międzykulturowego, językowego), monitorowania i wspierania uczestników w trakcie okresu mobilności oraz koszty zatwierdzania efektów uczenia się.	Koszty jednostkowe	do setnego uczestnika: 350 EUR na uczestnika + powyżej setnego uczestnika: 200 EUR na każdego dodatkowego uczestnika	Na podstawie liczby uczestników.

⁴¹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁴² Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Wsparcie indywidualne	Koszty bezpośrednio związane z utrzymaniem uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	do 14 dnia działania: <u>A4.1</u> na dzień na uczestnika + od 15 do 60 dnia działania: 70% z <u>A4.1</u> na dzień na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Oplata za kurs	Koszty bezpośrednio związane z opłatą za kurs.	Koszty jednostkowe	70 EUR na uczestnika na dzień Maksymalnie 700 EUR na uczestnika projektu mobilności	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie opłat za kursy, kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Wsparcie uczestników projektu ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie indywidualne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	
Koszty nadzwyczajne	Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go Narodowa Agencja.	Koszty rzeczywiste	75% kosztów kwalifikowalnych	

TABELA 1 – WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie. Każda Narodowa Agencja określi – na podstawie obiektywnych i przejrzystych kryteriów – kwoty mające zastosowanie do projektów składanych w ich kraju. Kwoty te będą mieściły się w zakresach określających wartości minimalne i maksymalne przedstawionych w poniższej tabeli. Dokładne kwoty zostaną opublikowane na stronach internetowych każdej Narodowej Agencji.

Kraj przyjmujący	Mobilność kadry
	Min.–Maks. (na dzień)
	A4.1
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	80–160
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	70–140
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	60–120
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	50–100

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Główny budżet tej akcji przeznaczono na wsparcie działań transnarodowych obejmujących organizacje i uczestników z krajów uczestniczących w programie. Z około 25% budżetu przeznaczonego na tę akcję można jednak sfinansować działania międzynarodowe obejmujące organizacje i uczestników z krajów uczestniczących w programie i z krajów partnerskich sąsiadujących z UE (regiony 1–4; zob. „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).

Projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

Mobilność osób młodych:

▪ **Wymiana młodzieży:**

Wymiana młodzieży stwarza grupom młodych osób z różnych krajów możliwość spotkania się i mieszkania razem przez okres do 21 dni. W trakcie wymiany młodzieży uczestnicy wspólnie realizują program pracy (połączenie warsztatów, ćwiczeń, debat, odgrywania ról, symulacji, aktywności na świeżym powietrzu itd.), jaki opracowali i przygotowali przed wymianą. Wymiana młodzieży umożliwia osobom młodym: rozwijanie umiejętności; poznawanie zagadnień/obszarów tematycznych istotnych dla społeczeństwa; odkrywanie nowych kultur, zwyczajów i stylów życia, głównie dzięki partnerskiemu uczeniu się; wzmocnienie wartości takich jak solidarność, demokracja, przyjaźń itd. Proces uczenia się podczas wymiany młodzieży jest efektem metod kształcenia pozaformalnego. Wymiana młodzieży opiera się na współpracy transnarodowej między co najmniej dwiema organizacjami uczestniczącymi z różnych krajów Unii Europejskiej i spoza niej.

Następujące działania nie kwalifikują się do dofinansowania w ramach wymiany młodzieży: akademickie wyjazdy studyjne; wymiana, której celem jest osiągnięcie zysków finansowych; wymiana, którą można zaklasyfikować jako wyjazd turystyczny; festiwale; wyjazdy wakacyjne; tournée z występami artystycznymi.

▪ **Wolontariat europejski**

Dzięki temu działaniu osoby młode w wieku 17–30 lat mogą wyrazić swoje osobiste zaangażowanie poprzez udział w nieodpłatnym i prowadzonym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 12 miesięcy w innym kraju Unii Europejskiej lub spoza niej. Młodzi wolontariusze mają możliwość uczestniczyć w codziennej pracy organizacji, zajmując się informacją i polityką młodzieżową, rozwojem osobistym i społeczno-oświatowym osób młodych, aktywnością obywatelską, opieką społeczną, integracją osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, środowiskiem, programami w zakresie edukacji pozaformalnej, umiejętnością korzystania z TIK i mediów, kulturą i kreatywnością, współpracą na rzecz rozwoju itp.

Projekt może obejmować od 1 do 30 wolontariuszy, którzy mogą realizować działania wolontariackie samodzielnie lub w grupie.

Organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za:

- zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;
- zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania.

Udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i kosztów dodatkowych niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

Oprócz wsparcia zapewnionego wolontariuszom przez organizacje uczestniczące, agencje narodowe lub regionalne centra SALTO organizują cykl szkoleń i ewaluacji, w którym uczestniczą wszyscy wolontariusze i który obejmuje: a) szkolenie wprowadzające; b) ewaluację środkową w przypadku wolontariatu dłuższego niż 6 miesięcy.

Za wolontariat europejski w ramach programu Erasmus+ nie uznaje się następujących działań: wolontariatu sporadycznego, niezorganizowanego, w niepełnym wymiarze godzin; praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie; płatnej pracy; rekreacji lub działalności turystycznej; kursu językowego; działania prowadzące do wykorzystania taniej siły roboczej; okresu studiów lub szkolenia zawodowego za granicą.

Mobilność osób pracujących z młodzieżą:

▪ **Szkolenie osób pracujących z młodzieżą i tworzenie sieci:**

W ramach tego rodzaju działania wspiera się doskonalenie zawodowe osób pracujących z młodzieżą poprzez wprowadzenie działań takich, jak transnarodowe/międzynarodowe seminaria, kursy szkoleniowe, wydarzenia mające na celu nawiązanie kontaktów, wizyty studyjne itp. lub praktyczne doświadczenia edukacyjne (*Job Shadowing*)/okresy obserwacji za granicą w organizacji prowadzącej aktywną działalność na rzecz młodzieży. Wszystkie te działania są organizowane przez organizacje uczestniczące w projekcie.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W TYM PROJEKCIE?

Organizacje uczestniczące zaangażowane w projekt mobilności podejmują się następujących ról i zadań:

- koordynator projektu mobilności osób młodych: składanie wniosku dotyczącego całego projektu w imieniu wszystkich organizacji partnerskich.
- organizacja wysyłająca: odpowiedzialna za wysyłanie za granicę osób młodych i osób pracujących z młodzieżą (w tym dokonywanie praktycznych ustaleń; przygotowywanie uczestników przed wyjazdem; zapewnianie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu);
- organizacja przyjmująca: odpowiedzialna za zorganizowanie działania w swoim kraju, opracowanie programu działań dla uczestników we współpracy z uczestnikami i organizacjami partnerskimi, zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu.

Młodzi wolontariusze uczestniczący w wolontariacie europejskim trwającym dwa miesiące lub dłużej kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażane jest wsparcie językowe on-line. Komisja Europejska udostępnia to wsparcie kwalifikującym się uczestnikom, aby mogli oni ocenić swoje kompetencje w zakresie języków obcych oraz aby w razie potrzeby otrzymali najbardziej odpowiednie szkolenie językowe przed podjęciem mobilności lub w jej trakcie (więcej szczegółowych informacji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt mobilności, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

OGÓLNE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się działania	<p>Projekt mobilności osób młodych musi obejmować jedno lub większą liczbę następujących działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wymianę młodzieży; ▪ wolontariat europejski; ▪ szkolenie i tworzenie sieci kontaktów osób pracujących z młodzieżą.
Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ przedsiębiorstwo społeczne; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym; ▪ grupa młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (tj. nieformalna grupa młodych osób); <p>jak również:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym⁴³; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw <p>ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (regiony 1–4; zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).</p>

⁴³ W tym kontekście organ publiczny na szczeblu krajowym lub regionalnym uznaje się za organ, który 1) świadczy usługi lub posiada administracyjny obszar kompetencji obejmujący terytorium całego kraju lub regionu oraz b) posiada monopol, co oznacza, że nie ma innego organu pełniącego te same funkcje w kraju lub regionie (typowe przykłady: ministerstwa, agencje państwowe, regionalne organy publiczne itd.). W tym sensie szkoły, uniwersytety lub inne organy, nawet jeżeli zostały ustanowione prawem krajowym, są wyłączone z tej kategorii i uznane za organy publiczne na szczeblu lokalnym.

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca lub grupa⁴⁴ ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p> <p>Projekt mobilności osób młodych finansuje się w określony sposób (zob. sekcja „Zasady finansowania”), jeżeli wnioskodawcą jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym⁴⁵; ▪ stowarzyszenie regionów; ▪ europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; ▪ organizacja komercyjna aktywnie działająca w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw
<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Działanie w zakresie mobilności ma charakter transnarodowy i biorą w nim udział co najmniej dwie organizacje uczestniczące (organizacja wysyłająca i przyjmująca) z różnych krajów. Jeżeli w projekcie w zakresie mobilności osób młodych przewiduje się tylko jeden rodzaj działania, koordynator musi również pełnić rolę organizacji wysyłającej lub przyjmującej. Jeżeli w projekcie w zakresie mobilności osób młodych przewiduje się więcej rodzajów działań, koordynator projektu może, ale niekoniecznie musi, pełnić rolę organizacji wysyłającej lub przyjmującej. We wszystkich przypadkach koordynatorem nie może być organizacja z kraju partnerskiego sąsiadującego z EU.</p> <p>Działania z udziałem krajów programu wszystkie organizacje uczestniczące muszą pochodzić z kraju programu.</p> <p>Działania z udziałem krajów partnerskich sąsiadujących z UE: w działaniu musi brać udział co najmniej jedna organizacja uczestnicząca z kraju programu i jedna organizacja uczestnicząca z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>Od 3 do 24 miesięcy.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>Do narodowej agencji w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 4 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 maja a dniem 30 września tego samego roku; ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 sierpnia a dniem 31 grudnia tego samego roku; ▪ dnia 1 października do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 stycznia a dniem 31 maja następnego roku.
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>
<p>Inne kryteria</p>	<p>Harmonogram dotyczący każdego działania zaplanowanego w projekcie należy załączyć do formularza wniosku.</p>

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WYMIANY MŁODZIEŻY

<p>Czas trwania działania</p>	<p>Od 5 do 21 dni, z wyłączeniem czasu podróży.</p>
<p>Miejsce (miejsca) działania</p>	<p>Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących.</p>

⁴⁴ W przypadku grupy nieformalnej jeden z członków grupy, w wieku co najmniej 18 lat, przejmuje rolę przedstawiciela i odpowiedzialność w imieniu grupy.

⁴⁵ Zob. poprzednia uwaga.

Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 13 do 30 lat ⁴⁶ mieszkające w krajach będących siedzibą organizacji wysyłającej i przyjmującej. Liderzy grupy ⁴⁷ zaangażowani w wymianę młodzieży muszą mieć co najmniej 18 lat.
Liczba uczestników i skład grup krajowych	Co najmniej 16 i maksymalnie 60 uczestników (nie uwzględniając liderów grupy). Co najmniej 4 uczestników na grupę (nie uwzględniając liderów grupy). Każda grupa krajowa musi posiadać co najmniej jednego lidera grupy.
Inne kryteria	Powiązanie z krajem finansującym wymianę młodzieży: Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z kraju narodowej agencji, do której składa się wniosek. Wizyta przygotowawcza: Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, wówczas należy przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności: <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na grupę. Liczbę uczestników można zwiększyć do 2 pod warunkiem, że co najmniej 1 uczestnik jest osobą młodą biorącą udział w działaniu.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Akredytacja	Wszystkie organizacje uczestniczące zaangażowane w działanie w ramach wolontariatu europejskiego muszą posiadać ważną akredytację wolontariatu europejskiego (więcej informacji na ten temat można znaleźć w sekcji dotyczącej wolontariatu europejskiego w załączniku I do niniejszego przewodnika).
Czas trwania działania	Od 2 do 12 miesięcy. Aby ułatwić przyjeździe organizację szkolenia wprowadzającego, działanie musi się rozpocząć na początku miesiąca (tj. w ciągu pierwszych siedmiu dni miesiąca). Ponadto w przypadku działań angażujących co najmniej 10 wolontariuszy, realizują działanie razem (działanie grupowe), lub osoby młode o mniejszych szansach, wolontariat europejski może trwać od 2 tygodni do 2 miesięcy (krótkoterminowy wolontariat europejski).
Miejsce (miejsca) działania	Wolontariusz z kraju programu musi prowadzić swoje działanie w innym kraju programu lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE. Wolontariusz z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE musi prowadzić swoje działanie w kraju programu.
Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat ⁴⁸ mieszkające w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym wolontariacie europejskim ⁴⁹ . Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w ramach wolontariatu europejskiego trwające maksymalnie 2 miesiące mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.
Liczba uczestników	Maksymalnie 30 wolontariuszy na cały projekt.

⁴⁶Należy wziąć pod uwagę:

dolny limit wieku - do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny;

górnny limit wieku - w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

⁴⁷Lider grupy jest osobą dorosłą, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.

⁴⁸Zob. uwaga powyżej dotycząca ograniczeń wiekowych.

⁴⁹Ma to zastosowanie do wolontariatu europejskiego w ramach programu Erasmus+ i poprzednich programów.

Inne kryteria	<p>Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z kraju narodowej agencji, do której składa się wniosek.</p> <p>Wizyta przygotowawcza: jedynie w odniesieniu do wolontariatu europejskiego angażującego osoby młode o mniejszych szansach.</p> <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się wizytę przygotowawczą, wówczas należy przestrzegać następujących kryteriów kwalifikowalności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ czas trwania wizyty przygotowawczej: maksymalnie 2 dni (z wyłączeniem czasu podróży); ▪ liczba uczestników: 1 uczestnik na grupę. Liczbę uczestników można zwiększyć do 2 pod warunkiem, że co najmniej 1 uczestnik jest osobą młodą biorącą udział w działaniu.
----------------------	---

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Czas trwania działania	Od 2 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących.
Kwalifikujący się uczestnicy	Brak ograniczeń wiekowych. Uczestnicy muszą mieszkać w kraju będącym siedzibą ich organizacji wysyłającej lub przyjmującej.
Liczba uczestników	Do 50 uczestników (w tym, w razie potrzeby, osoby prowadzące szkolenia i osoby wspomagające proces kształcenia) w każdym działaniu zaplanowanym w ramach projektu.
Inne kryteria	Aby utrzymać wyraźne powiązanie z krajem, w którym znajduje się narodowa agencja, co najmniej jedna organizacja wysyłająca lub organizacja przyjmująca w odniesieniu do każdego działania musi pochodzić z kraju narodowej agencji, w której składa się wniosek.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - wzmacniania potencjału i międzynarodowego zasięgu organizacji uczestniczących. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostają włączone osoby młode o mniejszych szansach.
--	--

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość metod uczenia się pozaformalnego opartych na uczestnictwie i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich poziomach projektu. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. • Jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków służących do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu mobilności należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

A) WYMIANA MŁODZIEŻY

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem. Ponadto, w stosownych przypadkach, koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ⁵⁰ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁵¹ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 80 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 170 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 270 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 400 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 620 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 830 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Koszty jednostkowe	5.1 na dzień działania na uczestnika ⁵²	W zależności od czasu trwania działania w przeliczeniu na uczestnika (w stosownych przypadkach również z uwzględnieniem jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

⁵⁰ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁵¹ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

⁵² W tym liderzy grup i osoby towarzyszące.

<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	
<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa osób młodych o mniejszych szansach (z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia organizacyjnego dla uczestników i osób towarzyszących). Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>

B) WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem. Ponadto, w stosownych przypadkach, koszty podróży związane z ewentualną wizytą przygotowawczą.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ⁵³ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁵⁴ .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Koszty jednostkowe	Wolontariat europejski trwający krócej niż 2 miesiące: <u>A5.2</u> na dzień na wolontariusza. + Wolontariat europejski trwający od 2 do 12 miesięcy: <u>A5.3</u> na miesiąc na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Koszty jednostkowe	Wolontariat europejski trwający krócej niż 2 miesiące: <u>A5.4</u> na dzień na wolontariusza. + Wolontariat europejski trwający od 2 do 12 miesięcy: <u>A5.5</u> na miesiąc na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom – przed wyjazdem lub w trakcie trwania działania – w celu poprawy znajomości języka, jakim będą się posługiwali podczas wykonywania zadań w ramach wolontariatu.	Koszty jednostkowe	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.	Warunek: wnioskodawcy muszą złożyć wniosek o przyznanie wsparcia w języku, w jakim prowadzone będzie działanie, na podstawie zapotrzebowania uczestników na naukę języków nieoferowanych w ramach centralnej usługi <i>online</i> .

⁵³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁵⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty utrzymania osób towarzyszących oraz koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż”. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty związane z zakwaterowaniem uczestników w trakcie wizyty przygotowawczej. Koszty związane z dodatkową opieką mentora i szczególnymi przygotowaniem w przypadku udziału osób młodych o mniejszych szansach. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.	Koszty rzeczywiste	Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.

C) MOBILNOŚĆ OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ⁵⁵ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania

⁵⁵ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

			<p>W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika</p> <p>W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika</p>	UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁵⁶ .
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności.	Koszty jednostkowe	A5.6 na dzień działania na uczestnika. Maksymalnie 1 100 EUR na uczestnika ⁵⁷ .	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczyste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.	Koszty rzeczyste	Koszty dotyczące zabezpieczenia finansowego: 75% kosztów kwalifikowalnych Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych	

⁵⁶ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

⁵⁷ W tymosoby prowadzące szkolenia, osoby wspomagające proces kształcenia i osoby towarzyszące.

D) WSPARCIE ORGANIZACYJNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności. W przypadku projektów złożonych przez: organ publiczny na szczeblu regionalnym lub krajowym; stowarzyszenie regionów, europejskie ugrupowanie współpracy terytorialnej; organizację komercyjną prowadzącą aktywną działalność w ramach społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw przedstawione poniżej kwoty ulegają zmniejszeniu o 50%.

	Wymiana młodzieży (w euro na dzień)	Wolontariat europejski		Mobilność osób pracujących z młodzieżą (w euro na dzień)
		14–59 dni (w euro na dzień)	2–12 miesięcy (w euro na miesiąc)	
	A5.1	A5.2	A5.3	A5.6
Belgia	37	20	590	65
Bułgaria	32	17	500	53
Czechy	32	17	490	54
Dania	40	21	630	72
Niemcy	33	18	520	58
Estonia	33	18	520	56
Irlandia	39	21	610	74
Grecja	38	21	610	71
Hiszpania	34	18	530	61
Francja	37	19	570	66
Chorwacja	35	19	570	62
Włochy	39	21	610	66
Cypr	32	21	610	58
Łotwa	34	19	550	59
Litwa	34	18	540	58
Luksemburg	36	21	610	66
Węgry	33	17	510	55
Malta	37	20	600	65
Holandia	39	21	620	69
Austria	39	18	540	61
Polska	34	18	540	59
Portugalia	37	20	600	65
Rumunia	32	17	500	54
Słowenia	34	20	580	60
Słowacja	35	19	550	60
Finlandia	39	21	630	71
Szwecja	39	21	630	70
Wielka Brytania	40	21	630	76
była jugosłowiańska republika Macedonii	28	15	440	45
Islandia	39	21	610	71
Liechtenstein	39	21	610	74
Norwegia	40	21	630	74
Turcja	32	17	500	54
Kraj partnerski	29	15	440	48

E) WSPARCIE INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności.

	Wolontariat europejski	
	14–59 dni (w euro na dzień)	2–12 miesięcy (w euro na miesiąc)
	A5.4	A5.5
Belgia	4	110
Bułgaria	3	70
Czechy	4	90
Dania	5	145
Niemcy	4	110
Estonia	3	85
Irlandia	5	125
Grecja	4	100
Hiszpania	4	105
Francja	5	115
Chorwacja	4	90
Włochy	4	115
Cypr	4	110
Łotwa	3	80
Litwa	3	80
Luksemburg	4	110
Węgry	4	90
Malta	4	110
Holandia	4	110
Austria	4	115
Polska	3	85
Portugalia	4	100
Rumunia	2	60
Słowenia	3	85
Słowacja	4	95
Finlandia	4	125
Szwecja	4	115
Wielka Brytania	5	140
była jugosłowiańska republika Macedonii	2	60
Islandia	5	135
Liechtenstein	5	120
Norwegia	5	135
Turcja	3	80
Kraj partnerski	2	55

WYDARZENIA NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

JAKIE SĄ CELE WYDARZENIA NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Niniejsza akcja ma na celu wspieranie dużych projektów związanych z wolontariatem (wymagających zaangażowania co najmniej 30 wolontariuszy wolontariatu europejskiego) w ramach wydarzeń europejskich lub światowych na rzecz młodzieży, kultury i sportu (np. światowy szczyt młodzieży, Europejskie Stolice Kultury, Europejskie Stolice Młodzieży, mistrzostwa Europy w sporcie itd.).

CO TO JEST WYDARZENIE NA DUŻĄ SKALĘ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Wspierane projekty będą składały się z następujących etapów:

- przygotowań (w tym praktycznych ustaleń, wyboru uczestników, przygotowania uczestników pod kątem językowym/międzykulturowym oraz pod kątem danego zadania przed wyjazdem);
- realizacji działań w ramach wolontariatu europejskiego i działań uzupełniających;
- kontynuacji (w tym oceny działań w ramach wolontariatu europejskiego, formalnego uznania, w stosownych przypadkach, efektów uczenia się uczestników podczas działań oraz rozpowszechniania i wykorzystywania efektów projektu).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

▪ Wolontariat europejski

Umożliwienie osobom młodym w wieku 17–30 lat wyrażenia swojego osobistego zaangażowania dzięki udziałowi w nieodpłatnym i prowadzonym w pełnym wymiarze czasu pracy wolontariacie przez okres do 2 miesięcy w innym kraju. Wolontariusze mają możliwość wniesienia swojego wkładu w rozwijanie działań i inicjatyw organizowanych w ramach wydarzenia europejskiego/międzynarodowego.

W wydarzeniu na dużą skalę prowadzonym w ramach wolontariatu europejskiego musi uczestniczyć co najmniej 30 wolontariuszy.

Organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za:

- zapewnienie utrzymania, zakwaterowania i lokalnego transportu wolontariuszy;
- planowanie zadań i działań dla wolontariuszy, które są zgodne z jakościowymi zasadami wolontariatu europejskiego, jak opisano w Karcie wolontariatu europejskiego;
- zapewnienie wolontariuszom bieżącego wsparcia w zakresie wykonywanych zadań, wsparcia językowego, osobistego i administracyjnego w trakcie całego okresu trwania działania w ramach wolontariatu europejskiego.

Udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i dodatkowych kosztów niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

Za wolontariat europejski w ramach programu Erasmus+ nie uznaje się następujących działań: wolontariatu sporadycznego, niezorganizowanego, w niepełnym wymiarze godzin; praktyki zawodowej w przedsiębiorstwie; płatnej pracy; rekreacji lub działalności turystycznej; kursu językowego; działań prowadzących do wykorzystania taniej siły roboczej; okresu studiów lub szkolenia zawodowego za granicą.

▪ Działania uzupełniające

Projekt może obejmować organizację działań pobocznych – takich jak konferencje, seminaria, spotkania i warsztaty – mających na celu promowanie wartości wolontariatu (a w szczególności wolontariatu europejskiego) w trakcie wydarzenia.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wydarzenie prowadzone na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Dowolna organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie i bezpośrednio zaangażowana w organizację wydarzenia europejskiego/międzynarodowego na rzecz młodzieży, kultury lub sportu, lub związana formalną pisemną umową o współpracy z organizatorami wydarzenia. Osoby fizyczne nie mogą ubiegać się o dofinansowanie.
Kwalifikujące się działania	Oprócz działań w ramach wolontariatu europejskiego, w trakcie wydarzenia na dużą skalę mogą być również organizowane działania uzupełniające, takie jak konferencje, seminaria, spotkania i warsztaty.
Czas trwania projektu	Od 3 do 12 miesięcy.
Miejsce realizacji działania	Realizacja dużego projektu w ramach wolontariatu europejskiego musi mieć miejsce w kraju uczestniczącym w programie, w którym odbywa się wydarzenie europejskie/międzynarodowe na rzecz młodzieży, kultury lub sportu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 3 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 października tego samego roku a dniem 31 lipca następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Czas trwania działania	Od 14 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku 17–30 lat z kraju programu (z wyjątkiem kraju, w którym realizowany jest projekt) lub z kraju partnerskiego sąsiadującego z UE. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym dużym projekcie w ramach wolontariatu europejskiego w trakcie trwania programu Erasmus+.
Liczba uczestników	Minimum 30 wolontariuszy.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu mobilności?”); ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości efektów uczenia się uczestników; - podnoszenia poziomu wiedzy na temat wartości wolontariatu; - podnoszenia poziomu wiedzy na temat możliwości oferowanych w ramach wolontariatu europejskiego. ▪ Zakres, w jakim do projektu zostają włączone osoby młode o mniejszych szansach.
--	--

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość przygotowania zapewnianego uczestnikom. ▪ Jakość metod uczenia się pozaformalnego opartych na uczestnictwie i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich poziomach projektu. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i zatwierdzania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań w zakresie mobilności lub angażowania ich w takie działania. • Jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. • Przestrzeganie zasad Karty wolontariatu europejskiego przez organizacje uczestniczące.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie przyznane na realizację wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego: 200 000 EUR

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO PROWADZONYCH W TRAKCIE WYDARZENIA

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym koszty dotyczące osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca projektu i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika ⁵⁸	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ⁵⁹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁶⁰ .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu.	Koszty jednostkowe	A 6.1 na dzień działania na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Koszty jednostkowe	A6.2 na dzień działania na wolontariusza.	W zależności od długości pobytu uczestnika.

⁵⁸ Nie przewiduje się wkładu w koszty podróży, jeżeli odległość nie przekracza 100 km.

⁵⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁶⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty utrzymania osób towarzyszących i koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż”. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty związane z dodatkową opieką mentora i szczególnymi przygotowaniem w przypadku udziału osób młodych o mniejszych szansach. Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	

ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH PRZEPROWADZONYCH W TRAKCIE WYDARZENIA (FINANSOWANIE FAKULTATYWNE)

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji	
Koszty działania	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym: <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacją seminariów, spotkań, warsztatów; ▪ rozpowszechnianiem; ▪ przygotowaniem wolontariuszy pod kątem międzykulturowym/danego zadania; ▪ kosztami stałego personelu: kosztów tych nie można pokryć z dofinansowania UE; mogą być kwalifikowalne, jeżeli są wspierane z innych źródeł niż fundusze UE. W takich przypadkach koszty te mogą stanowić maksymalnie 30% całkowitego zewnętrznego współfinansowania. Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane	Koszty rzeczywiste	Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

	z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).			
--	---	--	--	--

TABELA A - DZIAŁANIA W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się wydarzenie w ramach wolontariatu europejskiego.

	Wsparcie organizacyjne	Wsparcie indywidualne
	A6.1	A6.2
Belgia	20	4
Bułgaria	17	3
Czechy	17	4
Dania	21	5
Niemcy	18	4
Estonia	18	3
Irlandia	21	5
Grecja	21	4
Hiszpania	18	4
Francja	19	5
Chorwacja	19	4
Włochy	21	4
Cypr	21	4
Łotwa	19	3
Litwa	18	3
Luksemburg	21	4
Węgry	17	4
Malta	20	4
Holandia	21	4
Austria	18	4
Polska	18	3
Portugalia	20	4
Rumunia	17	2
Słowenia	20	3
Słowacja	19	4
Finlandia	21	4
Szwecja	21	4
Wielka Brytania	21	5
była jugosłowiańska republika Macedonii	15	2
Islandia	21	5
Liechtenstein	21	5
Norwegia	21	5
Turcja	17	3

WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS

JAKIE SĄ CELE WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS?

Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mają na celu:

- wspieranie doskonałości, poprawy jakości, innowacji i umiędzynarodowienia w instytucjach szkolnictwa wyższego;
- podniesienie jakości i atrakcyjności europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego oraz wspieranie zewnętrznego działania UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego poprzez oferowanie stypendium przez cały okres studiów najlepszym studentom studiów magisterskich na całym świecie;
- podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności absolwentów studiów magisterskich, a w szczególności znaczenia wspólnych studiów magisterskich dla rynku pracy, dzięki większemu zaangażowaniu pracodawców.

W związku z tym oczekuje się, że wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus przyczynią się do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” i strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia 2020 (ET 2020), w tym odpowiednich poziomów odniesienia ustanowionych w tego rodzaju politykach. W ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nadal będą prowadzone i wzmacniane skuteczne działania zapoczątkowane studiami magisterskimi Erasmus Mundus (EMMC) w zakresie zwiększania atrakcyjności europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego na całym świecie i ukazywania doskonałości i wysokiego poziomu integracji programów wspólnych studiów oferowanych przez europejskie instytucje szkolnictwa wyższego.

W ramach tej akcji wspiera się także różne aspekty działań zewnętrznych, celów i priorytetów UE w dziedzinie szkolnictwa wyższego.

CZYM SĄ WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS?

Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus to zintegrowany program studiów wyższych odpowiadający 60, 90 lub 120 punktom zaliczeniowym ECTS, oferowany przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów i, w stosownych przypadkach, przez innych partnerów związanych lub niezwiązanych z kształceniem, którzy posiadają określoną wiedzę i interesują się obszarami badań/dziedzinami zawodowymi objętymi wspólnym programem. Ich specyfika polega na wysokim stopniu integracji/połączenia⁶¹ oraz na doskonałości oferowanych treści i metod akademickich. Nie ma żadnych ograniczeń, jeżeli chodzi o dyscyplinę. Wykaz wspólnych programów finansowanych w ramach poprzedniego programu można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Wszystkie uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą być instytucjami wydającymi dyplom magistra, a odpowiednie dyplomy – które obejmują cały program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus – muszą być w pełni uznawane przez właściwe organy krajowe w krajach, w których instytucje te zostały ustanowione. Pomyślne ukończenie programu wspólnych studiów magisterskich musi prowadzić do uzyskania dyplomu studiów wspólnych (tj. jednego dyplomu wydanego w imieniu co najmniej dwóch instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanego w tych krajach) lub wielu dyplomów (tj. co najmniej dwóch dyplomów wydanych przez dwie instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanych w tych krajach). Jeżeli pozwala na to ustawodawstwo krajowe, promowane będą wspólne dyplomy, ponieważ są one przykładem pełnej integracji procesu uczenia się i nauczania. Oprócz dyplomów wydawanych przez instytucje szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie, inne partnerskie instytucje szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich mogą być zaangażowane w wydawanie dyplomów studiów wspólnych lub wielu dyplomów.

Na etapie składania wniosków, wnioski dotyczące wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus muszą zawierać w pełni opracowane programy wspólnych studiów, gotowe do realizacji i promocji na całym świecie niezwłocznie po dokonaniu wyboru. W tym kontekście proces wyboru wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie wysoce selektywny, ukierunkowany na zapewnienie wsparcia jedynie najlepszym wnioskom.

W zamian wybrane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus otrzymają wysoki poziom dofinansowania na okres od 4 do 5 lat⁶² pozwalającego zwiększyć ich zauważalność na całym świecie i wzmocnić perspektywę trwałości.

W poniższej sekcji opisano charakter, warunki wyboru i finansowania nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz warunki mające zastosowanie do finansowanych wcześniej studiów

⁶¹ Oczekuje się, że w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus stworzony zostanie wspólnie opracowany i w pełni zintegrowany program akademicki ze wspólnymi procedurami wdrażania, np. wspólnymi przepisami dotyczącymi składania wniosków przez studentów, wyboru i przyjmowania studentów oraz egzaminów, a także ze wspólnymi mechanizmami oceny jakości.

⁶² Jeden rok przygotowawczy i następujące po nim trzy nabory studentów.

magisterskich Erasmus Mundus/wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, które można finansować zgodnie z zasadą wspólnego finansowania.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach tej akcji wspiera się następujące działania:

- realizowanie programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus odpowiadającego 60, 90 lub 120 punktom zaliczeniowym ECTS, zorganizowanego przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z udziałem naukowców (prowadzących gościnnie wykłady) zaproszonych w celu nauczania, szkolenia lub prowadzenia badań;
- przyznanie stypendium najlepszym studentom na całym świecie na ich udział w jednym ze wspomnianych programów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE WE WSPÓLNYCH STUDIACH MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS?

Programy wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus prowadzone są przez międzynarodowe konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego i, w stosownych przypadkach, inne rodzaje organizacji (przedsiębiorstwa, organy publiczne, organizacje badawcze itd.) przyczyniających się do realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

Konsorcjum prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus składa się z:

- wnioskodawcy/koordynatora: instytucji szkolnictwa wyższego, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus otrzymają dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i w imieniu konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus podpisze umowę finansową obejmującą wielu beneficjentów. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie grupy organizacji uczestniczących przed Komisją Europejską i działanie w jej imieniu;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus we współpracy ze wszystkimi innymi partnerami projektu;
- partnerów: instytucji szkolnictwa wyższego wydających dyplomy uznawane jako takie przez odpowiednie organy kraju uczestniczącego w programie lub kraju partnerskiego, w którym zostały ustanowione, oraz wszelkich organizacji prywatnych lub publicznych, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniach, realizacji i ocenie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać pełnomocnictwo, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu i na jego rzecz w czasie realizacji projektu;
- partnerów stowarzyszonych (opcjonalnie): dodatkowo program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus może również skorzystać na zaangażowaniu partnerów stowarzyszonych (opcjonalnie). Organizacje te mają pośredni wkład w realizację określonych zadań/działań lub wspierają rozpowszechnianie i trwałość wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Taki wkład może mieć np. formę transferu wiedzy i umiejętności, kursów uzupełniających lub możliwości wsparcia w przypadku oddelegowania lub stażu. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami, „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za część konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus z uwagi na fakt, że ich rola w zakresie realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest bardziej ograniczona, ponieważ z ich wiedzy fachowej korzysta się doraźnie.

Przed naborem pierwszych studentów na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus należy zapewnić niezbędne instytucjonalne zobowiązanie wszystkich organizacji uczestniczących w konsorcjum prowadzącym wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus w celu zagwarantowania solidnych podstaw instytucjonalnych i wsparcia instytucjonalnego. Kluczowym instrumentem służącym temu celowi będzie umowa konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus (zob. wytyczne i wzory dostępne na stronie internetowej agencji wykonawczej), którą będą musiały podpisać wszystkie instytucje partnerskie przed uruchomieniem pierwszej edycji składania i wyboru wniosków o przyznanie stypendium. Przedmiotowa umowa będzie musiała obejmować w jak najszerszym zakresie wszystkie kwestie akademickie, operacyjne, administracyjne i finansowe związane z realizacją wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i zarządzaniem stypendiami przyznawanymi w trakcie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie muszą spełnić wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim, która bezpośrednio i aktywnie przyczynia się do prowadzenia wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ instytut badawczy. <p>Institucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. W razie potrzeby Komisja Europejska może zostać poproszona o sprawdzenie, czy instytucje szkolnictwa wyższego wydające dyplomy ukończenia studiów w kraju partnerskim kwalifikują się do otrzymania dofinansowania (zob. definicja instytucji szkolnictwa wyższego w glosariuszu zawartym w niniejszym przewodniku).</p> <p>Institucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą być w stanie przedstawić na etapie składania wniosku akredytację na szczeblu krajowym każdego programu studiów magisterskich, w ramach którego wydaje się dyplom magistra, na podstawie którego stworzono program wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Institucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Instytucja szkolnictwa wyższego składa wniosek w imieniu konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus. Filie instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie lub filie instytucji szkolnictwa wyższego z kraju uczestniczącego w programie, które zostały ustanowione w kraju partnerskim, nie kwalifikują się do składania wniosku.</p>
<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mają charakter transnarodowy i uczestniczą w nich w charakterze pełnoprawnych partnerów instytucje szkolnictwa wyższego z co najmniej trzech różnych krajów uczestniczących w programie.</p> <p>Institucje szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie muszą być w stanie przyjąć studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i zapewnić im co najmniej minimalną liczbę punktów zaliczeniowych ECTS na okres studiów realizowanych w ich instytucji.</p> <p>Wszystkie organizacje partnerskie z krajów uczestniczących w programie lub krajów partnerskich należy koniecznie określić w momencie występowania z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
<p>Uprawnieni uczestnicy</p>	<p>Studenci studiów magisterskich, kadra organizacji uczestniczących, zaproszeni naukowcy (prowadzący gościnnie wykłady) z krajów uczestniczących w programie i krajów partnerskich.</p> <p>Studenci będą występować z wnioskami o przyznanie stypendium bezpośrednio do wybranego konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus oraz będą poddawani procesowi konkurencyjnego wyboru organizowanemu przez konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego.</p> <p>Konsorcjum prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus odpowiada za wybór, nabór i monitorowanie poszczególnych posiadaczy stypendiów.</p>

Liczba uczestników	<p>Orientacyjnie, w trakcie początkowego okresu finansowania dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus obejmie od 13 do 20 studentów posiadających stypendium i co najmniej 4 zaproszonych naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady, na dany nabór (na daną edycję wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus)⁶³, zaangażowanych w działania dotyczące wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w sumie przez co najmniej 8 tygodni⁶⁴.</p> <p>Naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady należy wybrać zgodnie ze specjalnymi kryteriami konsorcjum dotyczącymi wyboru naukowców i muszą oni wносить konkretną wartość dodaną do prowadzenia wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.</p> <p>Ponadto konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mogą otrzymywać średnio 4 dodatkowe stypendia na dany nabór w odniesieniu do co najmniej jednego priorytetowego regionu/kraju świata.</p>
Miejsce lub miejsca	<p>Jeden okres wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi mieć miejsce w co najmniej dwóch krajach uczestniczących w programie należących do konsorcjum (tj. co najmniej dwa okresy mobilności w odniesieniu do wszystkich studentów). Dodatkowe okresy studiów (badania/stażu/przygotowywania pracy magisterskiej) mogą mieć miejsce w innych organizacjach uczestniczących z krajów uczestniczących w programie lub krajów partnerskich, lub nawet w organizacjach nienależących do konsorcjum (np. u partnerów stowarzyszonych) pod warunkiem, że dane działania są realizowane pod bezpośrednim nadzorem jednego z partnerów konsorcjum skupiającego instytucje szkolnictwa wyższego.</p>
Czas trwania projektu	<p>W zależności od czasu trwania wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (od 1 roku do 2 lat) w ramach cztero- lub pięcioletniej umowy finansowej konsorcjum otrzyma dofinansowanie na jeden rok przygotowawczy i następnie na 3 kolejne nabory studentów.</p>
Czas trwania działania	<p>Rok przygotowawczy: 1 rok akademicki.</p> <p>Realizacja programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus: 3 kolejne nabory w ciągu 1 roku akademickiego lub 2 lat akademickich (60/90/120 punktów zaliczeniowych ECTS).</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 4 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 sierpnia a dniem 31 października tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

⁶³ Przedstawione orientacyjne dane liczbowe mają jedynie zastosowanie do nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. W ramach trwających już studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus sfinansowanych po przegłądzie jakości może być oferowana mniejsza liczba stypendiów.

⁶⁴ Przedstawione orientacyjne dane liczbowe mają jedynie zastosowanie do nowo wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. W ramach trwających już studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus sfinansowanych po przegłądzie jakości może być oferowana mniejsza liczba stypendiów.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO STYPENDIÓW STUDENCKICH

Czas trwania działania	Stypendia studenckie przyznaje się jedynie w przypadku zapisania się na studia magisterskie w pełnym wymiarze czasu, przy czym stypendia te obejmą cały okres trwania programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.
Uprawnieni uczestnicy	<p>Studenci studiów magisterskich, którzy uzyskali dyplom studiów pierwszego stopnia⁶⁵ lub posiadają uznawany równoważny poziom wykształcenia zgodnie z krajowym prawodawstwem i praktykami w krajach wydających dyplomy.</p> <p>Studenci, którzy uzyskali już stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus lub studiów magisterskich Erasmus Mundus/wspólnych studiów doktoranckich, nie kwalifikują się do złożenia wniosku o dodatkowe stypendium w ramach akcji wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus.</p> <p>Posiadacze stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nie mogą korzystać z innych systemów stypendiów finansowanych przez UE, aby uczestniczyć w tym samym kursie w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, przy czym odnosi się to do całego okresu trwania kursu.</p> <p>Co najmniej 75% stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus zostanie przeznaczonych dla kandydatów z krajów partnerskich.</p>
Efekty uczenia się	<p>Pomyślne ukończenie programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi prowadzić do uzyskania dyplomu studiów wspólnych (tj. jednego dyplomu wydanego w imieniu co najmniej dwóch instytucji szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanego w tych krajach) lub wielu dyplomów (tj. co najmniej dwóch dyplomów wydanych przez dwie instytucje szkolnictwa wyższego z różnych krajów uczestniczących w programie i w pełni uznawanych w tych krajach).</p> <p>Studenci będą musieli uzyskać wszystkie punkty zaliczeniowe ECTS objęte programem wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (60, 90 lub 120). Ponadto w trakcie każdego obowiązkowego okresu studiów w co najmniej dwóch krajów uczestniczących w programie będą musieli uzyskać co najmniej 20 punktów zaliczeniowych ECTS (w przypadku programów studiów odpowiadających 60 punktom zaliczeniowym ECTS) lub 30 punktów zaliczeniowych ECTS (w przypadku programów studiów odpowiadających 90 lub 120 punktom zaliczeniowym ECTS).</p> <p>Mobilność wirtualna nie może zastąpić obowiązkowych okresów mobilności; mobilność nie może również mieć miejsca w instytucjach niewchodzących w skład konsorcjum prowadzącego wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus (tj. partnerzy lub partnerzy stowarzyszeni).</p>

⁶⁵ Chociaż spełnienie tego warunku jest konieczne w trakcie zapisywania się na studia, konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mogą podjąć decyzję o zatwierdzeniu wniosków o przyznanie stypendiów złożonych przez studentów ostatniego roku studiów pierwszego stopnia.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Znaczenie projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Elementy wniosku dotyczące połączenia/integracji, projektu i struktury (w tym składu konsorcjum) są dostosowane i skuteczne w zakresie osiągania celów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. ▪ Jeżeli pozwala na to ustawodawstwo krajowe, promowane będzie wydawanie wspólnych dyplomów studiów. ▪ Wniosek dotyczący projektu jest adekwatny w odniesieniu do celów akcji. ▪ Wniosek dotyczący projektu przyczynia się do podniesienia atrakcyjności europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego. ▪ Wniosek wnosi wkład w doskonałość, innowacyjność i konkurencyjność uniwersytetów europejskich. ▪ We wniosku zachęca się do współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. ▪ We wniosku określa się program akademicki i spodziewane efekty uczenia się w odniesieniu do wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz sposób, w jaki studia te zapewniają istotne kompetencje i umiejętności, których absolwenci potrzebują, aby znaleźć zatrudnienie. ▪ We wniosku jednoznacznie określa się interakcje między wspólnymi studiami magisterskimi Erasmus Mundus a podmiotami niepowiązanymi z sektorem edukacji w trakcie realizacji studiów, zapewniając tym samym ich trwałość po zakończeniu początkowego okresu finansowania.
Jakość konstrukcji projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku określa się sposób, w jaki oferuje się doskonałe treści akademickie w odniesieniu do aspektów nauczania i uczenia się oraz ich innowacyjny charakter w zakresie docelowych dziedzin/tematów akademickich. ▪ We wniosku dotyczącym projektu jednoznacznie określa się zakres, w jakim studia opierają się na wspólnie opracowanym programie nauczania, oraz poziom udziału i zaangażowania instytucjonalnego poszczególnych partnerów prowadzących wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus. ▪ We wniosku dotyczącym projektu szczegółowo opisuje się strukturę studiów i główne moduły nauczania, określa się, w jaki sposób mobilność studentów jest zorganizowana i prowadzi do osiągnięcia celów studiów, a także przedstawia projekt strategii/planu w zakresie skutecznego zaangażowania naukowców/wykładowców prowadzących gościnnie wykłady. ▪ We wniosku opisuje się sposób, w jaki wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus wpisują się w katalog dyplomów partnerów, określa się aktualny status uznawania/akredytacji oraz (w stosownych przypadkach) opisuje plany uznawania/akredytacji dotyczące wydawania wspólnego dyplomu studiów. ▪ We wniosku szczegółowo wyjaśnia się wszystkie istotne informacje przekazane studentom/kadrze akademickiej przed rozpoczęciem zapisów na studia oraz pomoc pod względem zakwaterowania, szkoleń językowych, formalności administracyjnych (np. wsparcie wizowe), a także ubezpieczenia ▪ We wniosku określa się w sposób zrozumiały zasady studiów, prawa i obowiązki studentów dotyczące aspektów akademickich, administracyjnych i finansowych związanych z realizacją wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. ▪ We wniosku opisuje się planowane działania/instrumenty służące zapewnieniu skutecznej integracji/tworzeniu sieci kontaktów studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w ich otoczeniu społeczno-kulturowym i zawodowym.

<p>Jakość partnerstwa i metody współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku dotyczącym projektu jednoznacznie opisuje się w sposób zrozumiały dziedzinę wiedzy fachowej zaangażowanych partnerów/kadry oraz zakres ich komplementarności i wartość dodaną w odniesieniu do realizacji programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. W stosownych przypadkach we wniosku opisuje się sposób, w jaki poprawiono istniejące umowy o współpracę tak, aby przyczyniały się do realizacji celów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. ▪ We wniosku opisuje się rolę i zadania każdego partnera uczestniczącego w realizacji programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz mechanizmy działania organów zarządzających i wprowadzone narzędzia zarządzania. ▪ We wniosku objaśnia się sposób obliczenia kosztów udziału studentów oraz przedstawia się opis, w jaki środki finansowe, w tym finansowanie uzupełniające, będą uruchamiane, przydzielane i zarządzane w ramach partnerstwa. ▪ Wniosek zawiera projekt umowy konsorcjum, w którym opisano między innymi wspólne kryteria, zasady i wymogi dotyczące składania wniosków przez studentów, wyboru studentów oraz wymogi dotyczące przyjmowania studentów, działania w zakresie nauczania/szkolenia, mechanizmy zapewniania jakości, egzaminy i ocenę wyników studentów, a także administracyjne i finansowe zarządzanie konsorcjum.
<p>Wpływ projektu i rozpowszechnianie rezultatów (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ We wniosku przedstawia się przekonującą średnio-/długoterminową strategię na rzecz rozwoju/trwałości wraz z realistycznymi prognozami na przyszłość, w tym z prognozami dotyczącymi poziomu liczby studentów posiadających własne fundusze i sposobów uruchomienia innych środków finansowych na stypendia. Ponadto określa się ambicje wszystkich zaangażowanych partnerów w tej strategii i wyraźnie zaznacza się stopień zaangażowania w osiągnięcie celów. ▪ We wniosku dotyczącym projektu wyjaśnia się sposób, w jaki wywierać będzie on wpływ na szczeblu instytucjonalnym (wydział/universytet) oraz sposób, w jaki wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus będą służyć wsparciu umiędzynarodowienia strategii partnerów konsorcjum i ułatwieniu im kontaktów zewnętrznych z zainteresowanymi stronami na szczeblu krajowym/europejskim/międzynarodowym. ▪ We wniosku opisuje się rodzaje i metody promowania/mechanizmy rozpowszechniania, grupy docelowe i konkretne zadania partnerów w ramach strategii na rzecz podnoszenia poziomu wiedzy na temat strategii wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. We wniosku wyjaśnia się sposób, w jaki planuje się przyciągnąć najlepszych studentów na całym świecie. ▪ We wniosku opisuje się zbiór metod oceny wewnętrznej i zewnętrznej wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, sposób ich zastosowania w praktyce oraz sposób wykorzystania rezultatów oceny do monitorowania, aktualizowania i podniesienia jakości kursu. ▪ We wniosku opisuje się sposób, w jaki pracownicy zostaną włączeni w realizację programu, w szczególności z zamiarem zwiększenia zdolności do zatrudnienia. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie otwartych licencji, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów można było rozpatrzyć pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów na 100 ogółem. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 75% maksymalnej liczby przyznanych punktów w ramach kryterium „Znaczenie projektu” (tj. minimum 22,5 punktu) i co najmniej 60% maksymalnej liczby przyznanych punktów w ramach każdego z pozostałych kryteriów przyznania dofinansowania (tj. minimum 15 punktów w przypadku każdego z kryteriów „Jakość konstrukcji projektu i jego realizacji” i „Wpływ projektu i rozpowszechnienie rezultatów” oraz 12 punktów w przypadku kryterium „Jakość partnerstwa i metody współpracy”).

Jedynie projekty zgłoszone do finansowania będą brane pod uwagę przy przyznawaniu dodatkowych stypendiów dla określonych regionów świata.

DODATKOWE STYPENDIA DLA STUDENTÓW Z OKREŚLONYCH REGIONÓW ŚWIATA

Wnioskodawcy mogą składać wnioski o dodatkowe stypendia w odniesieniu do co najmniej jednego regionu kraju partnerskiego świata finansowanego w ramach następujących unijnych zewnętrznych instrumentów finansowania:

- Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju⁶⁶;
- Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (ENI)⁶⁷;
- Instrumentu Partnerstwa⁶⁸.

Wnioskodawcy mogą zdecydować o nieskładaniu wniosku o wspomniane dodatkowe stypendia.

Wnioskodawcy mogą otrzymać orientacyjnie maksymalnie 4 dodatkowe stypendia studenckie na dany nabór (na daną edycję wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus).

W odniesieniu do Azji (region 6), Azji Środkowej (region 7) i Ameryki Łacińskiej (region 8) należy przestrzegać następujących wymogów w ramach wszystkich wybranych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus:

- studenci z Azji (region 6) i z Azji Środkowej (region 7) będą wybierani w pierwszej kolejności z krajów słabiej rozwiniętych⁶⁹, ale mogą pochodzić również z innych krajów, z wyjątkiem Chin i Indii;
- w odniesieniu do Ameryki Łacińskiej (region 8) co najmniej 25% studentów musi pochodzić z krajów o średnio-niskich dochodach⁷⁰, przy czym maksymalnie 35% studentów łącznie z Brazylią i Meksykiem. Z pozostałej części regionu powinno pochodzić 40% studentów.

Ponadto część budżetu zostanie zarezerwowana dla studentów z krajów należących do Rady Współpracy Państw Zatoki (region 12) oraz z krajów sąsiadujących na południu i na wschodzie (regiony 2 i 3), z Iranu, Iraku, Jemenu (region 9) i RPA (region 10).

KRYTERIUM PRYZNANIA DODATKOWEGO DOFINANSOWANIA

Jedynie projekty, które przeszły pierwszy etap procesu wyboru (zob. załącznik I pkt 4 – procedura selekcji konsorcjów prowadzących wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus), zostaną poddane ocenie, aby otrzymać dodatkowe stypendia dla docelowych regionów według następującego dodatkowego kryterium przyporządkowanego do regionu.

Zanczenie projektu w regionie docelowym (maksymalnie 5 punktów na region)	<ul style="list-style-type: none"> • We wniosku określono metody wykorzystane do zachęcenia wysoce utalentowanych studentów z regionów docelowych • We wniosku zachęca się do współpracy z instytucjami szkolnictwa wyższego lub z innymi kwalifikującymi się organizacjami uczestniczącymi z krajów partnerskich znajdujących się w regionie docelowym. Wyraźnie wyjaśniono wartość dodaną takiej współpracy w zakresie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.
--	---

⁶⁶ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0044:0076:pl:PDF>

⁶⁷ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:PL:PDF>

⁶⁸ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 234/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Partnerstwa na rzecz Współpracy z Państwami Trzecimi:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0077:0084:pl:PDF>

⁶⁹ Afganistan, Bangladesz, Bhutan, Kambodża, Laos, Mjanma/Birma, Mongolia, Nepal, Pakistan, Wietnam.

⁷⁰ Boliwia, Gwatemala, Honduras, Nikaragua, Paragwaj i Salwador.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dodatkowych stypendiów dla regionu docelowego, muszą uzyskać co najmniej 2,5 punktu na region, zgodnie z danym kryterium.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów dotyczących tej akcji i dodatkowe użyteczne informacje na jej temat można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Załącznik zawiera:

- warunki dotyczące przygotowania programów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus;
- warunki dotyczące studentów studiów magisterskich;
- warunki dotyczące monitorowania i zapewniania jakości;
- procedurę selekcji konsorcjów prowadzących wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus.

Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

KATALOG WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS

Informacje na temat wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie można znaleźć w internetowym katalogu prowadzonym na stronie internetowej agencji wykonawczej, co przyczyni się do promowania, widoczności i dostępności stypendiów studenckich programu Erasmus+ oferowanych w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus najlepszym studentom na całym świecie.

Katalog wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie reklamować wszystkie programy tego rodzaju studiów oferujących stypendia programu Erasmus+ na kolejny rok akademicki. Obejmie to nowo wybrane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus oraz studia magisterskie Erasmus Mundus, w przypadku których obowiązuje umowa ramowa o partnerstwie.

Katalog wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus umożliwi kandydującym studentom wybranie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i złożenie wniosku o stypendium programu Erasmus+ bezpośrednio do danego konsorcjum.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Na wybrane wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus przyznane zostanie wsparcie w ramach umowy finansowej obejmującej jeden rok przygotowawczy i trzy kolejne nabory studentów (cztero- lub pięcioletnie umowy finansowe w zależności od długości programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus).

Dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oblicza się zgodnie z następującymi zasadami finansowania:

- dofinansowanie opłat związanych z zarządzaniem konsorcjum i dofinansowanie na rzecz mobilności kadry akademickiej oraz
- zmienna liczba stypendiów studenckich wynosząca maksymalnie 25 000 EUR rocznie (orientacyjnie od 13 do 20 stypendiów na dany nabór), oraz
- zmienna liczba dodatkowych stypendiów studenckich wynosząca maksymalnie 25 000 EUR rocznie w odniesieniu do regionów docelowych świata.

Budżet wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus należy opracować zgodnie z następującymi zasadami finansowania (w euro):

A) zarządzanie wspólnymi studiami magisterskimi Erasmus Mundus:

Wkład w koszty związane z zarządzaniem konsorcjum ⁷¹ i zaproszeniem naukowców i wykładowców prowadzących gościnnie	20 000 EUR na rok przygotowawczy
	50 000 EUR na dany nabór na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus

⁷¹Konsorcjum prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus może zwrócić koszty poniesione przez partnerów stowarzyszonych jedynie z unijnego „wkładu w koszty zarządzania konsorcjum” (kwota ryczałtowa).

wykłady	
---------	--

B) stypendia studenckie w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus

Stypendia studenckie w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus obejmują koszty udziału studentów (w tym czesne, pełny zakres ubezpieczenia i wszelkie pozostałe koszty obowiązkowe związane z udziałem studenta w studiach), wkład w koszty podróży studentów i zakwaterowania oraz koszty utrzymania przez cały czas trwania programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Szczegółowe informacje dotyczące wysokości kwot stypendiów studenckich w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus przedstawiono w poniższej tabeli:

Wkład w koszty związane z udziałem	<p>Do 9 000 EUR rocznie na jednego studenta posiadającego stypendium z kraju partnerskiego⁷².</p> <p>Do 4 500 EUR rocznie na jednego studenta posiadającego stypendium z kraju uczestniczącego w programie.</p> <p>Wszelkie kwoty powyżej tych maksymalnych wkładów muszą zostać pokryte przez organizacje uczestniczące i nie mogą obciążać studenta posiadającego stypendium.</p>
Wkład w koszty podróży i zakwaterowania	<p>1 000 EUR na koszty podróży rocznie na jednego studenta posiadającego stypendium, który jest rezydentem kraju uczestniczącego w programie.</p> <p>2 000 EUR rocznie na koszty podróży + 1 000 EUR na koszty zakwaterowania dla studenta posiadającego stypendium, który jest rezydentem kraju partnerskiego zlokalizowanego w odległości mniejszej niż 4 000 km od instytucji szkolnictwa wyższego koordynującej wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus.</p> <p>3 000 EUR rocznie na koszty podróży + 1 000 EUR na koszty zakwaterowania dla studenta posiadającego stypendium, który jest rezydentem kraju partnerskiego znajdującego się w odległości 4 000 km lub większej od instytucji szkolnictwa wyższego koordynującej wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus</p>
Wkład w koszty utrzymania	<p>1 000 EUR miesięcznie na cały okres trwania programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (maksymalnie 24 miesiące). Dofinansowanie kosztów utrzymania nie będzie przyznane ani stypendystom na okresy studiów magisterskich Erasmus Mundus (studiów/badań/stażu/przygotowywania pracy naukowej), które spędzili w ich kraju zamieszkania, ani stypendystom z kraju partnerskiego na okres studiów magisterskich Erasmus Mundus spędzonych w jakimkolwiek kraju partnerskim przekraczających jeden trymestr (czyli 3 miesiące lub równowartość 15 punktów ECTS)..</p>

Rzeczywista kwota poszczególnych stypendiów będzie się różnić w zależności od a) czasu trwania wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (60, 90 lub 120 punktów zaliczeniowych ECTS); b) kraju/regionu zamieszkania studenta; c) kosztów uczestniczenia we wspólnych studiach magisterskich Erasmus Mundus określonych przez konsorcja.

Całkowita kwota dofinansowania

Na podstawie tych parametrów dofinansowanie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus na dany rok przygotowawczy i trzy nabory studentów wyniesie orientacyjnie około **3 mln EUR**.

⁷² Studenci, którzy nie są rezydentami ani nie prowadzili głównej działalności (studia, szkolenie lub praca) łącznie przez ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich pięciu lat w kraju uczestniczącym w programie. Pięcioletni okres referencyjny dla wspomnianej zasady 12 miesięcy obliczany jest wstecz, od terminu składania wniosków, określonego przez konsorcjum, o przyznanie stypendiów studenckich w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

KREDYTY PROGRAMU ERASMUS+ DLA STUDENTÓW STUDIÓW MAGISTERSKICH

Studenci studiów magisterskich, którzy chcą ukończyć pełny program studiów w innym kraju uczestniczącym w programie, mogą złożyć wniosek o przyznanie kredytu na pokrycie swoich kosztów.

Kredyty dla studentów studiów magisterskich Erasmus+ umożliwią ewentualnym studentom studiów magisterskich uzyskanie dostępu do kredytów w celu pokrycia kosztów ich studiów za granicą w czasie trwania programu Erasmus+. Przydział unijnych środków budżetowych przyciągnie wielokrotność kwoty finansowania z sektora bankowego na kredyty dla mobilnych studentów studiów magisterskich.

Kwoty i przedmiot kredytów	Kwoty kredytów wynoszą do 12 000 EUR w odniesieniu do jednorocznego programu studiów magisterskich oraz do 18 000 EUR w odniesieniu do dwuletnich studiów magisterskich i mogą pokrywać koszty zarówno życia, jak i nauki w każdym z 33 krajów uczestniczących w programie Erasmus+.
Kryteria kwalifikowalności	<p>Aby być kwalifikującym się studentem, należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - być rezydentem jednego z krajów uczestniczących w programie Erasmus+; - pomyślnie ukończyć pierwszy stopień studiów w ramach szkolnictwa wyższego (licencjat lub studia odpowiadające licencjatowi) i zostać przyjętym na drugi stopień studiów (magisterskie lub studia odpowiadające magisterskim) w instytucji szkolnictwa wyższego posiadającej Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. <p>Studia magisterskie (lub studia odpowiadające magisterskim), na jakich student zamierza studiować muszą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odbywać się w kraju innym niż kraj zamieszkania studenta i innym niż kraj, w którym otrzymał on dyplom licencjata (lub inny dyplom odpowiadający dyplomowi licencjata umożliwiającemu podjęcie nauki w ramach programu studiów magisterskich); - stanowić pełny program prowadzący do uzyskania dyplomu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	Bezpośrednio do banków uczestniczących w programie lub przedsiębiorstw udzielających kredytów studenckich.

Dalsze informacje są dostępne na stronie Komisji Europejskiej:
http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/masters-loans_en.htm

AKCJA 2: WSPÓŁPRACA NA RZECZ INNOWACJI I WYMIANY DOBRYCH PRAKTYK

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W ramach tej akcji kluczowej wspiera się:

- partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- sojusze na rzecz wiedzy;
- sojusze na rzecz umiejętności sektorowych;
- budowanie potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego;
- budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży.

Oczekuje się, że akcje wspierane w ramach tej akcji kluczowej przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki dla organizacji uczestniczących oraz systemów politycznych, w ramach których realizowane są takie akcje, oraz dla osób bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w organizowane działania.

Oczekuje się, że w wyniku tej akcji kluczowej nastąpi opracowanie, przeniesienie lub wdrożenie innowacyjnych praktyk na poziomie organizacyjnym, lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim.

W przypadku organizacji uczestniczących projekty wspierane w ramach tej akcji kluczowej mają przynieść następujące rezultaty:

- innowacyjne sposoby podejścia do grup docelowych objętych projektami poprzez zapewnienie np.: atrakcyjniejszych programów kształcenia i szkolenia zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami uczestników; wykorzystania podejść opartych na uczestnictwie i metodyk opartych na ICT; nowych lub ulepszonych procesów uznawania i poświadczania kompetencji; większej skuteczności działań na rzecz lokalnych społeczności; nowych lub ulepszonych praktyk mających na celu zaspokojenie potrzeb grup w niekorzystnej sytuacji i uwzględnienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej; okazji do przyznania Europejskiego Znak Innowacyjności w Zakresie Nauczania Języków Obcych za doskonałe wyniki w tej dziedzinie; nowych podejść dotyczących zmniejszenia różnic geograficznych i społeczno-ekonomicznych w zakresie efektów uczenia się; nowych podejść dotyczących zwiększenia wsparcia na rzecz konkurencyjności i zatrudnienia, w szczególności na szczeblu regionalnym i lokalnym;
- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: gotowe do włączenia dobrych praktyk i nowych metod do codziennych działań; otwarte na synergie z organizacjami działającymi w różnych dziedzinach lub innych sektorach społeczno-ekonomicznych; planowanie strategiczne doskonalenia zawodowego kadry zgodnie z indywidualnymi potrzebami i celami organizacyjnymi;
- większy potencjał i profesjonalizm pozwalający na pracę na szczeblu unijnym/międzynarodowym: lepsze kompetencje w zakresie zarządzania i strategii umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego; zacieśniona współpraca z partnerami z innych krajów, dziedzin w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży lub innych sektorów społeczno-ekonomicznych; zwiększona alokacja zasobów finansowych (innych niż fundusze UE) na organizowanie projektów unijnych/międzynarodowych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; lepsza jakość przygotowywania, wdrażania, monitorowania i kontynuowania projektów unijnych/międzynarodowych.

Projekty finansowane w ramach tej akcji kluczowej prawdopodobnie będą miały również pozytywny wpływ na osoby bezpośrednio lub pośrednio zaangażowane w działania, taki jak np.:

- wzmocnienie zmysłu inicjatywy i przedsiębiorczości;
- podniesienie kompetencji w zakresie języków obcych;
- podniesienie kompetencji informatycznych;
- lepsze zrozumienie różnorodności społecznej, językowej i kulturowej oraz lepsze reagowanie na nią;
- polepszenie umiejętności mających znaczenie dla zdolności do zatrudnienia i tworzenia nowych przedsiębiorstw (w tym przedsiębiorstw społecznych);
- bardziej aktywne uczestnictwo w życiu społecznym;
- bardziej pozytywne podejście do projektów europejskich i wartości unijnych;
- lepsze zrozumienie i uznanie umiejętności i kwalifikacji w Europie i poza nią;
- zwiększenie kompetencji związanych z profilami zawodowymi wspomnianych osób (nauczaniem, szkoleniem,

- pracą z młodzieżą itp.);
- szersze zrozumienie praktyk, strategii politycznych i systemów kształcenia, szkolenia lub na rzecz młodzieży w różnych krajach;
- lepsze zrozumienie powiązań między kształceniem formalnym i pozaformalnym, szkoleniem zawodowym, innymi formami uczenia się i rynkiem pracy;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego;
- większą motywację i satysfakcję ze swojej codziennej pracy.

Na poziomie systemowym oczekuje się, że projekty doprowadzą do modernizacji i poprawią reagowanie systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży na główne wyzwania współczesnego świata (zatrudnienie, stabilność gospodarcza i wzrost gospodarczy oraz aktywny udział w życiu demokratycznym). W związku z tym oczekuje się, że planowana akcja kluczowa przyniesie następujące rezultaty:

- wyższą jakość kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą w Europie i poza nią: połączenie wysokich poziomów doskonałości i atrakcyjności ze zwiększonymi możliwościami dla wszystkich, również dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji;
- lepsze dostosowanie systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży do potrzeb i możliwości oferowanych przez rynek pracy oraz bliższe powiązania z biznesem i społecznością;
- sprawniejsze zapewnianie i ocenę umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych, w szczególności umiejętności z zakresu przedsiębiorczości, znajomości języków i umiejętności cyfrowych;
- zwiększone synergie i powiązania oraz udoskonalone przejścia między różnymi systemami kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży na szczeblu krajowym, wraz z lepszym wykorzystaniem europejskich narzędzi odniesienia służących uznawaniu, poświadczaniu i przejrzystości kompetencji i kwalifikacji;
- zwiększone wykorzystanie efektów uczenia się podczas opisywania i określania kwalifikacji, części kwalifikacji i programów nauczania w ramach wsparcia nauczania i uczenia oraz w ramach oceny;
- nawiązanie współpracy międzyregionalnej i transgranicznej między organami publicznymi w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz zacieśnienie jej;
- bardziej strategiczne i zintegrowane wykorzystanie ICT i otwartych zasobów edukacyjnych (OER) w systemach kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży;
- większą motywację do uczenia się języków obcych dzięki innowacyjnym metodom nauczania lub lepszym powiązaniom z praktycznym wykorzystaniem umiejętności językowych wymaganych na rynku pracy;
- wzmocnioną interakcję między praktyką, badaniami i polityką w każdym systemie.

PARTNERSTWA STRATEGICZNE W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA, SZKOLENIA I MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE I PRIORYTETY PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO?

W ramach partnerstw strategicznych dąży się do wspierania opracowywania, przekazywania lub wdrażania innowacyjnych praktyk, a także do realizacji wspólnych inicjatyw promujących współpracę, partnerskie uczenie się i wymianę doświadczeń na szczeblu europejskim.

Partnerstwa strategiczne są otwarte dla wszelkich rodzajów organizacji działających w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży lub w innych sektorach społeczno-ekonomicznych oraz dla organizacji prowadzących działalność o charakterze przekrojowym w odniesieniu do różnych dziedzin (np. organy lokalne i regionalne, ośrodki zajmujące się uznawalnością i potwierdzaniem kwalifikacji, izby handlowe, organizacje handlowe, ośrodki doradztwa, organizacje kulturalne). W zależności od priorytetu określonego w projekcie w partnerstwach strategicznych powinni uczestniczyć najbardziej odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Aby partnerstwa strategiczne mogły być finansowane, muszą zawierać a) co najmniej jeden priorytet horyzontalny lub b) co najmniej jeden określony priorytet odpowiadający dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży będącej przedmiotem największego oddziaływania.

Priorytety horyzontalne

- rozwijanie umiejętności podstawowych i umiejętności przekrojowych (takich jak przedsiębiorczość, umiejętności cyfrowe i kompetencje językowe) w zakresie kształcenia, szkolenia i młodzieży, wykorzystywanie innowacyjnych metod pedagogicznych skoncentrowanych na osobach uczących się i opracowywanie odpowiednich metod oceny i certyfikacji. W szczególności wspieranie innowacyjnych działań sprzyjających ocenie umiejętności przekrojowych oraz promujących stosowanie zintegrowanego kształcenia przedmiotowo-językowego (CLIL)⁷³ lub wzajemnego uczenia się w celu zwiększenia kompetencji językowych wśród osób uczących w każdym wieku w zakresie różnych dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży, w tym również młodzieży ze środowisk migracyjnych;
- opracowywanie nowych podejść w celu poprawy ścieżek kształcenia i szkolenia przyszłych i już praktykujących pedagogów/osób pracujących z młodzieżą; wyposażenie ich we wszystkie kompetencje i umiejętności niezbędne do świadczenia usług o wysokiej jakości oraz do zaspokojenia coraz bardziej zróżnicowanych potrzeb, np. związane z wielokulturowymi społeczeństwami. W szczególności pierwszeństwo będzie przyznane działaniom z zakresu tworzenia skutecznych partnerstw między usługodawcami a instytucjami kształcenia (np. instytucja szkolnictwa wyższego/kolegia nauczycielskie i szkoły/instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego), działaniom z zakresu skoordynowanych podejść wśród usługodawców, a także na podstawie współpracy i dialogu z głównymi zainteresowanymi stronami i partnerami, a w szczególności z organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży;
- umożliwienie cyfrowej integracji w zakresie uczenia się, nauczania, szkolenia i pracy z młodzieżą na różnych poziomach: promowanie dostępu do otwartych zasobów edukacyjnych (OER) i uczenie się dzięki nim; wspieranie nauczania opartego na technologiach informacyjno-komunikacyjnych (ICT), szkolenia i pracy z młodzieżą, a także praktyk związanych z oceną opartych na technologiach informacyjno-komunikacyjnych. W szczególności wspieranie nauczycieli, osób prowadzących szkolenia, kadry pedagogicznej i osób pracujących z młodzieżą w nabywaniu i podwyższaniu umiejętności związanych z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych do nauki i powiązanych kompetencji cyfrowych; wspieranie organizacji działających w zakresie przeglądu modeli biznesowych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; promowanie powstałych w Europie otwartych zasobów edukacyjnych w różnych językach; wspieranie integracji cyfrowej w zakresie uczenia się w celu dotarcia do grup odbiorców ze środowisk w niekorzystnej sytuacji; zbadanie możliwości analizy procesu uczenia się i masowej oceny w celu zwiększenia jakości uczenia się;
- wkład w rozwój europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji: promowanie większej spójności między różnymi europejskimi i krajowymi narzędziami przejrzystości i uznawalności, wspieranie projektów ułatwiających uznawanie i poświadczanie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz jego przenikania do formalnych ścieżek kształcenia, a także przenikania między różnymi dziedzinami. W szczególności promowanie wykorzystania efektów uczenia się poprzez opracowanie, prowadzenie i ocenę programów nauczania, programów i działań edukacyjnych na rzecz studentów, stażystów, uczniów,

⁷³ Nauczanie przedmiotów, takich jak nauki ścisłe, historia lub geografia w języku obcym.

dorosłych słuchaczy i osób młodych;

- wspieranie innowacyjnych projektów mających na celu ograniczenie różnic w zakresie efektów uczenia się wpływających na osoby uczące się, pochodzące ze środowisk w niekorzystnej sytuacji/osoby uczące się o mniejszych szansach – w tym niepełnosprawne osoby uczące się. W szczególności umożliwienie uczestnictwa i zwiększenie efektywności w (formalnym/nieformalnym) kształceniu i szkoleniu oraz ułatwienie do nich dostępu, zapobieganie przedwczesnemu przerywaniu nauki, przygotowanie kadry pedagogicznej i osób pracujących z młodzieżą do wyzwań w zakresie równego dostępu, różnorodności i włączenia społecznego; monitorowanie różnych rodzajów różnic, zwalczanie segregacji i dyskryminacji względem zmarginalizowanych społeczności, takich jak migranci i Romowie; ułatwienie przejścia z etapu kształcenia do świata pracy dla osób uczących się będących w niekorzystnej sytuacji;
- stymulowanie rozwoju i wykorzystania innowacyjnych podejść i narzędzi w celu dokonania oceny i zwiększenia efektywności wydatków publicznych i inwestycji w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, w tym poprzez nowe modele finansowania, takie jak partnerstwa publiczno-prywatne, podział kosztów itd.

Priorytety określone w danej dziedzinie

W szkolnictwie wyższym:

- wspieranie instytucji szkolnictwa wyższego w celu realizacji koniecznych reform, zgodnie z agendą modernizacji szkolnictwa wyższego UE z 2011 r. i z jej obszarami priorytetowymi: zwiększenie poziomu wykształcenia; poprawa jakości i adekwatności szkolnictwa wyższego; podniesienie jakości poprzez mobilność i współpracę transgraniczną; zapewnienie funkcjonowania trójkąta wiedzy; usprawnienie zarządzania i finansowania. Szczególny nacisk będzie kładziony na projekty:
  - wspierające działania, które pomagają dostosować programy nauczania do obecnych i przyszłych potrzeb rynku pracy oraz które pomagają wyposażać młode osoby w umiejętności przekrojowe, takie jak przedsiębiorczość, poprzez rozwój aktywnej współpracy między instytucjami szkolnictwa wyższego a partnerami spoza uczelni: przedsiębiorstwami, profesjonalnymi organizacjami, izbami handlowymi, partnerami społecznymi, organami lokalnymi/regionalnymi itp.;
  - wspierające działania w celu opracowania innowacyjnych strategii, aby poszerzyć mobilność, lub sposoby na wyeliminowanie przeszkód dotyczących mobilności w zakresie szkolnictwa wyższego, zapewniając studentom więcej możliwości zdobycia dodatkowych umiejętności poprzez studia lub szkolenia za granicą; projekty mogą również wspierać mobilność wirtualną włączoną w globalną strategię na rzecz skutecznej integracji technologii informacyjno-komunikacyjnych w uczestniczących instytucjach szkolnictwa wyższego;
  - wzmacniające połączeń między kształceniem, badaniem i biznesem w celu promowania doskonałości i rozwoju regionalnego;
  - mające na celu wzrost liczby absolwentów, zwiększenie poziomu uczestnictwa i podniesienie odsetka niedostatecznie reprezentowanych grup i osób uczących się w sposób nietradycyjny kończących studia, udoskonalenie procesu uczenia się przez całe życie poprzez stworzenie elastycznych ścieżek uczenia się, opracowanie sposobów zwiększenia społecznej odpowiedzialności za instytucje szkolnictwa wyższego;
- wspierające realizację komunikatu z 2013 r. w sprawie działania na rzecz otwartej edukacji: promowanie rozwoju nowych metod przekazu, w szczególności integracji większej liczby różnorodnych trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe), w ramach nowych form indywidualnej nauki, strategicznego wykorzystania otwartych zasobów edukacyjnych, mobilności wirtualnej, mobilności mieszanej oraz platform wirtualnego uczenia się; a także stymulowanie umiędzynarodowienia europejskiego systemu szkolnictwa wyższego w Europie i poza jej granicami.

w kształceniu i szkoleniu zawodowym:

- wspieranie rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego wysokiej jakości o elemencie uczenia się silnie opartym na pracy (obejmującym praktyki zawodowe i modele dualnego systemu nauczania), obejmujące silne partnerstwa między sektorem kształcenia a zatrudnienia (w szczególności w odniesieniu do przedsiębiorstw i partnerów społecznych);
- zwiększenie adekwatności przepisów z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego do rynku pracy oraz ograniczenie niedoborów umiejętności i ich niedopasowania w sektorach gospodarki poprzez terminowe dostosowanie programów nauczania i profili kwalifikacji oraz poprzez ustanowienie stabilnych partnerstw między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a podmiotami gospodarczymi, podmiotami w systemach innowacyjnych, izbą handlową. Powinno się to odbywać na podstawie danych pochodzących z systemów monitorowania efektów kształcenia i szkolenia zawodowego (stopa zatrudnienia, praktyki zawodowe) oraz z systemów prognozowania w zakresie potrzeb dotyczących umiejętności i ścisłego

powiązania przepisów dotyczących kształcenia i szkolenia zawodowego ze strategiami rozwoju gospodarczego na szczeblu regionalnym i lokalnym. Może to także wiązać się z rozwojem kształcenia i szkolenia zawodowego na poziomie wyższym niż ponadgimnazjalny/ wyższe poziomy europejskich ram kwalifikacji;

- zwiększenie przejrzystości i wzajemnego zaufania między systemami kształcenia i szkolenia zawodowego poprzez usprawnioną i spójną realizację zaleceń ECVET i EQAVET na szczeblu krajowym;
- wspieranie promowania łatwo dostępnego i sprzyjającego karierze zawodowej, ciągłego kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym w odniesieniu do mających najmniejsze szanse na uczestnictwo w takich możliwościach uczenia się;
- promowanie rozwoju umiejętności i kompetencji nauczycieli i osób prowadzących szkolenia ze szczególnym uwzględnieniem uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy, partnerstwa między nauczycielami i osobami prowadzącymi szkolenia w przedsiębiorstwie oraz szkolenie osób prowadzących szkolenia w przedsiębiorstwie.

w edukacji szkolnej:

- poszerzanie profilu specjalności związanych z nauczaniem poprzez zachęcanie do tego zawodu najlepszych kandydatów oraz poprzez wspieranie nauczycieli i liderów w zapewnieniu wysokiej jakości w nauczaniu – uczeniu się, w radzeniu sobie ze złożonymi realiami dotyczącymi zajęć i w przyjęciu nowych metod i narzędzi. W szczególności modyfikacja systemu kształcenia nauczycieli i wspieranie nowych nauczycieli, tak aby od samego początku posiadali wszystkie konieczne kompetencje, w tym umiejętność radzenia sobie ze zróżnicowanymi grupami osób uczących się (takimi jak migranci), aby przyjąć innowacyjne praktyki w zakresie współpracy w celu wzmocnienia ról przywódczych w dziedzinie kształcenia, w tym rozproszonego przywództwa, w odniesieniu do opracowania koniecznych zmian i ulepszeń na poziomie instytucjonalnym;
- rozwiązanie kwestii niskich osiągnięć w zakresie podstawowych umiejętności poprzez zastosowanie skuteczniejszych metod nauczania. W szczególności dzięki projektom: wspierającym wielodyscyplinarne i międzydyscyplinarne podejścia; integrującym nauczanie podstawowych umiejętności (znajomość matematyki, nauk przyrodniczych i umiejętność czytania); promującym uczenie się oparte na rozwiązywaniu problemów; lub wspierającym innowacyjne podejścia do środowiska nauczania bogatego w technologie, ze szczególnym uwzględnieniem matematyki w środowisku bogatym w technologie;
- wspieranie szkół w celu uniknięcia przedwczesnego przerywania nauki i niekorzystnych sytuacji, a także w celu kierowania wszystkich uczniów z dolnej na górną granicę akademickiego spektrum, w szczególności poprzez wspieranie projektów mających na celu: poprawę współpracy wewnętrznej, a także z rodzicami i innymi zewnętrznymi zainteresowanymi stronami; promowanie tworzenia sieci szkół i całościowego podejścia do nauczania w zakresie współpracy; opracowanie metod i stworzenie warunków do indywidualnego nauczania i uczenia się uczniów;
- podnoszenie jakości wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem w celu podniesienia jakości usług dla osiągnięcia lepszych efektów uczenia się i dla zapewnienia wszystkim dobrego startu w dziedzinie kształcenia, w szczególności dzięki projektom mającym na celu: opracowanie całościowych i stosownych do wieku ram pedagogicznych w odniesieniu do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem; zapewnienie, aby korzyści z wczesnej edukacji zostały wykorzystane na innych poziomach edukacji szkolnej; oraz dzięki projektom w ramach których opracowano nowe modele wdrażania, zarządzania i finansowania wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem.

w edukacji dorosłych:

- opracowanie i realizacja skutecznych strategii na rzecz poprawy podstawowych umiejętności (czytania, liczenia i umiejętności cyfrowych) w odniesieniu do konkretnych grup docelowych osób dorosłych, zwiększając zachęty do szkolenia osób dorosłych;
- dostarczanie informacji dotyczących dostępu do usług w zakresie uczenia się dorosłych, takich jak informacje na temat poświadczenia pozaformalnego i nieformalnego uczenia się i poradnictwa zawodowego i dotyczącego kształcenia;
- ulepszenie i poszerzenie oferty w zakresie wysokiej jakości możliwości uczenia się dostosowanej do poszczególnych dorosłych słuchaczy, w tym poprzez innowacyjne formy kontaktu i prowadzenia zajęć;
- rozwój kompetencji edukatorów osób dorosłych w celu właściwego postępowania ze zróżnicowanymi

grupami osób uczących się, wykorzystania nowych technologii do osiągnięcia szerszego zasięgu i lepszych efektów nauczania;

- ocena skuteczności polityki w zakresie edukacji dorosłych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym.

w dziedzinie młodzieży:

- promowanie wysokiej jakości w dziedzinie pracy z młodzieżą. Pierwszeństwo otrzymają projekty mające na celu: wspieranie włączenia społecznego i zatrudnienie osób młodych o mniejszych szansach (w tym młodzieży niekształcącej się, niepracującej ani nieszkolącej się); umiędzynarodowienie pracy z młodzieżą i otwarcie jej na współpracę międzysektorową; profesjonalizację osób pracujących z młodzieżą, poprzez zdobywanie przez nich kompetencji, ustanawianie standardów jakości, kodeksów etycznych i zawodowych; wzmocnienie związków między polityką, badaniami i praktyką; promowanie większej wiedzy, uznania i poświadczenia w zakresie pracy z młodzieżą i uczenia się pozaformalnego na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym;
- promowanie pozycji, uczestnictwa i aktywności obywatelskiej wśród osób młodych dzięki projektom mającym na celu: poszerzenie i pogłębienie politycznego i społecznego uczestnictwa osób młodych na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub światowym; umożliwienie osobom młodym nawiązania kontaktu z wybranymi decydentami, publicznymi administracjami, grupami interesów, organizacjami społeczeństwa obywatelskiego lub z poszczególnymi obywatelami biorącymi udział w jakimkolwiek procesie politycznym lub społecznym wpływającym na ich życie, oraz wyrażenia własnych opinii wobec powyższych podmiotów, a także wywarcia na nie wpływu;
- promowanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości i społecznej przedsiębiorczości wśród osób młodych. Pierwszeństwo otrzymają projekty zezwalające grupom młodych osób na realizację przedsiębiorczych pomysłów, mających na względzie sprostanie wyzwaniom i rozwiązanie problemów zaistniałych w ich społecznościach.

JAKIE DZIAŁANIA SĄ WSPIERANE PRZEZ PARTNERSTWO STRATEGICZNE?

W trakcie trwania projektu partnerstwa strategiczne zazwyczaj mogą realizować szeroki wachlarz działań, na przykład:

- działania, które prowadzą do zacieśnienia współpracy między organizacjami w celu ustanowienia **wymiany praktyk**;
- działania promujące opracowywanie, wypróbowywanie lub wdrażanie **innowacyjnych praktyk** w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- działania ułatwiające **uznawanie i poświadczanie wiedzy, umiejętności i kompetencji** zdobytych w ramach uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- działania w zakresie **współpracy między władzami regionalnymi**, mające na celu promowanie rozwoju systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży oraz włączenia ich w działania związane z rozwojem lokalnym i regionalnym;
- działania wspierające **niepełnosprawne** osoby uczące się/osoby uczące się **o specjalnych potrzebach** w celu ukończenia przez nie cykli kształcenia i w celu ułatwienia ich przejścia na rynek pracy, w tym poprzez zwalczanie **segregacji i dyskryminacji** w dziedzinie kształcenia w odniesieniu do zmarginalizowanych społeczności;
- działania mające na celu lepsze przygotowanie i wdrożenie pracowników w dziedzinie kształcenia i szkolenia, potrafiących sprostać wyzwaniom w środowisku nauki związanym z **równością, zróżnicowaniem i włączeniem społecznym**;
- inicjatywy transnarodowe promujące zmysł przedsiębiorczości, mające na celu wspieranie **aktywności obywatelskiej i przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej)**, wspólnie realizowane przez co najmniej dwie grupy osób młodych z różnych krajów.

W ramach partnerstw strategicznych można organizować również transnarodowe **szkolenia, działania z zakresu nauczania lub uczenia się** dla **indywidualnych uczestników**, o ile wnoszą one wartość dodaną w realizację celów projektu. Bardziej szczegółowy opis wspieranych działań znajduje się w załączniku I.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ W PARTNERSTWIE STRATEGICZNYM?

Z reguły partnerstwa strategiczne ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach programu. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak angażować się w partnerstwo strategiczne w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić partnerstwo strategiczne, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju programu lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w załączniku A do niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ szkoła/institut/centrum kształcenia (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia⁷⁴, w tym również kształceniu zawodowym i edukacji dorosłych); ▪ organizacja non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel życia zawodowego, w tym izby handlowe, organy branżowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ instytut badawczy; ▪ fundacja; ▪ międzybranżowe centrum szkoleń; ▪ przedsiębiorstwa zapewniające wspólne szkolenia (szkolenia oparte na współpracy); ▪ organizacja kulturalna, biblioteka, muzeum; ▪ organ zapewniający usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne; ▪ organ poświadczający wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ grupa młodych osób zaangażowanych w pracę z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (tj. nieformalna grupa młodych osób⁷⁵). <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku instytucji szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, ale będą one musiały przestrzegać jej zasad.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p>

⁷⁴ Należy odnieść się do wykazu kwalifikujących się szkół w każdym kraju. Aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z agencją narodową w danym kraju.

⁷⁵ W przypadku grupy nieformalnej jeden z członków grupy przejmuje rolę przedstawiciela i odpowiedzialność w imieniu grupy.

Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Partnerstwo strategiczne ma wymiar ponadnarodowy i angażuje co najmniej trzy organizacje pochodzące z trzech różnych krajów uczestniczących w programie. Nie ustalono maksymalnej liczby partnerów. Budżet przeznaczony na koszty związane z zarządzaniem jest jednak ograniczony (i odpowiada 10 partnerom). W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.</p> <p>Poniższe rodzaje projektów mogą jednak angażować tylko dwie organizacje pochodzące z przynajmniej dwóch krajów uczestniczących w programie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ partnerstwa strategiczne w dziedzinie edukacji szkolnej, obejmujące jedynie szkoły. Takie partnerstwa mogą obejmować jedynie szkoły z krajów uczestniczących w programie; ▪ partnerstwa strategiczne między lokalnymi/regionalnymi władzami szkolnymi w dziedzinie edukacji szkolnej. W odniesieniu do każdego kraju zaangażowanego w projekt partnerstwo musi obejmować co najmniej:<ul style="list-style-type: none"> ○ jeden lokalny lub regionalny organ prowadzący szkołę; ○ jedną szkołę; ○ jedną organizację prowadzącą działalność w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży lub na rynku pracy. ▪ partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży obejmujące jedynie organizacje prowadzące działalność w dziedzinie młodzieży lub grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych.
Miejsce (miejsca) działań	Wszystkie działania w ramach partnerstw strategicznych muszą odbywać się w krajach będących siedzibami organizacji uczestniczących w projekcie.
Czas trwania projektu	<p>Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży: od 6 do 36 miesięcy.</p> <p>Inne rodzaje partnerstw: od 24 do 36 miesięcy.</p> <p>Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach czas trwania partnerstwa strategicznego może zostać wydłużony o maksymalnie 6 miesięcy na wniosek beneficjenta oraz za zgodą agencji narodowej i pod warunkiem że całkowity czas trwania projektu nie przekracza 3 lat. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie. W każdym przypadku projekt musi zakończyć się nie później niż 31 sierpnia 2018 r.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W narodowej agencji w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek⁷⁶.</p> <p>W odniesieniu do każdego terminu składania wniosków to samo konsorcjum partnerów może złożyć tylko jeden wniosek do jednej narodowej agencji.</p>

⁷⁶ Uwaga: szkoły będące pod nadzorem organów krajowych innego kraju (np. lycée français, szkoły niemieckie, brytyjskie szkoły „Forces”) składają wnioski do agencji narodowej kraju sprawującego nadzór.

<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Partnerstwa w dziedzinie szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej i edukacji dorosłych:</p> <p>wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do:</p> <p>dnia 31 marca do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 września a dniem 31 grudnia tego samego roku.</p> <p>Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży:</p> <p>wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 4 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 czerwca a dniem 30 września tego samego roku; ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 września a dniem 31 grudnia tego samego roku; ▪ dnia 1 października do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 stycznia a dniem 31 maja następnego roku.
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Jeżeli w ramach partnerstwa strategicznego przewiduje się transnarodowe szkolenia lub działania w zakresie nauczania lub uczenia się, oprócz kryteriów przedstawionych powyżej należy spełnić następujące kryteria:

<p>Uprawnione działania</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ mobilność łączona, obejmująca krótkoterminowy wyjazd zagraniczny (trwająca od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży) z mobilnością wirtualną; ▪ krótkoterminowe wymiany grup uczniów (trwające od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży); ▪ programy intensywne (trwające od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży); ▪ długoterminowe mobilności uczniów (trwające 2–12 miesięcy); ▪ długoterminowe mobilności związane z nauczaniem lub szkoleniami (trwające 2–12 miesięcy); ▪ długoterminowe programy mobilności osób pracujących z młodzieżą (trwające 2–12 miesięcy); ▪ krótkie programy szkoleniowe dla pracowników (trwające od 5 dni do 2 miesięcy; z wyłączeniem czasu podróży). ▪ Niektóre wymienione działania odpowiadają niektórym dziedzinom kształcenia, szkolenia i młodzieży, a innym nie. Więcej informacji można znaleźć w sekcji „Partnerstwa strategiczne” w załączniku I do niniejszego przewodnika. <p>Nie kwalifikują się działania w zakresie mobilności z krajów partnerskich lub do tych krajów przeznaczone dla osób uczących się oraz długoterminowe działania przeznaczone dla kadry lub osób pracujących z młodzieżą. Jedyne wyjątki stanowią krótkie programy szkoleniowe dla pracowników, a także kadra z krajów partnerskich prowadząca zajęcia dydaktyczne w ramach programów intensywnych.</p>
------------------------------------	--

Uprawnieni uczestnicy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Studenci zarejestrowani w uczestniczącej instytucji szkolnictwa wyższego i zapisani na studia kończące się uzyskaniem uznawanego dyplomu/stopnia naukowego lub innego uznawanego poświadczenia zdobycia wykształcenia w szkole wyższej do poziomu doktoratu włącznie (w programach intensywnych dla studentów i działaniach dotyczących mobilności łączonej); ▪ praktykanci, studenci kształcenia i szkolenia zawodowego, dorośli słuchacze oraz osoby młode biorący udział w mobilności łączonej; ▪ uczniowie w każdym wieku, którym towarzyszy kadra szkolna (w krótkoterminowych wymianach grup uczniów); ▪ uczniowie w wieku 14 lat i starsi uczący się w pełnym wymiarze czasu w szkole uczestniczącej w partnerstwie strategicznym (w Długoterminowe mobilności uczniów); ▪ profesorowie, nauczyciele, osoby prowadzące szkolenia, kadra placówek kształcenia i administracji⁷⁷ pracująca w organizacjach uczestniczących oraz osoby pracujące z młodzieżą.
------------------------------	--

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, oczekiwanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategiczne mogą mieć różną skalę, a działania w ich ramach mogą być odpowiednio dostosowywane. W uproszczeniu akcja ta umożliwi organizacjom uczestniczącym zdobycie doświadczenia w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie ich potencjału, a także osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych wyników. Ocena jakościowa projektu będzie proporcjonalna do celów współpracy i charakteru zaangażowanych organizacji.

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Znaczenie projektu (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele i priorytety partnerstwa strategicznego?”). ▪ Zakres, w jakim:<ul style="list-style-type: none"> - wniosek dotyczący projektu opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest odpowiedni dla tworzenia synergii między różnymi dziedzinami kształcenia, szkolenia i młodzieży; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy przeprowadzone już przez organizacje uczestniczące; - wniosek dotyczący projektu wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
--	--

⁷⁷ W dziedzinie edukacji szkolnej obejmuje kadrę placówek mającą wpływ na szkoły, tj. inspektorów szkolnych, doradców metodycznych, pedagogów, psychologów itd.

<p>Jakość konstrukcji projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania rezultatów. ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia wysokiej jakości realizacji projektu, ukończenia jej w terminie i zgodnie z przewidywanym budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. <p>Jeżeli w ramach projektu planuje się szkolenia lub działania w zakresie nauczania lub uczenia się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zakres, w jakim działania te są właściwe w odniesieniu do celów projektu i angażują odpowiednią liczbę uczestników; ▪ jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów uczenia się uczestników zgodna z unijnymi narzędziami i zasadami przejrzystości i uznawalności.
<p>Jakość partnerstwa i metody współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących; - jeżeli ma to znaczenie w odniesieniu do rodzaju projektu, projekt przewiduje uczestnictwo organizacji z różnych dziedzin kształcenia, szkolenia, pracy na rzecz młodzieży i innych sektorów społeczno-ekonomicznych; - projekt angażuje nowe instytucje w daną akcję. • Istnienie skutecznych mechanizmów koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. • W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
<p>Wpływ projektu i rozpowszechnianie rezultatów (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu rozpowszechniania wyników: adekwatność i jakość środków mających na celu wymianę wyników projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po całkowitym wykozystaniu dofinansowania UE.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Znaczenie projektu” i „Wpływ projektu i rozpowszechnianie rezultatów”; 10 punktów w przypadku kategorii „Jakość konstrukcji projektu i jego realizacji” oraz „Jakość partnerstwa i metod współpracy”). Wnioski, które nie spełniają co najmniej jednego priorytetu dotyczącego akcji, nie będą finansowane.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Więcej obowiązkowych kryteriów i dodatkowych użytecznych informacji oraz przykłady projektów dotyczące tej akcji można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika. Zainteresowanym organizacjom zaleca się dokładne przeczytanie odpowiednich sekcji tego załącznika przed złożeniem wniosku o przyznanie wsparcia finansowego.

W razie potrzeby beneficjentom partnerstw strategicznych, organizującym długoterminowe szkolenia i działania z zakresu nauczania dla pracowników, osób pracujących z młodzieżą i osób uczących się, można zapewnić wsparcie językowe. W trakcie trwania programu stopniowo wdrażana będzie usługa językowa online dla działań związanych z mobilnością, trwających co najmniej dwa miesiące (dalsze informacje można znaleźć w załączniku I do niniejszego przewodnika).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Zakres partnerstw strategicznych będzie obejmował zarówno stosunkowo nieskomplikowane projekty współpracy między organizacjami prowadzącymi działalność na małą skalę (takimi jak szkoły lub nieformalne grupy młodych ludzi), jak i bardziej wyszukane i duże projekty ukierunkowane na opracowywanie i wymianę innowacyjnych rezultatów we wszystkich dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży. Wydatki ponoszone przy realizacji różnych rodzajów projektów będą się odpowiednio różnić.

W związku z tym proponowany model finansowania składa się z zestawu pozycji kosztów, spośród których wnioskodawcy będą dokonywać wyboru według odpowiadających im działań, jakie chcą podjąć, oraz rezultatów, jakie chcą osiągnąć. Pierwsze dwie pozycje, tj. „Zarządzanie projektem i jego realizacja” oraz „Międzynarodowe spotkania projektowe”, stanowią pozycje kosztów, o pokrycie których mogą ubiegać się podmioty zaangażowane we wszystkie partnerstwa strategiczne, ponieważ przewidują udział w kosztach, jakie będą ponoszone w przypadku wszystkich projektów. Pozostałe pozycje kosztów można wybrać wyłącznie w ramach projektów, których cele są bardziej istotne w kontekście rezultatów/produktów pracy intelektualnej, rozpowszechniania rezultatów lub zintegrowanego nauczania, szkolenia i działań w zakresie uczenia się. Ponadto, jeżeli uzasadniają to działania/rezultaty projektu, pokryte mogą zostać koszty nadzwyczajne i koszty związane z uczestnictwem osób o specjalnych potrzebach.

Łączna kwota dofinansowania projektu jest ograniczona do 150 000 EUR w odniesieniu do projektu trwającego 1 rok, 300 000 EUR dla projektu trwającego 2 lata i 450 000 EUR dla projektu trwającego 3 lata.

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

<p>Maksymalne dofinansowanie projektu</p> <p>Partnerstwa strategiczne w dziedzinie młodzieży: kwota zmienna, wyznaczona przez pomnożenie 12 500 EUR przez czas trwania projektu (wyrażony w miesiącach)</p> <p>Partnerstwo strategiczne w innych dziedzinach: 300 000 EUR w odniesieniu do projektu trwającego 2 lata i 450 000 EUR w odniesieniu do projektu trwającego 3 lata.</p>

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Zarządzanie Projektem i jego wdrażanie	Zarządzanie projektem (tj. planowanie, kwestie finansowe, koordynacja i komunikacja między partnerami itp.); drobne materiały związane z realizacją działań dotyczących uczenia się/nauczania/szkolenia. Wirtualna współpraca i lokalne działania projektowe (np. prace projektowe w szkołach z osobami uczącymi się, działania związane z pracą z młodzieżą, organizowanie i zapewnianie opieki pedagogicznej w ramach działań w zakresie uczenia się/działań szkoleniowych stanowiących element projektów itd.); informowanie, promowanie i rozpowszechnianie (np. broszury, ulotki, informacje na stronach internetowych itd.). Koszty związane z realizacją transnarodowych inicjatyw młodzieżowych.	Koszty jednostkowe	Wkład w działania organizacji koordynującej: 500 EUR na miesiąc	Maksymalnie 2 750 EUR na miesiąc	Na podstawie czasu trwania partnerstwa strategicznego oraz liczby zaangażowanych organizacji uczestniczących.
		Koszty jednostkowe	Wkład w działania pozostałych organizacji uczestniczących: 250 EUR na organizację na miesiąc		
Międzynarodowe spotkania projektowe	Uczestnictwo w spotkaniach partnerów projektu, których gospodarzem jest jedna z organizacji uczestniczących, celem realizacji i koordynacji projektu. Wkład w koszty podróży i utrzymania.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 575 EUR na uczestnika na spotkanie	Maksymalnie 23 000 EUR na rok	Warunek: wnioskodawcy muszą uzasadnić potrzebę odbywania

			<p>W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej:</p> <p>760 EUR na uczestnika na spotkanie</p>		<p>spotkań pod względem liczby spotkań i zaangażowanych uczestników. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+.</p>
--	--	--	---	--	--

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Rezultaty pracy intelektualnej	Rezultaty pracy intelektualnej/materialne produkty projektu (takie jak programy nauczania, materiały pedagogiczne i materiały do pracy z młodzieżą, otwarte zasoby edukacyjne (OER), narzędzia informatyczne, analizy, badania, metody partnerskiego uczenia się itd.)	Koszty jednostkowe	<p>B1.1 na osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie</p> <p>B1.2 na naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie/osobę pracującą z młodzieżą na dzień pracy przy projekcie</p> <p>B1.3 na technika na dzień pracy przy projekcie</p> <p>B1.4 na pracownika administracyjnego na dzień pracy przy projekcie</p>	<p>Warunek: oczekuje się, że koszty kadrowe na osoby zarządzające i pracowników administracji zostały ujęte w pozycji „Zarządzanie projektem i jego wdrażanie”. Aby zapobiec ewentualnemu pokryciu się z tą pozycją, wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość koszty kadrowych, o jakie się ubiegają w związku z każdym zaproponowanym rezultatem.</p> <p>Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania. Rezultaty powinny wykazać swój potencjał dotyczący szerszego wykorzystania i eksploatacji, a także wywierania wpływu.</p>
Wydarzenia upowszechniające rezultaty pracy intelektualnej	Wkład w koszty związane z krajowymi i transnarodowymi konferencjami, seminariami, wydarzeniami dotyczącymi wymiany i rozprzestrzeniania rezultatów pracy intelektualnej zrealizowanymi w ramach projektu (z wyłączeniem kosztów podróży i utrzymania przedstawicieli uczestniczących organizacji zaangażowanych w wydarzenie).	Koszty jednostkowe	<p>100 EUR na uczestnika lokalnego (tj. uczestnika z kraju, w którym odbywa się dane wydarzenie)</p> <p>200 EUR na uczestnika międzynarodowego (tj. uczestnika z innego kraju)</p>	<p>Maksymalnie 30 000 EUR na projekt</p> <p>Warunek: wsparcie wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej jest zapewniane wyłącznie, jeżeli mają one bezpośredni związek z rezultatami intelektualnymi projektu. Projekt, który nie otrzymał dofinansowania na rzecz pracy intelektualnej, nie może otrzymać wsparcia na organizację wydarzeń upowszechniających rezultaty pracy intelektualnej.</p>
Koszty nadzwyczajne	Wkład w koszty rzeczywiste związane ze zlecaniem podwykonawstwa lub zakupem towarów i usług. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.	Koszty rzeczywiste	<p>75% kosztów kwalifikowalnych</p> <p>Maksymalnie 50 000 EUR na projekt (z wyłączeniem kosztów dotyczących udzielenia zabezpieczenia finansowego)</p>	<p>Warunek: podwykonawstwo musi być związane z usługami, które nie mogą być bezpośrednio świadczone przez organizację uczestniczącą z należycie uzasadnionych powodów. Sprzęt nie może obejmować zwykłego sprzętu biurowego lub sprzętu zazwyczaj wykorzystywanego przez organizację uczestniczącą.</p>

Wsparcie uczestników projektu ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami ⁷⁸ .	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie tych kosztów należy uzasadnić w formularzu wniosku.
--	---	--------------------	-------------------------------	---

Niektóre kwoty maksymalne wskazane w powyższych tabelach są ograniczone w stosunku miesięcznym lub rocznym. Beneficjenci w czasie trwania projektu w dowolny sposób mogą wykorzystać całkowite dofinansowanie UE otrzymane na projekt, zgodnie ze sposobem, w jaki działania muszą być realizowane chronologicznie w ramach planu działania.

---

⁷⁸ Z wyłączeniem kosztów podróży i wsparcia indywidualnego dla uczestników o specjalnych potrzebach i osób towarzyszących nauczania, szkolenia i uczenia się.

ZASADY FINANSOWANIA TRANSNARODOWYCH DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z UCZENIEM SIĘ, NAUCZANIEM I SZKOLENIAMI W RAMACH PARTNERSTWA STRATEGICZNEGO (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota		Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika		Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i wyniki danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ⁷⁹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ⁸⁰ .
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika		
Wsparcie indywidualne	Koszt jednostkowy na dzień pokrywający utrzymanie uczestników, w tym osób towarzyszących, w trakcie trwania działania	Koszty jednostkowe	Długoterminowe wyjazdy w celu nauczania lub szkoleniowe	do 14 dnia działania: B1.5 na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: B1.6 na dzień na uczestnika + od 61. dnia działania oraz do 12 miesięcy: B1.7 na dzień na uczestnika	
			Długoterminowe programy mobilności osób pracujących z młodzieżą		
			Krótkie programy szkoleniowe dla pracowników, nauczanie w ramach programów intensywnych oraz osoby towarzyszące ⁸¹	do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	
			Długoterminowa mobilność uczniów	B1.8 na miesiąc na uczestnika	
			Krótkoterminowe działania przeznaczone dla	do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na	

⁷⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁸⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

⁸¹ Osoby towarzyszące są uprawnione do pobierania takich samych stawek, niezależnie od tego, czy uczestniczą w krótko- czy długoterminowych działaniach. W wyjątkowych przypadkach, gdy osoba towarzysząca musi zostać za granicą dłużej niż 60 dni, dodatkowe koszty utrzymania po upływie 60 dni będą wspierane w ramach linii budżetowej „wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami”.

			osób uczących się (mobilność łączona, krótkoterminowe wymiany grup uczniów , programy intensywne):	uczestnika	
Wsparcie językowe	Koszty związane ze wsparciem oferowanym uczestnikom w celu poprawy znajomości języka, w jakim prowadzone jest działanie.	Koszty jednostkowe	Wyłącznie w przypadku działań trwających od 2 do 12 miesięcy: 150 EUR na uczestnika potrzebującego wsparcia językowego.		Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego należy uzasadnić w formularzu wniosku i musi on dotyczyć języków nieoferowanych w ramach centralnej usługi <i>online</i> .

TABELA A – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać na pokrycie kosztów kadrowych ponoszonych przez organizacje uczestniczące w projekcie na wytworzenie rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w realizację projektu; oraz b) kraju organizacji uczestniczącej, z którego pochodzi zaangażowana kadra.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	294	241	190	157
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	280	214	162	131
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	164	137	102	78
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	88	74	55	39

TABELA B – REZULTATY PRACY INTELEKTUALNEJ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Dofinansowanie to można wykorzystać na pokrycie kosztów kadrowych ponoszonych przez organizacje uczestniczące w projekcie na wytworzenie rezultatów pracy intelektualnej. Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w realizację projektu; oraz b) kraju organizacji uczestniczącej, z którego pochodzi zaangażowana kadra.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B1.1	B1.2	B1.3	B1.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makau, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki, Szwajcaria	294	241	190	157
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	280	214	162	131
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Gwinea Równikowa, Hong Kong, Izrael, Republika Korei, Oman, Tajwan	164	137	102	78
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzaville), Kongo (Kinszasa), Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej,	88	74	55	39

Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe				
--	--	--	--	--

TABELA C – UTRZYMANIE UCZESTNIKÓW TRANSNARODOWYCH DZIAŁAŃ ZWIĄZANYCH Z UCZENIEM SIĘ, NAUCZANIEM I SZKOLENIAMI (W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Skale kosztów jednostkowych zmieniają się według: a) rodzaju mobilności; oraz b) kraju, w którym odbywa się dane działanie:

	Długoterminowe wyjazdy w celu nauczania lub szkolenia – mobilność osób pracujących z młodzieżą (w euro na dzień)			Długoterminowe działania dla uczniów (w euro na miesiąc)
	B1.5	B1.6	B1.7	B1.8
Belgia	105	74	53	110
Bułgaria	105	74	53	70
Czechy	105	74	53	90
Dania	120	84	60	145
Niemcy	90	63	45	110
Estonia	75	53	38	85
Irlandia	120	84	60	125
Grecja	105	74	53	100
Hiszpania	90	63	45	105
Francja	105	74	53	115
Chorwacja	75	53	38	90
Włochy	105	74	53	115
Cypr	105	74	53	110
Łotwa	90	63	45	80
Litwa	75	53	38	80
Luksemburg	105	74	53	110
Węgry	105	74	53	90
Malta	90	63	45	110
Holandia	120	84	60	110
Austria	105	74	53	115
Polska	105	74	53	85
Portugalia	90	63	45	100
Rumunia	105	74	53	60
Słowenia	75	53	38	85
Słowacja	90	63	45	95
Finlandia	105	74	53	125
Szwecja	120	84	60	115
Wielka Brytania	120	84	60	140
była jugosłowiańska republika Macedonii	90	63	45	60
Islandia	105	74	53	135
Liechtenstein	105	74	53	120
Norwegia	105	74	53	135
Turcja	105	74	53	80

SOJUSZE NA RZECZ WIEDZY

JAKIE SĄ CELE I PRIORYTETY SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Sojusze na rzecz wiedzy mają na celu zwiększenie zdolności innowacyjnych Europy oraz wspieranie innowacyjności w szkolnictwie wyższym, przedsiębiorstwach i w szerszym środowisku społeczno-ekonomicznym. Ich celem jest osiągnięcie przynajmniej jednego z poniższych założeń:

- opracowanie nowych, innowacyjnych i multidyscyplinarnych sposobów podejścia do nauczania i uczenia się;
- pobudzanie przedsiębiorczości i rozwijanie umiejętności przedsiębiorczych wśród kadry zajmującej się nauczaniem w instytucjach szkolnictwa wyższego i w przedsiębiorstwach;
- ułatwianie wymiany, przepływu i współtworzenia wiedzy.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję priorytet będzie nadany projektom wnoszącym wkład w modernizację europejskich systemów szkolnictwa wyższego, co przedstawiono w komunikacie UE z 2011 r. dotyczącym planu modernizacji szkolnictwa wyższego⁸², głównie w celu zwiększenia poziomu wykształcenia; poprawy jakości i adekwatności szkolnictwa wyższego; podniesienia jakości poprzez mobilność i współpracę transgraniczną; zapewnienia funkcjonowania trójkąta wiedzy; usprawnienia zarządzania i finansowania.

CZYM JEST SOJUSZ NA RZECZ WIEDZY?

Sojusze na rzecz wiedzy są transnarodowymi, ustrukturyzowanymi i ukierunkowanymi na rezultaty projektami realizowanymi w szczególności między instytucjami szkolnictwa wyższego a biznesem. Sojusze na rzecz wiedzy są otwarte na każdą dyscyplinę, sektor i współpracę międzysektorową. Partnerzy w ramach tych sojuszy mają wspólne cele i współpracują, aby osiągnąć wyniki i rezultaty korzystne dla obu stron.

Sojusze na rzecz wiedzy mają wywierać krótko- i długoterminowy wpływ na wszelkiego rodzaju zainteresowane strony zaangażowane w projekt na poziomie indywidualnym, organizacyjnym i systemowym.

Z reguły sojusze na rzecz wiedzy ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które zostały ustanowione w krajach uczestniczących w programie. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak uczestniczyć w sojuszu na rzecz wiedzy w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach sojuszy na rzecz wiedzy wdraża się spójny i kompleksowy zbiór powiązanych działań, które są elastyczne i które można dostosować do różnych aktualnych i przyszłych kontekstów oraz do zmian w całej Europie. Poniższa lista przedstawia przykłady działań:

- **Pobudzanie innowacyjności w szkolnictwie wyższym, biznesie i w szerszym środowisku społeczno-ekonomicznym:**
  - wspólny rozwój i wdrażanie nowych metod uczenia się i nauczania (takich jak nowe multidyscyplinarne programy nauczania, nauczanie i uczenie się skoncentrowane na osobie uczącej się i oparte na rozwiązywaniu rzeczywistych problemów);
  - organizowanie trwałych programów i działań edukacyjnych we współpracy z przedsiębiorstwami i wewnątrz nich;
  - wspólne opracowywanie rozwiązań trudnych problemów, innowacja produktowa i procesowa (wspólna praca studentów, profesorów i specjalistów).
- **Rozwijanie podejścia przedsiębiorczego i umiejętności z zakresu przedsiębiorczości:**
  - tworzenie systemów uczenia się umiejętności przekrojowych i stosowania ich w programach szkolnictwa wyższego przygotowywanych we współpracy z przedsiębiorstwami, mających na celu zwiększenie szans na zatrudnienie, pobudzanie kreatywności oraz rozwoju nowych ścieżek kariery;
  - wprowadzanie kształcenia w zakresie przedsiębiorczości w ramy każdej dyscypliny, aby zapewnić studentom, naukowcom, kadrze i pedagogom wiedzę, umiejętności i motywację niezbędne do angażowania się w działania w zakresie przedsiębiorczości na różnorodnych polach;

⁸² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:pl:PDF>

- otwieranie nowych możliwości uczenia się dzięki praktycznemu zastosowaniu umiejętności z zakresu przedsiębiorczości w tworzeniu podmiotów rozpoczynających działalność gospodarczą i firm typu start-upy i spin-offy, co może wiązać się z komercjalizacją nowych usług, produktów i prototypów lub do tego prowadzić.
- **Pobudzenie przepływu i wymiany wiedzy między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami:**
  - związane z zakresem studiów działania w przedsiębiorstwach, które stanowią nieodłączny element programu nauczania, są uznawane i za które przysługują punkty zaliczeniowe;
  - struktury do badania i testowania środków innowacyjnych;
  - wymiany studentów, naukowców, kadry zajmującej się nauczaniem i pracowników spółek na ograniczony czas;
  - zaangażowanie kadry spółki w nauczanie i prowadzenie badań.

Sojusze na rzecz wiedzy mogą organizować działania w zakresie mobilności studentów, naukowców i kadry, o ile działania te wspierają/uzupełniają inne działania sojuszu i wnoszą wartość dodaną w realizację celów projektu. Działania w zakresie mobilności nie są głównymi działaniami sojuszu na rzecz wiedzy; rozszerzanie i zwiększanie zakresu tych działań wymagałoby wsparcia za pośrednictwem Akcji 1 przedmiotowego programu lub innych instrumentów finansowania.

JAKIE SĄ ZASADNICZE CECHY SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Najważniejszymi cechami sojuszy na rzecz wiedzy są:

- innowacyjność w szkolnictwie wyższym i innowacyjność dzięki szkolnictwu wyższemu w przedsiębiorstwach i ich środowisku społeczno-ekonomicznym: innowacyjność traktuje się jako cechę konkretnego projektu w oparciu o stan wiedzy naukowej i technicznej i związaną z kontekstem partnerstw i z badanymi potrzebami;
- trwałość współpracy między uniwersytetami a biznesem. Podstawą sukcesu sojuszy na rzecz wiedzy jest silne i zaangażowane partnerstwo zakładające jednakowe uczestnictwo przedsiębiorstw i instytucji szkolnictwa wyższego. Rola i wkład każdej organizacji uczestniczącej i każdego partnera stowarzyszonego muszą mieć charakter szczególny i uzupełniający;
- wpływ wykraczający poza czas trwania projektu i poza organizacje zaangażowane w sojusz. Oczekuje się, że partnerstwo i działania będą trwałe. Zmiany w instytucjach szkolnictwa wyższego i w przedsiębiorstwach muszą być mierzalne. Wyniki i rozwiązania muszą być możliwe do przekazania oraz dostępne dla szerszego odbiorcy.

Sojusze na rzecz wiedzy są wysoce konkurencyjną częścią programu Erasmus+. Przyjęte wnioski dotyczące projektów charakteryzują się następującymi wspólnymi cechami:

- wiarygodnymi relacjami między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami: sojusze na rzecz wiedzy muszą wykazywać zaangażowanie i wartość dodaną wszystkich partnerów, co wymaga silnego i zrównoważonego zaangażowania zarówno sektora przedsiębiorstw, jak i sektora szkolnictwa wyższego. Dobrze opracowany wniosek dotyczący projektu jest wynikiem ścisłej współpracy między potencjalnymi partnerami;
- innowacyjnym i transnarodowym charakterem projektu, widocznym w odniesieniu do wszystkich kryteriów.

Właściwa analiza potrzeb wyjaśnia podstawy wniosku dotyczącego projektu, wpływa na dobór partnerów, nadaje wnioskowi dotyczącemu projektu szczególny charakter, pomaga podnieść jego potencjał pod względem wpływu oraz zapewnia silne zaangażowanie odbiorców końcowych i grup docelowych w działania w zakresie projektu.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Wnioskodawca/koordynator: organizacja uczestnicząca, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Koordynator ponosi pełną odpowiedzialność za zapewnienie realizacji projektu zgodnie z umową. Obowiązki koordynatora są następujące:

- reprezentuje sojusz i działa w jego imieniu przed Komisją Europejską;
- ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
- koordynuje sojusz we współpracy z partnerami projektu.

Pełnoprawni partnerzy są organizacjami uczestniczącymi, które przyczyniają się do osiągnięcia celów dotyczących sojuszu na rzecz wiedzy. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać upoważnienie, aby powierzyć organizacji koordynującej odpowiedzialność za działanie jako główny beneficjent oraz za działanie w jego imieniu w czasie realizacji projektu. W stosownych przypadkach to samo dotyczy partnerów z krajów partnerskich.

Partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): sojusze na rzecz wiedzy mogą angażować partnerów stowarzyszonych, którzy wnoszą wkład w realizację określonych zadań/działań projektu lub wspierają rozpowszechnianie i trwałość sojuszu. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za część partnerów projektu oraz nie otrzymują oni dofinansowania. Należy jednak jasno opisać ich zaangażowanie w projekt i rolę, jaką w nim odgrywają, oraz różne działania.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WNIOSKU DOTYCZĄCEGO PROJEKTU SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu sojuszu na rzecz wiedzy, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Uprawnione organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ instytut badawczy; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja działająca w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące organizacje właściwe w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące przedsiębiorstwa; ▪ organ akredytacyjny, jednostka certyfikująca lub organ kwalifikujący. <p>Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (EICHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p>
<p>Liczba organizacji uczestniczących</p>	<p>Sojusze na rzecz wiedzy mają charakter transnarodowy i obejmują co najmniej sześć niezależnych organizacji z co najmniej trzech krajów uczestniczących w programie, z których co najmniej dwie organizacje są instytucjami szkolnictwa wyższego i co najmniej dwie są przedsiębiorstwami.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>2 lub 3 lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach, na wniosek beneficjenta i za zgodą agencji wykonawczej, czas trwania sojuszu na rzecz wiedzy może zostać przedłużony o maksymalnie 6 miesięcy. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>

Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 listopada tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

Znaczenie wniosku dotyczącego projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cel: wniosek dotyczący projektu jest istotny w odniesieniu do celów i priorytetów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele i priorytety sojuszu na rzecz wiedzy”); ▪ Spójność: cele opierają się na solidnej analizie potrzeb, są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i dla danej akcji. ▪ Innowacyjność: we wniosku dotyczącym projektu uwzględnia się najnowsze metody i techniki, co skutkuje innowacyjnymi wynikami i rozwiązaniami w ramach konkretnego projektu. ▪ Europejska wartość dodana: wniosek dotyczący projektu wyraźnie wykazuje wartość dodaną uzyskaną w wyniku transnarodowego charakteru projektu oraz potencjalną możliwość przenoszenia.
Jakość konstrukcji projektu i jego wdrażanie (maksymalnie 30 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spójność: we wniosku dotyczącym projektu przedstawiono spójny i kompleksowy zbiór właściwych działań mających na celu zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb oraz prowadzących do oczekiwanych wyników. ▪ Struktura: program prac jest jasny i zrozumiały oraz obejmuje wszystkie etapy realizacji projektu. ▪ Zarządzanie: terminy, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realistyczne. We wniosku dotyczącym projektu na każde działanie przydziela się odpowiednie zasoby. ▪ Kontrola jakości i kontrola finansowa: szczególne środki oceny procesów i rezultatów zapewniają wysoką jakość i opłacalność realizacji projektu.
Jakość partnerstwa i metody współpracy (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skład: proponowany sojusz na rzecz wiedzy angażuje odpowiednie zestawienie partnerów z sektora szkolnictwa wyższego i partnerów z sektora biznesu posiadających niezbędne profile, umiejętności, doświadczenie, wiedzę fachową oraz wsparcie w zakresie zarządzania wymagane do pomyślnej realizacji projektu sojuszu. ▪ Zaangażowanie: każda organizacja uczestnicząca wykazuje pełne zaangażowanie odpowiadające jej zdolnościom i szczególnemu obszarowi wiedzy fachowej. ▪ Partnerstwo: wkłady partnerów z sektora szkolnictwa wyższego i partnerów z sektora biznesu są znaczące, adekwatne i uzupełniają się. ▪ Współpraca: wniosek dotyczący projektu zawiera jasny wykaz ustaleń i obowiązków określających przejrzyste i efektywne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie konfliktów, sprawozdawczość i komunikację między organizacjami uczestniczącymi. ▪ Zaangażowanie krajów partnerskich: w stosownych przypadkach

	zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
Wpływ projektu i rozpowszechnianie rezultatów (maksymalnie 20 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystywanie: we wniosku dotyczącym projektu przedstawia się sposób, w jaki rezultaty projektu będą wykorzystywane przez partnerów i inne zainteresowane strony. We wniosku zapewnia się środki do pomiaru wykorzystywania w czasie trwania projektu i po jego zakończeniu. ▪ Rozpowszechnianie: wniosek dotyczący projektu obejmuje przejrzysty plan rozpowszechniania wyników oraz odpowiednie działania, narzędzia i kanały zapewniające, aby wyniki i korzyści były skutecznie rozpowszechniane rezultatów wśród zainteresowanych stron i innych nieuczestniczących w projekcie odbiorców w czasie realizacji projektu i po jego zakończeniu. ▪ Wpływ: wniosek dotyczący projektu jest adekwatny pod względem społecznym i gospodarczym oraz gwarantuje odpowiedni zasięg. Przewiduje się w nim adekwatne środki do monitorowania postępu i do oceny spodziewanego wpływu (krótko- i długoterminowego). ▪ Swobodny dostęp: w stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Trwałość: wniosek dotyczący projektu obejmuje odpowiednie środki i zasoby zapewniające, aby partnerstwo, wyniki projektu i korzyści, jakie z niego płyną, utrzymały się po zakończeniu projektu.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w przypadku kategorii „Znaczenie projektu” i „Jakość partnerstwa i metod współpracy”; 16 punktów w przypadku kategorii „Jakość konstrukcji projektu i jego realizacji” oraz 11 punktów w przypadku kategorii „Wpływ projektu oraz rozpowszechnianie rezultatów”.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Zapewnianie jakości musi być jednym z komponentów stanowiących element projektu, aby sojusze na rzecz wiedzy skutecznie przynosiły spodziewane wyniki i osiągały wpływ wykraczający poza same organizacje partnerskie. Sojusze na rzecz wiedzy są zobowiązane do realizowania działań w zakresie docelowego rozpowszechniania rezultatów docierającego do zainteresowanych stron, decydentów, osób zawodowo związanych z kształceniem i przedsiębiorstw. Rezultatem sojuszu na rzecz wiedzy powinny być publikacje, takie jak sprawozdania, przewodniki, wytyczne itd., tworzone w trakcie projektu. W stosownych przypadkach wyniki powinny być udostępniane jako otwarte zasoby edukacyjne (OER) oraz na odpowiednich platformach związanych z zawodem, sektorem lub na platformach właściwych organów. Sojusze na rzecz wiedzy powinny opracowywać nowe sposoby i narzędzia ułatwiające współpracę między nimi i zapewniające przetrwanie partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego a biznesem.

Sojusze na rzecz wiedzy to nowa akcja o ambitnych zamierzeniach; podlegają one szczególnemu monitorowaniu, które wymaga aktywnego udziału wszystkich uczestników i zainteresowanych stron. Należy przewidywać uczestnictwo sojuszy na rzecz wiedzy w grupach tematycznych, aby wspierać dzielenie się pomysłami, wymianę dobrych praktyk oraz wzajemne uczenie się. Poza tym sojusze na rzecz wiedzy powinny przeznaczyć odpowiednią kwotę na prezentację swojego projektu i jego rezultatów na Forum UE na rzecz dialogu uczelni i przedsiębiorstw lub podczas innych istotnych wydarzeń (do czterech wydarzeń w trakcie trwania projektu).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalny wkład UE przyznawany na dwuletni sojusz na rzecz wiedzy: 700 000 EUR Maksymalny wkład UE przyznawany na trzyletni sojusz na rzecz wiedzy: 1 000 000 EUR				
Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie na realizację projektu	Wkład we wszelkie działania bezpośrednio związane z realizacją projektu (poza ewentualną mobilnością stanowiącą jego element), w tym: zarządzanie projektem, spotkania projektowe, rezultaty pracy intelektualnej (takie jak programy nauczania, materiały pedagogiczne, <u>otwarte zasoby edukacyjne (OER)</u> , narzędzia IT, analizy, badania itp.), rozpowszechnianie, udział w wydarzeniach, konferencje, podróże itd. Liczba dni i profil kadry zaangażowanej w projekt według kraju stanowią podstawę obliczania wkładu UE.	Koszty jednostkowe	B2.1 na zaangażowaną w projekt osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość zasobów potrzebnych w związku z realizacją proponowanych działań i osiągnięciem wyników. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania.
			B2.2 na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy przy projekcie	
			B2.3 na zaangażowanego w projekt technika na dzień pracy przy projekcie	
			B2.4 na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy przy projekcie	

DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI REALIZOWANYCH W RAMACH SOJUSZU NA RZECZ WIEDZY (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących 100–1 999 km: 275 EUR na uczestnika	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i wyniki danego projektu. Odległość należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika	
Koszty utrzymania	Wkład w koszty utrzymania uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	Działania ukierunkowane na kadre do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	

			<p>Działania ukierunkowane na osoby uczące się: do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika.</p>	<p>Erasmus+⁸³. Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony⁸⁴.</p>
--	--	--	---	--

⁸³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁸⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

TABELA A – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PROGRAMU

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/nauk owiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	353	289	228	189
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	336	257	194	157
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	197	164	122	93
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	106	88	66	47

TABELA B – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kwoty zależą od: a) profilu pracowników zaangażowanych w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której pracownicy są zaangażowani w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/nauk owiec /	Technik	Pracownik administracji
	B2.1	B2.2	B2.3	B2.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makau, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Szwajcaria	353	289	228	189
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	336	257	194	157
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Gwinea Równikowa, Hong Kong, Izrael, Oman, Republika Korei, Tajwan	197	164	122	93
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzaville), Kongo (Kinszasa), Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda, Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe	106	88	66	47

SOJUSZE NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH

JAKIE SĄ CELE I PRIORYTETY SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mają na celu przeciwdziałanie problemowi **niedoboru kwalifikacji**, zwiększając reagowanie systemów kształcenia i doskonalenia zawodowego na **potrzeby rynku pracy pod kątem konkretnego sektora** oraz na popyt na nowe umiejętności w odniesieniu do jednego lub więcej profili zawodowych.

Cel ten należy osiągnąć przez:

- modernizację kształcenia i szkolenia zawodowego poprzez przystosowanie się do potrzeb dotyczących umiejętności i zintegrowane uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy oraz wykorzystywanie ich potencjału do napędzania rozwoju gospodarczego i innowacji, w szczególności na poziomie lokalnym i regionalnym, zwiększając konkurencyjność danego sektora;
- zwiększenie wymiany wiedzy i praktyk między instytucjami kształcenia i szkolenia zawodowego a rynkiem pracy przez wprowadzenie uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy;
- ułatwianie mobilności pracowników, wzajemne zaufanie oraz zwiększone uznawanie zdobytych kwalifikacji na poziomie europejskim w ramach danych sektorów.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję projekty, w ramach których realizuje się co najmniej jeden odpowiedni priorytet opisany we wstępnych rozdziałach dotyczących „Kształcenia i szkolenia” w części B niniejszego przewodnika, otrzymają status priorytetowy.

CZYM JEST SOJUSZ NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych są projektami transnarodowymi opartymi na widocznych tendencjach w określonym sektorze gospodarki i na umiejętnościach wymaganych do wykonywania pracy w jednej dziedzinie zawodowej lub większej liczbie tych dziedzin. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych będą opracowywały i realizowały wspólne programy szkolenia zawodowego oraz metody nauczania i szkolenia. Szczególny nacisk należy położyć na uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy, dzięki któremu osoby uczące się zdobywają umiejętności wymagane na rynku pracy. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych wprowadzają również narzędzia uznawania stosowane w całej UE.

Sektorami kwalifikującymi się w ramach tej akcji są sektory, w których została zaburzona struktura umiejętności, na co ukierunkowane są aktualne strategie polityczne Komisji:

- sektor produkcji i inżynierii⁸⁵;
- sektor handlowy;
- sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- sektor technologii środowiskowych (ekoinnowacji);
- sektor kultury i sektor kreatywny;
- sektor opieki zdrowotnej;
- sektor turystyki.

W przypadku gdy co najmniej dwa wnioski otrzymają taki sam wynik, a dostępny budżet jest niewystarczający, by sfinansować je wszystkie, priorytet otrzymają wnioski pochodzące z pod-/sektorów, w których utworzono europejską radę ds. umiejętności sektorowych.

Z reguły sojusze na rzecz umiejętności sektorowych ukierunkowane są na współpracę między organizacjami, które zostały ustanowione w krajach uczestniczących w programie. Organizacje z krajów partnerskich mogą jednak angażować się w sojusz w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców), jeżeli ich uczestnictwo wnosi istotną wartość dodaną do projektu.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Każdy sojusz na rzecz umiejętności sektorowych wdraża spójny, kompleksowy i zmienny zbiór wzajemnie połączonych działań, które są elastyczne i które można dostosować do różnych aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy, takich jak:

⁸⁵W tym na przykład zaawansowana produkcja, produkcja w sektorze motoryzacji, produkcja w sektorze lotnictwa lub produkcja wyrobów włókienniczych, odzieży i wyrobów skórzaných.

- **Określenie zapotrzebowania na umiejętności i szkolenia w danym sektorze gospodarki:**
  - w razie potrzeby, gromadzenie i interpretacja dowodów świadczących o zapotrzebowaniu rynku pracy danego sektora gospodarki na umiejętności, korzystając z unijnej panoramy umiejętności oraz, w stosownych przypadkach, pracy europejskich rad ds. umiejętności sektorowych;
  - zidentyfikowanie potrzeb w zakresie oferty szkoleniowej na podstawie, w stosownych przypadkach, profili zawodowych opracowanych według europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów (ESCO).
- **Opracowanie wspólnych programów nauczania:**
  - opracowanie programów nauczania, programów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ewentualnie norm kwalifikacyjnych związanych z zapotrzebowaniem konkretnego sektora UE na umiejętności lub z europejskim profilem zawodowym, korzystając w stosownych przypadkach z europejskiej klasyfikacji umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów.
  - uwzględnienie umiejętności lub profili zawodowych przy opracowywaniu programów nauczania, programów kształcenia i szkolenia zawodowego oraz ewentualnie norm kwalifikacyjnych;
  - stosowanie podejścia opartego na efektach uczenia się (np. stosując ECVET itp.) w ramach działań opisanych powyżej, których podstawę powinny stanowić zasady zapewniania jakości (np. EQAVET);
  - wprowadzenie innowacyjnych podejść do nauczania i uczenia się, zwłaszcza w drodze bardziej strategicznego i zintegrowanego wykorzystywania ICT oraz otwartych zasobów edukacyjnych (OER), a także stworzenie możliwości dla zastosowania wiedzy w projektach praktycznych/sytuacjach rzeczywistych w miejscu pracy (uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy) oraz dla rozwoju podejścia przedsiębiorczego.
- **Realizacja wspólnych programów nauczania:**
  - realizowanie pod kątem konkretnego sektora UE programów nauczania, które zostały przystosowane lub nowo utworzone na podstawie analizy potrzeb rynku pracy w odniesieniu do danego profilu zawodowego i prognoz dotyczących tych potrzeb;
  - wdrażanie innowacyjnych metod nauczania i uczenia się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w odpowiedzi na zmieniające się umiejętności lub na zmieniających się określonych odbiorców w danym sektorze gospodarczym (np. treści, usług i metod opartych na ICT, kształcenia w miejscu pracy itp.);
  - ułatwienie uznawania i certyfikacji odpowiednich efektów uczenia się dzięki wdrożeniu zasad ECVET, ram zapewniania jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym (EQAVET) oraz ewentualnie odnoszeniu odpowiednich kwalifikacji do ram NQF lub dzięki innym odpowiednim narzędziom europejskim w danym sektorze.

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mogą również organizować działania w zakresie mobilności osób uczących się i kadry, o ile działania te wspierają/uzupełniają pozostałe działania sojuszu i wnoszą wartość dodaną do realizacji celów projektu. Działania w zakresie mobilności nie są głównymi działaniami sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych; rozszerzanie i zwiększanie zakresu tych działań wymagałoby wsparcia przez realizację Akcji 1 przedmiotowego programu lub przez inne instrumenty finansowania.

JAKIE SĄ ZASADNICZE CECHY SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Najważniejszymi cechami sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych są:

- Innowacyjność w kształceniu i szkoleniu zawodowym, w różnych sektorach gospodarki i powiązanych (w przypadkach gdy dostępna jest ESCO: <https://ec.europa.eu/esco/home>) profilach zawodowych;
- wpływ wykraczający poza czas trwania projektu i poza organizacje zaangażowane w sojusz. Oczekuje się, że partnerstwo i działania będą trwałe. Zmiany w organizacjach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz w różnych sektorach gospodarki/profilach zawodowych muszą być mierzalne. Wyniki i rozwiązania muszą być możliwe do przekazania oraz dostępne dla szerszego odbiorcy. Wyniki sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych powinny być udostępnione do użytku i publikacji na platformie internetowej – unijna panorama

umiejętności.

Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych muszą wykazywać zaangażowanie i wartość dodaną wszystkich partnerów. Partnerzy powinni łączyć informacje systemowe i informacje związane z sektorem z rzetelną wiedzą w zakresie praktyk szkoleniowych stosowanych w ich sektorach gospodarczych. Podział zadań i realizacji działań powinien opierać się na prawidłowym dopasowaniu wiedzy fachowej partnerów do działań, za które ponoszą odpowiedzialność. Partnerzy powinni być reprezentatywni w sektorze co najmniej na poziomie krajowym, mieć kontakty w Europie i posiadać wiedzę fachową lub kompetencje w zakresie szkoleń, przewidywania potrzeb lub podaży w zakresie umiejętności lub tworzenia profilu kwalifikacji.

Określenie przyszłego zapotrzebowania na umiejętności powinno zostać poparte, w stosownych przypadkach, dostępnymi danymi uzyskanymi na podstawie badań naukowych, które pokazują potrzeby rynku pracy w danym sektorze. Jeżeli dane te nie są jeszcze dostępne, konieczne będzie skonsultowanie się z instytucją badawczą właściwą dla danego sektora. Partnerzy będą musieli zinterpretować dane uzyskane na podstawie badań naukowych w trakcie realizacji szkoleń lub opracowywania norm kwalifikacyjnych opartych na wspólnym europejskim profilu zawodowym (zob. ESCO). Sojusz powinien następnie zamienić te normy w innowacyjne, ukierunkowane na efekty uczenia się programy nauczania (stosujące ECVET), których podstawę powinny stanowić mechanizmy zapewniania jakości (zgodne z EQAVET). Sojusz powinien być w stanie zapewnić lub wysoce uwiarygodnić uznawanie nowych lub przystosowanych umiejętności i kompetencji we wszystkich krajach i sektorach objętych sojuszem. Służby poradnictwa zawodowego lub ukierunkowania zawodowego wraz z organami regionalnymi lub lokalnymi powinny pełnić rolę „mediatora” wspierającego proces dopasowania umiejętności do planowania programów nauczania w ramach kształcenia zawodowego w celu przyciągnięcia szkół z obszaru kształcenia i szkolenia zawodowego, młodych osób uczących się lub ich rodziców do określonych zawodów, na które jest duży popyt na rynku pracy, lub w celu informowania ich na temat tych zawodów. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mają na celu przeprowadzanie proponowanych działań w sposób maksymalizujący wpływ na dany sektor i określone zawody.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Wnioskodawca/koordynator: organizacja uczestnicząca, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Koordynator ponosi pełną odpowiedzialność za zapewnienie realizacji projektu zgodnie z umową. Obowiązki koordynatora są następujące:

- reprezentuje sojusz i działa w jego imieniu przed Komisją Europejską;
- ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
- koordynuje sojusz we współpracy z partnerami projektu.

Pełnoprawni partnerzy: organizacje uczestniczące, które aktywnie przyczyniają się do utworzenia sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych. Każdy pełnoprawny partner musi podpisać upoważnienie, za pośrednictwem którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu w czasie realizacji projektu. To samo dotyczy partnerów z krajów partnerskich.

Partnerzy stowarzyszeni (opcjonalnie): sojusze na rzecz umiejętności sektorowych mogą angażować partnerów stowarzyszonych, którzy wnoszą wkład w działania sojuszu. Nie podlegają oni wymogom umownym, ponieważ nie otrzymują finansowania. Należy jednak jasno opisać ich zaangażowanie w projekt i rolę, jaką w nim odgrywają, oraz różne pakiety robocze.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ instytut/szkoła prowadzące kształcenie zawodowe; ▪ ośrodek kształcenia i szkolenia zawodowego; ▪ międzybranżowe centrum szkoleń; ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ organ publiczny odpowiedzialny za kształcenie i szkolenie zawodowe na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ instytucja szkolnictwa wyższego prowadząca kształcenie i szkolenie zawodowe; ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, organy branżowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ pośrednik lub stowarzyszenie reprezentujące organizacje właściwe w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży; ▪ instytut badawczy; ▪ organ ds. kultury lub kreatywności; ▪ organ oferujący usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne w tym zakresie; ▪ organ odpowiedzialny za uznawanie; ▪ organ akredytacyjny, jednostka certyfikująca lub organ kwalifikujący. <p>Jedna organizacja może angażować się, jako wnioskodawca lub pełnoprawny partner, wyłącznie w jeden wniosek dotyczący projektu sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych. Zasada ta nie odnosi się do partnerów stowarzyszonych. Jeżeli organizacja angażuje się jako pełnoprawny partner w co najmniej dwa wnioski, wszystkie te wnioski będą niekwalifikowalne.</p> <p>Wyjątek: w krajach, w których tylko jeden podmiot pełni funkcję regulacyjną w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego (zob. pkt 3 poniżej), przedmiotowa organizacja może być członkiem więcej niż jednego sojuszu, ale należy przedstawić dowody potwierdzające, że znajduje się ona w sytuacji monopolu.</p>
Kto może złożyć wniosek?	Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.

<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Struktura sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych musi spełniać wszystkie następujące wymagania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. w każdym kraju, jaki obejmuje sojusz na rzecz umiejętności sektorowych, musi on mieć co najmniej trzech pełnoprawnych partnerów, po jednym z każdej z poniższych kategorii⁸⁶; 2. Sojusze na rzecz umiejętności sektorowych muszą obejmować co najmniej trzy kraje uczestniczące w programie. 3. Każde dodatkowe państwo (oprócz podstawowych trzech), jakie obejmuje sojusz na rzecz umiejętności sektorowych, również musi mieć co najmniej trzech pełnoprawnych partnerów z każdej z poniższych kategorii. <hr/> <p>Przykład: jeżeli sojusz na rzecz umiejętności sektorowych obejmuje pięć krajów, potrzebuje on pięciu publicznych lub prywatnych podmiotów prowadzących kształcenie i szkolenie zawodowe (jeden na państwo), pięciu publicznych lub prywatnych podmiotów posiadających sektorową wiedzę fachową i reprezentujących dany sektor lub prowadzących w nim działalność (jeden na państwo) oraz pięciu publicznych lub prywatnych podmiotów pełniących funkcję regulacyjną w odniesieniu do systemów kształcenia i szkolenia (jeden na państwo).</p> <hr/> <p>Wyjątek: europejskie organizacje parasolowe⁸⁷ nie muszą mieć kolejnych partnerów w kraju, w którym je ustanowiono, pod warunkiem że uzyskano minimalną liczbę organizacji uczestniczących (9) i krajów uczestniczących w programie (3) bez uwzględnienia organizacji parasolowej.</p> <p>Zgodnie z powyższym, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych muszą obejmować następujące kategorie podmiotów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podmioty publiczne lub prywatne prowadzące kształcenie i szkolenie zawodowe (takie jak: sieci instytucji/szkół prowadzących kształcenie zawodowe; ośrodki kształcenia i szkolenia zawodowego; międzybranżowe centra szkoleń; przedsiębiorstwa, w których zatrudnionych jest ponad 250 pracowników i które posiadają własny dział szkoleń, w szczególności przedsiębiorstwa prowadzące praktyki zawodowe lub wspólne szkolenia (szkolenia oparte na współpracy); instytucje szkolnictwa wyższego prowadzące kształcenie i szkolenie zawodowe). 2. Podmioty publiczne lub prywatne posiadające sektorową wiedzę fachową i reprezentujące dany sektor lub uczestniczące w nim (na szczeblu regionalnym, krajowym lub europejskim) (takie jak: partnerzy społeczni; europejskie sektorowe lub zawodowe stowarzyszenia pracodawców lub pracowników; izby handlowe, przemysłowe lub rzemieślnicze; organy ds. kultury i kreatywności; organy lub rady ds. umiejętności; agencje ds. rozwoju gospodarczego, ośrodki badawcze). 3. Podmioty publiczne lub prywatne pełniące funkcję regulacyjną w odniesieniu do systemów kształcenia i szkolenia (na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym) (takie jak: organy publiczne odpowiedzialne za kształcenie i szkolenie zawodowe; organy akredytacyjne, jednostki certyfikujące lub organy kwalifikujące; organy odpowiedzialne za uznawanie; organy zapewniające usługi poradnictwa zawodowego, doradztwa zawodowego i informacyjne w tym zakresie).
---	--

⁸⁶ Oznacza to, że sojusz na rzecz umiejętności sektorowych musi mieć **co najmniej** dziewięciu pełnoprawnych partnerów z co najmniej trzech krajów uczestniczących w programie. Uczestnictwo partnerów stowarzyszonych nie ma znaczenia przy spełnianiu tego wymogu.

⁸⁷ Europejska organizacja parasolowa jest stowarzyszeniem (często powiązaniem z konkretnym sektorem) szeregu krajowych organizacji członkowskich, które koordynuje ich działalność, wspiera wspólny cel i działa na rzecz ochrony wspólnych interesów na szczeblu europejskim.

Czas trwania projektu	<p>2 lub 3 lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>W wyjątkowych przypadkach, na wniosek beneficjenta i za zgodą agencji wykonawczej, czas trwania sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych może zostać przedłużony o maksymalnie 6 miesięcy. W takim przypadku całkowita kwota dofinansowania nie ulegnie zmianie.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 listopada tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>
Inne kryteria	<p>Wniosek dotyczący projektu musi dotyczyć wyłącznie jednego z następujących rodzajów sektorów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ sektor produkcji i inżynierii⁸⁸; ▪ sektor handlowy; ▪ sektor technologii informacyjno-komunikacyjnych; ▪ sektor technologii środowiskowych (ekoinnowacji); ▪ sektor kultury i sektor kreatywny; ▪ sektor opieki zdrowotnej; ▪ sektor turystyki.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

⁸⁸W tym na przykład zaawansowana produkcja, produkcja w sektorze motoryzacji, produkcja w sektorze lotnictwa lub produkcja wyrobów włókienniczych, odzieży i wyrobów skórzanych.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Związek z polityką: wniosek dotyczący projektu przyczynia się do osiągnięcia europejskich celów i priorytetów w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego; wniosek, w stosownych przypadkach, opiera się na działaniu europejskiej rady ds. umiejętności sektorowych. ▪ Cel: wniosek dotyczący projektu jest istotny w odniesieniu do celów danej akcji (zob. sekcja „Jakie są cele sojuszu na rzecz umiejętności sektorowych”). ▪ Spójność: cele opierają się na solidnej analizie potrzeb; są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i dla danej akcji. ▪ Innowacyjność: we wniosku dotyczącym projektu uwzględnia się najnowocześniejsze metody i techniki, co skutkuje innowacyjnymi wynikami i rozwiązaniami. ▪ Europejska wartość dodana: wniosek dotyczący projektu wyraźnie wykazuje wartość dodaną uzyskaną przez transnarodowy charakter projektu.
--	---

**Jakość planu projektu i jego realizacji
(maksymalnie 30 punktów)**

- Spójność: ogólny plan projektu zapewnia spójność między proponowanymi celami, metodyką, działaniami i budżetem projektu. We wniosku dotyczącym projektu przedstawiono spójny i kompleksowy zbiór właściwych działań mających na celu zaspokojenie zidentyfikowanych potrzeb oraz prowadzących do oczekiwanych wyników.
- Struktura: program prac jest jasny i zrozumiały oraz obejmuje wszystkie etapy realizacji projektu (przygotowanie, realizację, wykorzystywanie, monitorowanie, ocenę i rozpowszechnianie).
- Metodyka: we wniosku dotyczącym projektu przewiduje się stosowanie podejścia opartego na efektach uczenia się, ECVET (jednostkach efektów uczenia się), oraz zasad zapewniania jakości zgodnych z EQAVET.
- Zarządzanie: przewiduje się solidne ustalenia dotyczące zarządzania. Terminy, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realistyczne. We wniosku dotyczącym projektu na każde działanie przydziela się odpowiednie zasoby.
- Budżet: w budżecie przewiduje się odpowiednie zasoby niezbędne do pomyślnej realizacji projektu, które nie są ani zawyżone, ani zaniżone.
- Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów uczenia się uczestników zgodnie z unijnymi narzędziami i zasadami przejrzystości i uznawalności.
- Kontrola finansowa i kontrola jakości: środki kontroli (ciągła ocena jakości, wzajemne oceny, analizy porównawcze itp.) i wskaźniki jakości zapewniają wysoką jakość i opłacalność realizacji projektu. Wyzwania/ryzyko związane z projektem są wyraźnie zidentyfikowane, a działania ograniczające ryzyko są odpowiednio ukierunkowane.
- W przypadku mobilności transnarodowej (wyłącznie w charakterze testowym lub pilotażowym):
- Istnienie i jakość środków przeznaczonych do wskazywania i dokonywania wyboru uczestników w działaniach w zakresie mobilności.
- We wniosku dotyczącym projektu opisuje się strategię skutecznego poświadczania lub uznawania wszelkich okresów zagranicznych szkoleń, w szczególności przy wykorzystaniu ECVET.

<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Skład: skład partnerstwa jest zgodny z celami projektu – łączy w sobie odpowiednią wiedzę fachową i kompetencje wymagane do opracowania szkolenia, przewidywania potrzeb lub podaży w zakresie umiejętności, tworzenia profilu kwalifikacji lub w odniesieniu do polityki w zakresie szkolenia. Wniosek w sprawie projektu dotyczy również odpowiednich decydentów i właściwych organów (władze lub organy upoważnione pełniące funkcję regulacyjną w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego). Reprezentatywność i wiedzę fachową partnerów w danym sektorze i na poziomie europejskim przedstawia się w przekonujący sposób: zasięg działania i reprezentatywność odpowiednich partnerów w krajach uczestniczących w programie zaangażowanych w sojusz powinny zapewniać sojuszowi duży potencjał wywierania wpływu w wielu krajach objętych sojuszem (np. przez udział europejskiej organizacji sektorowej lub europejskich partnerów społecznych). ▪ Zaangażowanie: podział obowiązków i zadań jest wyraźny, odpowiedni i przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących związany z ich szczególną wiedzą fachową i potencjałem. ▪ Zadania: koordynator wykazuje zdolność wysokiej jakości zarządzania transnarodowymi sieciami oraz ich koordynacji, jak i zdolność przywództwa w złożonym środowisku. Poszczególne zadania przydziela się na podstawie szczególnej wiedzy specjalistycznej każdego partnera. ▪ Współpraca: proponuje się skuteczny mechanizm zapewniający dobrą koordynację, podejmowanie decyzji i komunikację między organizacjami uczestniczącymi, uczestnikami i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ Zaangażowanie krajów partnerskich: w stosownych przypadkach zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
--	--

**Wpływ i rozpowszechnianie
(maksymalnie 20 punktów)**

- Wykorzystywanie: we wniosku dotyczącym projektu przedstawia się sposób, w jaki wyniki uzyskane dzięki sojuszowi będą wykorzystywane przez partnerów i inne zainteresowane strony. We wniosku zapewniana się środki do pomiaru wykorzystywania tych rezultatów w czasie trwania projektu i po jego zakończeniu.
- Rozpowszechnienie: wniosek dotyczący projektu obejmuje jasny plan rozpowszechniania wyników oraz odpowiednie działania, narzędzia i kanały zapewniające, aby wyniki i korzyści były skutecznie rozpowszechniane wśród zainteresowanych stron i innych nieuczestniczących w projekcie odbiorców w czasie realizacji projektu i po jego zakończeniu.
- Wpływ: wniosek dotyczący projektu jest adekwatny pod względem społecznym i gospodarczym oraz gwarantuje odpowiedni zasięg. Może on wywrzeć znaczący wpływ na zdolność partnerów do realizacji odpowiednich szkoleń w kontekście europejskim. Przewiduje się w nim również adekwatne środki do monitorowania postępu i do oceny spodziewanego wpływu (krótko- i długoterminowego).
- Swobodny dostęp: w stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.
- Trwałość: wniosek dotyczący projektu obejmuje odpowiednie środki i zasoby zapewniające, aby wyniki i korzyści osiągnięte przez sojusz utrzymały się po zakończeniu projektu (tj. kontynuacja nowych kursów, aktualizowanie nowych narzędzi itp.). We wniosku dotyczącym projektu wyjaśnia się, w jaki sposób i za pomocą jakich zasobów (innych niż fundusze UE) zostanie to osiągnięte.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 70 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w kategorii „Adekwatność projektu” i „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treści ustaleń dotyczących współpracy”; 16 punktów w kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz 11 punktów w kategorii „Wpływ i rozpowszechnianie”.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT TEJ AKCJI?

Zapewnianie jakości ma decydujące znaczenie dla uzyskania przez sojusz planowanych rezultatów oraz wpływu wykraczającego poza same organizacje partnerskie. Zadaniem sojuszy jest osiągnięcie rezultatów, które można w szerokim zakresie wykorzystać w danym sektorze gospodarki. Dlatego też sojusze muszą zapewnić solidny plan zarządzania jakością.

Sojusze muszą również wdrożyć procesy przeglądu przeprowadzanego przez ekspertów jako integralną część projektu. Program prac sojuszy powinien zatem obejmować niezależne zewnętrzne oceny jakości w połowie okresu realizacji projektu oraz na zakończenie projektu, które należy przedłożyć odpowiednio ze sprawozdaniem z postępu prac w ramach projektu i sprawozdaniem końcowym. W sprawozdaniu z postępu prac organizacje uczestniczące muszą wykazać działania następcze wynikające z zaleceń oceny jakości przeprowadzonej w połowie okresu realizacji projektu.

Wszystkie sojusze są zobowiązane do podjęcia działań w zakresie docelowego rozpowszechniania rezultatów, w szczególności przez organizacje/organy zapewniające poradnictwo/ukierunkowanie zawodowe. W związku z tym będą one musiały przedłożyć kompleksowy plan rozpowszechniania, który obejmuje:

- strategię aktywnego rozpowszechniania mającą na celu dotarcie do zainteresowanych stron, decydentów, pracowników świadczących usługi poradnictwa, przedsiębiorców i młodych osób uczących się objętych obowiązkiem szkolnym, związanych z zawodami, na które na rynku pracy jest duże zapotrzebowanie lub które mają potencjał tworzenia nowego rodzaju działalności;
- upowszechnianie wyników w całym sektorze;
- w stosownych przypadkach, udostępnienie rezultatów osiągniętych przez sojusz na podstawie licencji otwartych.

Plan rozpowszechniania rezultatów powinien zawierać wyraźne wyjaśnienie, w jaki sposób wyniki planowanego projektu będą rozpowszechniane, w tym określenie zadań, celów, środków, które będą wykorzystane, oraz właściwego terminu. We wnioskach należy również wskazać, który z partnerów będzie odpowiedzialny za rozpowszechnianie, oraz przedstawić jego odpowiednie doświadczenie pod tym względem. W przypadku wybranych projektów na zakończenie projektu należy sporządzić krótkie, nadające się do publikacji podsumowanie przeprowadzonych działań, które zostanie opublikowane w narzędziu rozpowszechniania rezultatów danego programu. Będzie to warunek otrzymania płatności końcowej po zakończeniu projektu.

Wprowadzone zostanie wsparcie w zakresie rozpowszechniania rezultatów dla sojuszy, którym kierować będzie Komisja Europejska/agencja wykonawcza, w celu zapewnienia faktycznego wykorzystywania rezultatów i wpływu poza organizacjami bezpośrednio uczestniczącymi i w różnych krajach.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalny wkład UE przyznawany na dwuletni sojusz na rzecz umiejętności sektorowych: 700 000 EUR
Maksymalny wkład UE przyznawany na trzyletni sojusz na rzecz umiejętności sektorowych: 1 000 000 EUR

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Wsparcie na realizację projektu	Wkład we wszelkie działania bezpośrednio związane z realizacją projektu (poza ewentualną mobilnością stanowiącą jego element), w tym: zarządzanie projektem, spotkania w sprawie projektu, rezultaty pracy intelektualnej (takie jak programy nauczania, materiały pedagogiczne, <u>otwarte zasoby edukacyjne (OER)</u> , narzędzia IT, analizy, badania itp.), rozpowszechnianie, udział w wydarzeniach, konferencje, podróże itd. Liczba dni i profil kadry zaangażowanej w projekt według kraju stanowią podstawę obliczania wkładu UE.	Koszty jednostkowe	B3.1 na zaangażowaną osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość zasobów potrzebnych w związku z realizacją proponowanych działań i osiągnięciem wyników. Rezultaty te powinny być istotne pod względem jakości i ilości, aby kwalifikować się do tego rodzaju dofinansowania.
			B3.2 na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy przy projekcie	
			B3.3 na zaangażowanego w projekt technika na dzień pracy przy projekcie	
			B3.4 na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy przy projekcie	

DODATKOWE ZASADY FINANSOWANIA DOTYCZĄCE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI REALIZOWANYCH W RAMACH SOJUSZU NA RZECZ UMIEJĘTNOŚCI SEKTOROWYCH (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących 100–1 999 km: 275 EUR na uczestnika	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić, że działania w zakresie mobilności są konieczne, aby osiągnąć cele i wyniki danego projektu. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu
			W przypadku odległości wynoszących 2 000 km lub więcej: 360 EUR na uczestnika	
Koszty utrzymania	Wkład w koszty utrzymania uczestników w trakcie trwania działania.	Koszty jednostkowe	Działania ukierunkowane na kadre do 14. dnia działania: 100 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika	

			<p>Działania ukierunkowane na osoby uczące się: do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika.</p>	<p>Erasmus+⁸⁹. Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony⁹⁰.</p>
--	--	--	---	--

⁸⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

⁹⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

TABELA A – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji
	B3.1	B3.2	B3.3	B3.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	353	289	228	189
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	336	257	194	157
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	197	164	122	93
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	106	88	66	47

TABELA B – REALIZACJA PROJEKTU (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kwoty zależą od: a) profilu kadry zaangażowanej w projekt i b) kraju organizacji uczestniczącej, której kadra jest zaangażowana w projekt.

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec /	Technik	Pracownik administracji
	B3.1	B3.2	B3.3	B3.4
Australia, Kanada, Katar, Kuwejt, Makau, Monako, San Marino, Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, Szwajcaria	353	289	228	189
Andora, Brunei, Japonia, Nowa Zelandia, Singapur, Watykan, Zjednoczone Emiraty Arabskie	336	257	194	157
Arabia Saudyjska, Bahamy, Bahrajn, Gwinea Równikowa, Hong Kong, Izrael, Oman, Republika Korei, Tajwan	197	164	122	93
Afganistan, Albania, Algieria, Angola, Antigua i Barbuda, Argentyna, Armenia, Azerbejdżan, Bangladesz, Barbados, Belize, Benin, Bhutan, Białoruś, Boliwia, Bośnia i Hercegowina, Botswana, Brazylia, Burkina Faso, Burundi, Chile, Chiny, Czad, Czarnogóra, Dominika, Dominikana, Dżibuti, Egipt, Ekwador, Erytrea, Etiopia, Fidżi, Filipiny, Gabon, Gambia, Ghana, Grenada, Gruzja, Gujana, Gwatemala, Gwinea, Gwinea Bissau, Haiti, Honduras, Indie, Indonezja, Irak, Iran, Jamajka, Jemen, Jordania, Kambodża, Kamerun, Kazachstan, Kenia, Kirgistan, Kiribati, Kolumbia, Komory, Kongo (Brazzawille), Kongo (Kinszasa), Korea Północna (KRLD), Kosowo, Kostaryka, Kuba, Laos, Lesotho, Liban, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Malediwy, Malezja, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Meksyk, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mołdawia, Mongolia, Mozambik, Namibia, Nauru, Nepal, Niger, Nigeria, Nikaragua, Niue, Pakistan, Palau, Palestyna, Panama, Papua Nowa Gwinea, Paragwaj, Peru, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Samoa, Senegal, Serbia, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Sri Lanka, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Surinam, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Tanzania, terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Timor Wschodni, Togo, Tonga, Trinidad i Tobago, Tunezja, Turkmenistan, Tuvalu, Uganda,	106	88	66	47

Urugwaj, Uzbekistan, Vanuatu, Wenezuela, Wietnam, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspy Cooka, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe				
--	--	--	--	--

BUDOWANIE POTENCJAŁU W DZIEDZINIE SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Akcja ta, mająca na celu wsparcie modernizacji, dostępności i umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich, zostanie przeprowadzona w kontekście priorytetów określonych w komunikatach „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju: Program działań na rzecz zmian”⁹¹ i „Europejskie szkolnictwo wyższe na świecie”⁹².

Akcja jest realizowana w ramach polityki zewnętrznej UE, określonej przez instrumenty finansowe Unii Europejskiej wspierające tę akcję, mianowicie:

- Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)⁹³;
- Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju⁹⁴;
- Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA)⁹⁵.

Przeprowadzenie tej akcji przyczynia się do rozwoju trwałego wzrostu społeczno-ekonomicznego sprzyjającego włączeniu społecznemu w krajach partnerskich oraz powinno zapewnić rozwój działań zewnętrznych oraz ich celów i zasad, obejmujących narodową przynależność, spójność społeczną, równość, odpowiednią równowagę geograficzną i różnorodność. Szczególna uwaga będzie poświęcona krajom najsłabiej rozwiniętym, a także studentom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej oraz studentom o szczególnych potrzebach.

CZYM JEST PROJEKT Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty z zakresu budowania potencjału są międzynarodowymi projektami współpracy, które opierają się na wielostronnych partnerstwach głównie między instytucjami szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie i kwalifikujących się krajów partnerskich finansowanymi w ramach wyżej wspomnianych instrumentów. Mogą również obejmować nieakademickich partnerów w celu wzmocnienia powiązań ze społeczeństwem i biznesem oraz w celu wzmocnienia systemowego wpływu projektu. Dzięki zorganizowanej współpracy, wymianie doświadczeń i dobrych praktyk oraz dzięki mobilności osób, projekty z zakresu budowania potencjału mają na celu:

- wspieranie modernizacji, dostępności i umiędzynarodowienia w dziedzinie szkolnictwa wyższego w kwalifikujących się krajach partnerskich;
- wspieranie kwalifikujących się krajów partnerskich w podjęciu wyzwań stojących przed ich instytucjami i systemami szkolnictwa wyższego, obejmujących kwestie dotyczące jakości, adekwatności, równości dostępu, planowania, wykonania, zarządzania;
- wniesienie wkładu do współpracy między Unią Europejską a kwalifikującymi się krajami partnerskimi (i pomiędzy tymi krajami partnerskimi);
- promowanie dobrowolnej zbieżności z rozwiązaniami Unii Europejskiej w zakresie szkolnictwa wyższego;
- promowanie kontaktów międzyludzkich, międzykulturowej świadomości i porozumienia.

Kwalifikujące się kraje partnerskie realizują wspomniane cele za pomocą działań, które:

- podnoszą jakość szkolnictwa wyższego i zwiększają jego znaczenie dla rynku pracy i społeczeństwa;
- podnoszą poziom kompetencji i umiejętności w instytucjach szkolnictwa wyższego dzięki opracowywaniu nowych, innowacyjnych programów edukacyjnych;
- usprawniają zarządzanie i zwiększają możliwości innowacji, a także umiędzynarodowienie instytucji szkolnictwa wyższego;
- zwiększają możliwości organów krajowych w zakresie modernizacji ich systemów szkolnictwa wyższego poprzez wspieranie opracowywania, wdrażania i monitorowania polityki w zakresie reform;

⁹¹ „Zwiększanie wpływu unijnej polityki rozwoju: Program działań na rzecz zmian” Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 13.10.2011, COM(2011) 637 final.

⁹² „Europejskie szkolnictwo wyższe na świecie” Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, Bruksela, 11.07.2013, COM(2013) 499 final.

⁹³ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 232/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Europejski Instrument Sąsiedztwa:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0027:0043:PL:PDF>

⁹⁴ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 233/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju na lata 2014–2020.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0044:0076:pl:PDF>

⁹⁵ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) nr 231/2014 z dnia 11 marca 2014 r. ustanawiające Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA II)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:077:0011:0026:PL:PDF>

- sprzyjają integracji⁹⁶ i współpracy regionalnej w różnych regionach⁹⁷ świata poprzez wspólne inicjatywy, wymianę dobrych praktyk i współpracę.

Wspierane są dwie kategorie projektów z zakresu budowania potencjału:

projekty wspólne: mające na celu osiągnięcie wyników, z korzyścią w pierwszej kolejności i bezpośrednio dla organizacji z kwalifikujących się krajów partnerskich zaangażowanych w projekt. Projekty te zwykle będą skupiać się na trzech różnych rodzajach działań:

- opracowywaniu programów nauczania;
- modernizacji w zakresie zarządzania i funkcjonowania instytucji szkolnictwa wyższego;
- wzmocnieniu związku między instytucjami szkolnictwa wyższego i szerszym środowiskiem gospodarczo-społecznym.

projekty strukturalne: mające na celu wywarcie wpływu na systemy szkolnictwa wyższego i promowanie reform na szczeblu krajowym lub regionalnym w kwalifikujących się krajach partnerskich. Projekty te zwykle będą skupiać się na dwóch różnych kategoriach działań:

- modernizacji polityki, zarządzania i kierowania systemami szkolnictwa wyższego;
- wzmocnieniu związku między systemami szkolnictwa wyższego i szerszym środowiskiem gospodarczo-społecznym.

W przypadku projektów z zakresu budowania potencjału ukierunkowanych na kwalifikujące się kraje partnerskie z regionów 1, 2 i 3 (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” część A niniejszego przewodnika), obie kategorie dotyczące projektów (wspólnych projektów i projektów strukturalnych) mogą obejmować ponadto **specjalny komponent mobilności** w odniesieniu do kadry i studentów. Komponent mobilności będzie oceniany jako oddzielny element.

Specjalny komponent mobilności musi odgrywać istotną rolę dla celów projektu (mobilność zintegrowana) i musi zostać wdrożony w drodze porozumień międzyinstytucjonalnych. Należy jednak zauważyć, że wspomniany element projektu może zostać odrzucony (niesfinansowany), nawet jeżeli projekt zostanie wybrany; fakt, że nie wybrano tego elementu nie powinien utrudniać realizacji innych działań przewidzianych w ramach projektu. Specjalne działanie w zakresie mobilności należy postrzegać jako dodatkowe wsparcie udzielone przez UE w celu wzmocnienia logiki interwencyjnej projektu, ale nie może być traktowane jako warunek skutecznej realizacji głównych celów projektu. Finansowanie specjalnego działania w zakresie mobilności w ramach wybranego projektu zależeć będzie od wyników konkretnej oceny jakościowej wniosku oraz od dostępnego budżetu. Oczekuje się, że nie więcej niż 40% projektów wspólnych lub projektów strukturalnych wybranych do sfinansowania skorzysta z tego rodzaju dofinansowania.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Program Erasmus+ oferuje dużą elastyczność w zakresie działań, które można wdrożyć w ramach projektu w zakresie budowania potencjału, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wykaże się, iż działania te są najodpowiedniejsze do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu.

W ramach **projektów wspólnych** można zazwyczaj realizować szeroki wachlarz działań, takich jak:

- opracowanie, testowanie i dostosowywanie:
  - programów nauczania, kursów, materiałów i narzędzi edukacyjnych;
  - metodyk uczenia się i nauczania oraz podejść pedagogicznych, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności, umiejętności językowe oraz kształcenie w zakresie przedsiębiorczości ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - nowych form programów praktycznych szkoleń i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle;
  - współpracy między uniwersytetem a przedsiębiorstwem obejmującej zakładanie nowych działalności gospodarczych;
  - nowych form uczenia się i zapewniania kształcenia i szkolenia, w szczególności strategicznego zastoso-

⁹⁶ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego.

⁹⁷ Klasyfikacja regionów mająca zastosowanie w programie Erasmus+ jest zgodna z kategoryzacją sporządzoną przez różne instrumenty działań zewnętrznych UE.

wania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;

- metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu;
- narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego kadry akademickiej i administracyjnej;
- oceny jakości na poziomie programu i instytucji;
- nowych systemów i struktur zarządzania;
- nowoczesnych usług na rzecz uniwersytetu np. w zakresie zarządzania finansami, stosunków międzynarodowych, doradztwa dla studentów, spraw studenckich i badań;
- wzmocnienie umiędzynarodowienia instytucji szkolnictwa wyższego i zdolności skutecznego włączenia do sieci badań, innowacji naukowych i technologicznych (międzynarodowa otwartość programów nauczania, usługi na rzecz studentów, programy mobilności międzyinstytucjonalnej, współpraca naukowa, przekazywanie wiedzy itd.);
- unowocześnianie infrastruktury niezbędnej do realizacji innowacyjnych praktyk (np. w odniesieniu do nowych programów i metod nauczania, rozwoju nowych usług itp.);
- organizacja szkoleń dla kadry obejmujących nauczanie i wsparcie kadry, techników, a także administratorów uniwersyteckich i osoby zarządzające uniwersytetem.

W szczególności oczekuje się, że projekty reform programu nauczania będą obejmowały szkolenie dla kadry dydaktycznej oraz związane z tym kwestie, takie jak ocena jakości i szans zatrudnienia absolwentów poprzez powiązania z rynkiem pracy. Programy studiów muszą uzyskać oficjalną akredytację przed końcem trwania projektu. Prowadzenie nowych lub zaktualizowanych zajęć musi rozpocząć się w trakcie trwania projektu i musi obejmować odpowiednią liczbę studentów i wyszkolonych nauczycieli oraz musi odbywać się w trakcie co najmniej jednej trzeciej okresu trwania projektu. Szkolenie odbywające się w trakcie trwania projektów reform programu nauczania może również obejmować personel administracyjny, taki jak personel biblioteki, personel laboratoryjny i personel działu IT.

W ramach **projektów strukturalnych** można zazwyczaj realizować szeroki wachlarz działań, takich jak:

- wzmocnienie umiędzynarodowienia systemów szkolnictwa wyższego;
- wprowadzenie reform typu bolońskiego (trzystopniowy system kształcenia, zapewnienie jakości, ocena itd.);
- wdrożenie narzędzi przejrzystości, takich jak system punktów zaliczeniowych, procedury akredytacji, wytyczne dotyczące uznania doświadczeń nabytych i pozaformalnego uczenia się itd.;
- ustanowienie krajowych ram kwalifikacji;
- opracowanie i wdrożenie wewnętrznych i zewnętrznych systemów/wytycznych w zakresie zapewnienia jakości;
- opracowanie i wdrożenie nowych podejść i narzędzi do kształtowania polityki i monitorowania, w tym ustanowienie organów, organizacji lub stowarzyszeń przedstawicielskich;
- wzmocnienie integracji kształcenia, badań i innowacji.

Mówiąc konkretnie, działania te mogą obejmować:

- ankiety i badania dotyczące konkretnych kwestii w zakresie reform;
- doradztwo w zakresie polityki i porady ekspertów;
- organizację konferencji, seminariów, warsztatów, okrągłych stołów (które powinny skutkować wnioskami i zaleceniami operacyjnymi);
- organizację szkoleń dla kadry w zakresie kwestii związanych z polityką;
- organizację szkoleń dla kadry (które mogą obejmować stworzenie podręczników i wytycznych w zakresie szkolenia), w tym dla nauczania i wsparcia kadry, techników, a także administratorów uniwersyteckich i osoby zarządzające uniwersytetem;
- organizację kampanii zwiększających świadomość.

W obu wyżej opisanych kategoriach projektów **specjalne działanie w zakresie mobilności** może być przyznane, przy czym musi obejmować co najmniej jedno z następujących działań, oraz dotyczy wyłącznie projektów z krajami partnerskimi kwalifikującymi się do specjalnego działania w zakresie mobilności:

Mobilność studentów:

- **okres studiów** realizowany za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego;

Aby zapewnić wysoką jakość działań w zakresie mobilności, które w maksymalnym stopniu wpłyną na studentów, działanie w zakresie mobilności musi być dostosowane do stopnia studiów, jakie odbywa dany student, oraz do jego osobistych potrzeb rozwojowych. Okres studiów realizowanych za granicą musi być objęty programem

studiów danego studenta, tak by mógł on ukończyć studia w ramach krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego stopnia (studia licencjackie lub odpowiadające takim studiom), drugiego stopnia (studia magisterskie lub odpowiadające takim studiom) i trzeciego stopnia lub w cyklu doktoranckim.

Mobilność studenta musi odbywać się w ramach dziedziny studiów/dyscypliny akademickiej określonej w projekcie.

Okresy studiów realizowanych za granicą mogą również obejmować czas stażu.

- **staż (praktyka)** realizowany za granicą w przedsiębiorstwie lub jakimkolwiek innym właściwym miejscu pracy w jednym z krajów konsorcjum.

Stáže zagraniczne w miejscu pracy są także wspierane podczas krótkiego cyklu kształcenia na poziomie studiów wyższych, studiów pierwszego, drugiego, trzeciego stopnia. Dotyczy to również „asystentur” dla studentów – przyszłych nauczycieli.

W miarę możliwości staże powinny stanowić integralną część programu studiów.

Mobilność kadry:

- **okres nauczania:** działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom dowolnej organizacji uczestniczącej na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą.
- **okres szkolenia** w jednym z krajów konsorcjum: działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników niedydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie: a) uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach, w tym w szkoleniach zawodowych z zakresu języków lub w szkoleniach zagranicznych (z wyłączeniem konferencji); b) praktycznego doświadczenia edukacyjnego (*Job Shadowing*)/okresów obserwacji/szkoleń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W PROJEKCIE Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W zależności od ich celów, projekty w zakresie budowania potencjału powinny angażować najbardziej odpowiednich i różnorodnych partnerów, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością. Istotne będzie, aby zapewnić równy i czynny udział różnych partnerów oparty na odpowiednim podziale zadań i jasnym zaprezentowaniu możliwości tworzenia sieci oraz aby udział ten opierał się na różnych poziomach partnerstwa, a nie jedynie na indywidualnym uczestnictwie, w celu zwiększenia wpływu.

Zgodnie z zakresem stosowania i celami akcji projekt z zakresu budowania potencjału skierowany jest do organizacji uczestniczących z kwalifikujących się krajów partnerskich. Działania i efekty określone we wniosku należy ukierunkować tak, by przynosiły korzyści kwalifikującym się krajom partnerskim, ich instytucjom i systemom szkolnictwa wyższego.

Zachęca się, aby instytucje szkolnictwa wyższego z kwalifikujących się krajów partnerskich działały jako wnioskodawcy, pod warunkiem że posiadają wymaganą zdolność operacyjną i finansową.

Organizacje uczestniczące z krajów uczestniczących w programie wnoszą swoją wiedzę fachową i doświadczenie związane z celami projektu. Ich rola polega na przyczynieniu się do osiągnięcia celów projektu, a zatem koncepcja projektu nie powinna obejmować potrzeb wspomnianych instytucji. Organizacje te kwalifikują się do otrzymania części budżetu w związku z kosztami poniesionymi z uwagi na pełnioną przez nie rolę.

Budowaniu potencjału w dziedzinie projektu dotyczącego sektora szkolnictwa wyższego może również przynieść korzyści zaangażowanie partnerów stowarzyszonych (fakultatywnie). Organizacje te (np. partnerzy nieakademyjni) pośrednio przyczyniają się do realizacji określonych zadań/działań lub wspierają rozpowszechnianie i trwałość projektu. Taki wkład może mieć np. formę transferu wiedzy i umiejętności, kursów uzupełniających lub możliwości wsparcia w przypadku oddelegowania lub stażu. W przypadku kwestii dotyczących zarządzania umowami, „partnerów stowarzyszonych” nie uznaje się za część konsorcjum, a zatem nie mogą oni korzystać z żadnego wsparcia finansowego z projektu.

Jeżeli w projekcie przewiduje się specjalne działanie z zakresu mobilności:

- organizacje wysyłające i przyjmujące wraz ze studentami/kadrą muszą uzgodnić działania podejmowane przez studentów – w „porozumieniu o programie zajęć” – lub przez kadrę – w „porozumieniu o mobilności” – przed rozpoczęciem okresu mobilności. W takich porozumieniach (zob. poniżej) określa się docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawia wykaz praw i obowiązków każdej ze stron. W przypadku gdy działanie dotyczy dwóch instytucji szkolnictwa wyższego (mobilność studentów w celu studiowania i mobilność kadry w celu prowadzenia działalności dydaktycznej), porozumienie międzyinstytucjonalne musi być zawarte między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą jeszcze przed rozpoczęciem wymian.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt z zakresu budowania potencjału dotyczący szkolnictwa wyższego, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się kraje partnerskie	Kraje partnerskie należące do regionów 1–4 i 6–10 włącznie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” część A niniejszego przewodnika).
Kwalifikujące się organizacje uczestniczące⁹⁸	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja oferująca dyplomy w dziedzinie szkolnictwa wyższego lub inne uznane kwalifikacje na poziomie wyższego wykształcenia (określona jako instytucja szkolnictwa wyższego i uznana za taką przez właściwy organ) <p>lub</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ każda publiczna lub prywatna organizacja prowadząca działalność na rynku pracy lub w dziedzinie kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży. Przykładowo taką organizacją może być: <ul style="list-style-type: none"> – publiczne, prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); – organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym (w tym ministerstwa); – partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; – instytut badawczy; – fundacja; – szkoła/instytut (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na kształceniu na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształceniu zawodowym i kształceniu dorosłych); – organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa (w tym krajowe lub międzynarodowe stowarzyszenia lub sieci instytucji szkolnictwa wyższego, stowarzyszenia studentów lub nauczycieli itd.); – organizacja kulturalna, biblioteka, muzeum; – organ oferujący poradnictwo zawodowe, doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. <p>Każda organizacja uczestnicząca musi być ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w kwalifikującym się kraju partnerskim.</p> <p>Instytucje szkolnictwa wyższego znajdujące się w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego nie jest wymagana w odniesieniu do uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego w kwalifikujących się krajach</p>

⁹⁸Następujące rodzaje organizacji nie kwalifikują się:

- instytucje UE i inne organy UE, w tym wyspecjalizowane agencje (wyczerpujący wykaz tych instytucji jest dostępny na stronie internetowej http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_pl.htm);
- organizacje zarządzające programami UE, takie jak agencje narodowe w krajach uczestniczących w programie i biura krajowe programu Erasmus+ w kwalifikujących się krajach partnerskich (w celu uniknięcia ewentualnego konfliktu interesów lub podwójnego finansowania).

	<p>partnerskich; w odniesieniu do specjalnego działania w zakresie mobilności, instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kwalifikujących się krajach partnerskich będą jednak musiały zawrzeć międzyinstytucjonalne porozumienia ze wszystkimi partnerskimi instytucjami szkolnictwa wyższego, uznając tym samym zasady Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego.</p> <p>Wydziały/szkoły/kolegia/departamenty/centra lub inne elementy stanowiące części instytucji szkolnictwa wyższego, ale ustanowione jako niezależne podmioty prawne, uznaje się za niekwalifikujące się (nawet jeżeli posiadają numer identyfikacyjny uczestnika), chyba że złożą szczególne oświadczenie dotyczące projektu podpisane przez rektora/przewodniczącego instytucji szkolnictwa wyższego, upoważniające je do zatwierdzenia kwalifikowalności całej instytucji.</p> <p>Stowarzyszenia lub organizacje instytucji szkolnictwa wyższego zajmujące się promowaniem, ulepszaniem i reformą szkolnictwa wyższego, a także współpracą z Europą i między Europą a innymi częściami świata, kwalifikują się. Jeżeli takie stowarzyszenia, organizacje lub sieci obejmują również inne sektory kształcenia i szkolenia, ich działania muszą skupiać się przede wszystkim na szkolnictwie wyższym. Stowarzyszenia, organizacje lub sieci instytucji szkolnictwa wyższego będą liczone jako jeden podmiot prawny/jedna instytucja partnerska i będą działały w imieniu swoich członków, co oznacza, że będą traktowane jako jeden podmiot z kraju, w którym znajduje się siedziba główna. Jedynie członkowie, którzy mają siedzibę w kraju uczestniczącym w programie lub w kwalifikujących się krajach partnerskich mogą korzystać z dofinansowania.</p> <p>Międzynarodowe organizacje rządowe mogą uczestniczyć w projektach z zakresu budowania potencjału jako partnerzy na zasadzie samofinansowania.</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Następujące rodzaje organizacji uczestniczących mogą ubiegać się o dofinansowanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instytucja szkolnictwa wyższego; • stowarzyszenie lub organizacja instytucji szkolnictwa wyższego; • <u>tylko w odniesieniu do projektów strukturalnych</u>: prawnie uznana krajowa lub międzynarodowa organizacja rektorów, nauczycieli lub studentów. <p>ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w kwalifikującym się kraju partnerskim.</p> <p>Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p> <p>Wyjątek: organizacje uczestniczące z Regionu 4 (Rosja) nie może działać jako wnioskodawcy.</p>

<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>W ramach projektów z zakresu budowania potencjału należy przestrzegać następujących kryteriów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsorcja muszą obejmować co najmniej tyle instytucji szkolnictwa wyższego krajów partnerskich ile jest instytucji szkolnictwa wyższego krajów uczestniczących w programie; • w realizację projektu musi być zaangażowany co najmniej jeden kwalifikujący się kraj partnerski. Jeżeli projekt obejmuje więcej niż jeden kwalifikujący się kraj partnerski, kraje te mogą być z tego samego regionu⁹⁹ lub z różnych regionów objętych akcją; • projekty, w których udział biorą partnerzy z regionu 4 (Rosja) muszą obejmować dodatkowo przynajmniej jeszcze jeden kraj partnerski. Projekty, w których udział biorą partnerzy z regionu 8 (Ameryka Łacińska), muszą obejmować przynajmniej dwa kraje partnerskie z tego regionu w ramach projektu; • co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego z każdego uprawnionego kraju partnerskiego uczestniczącego w projekcie; • w krajach partnerskich, w których liczba instytucji szkolnictwa wyższego jest niższa niż 5, lub w przypadkach gdy jedna instytucja reprezentuje ponad 50% ogólnej liczby studentów danego kraju, stosowane będzie odstępstwo od zasady oraz w krajach tych przyjmowane będą wnioski obejmujące tylko jedną instytucję szkolnictwa wyższego; • co najmniej trzy kraje uczestniczące w programie z co najmniej jedną instytucją szkolnictwa wyższego z każdego kraju uczestniczącego w programie, biorącego udział w projekcie. <p>W przypadku gdy zaangażowane jest stowarzyszenie, organizacja, lub sieć instytucji szkolnictwa wyższego, należy spełnić określone powyżej wymogi dotyczące minimalnej liczby organizacji uczestniczących, licząc stowarzyszenie/organizację/sieć jako jednego partnera z kraju, w którym znajduje się siedziba główna.</p> <p>Należy zwrócić uwagę, że partnerzy muszą przedstawić pełnomocnictwo podpisane między koordynatorem a każdym partnerem, potwierdzające, udzielenie koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w ich imieniu i na ich rzecz w sprawie podpisania możliwej umowy finansowej i jej kolejnych aneksów z Agencją Wykonawczą ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego.</p> <p>Pełnomocnictwo właściwie podpisane przez prawnego przedstawiciela organizacji partnerskiej będzie stanowić załącznik do umowy o udzielenie dotacji, a zatem ma moc prawną. Wzoru dostarczonego przez agencję należy używać we wszystkich przypadkach bez wprowadzania zmian lub dostosowań. Pełnomocnictwo należy przedstawić, korzystając ze wzoru opublikowanego z oficjalnymi dokumentami dotyczącymi zaproszenia do składania wniosków.</p> <p>Tylko w odniesieniu do projektów strukturalnych:</p> <p>Oprócz wspomnianych wyżej wymogów projekty strukturalne muszą również angażować, jako partnerów, ministerstwa odpowiedzialne za szkolnictwo wyższe w każdym kwalifikującym się kraju partnerskim, do którego kierowany jest projekt.</p>
---	--

⁹⁹ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego. Klasyfikacja regionów mająca zastosowanie w programie Erasmus+ jest zgodna z kategoryzacją sporządzoną przez różne instrumenty działań zewnętrznych UE.

<p>Czas trwania projektu</p>	<p>Projekty z zakresu budowania potencjału mogą trwać 2 lub 3 lata. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p> <p>Według ogólnej zasady przedłużenie okresu kwalifikowalności poza określony czas trwania projektu nie jest możliwe. Jeżeli jednak po podpisaniu porozumienia i po rozpoczęciu projektu ukończenie projektu przez koordynatora w planowanym okresie okazuje się niemożliwe, z w pełni uzasadnionych przyczyn, przedłużenie (maksymalnie 12 dodatkowych miesięcy) okresu kwalifikowalności wyjątkowo jest możliwe. Możliwe jest tylko jednorazowe przedłużenie okresu kwalifikowalności.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 10 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 15 października tego samego roku.</p>
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wniosek należy złożyć zgodnie z warunkami określonymi w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje składające wnioski mogą również być oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Zaczenie projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Proponowany projekt i przewidziane rezultaty skutecznie przyczynią się do realizacji zamierzonych celów dotyczących działań w zakresie budowania potencjału w kraju(-ach) docelowym(-owych). ▪ Wniosek w sposób wyraźny obejmuje priorytety tematyczne i geograficzne określone w ramach programu w odniesieniu do jego docelowego(-ych) kraju(-ów) lub regionu(-ów). ▪ We wniosku wyjaśnia się, dlaczego planowane działania i oczekiwane efekty w najlepszy sposób zaspokoją potrzeby grup docelowych. ▪ Projekt wpisuje się w strategię na rzecz modernizacji, rozwoju i umiędzynarodowienia docelowych instytucji szkolnictwa wyższego oraz jest zgodny ze strategiami rozwoju na rzecz szkolnictwa wyższego w kwalifikujących się krajach partnerskich. ▪ Cele projektu są jasne, realne i właściwe, oparte na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb. ▪ Projekt jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy lub projekty przeprowadzone w ramach obecnych lub minionych akcji. ▪ We wniosku wykazano, że nie jest możliwe osiągnięcie podobnych wyników w ramach krajowego, regionalnego lub lokalnego finansowania.
--	--

<p>Jakość konstrukcji projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Działania proponowane w okresie realizacji projektu charakteryzują się wysoką jakością, są adekwatne i odpowiednie do osiągnięcia przewidzianych celów i efektów. ▪ Proponowana metodyka jest innowacyjna, wykonalna i odpowiednia do osiągnięcia przewidzianych efektów. ▪ Projekt jest opłacalny i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. ▪ Ogólny plan projektu zapewnia spójność między proponowanymi celami, metodyką, działaniami i budżetem projektu. ▪ Plan prac jest jasny i realny, obejmuje precyzyjnie określone działania, rzeczywiste terminy, wyraźne rezultaty i cele pośrednie. Przedstawia zdolność do logicznego i odpowiedniego planowania oraz obejmuje odpowiednie etapy dotyczące przygotowania, wdrożenia, oceny, działań następczych i rozpowszechnienia efektów. ▪ Wyzwania/ryzyko związane z projektem są wyraźnie zidentyfikowane, a działania ograniczające ryzyko są odpowiednio ukierunkowane. Środki kontroli jakości obejmujące wskaźniki i poziomy odniesienia zapewniają realizację projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. Wiarygodne źródła służą weryfikacji wskaźników w celu zmierzenia efektów akcji.
<p>Jakość partnerstwa i metody współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt zakłada silne partnerstwo instytucji szkolnictwa wyższego mające charakter uzupełniający. ▪ Zespół odpowiedzialny za projekt posiada niezbędne umiejętności, doświadczenie, wiedzę fachową oraz wsparcie zarządzania w celu skutecznego osiągnięcia wszystkich aspektów projektu. ▪ W stosownych przypadkach projekt angażuje również najbardziej odpowiednich i różnorodnych partnerów nieakademickich, co pozwoli na czerpanie korzyści z ich różnych doświadczeń, profili i szczególnej wiedzy fachowej. ▪ Podział obowiązków i zadań jest wyraźny, odpowiedni i przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących w odniesieniu do ich szczególnej wiedzy fachowej i potencjału. ▪ Proponuje się skuteczny mechanizm zapewniający dobrą koordynację, podejmowanie decyzji i komunikację między organizacjami uczestniczącymi, uczestnikami i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami. ▪ Organizacje uczestniczące z kwalifikujących się krajów partnerskich są w zadowalający sposób zaangażowane w realizację akcji i w podejmowanie decyzji (wraz z wdrażaniem środków na rzecz rozwiązywania konfliktów). ▪ Projekt obejmuje instytucje szkolnictwa wyższego, które w przeszłości nie skorzystały ze wsparcia dla budowania potencjału.

<p>Wpływ projektu oraz trwałość (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Projekt będzie miał znaczący wpływ na zdolność organizacji uczestniczących (głównie instytucji szkolnictwa wyższego) w kwalifikujących się krajach partnerskich, w szczególności na rozwój i modernizację szkolnictwa wyższego, aby pomóc im otworzyć się na całe społeczeństwo, rynek pracy i cały świat oraz aby wspierać ich zdolność w zakresie międzynarodowej współpracy. ▪ Projekt przyniesie efekt mnożnikowy poza organizacją uczestniczącą, na szczeblu lokalnym/regionalnym/krajowym lub międzynarodowym. Istnieją środki umożliwiające ocenę skutecznego wpływu osiągniętego w ramach projektu. ▪ Plan rozpowszechnienia rezultatów w trakcie trwania projektu i po jego zakończeniu jest jasny i skuteczny, obejmuje odpowiednie zasoby zidentyfikowane w każdej organizacji uczestniczącej, mając na celu zapewnienie wysokiej jakości rozpowszechnienia doświadczeń i rezultatów związanych z projektem wśród zainteresowanych stron. ▪ Projekt zapewni rzeczywistą trwałość proponowanych działań i rezultatów po zakończeniu projektu, w szczególności poprzez przyciągnięcie współfinansowania lub innych form wsparcia. Zapewni również upowszechnienie i skuteczne wykorzystanie/wdrożenie wyników projektu.
--	---

Na etapie oceny złożone wnioski mogą uzyskać maksymalnie 100 punktów. Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać w sumie co najmniej 60 punktów oraz, nie licząc tych punktów, 15 punktów za kategorię „Znaczenie projektu”.

Priorytety

W zależności od kraju zaangażowanego w projekt, krajowe regionalne lub przekrojowe priorytety można określić w odniesieniu do obu kategorii projektów (projekty wspólne i strukturalne). W takim przypadku w ramach projektów należy wykazać w jaki sposób i w jakim zakresie spełniają one te wspomniane priorytety.

Wnioski, w których nie uwzględniono krajowych lub regionalnych i przekrojowych priorytetów nie będą brane pod uwagę przy przyznawaniu finansowania.

Proponuje się cztery kategorie krajowych/regionalnych priorytetów, obejmujących następujące obszary:

- obszary tematyczne (w odniesieniu do opracowywania programów nauczania);
- poprawa jakości w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- usprawnienie zarządzania i działania instytucji szkolnictwa wyższego;
- rozwój sektora szkolnictwa wyższego w całym społeczeństwie.

Projekty krajowe (tj. projekty obejmujące instytucje tylko z jednego kwalifikującego się kraju partnerskiego) w krajach, w których ustanowiono krajowe priorytety, będą musiały być zgodne z krajowymi priorytetami. W odniesieniu do innych krajów, projekt będzie musiał być zgodny z priorytetami regionalnymi.

Projekty wielonarodowe, czyli projekty obejmujące instytucje z co najmniej dwóch kwalifikujących się krajów partnerskich, uwzględniające priorytety regionalne lub krajowe (w stosownych przypadkach) uczestniczących, kwalifikujących się krajów partnerskich zaangażowanych w projekt. Oznacza to, że tematykę projektu należy wymienić jako priorytet regionalny dla każdego z uczestniczących krajów partnerskich lub tematykę projektu należy wymienić jako priorytet krajowy dla każdego z zainteresowanych uczestniczących krajów partnerskich. Pierwszeństwo zostanie przyznane projektom skupiającym się na obszarach tematycznych w niewystarczającym stopniu objętych zrealizowanymi lub aktualnymi projektami oraz projektom obejmującym instytucje szkolnictwa wyższego krajów partnerskich, które nie skorzystały z programu lub wcześniejszej generacji programów lub uczestniczyły w nich w ograniczonym stopniu.

Szczegółowy wykaz priorytetów mających zastosowanie do projektów z zakresu budowania potencjału będzie opublikowany na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Przyjęcie wniosku nie jest równoznaczne z przyznaniem dofinansowania w wysokości określonej przez wnioskodawcę. Wysokość wnioskowanego dofinansowania może zostać zmniejszona na podstawie przepisów finansowych mających zastosowanie w odniesieniu do akcji i wyników oceny.

Maksymalnie trzy wnioski dotyczące projektu na jedną organizację składającą wniosek uzyskają rekomendację do sfinansowania.

SPECJALNY KOMPONENT MOBILNOŚCI

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się cele podróży

Z kraju uczestniczącego w programie do kraju uczestniczącego w programie	Z kraju uczestniczącego w programie do kwalifikującego się kraju partnerskiego	Z kwalifikującego się kraju partnerskiego do kraju uczestniczącego w programie	Z kwalifikującego się kraju partnerskiego do kwalifikującego się kraju partnerskiego
Niekwalifikujące się	Kwalifikujące się	Kwalifikujące się	Kwalifikujące się

Mobilność studentów i kadry musi mieć miejsce za granicą (w kraju innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj zamieszkania studenta/członka kadry) w każdej innej organizacji partnerskiej zaangażowanej w projekt. Staże dla studentów mogą odbywać się za granicą (w kraju innym niż kraj organizacji wysyłającej i kraj, w którym student mieszka podczas studiów) w każdej odpowiedniej organizacji znajdującej się w jednym z krajów zaangażowanych w projekt.

Uprawnione kraje partnerskie	Kraje partnerskie należące do regionów 1, 2 i 3 (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” część A niniejszego przewodnika)
Uprawnione działania	<p>Mobilność studentów:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ okres studiów realizowanych za granicą w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego; lub ▪ staż (praktyka) za granicą w przedsiębiorstwie lub jakimkolwiek innym właściwym miejscu pracy. Okresy studiów realizowane za granicą mogą obejmować również czas stażu. <p>Mobilność pracowników:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ okres nauczania: działanie to pozwala pracownikom dydaktycznym instytucji szkolnictwa wyższego lub pracownikom przedsiębiorstw na prowadzenie zajęć dydaktycznych w partnerskich instytucjach szkolnictwa wyższego za granicą; ▪ okres szkolenia: działanie to zapewnia wsparcie w zakresie doskonalenia zawodowego pracowników dydaktycznych i pracowników niedydaktycznych instytucji szkolnictwa wyższego w formie: a) uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach, w tym w szkoleniach zawodowych z zakresu języków lub w szkoleniach zagranicznych (z wyłączeniem konferencji); b) praktycznego doświadczenia edukacyjnego (<i>Job Shadowing</i>) / okresów obserwacji/szkożeń w partnerskiej instytucji szkolnictwa wyższego lub w innej odpowiedniej organizacji za granicą.

<p>Uprawnieni uczestnicy</p>	<p><u>Mobilność studentów:</u></p> <p>Studenci zapisani w instytucji szkolnictwa wyższego zaangażowanej w projekt z zakresu budowania potencjału i przyjęci na studia kończące się uzyskaniem uznawanego stopnia naukowego lub innego uznawanego poświadczenia odbycia edukacji w szkole wyższej (do poziomu doktoratu włącznie). W przypadku mobilności w celu studiowania studenci muszą być przyjęci co najmniej na drugi rok studiów w ramach szkolnictwa wyższego. Powyższy warunek nie ma zastosowania do staży.</p> <p><u>Mobilność pracowników:</u></p> <p>W odniesieniu do okresów nauczania: kadra zatrudniona w instytucji szkolnictwa wyższego lub w przedsiębiorstwie zaangażowanym w projekt z zakresu budowania potencjału.</p> <p>W odniesieniu do okresów szkolenia: kadra zatrudniona w instytucji szkolnictwa wyższego zaangażowanej w projekt z zakresu budowania potencjału.</p> <p>Należy zauważyć, że studenci i kadra nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie; kryteria wyboru dotyczące udziału w działaniach w zakresie mobilności określa partnerstwo.</p>
<p>Czas trwania mobilności studentów</p>	<p>Okresy studiów: od 3¹⁰⁰ do 12 miesięcy (w tym okres stażu uzupełniającego, jeśli jest on planowany).</p> <p>Staż: od 2 do 12 miesięcy.</p> <p>Jeden student może uczestniczyć w okresach mobilności o łącznym maksymalnym czasie trwania do 12 miesięcy¹⁰¹ na każdy stopień studiów¹⁰² niezależnie od liczby i rodzajów działań w zakresie mobilności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ w trakcie studiów pierwszego stopnia (licencjat lub studia odpowiadające licencjatowi), w tym studiów o krótkim cyklu (poziomy 5 i 6 EQF); ▪ w trakcie studiów drugiego stopnia (magisterskie lub odpowiadające magisterskim – 7 poziom EQF) oraz ▪ w trakcie studiów trzeciego stopnia jako doktorant (poziom doktorancki lub 8 poziom EQF). <p>Uczestnictwo bez dofinansowania z funduszy UE jest wliczane w ten maksymalny czas trwania.</p>
<p>Czas trwania mobilności kadry</p>	<p>Mobilność pracowników: od 5 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.</p> <p>Ponadto we wszystkich przypadkach działanie w zakresie prowadzenia zajęć dydaktycznych musi obejmować co najmniej 8 godzin w tygodniu (lub w dowolnym krótszym okresie pobytu).</p>

KRYTERIA PRZYZNANIA DODATKOWEGO DOFINANSOWANIA

W ramach wniosków dotyczących projektów w odniesieniu do specjalnego działania z zakresu mobilności należy wykazać, jaka jest wartość dodana, lub przedstawić innowacyjny charakter zajęć proponowanych przez nauczycieli uczestniczących w projekcie mobilności lub proponowanych studentom uczestniczącym w projekcie mobilności. Należy wyraźnie wyjaśnić znaczenie wkładu mobilności kadry dla instytucji przyjmujących szkolnictwa wyższego i instytucji wysyłających szkolnictwa wyższego. Zarówno wysyłające, jak i przyjmujące instytucje szkolnictwa wyższego muszą przestrzegać przepisów Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego i muszą uzgodnić ustalenia dotyczące optymalnej organizacji działań w zakresie mobilności.

Specjalne akcje w zakresie mobilności będą oceniane i punktowane jako odrębny element projektów z zakresu budowania potencjału. Będą one oceniane według następujących kryteriów:

¹⁰⁰ Minimalny czas trwania okresu studiów wynosi trzy miesiące lub jeden semestr lub trymestr.

¹⁰¹ Wcześniejsze doświadczenie w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie” liczy się do 12 miesięcy na stopień studiów.

¹⁰² W programach studiów jednostopniowych, takich jak medycyna, studenci mogą być mobilni przez okres do 24 miesięcy.

<p>Jakość planu specjalnego komponentu mobilności i jego realizacji</p> <p>(maksymalnie 10 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Element z zakresu mobilności w pełni przyczynia się do osiągnięcia celów projektu i został w nich właściwie uwzględniony, w szczególności w zakresie obszarów/zagadnień tematycznych, których dotyczy projekt. Zajęcia prowadzone przez nauczycieli uczestniczących w projekcie mobilności lub dla studentów uczestniczących w projekcie mobilności stanowią wartość dodaną projektu. ▪ Wniosek zawiera przejrzyste kryteria i skuteczną procedurę identyfikacji i wyboru uczestników projektu mobilności. ▪ Środki dotyczące jakości wprowadzono zarówno w organizacji wysyłającej, jak i przyjmującej, w celu monitorowania działania w zakresie mobilności oraz podjęcia odpowiednich środków, jeżeli przewidziane początkowo wyniki nie zostaną osiągnięte. Instytucja przyjmująca oferuje swoim studentom usługi wysokiej jakości (sesja wprowadzająca, zajęcia z języka miejscowego/z lokalnej kultury, opieka dydaktyczna i pedagogiczna, pomoc w zakwaterowaniu itd.). ▪ W projekcie wykazuje się, że działania w zakresie mobilności mają pozytywny wpływ nie tylko na osoby czerpiące z nich korzyści, lecz także na instytucje kwalifikujących się krajów partnerskich, i wyjaśnia się sposób, w jaki doświadczenia związane ze skuteczną mobilnością będą uznawane i cenione na szczeblu instytucjonalnym. Uzasadnia się wyraźnie znaczenie wkładu mobilności kadry wniesionego do przyjmujących instytucji szkolnictwa wyższego w odniesieniu do studentów objętych projektem oraz do macierzystych instytucji szkolnictwa wyższego (dowartościowanie/rozpowszechnienie doświadczenia/kompetencji uzyskanych w obszarze szkolnictwa wyższego i poza nim). ▪ We wniosku opisuje się strategię skutecznego poświadczania lub uznawania efektów uczenia się uczestników i okresów mobilności, obejmującą określenie wspólnych mechanizmów uznawania i oceny wyników (w tym opracowanie systemu przeliczania ocen); wykorzystanie możliwych do przekazania punktów zaliczeniowych i suplementu do dyplomu.
---	---

Elementy aspektów mobilności, które otrzymały 5 lub mniej punktów, nie będą brane pod uwagę przy przyznawaniu finansowania.

Na etapie składania wniosku wnioskodawcy ubiegający się o przyznanie specjalnego komponentu mobilności w odniesieniu do studentów i kadry szkolnictwa wyższego będą musieli przedstawić następujące informacje:

- liczbę studentów i członków kadry, którzy mają wziąć udział w działaniach w zakresie mobilności w trakcie trwania projektu;
- średni czas trwania planowanych działań w zakresie mobilności na jednego uczestnika;
- instytucje przyjmujące i wysyłające.

Na tej podstawie i zależnie od wyników procesu oceny agencja wykonawcza przyznaje dofinansowanie w celu wsparcia określonej liczby działań w zakresie mobilności, do maksymalnej liczby działań, o jaką ubiega się wnioskodawca. W żadnym przypadku dofinansowanie nie przekroczy 80% dofinansowania przyznanego na wspólny projekt lub projekt strukturalny (z wyłączeniem komponentu mobilności).

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Współpraca regionów

Współpraca regionalna (kraje w tym samym regionie) i międzyregionalna (współpraca między różnymi regionami świata) powinna być adekwatna i uzasadniona szczegółową analizą wspólnych potrzeb i celów. Wybór krajów musi być odpowiedni i spójny z proponowanymi celami, w szczególności w odniesieniu do krajów z różnych regionów. Współpraca międzyregionalna jest możliwa w projektach wielonarodowych, pod warunkiem że temat wniosku wymieniono, jako priorytet regionalny lub krajowy (w stosownych przypadkach) w odniesieniu do wszystkich zainteresowanych kwalifikujących się krajów partnerskich.

Wpływ i rozpowszechnianie

Oczekuje się, że projekty z zakresu budowania potencjału będą miały długoterminowy strukturalny wpływ na

systemy, organizacje/instytucje i osoby w kwalifikujących się krajach partnerskich. W ramach projektów należy przedstawić ich innowacyjny charakter, wpływ i trwałość ich wyników oraz sposób, w jaki zamierza się utrzymać lub poprawić efekty po zakończeniu projektu. W stosownych przypadkach należy wykazać, że projekty bazują na wynikach poprzednich projektów finansowanych przez UE, takich jak te w ramach poprzednich programów Alfa, Edulink, Erasmus Mundus i Tempus. W każdym wniosku należy przedstawić sposób, w jaki wyniki projektu byłyby rozpowszechniane w stosownych grupach docelowych. Wnioski dotyczące projektów strukturalnych mających na celu głównie wywarcie wpływu na szczeblu instytucjonalnym, bez wykazania, że projekt będzie miał ogólnokrajowy wpływ, nie zostaną wybrane.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA (WSPÓLNYCH I STRUKTURALNYCH) PROJEKTÓW Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Wsparcie finansowe na rzecz projektów Erasmus+ z zakresu budowania potencjału opiera się na szacunkowym budżecie łączącym koszty jednostkowe i koszty rzeczywiste.

W ramach projektów z zakresu budowania potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego ponoszonych jest szereg różnych kosztów, w tym koszty wynagrodzeń, koszty podróży i koszty pobytu, koszty sprzętu, koszty podwykonawstwa, koszty rozpowszechniania informacji, publikowania, tłumaczeń, koszty ogólne itd.

Termin „dofinansowanie” dotyczy kwoty finansowania, o którą można zwrócić się w ramach programu, stanowiącą wkład finansowy Unii Europejskiej w projekt, i nie należy go mylić z kosztami całkowitymi projektu obejmującymi również współfinansowanie z instytucji partnerskich i przez zewnętrzne zainteresowane strony.

Dofinansowanie UE projektu należy uznać za wkład pokrywający część kosztów faktycznych poniesionych przez instytucje partnerskie w związku z podejmowanymi działaniami przewidzianymi we wniosku/projekcie. Uczestnictwo w projekcie z zakresu budowania potencjału koniecznie wymaga współfinansowania ze strony instytucji będących beneficjentami. W związku z tym partnerzy projektu muszą oszacować kwotę współfinansowania na samym początku, w okresie opracowywania wniosku.

Zasadę współfinansowania uwzględniono przy określaniu podejścia dotyczącego finansowania, a w szczególności przy określaniu poziomu kosztów jednostkowych stosowanych do obliczania budżetu/kwoty dofinansowania projektu. W rezultacie wnioskodawcy i beneficjenci będą musieli przedstawić szczegółowe informacje na temat współfinansowania udostępnione do celów informacyjnych i do celów przejrzystości. Uzasadnienie wydatków i przedstawienia dokumentów potwierdzających nie będzie wymagane.

Mimo że realizacja projektu może wymagać innych rodzajów wydatków (takich jak koszty rozpowszechniania, publikowania, tłumaczenia, jeżeli nie podlegają podwykonawstwu, koszty ogólne), wydatki te nie będą uwzględniane przy obliczaniu proponowanego dofinansowania. W rezultacie będą one musiały zostać pokryte w ramach współfinansowania.

Sprawozdawczość finansowa dotycząca pozycji budżetowych opartych na kosztach jednostkowych (wkład w koszty kadrowe, koszty podróży i koszty pobytu) będzie bazować na zasadzie „zdarzenia powodującego”. Beneficjenci będą musieli wykazać, że działania rzeczywiście zrealizowano poprawnie i osiągnięto rezultaty, nie będą jednak zobowiązani do składania sprawozdań na temat wykorzystania funduszy. W rezultacie, po spełnieniu wymogów dotyczących działań i osiągnięć, beneficjenci będą mieli możliwość elastycznego zarządzania funduszami przyznanymi na pokrycie wydatków niezbędnych do realizacji projektu.

Sprawozdawczość finansowa dotycząca pozycji budżetowych opartych na kosztach rzeczywistych (sprzęt i podwykonawstwo) będzie bazować na wydatkach rzeczywiście poniesionych, które wymagają należytego udokumentowania (zob. poniżej).

Proponowane dofinansowanie nigdy nie przekroczy kwoty dofinansowania, o którą się wnioskuje, i będzie zależne od:

- kwoty dofinansowania, o jaką ubiega się wnioskodawca, kwalifikowalności działań i opłacalności projektu;
- całkowitego budżetu przeznaczanego na projekty z zakresu budowania potencjału.

Partnerzy muszą uzgodnić szczegółowe warunki dotyczące realizacji projektu pod względem finansowym, które należy sformalizować poprzez zawarcie umowy o partnerstwie podpisanej na początku realizacji projektu.

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Minimalna kwota dofinansowania UE w odniesieniu do projektów wspólnych i strukturalnych: 500 000 EUR
Maksymalna kwota dofinansowania UE w odniesieniu do projektów wspólnych i strukturalnych: 1 000 000 EUR

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota / górny pułap		Zasada alokacji	
Koszty kadrowe	Wkład w koszty wynagrodzenia pracowników wykonujących zadania bezpośrednio konieczne dla osiągnięcia celów projektu	Koszty jednostkowe	B4.1	na zaangażowaną osobę zarządzającą na dzień pracy przy projekcie	Maksymalnie 40% łącznej kwoty dofinansowania	Warunek: wnioskodawcy będą musieli uzasadnić rodzaj i wysokość zasobów potrzebnych w związku z realizacją proponowanych działań i osiąganiem wyników. Zapewnia się wkład, pod warunkiem że wynagrodzenie za wykonanie tych samych zadań jest wypłacane tylko raz.
			B4.2	na zaangażowanego w projekt naukowca/nauczyciela/osobę prowadzącą szkolenie na dzień pracy przy projekcie		
			B4.3	na zaangażowanego w projekt technika na dzień pracy przy projekcie		
			B4.4	na zaangażowanego w projekt pracownika administracyjnego na dzień pracy przy projekcie		
Koszty podróży	Wkład w koszty podróży studentów i kadry zaangażowanych w projekt z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem (w tym opłata wizowa i powiązane obowiązkowe ubezpieczenie, ubezpieczenie na czas podróży i koszty rezygnacji, jeżeli jest ona uzasadniona). Działania i związane z nimi podróże muszą odbywać się w krajach objętych projektem. Agencja musi zaakceptować każdy wyjątek od tej zasady. Szczegółowy wykaz kwalifikujących się działań znajduje się w załączniku I do niniejszego przewodnika.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika		Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ¹⁰³ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika			
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika			
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika			
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika			

¹⁰³ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika		pomoże opłacić podróż w obie strony ¹⁰⁴ . Wsparcie finansowe będzie udzielane jedynie w odniesieniu do podróży bezpośrednio związanych z osiągnięciem celów projektu.
Koszty pobytu	Koszty utrzymania, zakwaterowania, transportu lokalnego i publicznego, takiego jak autobus i taksówka, indywidualnego lub nieobowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.	Koszty jednostkowe	Kadra	do 14. dnia działania: 120 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 70 EUR na dzień na uczestnika + od 61. dnia działania oraz do 12 miesięcy: 50 EUR na dzień na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestników.
			Studenci	do 14. dnia działania: 55 EUR na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: 40 EUR na dzień na uczestnika.	
Sprzęt	Wkład na zakup sprzętu niezbędnego do realizacji projektu. Wsparcie zapewnia się tylko w odniesieniu do sprzętu zakupionego na rzecz instytucji szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych – maksymalnie 30% łącznej kwoty dofinansowania		Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie tych kosztów należy uzasadnić w formularzu wniosku.
Podwykonawstwo	Udział w kosztach podwykonawstwa niezbędnych do realizacji projektu, w tym, w szczególności, w kosztach związanych z obowiązkowymi audytami finansowymi (zaświadczenie audytora) oraz w kosztach związanych z dowolną zewnętrzną procedurą zapewnienia jakości.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych – maksymalnie 10% łącznej kwoty dofinansowania		Zlecenie podwykonawstwa organom zewnętrznym powinno być sporadyczne. Konsorcjum powinno posiadać szczególne kompetencje i

¹⁰⁴ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

	Podwykonawstwo w odniesieniu do zadań związanych z zarządzaniem projektami nie kwalifikuje się do dofinansowania.			fachową wiedzę praktyczną wymagane do osiągnięcia celów projektu i określające strukturę konsorcjum.
--	---	--	--	--

TABELA A – KOSZTY WYNAGRODZEŃ (KWOTY W EUR NA DZIEŃ) W KRAJACH UCZESTNICZĄCYCH W PROGRAMIE

Kategoria pracowników, jaką należy stosować, będzie zależeć od pracy, jaka ma być wykonana w ramach projektu, a nie od statusu lub stanowiska osoby fizycznej. Innymi słowy, koszty wynagrodzeń związane na przykład z zadaniami administracyjnymi podejmowanymi przez nauczyciela akademickiego powinny być naliczane w ramach kategorii „Pracownik administracji”. Faktyczne warunki wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w projekt zostaną wspólnie określone przez organizacje zaangażowane w projekt i zatwierdzone przez osoby zarządzające odpowiedzialne za zatrudnianie tych pracowników oraz zostaną włączone do umowy o partnerstwie podpisywanej przez partnerów na początku projektu. W przypadku nieprzeprowadzenia tych działań obowiązywała będzie zwykła polityka wynagrodzeń danej organizacji. Koszty jednostkowe wykorzystane do obliczenia kwoty dofinansowania będą kosztami kraju, w którym zatrudniony jest członek kadry, niezależnie od tego, gdzie wykonywane będą zadania (tj. członek kadry organizacji kraju A pracujący (częściowo) w kraju B będzie uwzględniany w kosztach jednostkowych kraju A).

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/ naukowiec / osoba pracująca z młodzieżą	Technik	Pracownik administracji¹⁰⁵
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Dania, Irlandia, Luksemburg, Holandia, Austria, Szwecja, Liechtenstein, Norwegia	294	241	190	157
Belgia, Niemcy, Francja, Włochy, Finlandia, Wielka Brytania, Islandia	280	214	162	131
Czechy, Grecja, Hiszpania, Cypr, Malta, Portugalia, Słowenia	164	137	102	78
Bułgaria, Estonia, Chorwacja, Łotwa, Litwa, Węgry, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii, Turcja	88	74	55	39

¹⁰⁵ Studenci mogą pracować w ramach projektu, a ich wynagrodzenie może być wypłacane z kosztów kadrowych (pracowników administracji), pod warunkiem że podpisali z instytucją będącą członkiem konsorcjum umowę o pracę.

TABELA B – KOSZTY WYNAGRODZEŃ (KWOTY W EURO NA DZIEŃ) W KRAJACH PARTNERSKICH

Kategoria pracowników, jaką należy stosować, będzie zależeć od pracy, jaka ma być wykonana w ramach projektu, a nie od statusu lub stanowiska osoby fizycznej. Innymi słowy, koszty wynagrodzeń związane na przykład z zadaniami administracyjnymi podejmowanymi przez nauczyciela akademickiego powinny być naliczane w ramach kategorii „Pracownik administracji”. Faktyczne warunki wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w projekt zostaną wspólnie określone przez organizacje zaangażowane w projekt i zatwierdzone przez osoby zarządzające odpowiedzialne za zatrudnianie tych pracowników oraz zostaną włączone do umowy o partnerstwie podpisywanej przez partnerów na początku projektu. W przypadku nieprzeprowadzenia tych działań obowiązywała będzie zwykła polityka wynagrodzeń danej organizacji. Koszty jednostkowe wykorzystane do obliczenia kwoty dofinansowania będą kosztami kraju, w którym zatrudniony jest członek kadry, niezależnie od tego, gdzie wykonywane będą zadania (tj. członek kadry organizacji kraju A pracujący (częściowo) w kraju B będzie uwzględniany w kosztach jednostkowych kraju A).

	Osoba zarządzająca	Nauczyciel/ osoba prowadząca szkolenie/naukowiec /	Technik	Pracownik administracji¹⁰⁶
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Izrael	166	132	102	92
Albania, Argentyna, Bośnia i Hercegowina, Brazylia, Chile, Czarnogóra, Kolumbia, Kosovo ¹⁰⁷ , Liban, Libia, Meksyk, Peru, Serbia, Tajlandia, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Urugwaj, Wenezuela	108	80	57	45
Afganistan, Azerbejdżan, Boliwia, Chiny, Ekwador, Gruzja, Gwatemala, Irak, Iran, Jordania, Kazachstan, Kostaryka, Maroko, Palestyna ¹⁰⁸ , Panama, Paragwaj, Republika Południowej Afryki, Salwador	77	57	40	32
Algieria, Armenia, Bangladesz, Bhutan, Białoruś, Egipt, Filipiny, Honduras, Indie, Indonezja, Jemen, Kambodża, Kirgistan, Kuba, KRLD, Laos, Malediwy, Maleszja, Mjanma/Birma, Mołdawia, Mongolia, Nepal, Nikaragua, Pakistan, Sri Lanka, Syria, Tadżykistan, Tunezja, Turkmenistan, Uzbekistan, Wietnam	47	33	22	17

¹⁰⁶ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹⁰⁷ Studenci mogą pracować w ramach projektu, a ich wynagrodzenie może być wypłacane z kosztów kadrowych (pracowników administracji), pod warunkiem że podpisali z instytucją będącą członkiem konsorcjum umowę o pracę.

¹⁰⁸ Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

ZASADY FINANSOWANIA W ODNIESIENIU DO SPECJALNEGO KOMPONENTU MOBILNOŚCI

W odniesieniu do specjalnego komponentu mobilności w zainteresowanych krajach partnerskich (region 1, 2 i 3), oprócz podstawowego budżetu, może zostać przyznany dodatkowy budżet przeznaczony na mobilność studentów i pracowników. Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

**Maksymalna kwota dofinansowania UE w odniesieniu do specjalnego komponentu mobilności:
do 80% całej kwoty dofinansowania UE przyznanego na projekt wspólny lub strukturalny (wyłączając aspekt mobilności).**

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota / górny pułap	Zasada alokacji
Koszty podróży (studenci i pracownicy)	<p>Wkład w koszty podróży studentów i kadry zaangażowanych w projekt z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem (w tym opłata wizowa i powiązane obowiązkowe ubezpieczenie, ubezpieczenie na czas podróży i koszty rezygnacji, jeżeli jest ona uzasadniona). Działania i związane z nimi podróże muszą odbywać się w krajach objętych projektem. Agencja musi wyrazić zgodę na każdy wyjątek od tej zasady. Szczegółowy wykaz kwalifikujących się działań znajduje się w załączniku I do niniejszego przewodnika.</p>	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	<p>Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+¹⁰⁹. Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony¹¹⁰. Wsparcie finansowe będzie udzielane jedynie w odniesieniu do podróży bezpośrednio związanych z osiągnięciem celów projektu.</p>
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących ponad 8 000 km: 1 100 EUR na uczestnika	

¹⁰⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

¹¹⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Koszty utrzymania	Koszty utrzymania, zakwaterowania, transportu lokalnego i publicznego, takiego jak autobus i taksówka, indywidualnego lub nieobowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego.	Koszty jednostkowe	Studenci	Studenci z krajów partnerskich: <input type="text" value="B5.1"/> na miesiąc na uczestnika. Studenci z krajów uczestniczących w programie: <input type="text" value="B5.2"/> na miesiąc na uczestnika.	W zależności od długości pobytu uczestnika.
			Kadra	do 14. dnia działania: <input type="text" value="B6.1"/> lub <input type="text" value="B6.3"/> na dzień na uczestnika + od 15. do 60. dnia działania: <input type="text" value="B6.2"/> lub <input type="text" value="B6.4"/> na dzień na uczestnika	

TABELA 1 – KOSZTY UTRZYMANIA STUDENTÓW (KWOTY W EURO NA MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraj przyjmujący	Studenci z krajów partnerskich	Studenci z krajów uczestniczących w programie
	Kwota (na miesiąc)	Kwota (na miesiąc)
	B5.1	B5.2
Austria, Dania, Finlandia, Francja, Irlandia, Liechtenstein, Norwegia, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy	850	Niekwalifikująca się
Belgia, Czechy, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Cypr, Luksemburg, Holandia, Portugalia, Słowenia, Islandia, Turcja	800	Niekwalifikująca się
Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Malta, Polska, Rumunia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	750	Niekwalifikująca się
Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo ¹¹¹ i Serbia Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe, Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Palestyna ¹¹² , Syria, Tunezja	750	650
Wszystkie inne kraje partnerskie	Niekwalifikująca się	Niekwalifikująca się

¹¹¹ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹¹² Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

TABELA 2 – KOSZTY UTRZYMANIA PRACOWNIKÓW (KWOTY W EURO NA MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraj przyjmujący	Kadra z krajów partnerskich		Kadra z krajów uczestniczących w programie	
	Kwota (na dzień)		Kwota (na dzień)	
	B6.1	B6.2	B6.3	B6.4
Dania, Irlandia, Holandia, Szwecja, Wielka Brytania	160	112	Niekwalifikująca się	
Austria, Belgia, Bułgaria, Cypr, Czechy, Finlandia, Francja, Grecja, Islandia, Liechtenstein, Luksemburg, Norwegia, Polska, Rumunia, Turcja, Węgry, Włochy	140	98	Niekwalifikująca się	
Niemcy, Hiszpania, Łotwa, Malta, Portugalia, Słowacja, była jugosłowiańska republika Macedonii	120	84	Niekwalifikująca się	
Estonia, Chorwacja, Litwa, Słowenia	100	70	Niekwalifikująca się	
Albania, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Kosowo ¹¹³ i Serbia Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia, terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe Algieria, Egipt, Izrael, Jordania, Liban, Libia, Maroko, Palestyna ¹¹⁴ , Syria, Tunezja	100	70	160	112
Wszystkie inne kraje partnerskie	Niekwalifikująca się		Niekwalifikująca się	

¹¹³ Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

¹¹⁴ Użycie tej nazwy nie stanowi uznania państwa Palestyny i nie narusza indywidualnego stanowiska państw członkowskich w tej kwestii.

BUDOWANIE POTENCJAŁU W DZIEDZINIE MŁODZIEŻY

JAKIE SĄ CELE PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty z zakresu budowania potencjału młodzieży mają na celu:

- wspieranie współpracy i wymian w dziedzinie młodzieży między krajami uczestniczącymi w programie i krajami partnerskimi z różnych regionów¹¹⁵ świata;
- poprawę jakości i uznawalności pracy z młodzieżą, pozaformalnego uczenia się i wolontariatu w krajach partnerskich oraz zwiększenie ich synergii i komplementarności z innymi systemami kształcenia, rynkiem pracy i społeczeństwem;
- wspieranie opracowywania, testowania oraz inicjowania systemów i programów mobilności edukacyjnej w zakresie pozaformalnego uczenia się na poziomie regionalnym (tj. w obrębie regionów świata i między tymi regionami);
- propagowanie transnarodowej mobilności w zakresie pozaformalnego uczenia się między krajami uczestniczącymi w programie i krajami partnerskimi, w szczególności ukierunkowanej na osoby młode o mniejszych szansach, aby podnieść poziom kompetencji uczestników i wspierać ich aktywny udział w życiu społecznym.

CZYM JEST PROJEKT Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Projekty z zakresu budowania potencjału są transnarodowymi projektami współpracy, które opierają się na wielostronnych partnerstwach między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach uczestniczących w programie i krajach partnerskich. Mogą one również angażować organizacje prowadzące działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz w innych sektorach społeczno-ekonomicznych.

Na podstawie zasięgu geograficznego można wyróżnić dwa rodzaje projektów z zakresu budowania potencjału:

- Projekty z zakresu budowania potencjału między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach uczestniczących w programie oraz w krajach partnerskich z regionów 5-13, zob. sekcja „Kwalifikujące się kraje” w części A niniejszego przewodnika.

Projekty przedstawione przez organizacje z krajów uczestniczących w programie mają na celu zwiększenie możliwości organizacji poprzez realizację działań z zakresu budowania potencjału oraz mogą obejmować działania dotyczące mobilności, o ile wnoszą one wartość dodaną w realizację celów projektu.

- Projekty z zakresu budowania potencjału między organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinie młodzieży w krajach uczestniczących w programie oraz w krajach partnerskich z regionu 1 (projekty „Okno dla młodzieży z Bałkanów Zachodnich”), zob. sekcja „Kwalifikujące się kraje” w części A niniejszego przewodnika.

Projekty przedstawione przez organizacje z krajów Bałkanów Zachodnich mają na celu zwiększenie możliwości organizacji poprzez realizację działań w zakresie mobilności, ewentualnie uzupełnionych działaniami w zakresie budowania potencjału.

Projekty te są finansowane z dodatkowych funduszy UE przeznaczonych na program Erasmus+ w celu zwiększenia współpracy z organizacjami z Bałkanów Zachodnich i określane są mianem projektów „Okno dla młodzieży z Bałkanów Zachodnich”.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA PROJEKT Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W ramach projektów z zakresu budowania potencjału powinno się prowadzić działania, które:

- promują współpracę strategiczną między organizacjami młodzieżowymi z jednej strony, a organami publicznymi w krajach partnerskich z drugiej;
- promują współpracę między organizacjami młodzieżowymi i organizacjami prowadzącymi działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz z przedstawicielami biznesu i rynku pracy;
- zwiększają zdolności rad młodzieży, platform młodzieżowych oraz lokalnych, regionalnych i krajowych organów zajmujących się młodzieżą w krajach partnerskich;
- zwiększają zdolność w zakresie zarządzania, kierowania, innowacyjności oraz umiędzynarodawiania organizacji młodzieżowych w krajach partnerskich;
- polegają na inicjowaniu, testowaniu i wdrażaniu praktyk w zakresie pracy z młodzieżą, takich jak:
  - narzędzia i metody na rzecz rozwoju społeczno-zawodowego osób pracujących z młodzieżą i

¹¹⁵ W ramach tej akcji region definiuje się jako grupę państw należących do określonego makroobszaru geograficznego.

- o prowadzących szkolenia;
- o nieformalne metody uczenia się, w szczególności metody promujące nabywanie/doskonalenie kompetencji, w tym umiejętności korzystania z mediów;
- oferują nowe formy systemów szkoleń praktycznych i symulacji autentycznych przypadków w społeczeństwie; nowe formy pracy z młodzieżą, w szczególności strategiczne korzystanie z otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz lepsze wykorzystanie potencjału ICT;
- promują współpracę, tworzenie sieci kontaktów i działań w ramach partnerskiego uczenia się wspierających skuteczne zarządzanie, umiędzynarodawianie i przywództwo organizacji zajmujących się pracą z młodzieżą.

W ramach projektu z zakresu budowania potencjału można realizować następujące działania:

Działania w zakresie budowania potencjału

- działania promujące dialog polityczny, współpracę, tworzenie sieci kontaktów i wymianę praktyk w dziedzinie młodzieży, takie jak konferencje, warsztaty i spotkania;
- wydarzenia dla młodzieży na dużą skalę (maksymalny czas trwania 2 dni);
- kampanie informacyjne i kampanie mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy;
- opracowywanie narzędzi informacyjnych, komunikacyjnych i medialnych;
- opracowywanie metod, narzędzi i materiałów do pracy z młodzieżą oraz programów nauczania, modułów szkoleniowych i instrumentów dokumentacji, takich jak Youthpass, w zakresie pracy z młodzieżą;
- tworzenie nowych form pracy z młodzieżą i zapewniania szkoleń i wsparcia, w szczególności poprzez materiały otwartych i elastycznych form uczenia się, wirtualną współpracę oraz otwarte zasoby edukacyjne (OER).

Działania w zakresie mobilności:

- Wymiany młodzieży¹¹⁶ między krajami uczestniczącymi w programie i kwalifikującymi się krajami partnerskimi;
- Wolontariat europejski¹¹⁷ z kwalifikujących się krajów partnerskich lub do tych krajów;
- Mobilność osób pracujących z młodzieżą¹¹⁸ między krajami uczestniczącymi w programie i kwalifikującymi się krajami partnerskimi.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE ZAANGAŻOWANE W PROJEKT BUDOWANIA POTENCJAŁU?

W projekt budowania potencjału zaangażowani są:

- wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator: 1) ponosi odpowiedzialność finansową i prawną za cały projekt wobec agencji wykonawczej; 2) koordynuje projekt we współpracy z wszystkimi innymi partnerami zaangażowanymi w jego realizację; 3) otrzymuje wsparcie finansowe z programu Erasmus+ i odpowiada za rozdzielenie środków wśród partnerów zaangażowanych w realizację projektu;
- partnerzy: organizacje aktywnie uczestniczące w przygotowaniach, realizacji i ocenie projektu budowania potencjału.

Jeżeli w ramach projektu przewiduje się realizację wymian młodzieży, wolontariatu europejskiego lub działań w zakresie mobilności osób pracujących z młodzieżą, organizacje uczestniczące zaangażowane w te działania podejmują się następujących ról i zadań:

- organizacja wysyłająca: odpowiada za wysyłanie osób młodych za granicę (obejmuje to: dokonywanie praktycznych ustaleń; przygotowanie uczestników przed wyjazdem; zapewnianie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu);
- organizacja przyjmująca: odpowiada za zorganizowanie działania w swoim kraju, opracowanie programu działań dla uczestników we współpracy z uczestnikami i organizacjami partnerskimi, zapewnienie wsparcia uczestnikom na wszystkich etapach projektu.

¹¹⁶ Szczegółowy opis tego działania można znaleźć w sekcji „Akcja 1: projekt mobilności osób młodych i osób pracujących z młodzieżą” w części B niniejszego przewodnika.

¹¹⁷ Jak wyżej.

¹¹⁸ Jak wyżej.

Ponadto udział wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego musi być dla nich nieodpłatny, z wyjątkiem ewentualnego wkładu w koszty podróży (jeżeli dofinansowanie w ramach Erasmus+ nie pokrywa w pełni tych kosztów) i dodatkowych kosztów niepowiązanych z realizacją działania. Podstawowe koszty udziału wolontariuszy w działaniu w ramach wolontariatu europejskiego pokrywa się z dofinansowania w ramach programu Erasmus+ lub z innych środków przeznaczonych przez organizacje uczestniczące.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU BUDOWANIA POTENCJAŁU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wniosek dotyczący projektu budowania potencjału, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kwalifikujące się organizacje uczestniczące</p>	<p>Organizacją uczestniczącą może być każda organizacja publiczna lub prywatna, ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w jednym z kwalifikujących się krajów partnerskich (zob. sekcja „Czym jest projekt z zakresu budowania potencjału” powyżej).</p> <p>Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa (w tym europejskie młodzieżowe organizacje pozarządowe); ▪ krajowa rada młodzieży; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ szkoła/institut/centrum edukacyjne (na dowolnym poziomie, począwszy od kształcenia na poziomie przedszkolnym, a skończywszy na poziomie średnim II stopnia, w tym również kształcenie zawodowe i edukacja dorosłych); ▪ publiczne lub prywatne małe, średnie lub duże przedsiębiorstwo (w tym przedsiębiorstwa społeczne); ▪ partner społeczny lub inny przedstawiciel danego zawodu, w tym izby handlowe, stowarzyszenia rzemieślnicze/zawodowe i związki zawodowe; ▪ instytucja szkolnictwa wyższego; ▪ instytut badawczy; ▪ fundacja; ▪ międzybranżowe centrum szkoleń; ▪ organizacja kulturalna, biblioteka, muzeum; ▪ organ zapewniający doradztwo zawodowe i usługi informacyjne. <p>Organizacje z kwalifikujących się krajów partnerskich mogą uczestniczyć w projekcie wyłącznie w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców).</p>
<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Wszelkie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacje niekomercyjne, stowarzyszenia, organizacje pozarządowe (w tym europejskie młodzieżowe organizacje pozarządowe); ▪ krajowa rada młodzieży; ▪ organy publiczne na szczeblu lokalnym, regionalnym lub krajowym <p>ustanowione w kraju uczestniczącym w programie mogą składać wnioski w imieniu wszystkich organizacji zaangażowanych w realizację projektu. Inne rodzaje organizacji mogą być zaangażowane w realizację projektu wyłącznie w charakterze partnerów.</p> <p>Wyjątek: w odniesieniu do projektów „Okno dla młodzieży z Bałkanów Zachodnich”, podmiot składający wniosek musi być ustanowiony w kraju Bałkanów Zachodnich.</p> <p>Wnioskodawcy muszą – w określonym terminie składania wniosków dotyczących projektów – posiadać legalnie zarejestrowaną działalność przez co najmniej jeden rok.</p>
<p>Liczba i profil organizacji uczestniczących</p>	<p>Projekty z zakresu budowania potencjału mają wymiar transnarodowy i angażują co najmniej 3 organizacje uczestniczące z 3 różnych krajów, spośród których przynajmniej jedno jest krajem uczestniczącym w programie, a jedno jest kwalifikującym się krajem partnerskim.</p>

Czas trwania projektu	Od 9 miesięcy do 2 lat. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do: <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 3 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 października tego samego roku a dniem 28 lutego następnego roku; ▪ dnia 2 września do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 marca a dniem 31 lipca następnego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.
Inne kryteria	W wyznaczonym terminie ten sam wnioskodawca może złożyć tylko jeden wniosek dotyczący projektu. Projekty „Okno dla młodzieży z Bałkanów Zachodnich” muszą obejmować co najmniej jedno działanie z zakresu mobilności. Do formularza wniosku musi zostać załączony harmonogram dla każdego działania planowanego w ramach projektu.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WYMIANY MŁODZIEŻY

Czas trwania działania	Od 5 do 21 dni, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących.
Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 13 do 30 lat ¹¹⁹ mieszkające w krajach będących siedzibą organizacji wysyłającej i przyjmującej.
Liczba uczestników	Co najmniej 16 i maksymalnie 60 uczestników (nie uwzględniając liderów grupy). Co najmniej 4 uczestników na grupę (nie uwzględniając liderów grupy). Każda grupa krajowa musi posiadać co najmniej jednego lidera grupy. Jest to osoba dorosła, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Akredytacja	Wszystkie organizacje ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą posiadać ważną akredytację wolontariatu europejskiego (aby uzyskać więcej informacji, należy zapoznać się z sekcją dotyczącą wolontariatu europejskiego w załączniku I do niniejszego przewodnika).
Czas trwania działania	Od 2 do 12 miesięcy.
Miejsce (miejsca) działania	Wolontariusz z kraju uczestniczącego w programie musi prowadzić działania w jednym z krajów partnerskich objętych projektem. Wolontariusz z kwalifikującego się kraju partnerskiego musi prowadzić działania w jednym z krajów uczestniczących w programie objętych projektem.

¹¹⁹Należy również wziąć pod uwagę:

dolny limit wieku - do dnia rozpoczęcia działania uczestnicy muszą osiągnąć wiek minimalny;
górnny limit wieku - w dniu złożenia wniosku uczestnicy nie mogą przekroczyć wskazanego maksymalnego wieku.

Kwalifikujący się uczestnicy	Osoby młode w wieku od 17 do 30 lat ¹²⁰ mieszkające w kraju będącym siedzibą organizacji wysyłającej. Wolontariusz może wziąć udział tylko w jednym wolontariacie europejskim. Wyjątek: wolontariusze, którzy realizowali działanie w zakresie wolontariatu europejskiego w ramach Akcji 1, które trwały maksymalnie 2 miesiące, mogą wziąć udział w dodatkowym wolontariacie europejskim.
Liczba uczestników	Maksymalnie 30 wolontariuszy na cały projekt budowania potencjału.

DODATKOWE KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI W ODNIESIENIU DO MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Czas trwania działania	Od 5 dni do 2 miesięcy, z wyłączeniem czasu podróży.
Miejsce (miejsca) działania	Działanie musi być realizowane w kraju jednej z organizacji uczestniczących.
Kwalifikujący się uczestnicy	Brak ograniczeń wiekowych. Uczestnicy muszą mieszkać w kraju będącym siedzibą ich organizacji wysyłającej lub przyjmującej.
Liczba uczestników	Maksymalnie 50 uczestników (w tym, w razie potrzeby, osoby prowadzące szkolenia i osoby wspomagające proces kształcenia) w każdym działaniu zaplanowanym w ramach projektu.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

¹²⁰ Zob. powyższa uwaga.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekt będzie oceniany według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do celów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele projektu budowania potencjału”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy przeprowadzone już przez organizacje uczestniczące; - projekt angażuje osoby młode o mniejszych szansach.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednie etapy przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania. ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość proponowanych metod uczenia się pozaformalnego. ▪ Jakość ustaleń dotyczących uznawania i poświadczania efektów uczenia się uczestników oraz spójnego stosowania unijnych narzędzi przejrzystości i uznawalności. ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia wysokiej jakości realizacji projektu, ukończenia jej w terminie i zgodnie z przewidywanym budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest racjonalny pod względem kosztów i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie. <p>Jeżeli w projekcie przewiduje się działania dotyczące mobilności:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań dotyczących mobilności lub angażowania ich w takie działania.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących. ▪ Istnienie skutecznych mechanizmów koordynacji i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub międzynarodowym. ▪ Jakość planu rozpowszechniania rezultatów: stosowność i jakość środków mających na celu wymianę rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie otwartych licencji, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania rezultatów po całkowitym wykorzystaniu dofinansowania UE.
--	---

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. przynajmniej 10 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie”; 15 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalne dofinansowanie projektu z zakresu budowania potencjału wynosi:	150 000 EUR
--	--------------------

Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie budowania potencjału w ramach projektu (z wyłączeniem działań z zakresu mobilności), w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty technologii informacyjno-komunikacyjnych; ▪ spotkania w ramach projektów transnarodowych między partnerami projektu w celach związanych z realizacją i koordynacją, konferencje i wydarzenia dla młodzieży na dużą skalę: <ul style="list-style-type: none"> ○ koszty podróży, ○ koszty wyżywienia i zakwaterowania, w tym koszty transportu, ○ koszty związane z wiza i koszty ubezpieczenia, ○ koszty wynajmu pomieszczeń, w których mają się odbywać spotkania, konferencje i inne wydarzenia, ○ koszty tłumaczeń ustnych, ○ koszty prelegentów zewnętrznych; ▪ koszty związane z rezultatami pracy intelektualnej i rozpowszechnianiem wyników projektów: <ul style="list-style-type: none"> ○ koszty produkcji, ○ koszty tłumaczenia, ○ koszty rozpowszechniania lub koszty związane z przekazywaniem informacji; ▪ koszty związane z językowym, międzykulturowym i zadaniowym przygotowaniem uczestników działań dotyczących mobilności. <p>Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące</p>	Koszty rzeczywiste	Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

	ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu).			
--	--	--	--	--

A) ZASADY FINANSOWANIA WYMIAN MŁODZIEŻY ODBYWAJĄCYCH SIĘ W RAMACH PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ¹²¹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ¹²² .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 80 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 170 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 270 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 400 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 620 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 830 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu.	Koszty jednostkowe	B4.1 na dzień działania na uczestnika ¹²³	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

¹²¹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

¹²² Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

¹²³ W TYM LIDERZY GRUPY I OSOBY TOWARZYSZĄCE.

Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami oraz osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczyste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty związane ze wsparciem uczestnictwa osób młodych o mniejszych szansach (z wyjątkiem kosztów podróży i utrzymania uczestników). Koszty wiza i związane z otrzymaniem wiza, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Koszty rzeczyste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.

B) ZASADY FINANSOWANIA WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO ODBYWAJĄCEGO SIĘ W RAMACH PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ¹²⁴ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	

¹²⁴ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ¹²⁵ .
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu.	Koszty jednostkowe	B4.3 na miesiąc na jednego wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie indywidualne	„Kieszonkowe” dla wolontariusza na dodatkowe wydatki osobiste.	Koszty jednostkowe	B4.4 na miesiąc na jednego wolontariusza	W zależności od długości pobytu uczestnika.
Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty utrzymania osób towarzyszących i koszty związane z podróżą, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż”. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczyste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty związane z dodatkową opieką mentora, osobami towarzyszącymi (z wyłączeniem kosztów ich podróży) i szczególnymi przygotowaniem w przypadku udziału osób młodych o mniejszych szansach. Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Koszty rzeczyste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.

¹²⁵ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

C) ZASADY FINANSOWANIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ ODBYWAJĄCYCH SIĘ W RAMACH PROJEKTU Z ZAKRESU BUDOWANIA POTENCJAŁU (FINANSOWANIE OPCJONALNE)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ¹²⁶ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ¹²⁷ .
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika ¹²⁸	
Wsparcie organizacyjne	Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań w zakresie mobilności w ramach projektu.	Koszty jednostkowe	84.2 na uczestnika na dzień działania maksymalnie 1 100 EUR na uczestnika	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

¹²⁶ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

¹²⁷ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

¹²⁸ W TYM OSOBY PROWADZĄCE SZKOLENIE, OSOBY WSPOMAGAJĄCE PROCES KSZTAŁCENIA I OSOBY TOWARZYSZĄCE.

Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami	Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów związanych ze specjalnymi potrzebami należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.
Koszty nadzwyczajne	Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia.	Koszty rzeczywiste	100% kosztów kwalifikowalnych	Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów nadzwyczajnych należy koniecznie uzasadnić w formularzu wniosku.

D) WSPARCIE ORGANIZACYJNE I INDYWIDUALNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ/MIESIĄC)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie w zakresie mobilności.

	Wsparcie organizacyjne			Wsparcie indywidualne
	Wymiany młodzieży (euro na dzień)	Mobilność osób pracujących z młodzieżą (euro na dzień)	Wolontariat europejski (euro na miesiąc)	
	B4.1	B4.2	B4.3	B4.4
Belgia	37	65	590	110
Bułgaria	32	53	500	70
Czechy	32	54	490	90
Dania	40	72	630	145
Niemcy	33	58	520	110
Estonia	33	56	520	85
Irlandia	39	74	610	125
Grecja	38	71	610	100
Hiszpania	34	61	530	105
Francja	37	66	570	115
Chorwacja	35	62	570	90
Włochy	39	66	610	115
Cypr	32	58	610	110
Łotwa	34	59	550	80
Litwa	34	58	540	80
Luksemburg	36	66	610	110
Węgry	33	55	510	90
Malta	37	65	600	110
Holandia	39	69	620	110
Austria	39	61	540	115
Polska	34	59	540	85
Portugalia	37	65	600	100
Rumunia	32	54	500	60
Słowenia	34	60	580	85
Słowacja	35	60	550	95
Finlandia	39	71	630	125
Szwecja	39	70	630	115
Wielka Brytania	40	76	630	140
była jugosłowiańska republika Macedonii	28	45	440	60
Islandia	39	71	610	135
Liechtenstein	39	74	610	120
Norwegia	40	74	630	135
Turcja	32	54	500	80
kraj partnerski	29	48	440	55

AKCJA 3: WSPARCIE W REFORMOWANIU POLITYK

Działania prowadzone pod kątem wsparcia w reformowaniu polityk są ukierunkowane na osiągnięcie celów strategii „Europa 2020”, strategicznych ram europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020) oraz strategii UE na rzecz młodzieży.

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

Niniejszy przewodnik zawiera opis realizacji poniższej akcji:

- usystematyzowany dialog: spotkania osób młodych z decydentami do spraw młodzieży.

W części B niniejszego przewodnika przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i zasad finansowania mających zastosowanie do tej akcji.

Ponadto Akcja 3 obejmuje wiele innych akcji mających na celu wsparcie w reformowaniu polityk w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży. Akcje te są realizowane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub za pośrednictwem specjalnych zaproszeń do składania wniosków, którymi zarządza agencja wykonawcza. Poniżej przedstawiono zwięzły opis wspomnianych akcji. Więcej informacji można znaleźć na stronach internetowych Komisji Europejskiej, agencji wykonawczej i agencji narodowych. Wspomnianymi innymi akcjami są:

Wiedza w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, obejmująca gromadzenie dowodów, analizę i partnerskie uczenie się. W szczególności:

- tematyczna wiedza fachowa i wiedza fachowa na temat poszczególnych krajów, badania zagadnień strategicznych i reform, w tym działania prowadzone w ramach sieci Eurydice;
- wsparcie uczestnictwa krajów w ankietach europejskich/międzynarodowych mających na celu monitorowanie szczególnych trendów i zmian, w tym ewolucji kompetencji językowych w Europie;
- wydarzenia, konferencje i spotkania na wysokim szczeblu związane z prezydencją UE;
- wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz wzajemne oceny;
- wsparcie wdrażania otwartych metod koordynacji.

Inicjatywy na rzecz polityki innowacyjności mające na celu opracowanie nowych polityk lub ich realizacji. Obejmują one specjalne zaproszenia do składania wniosków, którymi zarządza agencja wykonawcza, w sprawie: a) perspektywicznych projektów współpracy w zakresie opracowywania polityki; b) europejskich eksperymentów politycznych prowadzonych przez organy publiczne wysokiego szczebla oraz obejmujących badania terenowe w kilku krajach na podstawie sprawdzonych metod oceny.

Wsparcie europejskich narzędzi polityki, a w szczególności:

- narzędzia przejrzystości (umiejętności i kwalifikacje) w celu zwiększenia przejrzystości oraz ułatwienia uznawania umiejętności i kwalifikacji, a także przenoszenia punktów zaliczeniowych, promowania zapewniania jakości, wspierania zarządzania umiejętnościami i poradnictwa. Akcja ta będzie również obejmowała sieci wspierające wdrażanie wspomnianych narzędzi;
- wiedza na temat umiejętności służąca opracowywaniu i wspieraniu narzędzi europejskich, takich jak platforma internetowa – unijna panorama umiejętności;
- sieci wspierające określone obszary polityki, takie jak umiejętność czytania i pisanie oraz uczenie się dorosłych, a także praca z młodzieżą i informacje młodzieżowe (SALTO i Eurodesk);
- wyspecjalizowane narzędzia szkolnictwa wyższego – opracowywanie i wspieranie narzędzi, takich jak U-Multirank, wspieranie procesu bolońskiego lub zewnętrznego wymiaru szkolnictwa wyższego; krajowe zespoły ekspertów w dziedzinie reform szkolnictwa wyższego w krajach sąsiadujących i krajach objętych procesem rozszerzenia oraz w Rosji i Azji Środkowej;
- wyspecjalizowane narzędzia kształcenia i szkolenia zawodowego służące wdrażaniu karty na rzecz mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w celu zwiększenia jakości zorganizowanej mobilności oraz zapewnienia wsparcia organom krajowym ds. praktyk zawodowych w zwiększaniu jakości i podażu możliwości przyuczania do zawodu w całej Europie.

Współpraca z organizacjami międzynarodowymi, takimi jak OECD i Rada Europy. Akcja ta będzie również sprzyjać dialogowi politycznemu z krajami partnerskimi oraz promowaniu międzynarodowej atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na świecie. Będzie ona również stanowiła wsparcie dla sieci ekspertów w dziedzinie reform szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich sąsiadujących z UE oraz dla międzynarodowych stowarzyszeń absolwentów.

Dialog z zainteresowanymi stronami, promowanie polityki i programu, w tym:

- współpraca społeczeństwa obywatelskiego zapewniająca wsparcie europejskim organizacjom pozarządowym i sieciom europejskim w dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży za pośrednictwem specjalnego zaproszenia do składania wniosków, którym zarządza agencja wykonawcza;
- wydarzenia, spotkania, debaty i konsultacje publiczne z decydentami i zainteresowanymi stronami w sprawie stosownych kwestii politycznych (takie jak forum ds. kształcenia, szkolenia i młodzieży lub Europejski Tydzień Młodzieży);
- usystematyzowany dialog w dziedzinie młodzieży obejmujący wsparcie krajowych grup roboczych oraz spotkania promujące dialog między osobami młodymi a decydentami (zob. sekcja poniżej);
- działania mające na celu podnoszenie poziomu wiedzy, przekazywanie informacji i rozpowszechnianie rezultatów polityki i priorytetów dotyczących programu Erasmus+, jego wyników oraz potencjalnych synergii z innymi programami UE, a w szczególności z europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi.

Celem akcji wdrażanych w ramach tej akcji kluczowej jest:

- poprawa jakości, skuteczności i równych możliwości dostępu do systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży poprzez otwarte metody koordynacji. Wspieranie wdrażania ogólnych zaleceń i zaleceń dla poszczególnych krajów wynikających z europejskich semestrów;
- promowanie transnarodowej współpracy i wzajemnego uczenia się wśród organów właściwych na najwyższym szczeblu politycznym w celu testowania i udoskonalenia systemów, struktur i procesów;
- poszerzanie wiedzy – w szczególności poprzez partnerskie uczenie się – oraz zdolności analitycznej do wspierania polityki opartej na dowodach zgodnie ze strategicznymi ramami europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia (ET 2020), Europejską strategią na rzecz młodzieży oraz konkretnymi programami działań politycznych, takimi jak proces boloński i kopenhaski;
- udostępnienie wiarygodnych międzynarodowych danych porównawczych i odpowiednich analiz wtórnych do celów kształtowania polityki europejskiej i krajowej, mających ułatwić gromadzenie i analizowanie istotnych dowodów służących ocenie i monitorowaniu wdrażania innowacyjnych strategii politycznych oraz wspieraniu możliwości przenoszenia i skalowalności;
- wspieranie sieci europejskich i wdrażanie narzędzi promujących przejrzystość i uznawalność umiejętności i kwalifikacji nabywanych w ramach formalnego, pozaformalnego i nieformalnego uczenia się, torujące drogę w kierunku europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji;
- wspieranie aktywnego zaangażowania sieci społeczeństwa obywatelskiego i organizacji pozarządowych we wdrażanie polityki;
- wspieranie usystematyzowanego dialogu z osobami młodymi oraz zachęcanie ich do aktywnego udziału w życiu demokratycznym;
- wspieranie wymian dobrych praktyk, dialogu, wzajemnego uczenia się i współpracy decydentów, specjalistów oraz zainteresowanych stron z krajów uczestniczących w programie i krajów partnerskich;
- podnoszenie poziomu wiedzy na temat rezultatów europejskich strategii politycznych i rezultatów programu Erasmus+ oraz promowanie ich wykorzystywania na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym. podnoszenie rangi i atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na całym świecie;
- wspieranie synergii z innymi programami UE, takimi jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, oraz z systemami finansowania na poziomie krajowym lub regionalnym.

USYSTEMATYZOWANY DIALOG: SPOTKANIA OSÓB MŁODYCH I DECYDENTÓW DO SPRAW MŁODZIEŻY

JAKI JEST CEL SPOTKAŃ W RAMACH USYSTEMATYZOWANEGO DIALOGU?

Akcja ta promuje czynny udział osób młodych w życiu demokratycznym i sprzyja debacie poruszającej tematy i priorytety określone w ramach usystematyzowanego dialogu oraz odnowionych ram politycznych w odniesieniu do młodzieży. Usystematyzowany dialog jest określeniem używanym w odniesieniu do rozmów między osobami młodymi i decydentami do spraw młodzieży, których celem jest uzyskanie wyników użytecznych w kształtowaniu polityki. Debata koncentruje się na priorytetach i terminach, a w jej ramach przewiduje się organizację wydarzeń, podczas których osoby młode omawiają między sobą uzgodnione tematy, a także z decydentami, ekspertami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą oraz przedstawicielami organów publicznych odpowiedzialnych za sprawy młodzieży. Więcej informacji na temat usystematyzowanego dialogu można znaleźć na stronach internetowych Komisji Europejskiej.

Ponadto zgodnie z rocznym programem prac przyjętym przez Komisję, priorytet stanowią będą projekty, w ramach których dąży się do realizacji jednego lub większej liczby istotnych priorytetów opisanych we wstępnych rozdziałach dotyczących „Młodzieży” w części B niniejszego przewodnika.

CZYM SĄ SPOTKANIA W RAMACH USYSTEMATYZOWANEGO DIALOGU?

Projekty w ramach usystematyzowanego dialogu mogą mieć formę spotkań, konferencji, konsultacji i wydarzeń. Wydarzenia te zachęcają osoby młode do czynnego udziału w życiu demokratycznym w Europie oraz kontaktów z decydentami. Praktycznym skutkiem takich wydarzeń jest umożliwienie osobom młodym zabrania głosu (poprzez formułowanie stanowisk, wniosków i zaleceń) na temat tego, w jaki sposób powinno się kształtować i wdrażać strategię polityczną na rzecz młodzieży w Europie.

Projekt w ramach usystematyzowanego dialogu składa się z trzech etapów:

- planowanie i przygotowanie;
- realizacja działań;
- ocena (w tym rozważenie możliwych działań kontynuacyjnych).

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach tej akcji projekt mobilności może obejmować jedno z poniższych działań lub większą ich liczbę:

- krajowych spotkań i seminariów transnarodowych/międzynarodowych oferujących przestrzeń dla wymiany informacji, dyskusji i czynnego udziału osób młodych – w ramach dialogu z decydentami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą – w sprawach, które mają znaczenie dla usystematyzowanego dialogu lub dla strategii UE na rzecz młodzieży;
- krajowych spotkań i seminariów transnarodowych przygotowujących grunt pod oficjalne konferencje na temat młodzieży organizowane w trakcie każdego semestru przez państwo członkowskie sprawujące prezydencję w Unii Europejskiej;
- wydarzeń promujących debaty i wymianę informacji na tematy dotyczące polityki na rzecz młodzieży powiązanych z działaniami organizowanymi podczas Europejskiego Tygodnia Młodzieży;
- konsultacji z udziałem osób młodych w celu określenia ich potrzeb w kwestiach dotyczących udziału w życiu demokratycznym (konsultacje internetowe, badania opinii itp.);
- spotkań i seminariów, wydarzeń informacyjnych lub debat między osobami młodymi a decydentami//ekspertami zajmującymi się kwestiami związanymi z młodzieżą na temat udziału w życiu demokratycznym;
- wydarzeń symulujących funkcjonowanie instytucji demokratycznych i rolę decydentów w ramach tych instytucji.

Działania te są prowadzone przez osoby młode; młodzi uczestnicy muszą być aktywnie zaangażowani we wszystkie etapy realizacji projektu, od przygotowań po działania następcze. Zasady i praktyki w zakresie uczenia się pozaformalnego znajdują odzwierciedlenie w trakcie realizacji projektu.

Następujące działania nie kwalifikują się do otrzymania dofinansowania w ramach usystematyzowanego dialogu: posiedzenia ustawowe organizacji lub sieci organizacji; wydarzenia o charakterze politycznym.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY TEGO PROJEKTU?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Organizacją uczestniczącą może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organizacja niekomercyjna non-profit, stowarzyszenie, organizacja pozarządowa; ▪ europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa; ▪ organ publiczny na szczeblu lokalnym lub regionalnym; <p>ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim sąsiadującym z UE (regiony 1–4; zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika). Organizacje z kwalifikujących się krajów partnerskich mogą uczestniczyć w projekcie wyłącznie w charakterze partnerów (a nie wnioskodawców).</p>
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju programu. W przypadku projektów realizowanych przez co najmniej dwie organizacje uczestniczące jedna z organizacji składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu.</p>
Liczba organizacji uczestniczących	<p>Spotkania transnarodowe/międzynarodowe: w działaniu tym muszą uczestniczyć co najmniej dwie organizacje uczestniczące z co najmniej dwóch różnych krajów, z których co najmniej jeden jest krajem programu.</p> <p>Spotkania krajowe: w działaniu tym uczestniczy jedna organizacja z kraju uczestniczącego w programie.</p>
Kwalifikujący się uczestnicy	<p>Młodzi uczestnicy: osoby młode w wieku od 13 do 30 lat mieszkające w krajach zaangażowanych w realizację projektu.</p> <p>Decydenci: jeżeli w ramach projektu przewiduje się uczestnictwo decydentów lub ekspertów w dziedzinie polityki na rzecz młodzieży, uczestnicy ci mogą być włączeni w realizację projektu niezależnie od ich wieku i pochodzenia geograficznego.</p>
Liczba uczestników	<p>W realizację projektu musi być zaangażowanych przynajmniej 30 młodych uczestników.</p>
Miejsce lub miejsca	<p>Spotkania krajowe: projekt musi być realizowany w kraju będącym siedzibą organizacji składającej wniosek.</p> <p>Spotkania transnarodowe/międzynarodowe: działania mogą odbywać się w dowolnym kraju uczestniczącym w programie zaangażowanym w realizację projektu.</p>
Czas trwania projektu	<p>Od 3 do 24 miesięcy.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W narodowej agencji w kraju, w którym ustanowiono organizację składającą wniosek.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dnia 4 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 maja a dniem 30 września tego samego roku; ▪ dnia 30 kwietnia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 sierpnia a dniem 31 grudnia tego samego roku; ▪ dnia 1 października do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć między dniem 1 stycznia a dniem 31 maja następnego roku.

Jak należy złożyć wniosek?

Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. powyższa sekcja „Jakie są cele spotkań w ramach usystematyzowanego dialogu?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i poszczególnych uczestników. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu jest adekwatny do: <ul style="list-style-type: none"> - generowania wysokiej jakości rezultatów w odniesieniu do uczestników; - wzmacniania zdolności organizacji uczestniczących. ▪ Zakres, w jakim projekt obejmuje: <ul style="list-style-type: none"> - osoby młode o mniejszych szansach; - decydentów, ekspertów zajmujących się kwestiami związanymi z młodzieżą, przedstawicieli organów publicznych odpowiedzialnych za sprawy młodzieży.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość wszystkich etapów przedstawionych we wniosku dotyczącym projektu (przygotowanie, realizacja działań w zakresie mobilności i działania następcze). ▪ Spójność celów projektu i proponowanych działań. ▪ Jakość praktycznych ustaleń, procesów zarządzania i mechanizmów wsparcia. ▪ Jakość zaproponowanych metod z zakresu uczenia się pozaformalnego i aktywne zaangażowanie osób młodych na wszystkich etapach projektu. ▪ Stosowność środków w odniesieniu do wyboru uczestników do działań lub angażowania ich w działania. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu obejmuje odpowiednich decydentów (decydentów politycznych, ekspertów zajmujących się kwestiami związanymi z młodzieżą, przedstawicieli organów publicznych odpowiedzialnych za sprawy młodzieży itd.). ▪ W stosownych przypadkach jakość współpracy i komunikacji między organizacjami uczestniczącymi oraz z innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w 203

przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalna kwota dofinansowania spotkania w ramach usystematyzowanego dialogu wynosi: 50 000 EUR

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Podróż	Wkład w koszty podróży uczestników, w tym osób towarzyszących, z miejsca zamieszkania do miejsca działania i z powrotem.	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 10 do 99 km: 20 EUR na uczestnika	Na podstawie odległości, jaką musi pokonać uczestnik. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ¹²⁹ . Wnioskodawca musi określić odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ¹³⁰ .
			W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 80 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 170 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 270 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 400 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 620 EUR na uczestnika	
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 830 EUR na uczestnika	
Wsparcie organizacyjne	Wkład w formie dofinansowania na pokrycie wszelkich pozostałych kosztów bezpośrednio związanych z przygotowaniem i realizacją działania oraz związanych z nim działań następczych.	Koszty jednostkowe	C1.1 na dzień działania na uczestnika ¹³¹	W zależności od długości pobytu uczestnika (w stosownych przypadkach z uwzględnieniem również jednego dnia podróży przed rozpoczęciem działania i jednego dnia podróży następującego po działaniu).

¹²⁹ http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

¹³⁰ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywającym się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km), b) wybierze odpowiedni przedział (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży uczestnika z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

¹³¹ W tym osoby towarzyszące

<p>Wsparcie związane ze specjalnymi potrzebami</p>	<p>Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z niepełnosprawnymi uczestnikami i osobami towarzyszącymi (w tym koszty związane z podróżą i utrzymaniem, o ile są uzasadnione i o ile nie wnioskowano o pokrycie ich z kategorii budżetu „podróż” i „wsparcie organizacyjne”).</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>100% kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wniosek o przyznanie wsparcia finansowego na pokrycie kosztów wsparcia związanego ze specjalnymi potrzebami i kosztów nadzwyczajnych należy uzasadnić w formularzu wniosku.</p>
<p>Koszty nadzwyczajne</p>	<p>Koszty związane z (internetowymi) konsultacjami i badaniami opinii wśród osób młodych, o ile są one niezbędne do udziału w tej akcji. Koszty związane z rozpowszechnianiem i wykorzystywaniem wyników. Koszty dodatkowe bezpośrednio związane z uczestnikami o mniejszych szansach. Koszty wizy i związane z otrzymaniem wizy, zezwolenia na pobyt, szczepienia. Koszty dotyczące udzielenia zabezpieczenia finansowego, w przypadku gdy zażąda go agencja narodowa.</p>	<p>Koszty rzeczywiste</p>	<p>Koszty związane z (internetowymi) konsultacjami i badaniami opinii wśród osób młodych dotyczące zabezpieczenia finansowego i działań w zakresie rozpowszechniania: 75% kosztów kwalifikowalnych. Inne koszty: 100% kosztów kwalifikowalnych</p>	

TABELA A – WSPARCIE ORGANIZACYJNE (KWOTY W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

	Wsparcie organizacyjne
	C1.1
Belgia	37
Bułgaria	32
Czechy	32
Dania	40
Niemcy	33
Estonia	33
Irlandia	39
Grecja	38
Hiszpania	34
Francja	37
Chorwacja	35
Włochy	39
Cypr	32
Łotwa	34
Litwa	34
Luksemburg	36
Węgry	33
Malta	37
Holandia	39
Austria	39
Polska	34
Portugalia	37
Rumunia	32
Słowenia	34
Słowacja	35
Finlandia	39
Szwecja	39
Wielka Brytania	40
była jugosłowiańska republika Macedonii	28
Islandia	39
Liechtenstein	39
Norwegia	40
Turcja	32
kraj partnerski sąsiadujący z UE	29

DZIAŁANIA „JEAN MONNET”

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

Działania „Jean Monnet” wspierają następujące akcje:

- moduły Jean Monnet (nauczanie i badania);
- katedry Jean Monnet (nauczanie i badania);
- centra doskonałości Jean Monnet (nauczanie i badania);
- wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji i stowarzyszeń;
- sieci Jean Monnet (debata orientacyjna ze światem akademickim);
- Projekty „Jean Monnet” (debata orientacyjna ze światem akademickim).

W dalszych sekcjach niniejszego przewodnika przedstawiono szczegółowe informacje na temat kryteriów i zasad finansowania mających zastosowanie do działań „Jean Monnet”.

JAKIE SĄ CELE DZIAŁAŃ „JEAN MONNET”?

Celem działań „Jean Monnet” jest propagowanie doskonałości w nauczaniu i badaniach w obszarze studiów w zakresie Unii Europejskiej na całym świecie. Działania te mają również sprzyjać promowaniu dialogu między światem akademickim a decydentami, w szczególności w celu zapewnienia wsparcia dla zarządzania politykami UE. Studia w zakresie Unii Europejskiej obejmują naukę o całej Europie ze szczególnym uwzględnieniem zarówno aspektów wewnętrznych, jak i zewnętrznych procesu integracji europejskiej. Dziedzina ta obejmuje również rolę UE w zglobalizowanym świecie, w promowaniu europejskiej aktywności obywatelskiej i dialogu między ludźmi i kulturami.

Główne obszary tematyczne dotyczą wymiaru UE w dziedzinach:

- regionalizmu porównawczego;
- komunikacji i informacji;
- ekonomii;
- historii;
- dialogu międzykulturowego;
- studiów interdyscyplinarnych;
- stosunków międzynarodowych i dyplomacji;
- prawa;
- polityki i administracji.

Różne obszary tematyczne (takie jak socjologia, filozofia, religia, geografia, literatura, sztuka, nauki ścisłe, studia w zakresie środowiska, studia globalne itd.) mogą jednak również być związane z tą dziedziną, jeżeli obejmują elementy nauczania, badań lub refleksji na temat UE oraz ogólnie przyczyniają się do europeizacji programów nauczania.

Studia porównawcze będą rozpatrywane wyłącznie, jeżeli dotyczą różnych procesów integracji na całym świecie.

W stosunku do ogólnych celów programu Erasmus+ zamierzeniem działań „Jean Monnet” jest:

- propagowanie doskonałości w nauczaniu i badaniach w ramach studiów w zakresie UE;
- wyposażenie studentów i młodych specjalistów w wiedzę na tematy związane z Unią Europejską mające znaczenie dla ich życia akademickiego i zawodowego oraz zwiększenie ich kompetencji obywatelskich;
- promowanie dialogu między światem akademickim a decydentami, w szczególności w celu zapewnienia wsparcia dla zarządzania politykami UE;
- promowanie innowacji w nauczaniu i badaniach (np. studia międzysektorowe lub wielodyscyplinarne, otwarta edukacja, tworzenie sieci kontaktów z innymi instytucjami);
- upowszechnianie i różnicowanie przedmiotów związanych z UE w programach nauczania proponowanych przez instytucje szkolnictwa wyższego swoim studentom;
- poprawa jakości szkoleń zawodowych dotyczących tematów związanych z UE (wraz z modułami zajmującymi się bardziej dogłębnie tematami związanymi z UE lub obejmującymi nowe tematy);
- wspieranie zaangażowania młodych naukowców w nauczanie i badania kwestii o tematyce europejskiej.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” przyniosą pozytywne i długotrwałe skutki dla zaangażowanych uczestników, organizacji promujących oraz systemów politycznych, w które są wpisane.

Jeżeli chodzi o uczestników bezpośrednio lub pośrednio zaangażowanych w akcje, działania „Jean Monnet” mają na celu przyniesienie następujących rezultatów:

- zwiększone szanse na zatrudnienie i lepsze perspektywy zawodowe dla młodych absolwentów dzięki uwzględnieniu lub wzmocnieniu wymiaru europejskiego w ramach ich studiów;
- zwiększone zainteresowanie pod względem pojmowania Unii Europejskiej i uczestnictwa w niej, prowadzące do większej aktywności obywatelskiej;
- wsparcie dla młodych naukowców (tj. osób, które uzyskały stopień doktorski w ciągu ostatnich pięciu lat) oraz profesorów, którzy pragną prowadzić działania badawcze i dydaktyczne w zakresie UE;
- większe możliwości doskonalenia zawodowego i rozwoju kariery kadry akademickiej.

Oczekuje się, że działania wspierane w ramach działań „Jean Monnet” również przyniosą następujące rezultaty w odniesieniu do organizacji uczestniczących:

- większą zdolność do nauczania i prowadzenia badań w zakresie zagadnień związanych z UE: udoskonalone lub innowacyjne programy nauczania; większa zdolność do przyciągania wybitnych studentów; wzmocniona współpraca z partnerami z innych krajów; rozszerzona alokacja zasobów finansowych na nauczanie i badania w zakresie przedmiotów związanych z UE w obrębie instytucji;
- bardziej nowoczesne, dynamiczne, zaangażowane i profesjonalne środowisko wewnątrz organizacji: promowanie doskonalenia zawodowego młodych naukowców i profesorów; gotowość do włączenia w programy dydaktyczne i inicjatywy dobrych praktyk i nowych przedmiotów związanych z UE; otwarcie na synergie z innymi organizacjami.

Oczekuje się, że działania „Jean Monnet” zachęcą do promowania i różnicowania studiów w zakresie UE na całym świecie oraz wzmocnią i rozszerzą uczestnictwo kadry z większej liczby wydziałów i jednostek ogólnouczelnianych w nauczaniu i badaniach w tym zakresie.

MODUŁY JEAN MONNET

CZYM JEST MODUŁ JEAN MONNET?

Moduł Jean Monnet jest krótkim programem nauczania (lub kursem) w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego. Minimalny czas trwania każdego modułu wynosi 40 godzin dydaktycznych na rok akademicki. Przyjmuje się, że godziny nauczania obejmują godziny bezpośrednich zajęć w kontekście wykładów, seminariów, konwersatoriów grupowych i mogą obejmować którekolwiek z wymienionych zajęć w ramach kształcenia na odległość, ale nie obejmują zajęć indywidualnych. Moduły te mogą koncentrować się na jednej określonej dyscyplinie studiów europeistycznych lub charakteryzować się podejściem wielodyscyplinarnym, a zatem wymagać wkładu naukowego szeregu profesorów i ekspertów.

Program Erasmus+ wspiera moduły Jean Monnet w celu:

- propagowania badań i pierwszych doświadczeń w zakresie nauczania młodych badaczy, naukowców oraz specjalistów w dziedzinie Unii Europejskiej;
- promowania publikacji i rozpowszechniania wyników akademickich badań naukowych;
- wzbudzenia zainteresowania tematami związanymi z UE i ustanowienia podstawy przyszłych ośrodków wiedzy europejskiej, w szczególności w krajach partnerskich;
- promowania wprowadzenia perspektywy Unii Europejskiej głównie do kierunków studiów niezwiązanych z UE;
- prowadzenia dostosowanych zajęć na temat określonych zagadnień związanych z UE, istotnych dla absolwentów z punktu widzenia ich życia zawodowego.

Moduł Jean Monnet utrwała i włącza zagadnienia związane z Unią Europejską do programów nauczania, które do tej pory zawierały je jedynie w ograniczonym zakresie. Programy nauczania pozwalają również udostępnić fakty i wiedzę w zakresie Unii Europejskiej szerokiemu gronu osób uczących się i zainteresowanych obywateli.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Moduły Jean Monnet muszą przyjmować jedną z następujących form:

- ogólnych lub wprowadzających zajęć obejmujących zagadnienia związane z Unią Europejską (w szczególności w instytucjach i na wydziałach, które jeszcze nie posiadają wysoko rozwiniętej oferty zajęć w tej dziedzinie);
- wyspecjalizowanego nauczania na temat zmian zachodzących w Unii Europejskiej (w szczególności w instytucjach i na wydziałach, które jeszcze nie posiadają wysoko rozwiniętej oferty zajęć w tej dziedzinie);
- w pełni uznawanych kursów letnich i kursów intensywnych.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W MODULE JEAN MONNET?

Rolą instytucji szkolnictwa wyższego jest wspieranie i promowanie koordynatorów modułów, poprzez zapewnienie korzyści płynących z ich działań jak największemu gronu odbiorców zarówno wewnątrz instytucji, jak i poza nią.

Instytucje szkolnictwa wyższego wspierają koordynatorów modułów w ich działalności dydaktycznej i badawczej oraz przemysłeniach naukowych: uznają opracowane działania dydaktyczne; monitorują te działania, eksponują wyniki otrzymane przez swoich pracowników zaangażowanych w moduł Jean Monnet i podnoszą ich wartość.

Instytucje szkolnictwa wyższego mają obowiązek prowadzenia działań w ramach modułu Jean Monnet przez cały czas trwania projektu, a także zastąpienia koordynatora ds. akademickich, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Jeżeli instytucja jest zobowiązana do zastąpienia koordynatorów modułu, należy wysłać do agencji wykonawczej pisemny wniosek o zatwierdzenie. Ponadto nowy proponowany koordynator musi posiadać taki sam poziom specjalizacji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY MODUŁU JEAN MONNET?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić moduł Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (EHE). EHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p> <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Czas trwania projektu	Trzy lata. Posiadacze trzyletnich umów dotyczących centrów, katedr i modułów Jean Monnet (zawieranych od 2011 r.) muszą odczekać, aż minie jeden rok akademicki od zakończenia poprzedniego okresu objętego umową, zanim złożą nowy wniosek dotyczący tego samego rodzaju akcji. Ta obowiązkowa przerwa nie ma zastosowania, jeżeli nowy wniosek dotyczy innego rodzaju akcji, np. gdy były kierownik katedry składa wniosek dotyczący modułu. Ponadto kierownik trwającego modułu może złożyć wniosek dotyczący nowego modułu, jeżeli jego treść jest inna.
Czas trwania działania	Moduł Jean Monnet musi trwać co najmniej 40 godzin w roku akademickim (przez trzy kolejne lata) i być nauczany w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«” i „Czym jest moduł Jean Monnet”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby opracowywania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - obejmuje wykorzystanie nowych metodyk, narzędzi i technologii; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane są działania „Jean Monnet”; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę nauki zarówno w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach projektów „Jean Monnet”; - określonych przedmiotów na studiach o tematyce związanej z Unią Europejską, w ramach których w ograniczonym stopniu poruszane były aspekty europejskie, ale w coraz większym stopniu te aspekty ich dotyczą; - studentów, którzy nie mają z założenia kontaktu ze studiami europeistycznymi (w takich dziedzinach jak nauki ścisłe, inżynieria, medycyna, edukacja, sztuka i języki itd.).
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność proponowanych celów, działań i budżetu projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane są działania „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisuje się sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera żadnych nieproporcjonalnych ograniczeń.
--	--

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT MODUŁU JEAN MONNET?

ALOKACJA BUDŻETU

Maksymalnie 20% budżetu przydzielonego na wsparcie dla modułów zostanie przyznane na moduły Jean Monnet, których koordynatorzy są naukowcami, którzy uzyskali stopień doktorski w ciągu ostatnich pięciu lat. Środek ten będzie wspierał młodych badaczy rozpoczynających karierę akademicką.

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, by w ramach modułów Jean Monnet rozpowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

Wszyscy koordynatorzy modułów Jean Monnet zostaną poproszeni o zaktualizowanie odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Koordynatorzy będą usilnie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu działań „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym sekcjom, będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Koordynatorów modułów Jean Monnet zachęca się do:

- opublikowania przynajmniej jednego poddanego wzajemnej ocenie artykułu w okresie objętym dofinansowaniem. Dofinansowanie pokryje część kosztów publikacji oraz, w razie potrzeby, część kosztów tłumaczenia;
- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itd.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników ich działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- tworzenia sieci kontaktów z innymi koordynatorami modułów, centrami doskonałości, katedrami Jean Monnet oraz ze wspieranymi instytucjami;

- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Maksymalna kwota dofinansowania, jakie może zostać przyznane, wynosi 30 000 EUR, co może stanowić maksymalnie 75% całkowitego kosztu modułu Jean Monnet.

W przypadku przyznawania dofinansowania w ramach działań „Jean Monnet” zastosowanie ma system opierający się na połączeniu skali kosztów jednostkowych i finansowania ryczałtowego. System ten określa się na podstawie obliczonego krajowego kosztu nauczania za godzinę. Stosuje się następującą metodę:

- **koszty nauczania** (skala kosztów jednostkowych): obliczony krajowy koszt nauczania za godzinę D.1 mnoży się przez (minimalną) wymaganą liczbę godzin (120 godzin);
- **koszty dodatkowe** (finansowanie ryczałtowe): w przypadku modułów Jean Monnet do wspomnianej powyżej podstawy kosztów dodaje się „uzupełniającą” wartość procentową w wysokości 40%. Ta uzupełniająca wartość procentowa uwzględnia dodatkowe działania akademickie objęte modułem, takie jak koszty kadrowe, koszty podróży i utrzymania, koszty rozpowszechniania, koszty materiałów dydaktycznych i koszty pośrednie itd.

Następnie ostateczną kwotę dofinansowania otrzymuje się, stosując maksymalny próg finansowania UE w wysokości 75% całkowitej obliczonej kwoty dofinansowania oraz przestrzegając maksymalnego pułapu dofinansowania dla modułu Jean Monnet (30 000 EUR).

Konkretne kwoty mające zastosowanie do modułów Jean Monnet można znaleźć w sekcji „Koszty jednostkowe modułów Jean Monnet” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego działań „Jean Monnet” niniejszego przewodnika.

KATEDRY JEAN MONNET

CZYM JEST KATEDRA JEAN MONNET?

Katedra Jean Monnet jest stanowiskiem nauczycielskim ze specjalizacją w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej dla profesorów uniwersyteckich. Katedrę Jean Monnet obejmuje tylko jeden profesor, który musi zapewnić nauczanie w wymiarze co najmniej 90 godzin w roku akademickim. Przyjmuje się, że godziny nauczania obejmują godziny bezpośrednich zajęć w kontekście wykładów, seminariów, konwersatoriów grupowych oraz mogą obejmować jakiegokolwiek z wymienionych zajęć w ramach kształcenia na odległość, ale nie obejmują zajęć indywidualnych lub nadzoru. Jeżeli instytucja szkolnictwa wyższego ustanawia centrum doskonałości Jean Monnet, katedra Jean Monnet musi przejąć odpowiedzialność naukową za to centrum.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach katedry Jean Monnet można prowadzić następujące działania:

- pogłębianie nauczania w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej, włączonego do programu nauczania instytucji szkolnictwa wyższego;
- organizowanie, monitorowanie i nadzorowanie badań w zakresie tematów związanych z UE, również w przypadku innych poziomów kształcenia takich jak doskonalenie nauczycieli lub kształcenie obowiązkowe;
- zapewnianie przyszłym specjalistom w dziedzinach, na które rośnie zapotrzebowanie na rynku pracy, gruntownej edukacji na temat zagadnień związanych z Unią Europejską;
- zachęcanie młodego pokolenia nauczycieli i naukowców do poznania kwestii związanych z Unią Europejską oraz zapewnianie im doradztwa i wsparcia w tym zakresie.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W KATEDRZE JEAN MONNET?

Katedry Jean Monnet stanowią integralną część instytucji szkolnictwa wyższego, która zawiera umowę finansową/podpisuje decyzję o udzieleniu dofinansowania.

Katedry Jean Monnet są wpisane w formalne działania akademickie instytucji. Instytucje szkolnictwa wyższego są zobowiązane wspierać kierowników katedr Jean Monnet w ich działaniach dydaktycznych i badawczych oraz przemyśleniach naukowych, zapewniając korzyści z zajęć dla jak najszerszego wachlarza programów nauczania; instytucje powinny uznawać opracowywane działania dydaktyczne.

Instytucje szkolnictwa wyższego ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski. Mają one obowiązek utrzymania działań katedry Jean Monnet przez cały czas trwania projektu. Jeżeli instytucja jest zobowiązana do zastąpienia kierownika katedry, należy wysłać do agencji wykonawczej pisemny wniosek o zatwierdzenie. Ponadto nowy proponowany kierownik katedry musi posiadać taki sam poziom specjalizacji w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej.

W wyjątkowych przypadkach instytucje szkolnictwa wyższego mogą składać wnioski o uwzględnienie w oficjalnych programach nauczania wybitnych specjalistów lub znanych osobistości.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY KATEDRY JEAN MONNET?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić katedra Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p> <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
<p>Profil katedr Jean Monnet</p>	<p>Kierownicy katedr Jean Monnet muszą być stałymi członkami kadry instytucji składającej wniosek oraz posiadać stopień profesora. Kierownikiem nie może być „profesor wizytujący” w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek o dofinansowanie.</p>

Czas trwania projektu	Trzy lata. Posiadacze trzyletnich umów dotyczących centrów, katedr i modułów Jean Monnet (zawieranych od 2011 r.) muszą odczekać, aż minie jeden rok akademicki od zakończenia poprzedniego okresu objętego umową, zanim złożą nowy wniosek dotyczący tego samego rodzaju akcji. Ta obowiązkowa przerwa nie ma zastosowania, jeżeli nowy wniosek dotyczy innego rodzaju akcji, np. gdy były kierownik katedry składa wniosek dotyczący modułu. Ponadto kierownik trwającego modułu może złożyć wniosek dotyczący nowego modułu, jeżeli jego treść jest inna.
Czas trwania działania	Kierownicy katedr Jean Monnet muszą prowadzić zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 90 godzin w roku akademickim (przez trzy kolejne lata) w dziedzinie studiów w zakresie Unii Europejskiej w instytucji szkolnictwa wyższego składającej wniosek.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest składany na rzecz nauczyciela akademickiego mającego wybitne osiągnięcia w określonej dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej; - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - obejmuje wykorzystanie nowych metodyk, narzędzi i technologii; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - zapewnia większe wyeksponowanie tej dziedziny zarówno w instytucji, w ramach której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”. - określonych przedmiotów na studiach o tematyce związanej z Unią Europejską, w ramach których w ograniczonym stopniu poruszane były aspekty europejskie, ale w coraz większym stopniu te aspekty ich dotyczą;
---	--

Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność proponowanych celów, działań i budżetu projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT KATEDRY JEAN MONNET?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, aby w ramach katedr Jean Monnet rozpowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie, do zakresu działań mających na celu rozpowszechnianie kierownicy katedr powinni włączyć tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

Do katedr Jean Monnet będzie wystosowana prośba o aktualizację odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Kierownicy katedr będą usilnie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Kierowników katedr Jean Monnet zachęca się do:

- opublikowania przynajmniej jednej książki we współpracy z wydawnictwem uniwersyteckim w okresie objętym dofinansowaniem. Dofinansowanie pokryje część kosztów publikacji oraz, w razie potrzeby, część kosztów tłumaczenia;

- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie na poziomie krajowym i europejskim;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itd.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników ich działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- nawiązywania kontaktów z innymi katedrami Jean Monnet, koordynatorami modułów, centrami doskonałości oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Kwota maksymalnego dofinansowania, jakie może zostać przyznane, wynosi 50 000 EUR, co może stanowić maksymalnie 75% całkowitego kosztu katedry Jean Monnet.

W przypadku przyznawania dofinansowania w ramach działań „Jean Monnet” zastosowanie ma system opierający się na połączeniu skali kosztów jednostkowych i finansowaniu ryczałtowym. System ten określa się na podstawie obliczonego krajowego kosztu nauczania za godzinę. Stosuje się następującą metodę:

- **Koszty nauczania** (skala kosztów jednostkowych): obliczony krajowy koszt nauczania za godzinę D.1 mnoży się przez (minimalną) liczbę godzin wymaganą w przypadku katedry Jean Monnet (270 godzin);
- **koszty dodatkowe** (finansowanie ryczałtowe): w przypadku katedry Jean Monnet do wspomnianej powyżej podstawy kosztów dodaje się „uzupełniającą” wartość procentową w wysokości 10%. Ta uzupełniająca wartość procentowa uwzględnia dodatkowe działania akademickie prowadzone w ramach katedry, takie jak koszty kadrowe, koszty podróży i utrzymania, koszty rozpowszechniania, koszty materiałów dydaktycznych i koszty pośrednie itd.

Następnie ostateczną kwotę dofinansowania otrzymuje się, stosując maksymalny próg finansowania UE w wysokości 75% całkowitej obliczonej kwoty dofinansowania oraz przestrzegając maksymalnego pułapu dofinansowania dla katedry Jean Monnet (50 000 EUR).

Konkretne kwoty mające zastosowanie do katedr Jean Monnet można znaleźć w sekcji „Koszty jednostkowe modułów Jean Monnet” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego projektów „Jean Monnet” niniejszego przewodnika po programie.

CENTRA DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET

CZYM JEST CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

Centrum doskonałości Jean Monnet stanowi centralny punkt kompetencji i wiedzy w zakresie przedmiotów dotyczących Unii Europejskiej.

Odpowiedzialność akademicka centrum musi spoczywać na kierowniku katedry Jean Monnet. W ramach centrum doskonałości Jean Monnet gromadzi się wiedzę fachową i kompetencje ekspertów wysokiego szczebla (w tym kierowników katedr Jean Monnet lub koordynatorów modułów Jean Monnet) oraz dąży się do rozwijania synergii między różnymi dziedzinami i zasobami studiów europeistycznych, a także do tworzenia wspólnych działań transnarodowych i powiązań strukturalnych z instytucjami akademickimi w innych krajach. W ramach centrum doskonałości zapewnia się również otwartość wobec społeczeństwa obywatelskiego.

Centra doskonałości Jean Monnet odgrywają istotną rolę w docieraniu do studentów wydziałów zwykle niezwiązanych z zagadnieniami dotyczącymi Unii Europejskiej oraz do decydentów, urzędników, zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, a także do szeroko pojętego ogółu społeczeństwa.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W ramach centrum doskonałości Jean Monnet można prowadzić następujące działania:

- organizowanie i koordynowanie zasobów ludzkich i zasobów dokumentacji związanych ze studiami z zakresu Unii Europejskiej;
- prowadzenie działań badawczych w zakresie określonych przedmiotów dotyczących Unii Europejskiej (funkcja badawcza);
- opracowywanie treści i narzędzi w zakresie przedmiotów dotyczących UE w celu zaktualizowania i uzupełnienia istniejących zajęć i programów nauczania (funkcja dydaktyczna);
- wspieranie debaty i wymiany doświadczeń w zakresie zagadnień dotyczących UE (funkcja ośrodka analitycznego);
- systematyczna publikacja wyników działań badawczych.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

Oczekuje się, że instytucje szkolnictwa wyższego planujące utworzenie centrum doskonałości Jean Monnet dokonają analizy jego strategicznego rozwoju. Powinny one zapewnić poradnictwo i wizję dla najlepszych ekspertów spośród kadry dydaktycznej i badaczy w celu tworzenia synergii umożliwiających współpracę na wysokim szczeblu nad określonymi przedmiotami dotyczącymi Unii Europejskiej. Instytucje te powinny również wspierać i promować inicjatywy centrum oraz wspomagać ich rozwój.

Instytucje szkolnictwa wyższego są zobowiązane do utrzymania działań prowadzonych w ramach centrum doskonałości Jean Monnet przez cały czas trwania projektu, w tym również do zastąpienia koordynatora akademickiego, jeżeli zajdzie taka potrzeba. Jeżeli instytucja jest zobowiązana do zastąpienia pierwotnego koordynatora ds. akademickich, należy wysłać do agencji wykonawczej pisemny wniosek o zatwierdzenie. Ponadto nowy koordynator ds. akademickich musi również być kierownikiem katedry Jean Monnet.

Centrum doskonałości może obejmować współpracę kilku instytucji/organizacji ustanowionych w tym samym mieście lub regionie. W każdym przypadku musi to być wyraźnie oznaczony instytut lub podmiot wyspecjalizowany w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej oraz musi być ustanowiony w instytucji szkolnictwa wyższego.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełniać centrum doskonałości Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich.</p> <p>Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.</p>
Czas trwania projektu	<p>Trzy lata. Posiadacze trzyletnich umów dotyczących centrów, katedr i modułów Jean Monnet (zawieranych od 2011 r.) muszą odczekać, aż minie jeden rok akademicki od zakończenia poprzedniego okresu objętego umową, zanim złożą nowy wniosek dotyczący tego samego rodzaju projektu. Ta obowiązkowa przerwa nie ma zastosowania, jeżeli nowy wniosek dotyczy innego rodzaju projektu, np. gdy były kierownik katedry składa wniosek dotyczący modułu. Ponadto kierownik trwającego modułu może złożyć wniosek dotyczący nowego modułu, jeżeli jego treść jest inna.</p>
Czas trwania działania	<p>Trzy lata.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>
Inne kryteria	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego składająca wniosek o utworzenie centrum doskonałości musi wskazać kierownika katedry Jean Monnet, który przejmie odpowiedzialność akademicką za centrum. W związku z tym o utworzenie centrum doskonałości Jean Monnet mogą wnioskować jedynie te instytucje szkolnictwa wyższego, którym w ramach poprzedniego zaproszenia do składania wniosków przyznano już kierownictwo nad katedrą Jean Monnet.</p> <p>Dana instytucja szkolnictwa wyższego może wspierać wyłącznie jedno centrum doskonałości Jean Monnet.</p>

Organizacje składające wnioski będą oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest centrum doskonałości Jean Monnet?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - zapewnia większe wyeksponowanie tej dziedziny nauki zarówno w instytucji, w ramach której realizowane są działania „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT CENTRUM DOSKONAŁOŚCI JEAN MONNET?

WPLYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Wymaga się, by w ramach centrów doskonałości Jean Monnet rozpowszechniano i wykorzystywano wyniki zorganizowanych działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku centrów doskonałości Jean Monnet konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Centra będą usilnie zachęcane do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów Jean Monnet, wirtualnej społeczności uczestników projektów Jean Monnet). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Centra doskonałości zachęca się do:

- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie na poziomie europejskim i krajowym;
- organizowania wydarzeń (wykładów, seminariów, warsztatów itd.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniania wyników ich działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- tworzenia sieci kontaktów z innymi centrami doskonałości Jean Monnet, katedrami Jean Monnet, koordynatorami modułów oraz ze wspieranymi instytucjami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty nauczania; ▪ inne koszty. <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>80% łącznych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania) Maksymalnie 100 000 EUR</p>	<p>Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.</p>

WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI I STOWARZYSZEŃ

A. WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI

W ramach „Jean Monnet” wspiera się instytucje promujące działania w zakresie nauczania i szkolenia w odniesieniu do przedmiotów związanych z Unią Europejską na poziomie studiów podyplomowych lub działania dotyczące innych odpowiednich zainteresowanych stron. Wsparcie „Jean Monnet” promuje również działania, których celem jest przygotowywanie, analizowanie i popularyzowanie przedmiotów związanych z Unią Europejską oraz ich nauczanie.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W okresie dofinansowania instytucje mogą zazwyczaj realizować szeroki zakres działań, na przykład:

gromadzenie, opracowywanie, analizowanie i rozpowszechnianie faktów i wiedzy na temat Unii Europejskiej; organizowanie zajęć z zakresu kwestii dotyczących Unii Europejskiej na poziomie studiów magisterskich lub zaawansowanych szkoleń dla specjalistów oraz urzędników organów lokalnych i regionalnych;

JAKA JEST ROLA INSTYTUCJI?

Instytucje Jean Monnet powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych związanych z Unią Europejską, które obejmują swoim zakresem.

Przyjmą one rolę promotorów oraz będą rozpowszechniały wiedzę; przyczynią się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz do zapewniania analiz i wizji w zakresie określonych tematów.

Instytucje ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Instytucje prowadzące działalność w dziedzinie studiów w zakresie integracji europejskiej, ustanowione w dowolnym kraju świata kwalifikują się do złożenia wniosku, z wyjątkiem wyznaczonych instytucji Jean Monnet określonych w podstawie prawnej programu Erasmus+ oraz instytucji szkolnictwa wyższego uznanych za takie przez ich organy krajowe. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRZYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest wsparcie Jean Monnet na rzecz instytucji?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia dotyczące Unii Europejskiej w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę zarówno w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji, które nie otrzymywały dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.
---	---

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Instytucje wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek rozpowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań dydaktycznych i badawczych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku wszystkich instytucji, które otrzymały dofinansowanie Jean Monnet, konieczna będzie aktualizacja opowiadającej im sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Organizatorzy projektów będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+ informacje na temat instytucji i oferowanych przez nie zajęć Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ INSTYTUCJI

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	Kwalifikowalne koszty bezpośrednie: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty nauczania; ▪ inne koszty. 	Koszty rzeczywiste	brak górnego pułapu	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.
	Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wy-			

---

	najmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).			
--	---	--	--	--

B. WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ STOWARZYSZEŃ

W ramach „Jean Monnet” wspiera się stowarzyszenia, których wyraźnym celem jest wniesienie wkładu w badania dotyczące procesu integracji europejskiej. Takie stowarzyszenia powinny mieć charakter interdyscyplinarny i być otwarte dla wszystkich zainteresowanych profesorów, nauczycieli i naukowców specjalizujących się w kwestiach dotyczących Unii Europejskiej w danym kraju lub regionie. Powinny one reprezentować społeczność akademicką w ramach studiów dotyczących Unii Europejskiej na szczeblu regionalnym, krajowym i ponadnarodowym. Wsparcie otrzymają wyłącznie stowarzyszenia, które są formalnie zarejestrowane i posiadają niezależny status prawny.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

W okresie dofinansowania stowarzyszenia mogą zazwyczaj realizować szeroki zakres działań, na przykład:

- organizowanie i prowadzenie działalności statutowej stowarzyszeń zajmujących się studiami z zakresu Unii Europejskiej i kwestiami dotyczącymi Unii Europejskiej (np. publikowanie biuletynu, stworzenie specjalnej strony internetowej, organizowanie corocznego posiedzenia rady, organizowanie specjalnych wydarzeń o charakterze promocyjnym mających na celu zapewnienie większego wyeksponowania przedmiotów związanych z Unią Europejską itd.);
- rozpowszechnianie faktów na temat Unii Europejskiej wśród szerszego grona odbiorców, celem wzmacniania aktywności obywatelskiej.

JAKA JEST ROLA STOWARZYSZEŃ?

Stowarzyszenia Jean Monnet powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych związanych z Unią Europejską, które obejmują swoim zakresem.

Przyjmą one rolę promotorów oraz będą rozpowszechniały wiedzę; przyczynią się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz do zapewniania analiz i wizji w zakresie określonych tematów.

Stowarzyszenia ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ STOWARZYSZEŃ?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić wsparcie Jean Monnet na rzecz stowarzyszeń, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Każde stowarzyszenie profesorów i badaczy specjalizujących się w dziedzinie studiów dotyczących Unii Europejskiej ustanowione w dowolnym kraju na świecie. Wyraźnym celem stowarzyszenia musi być zapewnianie wkładu w studia w zakresie procesu integracji europejskiej na poziomie krajowym lub transnarodowym. Stowarzyszenie musi mieć charakter interdyscyplinarny. Osoby fizyczne nie mogą bezpośrednio występować z wnioskiem o dofinansowanie.
Czas trwania projektu	Trzy lata.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest wsparcie Jean Monnet na rzecz stowarzyszeń?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni do wspierania działalności statutowej stowarzyszenia i promowania faktów na temat Unii Europejskiej wśród szerszego grona odbiorców; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia dotyczące Unii Europejskiej w stowarzyszeniu, w którym realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę zarówno w stowarzyszeniu, w którym realizowane jest działanie „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - stowarzyszeń ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - stowarzyszeń, które nie otrzymywały dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.

<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt</p> <p>(maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie</p> <p>(maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na stowarzyszenie, w którym realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Stosowność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w stowarzyszeniu, w którym realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nim. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ STOWARZYSZEŃ?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Stowarzyszenia wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek rozpowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań promocyjnych poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć swe oddziaływanie, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie i oferowanie otwartych zasobów edukacyjnych (OER) oraz angażować otwarte działania edukacyjne uwzględniając postęp technologiczny. W ten sposób promowane będą bardziej elastyczne i kreatywne metody uczenia się i docierania do coraz większej liczby studentów, specjalistów, decydentów i innych zainteresowanych grup.

W przypadku wszystkich stowarzyszeń, które otrzymały dofinansowanie Jean Monnet, konieczna będzie aktualizacja opowiadającej im sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Organizatorzy projektów będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom będącym częścią ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+ informacje na temat stowarzyszeń i oferowanych przez nie działań „Jean Monnet” dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

WSPARCIE JEAN MONNET NA RZECZ STOWARZYSZEŃ

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ inne koszty. <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Koszty rzeczyste	<p>Maksymalnie 50 000 EUR</p> <p>80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.

SIECI JEAN MONNET (DEBATA ORIENTACYJNA ZE ŚWIATEM AKADEMICKIM)

CZYM JEST SIĘC JEAN MONNET?

Sieci Jean Monnet promują tworzenie i rozwój konsorcjów międzynarodowych zainteresowanych stron (instytucji szkolnictwa wyższego, centrów doskonałości, wydziałów, zespołów, ekspertów indywidualnych itd.) w obszarze studiów dotyczących Unii Europejskiej.

Sieci te wspierają gromadzenie informacji, wymianę praktyk, rozwój wiedzy i promowanie procesu integracji europejskiej na całym świecie. Akcja ta wspiera również umacnianie istniejących sieci wspomagających określone działania, w szczególności promując uczestnictwo młodych badaczy w dziedzinach związanych z UE.

Projekty te będą opierały się na jednostronnych wnioskach dotyczących projektów skoncentrowanych na działaniach, które nie mogą zostać z powodzeniem zrealizowane na poziomie krajowym i które wymagają zaangażowania co najmniej pięciu instytucji partnerskich (w tym instytucji składającej wniosek) pochodzących z pięciu różnych krajów. Ich celem jest realizowanie projektów o wymiarze wielonarodowym, a nie krajowym.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Przez cały czas trwania projektu sieci mogą zazwyczaj realizować szeroko zakrojony zakres działań, na przykład:

- gromadzenie i propagowanie informacji i wyników dotyczących metod stosowanych w zaawansowanych badaniach i nauczaniu w zakresie studiów dotyczących UE;
- umacnianie współpracy między różnymi instytucjami szkolnictwa wyższego i innymi odpowiednimi organami w całej Europie i na świecie;
- wymiana wiedzy i wiedzy fachowej służąca wzajemnemu doskonaleniu dobrych praktyk;
- promowanie współpracy i tworzenie platform wymiany specjalistycznej wiedzy z podmiotami publicznymi i służbami Komisji Europejskiej w istotnych kwestiach dotyczących UE.

JAKA JEST ROLA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W SIECIACH JEAN MONNET?

Sieci Jean Monnet powinny stać się punktami odniesienia w obszarach tematycznych dotyczących Unii Europejskiej, które obejmują swoim zakresem. Przyjmą one rolę promotorów oraz będą rozpowszechniały wiedzę; przyczynią się również do gromadzenia i wykorzystywania informacji oraz do zapewniania analizy i wizji w zakresie określonych tematów.

Instytucje szkolnictwa wyższego koordynujące sieci Jean Monnet ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w swoim programie prac w trakcie całego okresu objętego dofinansowaniem.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPARCIA JEAN MONNET NA RZECZ SIECI?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełnić sieć Jean Monnet, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Instytucja szkolnictwa wyższego lub inna organizacja działająca w obszarze integracji europejskiej ustanowiona w jakimkolwiek kraju na świecie. Instytucje szkolnictwa wyższego z siedzibą w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Wnioskodawca musi pełnić rolę koordynatora sieci składającej się z co najmniej pięciu instytucji uczestniczących pochodzących z pięciu różnych krajów. Wyznaczone instytucje europejskie (wskazane w podstawie prawnej programu Erasmus+) realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim nie kwalifikują się do składania wniosku o dofinansowanie w ramach tej akcji.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>Trzy lata.</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>

Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do:<ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań »Jean Monnet«?” i „Czym jest sieć Jean Monnet?”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu:<ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet” oraz w instytucjach uczestniczących w sieci; - w większym stopniu eksponuje tę dziedzinę nauki w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, w instytucjach będących członkami sieci oraz na poziomie krajowym i transnarodowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji:<ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Opracowanie działań w ramach sieci oraz zarządzenie nimi, z uwzględnieniem kanałów komunikacji między członkami.
Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu. ▪ Struktura sieci pod względem zakresu geograficznego i komplementarności kompetencji.

<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ i efekt mnożnikowy projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, oraz na instytucje będące członkami sieci; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, krajowym, transnarodowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.
--	---

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT WSPARCIA JEAN MONNET NA RZEC SIECI?

WPŁYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Sieci wybrane w ramach tej akcji mają obowiązek rozpowszechniania i wykorzystywania wyników swoich działań poza obszarem działań bezpośrednio zaangażowanych uczestników. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

Aby zwiększyć oddziaływanie sieci, działania mające na celu rozpowszechnianie powinny obejmować tworzenie narzędzi i wydarzeń dostosowanych do ich celów.

W przypadku wszystkich sieci Jean Monnet konieczna będzie aktualizacja opowiadającej im sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Organizatorzy projektów będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom, stanowiącym część ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat działań sieci Jean Monnet dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Jeżeli projekt zostanie wybrany, dofinansowanie będzie podlegało następującym zasadom finansowania:

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Kwalifikowalne koszty bezpośrednie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ koszty kadrowe; ▪ koszty podróży i utrzymania; ▪ koszty związane z podwykonawstwem (maksymalnie 30% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty sprzętu (maksymalnie 10% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich); ▪ koszty nauczania; ▪ inne koszty. <p>Kwalifikowalne koszty pośrednie: kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>Maksymalnie 300 000 EUR</p> <p>80% całkowitych kosztów kwalifikowalnych (chyba że wnioskodawca złożył wniosek o przyznanie niższej wartości procentowej dofinansowania)</p>	Warunek: w formularzu wniosku należy jasno określić cele i program prac.

PROJEKTY „JEAN MONNET” (DEBATA ORIENTACYJNA ZE ŚWIATEM AKADEMICKIM)

CZYM JEST PROJEKT „JEAN MONNET”?

Projekty „Jean Monnet” wspierają innowację, wzajemne inspirowanie się i rozpowszechnianie treści dotyczących Unii Europejskiej. Projekty te – mimo że w proponowanych działaniach mogą uczestniczyć inni partnerzy – będą opierały się na jednostronnych wnioskach dotyczących projektów i mogą trwać od 12 do 24 miesięcy.

- W ramach projektów „**Innowacje**” badane będą nowe perspektywy i różne metodyki w celu zwiększenia atrakcyjności kwestii związanych z Unią Europejską i dostosowania ich do różnych rodzajów społeczności docelowych (np. projekty dotyczące Learning EU @ School).
- Projekty „**Wzajemne inspirowanie się**” będą promowały dyskusję i refleksję na temat kwestii dotyczących Unii Europejskiej oraz będą miały na celu poszerzenie wiedzy na temat Unii i procesów w niej zachodzących. Projekty te będą miały na celu poszerzenie wiedzy na temat UE w określonych kontekstach.
- Projekty „**Rozpowszechnianie treści**” będą głównie dotyczyły działań informacyjnych i mających na celu rozpowszechnianie wiedzy.

KTÓRE DZIAŁANIA SĄ WSPIERANE W RAMACH PROJEKTÓW „JEAN MONNET”?

Przez cały czas trwania projektów „Jean Monnet” możliwa jest realizacja szeroko zakrojonego zakresu działań, takich jak na przykład:

- rozwój i testowanie nowo opracowanych metod, treści i narzędzi odnoszących się do określonych zagadnień dotyczących Unii Europejskiej;
- opracowanie treści i narzędzi akademickich skierowanych do studentów wydziałów/uczniów szkół niezwiązanych z tematyką UE (np. polityka ochrony konsumentów UE dla studentów weterynarii/opieki medycznej/medycyny);
- tworzenie wirtualnych sal lekcyjnych poświęconych konkretnej tematyce oraz testowanie ich w różnych kontekstach;
- projektowanie, tworzenie i wdrażanie narzędzi do samokształcenia promujących aktywne obywatelstwo w UE;
- opracowywanie i udostępnianie odpowiednich treści pedagogicznych oraz nowych/dostosowanych materiałów dydaktycznych do nauczania o Unii Europejskiej na poziomie kształcenia podstawowego i średniego (Learning EU @ School);
- opracowywanie i realizacja zajęć z zakresu doskonalenia oraz ustawicznego kształcenia nauczycieli poprzez umożliwienie im zdobycia odpowiedniej wiedzy i umiejętności potrzebnych do nauczania o Unii Europejskiej;
- organizowanie działań związanych z Unią Europejską skierowanych do uczniów szkół podstawowych i średnich oraz instytucji z zakresu kształcenia i szkolenia zawodowego;
- podnoszenie poziomu wiedzy lub zwiększanie aktywności wydziału/katedry/zespołu badawczego danego wydziału/szkoły, które wyraziły szczególne zainteresowanie/potrzebę w ramach wspólnych działań akademickich;
- wspólne prace nad treścią i współnauczanie studentów, w które zaangażowanych jest kilka instytucji. Instytucje uczestniczące mogą organizować wspólne działania, opracowywać narzędzia wspierające kursy, prowadzić kursy na temat UE, w szczególności w ramach tych dyscyplin, które nie są tradycyjnie związane z przedmiotową dziedziną nauki;
- wspieranie działań informacyjnych i mających na celu rozpowszechnianie wiedzy skierowanych do pracowników administracji publicznej, ekspertów z określonych dziedzin i społeczeństwa obywatelskiego;
- organizowanie konferencji, seminariów lub okrągłych stołów poświęconych istotnym zagadnieniom dotyczącym Unii Europejskiej.

JAKĄ ROLĘ PEŁNIĄ ORGANIZACJE UCZESTNICZĄCE W PROJEKCIE „JEAN MONNET”?

Od instytucji składającej wniosek dotyczący projektu wymaga się przygotowania wyraźnej i zrównoważonej strategii wraz ze szczegółowym programem prac zawierającym informacje na temat oczekiwanych wyników. Instytucja taka powinna uzasadnić potrzebę proponowanych działań, podać bezpośrednich i pośrednich beneficjentów oraz zagwarantować aktywny udział wszystkich organizacji uczestniczących w projekcie.

Wnioski dotyczące projektu są opatrzone podpisem przedstawiciela prawnego instytucji szkolnictwa wyższego (lub innych kwalifikujących się organizacji) i zawierają informacje na temat statusu prawnego, celów i działań instytucji wnioskującej.

Institucje szkolnictwa wyższego (lub inne kwalifikujące się organizacje) ponoszą ostateczną odpowiedzialność za swoje wnioski dotyczące projektów. Mają one obowiązek realizacji działań opisanych w ich wnioskach w trakcie całego okresu trwania projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY PROJEKTU „JEAN MONNET”?

Poniżej przedstawiono formalne kryteria, jakie musi spełniać projekt „Jean Monnet”, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kto może złożyć wniosek?	Institucje szkolnictwa wyższego lub inne organizacje działające w przedmiotowym obszarze Unii Europejskiej ustanowione w jakimkolwiek kraju na świecie. Institucje szkolnictwa wyższego z siedzibą w krajach uczestniczących w programie muszą posiadać ważną Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE). ECHE nie jest wymagana w przypadku uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich. Wyznaczone instytucje (określone w podstawie prawnej programu Erasmus+) realizujące cel o znaczeniu ogólnoeuropejskim nie kwalifikują się do składania wniosku w ramach tej akcji. Szkoły na poziomie kształcenia podstawowego i średniego nie kwalifikują się do składania wniosku o dofinansowanie, mimo że mogą aktywnie przyczynić się do realizacji działań.
Liczba organizacji uczestniczących	W formularzu wniosku podana jest jedna organizacja (wnioskodawca). Na późniejszym etapie w projekcie może uczestniczyć więcej organizacji.
Czas trwania projektu	Od 12 do 24 miesięcy.
Gdzie należy złożyć wniosek?	W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.
Kiedy należy złożyć wniosek?	Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 26 lutego do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 września tego samego roku.
Jak należy złożyć wniosek?	Informacje na temat sposobu składania wniosków znajdują się w części C niniejszego przewodnika.

Organizacje składające wnioski będą również oceniane według **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów i priorytetów akcji (zob. sekcje „Jakie są cele działań Jean Monnet” i „Czym jest projekt »Jean Monnet«”); - celów szczegółowych projektów „Jean Monnet” („Innowacje”, „Wzajemne inspirowanie się”, „Rozpowszechnianie treści”); - potrzeb i celów organizacji uczestniczących i zaangażowanych nauczycieli akademickich. ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu: <ul style="list-style-type: none"> - jest odpowiedni na potrzeby promowania nowych działań dydaktycznych, badawczych lub związanych z prowadzeniem debat; - zawiera dowody akademickiej wartości dodanej; - promuje studia europeistyczne w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - zapewnia większe wyeksponowanie tej dziedziny nauki zarówno w instytucji, w ramach której realizowane są działania „Jean Monnet”, jak i na poziomie krajowym. ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu dla priorytetowych grup docelowych akcji: <ul style="list-style-type: none"> - instytucji ustanowionych w krajach nieobjętych działaniem „Jean Monnet”; - instytucji lub nauczycieli akademickich, którzy nie otrzymywali dotychczas finansowania w ramach działania „Jean Monnet”.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, oceny, działań następczych i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki.
<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zakres, w jakim wniosek dotyczący projektu angażuje kluczowych nauczycieli akademickich mających wybitne osiągnięcia i doskonałe kwalifikacje w określonych dziedzinach studiów dotyczących Unii Europejskiej potwierdzone działaniami na wysokim poziomie. ▪ Zgodność dorobku i wiedzy fachowej zaangażowanych kluczowych nauczycieli akademickich z działaniami realizowanymi w ramach projektu. ▪ W przypadku projektów skierowanych do uczniów szkół na poziomie kształcenia podstawowego i średniego: zaangażowanie w projekt personelu posiadającego odpowiednie umiejętności pedagogiczne.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 25 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów działań w zakresie nauczania. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na instytucję, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”; - na studentów i osoby uczące się czerpiące korzyści z działania „Jean Monnet”; - na inne organizacje i osoby fizyczne zaangażowane na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Adekwatność i jakość środków mających na celu rozpowszechnianie rezultatów działań w instytucji, w której realizowane jest działanie „Jean Monnet”, i poza nią. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej 13 punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania.

CO JESZCZE NALEŻY WIEDZIEĆ NA TEMAT PROJEKTU „JEAN MONNET”?

WPLYW I ROZPOWSZECHNIANIE

Zadaniem projektów „Jean Monnet” jest rozpowszechnianie i wykorzystywanie rezultatów działań nie tylko wśród bezpośrednio zaangażowanych zainteresowanych stron. Przyczyni się to do zwiększenia ich wpływu i doprowadzi do zmiany systemowej.

W przypadku projektów „Jean Monnet” konieczna będzie aktualizacja odpowiedniej sekcji specjalnego narzędzia internetowego Erasmus+, w ramach którego będą przechowywane wszystkie informacje na temat działań „Jean Monnet”. Organizatorzy projektów będą zdecydowanie zachęceni do korzystania z odpowiednich istniejących platform i narzędzi (tj. katalogu projektów „Jean Monnet”, wirtualnej społeczności uczestników projektów „Jean Monnet”). Dzięki tym funkcjom, które stanowią część ogólnego narzędzia IT programu Erasmus+, informacje na temat rezultatów dotrą do szerszego grona osób. Podmioty, które otrzymały dofinansowanie, będą proszone o regularne aktualizowanie narzędzia poprzez wprowadzanie wyników swojej pracy.

Zachęca się, aby w ramach projektów „Jean Monnet”:

- uczestnictwa w wydarzeniach informacyjnych i wydarzeniach mających na celu rozpowszechnianie na poziomie krajowym i europejskim;
- organizować wydarzenia (wykłady, seminaria, warsztaty itp.) z udziałem decydentów szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego oraz z udziałem zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego i szkół;
- rozpowszechniać rezultaty działań realizowanych w ramach projektów poprzez organizację seminariów lub wykładów skierowanych i dostosowanych do ogółu społeczeństwa i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
- nawiązywać kontakty z centrami doskonałości Jean Monnet, katedrami Jean Monnet, z koordynatorami modułów oraz z wspieranymi instytucjami i stowarzyszeniami;
- korzystania z otwartych zasobów edukacyjnych (OER), publikowania podsumowań, treści i harmonogramu ich działań oraz oczekiwanych rezultatów.

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Maksymalna kwota dofinansowania projektu „Jean Monnet”: 60 000 EUR (stanowiąca maksymalnie 75% kosztów całkowitych)

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota
Uczestnictwo w konferencjach	Wkład w koszty związane z organizacją konferencji, seminariów, warsztatów itd., z wyłączeniem kosztów związanych z uczestnictwem prelegentów zamiejscowych.	Koszty jednostkowe	D.2 na dzień na uczestnika
Podróż (prelegenci zamiejscowi)	Wkład w koszty podróży prelegentów zamiejscowych uczestniczących w konferencjach, na podstawie odległości, jaką muszą pokonać. Odległości należy obliczać, korzystając z kalkulatora odległości dostępnego na stronach Komisji Europejskiej dotyczących programu Erasmus+ ¹³² , określając odległość podróży w jedną stronę, aby obliczyć kwotę dofinansowania UE, która pomoże opłacić podróż w obie strony ¹³³ .	Koszty jednostkowe	W przypadku odległości wynoszących od 100 do 499 km: 180 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 500 do 1 999 km: 275 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 2 000 do 2 999 km: 360 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 3 000 do 3 999 km: 530 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących od 4 000 do 7 999 km: 820 EUR na uczestnika
			W przypadku odległości wynoszących 8 000 km lub więcej: 1 100 EUR na uczestnika
Utrzymanie (prelegenci zamiejscowi)	Wkład w koszty utrzymania prelegentów zamiejscowych uczestniczących w konferencjach.	Koszty jednostkowe	D.3 na dzień na uczestnika

¹³² http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_pl.htm

¹³³ Na przykład jeżeli osoba z Madrytu (Hiszpania) bierze udział w działaniu odbywające się w Rzymie (Włochy), wnioskodawca a) obliczy odległość z Madrytu do Rzymu (1 365,28 km); b) wybierze odpowiedni przedział odległości podróży (tj. między 500 a 1 999 km) oraz c) obliczy dofinansowanie UE, które będzie stanowiło wkład w koszty podróży prelegenta zamiejscowego z Madrytu do Rzymu i z powrotem.

Działania uzupełniające	Wkład we wszelkie poboczne koszty dodatkowe związane z działaniami uzupełniającymi realizowanymi w ramach tej akcji: np. działania następcze w związku z wydarzeniem w środowisku akademickim, tworzenie i utrzymanie stron internetowych, opracowywanie, drukowanie i rozpowszechnianie publikacji; koszty tłumaczeń ustnych; koszty realizacji.	Kwota ryczałtowa	25 000 EUR
--------------------------------	---	------------------	------------

Konkretne kwoty odnoszące się do projektów „Jean Monnet” można znaleźć w sekcji „Koszty jednostkowe w ramach projektów »Jean Monnet«” znajdującej się na końcu rozdziału dotyczącego projektów „Jean Monnet” w niniejszej części przewodnika.

KOSZTY JEDNOSTKOWE W RAMACH PROJEKTÓW „JEAN MONNET”

D.1 – KRAJOWE KOSZTY NAUCZANIA (W EURO ZA GODZINĘ DYDAKTYCZNA)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dana działalność dydaktyczna.

Kraje uczestniczące w programie	
Belgia	200
Bułgaria	80
Czechy	107
Dania	200
Niemcy	200
Estonia	107
Irlandia	172
Grecja	129
Hiszpania	161
Francja	184
Chorwacja	96
Włochy	166
Cypr	151
Łotwa	98
Litwa	106
Luksemburg	200
Węgry	104
Malta	138
Holandia	200
Austria	200
Polska	104

Portugalia	126
Rumunia	81
Słowenia	136
Słowacja	114
Finlandia	193
Szwecja	200
Wielka Brytania	184
była jugosłowiańska republika Macedonii	80
Islandia	159
Liechtenstein	80
Norwegia	200
Turcja	87
Kraje partnerskie	
Antigua i Barbuda	92
Australia	200
Bahrajn	110
Barbados	94
Brunei	200
Kanada	200
Chile	83
Gwinea Równikowa	131
Hongkong	200

Izrael	144
Japonia	178
Korea Południowa	153
Kuwejt	200
Libia	90
Meksyk	86
Nowa Zelandia	153
Oman	131
Katar	200
Saint Kitts i Nevis	84
Arabia Saudyjska	126
Seszele	126
Singapur	200
Szwajcaria	200
terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe	
Trinidad i Tobago	115
Zjednoczone Emiraty Arabskie	200
Stany Zjednoczone Ameryki	200
Inne	80

D.2 – KRAJOWE KOSZTY KONFERENCJI (W EURO ZA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraje uczestniczące w programie	
Belgia	88
Bułgaria	40
Czechy	55
Dania	94
Niemcy	90
Estonia	47
Irlandia	75
Grecja	56
Hiszpania	70
Francja	80
Chorwacja	42
Włochy	73
Cypr	66
Łotwa	43
Litwa	47
Luksemburg	144
Węgry	46
Malta	60
Holandia	97
Austria	94
Polska	45
Portugalia	55
Rumunia	40
Słowenia	59
Słowacja	50
Finlandia	84
Szwecja	95
Wielka Brytania	81
była jugosłowiańska republika Macedonii	40
Islandia	69
Liechtenstein	40
Norwegia	138
Turcja	40

Kraje partnerskie	
Argentyna	44
Australia	90
Bahrajn	43
Barbados	41
Brunei	115
Kanada	89
Gwinea Równikowa	57
Hongkong	117
İzrael	63
Japonia	78
Korea Południowa	67
Kuwejt	110
Makau	154
Nowa Zelandia	67
Oman	57
Katar	194
Arabia Saudyjska	55
Seszele	55
Singapur	133
Szwajcaria	118
terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe	48
Trinidad i Tobago	50
Zjednoczone Emiraty Arabskie	107
Stany Zjednoczone Ameryki	109
Inne	40

D.3 – UTRZYMANIE: PRELEGENCI ZAMIEJSCOWI (W EURO NA DZIEŃ)

Kwoty zależą od kraju, w którym odbywa się dane działanie.

Kraje uczestniczące w programie	
Belgia	232
Bułgaria	227
Czechy	230
Dania	270
Niemcy	208
Estonia	181
Irlandia	254
Grecja	222
Hiszpania	212
Francja	245
Chorwacja	180
Włochy	230
Cypr	238
Łotwa	211
Litwa	183
Luksemburg	237
Węgry	222
Malta	205
Holandia	263
Austria	225
Polska	217
Portugalia	204
Rumunia	222
Słowenia	180
Słowacja	205
Finlandia	244
Szwecja	257
Wielka Brytania	276
była jugosłowiańska republika Macedonii	210
Islandia	245
Liechtenstein	175
Norwegia	220
Turcja	220
Kraje partnerskie	

Afganistan	125
Albania	210
Algieria	170
Andora	195
Angola	280
Antigua i Barbuda	225
Argentyna	285
Armenia	280
Australia	210
Azerbejdżan	270
Bahamy	190
Bahrajn	275
Bangladesz	190
Barbados	215
Białoruś	225
Belize	185
Benin	150
Bhutan	180
Boliwia	150
Bośnia i Hercegowina	200
Botswana	185
Brazylia	245
Brunei	225
Burkina Faso	145
Burundi	165
Kambodża	165
Kamerun	160
Kanada	230
Republika Zielonego Przylądka	125
Republika Środkowoafrykańska	140
Czad	210
Chile	245
Chiny	210
Kolumbia	170
Komory	135
Demokratyczna Republika Konga	245
Republika Konga	185
Wyspy Cooka	185

Kostaryka	190
Kuba	225
Dżibuti	235
Dominika	215
Dominikana	230
Timor Wschodni	160
Ekwador	190
Egipt	205
Salwador	180
Gwinea Równikowa	145
Erytrea	130
Etiopia	195
Fidzi	170
Gabon	190
Gambia	170
Gruzja	295
Ghana	210
Grenada	215
Gwatemala	175
Gwinea	185
Gwinea Bissau	140
Gujana	210
Haiti	190
Honduras	175
Hongkong	265
Indie	245
Indonezja	195
Iran	200
Irak	145
Izrael	315
Wybrzeże Kości Słoniowej	190
Jamajka	230
Japonia	405
Jordania	195
Kazachstan	245
Kenia	225
Kiribati	205
Korea Północna	230

Korea Południowa	300
Kosowo (o statusie określonym rezolucją RB ONZ nr 1244 z1999 r.)	220
Kuwejt	280
Kirgistan	255
Laos	195
Liban	260
Lesotho	150
Liberia	235
Libia	225
Makau	150
Madagaskar	155
Malawi	215
Malezja	250
Malediwy	185
Mali	155
Wyspy Marshalla	185
Mauretania	125
Mauritius	200
Meksyk	255
Mikronezja	190
Mołdawia	250
Monako	170
Mongolia	160
Czarnogóra	220
Maroko	205
Mozambik	200
Mjanma/Birma	125
Namibia	135
Nauru	185
Nepal	185
Nowa Zelandia	185
Nikaragua	185
Niger	125
Nigeria	235
Niue	185
Oman	205
Pakistan	180
Palau	185
Palestyna	170
Panama	210
Papua-Nowa Gwinea	190
Paragwaj	190

Peru	210
Filipiny	210
Katar	200
Rwanda	225
Saint Kitts i Nevis	270
Saint Lucia	215
Saint Vincent i Grenadyny	265
Samoa	185
San Marino	175
Wyspy Świętego Tomasza i Książęca	155
Arabia Saudyjska	280
Senegal	200
Serbia	220
Seszele	225
Sierra Leone	190
Singapur	225
Wyspy Salomona	170
Somalia	175
Republika Południowej Afryki	195
Sri Lanka	155
Sudan	270
Surinam	180
Suazi	140
Szwajcaria	220
Syria	225
Tadżykistan	185
Tajwan	255
Tanzania	250
Tajlandia	205
terytorium Federacji Rosyjskiej uznane przez prawo międzynarodowe	365
terytorium Ukrainy uznane przez prawo międzynarodowe	270
Togo	155
Tonga	155
Trinidad i Tobago	175
Tunezja	145
Turkmenistan	230
Tuvalu	185
Uganda	235
Zjednoczone Emiraty Arabskie	265
Stany Zjednoczone Ameryki	280
Urugwaj	215

Uzbekistan	230
Vanuatu	170
Watykan	175
Wenezuela	210
Wietnam	255
Jemen	225
Zambia	185
Zimbabwe	165
Inne	205

SPORT

KTÓRE AKCJE OBJĘTE SĄ WSPARCIEM?

W oparciu o niniejszy przewodnik wdrażane są następujące akcje w dziedzinie sportu:

- współpraca partnerska;
- niekomercyjne europejskie imprezy sportowe.

Dodatkowo w ramach programu Erasmus+ wspierane są akcje na rzecz lepszego wykorzystania wyników badań przy kształtowaniu polityki (badania, gromadzenie danych, ankiety itd.) w celu promowania dialogu z właściwymi europejskimi zainteresowanymi stronami (Forum Sportu Unii Europejskiej, wydarzenia w ramach prezydencji UE, konferencje, spotkania, seminaria itd.). Akcje te będą wdrażane bezpośrednio przez Komisję Europejską lub za pośrednictwem jej agencji wykonawczej.

Celami szczegółowymi realizowanymi w ramach programu Erasmus+ w dziedzinie sportu są:

- eliminowanie transgranicznych zagrożeń dla uczciwości w sporcie, takich jak doping, ustawianie wyników zawodów sportowych i przemoc, a także wszelkiego rodzaju nietolerancji i dyskryminacji;
- promowanie i wspieranie dobrego zarządzania w sporcie i kariery dwutorowej sportowców;
- promowanie wolontariatu w sporcie oraz włączenia społecznego, równych szans i podnoszenia świadomości znaczenia aktywności fizycznej poprawiającej zdrowie dzięki większemu udziałowi i równemu dostępowi do sportu dla wszystkich.

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie programu Erasmus+ szczególny nacisk należy położyć na projekty dotyczące sportu powszechnego.

Oczekuje się, że akcje w dziedzinie sportu przyczynią się do rozwoju europejskiego wymiaru sportu poprzez generowanie i rozpowszechnianie doświadczeń i wiedzy na temat różnych zagadnień dotyczących sportu na szczeblu europejskim oraz dzielenie się nimi.

Projekty sportowe wspierane w ramach programu Erasmus+ powinny ostatecznie przyczynić się do zwiększenia poziomów uczestnictwa w działalności sportowej, aktywności fizycznej i wolontariacie.

W ujęciu bardziej szczegółowym projekty te przyczynią się do:

- podniesienia stanu wiedzy oraz świadomości w zakresie sportu i aktywności fizycznej w krajach uczestniczących w programie;
- podniesienia świadomości w zakresie roli sportu w promowaniu włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej;
- zacieśnienia współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej;
- zwiększenia udziału organizacji sportowych i innych właściwych organizacji z różnych krajów uczestniczących w programie w działalności ulepszonych sieci;
- wzmocnienia wymiany dobrych praktyk.

Oczekuje się, że akcje w dziedzinie sportu przyczynią się do wdrożenia Europejskiego Tygodnia Sportu, który jest inicjatywą zapoczątkowaną przez Komisję w celu promowania sportu i aktywności fizycznej w Unii Europejskiej w świetle malejących poziomów uczestnictwa.

Europejski Tydzień Sportu będzie ewoluował w ciągu kolejnych lat. Ostatecznie inicjatywa ta ma być organizowana zgodnie z ustalonym harmonogramem (drugi tydzień września) obejmującym oficjalne otwarcie, imprezę przewodnią, i ma trwać 3–5 dni, z których każdy będzie miał inny temat przewodni (na przykład: sport i szkoły, sport i przedsiębiorstwa, sport i niepełnosprawność itp.). Europejski Tydzień Sportu przyczyni się między innymi do organizowania transgranicznych działań mających na celu podnoszenie świadomości.

Organizację pierwszej edycji Europejskiego Tygodnia Sportu zaplanowano na wrzesień 2015 r. Na szczeblu UE Europejski Tydzień Sportu odbędzie się w dniach 7–13 września 2015 r. Imprezy krajowe w kontekście Europejskiego Tygodnia Sportu mogą odbywać się w okresie 7–30 września 2015 r.

Dalsze informacje dotyczące Europejskiego Tygodnia Sportu 2015, w tym obszarów tematycznych, można znaleźć na następującej stronie internetowej: http://ec.europa.eu/sport/events/2015/sport-week_en.htm.

WSPÓŁPRACA PARTNERSKA

JAKIE SĄ CELE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Współpraca partnerska daje możliwość opracowania, przeniesienia lub wdrożenia innowacyjnych praktyk w różnych dziedzinach związanych ze sportem i aktywnością fizyczną między różnymi organizacjami i podmiotami działającymi w dziedzinie sportu lub poza nią, w tym w sposób szczególnie między organami publicznymi na szczeblach lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim, organizacjami sportowymi i instytucjami edukacyjnymi. Współpraca partnerska to przede wszystkim innowacyjne projekty mające na celu:

- zachęcanie do uprawiania sportu i aktywności fizycznej, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania Europejskiego Tygodnia Sportu;
- zachęcanie do uprawiania sportu i aktywności fizycznej, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej;
- propagowanie kariery dwutorowej sportowców, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców;
- walkę z dopingiem, przede wszystkim w środowiskach rekreacyjnych;
- walkę z ustawianiem wyników zawodów sportowych, w szczególności poprzez wsparcie na rzecz zapobiegania, podnoszenie świadomości oraz współpracę zainteresowanych stron;
- promowanie wolontariatu w sporcie;
- wspieranie innowacyjnych i edukacyjnych podejść do zapobiegania przemocy oraz zwalczania rasizmu, dyskryminacji i nietolerancji w sporcie;
- doskonalenie dobrego zarządzania w sporcie;
- stymulowanie włączenia społecznego i równych szans w dziedzinie sportu, w szczególności poprzez wspieranie wdrażania strategii UE, a przede wszystkim strategii UE na rzecz równości płci i strategii UE w sprawie niepełnosprawności.

Współpraca partnerska powinna promować tworzenie i rozwój europejskich sieci w dziedzinie sportu. UE może zatem zapewnić możliwości ściślejszej współpracy między zainteresowanymi stronami, które nie istniałyby bez działań UE. Współpraca partnerska powinna również propagować synergii z i między politykami lokalnymi, regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi mającymi na celu promowanie sportu i aktywności fizycznej oraz podejmowanie wyzwań związanych ze sportem.

W ramach współpracy partnerskiej program Erasmus+ ma na celu wsparcie testowania i opracowywania nowych formuł projektu i nowych form współpracy transnarodowej w dziedzinie sportu, które mogą stanowić inspirację dla rozwoju na większą skalę inicjatyw wspieranych z krajowych systemów finansowania lub innych funduszy europejskich, takich jak europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne.

Komisja, za pośrednictwem swojej agencji wykonawczej, zorganizuje w ciągu roku dwie tury wyboru:

- pierwsza tura w roku: współpraca partnerska, w ramach której realizowane będą inicjatywy i działania w trakcie Europejskiego Tygodnia Sportu 2015 lub która jest z nim tematycznie powiązana;
- druga tura w roku: każdy rodzaj współpracy partnerskiej niezwiązany z Europejskim Tygodniem Sportu 2015.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Program Erasmus+ oferuje dużą wszechstronność w zakresie działań, które można wdrożyć w ramach współpracy partnerskiej, pod warunkiem że we wniosku dotyczącym projektu wskaże się, iż działania te są najodpowiedniejsze do osiągnięcia celów określonych w odniesieniu do danego projektu. Współpraca partnerska może na ogół obejmować szeroki zakres działań, na przykład:

- tworzenie sieci kontaktów między kluczowymi zainteresowanymi stronami;
- promowanie, określanie i wymiana dobrych praktyk;
- przygotowywanie, opracowywanie i wdrażanie modułów i narzędzi edukacyjnych i szkoleniowych;
- działania mające na celu podniesienie kompetencji w zakresie dzielenia się doświadczeniami w dziedzinie sportu oraz rozwój monitorowania i kryteriów wskaźników, szczególnie w kontekście promowania wśród sportowców etycznych zachowań i kodeksów postępowania;
- działania mające na celu podnoszenie świadomości w odniesieniu do wartości dodanej sportu i aktywności fizycznej w kontekście rozwoju osobistego, społecznego i zawodowego osób fizycznych;
- działania mające na celu promowanie innowacyjnych synergii między dziedziną sportu i dziedzinami zdrowia, kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- działania mające na celu ugruntowanie podstawy dowodowej w odniesieniu do sportu w celu sprostania

wyzwaniom społecznym i gospodarczym (gromadzenie danych

będących podstawą wyżej wspomnianych działań, badania, konsultacje itd.);

- konferencje, seminaria, spotkania, wydarzenia i działania mające na celu podnoszenie świadomości będące podstawą wyżej wspomnianych działań.

KTO MOŻE UCZESTNICZYĆ WE WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Współpraca partnerska jest otwarta na wszelkiego rodzaju instytucje publiczne lub organizacje niekomercyjne działające w dziedzinie sportu i aktywności fizycznej. W zależności od celu projektu we współpracy partnerskiej powinni uczestniczyć odpowiedni i różnorodni partnerzy, co pozwoli na czerpanie korzyści z różnych doświadczeń, profili i wiedzy fachowej oraz na osiągnięcie rezultatów projektu, które są znaczące i charakteryzują się wysoką jakością.

Współpraca partnerska jest ukierunkowana na współpracę między organizacjami, które ustanowiono w krajach uczestniczących w programie.

We współpracy partnerskiej powinni uczestniczyć:

- wnioskodawca/koordynator: organizacja, która składa wniosek dotyczący projektu w imieniu wszystkich partnerów. Jeżeli projekt otrzyma dofinansowanie, wnioskodawca/koordynator stanie się głównym beneficjentem dofinansowania UE i w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących podpisze umowę finansową obejmującą wielu beneficjentów. Rola koordynatora oznacza wykonywanie następujących obowiązków:
  - reprezentowanie organizacji uczestniczących i działanie w ich imieniu w relacjach z Komisją Europejską;
  - ponoszenie odpowiedzialności finansowej i prawnej za właściwą pod względem operacyjnym, administracyjnym i finansowym realizację całego projektu;
  - koordynacja współpracy partnerskiej we współpracy z wszystkimi innymi partnerami projektu;
- partnerzy: organizacje, które aktywnie uczestniczą w przygotowaniach, realizacji i ocenie współpracy partnerskiej. Każdy partner musi podpisać upoważnienie, którego sygnatariusz udziela koordynatorowi pełnomocnictwa do działania w jego imieniu i na jego rzecz w czasie realizacji projektu.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić projekt współpracy, aby kwalifikował się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kwalifikujące się organizacje uczestniczące	<p>Każda organizacja niedochodowa lub organ publiczny ustanowiony w kraju uczestniczącym w programie lub w jakimkolwiek kraju partnerskim na świecie (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika). Przykładowo taką organizacją może być:</p> <ul style="list-style-type: none"> organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; narodowy komitet olimpijski lub krajowa konfederacja sportu; organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym; narodowa liga sportowa; klub sportowy; organizacja lub związek reprezentujące sportowców; organizacja lub związki reprezentujące osoby zawodowo związane ze sportem i wolontariuszy (np. trenerzy, menedżerowie itp.); organizacja reprezentująca ruch „sport dla wszystkich”; organizacja działająca w dziedzinie promowania aktywności fizycznej; organizacja reprezentująca sektor aktywnego wypoczynku; organizacja działająca w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży.
Kto może złożyć wniosek?	<p>Wnioskodawcą może być każda organizacja uczestnicząca ustanowiona w kraju uczestniczącym w programie. Organizacja ta składa wniosek w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w dany projekt.</p>
Liczba i profil organizacji uczestniczących	<p>Współpraca partnerska ma charakter transnarodowy i bierze w niej udział co najmniej pięć organizacji z pięciu różnych krajów uczestniczących w programie. W momencie składania wniosku o dofinansowanie należy wskazać wszystkie organizacje uczestniczące.</p>
Czas trwania projektu	<p>Wnioski o współpracę partnerską przedłożone w ramach pierwszej rundy w roku (projekty związane z Europejskim Tygodniem Sportu 2015): maksymalnie 18 miesięcy.</p> <p>Wnioski o współpracę partnerską przedłożone w ramach drugiej rundy w roku (projekty niezwiązane z Europejskim Tygodniem Sportu 2015): 12–36 miesięcy. Czas trwania projektu należy określić na etapie składania wniosku (12, 18, 24, 30 lub 36 miesięcy) na podstawie celu projektu i rodzaju działań zaplanowanych na okres realizacji projektu.</p>
Miejsce (miejsca) działania	<p>Działania muszą odbywać się w krajach (jednym lub większej liczbie) organizacji biorących udział we współpracy partnerskiej.</p>
Gdzie należy złożyć wniosek?	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
Kiedy należy złożyć wniosek?	<p>W odniesieniu do projektów związanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015 wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 22 stycznia do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w okresie od 1 kwietnia do 1 września tego samego roku.</p> <p>W odniesieniu do projektów niezwiązanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015 wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie do dnia 14 maja do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 stycznia następnego roku.</p>
Jak należy złożyć wniosek?	<p>Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Orientacyjnie 50% budżetu będzie przeznaczony na projekty o następujących celach:

- wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących kariery dwutorowej sportowców;
- wspieranie wdrażania wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej, w tym projektów wspierających wdrożenie Europejskiego Tygodnia Sportu.

Orientacyjnie 50% budżetu będzie przeznaczony na realizację innych celów wspomnianych w powyższej sekcji „Czym jest współpraca partnerska”.

W ramach tych kategorii projekty będą oceniane na podstawie następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii politycznych w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele współpracy partnerskiej”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek dotyczący projektu opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy już przeprowadzone przez organizacje uczestniczące; - wniosek dotyczący projektu wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami, metodyką i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest opłacalny i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.

<p>Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy (maksymalnie 20 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zakres, w jakim:<ul style="list-style-type: none"> - w stosownych przypadkach projekt obejmuje odpowiednie połączenie uzupełniających się organizacji uczestniczących o profilu, doświadczeniu i wiedzy fachowej niezbędnych do skutecznej realizacji wszystkich aspektów projektu; - w projekty zaangażowane są osoby posiadające wiedzę fachową z odpowiednich dziedzin, takich jak polityka w zakresie sportu i uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.), wiedzę akademicką oraz możliwość dotarcia do większego kręgu odbiorców. - podział obowiązków i zadań przewiduje zaangażowanie i czynny udział wszystkich organizacji uczestniczących. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim zaangażowanie organizacji uczestniczącej z kraju partnerskiego wnosi istotną wartość dodaną do projektu (jeżeli warunek ten nie jest spełniony, projekt nie zostanie uwzględniony w procedurze wyboru).
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu:<ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu rozpowszechniania wyników: adekwatność i jakość środków mających na celu wymianę wyników projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ W stosownych przypadkach zakres, w jakim we wniosku dotyczącym projektu opisano sposób, w jaki powstałe materiały, dokumenty i media będą bezpłatnie udostępniane i promowane na podstawie licencji otwartych, przy czym wniosek ten nie zawiera nieproporcjonalnych ograniczeń. ▪ Jakość planów zapewniających trwałość projektu: zdolność projektu do wywierania wpływu i generowania wyników po całkowitym wykorzystaniu dofinansowania UE.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie”; 10 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji” oraz „Jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

Koszty kwalifikowalne		Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym:</p> <p>kwalifikowalne koszty bezpośrednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personel; ▪ podróż i utrzymanie; ▪ sprzęt; ▪ materiały zużywalne i zaopatrzenie; ▪ podwykonawstwo; ▪ cła, podatki i opłaty; ▪ inne koszty; <p>Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Koszty rzeczywiste	<p>Maksymalne dofinansowanie projektu: 500 000 EUR Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych</p>	<p>Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.</p>

NIEKOMERCYJNE EUROPEJSKIE IMPREZY SPORTOWE

JAKIE SĄ CELE NIEKOMERCYJNEJ EUROPEJSKIEJ IMPREZY SPORTOWEJ?

Akcja ta ma na celu:

- wspieranie wdrażania w dziedzinie sportu strategii UE z zakresu włączenia społecznego i równych szans, w szczególności strategii UE na rzecz równości płci i strategii UE w sprawie niepełnosprawności oraz dyrektywy w sprawie równości rasowej;
- zachęcanie do uprawiania sportu i aktywności fizycznej w oparciu o między innymi wdrażanie wytycznych UE dotyczących aktywności fizycznej;
- wspieranie wdrożenia Europejskiego Tygodnia Sportu.

Komisja, za pośrednictwem swojej agencji wykonawczej, zorganizuje w ciągu roku dwie tury wyboru:

- pierwsza runda w roku: imprezy organizowane podczas Europejskiego Tygodnia Sportu 2015;
- druga runda w roku: inne imprezy niezwiązane z Europejskim Tygodniem Sportu 2015.

CZYM JEST NIEKOMERCYJNA EUROPEJSKA IMPREZA SPORTOWA?

W ramach akcji zapewniane jest wsparcie finansowe:

- na organizację europejskich imprez sportowych organizowanych w jednym kraju uczestniczącym w programie;
- na organizację imprez krajowych organizowanych jednocześnie w kilku krajach uczestniczących w programie przez organizacje niekomercyjne lub organy publiczne działające w dziedzinie sportu.

Oczekiwanymi wynikami tych imprez są:

- podniesienie świadomości w zakresie roli działalności sportowej w promowaniu włączenia społecznego, równości szans i korzystnej dla zdrowia aktywności fizycznej;
- większy udział w działalności sportowej, aktywności fizycznej i wolontariacie.

JAKIE DZIAŁANIA WSPIERA SIĘ W RAMACH TEJ AKCJI?

Wsparcie wydarzeń będzie oznaczało przyznanie dofinansowania ze środków UE organizacjom odpowiedzialnym za przygotowanie i organizację danej imprezy oraz za działania następcze. W ramach tej akcji wspierane będą między innymi następujące działania standardowe:

- organizacja szkoleń edukacyjnych dla sportowców, trenerów, organizatorów i wolontariuszy w okresie poprzedzającym imprezę;
- organizacja imprezy;
- organizacja działań towarzyszących imprezie sportowej (konferencji, seminariów);
- realizacja działań związanych ze skutkami danej imprezy (oceny, opracowywanie planów na przyszłość).
- działania informacyjne związane z tematem danej imprezy.

JAKIE DZIAŁANIA NIE KWALIFIKUJĄ SIĘ DO WSPARCIA W RAMACH TEJ AKCJI?

- Zawody sportowe organizowane regularnie przez międzynarodowe, europejskie lub krajowe federacje/ligi sportowe;
- zawody sportowe kategorii zawodowej.

JAKIE KRYTERIA STOSUJE SIĘ DO OCENY NIEKOMERCYJNEJ EUROPEJSKIEJ IMPREZY SPORTOWEJ?

Poniżej przedstawiono wykaz zawierający formalne kryteria, jakie musi spełnić niekomercyjna europejska impreza sportowa, aby kwalifikować się do otrzymania dofinansowania w ramach programu Erasmus+:

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

<p>Kto może złożyć wniosek?</p>	<p>Każdy organ publiczny lub każda organizacja niekomercyjna działająca w dziedzinie sportu ustanowione w kraju uczestniczącym w programie. Przykładowo taką organizacją może być między innymi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ organ publiczny odpowiedzialny za sport na poziomie lokalnym, regionalnym lub krajowym; ▪ organizacja sportowa o zasięgu lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim lub międzynarodowym; ▪ koordynator imprezy krajowej organizowanej w ramach europejskiej imprezy sportowej.
<p>Profil uczestników</p>	<p>W przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych związanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015: w europejskich imprezach sportowych organizowanych w jednym kraju muszą brać udział uczestnicy z co najmniej 3 różnych krajów uczestniczących w programie; LUB imprezy muszą być organizowane jednocześnie w co najmniej 3 krajach uczestniczących w programie.</p> <p>W przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych niezwiązanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015: w europejskich imprezach sportowych organizowanych w jednym kraju muszą brać udział uczestnicy z co najmniej 12 różnych krajów uczestniczących w programie; LUB w europejskich imprezach sportowych organizowanych jednocześnie w kilku krajach uczestniczących w programie muszą brać udział uczestnicy z co najmniej 12 różnych krajów uczestniczących w programie. Warunek ten jest spełniony, jeżeli uczestnicy biorą udział we wszystkich imprezach.</p>
<p>Czas trwania projektu</p>	<p>Do 1 roku (od przygotowania imprezy do działań następczych).</p>
<p>Terminy imprez</p>	<p>W przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych związanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015: impreza musi odbyć się w okresie 7–30 września 2015 r.;</p> <p>W przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych niezwiązanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015: impreza musi odbyć się w 2016 r. (w dowolnym terminie).</p>
<p>Gdzie należy złożyć wniosek?</p>	<p>W Agencji Wykonawczej ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego z siedzibą w Brukseli.</p>
<p>Kiedy należy złożyć wniosek?</p>	<p>Wnioskodawcy muszą złożyć wnioski o dofinansowanie najpóźniej do:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ W odniesieniu do niekomercyjnych europejskich imprez sportowych organizowanych podczas Europejskiego Tygodnia Sportu 2015: dnia 22 stycznia 2015 r. do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 maja tego samego roku. ▪ W odniesieniu do niekomercyjnych europejskich imprez sportowych organizowanych poza Europejskim Tygodniem Sportu 2015: dnia 14 maja 2015 r. do godz. 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli) w przypadku projektów, których realizacja ma się rozpocząć w dniu 1 listopada tego samego roku.
<p>Jak należy złożyć wniosek?</p>	<p>Dalsze informacje na temat sposobu składania wniosku znajdują się w części C niniejszego przewodnika.</p>

Organizacje składające wnioski będą oceniane według odpowiednich **kryteriów wykluczających i kryteriów wyboru**. Więcej informacji można znaleźć w części C niniejszego przewodnika.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Projekty będą oceniane według następujących kryteriów:

<p>Adekwatność projektu (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Adekwatność wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do: <ul style="list-style-type: none"> - celów europejskich strategii politycznych w dziedzinie sportu; - celów i priorytetów akcji (zob. sekcja „Jakie są cele niekomercyjnej europejskiej imprezy sportowej”). ▪ Zakres, w jakim: <ul style="list-style-type: none"> - wniosek dotyczący projektu opiera się na analizie rzeczywistych i odpowiednich potrzeb; - cele są wyraźnie zdefiniowane, realistyczne i dotyczą kwestii istotnych dla organizacji uczestniczących i grup docelowych; - wniosek dotyczący projektu jest innowacyjny lub uzupełnia inne inicjatywy już przeprowadzone przez organizacje uczestniczące; - wniosek dotyczący projektu wnosi wartość dodaną na poziomie UE dzięki wynikom, które nie zostałyby osiągnięte, gdyby działania były prowadzone w jednym kraju.
<p>Jakość planu projektu i jego realizacji (maksymalnie 40 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Przejrzystość, kompletność i jakość programu prac, w tym odpowiednich etapów przygotowania, wdrażania, monitorowania, oceny i rozpowszechniania. ▪ Spójność między proponowanymi celami, działaniami, metodyką i budżetem projektu. ▪ Jakość i wykonalność proponowanej metodyki. ▪ Zakres, w jakim projekt obejmuje osoby posiadające wiedzę fachową z różnych dziedzin, takich jak uprawianie sportu (szkolenie, zawody, trenowanie itd.). ▪ Istnienie i jakość ustaleń dotyczących zarządzania (terminowość, organizacja, zadania i obowiązki są dobrze określone i realne). ▪ Istnienie i adekwatność środków kontroli jakości w celu zapewnienia realizacji projektu na wysokim poziomie, w terminie i zgodnie z budżetem. ▪ Zakres, w jakim projekt jest opłacalny i zapewnia przydzielenie odpowiednich zasobów na każde działanie.
<p>Wpływ i rozpowszechnianie (maksymalnie 30 punktów)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jakość środków stosowanych do oceny rezultatów projektu. ▪ Potencjalny wpływ projektu: <ul style="list-style-type: none"> - na uczestników i organizacje uczestniczące w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu; - na podmioty inne niż organizacje i osoby fizyczne bezpośrednio uczestniczące w projekcie na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym lub europejskim. ▪ Jakość planu rozpowszechniania wyników: stosowność i jakość środków mających na celu wymianę wyników projektu wśród organizacji uczestniczących lub poza nimi. ▪ Jakość środków służących zapewnieniu wyeksponowania i nagłośnienia imprezy i wsparcia UE w mediach.

Aby wnioski dotyczące projektów mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać co najmniej 60 punktów. Ponadto muszą uzyskać co najmniej połowę maksymalnej liczby punktów w każdej kategorii wymienionych powyżej kryteriów przyznania dofinansowania (tj. co najmniej 15 punktów w przypadku kategorii „Adekwatność projektu” i „Wpływ i rozpowszechnianie” oraz 20 punktów w przypadku kategorii „Jakość planu projektu i jego realizacji”).

JAKIE SĄ ZASADY FINANSOWANIA?

Budżet projektu należy opracować według następujących zasad finansowania (w euro):

	Koszty kwalifikowalne	Mechanizm finansowania	Kwota	Zasada alokacji
Koszty działania	<p>Koszty bezpośrednio związane z realizacją działań uzupełniających w ramach projektu, w tym:</p> <p>kwalifikowalne koszty bezpośrednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ personel; ▪ podróż i utrzymanie; ▪ sprzęt; ▪ materiały zużywalne i zaopatrzenie; ▪ podwykonawstwo; ▪ cła, podatki i opłaty; ▪ inne koszty; <p>Koszty pośrednie: Kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta, jakimi może zostać obciążony projekt (np. rachunki za energię lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.).</p>	Koszty rzeczyste	<p>Maksymalne dofinansowanie projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych organizowanych w trakcie Europejskiego Tygodnia Sportu 2015: 250 000 EUR; • w przypadku niekomercyjnych europejskich imprez sportowych niezwiązanych z Europejskim Tygodniem Sportu 2015: 500 000 EUR. <p>Maksymalnie 80% łącznych kosztów kwalifikowalnych</p>	Warunek: wnioskowany budżet jest uzasadniony w związku z planowanymi działaniami.

CZĘŚĆ C – INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW

Wszystkie organizacje (w tym grupy nieformalne), które zamierzają złożyć wniosek dotyczący projektu w celu uzyskania wsparcia finansowego z UE w ramach programu Erasmus+, proszone są o dokładne zapoznanie się z niniejszą sekcją opracowaną zgodnie z przepisami zawartymi w tytule VI rozporządzenia finansowego¹³⁴ mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii Europejskiej (zwanego dalej „rozporządzeniem finansowym UE”), jak również z zasadami jego stosowania.

Do składania wniosku dotyczącego projektu w ramach programu Erasmus+ nie są uprawnione osoby fizyczne, z wyjątkiem osób fizycznych składających wniosek w imieniu grupy (co najmniej czterech) osób młodych, które są zaangażowane w pracę z młodzieżą, ale niekoniecznie w kontekście organizacji młodzieżowej (zwanej dalej „nieformalną grupą młodych ludzi”).

JAKIE WARUNKI NALEŻY SPEŁNIĆ, ABY MÓC ZŁOŻYĆ WNIOSK W RAMACH PROGRAMU ERASMUS+?

Aby móc złożyć projekt w ramach programu Erasmus+, wnioskodawcy muszą podjąć cztery następujące kroki:

- każda organizacja zaangażowana w składanie wniosku musi zarejestrować się na portalu dla uczestników (Participant Portal) i otrzymać numer identyfikacyjny uczestnika (PIC). Organizacje/grupy, które otrzymały już numer PIC w ramach uczestnictwa w innych programach UE, nie muszą się ponownie rejestrować. Numer PIC uzyskany przy wcześniejszej rejestracji jest ważny również w przypadku składania wniosków w ramach programu Erasmus+.
- sprawdzić, czy spełniają kryteria programu w odniesieniu do stosownego działania / stosownej dziedziny;
- sprawdzić warunki finansowe;
- wypełnić i złożyć formularz wniosku.

KROK 1: REJESTRACJA NA PORTALU DLA UCZESTNIKÓW

Wszystkie organizacje zaangażowane w składanie wniosków muszą być zarejestrowane oraz muszą podać dotyczące ich podstawowe informacje prawne i finansowe na portalu dla uczestników „Edukacja, sektor audiowizualny, kultura, obywatelstwo i wolontariat” (ang. Education, Audiovisual, Culture, Citizenship and Volunteering Participant Portal), jeżeli jeszcze tego nie zrobili.

Aby zarejestrować się na portalu dla uczestników (Participant Portal), osoba będąca przedstawicielem organizacji (lub nieformalnej grupy młodych ludzi) musi podjąć następujące kroki:

- utworzyć konto w Systemie Uwierzytelniania Unii Europejskiej (ECAS) (chyba, że osoba będąca przedstawicielem danej organizacji/grupy już posiada takie konto). Nowe konta ECAS można tworzyć, korzystając z następującej strony internetowej: <https://webgate.ec.europa.eu/cas/eim/external/register.cgi>;
- wejść na portal dla uczestników dostępny pod adresem: <http://ec.europa.eu/education/participants/portal/desktop/en/organisations/register.html> i zarejestrować się w imieniu organizacji/grupy. Wytyczne i najczęściej zadawane pytania są dostępne na portalu dla użytkowników.

Organizacja/grupa rejestruje się na portalu dla uczestników tylko raz. Po zakończeniu rejestracji organizacji/grupie nadaje się numer identyfikacyjny uczestnika (PIC). Numer PIC, który jest niepowtarzalnym identyfikatorem i jest niezbędny do składania wniosków, zapewnia organizacji/grupie możliwość łatwiejszego wypełniania elektronicznych formularzy wniosków dotyczących programu Erasmus+ (tj. wprowadzenie numeru PIC w formularzu spowoduje automatyczne pojawienie się w formularzu wszystkich informacji podanych przez organizację/grupę na etapie rejestracji).

¹³⁴ Rozporządzenie finansowe UE dostępne jest pod adresem:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:298:0001:0096:PL:PDF>

POTWIERDZENIE STATUSU PRAWNEGO I ZDOLNOŚCI FINANSOWEJ

W trakcie rejestracji na portalu dla uczestników organizacji muszą także dołączyć następujące dokumenty:

- formularz zawierający informacje dotyczące osoby prawnej (formularz ten można pobrać ze stron internetowych Komisji Europejskiej pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/legal_entities/legal_entities_en.cfm);
- formularz zawierający informacje o rachunku bankowym. Należy wypełnić formularz dotyczący kraju, w którym zlokalizowany jest bank, nawet jeżeli siedziba organizacji wnioskującej jest zarejestrowana w innym kraju (formularz ten można pobrać pod adresem: http://ec.europa.eu/budget/contracts_grants/info_contracts/financial_id/financial_id_en.cfm).

W przypadku dofinansowania przekraczającego kwotę 60 000 EUR może zaistnieć konieczność dołączenia przez wnioskodawców konkretnych dokumentów potwierdzających ich zdolność finansową. W celu uzyskania dalszych informacji zob. sekcja „Kryteria wyboru” poniżej.

Formularz zawierający informacje o rachunku bankowym składają wyłącznie organizacje wnioskujące i nie jest on wymagany w przypadku organizacji partnerskich.

KROK 2: SPRAWDZENIE ZGODNOŚCI Z KRYTERIAMI PROGRAMU

W trakcie opracowywania projektu oraz przed złożeniem wniosku o wsparcie z UE organizacje uczestniczące muszą sprawdzić, czy projekt ten spełnia następujące kryteria: kwalifikowalności, wykluczające, wyboru oraz przyznania finansowania.

KRYTERIA KWALIFIKOWALNOŚCI

Kryteria kwalifikowalności odnoszą się głównie do rodzaju projektu i działań (w tym w stosownych przypadkach czasu trwania, organizacji uczestniczących itp.), grupy docelowej (np. statusu i liczby zaangażowanych uczestników) oraz warunków składania wniosku o dofinansowanie w przypadku tego typu projektu (np. terminów składania wniosku, kompletności formularza wniosku itp.).

Kwalifikujący się projekt musi spełniać wszystkie kryteria kwalifikowalności odnoszące się do akcji, której dotyczy składany wniosek. Jeżeli dany projekt nie spełnia tych kryteriów na etapie składania wniosku, zostanie odrzucony bez poddawania go dalszej ocenie. Wyjątek stanowią niektóre kryteria kwalifikowalności (np. czas trwania, profil uczestników) w przypadku działań dotyczących mobilności oraz stypendiów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus wspieranych w ramach Akcji 1 lub Akcji 2, których spełnienie można weryfikować jedynie na etapie wdrażania projektu lub na etapie sprawozdania końcowego (nie na etapie składania wniosku). Na etapie składania wniosku wnioskodawcy zostaną poproszeni o zadeklarowanie, że projekt spełni te kryteria. Jeżeli na etapie wdrażania projektu lub na etapie sprawozdania końcowego okaże się jednak, że kryteria te nie są spełnione, może skutkować to stwierdzeniem braku kwalifikowalności danych uczestników lub danego działania, a w konsekwencji ograniczeniem/zwrotem dofinansowania UE przyznanego pierwotnie na realizację danego projektu.

Szczególne kryteria kwalifikowalności mające zastosowanie do każdej z akcji wdrażanych zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+ opisano w części B tego przewodnika.

KRYTERIA WYKLUCZAJĄCE

Zgodnie z art. 106 i 107 rozporządzenia finansowego UE wnioskodawcy podlegają wykluczeniu z udziału w programie Erasmus+, jeżeli znajdują się w którejkolwiek z następujących sytuacji:

- znajdują się w stanie upadłości lub w trakcie likwidacji albo ich działalnością zarządza sąd, prowadzą postępowanie układowe z wierzycielami, zawiesili działalność gospodarczą, prowadzone jest wobec nich postępowanie sądowe dotyczące tych kwestii, bądź też znajdują się w innej tego rodzaju sytuacji wynikającej z podobnej procedury przewidzianej w krajowych przepisach ustawowych lub wykonawczych;
- oni sami lub osoby posiadające w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrole zostali skazani za przestępstwo dotyczące ich działalności zawodowej prawomocnym wyrokiem (*res judicata*) właściwego organu państwa członkowskiego;
- dopuścili się poważnego uchybienia zawodowego dowiedzionego za pomocą wszelkich właściwych środków, których wykorzystanie zamawiająca agencja narodowa lub wykonawcza może uzasadnić, w tym poprzez decyzje EBI i organizacji międzynarodowych;
- nie wypełnili swoich obowiązków w zakresie płacenia składek na ubezpieczenie społeczne lub podatków zgodnie z przepisami państwa, w którym mają siedzibę, lub państwa zamawiającej agencji narodowej lub

- wykonawczej lub państwa, w którym zamówienie ma zostać zrealizowane;
- wydany został w stosunku do nich lub do osób posiadających w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne prawomocny wyrok (*res judicata*) za nadużycia finansowe, korupcję, udział w organizacji przestępczej, pranie pieniędzy lub jakąkolwiek inną nielegalną działalność, w przypadku gdy taka nielegalna działalność narusza interesy finansowe Unii;
- podlegają oni karze administracyjnej, o której mowa w art. 109 ust. 1 rozporządzenia finansowego.

Wsparcia finansowego nie udziela się wnioskodawcom, którzy w dniu procedury przyznawania dofinansowania:

- pozostają w konflikcie interesów;
- są winni błędnego przedstawiania informacji wymaganych przez zamawiającą agencję narodową lub wykonawczą jako warunek udziału w procedurze przyznawania dofinansowania lub nie przedłożyli tych informacji;
- znajdują się w jednej z sytuacji, o których mowa powyżej.

Przedstawione kryteria wykluczające mają zastosowanie do wnioskodawców w ramach wszystkich akcji programu Erasmus+. Aby zaświadczyć, że nie znajdują się w żadnej sytuacji wymienionej powyżej, wnioskodawcy ubiegający się o przyznanie dofinansowania z UE przekraczającego kwotę 60 000 EUR muszą przedłożyć oświadczenie o wiarygodności, w którym zaświadcza, iż nie znajdują się w żadnej z sytuacji, o których mowa w art. 106 ust. 1 i art. 107 rozporządzenia finansowego. Wspomniane oświadczenie o wiarygodności stanowi specjalną sekcję lub załącznik do formularza wniosku.

W przypadku gdy wnioski składane są w imieniu konsorcjum partnerów, kryteria przedstawione powyżej mają zastosowanie do wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację danego projektu.

Zgodnie z art. 106–109 rozporządzenia finansowego UE na wnioskodawców, którzy są winni błędnego przedstawiania informacji lub których uznano za winnych poważnego uchybienia ich zobowiązaniom umownym w ramach poprzedniej procedury przyznawania dofinansowania, mogą zostać nałożone kary administracyjne i finansowe¹³⁵.

Ponadto Komisja stwierdza, że w przypadku wdrażania akcji określonych w przewodniku po programie następujące organizacje znajdują się lub mogą znajdować się w sytuacji konfliktu interesów i w związku z tym nie kwalifikują się lub mogą nie kwalifikować się do udziału w programie:

- organy krajowe pełniące nadzór nad narodowymi agencjami oraz wdrażaniem programu Erasmus+ w swoim kraju nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji zarządzanej przez agencje narodowe w jakimkolwiek kraju, mogą jednak składać wnioski (jako wnioskodawcy lub partnerzy) dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą lub przez DG EAC, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika);
- narodowe agencje (wyłączna działalność podmiotu prawnego) lub departamenty narodowych agencji ds. osób prawnych zajmujących się działalnością nieobjętą zakresem kompetencji narodowych agencji nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć w jakiegokolwiek akcji realizowanej zgodnie z niniejszym przewodnikiem;
- struktury i sieci zidentyfikowane lub wyznaczone w programie Erasmus+ lub w dowolnym rocznym programie prac Komisji przyjętym w celu wdrażania programu Erasmus+ konkretnie, aby uzyskać od Komisji wkład finansowy w ramach realizacji programu Erasmus+, które są organizowane przez podmiot prawny, w ramach którego funkcjonuje również agencja narodowa, nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji, którą zarządza agencja narodowa w ramach programu Erasmus+ w dowolnym kraju, mogą jednak składać wnioski (jako wnioskodawcy lub partnerzy) dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą lub przez DG EAC, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika); przed otrzymaniem dofinansowania lub zawarciem umowy powinny one być w stanie wykazać, że nie pozostają w konflikcie interesów z uwagi na podjęte środki ostrożności albo ze względu na fakt, że ich wewnętrzna organizacja umożliwia wyraźne oddzielenie interesów. Ponadto należy zidentyfikować koszty i przychody związane z każdą akcją lub każdym działaniem, na których realizację przyznano fundusze UE. Decyzję o uznaniu, że istnieje wystarczająca pewność, iż nie pozostają one w faktycznym konflikcie interesów, podejmuje agencja wykonawcza lub DG EAC na swoją własną odpowiedzialność i zgodnie ze stosowaną przez siebie zasadą rozliczalności;
- podmioty prawne oferujące biura narodowym agencjom Erasmus+, ale zajmujące się inną działalnością wchodzącą lub niewchodzącą w zakres programu Erasmus+, a także podmioty powiązane z tymi podmiotami

¹³⁵Z wyłączeniem akcji wdrażanych przez agencje narodowe.

prawnymi nie mogą składać wniosków ani uczestniczyć we wdrażaniu jakiegokolwiek akcji zarządzanej przez agencje narodowe w jakimkolwiek kraju, mogą jednak składać wnioski dotyczące udziału we wdrażaniu akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą lub DG EAC, chyba że możliwość ta jest wyraźnie wykluczona w odniesieniu do danej akcji (zgodnie z częścią B niniejszego przewodnika). Przed otrzymaniem dofinansowania lub zawarciem umowy muszą one jednak wykazać, że nie pozostają w konflikcie interesów z uwagi na podjęte środki ostrożności albo ze względu na fakt, że ich wewnętrzna organizacja umożliwia wyraźne oddzielenie interesów (np. minimalne oddzielenie rachunkowości, rozdzielanie systemów przekazywania sprawozdań i podejmowania decyzji, środki mające na celu uniemożliwienie dostępu do informacji poufnych). Ponadto należy zidentyfikować koszty i przychody związane z każdą akcją lub każdym działaniem, na których realizację przyznano fundusze UE. Decyzję o uznaniu, że istnieje wystarczająca pewność, iż nie pozostają one w faktycznym konflikcie interesów, podejmuje instytucja na własną odpowiedzialność i zgodnie ze stosowaną przez siebie zasadą rozliczalności.

Ponadto, jak wyszczególniono w umowie finansowej dotyczącej decyzji o udzieleniu dofinansowania, wnioskodawcy i beneficjenci, którzy złożyli fałszywe oświadczenia, popełnili poważne błędy, dopuścili się nieprawidłowości bądź oszustwa lub których uznano za winnych poważnego uchybienia ich zobowiązaniom umownym, mogą podlegać karom finansowym lub wykluczeniu z możliwości ubiegania się o wszelkie dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej przez maksymalnie pięć lat, począwszy od daty potwierdzenia naruszenia w następstwie postępowania kontradiktoryjnego. Okres wykluczenia może zostać wydłużony do dziesięciu lat w przypadku kolejnego naruszenia w ciągu pięciu lat od daty, o której mowa powyżej (zob. również sekcja „Kary finansowe” w niniejszym przewodniku).

KRYTERIA WYBORU

Agencja narodowa lub wykonawcza wykorzystują kryteria wyboru w celu przeprowadzenia oceny finansowej i zdolności operacyjnej wnioskodawcy do ukończenia wnioskowanego projektu.

ZDOLNOŚĆ FINANSOWA

Zdolność finansowa oznacza, że wnioskodawca dysponuje stabilnymi i wystarczającymi źródłami finansowania, aby utrzymać działalność w okresie realizacji projektu lub w roku, w odniesieniu do którego przyznano dofinansowanie, oraz aby uczestniczyć w finansowaniu tego projektu.

Weryfikacja zdolności finansowej nie ma zastosowania do:

- organów publicznych¹³⁶;
- organizacji międzynarodowych.

W przypadku wniosków o dofinansowanie składanych przez organizacje innego rodzaju (tj. inne niż te, o których mowa powyżej), których wartość nie przekracza kwoty 60 000 EUR, wnioskodawcy muszą przedłożyć oświadczenie, że posiadają zdolność finansową do realizacji danego projektu. Wspomniane oświadczenie stanowi specjalną sekcję formularza wniosku.

W przypadku wniosków o dofinansowanie z UE składanych przez organizacje innego rodzaju, których wartość przekracza kwotę 60 000 EUR, oprócz oświadczenia o posiadaniu zdolności finansowej wnioskodawca musi złożyć za pośrednictwem portalu dla uczestników następujące dokumenty:

- w przypadku akcji zarządzanych przez agencje narodowe: sprawozdanie z finansowych wyników działalności oraz bilans wnioskodawcy za okres obejmujący ostatni rok budżetowy, w odniesieniu do którego zamknięto księgi rachunkowe;
- w przypadku akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą: formularz dotyczący zdolności finansowej, w tym sprawozdanie z finansowych wyników działalności oraz bilans wnioskodawcy za okres obejmujący ostatnie dwa lata budżetowe, w odniesieniu do których zamknięto księgi rachunkowe;
- podmioty, które nie mają możliwości dostarczenia wymienionych powyżej dokumentów, ponieważ są nowo powstałymi podmiotami, zamiast wymienionych powyżej dokumentów mogą dostarczyć oświadczenie finansowe lub oświadczenie o posiadaniu polisy ubezpieczeniowej, w której stwierdza się ryzyko podejmowane przez wnioskodawcę w ramach prowadzonej przez niego działalności.

Organizacje muszą załączyć wymienione dokumenty na portalu dla uczestników podczas rejestracji na portalu (zob. sekcja „Krok 1: rejestracja na portalu dla uczestników” powyżej) albo w terminie określonym w konkretnej akcji programu Erasmus+.

¹³⁶ W tym: szkół, instytucji szkolnictwa wyższego, i organizacji działających w zakresie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu, które otrzymały przez ostatnie dwa lata ponad 50% swoich rocznych dochodów ze źródeł publicznych i które powinno się uznać za posiadające konieczne zdolności finansowe, zawodowe i administracyjne do przeprowadzenia działań w ramach programu.

W razie wątpliwości dotyczących zdolności finansowej którejkolwiek z organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu, w przypadku gdy wniosek składany jest w imieniu konsorcjum partnerów, agencja narodowa lub wykonawcza może wymagać złożenia tych samych dokumentów przez organizacje uczestniczące.

Jeżeli wniosek dotyczy dofinansowania projektu na kwotę przekraczającą 750 000 EUR, możliwe jest żądanie sprawozdania z audytu sporządzonego przez zatwierzonego audytora zewnętrznego. W sprawozdaniu tym ma być zatwierdzone sprawozdanie finansowe za ostatni dostępny rok budżetowy.

Jeżeli po analizie wspomnianych dokumentów agencja narodowa lub wykonawcza uznają, iż zdolność finansowa nie została potwierdzona lub jest niewystarczająca, mogą przeprowadzić następujące działania:

- zwrócić się o przekazanie dalszych informacji;
- zaproponować zawarcie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania z płatnościami zaliczkowymi objętymi zabezpieczeniem finansowym¹³⁷;
- zaproponować zawarcie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania bez płatności zaliczkowych lub z ograniczonymi płatnościami zaliczkowymi;
- zaproponować podpisanie umowy finansowej lub wydać decyzję dotyczącą udzielenia dofinansowania z płatnościami zaliczkowymi wypłacanymi w kilku ratach;
- odrzucić wniosek.

ZDOLNOŚĆ OPERACYJNA

Zdolność operacyjna oznacza, że wnioskodawca ma kompetencje i kwalifikacje zawodowe niezbędne do realizacji proponowanego projektu. Wnioskodawcy muszą przedłożyć oświadczenie, iż posiadają oni zdolność operacyjną do wdrożenia danego projektu. Ponadto wnioskodawcy mogą być proszeni o przedłożenie CV głównych osób zaangażowanych w realizację projektu, aby wykazać ich odpowiednie doświadczenie zawodowe, w przypadku gdy formularz wniosku zawiera taki wymóg i jeżeli kwota dofinansowania przekracza 60 000 EUR.

KRYTERIA PRYZNANIA DOFINANSOWANIA

Za pomocą kryteriów przyznania dofinansowania agencja narodowa lub wykonawcza przeprowadza ocenę jakości wniosków dotyczących projektów składanych w ramach programu Erasmus+.

Dofinansowanie, które jest ograniczone kwotą budżetu dostępnego dla każdej akcji, zostanie przyznane projektom spełniającym w największym stopniu kryteria jakościowe.

Pełny zestaw kryteriów przyznania dofinansowania mających zastosowanie do każdej z akcji wdrażanych zgodnie z przewodnikiem po programie Erasmus+ opisano w części B niniejszego przewodnika.

KROK 3: SPRAWDZENIE WARUNKÓW FINANSOWYCH

RODZAJE DOFINANSOWANIA

Dofinansowanie może przyjąć jedną z następujących form¹³⁸:

- zwrot określonej części kosztów kwalifikowalnych: np. kwotę przyznaną w ramach partnerstw strategicznych na pokrycie kosztów dodatkowych związanych z udziałem osób o specjalnych potrzebach;
- zwrot na podstawie kosztów jednostkowych: np. kwotę przyznaną na wsparcie indywidualne w ramach projektów dotyczących mobilności w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- płatności ryczałtowe: np. kwotę przyznaną jako wkład we wdrażanie działań uzupełniających w ramach projektów „Jean Monnet”;
- finansowanie ryczałtowe: np. kwotę przyznaną na pokrycie kosztów pośrednich związanych z komercyjnymi wydarzeniami sportowymi;
- połączenie form wymienionych powyżej.

Mechanizm finansowania stosowany w ramach programu Erasmus+ w większości przypadków zapewnia dofinansowanie w oparciu o zwrot na podstawie kosztów jednostkowych. Taka forma dofinansowania pomaga

¹³⁷Zabezpieczenie może zostać zastąpione solidarną gwarancją osób trzecich lub kilkoma gwarancjami osób trzecich z organizacji uczestniczących, które są stronami tej samej umowy finansowej.

¹³⁸ DECYZJA KOMISJI C(2013) 8550 z dnia 04 grudnia 2013 r. w sprawie zastosowania kwot ryczałtowych, zwrotów na podstawie kosztów jednostkowych oraz finansowania ryczałtowego w ramach programu Erasmus+, (http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/more_info/awp/docs/c_2013_8550.pdf).

wnioskodawcom obliczyć w łatwy sposób kwotę dofinansowania, o które wnoszą, oraz ułatwia im opracowywanie realistycznych planów finansowych danego projektu.

Informacje dotyczące form dofinansowania mających zastosowanie do poszczególnych pozycji finansowania w ramach poszczególnych akcji programu Erasmus+, o których mowa w niniejszym przewodniku, znajdują się w części B, w tabelach dotyczących zasad finansowania, w kolumnie „mechanizm finansowania”.

ZASADY MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DOFINANSOWANIA UE

ZASADA NIEDZIAŁANIA WSTECZ

Żadne dofinansowanie UE nie może zostać przyznane z mocą wsteczną na projekty już zakończone.

Dofinansowanie UE może zostać przyznane na projekt, który już się rozpoczął, wyłącznie w przypadku, gdy wnioskodawca jest w stanie wykazać konieczność rozpoczęcia realizacji projektu przed podpisaniem umowy finansowej lub przed otrzymaniem powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania. W takich przypadkach wydatki kwalifikujące się do finansowania lub wydarzenia generujące finansowanie nie mogą mieć miejsca przed dniem złożenia wniosku.

Jeżeli wnioskodawca rozpoczyna realizację projektu przed podpisaniem umowy finansowej lub otrzymaniem powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania, czyni to na własne ryzyko.

ZASADA NIEŁĄCZENIA DOFINANSOWAŃ

Na każdy projekt finansowany przez UE jednemu beneficjentowi przysługuje prawo do otrzymania tylko jednego dofinansowania z budżetu UE. W żadnych okolicznościach te same koszty nie mogą być dwukrotnie finansowane z budżetu Unii Europejskiej.

Aby uniknąć ryzyka podwójnego finansowania, wnioskodawca musi wskazać w odpowiedniej sekcji formularza wniosku źródła i kwoty każdego innego dofinansowania, które otrzymał lub o które się ubiegał w danym roku, niezależnie od tego, czy dofinansowanie to dotyczy tego samego projektu, czy innego, w tym musi wskazać dotacje na działalność.

Identyczne lub bardzo podobne wnioski przedłożone przez tego samego wnioskodawcę lub przez innych partnerów z tego samego konsorcjum będą poddawane szczegółowej ocenie w celu wykluczenia ryzyka podwójnego finansowania. Wszystkie wnioski złożone dwukrotnie lub kilkakrotnie przez tego samego wnioskodawcę lub to samo konsorcjum do tej samej agencji bądź do różnych agencji zostaną odrzucone. W przypadku gdy różni kandydaci lub różne konsorcja złożą takie same lub bardzo podobne wnioski, wszystkie te wnioski zostaną szczegółowo sprawdzone i również mogą zostać odrzucone z tych samych przyczyn.

NIEDOCHODOWOŚĆ I WSPÓŁFINANSOWANIE

Dofinansowanie z Unii Europejskiej nie może mieć na celu wytwarzania zysku w ramach projektu realizowanego przez beneficjenta ani nie może skutkować takim zyskiem. Zysk definiuje się jako nadwyżkę wpływów wobec kosztów kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta, w przypadku gdy wniosek dotyczy płatności salda¹³⁹. Zasada niedochodowości nie dotyczy dofinansowań udzielanych w formie kosztu jednostkowego, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego, w tym stypendiów, ani nie dotyczy wniosków o dofinansowanie nieprzekraczające 60 000 EUR. Do celów obliczania zysku osiągniętego z dofinansowania nie uwzględnia się współfinansowania w formie wkładów niepieniężnych.

Co więcej, dofinansowanie UE stanowi motywację do realizacji projektu, który bez wsparcia finansowego UE byłby niewykonalny, i opiera się na zasadzie współfinansowania. Współfinansowanie oznacza, że dofinansowanie UE nie może pokrywać całości kosztów projektu; projekt musi być finansowany ze źródeł współfinansowania innych niż dofinansowanie UE.

Jeżeli dofinansowania UE udziela się w formie kosztu jednostkowego, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowego – a ma to miejsce w przypadku większości akcji uwzględnionych w niniejszym przewodniku –

¹³⁹ W tym celu wpływy ograniczone są do dochodu generowanego przez projekt oraz wkładów finansowych przydzielonych konkretnie przez darczyńców na finansowanie kosztów kwalifikowalnych. Zysk (lub strata) zgodnie z powyższą definicją jest zatem różnicą między:

- tymczasowo przyjętą kwotą dofinansowania, dochodem generowanym przez akcję i wkładami finansowymi przydzielonymi konkretnie przez darczyńców na finansowanie kosztów kwalifikowalnych; a
- kosztami kwalifikowalnymi poniesionymi przez beneficjenta.

Ponadto w każdym przypadku, w którym osiągnięty zostanie zysk, zostanie on odzyskany. Agencja narodowa lub agencja wykonawcza są uprawnione do odzyskania odsetka od zysku odpowiadającego wkładowi Unii w koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta w celu realizacji akcji. Dalsze wyjaśnienia dotyczące obliczania zysku zostaną udostępnione w odniesieniu do akcji, w przypadku których dofinansowania przyjmują formę zwrotu określonej części kosztów kwalifikowalnych.

Komisja zapewnia zasady niedochodowości i współfinansowania w odniesieniu do danej akcji jako całości z wyprzedzeniem, w momencie, w którym określa ona stawki lub odsetki takich jednostek, płatności ryczałtowych i finansowania ryczałtowego. Poszanowanie zasad niedochodowości i współfinansowania jest założeniem ogólnym, dlatego też wnioskodawcy nie muszą przedstawiać informacji o źródłach finansowania innych niż dofinansowanie UE ani nie muszą uzasadniać kosztów poniesionych w ramach realizacji projektu.

Płatność dofinansowania w oparciu o zwrot na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowej pozostaje jednak bez uszczerbku dla prawa dostępu do dokumentacji ustawowej beneficjentów. Jeżeli kontrola lub audyt wykaże, że nie doszło do zdarzenia generującego koszt (np. działania w ramach projektu nie zostały zrealizowane w sposób ustalony na etapie składania wniosku, uczestnicy nie brali udziału w działaniach itp.) i że dokonano nienależnej płatności na rzecz beneficjenta z tytułu dofinansowania w oparciu o zwrot na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowej, agencja narodowa lub agencja wykonawcza ma prawo do odzyskania nawet całej kwoty dofinansowania. Podobnie, jeżeli podejmowane działania lub osiągnięte rezultaty są niewystarczającej jakości, część dofinansowania lub jego całość może zostać zredukowana, nawet w przypadku gdy działania zostały przeprowadzone i są kwalifikowalne.

Ponadto do celów statystycznych i celów monitorowania Komisja Europejska może przeprowadzić ankietę wśród próby beneficjentów, której celem jest ilościowe określenie faktycznych kosztów poniesionych w ramach projektów finansowanych w oparciu o zwrot na podstawie kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowej lub finansowania ryczałtowej.

POSTANOWIENIA SZCZEGÓŁOWE MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO DOFINANSOWAŃ WYPŁACONYCH NA PODSTAWIE ZWROTU OKREŚLONEJ CZĘŚCI KOSZTÓW KWALIFIKOWALNYCH

Jeżeli dofinansowanie UE jest udzielane jako zwrot określonej części kosztów kwalifikowalnych, obowiązują następujące postanowienia:

KOSZTY KWALIFIKOWALNE

Dofinansowanie UE nie może przekraczać ogólnej kwoty ustanowionej przez agencję narodową lub agencję wykonawczą w czasie procedury wyboru projektu na podstawie oszacowanych kosztów kwalifikowalnych wskazanych w formularzu wniosku. Koszty kwalifikowalne są to koszty faktycznie poniesione przez beneficjenta dofinansowania, które spełniają wszystkie następujące kryteria:

- są ponoszone w okresie realizacji projektu, z wyjątkiem kosztów związanych ze sprawozdaniami końcowymi i certyfikatami kontroli;
- zostały wyszczególnione w szacunkowym budżecie całkowitym projektu;
- są niezbędne do realizacji projektu, na który przyznawane jest dofinansowanie;
- są możliwe do zidentyfikowania i sprawdzenia, a w szczególności są zapisywane w księgach rachunkowych beneficjenta i określane według mających zastosowanie standardów rachunkowości kraju, w którym jest ustanowiony beneficjent, oraz według stosowanej przez beneficjenta zwykłej praktyki księgowania kosztów;
- są zgodne z wymogami mającego zastosowanie prawa podatkowego i prawa socjalnego;
- są racjonalne, uzasadnione i zgodne z zasadą należytego zarządzania finansami, w szczególności w odniesieniu do oszczędności i wydajności.
- nie są objęte dofinansowaniem UE w postaci kosztów jednostkowych, płatności ryczałtowych lub finansowania ryczałtowego.

Za kwalifikowalne uznaje się również następujące kategorie kosztów:

- koszty związane z zabezpieczeniem płatności zaliczkowych wniesionym przez beneficjenta dofinansowania, jeżeli takie zabezpieczenie jest wymagane przez agencję narodową lub agencję wykonawczą;
- koszty związane z kontrolami zewnętrznymi, jeżeli agencja narodowa lub agencja wykonawcza wymagają takich kontroli jako wsparcia dla wniosków o płatność;
- koszty amortyzacji, pod warunkiem że zostały one faktycznie poniesione przez beneficjenta.

Wewnętrzne praktyki księgowe i procedury kontroli beneficjenta muszą umożliwiać bezpośrednie uzgodnienie kosztów i przychodów wykazywanych w związku z projektem z odpowiadającymi im zapisami i dokumentami potwierdzającymi.

Podatek od wartości dodanej (VAT)

Podatek od wartości dodanej będzie uznawany za koszt kwalifikowalny wyłącznie w przypadkach, w których nie istnieje możliwość jego zwrotu na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących VAT¹⁴⁰. Jedyny wyjątek dotyczy działań lub transakcji, których krajowe, regionalne i lokalne organy władzy i inne organy publiczne dokonują jako organy władzy publicznej¹⁴¹. Ponadto:

- podlegający odliczeniu podatek VAT, który nie został faktycznie odliczony (z powodu warunków krajowych lub niedbałości beneficjentów), nie jest kwalifikowalny;
- dyrektywa VAT nie ma zastosowania do krajów spoza UE. Organizacje z krajów partnerskich mogą zostać zwolnione z podatków (w tym VAT), ceł i opłat, w przypadku gdy umowę podpisano między Komisją Europejską a krajem partnerskim, w którym dana organizacja została ustanowiona.

Kwalifikowalne koszty pośrednie:

W przypadku określonych rodzajów projektów (informacje szczegółowe dotyczące zasad finansowania akcji można znaleźć w części B niniejszego przewodnika) kwota zryczałtowana nieprzekraczająca 7% kwalifikowalnych kosztów bezpośrednich projektu kwalifikuje się jako koszty pośrednie stanowiące ogólne koszty administracyjne beneficjenta (np. rachunki za energię elektryczną lub internet, koszty związane z wynajmem lokalu, koszt stałego personelu itd.), które można uznać za obciążające projekt.

Koszty pośrednie nie mogą obejmować kosztów zaksięgowanych w ramach innej linii budżetowej. Koszty pośrednie nie są kwalifikowalne, jeżeli beneficjent otrzymuje już dotację na działalność z budżetu Unii Europejskiej (na przykład w ramach zaproszenia do składania wniosków dotyczących współpracy społeczeństwa obywatelskiego w ramach programu Erasmus+).

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE

Następujących kosztów nie uważa się za kwalifikowalne:

- zwrot z kapitału;
- dług i opłaty za obsługę długu;
- rezerwy na straty lub długi;
- odsetki należne;
- należności wątpliwe;
- straty kursowe
- VAT, jeżeli podlega zwrotowi na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych dotyczących VAT (zob. powyższy akapit dotyczący podatku od wartości dodanej);
- koszty wykazane przez beneficjenta i pokryte w ramach innego projektu lub programu prac otrzymującego dofinansowanie UE (zob. również powyższy akapit dotyczący kwalifikowalnych kosztów pośrednich);
- nadmierne lub nieprzemysłane wydatki;
- w przypadku wynajmowania lub leasingu sprzętu koszty każdej opcji wykupu na koniec okresu leasingu lub najmu;
- koszty otwarcia i prowadzenia rachunków bankowych (w tym koszty przelewów z/do agencji narodowej lub agencji wykonawczej pobierane przez bank beneficjenta).

DOCHÓD

Wnioskodawca musi wskazać w formularzu wniosku wkład pochodzący ze źródeł innych niż dofinansowanie UE. Współfinansowanie zewnętrzne może przyjąć formę środków własnych beneficjenta, wkładów finansowych osób trzecich lub dochodu generowanego przez projekt. Jeżeli w momencie sporządzania sprawozdania końcowego i wniosku o płatność salda wystąpi dowód na istnienie nadwyżki dochodu wobec kosztów kwalifikowalnych poniesionych w ramach realizacji projektu, agencja narodowa lub agencja wykonawcza są uprawnione do odzyskania odsetka od zysku odpowiadającego wkładowi Unii w koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta w celu realizacji projektu. Postanowienie to nie ma zastosowania do projektów, w odniesieniu do których złożono wnioski o dofinansowanie nieprzekraczające 60 000 EUR.

Wkładów niepieniężnych nie uznaje się za możliwe źródło współfinansowania.

KROK 4: WYPEŁNIENIE I ZŁOŻENIE FORMULARZA WNIOSKU

W celu ubiegania się o dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+ wnioskodawcy muszą użyć specjalnych formularzy dla każdej akcji, które są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej, agencji narodowych lub agencji wykonawczej (dane kontaktowe znajdują się w załączniku IV do niniejszego przewodnika).

¹⁴⁰ W państwach członkowskich krajowe przepisy dotyczące VAT zawierają interpretację dyrektywy VAT 2006/112/WE.

¹⁴¹ Zob. art. 13 ust. 1 przedmiotowej dyrektywy.

W przypadku projektów przedkładanych w imieniu konsorcjów organizacje koordynujące lub grupy składają jeden wniosek na cały projekt w imieniu wszystkich organizacji uczestniczących. Wniosek należy złożyć do odpowiedniej agencji narodowej lub agencji wykonawczej (zob. sekcje „Gdzie należy złożyć wniosek?” w odniesieniu do każdego działania w części B niniejszego przewodnika).

PROCEDURA SKŁADANIA WNIOSKU

FORMULARZE ONLINE

W przypadku większości akcji w ramach programu wnioskodawcy są zobowiązani złożyć wnioski drogą elektroniczną do odpowiedniej agencji narodowej lub agencji wykonawczej, używając odpowiedniego formularza elektronicznego i dołączając wszystkie wymagane załączniki.

Formularz elektroniczny musi być wypełniony w jednym z języków urzędowych używanych w krajach uczestniczących w programie. W przypadku akcji zarządzanych przez agencję wykonawczą na poziomie centralnym wnioskodawcy muszą wypełnić formularz w jednym z języków urzędowych UE.

Dalsze informacje można znaleźć w wytycznych dotyczących wypełniania i składania formularza elektronicznego. Wytyczne te zawierają również informacje dotyczące tego, co należy zrobić w przypadku problemów technicznych; wytyczne te są dostępne na stronach internetowych agencji narodowych (w odniesieniu do akcji zdecentralizowanych), agencji wykonawczej (w odniesieniu do akcji scentralizowanych) i Komisji Europejskiej.

W przypadku wielokrotnego złożenia tego samego wniosku w ramach tej samej tury wyboru do tej samej agencji narodowej lub agencji wykonawczej agencja narodowa lub agencja wykonawcza za ważną zawsze będzie uznawała ostatnią wersję wniosku złożoną przed upłynięciem terminu. Wnioski wysłane pocztą, kurierem, faksem lub pocztą elektroniczną nie będą brane pod uwagę. W przypadku wielokrotnego złożenia takich samych lub bardzo podobnych wniosków do różnych agencji przez tę samą organizację składającą wniosek lub to samo konsorcjum składające wniosek wszystkie wnioski będą automatycznie odrzucane (zob. sekcja dotycząca zasady nielączenia dofinansowań).

FORMULARZE WNIOSKÓW W WERSJI PAPIEROWEJ

W odniesieniu do niektórych scentralizowanych akcji programu Erasmus+ mogą nie istnieć elektroniczne formularze wniosków. W przypadku tych akcji wnioski należy wysłać pocztą (liczy się data stempla pocztowego) lub kurierem (liczy się data odbioru przez firmę kurierską) do agencji wykonawczej (zob. dane kontaktowe w załączniku IV do niniejszego przewodnika). Wnioski wysłane faksem lub pocztą elektroniczną nie będą brane pod uwagę.

Wnioskodawcy nie mogą w żaden sposób zmieniać swojego wniosku o dofinansowanie po upływie terminu złożenia wniosku.

NALEŻY PRZESTRZEGAĆ TERMINU ZŁOŻENIA WNIOSKU

Wniosek musi zostać złożony w terminie określonym w odniesieniu do każdej akcji. Terminy złożenia projektów w odniesieniu do każdej akcji określono w sekcjach „Kryteria kwalifikowalności” w części B niniejszego przewodnika.

UWAGA: niezależnie od dnia, w jakim upływa termin, formularze elektroniczne zawsze należy składać do godziny 12.00 (południe czasu obowiązującego w Brukseli). Wnioskodawcy ustanowieni w krajach innej strefy czasowej powinni uważnie uwzględnić różnicę czasu, aby uniknąć odrzucenia wniosku.

JAKIE SĄ DALSZE KROKI PO ZŁOŻENIU WNIOSKU?

Wszystkie wnioski otrzymane przez agencje narodowe lub przez agencję wykonawczą poddawane są procedurze oceny.

PROCEDURA OCENY

Wnioski dotyczące projektów są oceniane przez agencję narodową lub agencję wykonawczą, która otrzymała wniosek, wyłącznie na podstawie kryteriów opisanych w niniejszym przewodniku. Ocena obejmuje:

- formalną weryfikację w celu sprawdzenia, czy spełnione są kryteria kwalifikowalności i kryteria wykluczające;
- ocenę jakości w celu zbadania, w jakim stopniu organizacje uczestniczące spełniają kryteria wyboru (tj. zdolność operacyjna i finansowa), a projekt – kryteria przyznania dofinansowania. W większości przypadków taka ocena jakości przeprowadzana jest z pomocą niezależnych ekspertów; w ocenie pomocne będą ekspertom wytyczne opracowane przez Komisję Europejską; wytyczne te zostaną udostępnione na stronach internetowych Komisji Europejskiej i na stronach internetowych agencji odpowiedzialnych za zarządzanie projektami w ramach programu Erasmus+.
- weryfikację, czy wniosek dotyczący projektu nie jest związany z ryzykiem podwójnego finansowania. W razie potrzeby taką weryfikację przeprowadza się we współpracy z innymi agencjami lub innymi zainteresowanymi stronami.

Agencja narodowa lub agencja wykonawcza wyznaczy komitet ewaluacyjny, aby nadzorował zarządzanie całym procesem wyboru. Na podstawie oceny przeprowadzonej przez ekspertów komitet ewaluacyjny ustali listę projektów proponowanych do wyboru. W przypadku projektów z zakresu budowania potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego agencja wykonawcza tworzy listę kwalifikujących się wniosków przyporządkowanych do regionów kwalifikujących się krajów partnerskich świata (zob. sekcja „Kraje kwalifikujące się” w części A niniejszego przewodnika). Spośród wniosków, którym przyznano najwyższe oceny, komitet ewaluacyjny wybierze projekty, które zostaną przedstawione różnym zainteresowanym stronom w kwalifikujących się krajach partnerskich (takim jak delegacje UE, ministerstwa szkolnictwa wyższego, biura krajowe programu Erasmus+, krajowe i regionalne organizacje i organy) do konsultacji w sprawie adekwatności i wykonalności danego projektu w kontekście lokalnym, a mianowicie:

- adekwatności celów projektu w odniesieniu do reformy i modernizacji systemów szkolnictwa wyższego w kraju partnerskim;
- adekwatności wniosku dotyczącego projektu w odniesieniu do szczególnych potrzeb i ograniczeń wykonalności kraju/krajów lub regionów partnerskich (w tym synergia z wszelkimi innymi inicjatywami i uniknięcie powielania);
- zakresu, w jakim projekt zaspokaja szczególne potrzeby beneficjenta w zakresie budowania potencjału.

W odniesieniu do wszystkich akcji objętych niniejszym przewodnikiem podczas procesu oceny wnioskodawcy mogą być proszeni o przedstawienie dodatkowych informacji lub o wyjaśnienia dotyczące dokumentów potwierdzających złożonych w związku z wnioskiem, pod warunkiem że takie informacje lub wyjaśnienia nie zmieniają w znaczący sposób wniosku dotyczącego projektu. Prośba o dodatkowe informacje i wyjaśnienia jest uzasadniona zwłaszcza w przypadku oczywistych błędów pisarskich popełnionych przez wnioskodawcę lub w tych przypadkach, w których – w odniesieniu do projektów finansowanych w ramach umów z wieloma beneficjentami – brakuje jednego lub kilku upoważnień (w odniesieniu do umów między wieloma beneficjentami zob. sekcja „Umowa finansowa / decyzja o udzieleniu dofinansowania” poniżej).

OSTATECZNA DECYZJA

Na koniec procedury oceny agencja narodowa lub agencja wykonawcza podejmuje decyzję o tym, na które projekty przyznane zostanie dofinansowanie, na podstawie:

- listy rankingowej zaproponowanej przez komitet oceniający;
- budżetu dostępnego dla danej akcji (lub danego działania w ramach akcji);

oraz dodatkowo decyzję dotyczącą budowania potencjału w szkolnictwie wyższym również podejmuje się na podstawie:

- wyników uzyskanych w procesie konsultacji (zob. powyżej);
- budżetu dostępnego dla danego regionu świata określonego w instrumentach finansowych w ramach działań zewnętrznych UE;
- potrzeby osiągnięcia równowagi geograficznej w danym regionie pod względem liczby projektów przypadających na kraj, w ramach dostępnego budżetu i pod warunkiem zagwarantowania wystarczającej jakości;
- potrzeby zapewnienia, aby ogólne wyniki wyboru gwarantowały, że priorytety danej akcji są pokryte w wystarczającym stopniu.

Dokumentacja zgłoszeniowa i towarzyszące jej materiały nie są odsyłane do wnioskodawcy po zakończeniu procedury wyboru, niezależnie od jej wyniku.

POWIADOMIENIE O DECYZJACH O UDZIELENIU DOFINANSOWANIA

Orientacyjny kalendarz powiadomień o wynikach procedury wyboru w ramach każdej akcji znajduje się w sekcji „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

JAKIE SĄ DALSZE KROKI PO ZATWIERDZENIU WNIOSKU?

UMOWA FINANSOWA / DECYZJA O UDZIELENIU DOFINANSOWANIA

Jeżeli projekt zostanie wybrany do otrzymania dofinansowania UE w ramach programu Erasmus+:

- wnioskodawca zgłaszający wybrany projekt zostaje powiadomiony o decyzji o udzieleniu dofinansowania podjętej przez agencję wykonawczą. Po otrzymaniu decyzji/powiadomienia o decyzji wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania UE i może rozpocząć realizację projektu¹⁴²;
- podpisana zostaje umowa finansowa między agencją narodową lub agencją wykonawczą, która wybrała dany projekt, a wnioskodawcą. Wnioskodawca otrzyma umowę finansową, którą musi podpisać jego przedstawiciel prawny i którą musi odesłać do agencji narodowej lub agencji wykonawczej; agencja narodowa lub agencja wykonawcza podpisuje umowę jako ostatnia. Gdy obie strony podpiszą umowę, wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania UE i może rozpocząć realizację projektu¹⁴³.

W zależności od rodzaju akcji umowy finansowe mogą przybrać formę umów z jednym beneficjentem, w przypadku których wnioskodawca jest jedynym beneficjentem, lub umów z wieloma beneficjentami, w przypadku których wszyscy partnerzy danego konsorcjum stają się beneficjentami umowy. Wszystkie pozostałe organizacje uczestniczące w projekcie (współbeneficjenci) podpisują jednak upoważnienie do przeniesienia na organizację koordynującą uprawnienia do działania jako główny beneficjent. Zasadniczo każdy z partnerów powinien dostarczyć wnioskodawcy upoważnienie na etapie składania wniosku. W przypadku dostarczenia tych upoważnień na późniejszym etapie należy je udostępnić najpóźniej przed podpisaniem umowy finansowej.

Uwaga: upoważnienia nie są wymagane w odniesieniu do organizacji partnerskich w krajach innych niż kraj organizacji składającej wniosek w przypadku projektów w zakresie mobilności studentów i kadry szkolnictwa wyższego, projektów w zakresie mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, projektów w zakresie mobilności kadry edukacji szkolnej i projektów w zakresie mobilności kadry zajmującej się edukacją dorosłych. Organizacje będące członkami konsorcjów krajowych z dziedziny szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego, edukacji szkolnej oraz edukacji dorosłych mają jednak obowiązek dostarczyć organizacji składającej wniosek wspomniane upoważnienie.

Wyjątkowo, w przypadku partnerstw strategicznych wspieranych w ramach Akcji 2 i obejmujących wyłącznie szkoły każda organizacja uczestnicząca zaangażowana w wybrany projekt podpisze z agencją narodową ustanowioną w kraju, w którym działa dana organizacja, umowę finansową odpowiednią do wielkości jej części dofinansowania.

Wzory umów finansowych i decyzji o udzieleniu dofinansowania stosowanych w ramach programu Erasmus+ zostaną udostępnione w ciągu roku na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji wykonawczej.

Orientacyjny kalendarz otrzymywania umów finansowych i decyzji o udzieleniu dofinansowania w ramach każdej akcji znajduje się w sekcji „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

KWOTA DOFINANSOWANIA

Przyjęcie wniosku nie jest równoznaczne z przyznaniem dofinansowania w wysokości określonej przez wnioskodawcę. Wysokość wnioskowanego dofinansowania może zostać zmniejszona na podstawie szczegółowych przepisów finansowych mających zastosowanie do danej akcji.

Przyznanie dofinansowania w danej rundzie wyboru nie stanowi uprawnienia do otrzymania dofinansowania w kolejnych rundach.

¹⁴² Wyjątki od tej reguły można znaleźć w sekcji „Zasada niedziałania wstecz” w tej części przewodnika.

¹⁴³ Zob. przypis powyżej.

Należy zauważyć, że kwota dofinansowania przewidziana w umowie jest kwotą maksymalną, której nie można podwyższyć, nawet jeżeli beneficjent wystąpi z wnioskiem o przyznanie wyższej kwoty.

Środki przekazane przez agencję wykonawczą lub agencję narodową muszą być wyodrębnione na koncie lub subkoncie wskazanym przez beneficjenta na potrzeby wypłaty dofinansowania.

PROCEDURY DOKONYWANIA PŁATNOŚCI

W zależności od rodzaju akcji, okresu obowiązywania umowy finansowej/decyzji o udzieleniu dofinansowania i oceny ryzyka finansowego projekty wspierane w ramach programu Erasmus+ podlegają różnym procedurom dokonywania płatności.

Z wyjątkiem pierwszej płatności zaliczkowej, płatności lub zwrotu płatności będą dokonywane na podstawie analizy sprawozdań lub wniosków o płatność przedstawionych przez beneficjenta (wzory tych dokumentów zostaną udostępnione w ciągu roku na stronach internetowych agencji narodowych i agencji wykonawczej).

Poniżej opisano procedury dokonywania płatności stosowane w ramach programu Erasmus+.

PŁATNOŚĆ ZALICZKOWA

Płatność zaliczkowa zostanie przekazana beneficjentowi w terminie 30 dni od daty podpisania umowy finansowej przez ostatnią z dwóch stron lub w momencie powiadomienia beneficjenta o decyzji o udzieleniu dofinansowania i w stosownych przypadkach otrzymania odpowiednich zabezpieczeń (zob. sekcja „Zabezpieczenie finansowe” poniżej). Płatność zaliczkowa ma zapewnić beneficjentowi płynność. Agencje narodowe lub agencja wykonawcza mogą podjąć decyzję o podzieleniu pierwszej płatności zaliczkowej na więcej rat. Mogą one również podjąć decyzję o obniżeniu płatności zaliczkowej lub o niewypłaceniu żadnej płatności zaliczkowej, jeżeli zdolność finansowa beneficjenta nie zostanie uznana za zadowalającą.

KOLEJNE PŁATNOŚCI ZALICZKOWE

W ramach określonych akcji druga – a w niektórych przypadkach trzecia – płatność zaliczkowa zostanie przekazana beneficjentowi w terminie 30 dni kalendarzowych od otrzymania przez agencję narodową lub agencję wykonawczą od beneficjenta kolejnych wniosków o płatność zaliczkową lub w terminie 60 dni kalendarzowych, jeżeli wnioskowi o kolejną płatność zaliczkową towarzyszy sprawozdanie z postępu prac. Wniosek o kolejną płatność zaliczkową może zostać złożony, gdy wykorzystano co najmniej 70% poprzedniej płatności zaliczkowej. Jeżeli z oświadczenia dotyczącego wykorzystania poprzedniej płatności zaliczkowej lub poprzednich płatności zaliczkowych wynika, że na pokrycie kosztów akcji wykorzystano mniej niż 70% poprzedniej płatności zaliczkowej lub poprzednich płatności zaliczkowych, kwotę nowej płatności zaliczkowej można obniżyć o różnicę między 70-procentowym progiem a wykorzystaną kwotą, w zależności od danej akcji.

SPRAWOZDANIE OKRESOWE (LUB SPRAWOZDANIE Z POSTĘPÓW)

W ramach niektórych akcji beneficjenci zostaną poproszeni o przedstawienie sprawozdania okresowego (lub sprawozdania z postępów) informującego o stanie realizacji projektu, a w niektórych przypadkach o dołączenie go do wniosku o kolejną płatność zaliczkową. Sprawozdanie okresowe (lub sprawozdanie z postępów) należy złożyć w terminie wskazanym w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

PŁATNOŚĆ LUB ZWROT SALDA

Wysokość kwoty płatności końcowej, która zostanie dokonana na rzecz beneficjenta, zostanie ustalona na podstawie sprawozdania końcowego, które należy złożyć w terminie wskazanym w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania. Jeżeli a) działania, w związku z którymi przyznano dofinansowanie, nie są prowadzone lub są prowadzone w inny sposób, niż planowano; lub b) koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta są niższe od kosztów planowanych na etapie składania wniosku; lub c) jakość przeprowadzonych działań/osiągniętych rezultatów jest niewystarczająca, finansowanie może zostać proporcjonalnie obniżone lub w stosownych przypadkach beneficjent będzie musiał zwrócić wszelkie nadwyżki kwot, jakie już otrzymał w ramach płatności zaliczkowej.

W ramach niektórych akcji agencja narodowa lub agencja wykonawcza przekazuje 100% przyznanego dofinansowania w formie rat zaliczkowych. W takich przypadkach płatność salda nie jest należna. Jeżeli jednak – na podstawie sprawozdania końcowego, które beneficjent ma przedstawić w terminie wskazanym w umowie finansowej – a) działania, w związku z którymi przyznano dofinansowanie, nie są prowadzone lub są prowadzone w inny sposób niż planowano; lub b) koszty kwalifikowalne faktycznie poniesione przez beneficjenta są niższe od kosztów planowanych na etapie składania wniosku; lub c) jakość przeprowadzonych działań/osiągniętych rezultatów jest niewystarczająca, beneficjent będzie musiał zwrócić wszelkie nadwyżki kwot, jakie już otrzymał w ramach płatności zaliczkowej.

Co do zasady płatność końcowa salda zostanie dokonana lub wniosek o zwrot salda zostanie wystosowany w terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego.

Dalsze informacje na temat warunków dokonywania płatności mających zastosowanie do każdej akcji można znaleźć w sekcji „Terminy cyklu trwania projektu i warunki dokonywania płatności” poniżej.

KARY FINANSOWE

Beneficjenci scentralizowanych akcji, którzy w istotny sposób naruszyli swoje zobowiązania umowne, mogą podlegać karom finansowym odpowiadającym 2–10% łącznej wartości przyznanego dofinansowania. Kwota ta może zostać podwyższona do 4–20% w przypadku powtórnego naruszenia w terminie 5 lat od dnia ustalenia naruszenia potwierdzonego po przeprowadzeniu postępowania kontradyktoryjnego z udziałem beneficjenta.

TERMINY CYKLU TRWANIA PROJEKTU I WARUNKI DOKONYWANIA PŁATNOŚCI

	Terminy cyklu trwania projektu			Warunki dokonywania płatności		
	Orientacyjna data powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania	Orientacyjna data podpisania umowy finansowej	Data płatności końcowej / wniosku o zwrot salda	Liczba płatności zaliczkowych	Sprawozdanie okresowe (techniczne)	% dofinansowania przyznanego na różnych etapach
Akcja 1 – Mobilność studentów i kadry szkolnictwa wyższego	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	2	Nie	Płatność zal.: 80%-20% Saldo: 0%
Akcja 1 – Inne rodzaje mobilności (kształcenie i szkolenie zawodowe, edukacja szkolna, edukacja dorosłych i młodzież)	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 1 – Wydarzenia na dużą skalę w ramach wolontariatu europejskiego	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
KA1 – Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	Nie przewidziano płatności salda	3	Nie	Płatność zal.: 25%-50%-25% Saldo: 0%
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne trwające do dwóch lat	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	1	Tak	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 2 – Partnerstwa strategiczne trwające od dwóch do trzech lat	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	2	Tak	Płatność zal.: 40%-40% Saldo: 20%
Akcja 2 – Sojusze na rzecz wiedzy i sojusze na rzecz umiejętności sektorowych	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	7 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	2	Tak	Płatność zal.: 40%-40% Saldo: 20%
KA2 – Budowanie potencjału w szkolnictwie wyższym	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	7 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	2	Tak	Płatność zal.: 50%-40% Saldo: 10%
Akcja 2 – Budowanie potencjału w dziedzinie młodzieży	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%
Akcja 3 – Spotkania w ramach usystematyzowanego dialogu	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni kalendarzowych od otrzymania sprawozdania końcowego przez agencję narodową	1	Nie	Płatność zal.: 80% Saldo: 20%

	Terminy cykli trwania projektu			Warunki dokonywania płatności		
	Orientacyjna data powiadomienia o decyzji o udzieleniu dofinansowania	Orientacyjna data podpisania umowy finansowej	Data płatności końcowej / wniosku o zwrot salda	Liczba płatności zaliczkowych	Sprawozdanie okresowe (techniczne)	% dofinansowania przyznanego na różnych etapach
Działania „Jean Monnet”	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Tak	Płatność zal.: 70% Saldo: 30%
Sport – współpraca partnerska (projekty związane z Europejskim Tygodniem Sportu)	3 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 60% Saldo: 40%
Sport – współpraca partnerska (projekty niekoniecznie związane z Europejskim Tygodniem Sportu)	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 60% Saldo: 40%
Sport – niekomercyjne europejskie imprezy sportowe (imprezy organizowane podczas Europejskiego Tygodnia Sportu)	3 miesiące od terminu złożenia wniosku	4 miesiące od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 60% Saldo: 40%
Sport – niekomercyjne europejskie imprezy sportowe (imprezy organizowane niekoniecznie podczas Europejskiego Tygodnia Sportu)	5 miesięcy od terminu złożenia wniosku	6 miesięcy od terminu złożenia wniosku	W terminie 60 dni od otrzymania sprawozdania końcowego przez EACEA	1	Nie	Płatność zal.: 60% Saldo: 40%

Należy zauważyć, że orientacyjne daty przedstawione w tabeli powyżej podano jedynie w celach informacyjnych i że nie stanowią one zobowiązania prawnego dla agencji narodowych i agencji wykonawczej. Podobnie, jeżeli chodzi o przedstawione powyżej sposoby dokonywania płatności, należy zauważyć, że będą one powszechnie stosowane, ale w zależności od indywidualnej sytuacji organizacji składającej wniosek lub zainteresowanego konsorcjum (np. w zależności od zdolności finansowej) w umowie finansowej / decyzji o udzieleniu dofinansowania mogą zostać dokonane inne ustalenia. W przypadku deficytu środków UE na dany rok budżetowy poziomy pierwszych płatności zaliczkowych mogą zostać dodatkowo obniżone.

INNE WAŻNE PRZEPISY UMOWNE

ZABEZPIECZENIE FINANSOWE

Jeżeli zdolność finansowa nie zostanie uznana za zadowalającą, agencja narodowa lub agencja wykonawcza mogą zażądać od każdego beneficjenta, któremu przyznano dofinansowanie przekraczające kwotę 60 000 EUR, uprzedniego wniesienia zabezpieczenia w celu ograniczenia ryzyka finansowego związanego z płatnością zaliczkową. Wymagane zabezpieczenie może być równe kwocie płatności zaliczkowej lub płatności zaliczkowych.

Celem takiego zabezpieczenia jest udzielenie przez bank lub instytucję finansową nieodwołalnego zabezpieczenia lub występowanie przez te podmioty w charakterze odpowiadającego w pierwszej kolejności poręczyciela zobowiązań beneficjenta wynikających z umowy finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

Zabezpieczenia finansowego udziela zatwierdzony bank lub instytucja finansowa ustanowiona w jednym z państw członkowskich UE. W przypadku gdy beneficjent jest ustanowiony w państwie trzecim, agencja narodowa lub agencja wykonawcza może wyrazić zgodę, aby bank lub instytucja finansowa ustanowione w tym państwie udzieliły takiego zabezpieczenia, jeżeli uznają, że wspomniany bank lub instytucja zapewnia zabezpieczenia finansowe i ma właściwości finansowe równorzędne z zabezpieczeniami i właściwościami banków lub instytucji finansowych ustanowionych w państwach członkowskich.

Zabezpieczenie może zostać zastąpione solidarną gwarancją osób trzecich lub kilkoma gwarancjami osób trzecich z organizacji uczestniczących, które są stronami tej samej umowy finansowej.

Zabezpieczenie zostanie uwolnione po zakończeniu stopniowego rozliczania płatności zaliczkowych w ramach płatności okresowych lub płatności salda na rzecz beneficjenta, zgodnie z warunkami ustanowionymi w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania. W przypadku gdy płatność salda przybierze formę zwrotu, zabezpieczenie zostanie uwolnione po powiadomieniu beneficjenta.

ZAWIERANIE UMÓW O PODWYKONAWSTWO I UMÓW W SPRAWIE ZAMÓWIENIA PUBLICZNEGO

Beneficjent może skorzystać z umowy o podwykonawstwo w odniesieniu do szczególnych usług technicznych wymagających specjalistycznych umiejętności (w dziedzinie prawa, rachunkowości, zasobów ludzkich, informatycznych itp.) lub umów dotyczących wykonania. Koszty poniesione przez beneficjenta w związku z tego rodzaju usługami można zatem uznawać za koszty kwalifikowalne, pod warunkiem że spełniają one wszystkie inne kryteria opisane w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

W przypadku gdy realizacja projektu wymaga zamówień na towary, prace lub usługi (umowa dotycząca wykonania), beneficjenci muszą udzielić zamówienia oferentowi, którego oferta jest najkorzystniejsza ekonomicznie, tzn. zapewnia najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, lub odpowiednio oferentowi, który proponuje najniższą cenę, upewniając się, że nie występuje jakikolwiek konflikt interesów i że dokumentacja jest przechowywana na wypadek audytu.

W przypadku umowy dotyczącej wykonania, której wartość przekracza 60 000 EUR (lub 25 000 EUR w przypadku akcji z zakresu budowania potencjału w dziedzinie szkolnictwa wyższego), agencja narodowa lub agencja wykonawcza może nałożyć na beneficjenta obowiązek przestrzegania szczególnych zasad, oprócz zasad, o których mowa w poprzednim akapicie. Wspomniane szczególne zasady zostaną opublikowane na stronach internetowych agencji narodowych i agencji wykonawczej.

INFORMACJA O PRYZNANYCH DOFINANSOWANIACH

Dofinansowania przyznane w trakcie roku budżetowego muszą zostać opublikowane na stronie internetowej Komisji, agencji wykonawczej lub agencji narodowych w pierwszej połowie roku następującego po zamknięciu roku budżetowego, na który zostały one przyznane.

Informacja ta może zostać również opublikowana za pośrednictwem każdego innego odpowiedniego środka, w tym Dziennika Urzędowego Unii Europejskiej.

Agencje narodowe i agencja wykonawcza opublikują następujące informacje:

- imię i nazwisko lub nazwę oraz miejscowość beneficjenta;
- przyznaną kwotę dofinansowania;
- charakter i cel udzielenia dofinansowania.

Na racjonalny i odpowiednio uzasadniony wniosek beneficjenta odstępuje się od publikacji, jeżeli takie ujawnienie informacji stwarza ryzyko naruszenia określonych w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej praw i swobód odnośnych osób lub przynosi szkodę interesom handlowym beneficjentów.

Jeżeli chodzi o dane osobowe osób fizycznych, opublikowane informacje usuwa się dwa lata po zakończeniu roku budżetowego, w którym przyznano środki.

Ta sama zasada ma zastosowanie w przypadku danych osobowych umieszczonych w oficjalnych nazwach osób prawnych (np. stowarzyszenie lub spółka, których nazwą są nazwiska jego założycieli).

Informacji takich nie publikuje się w przypadku stypendiów wypłacanych osobom fizycznym oraz innego bezpośredniego wsparcia wypłacanego najbardziej potrzebującym osobom fizycznym (uchodźcom lub osobom bezrobotnym). Na publikowanie tego rodzaju informacji dotyczących osób otrzymujących dofinansowanie na rzecz mobilności w ramach programu Erasmus+ nie zezwala się także organizacjom będącym beneficjentami.

PROMOCJA

Oprócz wymogów, które mają służyć eksponowaniu znaczenia projektu oraz rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu jego wyników (które stanowią kryteria przyznania dofinansowania), każdy projekt, na który przyznano dofinansowanie, musi obejmować pewne minimalne działania promocyjne.

We wszystkich przekazach informacyjnych lub publikacjach, niezależnie od formy i środka, włącznie z internetem, lub w trakcie działań, które realizuje się z wykorzystaniem dofinansowania, beneficjenci muszą wyraźnie zaznaczyć, że otrzymali wsparcie Unii Europejskiej.

Należy przy tym przestrzegać postanowień zawartych w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania. Jeżeli beneficjent nie będzie w pełni przestrzegał tych postanowień, przyznane mu dofinansowanie może zostać zmniejszone.

Dalsze wymogi dotyczące widoczności projektu znajdują się w wytycznych dla beneficjentów dotyczących rozpowszechniania wyników w załączniku II do niniejszego przewodnika.

KONTROLE I AUDYTY

Agencja narodowa lub agencja wykonawcza bądź Komisja Europejska mogą przeprowadzać kontrole techniczne i finansowe oraz audyty w zakresie wykorzystania dofinansowania. Mogą także kontrolować dokumentację ustawową beneficjenta (lub współbeneficjenta) w celu przeprowadzenia okresowych ocen płatności ryczałtowych, kosztów jednostkowych lub finansowania ryczałtowego. Beneficjent (lub współbeneficjent) zobowiąże się, przez złożenie podpisu przez jego przedstawiciela prawnego, do przedstawienia dokumentów potwierdzających prawidłowe wykorzystanie dofinansowania. Komisja Europejska, agencja wykonawcza, agencje narodowe lub Trybunał Obrachunkowy bądź organ przez nie upoważniony mogą kontrolować sposób wykorzystania dofinansowania w dowolnym momencie w terminie pięciu lat lub w terminie trzech lat w przypadku dofinansowania nieprzekraczającego kwoty 60 000 EUR, począwszy od dnia płatności salda lub zwrotu dokonanych przez agencję narodową lub agencję wykonawczą. W związku z tym beneficjenci przechowują przez wspomniany okres dokumentację, oryginały dokumentów potwierdzających, dane statystyczne i inne dokumenty związane z dofinansowaniem.

W przypadku projektów zarządzanych na poziomie centralnym przez agencję wykonawczą można stosować różne rodzaje procedur kontroli w zależności od rodzaju akcji i wielkości przyznanego dofinansowania (audyt typu I w przypadku dotacji, których kwota przekracza 60 000 EUR, ale jest niższa niż 750 000 EUR; audyt typu II w przypadku dotacji w wysokości co najmniej 750 000 EUR). Dalsze informacje można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Szczegółowe postanowienia dotyczące kontroli i audytów opisano w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

OCHRONA DANYCH

Wszelkie dane osobowe zawarte we wniosku o dofinansowanie lub w umowie finansowej/decyzji o udzieleniu dofinansowania są przetwarzane przez agencję narodową lub agencję wykonawczą bądź przez Komisję Europejską zgodnie z:

- rozporządzeniem (WE) nr 45/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady o ochronie osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje i organy wspólnotowe i o swobodnym przepływie takich danych;
- w stosownych przypadkach – przepisami dotyczącymi ochrony danych osobowych obowiązującymi w kraju, w którym wybrano wniosek.

O ile nie zaznaczono, że odpowiedzi są fakultatywne, odpowiedzi wnioskodawcy na pytania w formularzu wniosku są niezbędne do oceny i dalszego rozpatrywania wniosku o dofinansowanie zgodnie z programem Erasmus+. Dane osobowe mogą być przekazywane osobom trzecim uczestniczącym w ocenie wniosków lub w procedurze zarządzania dofinansowaniami na zasadzie ograniczonego dostępu, bez uszczerbku dla przekazywania ich organom odpowiedzialnym za zadania w zakresie monitorowania i inspekcji zgodnie z prawem Unii Europejskiej lub organom upoważnionym do przeprowadzania ocen programu lub wszelkich akcji w ramach programu. Szczególnie w celu zabezpieczenia interesów finansowych Unii dane osobowe mogą być przekazywane Służbom Audytu Wewnętrznego, Trybunałowi Obrachunkowemu, zespołowi ds. nieprawidłowości finansowych lub Europejskiemu Urzędowi ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych, a także między urzędnikami zatwierdzającymi Komisji a agencjami wykonawczymi. Wnioskodawca ma prawo dostępu do swoich danych osobowych oraz prawo do ich korekty. Jeżeli wnioskodawca ma jakiegokolwiek wątpliwości odnośnie do przetwarzania jego danych osobowych, zgłasza je agencji, która wybrała projekt. W przypadku konfliktów wnioskodawcy przysługuje także prawo odwołania się w każdej chwili do Europejskiego Inspektora Ochrony Danych. Dalsze informacje na temat przetwarzania danych osobowych określono w umowie finansowej lub decyzji o udzieleniu dofinansowania.

Jeżeli chodzi o przetwarzanie danych osobowych w ramach programu Erasmus+, na stronach internetowych Komisji i agencji wykonawczej dostępne jest szczegółowe oświadczenie o ochronie prywatności, w tym informacje kontaktowe.

Wnioskodawców oraz – w przypadku podmiotów prawnych – osoby, które posiadają w stosunku do nich uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne, informuje się, że jeżeli znajdują się w jednej z sytuacji wymienionych w:

- decyzji Komisji z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie systemu wczesnego ostrzegania do użytku urzędników zatwierdzających Komisji oraz agencji wykonawczych¹⁴⁴; lub
- rozporządzeniu Komisji z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie centralnej bazy danych o wykluczeniach¹⁴⁵,

ich dane osobowe (nazwisko, imię w przypadku osoby fizycznej, adres, formę prawną oraz nazwiska i imiona osób posiadających uprawnienia reprezentacyjne, decyzyjne lub kontrolne w przypadku osoby prawnej) mogą być rejestrowane tylko w systemie wczesnego ostrzegania lub zarówno w systemie wczesnego ostrzegania, jak i w centralnej bazie danych o wykluczeniach, i mogą być przekazywane osobom lub podmiotom wymienionym w decyzji i rozporządzeniu wspomnianych powyżej w związku z udzieleniem lub wykonywaniem zamówienia publicznego bądź umową finansową lub decyzją o udzieleniu dofinansowania.

LICENCJA OTWARTA I PRAWA WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ

Licencja otwarta jest udzieleniem każdemu pozwolenia na używanie zasobów związanych z dziełem przez właściciela dzieła. W zależności od zakresu udzielonych pozwoleń i nałożonych ograniczeń, beneficjenci mogą wybrać spośród różnych licencji otwartych konkretną licencję, którą zastosują w przypadku swojego dzieła. Licencja otwarta musi być przydzielona do wszystkich wytworzonych zasobów.

Licencja otwarta nie stanowi przeniesienia praw autorskich ani praw własności intelektualnej. Beneficjenci pozostają posiadaczami praw autorskich wszystkich wytworzonych przez nich materiałów i mogą z nich korzystać według własnego uznania. Jedynym wymogiem obowiązującym beneficjentów dofinansowania jest zapewnienie swobodnego dostępu do zasobów edukacyjnych (lub innych dokumentów i mediów wytworzonych w ramach projektu) poprzez licencje otwarte. Aby spełnić ten wymóg, w ramach licencji należy przyznać co najmniej prawa do używania zasobów, a najlepiej również do dzielenia się nimi i ich adaptacji. Beneficjenci mogą także wprowadzać do obrotu rezultaty swojego projektu, a doświadczenie pokazuje, że otwarty dostęp zapewnia wyeksponowanie i może zachęcać zainteresowanych użytkowników do zakupu wersji drukowanej bądź materiałów, dokumentów lub mediów fizycznych.

OBOWIĄZUJĄCE PRZEPISY

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii¹⁴⁶.

¹⁴⁴ (Dz.U. L 344 z 20.12.2008, s. 125)

¹⁴⁵ (Dz.U. L 344 z 20.12.2008, s. 12)

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii¹⁴⁷.

---

¹⁴⁶ (Dz.U. L 298 z 26.10.2012, s. 1)

¹⁴⁷ (Dz.U. L 362 z 31.12.2012, s. 1)

ZAŁĄCZNIK I

SZCZEGÓŁOWE ZASADY I INFORMACJE NA TEMAT DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH MOBILNOŚCI, PARTNERSTW STRATEGICZNYCH I BUDOWANIA POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

Niniejszy załącznik zawiera dodatkowe kryteria i istotne informacje dotyczące przygotowania i wdrażania projektów mobilności oraz mobilności w celu uzyskania dyplomu szkolnictwa wyższego i działań następczych w związku z takimi projektami i mobilnością, a także kilka konkretnych przykładów działań, które można realizować w ramach partnerstw strategicznych w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży oraz dalsze informacje dotyczące budowania potencjału w zakresie szkolnictwa wyższego. Organizacjom, które zamierzają opracować projekty w ramach takich akcji, zaleca się dokładne zapoznanie się z odpowiednimi częściami niniejszego załącznika przed złożeniem wniosku o dofinansowanie. Załącznik składa się z następujących części:

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I KADRY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO.....	278
PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO.....	284
MOBILNOŚCI KADRY EDUKACJI SZKOLNEJ	290
MOBILNOŚĆ KADRY EDUKACJI DOROSŁYCH	293
PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ	295
WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS.....	301
PARTNERSTWA STRATEGICZNE	304
BUDOWANIE POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM	318

PROJEKTY MOBILNOŚCI STUDENTÓW I KADRY SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

1. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH

KARTA ERASMUSA DLA SZKOLNICTWA WYŻSZEGO

Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego (ECHE) stanowi ogólne ramy jakości działań w zakresie współpracy na szczeblu europejskim i międzynarodowym, które instytucja szkolnictwa wyższego może przeprowadzić w ramach programu. Przyznanie Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego jest warunkiem wstępnym dla wszystkich instytucji szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie, które pragną ubiegać się o udział i uczestniczyć w mobilności edukacyjnej osób lub we współpracy na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk w ramach programu. W przypadku instytucji szkolnictwa wyższego z krajów partnerskich karta nie jest wymagana, a ramy jakości zostaną ustanowione za pomocą porozumień międzyinstytucjonalnych (zob. poniżej) między instytucjami szkolnictwa wyższego.

Agencja wykonawcza z siedzibą w Brukseli co roku publikuje zaproszenie do składania wniosków o przyznanie ECHE. Karta przyznawana jest na cały okres trwania programu. Warunki ubiegania się o Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego podano na stronie internetowej agencji wykonawczej pod adresem: https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/funding/erasmus-charter-for-higher-education-2014-2020_en.

Realizując projekt, instytucje szkolnictwa wyższego muszą przestrzegać wszystkich przepisów Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego. Ich przestrzeganie będzie monitorowane przez agencję narodową. Złamanie którychkolwiek zasad i zobowiązań zapisanych w ECHE może prowadzić do jej odebrania przez Komisję Europejską.

CERTYFIKAT DLA KONSORCJUM REALIZUJĄCEGO PROJEKT MOBILNOŚCI

Krajowe konsorcjum realizujące projekt mobilności w zakresie kształcenia wyższego może w ramach tego projektu zapewniać wsparcie na rzecz każdego z czterech kwalifikujących się działań dotyczących mobilności

Celem konsorcjów realizujących projekty mobilności jest ułatwienie organizacji działań dotyczących mobilności oraz wniesienie wartości dodanej pod względem jakości działań w porównaniu z wynikami, które byłyby w stanie osiągnąć poszczególne wysyłające instytucje szkolnictwa wyższego, działając osobno. Organizacje będące członkami krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności mogą łączyć usługi związane z organizacją działań dotyczących mobilności lub dzielić się tymi usługami. Wspólne działania mogą obejmować wspólne administracyjne, umowne i finansowe zarządzanie mobilnością, wspólny wybór uczestników lub ich przygotowanie i zapewnienie im opieki pedagogicznej, a także w stosownych przypadkach scentralizowany punkt służący do wyszukiwania przedsiębiorstw i dopasowywania przedsiębiorstw i uczestników. Krajowe konsorcjum może również zapewniać pomoc przyjeżdżającym stażystom (studentom lub kadry). Obejmuje to znalezienie organizacji przyjmującej w regionie, w którym mają siedzibę partnerzy konsorcjum, oraz w razie potrzeby zapewnienie wsparcia.

Koordinator konsorcjum, w miarę możliwości we współpracy z innymi organizacjami lub organizacjami pośredniczącymi, może brać czynny udział w usprawnianiu kontaktów z przedsiębiorstwami i szukaniu możliwości staży oraz szkoleń dla kadry, w promowaniu takich działań, udzielaniu informacji itp.

Każda wysyłająca instytucja szkolnictwa wyższego pozostaje odpowiedzialna za jakość i uznawalność okresów mobilności oraz przekazywane w ich ramach treści. Każdy członek konsorcjum jest zobowiązany do podpisania umowy z koordynatorem konsorcjum, w której określa się role i obowiązki oraz ustalenia administracyjne i finansowe. W ramach warunków współpracy określa się takie kwestie, jak mechanizmy przygotowania okresów mobilności, zapewnienia ich jakości oraz działań następczych w związku z tymi okresami. Ponadto każda wysyłająca instytucja szkolnictwa wyższego jest odpowiedzialna za podpisanie porozumienia międzyinstytucjonalnego (zob. następna sekcja) z instytucją szkolnictwa wyższego przyjmującą ich studentów i kadry.

Krajowe konsorcjum może uzyskać dofinansowanie tylko pod warunkiem, że uzyskało certyfikat dla konsorcjum realizującego projekt mobilności. Jeżeli ocena krajowego konsorcjum nie jest pozytywna, będzie ono musiało ponownie złożyć wniosek o certyfikat i o dofinansowanie w kolejnym roku.

Zgodność z certyfikatem dla konsorcjum realizującego projekt mobilności jest monitorowana przez agencję narodową. Wszelkie poważne problemy (np. sprzeniewierzenie funduszy, niedotrzymanie zobowiązań czy niewystarczająca zdolność finansowa) lub naruszenia przez konsorcjum jego zobowiązań mogą skutkować cofnięciem certyfikatu przez agencję narodową. Agencja narodowa zobowiązuje koordynatora konsorcjum do bezwzględnego powiadomienia jej o każdej zmianie składu, sytuacji lub statusu konsorcjum, która może wymagać zmian w certyfikacie lub jego cofnięcia.

Instytucja szkolnictwa wyższego może ubiegać się o dofinansowanie na dwa różne sposoby: a) bezpośrednio u agencji narodowej jako indywidualna instytucja szkolnictwa wyższego, b) w ramach konsorcjum, którego jest członkiem. Pojedynczy departament lub wydział może ubiegać się o stypendia na oba sposoby jednocześnie. W takim przypadku instytucja szkolnictwa wyższego/departament musi jednak dopilnować, aby jeden uczestnik nie otrzymał w danym roku akademickim podwójnego finansowania.

b. UMOWA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA

Mobilność studentów w celu nauki i mobilność kadry w celu nauczania między instytucjami szkolnictwa wyższego przebiega w ramach porozumienia zawartego między danymi instytucjami. Wzory można znaleźć pod adresem http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/quality-framework_en.htm. Porozumienia międzyinstytucjonalne mogą być podpisane przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego.

W przypadku mobilności między krajami uczestniczącymi w programie a krajami partnerskimi w takim porozumieniu międzyinstytucjonalnym określa się ogólne zasady, których przestrzega się w ramach Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, i w ramach których zapewnia się, aby wszystkie strony zobowiązały się wdrożyć te zobowiązania.

Porozumienie międzyinstytucjonalne można również rozszerzyć, tak aby obejmowało mobilność studentów w celu odbycia stażu lub mobilność kadry w celu szkolenia, określając przedsiębiorstwa/organizacje przyjmujące za granicą w oparciu o wiedzę instytucji partnerskich na temat przedsiębiorstw.

c. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

d. WARUNKI UCZESTNICTWA STUDENTÓW

WYBÓR

Studenci składają wnioski w swojej instytucji szkolnictwa wyższego, która dokonuje wyboru uczestników danej akcji w zakresie mobilności. Proces wyboru studentów – podobnie jak procedura przyznania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru studentów.

Kryteria wyboru – takie jak np. wyniki w nauce danego kandydata, wcześniejsze doświadczenia w zakresie mobilności, motywacja, wcześniejsze doświadczenie w kraju przyjmującym (tj. powrót do kraju pochodzenia) itp. – należy podać do wiadomości publicznej.

Te osoby, które uczestniczyły już w działaniach w zakresie mobilności w tym samym cyklu studiów w ramach programu Erasmus „Uczenie się przez całe życie”, Erasmus Mundus czy Erasmus +, nie będą traktowane priorytetowo.

Po wyborze studenci powinni otrzymać od swojej instytucji wysyłającej kartę studenta programu Erasmus+, w której określa się prawa i obowiązki studenta w odniesieniu do okresu jego studiów lub stażu za granicą oraz wyjaśnia się poszczególne czynności, jakie należy wykonać przed okresem mobilności, w czasie jego trwania oraz po jego zakończeniu.

UMOWA ZE STUDENTEM

Przed wyjazdem każdy student, który został wybrany, musi podpisać umowę zawierającą również „porozumienie o programie studiów/praktyki” określające program studiów lub praktyki, który należy realizować, uzgodniony przez studenta, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. Wzór dostępny jest na http://ec.europa.eu/education/opportunities/higher-education/quality-framework_en.htm. W porozumieniu o programie studiów/praktyki określa się efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki lub praktyki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania. Porozumienie określa również miejsce odbywania studiów lub praktyki. Instytucja wysyłająca i student powinni również ustalić w nim poziom znajomości języka (głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy), jaki student musi osiągnąć przed rozpoczęciem danego okresu studiów/praktyki, zgodnie z zalecanym poziomem określonym w umowie międzyinstytucjonalnej między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą (lub zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorstw w przypadku praktyk). W stosownych przypadkach instytucja wysyłająca i student uzgodnią najodpowiedniejsze wsparcie językowe, jakie otrzyma student, aby mógł osiągnąć ustalony poziom (zob. poniżej akapit dotyczący usługi wsparcia językowego online).

DOFINANSOWANIE DLA STUDENTÓW

Studenci mogą otrzymać „dofinansowanie studenckie” w celu pokrycia wyższych kosztów, jakie generuje okres mobilności za granicą. Na takie dofinansowanie może składać się jeden z następujących elementów lub oba elementy:

- dofinansowanie UE obliczane na jeden miesiąc i wypłacane jako koszt jednostkowy (zob. część B sekcja „zasady finansowania” niniejszego przewodnika); oraz
- dofinansowanie krajowe, regionalne i lokalne, zapewnione przez publicznego lub prywatnego darczyńcę lub w ramach programu pożyczek.

Dopuszcza się uczestnictwo studentów nieotrzymujących dofinansowania z funduszy UE (co dotyczy zarówno mobilności w celu nauki, jak i mobilności w celu odbycia praktyki). Są to studenci, którzy spełniają wszystkie kryteria kwalifikowalności jako studenci programu Erasmus i czerpią wszelkie korzyści związane z posiadaniem statusu studenta programu Erasmus+, lecz nie otrzymują dofinansowania UE wspierającego mobilność. Zasady opisane w niniejszym przewodniku po programie, z wyjątkiem zasad dotyczących przydzielania dofinansowania, mają zastosowanie również do takich osób. Liczbę studentów bez dofinansowania z funduszy UE w odniesieniu do całego okresu mobilności uwzględnia się w statystykach dotyczących wskaźnika efektywności wykorzystywanego do podziału budżetu UE między kraje.

Studenci uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego wspieranym ze środków programu Erasmus+ – niezależnie od tego, czy otrzymują dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+ z tytułu uczestnictwa – są zwolnieni z uiszczania opłat za naukę, rejestrację, egzaminy i dostęp do laboratoriów i bibliotek w instytucji przyjmującej. Możliwe jest jednak pobieranie drobnych opłat na przykład na ubezpieczenie, stowarzyszenia studenckie i korzystanie z różnych materiałów, takich jak kserokopie, produkty laboratoryjne, na tych samych zasadach, które mają zastosowanie do studentów miejscowych. Studenci wyjeżdżający nie uiszczają żadnych dodatkowych opłat ani prowizji w związku z organizacją lub administracją ich okresu mobilności.

Ponadto uprawnienia do wszelkich dofinansowań lub pożyczek przyznane studentom na naukę w ich instytucji wysyłającej muszą zostać utrzymane w okresie przebywania studenta za granicą.

W przypadku praktyk, jeżeli przedsiębiorstwo przyjmujące/organizacja przyjmująca przyznaje studentowi dodatek lub jakiegokolwiek rodzaj wynagrodzenia, są one zgodne z dofinansowaniem UE w ramach programu Erasmus+.

Okres mobilności jest zgodny z pracą w niepełnym wymiarze godzin, a jeżeli student otrzymuje dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+, jest ono zgodne z wynagrodzeniem, jakie by otrzymał, o ile wykonuje działania przewidziane w uzgodnionym programie mobilności.

Studenci uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego (studiujący lub odbywający praktykę za granicą) nie mogą jednocześnie być beneficjentami stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i na odwrót.

W przypadku nie dotrzymania warunków umowy finansowej studenci, którzy otrzymują dofinansowanie UE w ramach programu Erasmus+, zwrócą dofinansowanie UE w całości lub częściowo (chyba że nie mogli ukończyć

zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej). Studenci, którzy nie wypełnią i nie złożą końcowego sprawozdania online, mogą zostać poproszeni o częściowy lub pełny zwrot otrzymanego dofinansowania UE.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Podpisując Kartę Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się zapewnić uczestnikom działań dotyczących mobilności niezbędne wsparcie w zakresie przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe dla wszystkich działań dotyczących mobilności trwających co najmniej dwa miesiące. Komisja Europejska udostępnia tego rodzaju wsparcie online wybranym studentom do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas nauki lub odbywania praktyk za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia studentom będzie oferowana możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie.

Wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- agencje narodowe przyznają instytucjom szkolnictwa wyższego licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- przed podpisaniem porozumienia o programie studiów/zajęć wszyscy studenci korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani przez ich instytucję szkolnictwa wyższego, wezmą udział w teście online służącym ocenie ich znajomości głównego języka, jakim będą się posługiwać, studiując lub odbywając praktykę za granicą. Wyniki testu zostaną przekazane studentowi i wysyłającej instytucji szkolnictwa wyższego. Dzięki temu będzie ona mogła określić liczbę studentów, którzy potencjalnie będą potrzebowali kursu językowego online;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych instytucje szkolnictwa wyższego przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb studentów. Studenci będą zobowiązani do udziału w kursie online, zgodnie z opisem i uzgodnieniami uwzględnionymi w umowie finansowej;
- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez danego studenta znajomości głównego języka obcego w celu pomiaru poczynionego przez niego postępu. Wyniki zostaną przekazane studentowi i wysyłającej instytucji szkolnictwa wyższego.

Dalsze informacje szczegółowe są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

W odniesieniu do wszystkich rodzajów mobilności lub jeżeli oferowana przez Komisję usługa online nie będzie dostępna w danym języku, instytucje szkolnictwa wyższego mogą zapewnić inne rodzaje wsparcia językowego na rzecz studentów, finansowane w ramach dofinansowania na „wsparcie organizacyjne”.

e. WARUNKI UCZESTNICTWA PRACOWNIKÓW

WYBÓR

Pracownicy uczestniczący w projekcie mobilności na poziomie szkolnictwa wyższego muszą zostać wybrani przez wysyłającą ich instytucję szkolnictwa wyższego w uczciwy i przejrzysty sposób. Przed wyjazdem takie osoby muszą uzgodnić program mobilności z instytucjami lub przedsiębiorstwami wysyłającymi i przyjmującymi.

Wyboru nauczycieli i pozostałych pracowników instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje dana instytucja. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces. Kryteria wyboru (na przykład pierwszeństwo dla pracowników wyjeżdżających za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego pracownika w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych uczestników mobilności.

W przypadku mobilności pracownika przedsiębiorstwa do instytucji szkolnictwa wyższego dana instytucja wystosowuje zaproszenie do pracownika danego przedsiębiorstwa; dofinansowaniem zarządza przyjmująca instytucja szkolnictwa wyższego.

INDYWIDUALNY PROGRAM NAUCZANIA/SZKOLENIA

Wyboru pracowników instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu indywidualnego programu nauczania/szkolenia przedstawionego przez pracownika po konsultacjach z instytucją przyjmującą lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny indywidualny program

naucznia/szkolenia zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez instytucję lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i przez instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące (listownie lub pocztą elektroniczną).

Zarówno instytucja lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i instytucja lub przedsiębiorstwo przyjmujące są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

DOFINANSOWANIE DLA PRACOWNIKÓW

Zasady finansowe dla obu rodzajów mobilności pracowników są takie same. Dofinansowanie stanowi wkład w koszty podróży i utrzymania w okresie nauczania lub odbywania szkoleń za granicą (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

Dopuszcza się mobilność pracowników szkolnictwa wyższego bez dofinansowania z funduszy UE.

2. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

PRZERWANIE OKRESU MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Jeżeli okres mobilności studenta zostanie przerwany, na przykład z powodu przerwy pomiędzy końcem kursu językowego a rozpoczęciem faktycznych studiów/stażu, należy zakodować w narzędziu Mobility Tool liczbę dni takiej przerwy i odpowiednio dostosować kwotę dofinansowania.

W przypadku praktyk okres mobilności za granicą może zostać przerwany przez okres wakacyjny w przedsiębiorstwie, jeżeli dane przedsiębiorstwo zostaje w tym czasie zamknięte. W takim okresie utrzymane zostaje dofinansowanie. Okresu, w którym przedsiębiorstwo jest zamknięte, nie wlicza się do minimalnego czasu trwania stażu, wlicza się jednak do maksymalnego okresu 12 miesięcy na każdy stopień studiów, w przypadku którego ten sam student może otrzymać dofinansowanie w ramach okresu mobilności.

PRZEDŁUŻENIE OKRESU MOBILNOŚCI STUDENTÓW

Organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca mogą uzgodnić przedłużenie trwającego okresu mobilności z zastrzeżeniem następujących warunków:

- wniosek o przedłużenie okresu mobilności trzeba złożyć najpóźniej na miesiąc przed pierwotnie zaplanowanym zakończeniem okresu mobilności;
- jeżeli wszystkie strony zaakceptują wniosek, musi zostać zmieniona umowa finansowa, a wszystkie przygotowania związane z przedłużeniem okresu mobilności muszą zostać ukończone;
- w przypadku gdy student otrzymuje dofinansowanie w ramach programu Erasmus+, instytucja wysyłająca może zmienić kwotę dofinansowania, aby uwzględnić dłuższy okres mobilności, albo może zawrzeć ze studentem porozumienie, że dodatkowe dni traktuje się jako okres nieobjęty dofinansowaniem z funduszy UE;
- w wykazie zaliczeń instytucji przyjmującej lub w świadectwie odbycia praktyki studenta należy zawrzeć faktyczne daty rozpoczęcia i zakończenia okresu mobilności zgodnie z następującymi definicjami:
  - data rozpoczęcia powinna stanowić pierwszy dzień, w którym student musi być obecny w organizacji przyjmującej (np. może to być data rozpoczęcia pierwszego kursu/pierwszego dnia pracy, wydarzenie powitalne zorganizowane przez instytucję przyjmującą lub kursy językowe i międzykulturowe);
  - data zakończenia powinna stanowić ostatni dzień, w którym student musi być obecny w organizacji przyjmującej (np. może to być ostatni dzień sesji egzaminacyjnej/kursu/pracy/okresu obowiązkowych posiedzeń);
- faktyczny czas trwania zdefiniowany według powyższych wskazań stanowi okres, który instytucja szkolnictwa wyższego wskazuje w swoich sprawozdaniach końcowych i stanowi on maksymalną liczbę miesięcy objętych dofinansowaniem UE. W przypadku gdy przedłużenie okresu mobilności studenta uznaje się za dni nieobjęte dofinansowaniem z funduszy UE, dni te należy odliczyć od całkowitego czasu trwania okresu mobilności w celu obliczenia ostatecznej kwoty dofinansowania.
- dodatkowy okres musi nastąpić bezpośrednio po trwającym okresie mobilności. Nie może być żadnych przerw (za „przerwy” nie uznaje się wakacji ani okresów zamknięcia uczelni wyższej lub przedsiębiorstwa), chyba że zostały one należycie uzasadnione i zatwierdzone przez agencję narodową.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na zakończenie okresu za granicą student i jego instytucja szkolnictwa wyższego muszą otrzymać od instytucji lub przedsiębiorstwa przyjmującego wykaz zaliczeń lub świadectwo odbycia stażu potwierdzające wyniki uzgodnionego programu.

Działania następcze w związku z okresem mobilności obejmują formalne uznanie przez instytucję wysyłającą punktów zaliczeniowych przyznanych za granicą za nowo nabyte umiejętności w ramach uczenia się formalnego (z wykorzystaniem punktów ECTS lub równoważnego systemu), w tym w stosownych przypadkach za staże, a także dokumentację wyników uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które ma miejsce poza zajęciami lub miejscem pracy (z wykorzystaniem suplementu do dyplomu). Nie dotyczy to jednak staży odbywanych przez osoby, które zostały niedawno absolwentami.

Wyniki oceny znajomości języka i kursów językowych online będą zgłaszane na poziomie centralnym, nie stanowią one jednak formalnego potwierdzenia kwalifikacji.

Jeżeli chodzi o mobilność kadry, instytucje wysyłające powinny zapewnić, aby efekty uczenia się kadry uczestniczącej zostały odpowiednio uznane, rozpowszechnione i szeroko wykorzystane w ramach danej instytucji.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy studenci i członkowie kadry, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku działań dotyczących mobilności trwających co najmniej dwa miesiące sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności.

Studenci i członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani przez instytucję szkolnictwa wyższego do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od studenta lub członka kadry, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez instytucję wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez agencję narodową.

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ I KADRY W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na Wsparcie organizacyjne stanowi wkład we wszystkie koszty poniesione przez organizację w związku z działaniami służącymi wsparciu wysokiej jakości mobilności uczniów i kadry. Na przykład:

- dostarczanie informacji i zapewnianie pomocy uczniom i kadry;
- wybór uczniów i kadry;
- przygotowanie porozumień o programie zajęć w celu zapewnienia pełnego uznania wszystkich elementów programu zajęć uczniów; przygotowanie i uznawanie porozumień o mobilności kadry;
- zapewnienie językowego i międzykulturowego przygotowania zarówno uczniów, jak i kadry – w szczególności organizacja kursów językowych dla konkretnych sektorów w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego;
- ogólne zarządzanie związane z utworzeniem projektu mobilności i zarządzaniem tym projektem;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru w odniesieniu do uczestników projektu mobilności;
- szczegółowe ustalenia mające na celu zapewnienie jakości staży w przedsiębiorstwach.

Przy ustalaniu ostatecznej wysokości dofinansowania zostanie uwzględniona jakość wdrożenia projektu przez instytucję i prowadzonych przez nią działań po zakończeniu projektu. Jakość wdrożenia projektu mobilności powinna być zgodna z wytycznymi określonymi w niniejszym załączniku.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH – KARTA JAKOŚCI MOBILNOŚCI W OBSZARZE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO W RAMACH ERASMUS+

W 2014 r. Komisja Europejska wystosuje zaproszenie do składania wniosków dotyczących przyznawania Karty jakości mobilności w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach Erasmus+. Karta ta ma na celu zachęcenie organizacji mających doświadczenie w zakresie organizowania dobrej jakości projektów mobilności w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego dla osób uczących się i kadry, do dalszego opracowywania ich strategii europejskich. Celem Karty jest uproszczenie procedur, za pomocą których organizacje wysyłające ubiegają się o finansowanie, organizują działania z zakresu mobilności dla osób uczących się i kadry oraz składają sprawozdania ze swojej działalności, przy jednoczesnym promowaniu i dalszym zwiększaniu jakości w dziedzinie mobilności.

Posiadacze Kart zostaną wybrani w 2015 r. i od 2016 r. otrzymają możliwość składania wniosków w uproszczony sposób w ramach Akcji 1 dotyczącej mobilności osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Karta będzie przyznawana na cały okres trwania programu Erasmus+, chociaż może zostać wycofana, jeżeli posiadacze Karty nie utrzymają standardów jakości, jakie pozwoliły im otrzymać tę Kartę.

Dalsze informacje szczegółowe są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

b. EUROPEJSKA KARTA NA RZECZ JAKOŚCI MOBILNOŚCI

Organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego planujące organizację działań dotyczących mobilności skierowanych do osób uczących się i kadry w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego muszą zorganizować swoje działania zgodnie z zasadami i kryteriami określonymi w Europejskiej karcie na rzecz jakości mobilności¹⁴⁸.

Karta stanowi dokument referencyjny dotyczący jakości pobytów za granicą w celach kształcenia i szkolenia. Zawiera wytyczne dotyczące ustaleń w zakresie mobilności w celu nauki lub w innych celach, takich jak doskonalenie zawodowe, skierowane zarówno do młodych osób uczących się, jak i do kadry. Przestrzeganie zasad określonych w karcie powinno przyczynić się do tego, aby doświadczenia uczestników działań dotyczących mobilności zawsze były pozytywne zarówno w kraju przyjmującym, jak i po powrocie do kraju pochodzenia, a także do zwiększenia liczby i zakresu wymian w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego. Karta jest dostępna pod adresem:

¹⁴⁸ Zalecenie 2006/961/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie mobilności transnarodowej we Wspólnocie w celach edukacji i szkolenia: Europejska Karta na rzecz Jakości Mobilności (Dz.U. L 394 z 30.12.2006).

http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11085_en.htm

c. ECVET – POROZUMIENIA O PARTNERSTWIE

W ramach prowadzonych działań dotyczących mobilności organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zdecydować się na zastosowanie Europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET) (więcej informacji poniżej). W takich przypadkach warunkiem wstępnym stosowania ECVET jest ustanowienie partnerstwa ECVET. Powinny w nim uczestniczyć właściwe organizacje zajmujące się: 1) określaniem odpowiednich efektów uczenia się w trakcie działań dotyczących mobilności; 2) opracowaniem programów kształcenia i szkolenia zawodowego dobrze służących osiągnięciu takich efektów; 3) oceną tego, w jakim stopniu osoby uczące się osiągnęły pożądane wyniki; oraz 4) poświadczaniem i uznawaniem osiągnięć osób uczących się po ich powrocie do instytucji macierzystej.

Partnerstwo związane do celów realizacji mobilności z wykorzystaniem systemu ECVET może zostać sformalizowane poprzez podpisanie Porozumienia o partnerstwie.

Porozumienie o partnerstwie jest zawierane przez właściwe organizacje i określa ramy transferu i uznawania osiągnięć. W ramach porozumienia nadaje się formalny charakter partnerstwu ECVET poprzez stwierdzenie wzajemnej akceptacji statusu i procedur zaangażowanych organizacji i instytucji. W porozumieniu ustanawia się również procedury współpracy w ramach partnerstwa.

Porozumienia o partnerstwie mogą być zawierane przez sieci właściwych organizacji/instytucji z wielu krajów lub należących do wielu systemów, lecz mogą być one również dwustronne, w zależności od potrzeb i ambicji partnerstwa. Dalsze informacje i wytyczne dotyczące ustanowienia porozumienia o partnerstwie można znaleźć w Przewodniku dla użytkowników systemu ECVET, dostępnym na stronach internetowych Komisji Europejskiej lub na stronach: http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm i <http://www.ecvet-team.eu/>

d. KONSORCJUM REALIZUJĄCE PROJEKTY MOBILNOŚCI

O uczestnictwo w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego mogą ubiegać się nie tylko pojedyncze organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego, ale także krajowe konsorcja realizujące tego typu projekty.

Celem konsorcjów realizujących projekty mobilności jest ułatwienie organizacji działań dotyczących mobilności oraz wniesienie wartości dodanej pod względem jakości działań w porównaniu z wynikami, które byłyby w stanie osiągnąć poszczególne wysyłające instytucje kształcenia i szkolenia zawodowego (np. szkoły zawodowe), działając osobno. Od organizacji będących członkami krajowego konsorcjum mobilności oczekuje się łączenia usług związanych z organizacją działań dotyczących mobilności lub dzielenia się tymi usługami, a także wspólnego rozwijania ich międzynarodowego wymiaru w drodze wzajemnej współpracy i wymiany kontaktów. Wspólne działania zazwyczaj obejmują wspólne administracyjne, umowne i finansowe zarządzanie mobilnością, wspólny wybór uczestników, ich przygotowanie i zapewnienie im opieki pedagogicznej, a także w stosownych przypadkach działania służące do wyszukiwania przedsiębiorstw i dopasowania do nich uczestników. Krajowe konsorcjum w ramach projektu mobilności może również zapewniać pomoc przyjeżdżającym stażystom i kadry. Obejmuje to znalezienie organizacji przyjmującej w regionie, w którym mają siedzibę partnerzy krajowego konsorcjum, oraz w razie potrzeby zapewnienie wsparcia.

Koordinator konsorcjum, w miarę możliwości we współpracy z innymi organizacjami lub organizacjami pośredniczącymi, musi brać czynny udział w usprawnianiu kontaktów z przedsiębiorstwami i szukaniu możliwości staży oraz szkoleń dla kadry, w promowaniu takich działań, udzielaniu informacji itp.

Każda wysyłająca organizacja kształcenia i szkolenia zawodowego pozostaje odpowiedzialna za jakość i uznawalność okresów mobilności oraz przekazywane w ich ramach treści. Każdy członek konsorcjum jest zobowiązany do podpisania umowy z koordynatorem konsorcjum, w której określa się role i obowiązki oraz ustalenia administracyjne i finansowe. W ramach warunków współpracy określa się takie kwestie, jak mechanizmy przygotowania okresów mobilności, zapewnienia ich jakości oraz działań następczych w związku z tymi okresami.

e. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowiło dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między Narodową Agencją a beneficjentem.

F. WARUNKI UCZESTNICTWA OSÓB UCZĄCYCH SIĘ W RAMACH KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ZAWODOWEGO

WYBÓR

Organizacja wysyłająca dokonuje wyboru uczestników działania dotyczącego mobilności. Proces wyboru osób uczących się – jak i procedura przyznania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub brać udział w procesie wyboru poszczególnych uczestników.

OSOBY TOWARZYSZĄCE

Osobom o specjalnych potrzebach i pochodzącym ze środowisk w niekorzystnej sytuacji, uczącym się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, może towarzyszyć osoba, która będzie zapewniać im wsparcie w okresie mobilności. Zaangażowanie osoby towarzyszącej powinno być proporcjonalne do liczby osób uczących się, którym dana osoba zapewnia wsparcie (zazwyczaj na jedną grupę osób odbywających staż w tej samej organizacji przyjmującej przypada jedna osoba towarzysząca).

Czas pobytu za granicą osób towarzyszących również powinien być proporcjonalny do potrzeb osób uczących się (zazwyczaj pobyt przez cały czas trwania działania jest dopuszczany jedynie w przypadkach, w których osobami uczącymi się są osoby niesamodzielne lub niepełnoletnie).

UMOWA Z OSOBĄ UCZĄCĄ SIĘ

Przed wyjazdem każda osoba ucząca się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego musi podpisać umowę z organizacją wysyłającą i przyjmującą, która to umowa zawiera m.in. następujące elementy:

- „Porozumienie o programie zajęć” określające program szkolenia, który należy realizować, uzgodniony przez osobę uczącą się, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. W porozumieniu o programie zajęć określa się docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania (np. ECVET);
- „Kartę Jakości Mobilności” załączoną do porozumienia o programie zajęć, zawierającą wykaz praw i obowiązków stażystów, organizacji wysyłającej i organizacji przyjmującej oraz w stosownych przypadkach organizacji pośredniczących.

Podpisanie Porozumienia o programie zajęć uprawnia uczestników do otrzymania dofinansowania na utrzymanie w okresie stażu za granicą. Na takie dofinansowanie może składać się jeden z następujących elementów lub oba elementy:

- dofinansowanie UE w przeliczeniu na jeden dzień działania (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika); oraz
- dofinansowanie lokalne, regionalne i krajowe, zapewnione przez publicznego lub prywatnego darczyńcę lub w ramach programu pożyczek.

Dopuszcza się uczestnictwo osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego nieotrzymujących dofinansowania (tj. osób, które odbywają staże spełniające kryteria mobilności w zakresie programu Erasmus+ w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego oraz czerpią wszelkie korzyści związane z posiadaniem statusu osoby uczącej się w ramach programu Erasmus+, lecz nie otrzymują dofinansowania UE wspierającego mobilność). Zasady opisane w niniejszym przewodniku po programie, z wyjątkiem zasad dotyczących przydzielania dofinansowania, mają zastosowanie również do takich osób.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, podejmujące działanie dotyczące mobilności trwające co najmniej jeden miesiąc, kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego przed wyjazdem lub w trakcie realizacji tego działania. W tym względzie Komisja udostępni usługę online przeznaczoną dla wybranych osób uczących się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego w celu dokonania oceny ich znajomości języka,

jakim będą się posługiwać podczas odbywania staży za granicą. W razie potrzeby w ramach tej usługi takim osobom oferuje się możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w czasie jego trwania. Tego rodzaju usługa online będzie stopniowo wdrażana w trakcie programu. Wsparcie językowe zapewniane jest w następujący sposób:

- w czasie ubiegania się o uczestnictwo w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego organizacja wnioskująca oceni zapotrzebowanie na wsparcie językowe – w zakresie głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy – osób uczących się odbywających staż w ramach projektu mobilności;
- Narodowe Agencje przyznają organizacjom będącym beneficjentami licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję;
- przed podpisaniem porozumienia o programie zajęć wszystkie osoby uczące się korzystające z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), które zostały wybrane przez swoją instytucję wysyłającą, wezmą udział w teście online służącym ocenie ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać, odbywając staż. Wyniki testu zostaną przekazane osobie uczącej się i na żądanie – instytucji wysyłającej. Wyniki te nie będą miały żadnego wpływu na możliwość wyjazdu osoby uczącej się za granicę;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych uczestnikom wymagającym wsparcia językowego może zostać zaproponowana możliwość odbycia kursu językowego online;
- na koniec stażu jego uczestnicy wezmą udział w drugiej ocenie znajomości języka obcego w celu pomiaru poczynionych przez nich postępów w znajomości języka, w jakim prowadzone były zajęcia lub którym posługiwali się w miejscu pracy. Wyniki zostaną przekazane osobie uczącej się i na żądanie – instytucji wysyłającej.

Na początkowych etapach realizacji programu ocena i kursy online nie będą dostępne we wszystkich językach UE, a kursy językowe mogą nie być dostępne dla wszystkich uczestników, którzy się o nie zwrócą. Dalsze informacje szczegółowe będą dostępne na stronach internetowych Komisji i Narodowych Agencji.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji wsparcie językowe muszą zorganizować organizacje uczestniczące w projekcie mobilności dotyczącym kształcenia i szkolenia zawodowego. Na ten cel można przewidzieć specjalne dofinansowanie na „Wsparcie językowe”. Ponadto wspomniane organizacje mogą korzystać z dofinansowania na „Wsparcie organizacyjne” w celu zaspokojenia potrzeb uczestników w zakresie przygotowania pedagogicznego, międzykulturowego i właściwego przygotowania językowego (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

g. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Wyboru kadry dokonuje organizacja wysyłająca. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych beneficjentów.

Kryteria wyboru (pierwszeństwo dla kadry wyjeżdżającej za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego członka kadry w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Wyboru kadry dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu programu mobilności przedstawionego przez członka kadry po konsultacjach z instytucją, organizacją lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny program mobilności zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez organizację wysyłającą, jak i przez organizację przyjmującą, listownie lub pocztą elektroniczną.

Zarówno organizacja wysyłająca, jak i organizacja przyjmująca są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

3. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

PRZERWANIE OKRESU MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

W przypadku staży okres mobilności za granicą może zostać przerwany przez okres wakacyjny w przedsiębiorstwie, jeżeli dane przedsiębiorstwo zostaje w tym czasie zamknięte. W takim okresie utrzymane zostaje dofinansowanie. Okresu, w którym przedsiębiorstwo jest zamknięte, nie wlicza się do minimalnego czasu trwania stażu.

PRZEDŁUŻENIE OKRESU MOBILNOŚCI OSÓB UCZĄCYCH SIĘ

Organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca mogą uzgodnić przedłużenie trwającego okresu mobilności z zastrzeżeniem następujących warunków:

- przed końcem pierwotnie zaplanowanego okresu mobilności umowa finansowa musi zostać zmieniona, a wszystkie przygotowania związane z przedłużeniem okresu mobilności muszą zostać ukończone. Taka zmiana jest szczególnie istotna w przypadkach, w których przedłużenie wiąże się również z wnioskiem o przedłużenie okresu przyznawania miesięcznego dofinansowania UE. W praktyce, chociaż czas trwania okresu mobilności określa się w certyfikacie ukończenia stażu przez ucznia (jest to okres wskazany przez organizacje będące beneficjentami w ich sprawozdaniach końcowych), maksymalną liczbą miesięcy objętych dofinansowaniem UE jest liczba określona w porozumieniu o mobilności lub w zmianach do niego. Ma to miejsce nawet w przypadku, gdy okres wskazany w porozumieniu o programie zajęć jest krótszy od okresu wskazanego w certyfikacie ukończenia stażu przez ucznia. ;
- dodatkowy okres musi nastąpić bezpośrednio po trwającym okresie mobilności. Nie może być żadnych przerw (za „przerwę” nie uznaje się wakacji ani okresów zamknięcia danej szkoły lub przedsiębiorstwa), chyba że zostały one należycie uzasadnione i zatwierdzone przez agencję narodową.

4. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania dokumentu Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass:
<http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

Wyniki oceny znajomości języka i kursów językowych online będą zgłaszane na poziomie centralnym, nie stanowią one jednak formalnego potwierdzenia kwalifikacji.

ECVET

W ramach prowadzonych działań dotyczących mobilności organizacje kształcenia i szkolenia zawodowego mogą zdecydować się na zastosowanie systemu ECVET. ECVET to wspólne ramy metodologiczne mające ułatwić gromadzenie osiągnięć w formie wyodrębnionych zestawów efektów uczenia się i ich transfer z jednego systemu kwalifikacji do innego. Celem systemu jest propagowanie mobilności transnarodowej i dostępu do uczenia się przez całe życie. Nie ma on zastąpić krajowych systemów kwalifikacji, a jedynie przyczynić się do zwiększenia porównywalności i spójności między nimi. ECVET ma zastosowanie do wszystkich indywidualnych efektów uczenia się uzyskanych przez daną osobę na rozmaitych ścieżkach kształcenia i szkolenia, które podlegają następnie transferowi, uznaniu i akumulacji w celu uzyskania kwalifikacji. Dzięki tej inicjatywie obywatele europejscy mogą łatwiej uzyskać uznanie odbytych szkoleń, zdobytych umiejętności oraz wiedzy w innym kraju uczestniczącym w programie. Dalsze informacje na temat ECVET można znaleźć na stronach internetowych Komisji:
http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm oraz
<http://www.ecvet-team.eu/>

W przypadku korzystania z systemu ECVET należy jasno określić efekty uczenia się i wyszczególnić je w Porozumieniu o partnerstwie zawierającym między organizacjami uczestniczącymi.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszystkie osoby uczące się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, które wzięły udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązane do wypełnienia i przedłożenia

sprawozdania końcowego. W przypadku działań dotyczących mobilności trwających co najmniej jeden miesiąc sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności.

Uczniowie i członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od osoby uczącej się lub osoby będącej członkiem kadry, która nie mogła ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez organizację wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez Narodową Agencję.

MOBILNOŚĆ KADRY EDUKACJI SZKOLNEJ

Dzięki projektom mobilności szkoły mogą zaoferować swoim nauczycielom i pozostałej kadrze pedagogicznej możliwości i zachęty w zakresie zdobywania nowych kompetencji odpowiadających potrzebom szkoły. Kierownictwo szkoły powinno brać czynny udział w planowaniu i wspieraniu projektu mobilności oraz w związanych z nim działaniach następczych.

Aby zapewnić i zwiększyć wpływ takich działań na doskonalenie zawodowe wszystkich pracowników, szkoły powinny dopilnować, aby po zakończeniu okresu mobilności kompetencje nabyte przez ich kadrę zostały odpowiednio rozpowszechnione w całej szkole i wykorzystane w praktyce dydaktycznej.

Przed złożeniem wniosku szkoły powinny dokładnie rozważyć, ilu pracowników może – realnie rzecz ujmując – uczestniczyć w projekcie w czasie jego trwania (tj. przez jeden rok lub dwa lata), w jakich działaniach uczestniczyliby wspomniani pracownicy oraz w jaki skuteczny sposób można by zapewnić następstwa tych działań w macierzystej szkole. Na etapie składania wniosków organizacje składające wnioski będą musiały przedstawić orientacyjną liczbę i rodzaje planowanych działań dotyczących mobilności oraz kraje, w których takie działania mają być realizowane.

Jeżeli Narodowa Agencja wybierze dany projekt mobilności i zatwierdzi wnioskowany budżet, beneficjenci mogą rozpocząć procedurę wyboru uczestników oraz szczegółową organizację działań.

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na Wsparcie Organizacyjne stanowi wkład w koszty poniesione przez instytucje w związku z działaniami służącymi wsparciu mobilności kadry. Wsparcie może obejmować:

- przygotowanie Europejskiego Planu Rozwoju i związane z nim działania po zakończeniu projektu;
- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi (głównie w przypadku *Job Shadowing* i prowadzenia zajęć dydaktycznych);
- oferowanie kadrze informacji i pomocy;
- wybór pracowników do działań dotyczących mobilności;
- przygotowanie porozumień o mobilności służących zapewnieniu jakości i uznawalności działań dotyczących mobilności;
- językowe i międzykulturowe przygotowanie pracowników uczestniczącej w projekcie mobilności;
- ułatwienie integracji pracowników po ich powrocie z mobilności w danej szkole;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru dla uczestników projektu mobilności;
- wsparcie reintegracji uczestników projektu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji na korzyść danej szkoły, kadry pedagogicznej i uczniów.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Przed złożeniem wniosku szkoła lub koordynator krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności musi opracować Europejski Plan Rozwoju, który stanowi część formularza wniosku. W niniejszej sekcji wskazano, w jaki sposób planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą, długoterminową strategię rozwoju i modernizacji szkoły lub szkół zaangażowanych w projekt.

Tego rodzaju Europejski Plan Rozwoju będzie stanowił istotny element oceny wniosków o dofinansowanie i powinien zawierać informacje na temat:

- potrzeb szkoły lub szkół pod względem poprawy jakości ich pracy i rozwoju współpracy międzynarodowej (np. w zakresie umiejętności zarządzania, umiejętności i kwalifikacji pracowników, nowych narzędzi lub metod nauczania, wymiaru europejskiego, umiejętności językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkoleń i uczenia się, wzmocnienia powiązań z instytucjami partnerskimi) oraz sposobu, w jaki działania te przyczynią się do spełnienia ich zidentyfikowanych potrzeb;
- oczekiwanego wpływu na uczniów, nauczycieli i pozostałych pracowników oraz na szkołę jako całość;
- sposobu, w jaki szkoła włączy zdobyte doświadczenia i nabyte kompetencje swoich pracowników do programu nauczania lub planu rozwoju;
- w stosownych przypadkach sposobu korzystania z eTwinning w związku z planowanymi działaniami dotyczącymi mobilności (zob. sekcja poniżej).

b. eTWINNING

eTwinning promuje współpracę i tworzenie sieci szkół w Europie za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), oferując doradztwo, pomysły i narzędzia, dzięki którym szkoły mogą w prosty sposób nawiązywać partnerstwa i rozpoczynać projekty współpracy w różnych dziedzinach.

W związku z projektem mobilności eTwinning umożliwia:

- znalezienie za granicą potencjalnych partnerów lub organizacji przyjmujących oraz podjęcie z nimi współpracy przed złożeniem wniosku o dofinansowanie w celu poprawy jakości i oddziaływania planowanych projektów;
- korzystanie z dostępnych narzędzi projektowych w celu wdrożenia bardziej strategicznych projektów i lepszego wykorzystania wkładu wnoszonego przez partnerów;
- przygotowanie kadry wyjeżdżającej, na przykład w ramach komunikacji z organizacją przyjmującą (zdobycie dodatkowej wiedzy na temat kraju przyjmującej i organizacji przyjmującej, omówienie i uzgodnienie planowanych działań), uczestnictwo w wydarzeniach z zakresu uczenia się online związanych z mobilnością;
- intensywną współpracę między wszystkimi szkołami zaangażowanymi w realizację projektu mobilności kadry w jego trakcie i po jego zakończeniu.

Korzystanie z eTwinning nie wymaga żadnego formalnego zgłoszenia – szkoły rejestrują się po prostu na portalu eTwinning: <http://www.etwinning.net/pl/pub/index.htm>. Europejski portal eTwinning składa się z w pełni wielojęzycznych stron internetowych oferujących narzędzia i usługi w zakresie współpracy, za pomocą których nauczyciele rejestrują się, znajdują partnerów i prowadzą z nimi współpracę. Portal stanowi również platformę, na której wszyscy zainteresowani nauczyciele mogą dzielić się zasobami, prowadzić dyskusje i szukać szkół partnerskich.

eTwinning zapewnia wsparcie dla szkół zarówno na poziomie europejskim, za pośrednictwem Centralnego Biura Programu eTwinning, jak i na poziomie krajowym, za pośrednictwem Krajowego Biura Programu eTwinning. Wszyscy nauczyciele mogą korzystać z usług, szkoleń, uznawania i narzędzi oferowanych przez Krajowe Biuro Programu eTwinning i Centralne Biuro Programu eTwinning. Dalsze informacje na temat tych usług można znaleźć w części A sekcja „Kto odpowiada za realizację programu?” niniejszego przewodnika.

c. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Szkoła wysyłająca odpowiada za wybór pracowników, którzy mają brać udział w działaniach dotyczących mobilności. Proces wyboru musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w proces wyboru. Profil uczestników musi odpowiadać kryteriom kwalifikowalności określonym w części B niniejszego przewodnika. Szkoła wysyłająca powinna określić procedurę wyboru, tj. sposób, w jaki kadra zostanie zaproszona do zgłaszania wniosków, dokumenty, jakie muszą przedstawić wnioskodawcy, oraz sposób rozpatrywania takich dokumentów.

Szkoła powinna określić kryteria, które należy uwzględnić w procesie wyboru. Ogólne kryteria mogą obejmować: motywację, wyraźnie określone cele mobilności, gotowość dzielenia się uzyskanym doświadczeniem po powrocie. Zdecydowanie zaleca się, aby decyzji nie podejmował samodzielnie jeden członek kadry, lecz aby utworzono komisję selekcyjną, w której mogłyby również zasiadać osoby z zewnątrz.

Oprócz wspomnianych ogólnych kryteriów można również określić kryteria szczegółowe związane z charakterem lub celem danego projektu mobilności (tj. adekwatność działań planowanych przez poszczególnych pracowników dla potrzeb szkoły oraz inne kryteria określone przez szkołę).

Zarówno kryteria ogólne, jak i szczegółowe muszą być zatwierdzone i stosowane przez wszystkie osoby zaangażowane w proces wyboru, a także muszą zostać w wyraźny sposób przekazane wnioskodawcom. Poinformowanie organizacji przyjmującej o kryteriach wyboru i ich uzasadnieniu oraz omówienie ich z tą organizacją może ułatwić opracowanie działań. Na wypadek wewnętrznych skarg należy prowadzić pisemną dokumentację procesu wyboru.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Kiedy uczestnik zostanie wybrany, powinien – przy wsparciu ze strony szkoły wysyłającej (i organizacji partnerskiej w przypadku *Job Shadowing* lub prowadzenia zajęć dydaktycznych) – wyrazić formalną zgodę na rodzaj i treść szkolenia, jakie ma odbyć, a także wyjaśnić sposób, w jaki przygotowuje się do takiego szkolenia,

sposób rozpowszechnienia zdobytej wiedzy i nabytych kompetencji w szkole i poza nią oraz kwestię, jakie korzyści z uczestnictwa zostaną odniesione na szczeblu instytucjonalnym i indywidualnym. Muszą oni również uzgodnić, w jaki sposób szkolenie zostanie ocenione i uznane przez szkołę wysyłającą. Porozumienie to należy zawrzeć przed rozpoczęciem działania dotyczącego mobilności. W ramach porozumienia szkoła wysyłająca, organizacja przyjmująca i uczestnik mają przede wszystkim wyjaśnić oczekiwania i zapewnić, aby pobyt za granicą miał istotne znaczenie.

NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między Narodową Agencją a beneficjentem.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania dokumentu Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy pracownicy, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. Uczestnicy mobilności, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od pracownika, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez szkołę wysyłającą lub przez koordynatora krajowego konsorcjum w ramach projektu mobilności i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez Narodową Agencję.

MOBILNOŚĆ KADRY EDUKACJI DOROSŁYCH

Celem mobilności edukacyjnej kadry zajmującej się edukacją dorosłych jest zwiększenie kluczowych kompetencji i umiejętności tej kadry w celu podniesienia jakości nauczania i uczenia się we wszystkich formach oraz dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy i całego społeczeństwa. Od organizacji edukacji dorosłych oczekuje się strategicznego wykorzystania mobilności edukacyjnej ich kadry do celów nadania swojej organizacji międzynarodowego wymiaru i zwiększenia swoich zdolności.

1. WSPARCIE ORGANIZACYJNE

Dofinansowanie na Wsparcie Organizacyjne stanowi wkład w koszty poniesione przez organizację w związku z działaniami dotyczącymi mobilności kadry. Celem dofinansowania jest ułatwienie organizacji wysokiej jakości działań dotyczących mobilności, aby zwiększyć potencjał organizacji edukacji dorosłych. Wsparcie może obejmować:

- przygotowanie Europejskiego Planu Rozwoju i związane z nim działania po zakończeniu projektu;
- oferowanie kadrze informacji i pomocy;
- wybór kadry do działań dotyczących mobilności;
- ustalenia organizacyjne z instytucjami partnerskimi (zwłaszcza w przypadku *Job Shadowing* i prowadzenia zajęć edukacyjnych/szkoleń);
- przygotowanie porozumień o mobilności służących zapewnieniu jakości i uznawalności działań dotyczących mobilności;
- językowe i międzykulturowe przygotowanie kadry uczestniczącej w projekcie mobilności;
- zapewnienie rozwiązań dotyczących efektywnej opieki pedagogicznej i nadzoru dla kadry uczestniczącej w projekcie mobilności;
- wsparcie reintegracji uczestników programu mobilności i wykorzystywanie zdobytych przez nich nowych kompetencji w celu poprawy oferty dydaktycznej danej organizacji edukacji dorosłych.

Przy ustalaniu ostatecznej wysokości dofinansowania zostanie uwzględniona jakość wdrożenia projektu przez daną organizację i prowadzonych przez nią działań po zakończeniu projektu. Jakość wdrożenia projektu mobilności powinna być zgodna z wytycznymi określonymi w niniejszym załączniku dotyczącymi mobilności kadry zajmującej się edukacją dorosłych.

2. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. EUROPEJSKI PLAN ROZWOJU

Przed złożeniem wniosku organizacja edukacji dorosłych musi opracować Europejski Plan Rozwoju, który stanowi część formularza wniosku. W niniejszej sekcji wskazano, w jaki sposób planowane działania dotyczące mobilności wpisują się w szerszą, długoterminową strategię rozwoju i modernizacji organizacji.

Tego rodzaju Europejski Plan Rozwoju będzie stanowił istotny element oceny wniosków o dofinansowanie i powinien zawierać informacje na temat:

- potrzeb organizacji pod względem poprawy jakości jej pracy i rozwoju współpracy międzynarodowej (np. w zakresie umiejętności zarządzania, umiejętności i kwalifikacji pracowników, nowych narzędzi lub metod nauczania/uczenia się, wymiaru europejskiego, umiejętności językowych, programu nauczania, organizacji nauczania, szkoleń i uczenia się, wzmocnienia powiązań z organizacjami partnerskimi) oraz sposobu, w jaki działania te przyczynią się do spełnienia zidentyfikowanych potrzeb;
- oczekiwanego wpływu na dorosłych słuchaczy, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia i pozostałych pracowników oraz na organizację jako całość;
- sposobu, w jaki organizacja włączy nabyte kompetencje swoich pracowników do programu nauczania lub planu rozwoju organizacji.

Celem Europejskiego Planu Rozwoju jest zapewnienie, aby planowane działania były adekwatne zarówno dla poszczególnych uczestników, jak i dla organizacji jako całości, ponieważ wpływ takich działań na jakość nauczania i uczenia się będzie większy, jeżeli będą one uwzględnione w strategicznym rozwoju organizacji.

b. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool

będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między Narodową Agencją a beneficjentem.

C. WARUNKI UCZESTNICTWA KADRY

WYBÓR

Wyboru kadry dokonuje organizacja wysyłająca. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja wysyłająca podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub brać udział w procesie wyboru poszczególnych uczestników.

POROZUMIENIE O MOBILNOŚCI

Zaleca się, aby przed rozpoczęciem okresu mobilności organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca wraz z uczestnikami uzgodniły działania podejmowane przez członków kadry, listownie lub pocztą elektroniczną. W takim porozumieniu zostaną określone docelowe efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas pobytu za granicą, zdefiniuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania oraz przedstawi wykaz praw i obowiązków każdej ze stron.

Zarówno organizacja wysyłająca, jak i organizacja przyjmująca są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

a. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Na koniec okresu mobilności zaangażowana organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca powinny uzgodnić kwestię wydania dokumentu Europass–Mobilność. Dalsze informacje na temat sposobu postępowania można znaleźć na stronach internetowych Europass: <http://europass.cedefop.europa.eu/pl/home>.

b. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy członkowie kadry, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. Członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od członka kadry, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez organizację wysyłającą i podlegają pisemnemu zatwierdzeniu przez Narodową Agencję.

PROJEKT MOBILNOŚCI OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ

Dzięki akcjom wspieranym w ramach programu Erasmus+ w odniesieniu do młodzieży osoby młode zyskują wiele możliwości nabycia kompetencji i indywidualnego rozwoju w drodze uczenia się pozaformalnego i nieformalnego.

Uczenie się pozaformalne oznacza uczenie się, które odbywa się poza formalnym programem nauczania. Koncentruje się ono na uczestnictwie i osobach uczących się; jest realizowane dobrowolnie, a zatem jest ściśle związane z potrzebami, aspiracjami i zainteresowaniami osób młodych. Zapewniając dodatkowe źródło i nowe formy uczenia się, tego rodzaju działania w istotny sposób poprawiają również efekty uczenia się w ramach kształcenia i szkolenia formalnego oraz przyczyniają się do rozwiązania problemu młodzieży NEET (niekształcącej się, niepracującej ani nieшкоującej się) lub osób młodych o mniejszych szansach, a także do zwalczania wykluczenia społecznego.

Uczenie się nieformalne oznacza uczenie się w toku codziennych czynności, pracy, kontaktów z rówieśnikami itp. Polega ono głównie na uczeniu się przez działanie. W sektorze młodzieży uczenie się nieformalne może odbywać się w ramach inicjatyw młodzieży, dyskusji w grupie rówieśników, działań w ramach wolontariatu oraz w wielu innych sytuacjach.

Dzięki uczeniu się pozaformalnemu i nieformalnemu osoby młode mogą nabywać podstawowe kompetencje, które stanowią wkład w ich rozwój osobisty i społeczno-edukacyjny oraz sprzyjają ich aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, poprawiając tym samym ich szanse na zatrudnienie. Działania w zakresie uczenia się w odniesieniu do młodzieży mają wywierać znaczny pozytywny wpływ na osoby młode oraz na zaangażowane organizacje, społeczności, w których takie działania się odbywają, sektor młodzieży jako taki oraz europejskie sektory społeczno-ekonomiczne jako całość.

Wysokiej jakości wymiar uczenia się pozaformalnego i nieformalnego stanowi kluczowy aspekt wszystkich projektów na rzecz młodzieży realizowanych w ramach programu Erasmus+. Projekty na rzecz młodzieży finansowane z programu Erasmus+ muszą być zgodne z następującymi zasadami dotyczącymi uczenia się pozaformalnego i nieformalnego:

- uczenie się w sytuacjach pozaformalnych jest zamierzone i dobrowolne;
- osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą aktywnie uczestniczą w planowaniu, przygotowaniu, wdrożeniu i ocenie projektu;
- działania w zakresie uczenia się odbywają się w wielu różnych środowiskach i sytuacjach;
- działania są prowadzone przy wsparciu osób zawodowo wspierających proces kształcenia (takich jak osoby prowadzące szkolenia, osoby pracujące z młodzieżą, eksperci w obszarze młodzieży) lub wolontariuszy (takich jak liderzy grup młodzieżowych, trenerzy młodzieżowi itp.);
- działania zazwyczaj polegają na dokumentacji uczenia się w szczególności, ukierunkowany na daną dziedzinę sposób.

Działania muszą być z góry zaplanowane i muszą bazować na metodach opartych na uczestnictwie, które obejmują:

- tworzenie możliwości interakcji między uczestnikami i wymiany poglądów, unikanie biernego słuchania;
- umożliwianie uczestnikom udziału w działaniach poprzez dzielenie się wiedzą i umiejętnościami, odwrócenie tradycyjnych ról ekspertów zewnętrznych (zmiana kierunku w procesie uczenia się – od wydobywania informacji do aktywizacji);
- umożliwianie uczestnikom przeprowadzania samodzielnej analizy, w tym rozważenia kompetencji wymaganych w trakcie danego działania (tj. ich własnych efektów uczenia się);
- zapewnienie uczestnikom możliwości wpływania na decyzje dotyczące projektu, a nie jedynie samego udziału w projekcie.

Ponadto działania powinny mieć wymiar międzykulturowy/europejski i w ich ramach należy:

- zachęcać uczestników do refleksji nad problematyką europejską i włączać ich do dyskusji na temat budowania Europy;
- stwarzać uczestnikom możliwość znajdowania wspólnych wartości z innymi ludźmi z różnych krajów pomimo różnic kulturowych między nimi;
- kwestionować poglądy, które utrwalają nierówności lub dyskryminację;
- promować poszanowanie różnorodności kulturowej oraz zwalczanie rasizmu i ksenofobii.

1. PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

a. POROZUMIENIE MIĘDZY PARTNERAMI PROJEKTU

Wszystkie uczestniczące organizacje zaangażowane w projekt mobilności młodzieży zdecydowanie zachęca się, aby zawarły między sobą wewnętrzne porozumienie. Celem takiego porozumienia jest wyraźne określenie obowiązków, zadań i wkładu finansowego wszystkich stron zaangażowanych w dany projekt. Uczestniczące organizacje wspólnie podejmują decyzję, w jaki sposób dofinansowanie UE zostanie rozdzielone i które koszty zostaną pokryte z tych środków.

Wewnętrzne porozumienie stanowi kluczowy instrument zapewniający trwałą i sprawną współpracę między partnerami projektu mobilności młodzieży oraz umożliwiającą uniknięcie lub rozwiązanie potencjalnych konfliktów. Orientacyjnie porozumienie powinno zawierać przynajmniej następujące informacje:

- tytuł projektu oraz odniesienie do umowy finansowej między uczestniczącą organizacją wnioskującą a agencją przyznającą dofinansowanie;
- nazwy wszystkich organizacji uczestniczących zaangażowanych w realizację projektu wraz z danymi kontaktowymi;
- rolę i zakres odpowiedzialności każdej organizacji uczestniczącej; podział dofinansowania UE (zgodnie z powyższymi rolami i zakresem odpowiedzialności);
- szczegóły dotyczące sposobów dokonywania płatności i przelewów między organizacjami uczestniczącymi.

Jakkolwiek podpisanie takiego dokumentu jest zalecane w celu zabezpieczenia interesów każdego partnera projektu, tego rodzaju porozumienie pozostaje wewnętrznym dokumentem partnerów i nie będzie wymagane przez agencję narodową przyznającą dofinansowanie.

b. AKREDYTACJA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH W WOLONTARIACIE EUROPEJSKIM

Akredytacja umożliwia dostęp do wolontariatu europejskiego i ma zagwarantować przestrzeganie zasad i minimalnych standardów jakościowych wolontariatu europejskiego. Standardy te zostały określone w Karcie Wolontariatu Europejskiego i w wytycznych dotyczących akredytacji w zakresie wolontariatu europejskiego, które są opublikowane na stronach internetowych Komisji Europejskiej.

Akredytację musi uzyskać każda organizacja z kraju uczestniczącego w programie, z kraju Bałkanów Zachodnich, z kraju południowego regionu Morza Śródziemnego, z kraju Partnerstwa Wschodniego oraz z terytorium Federacji Rosyjskiej uznanego przez prawo międzynarodowe, która zamierza wysłać lub przyjmować u siebie wolontariuszy wolontariatu europejskiego bądź koordynować projekt wolontariatu europejskiego. Organizacje biorące udział w szeroko zakrojonych spotkaniach wolontariatu europejskiego lub organizacje z innych krajów partnerskich z całego świata zaangażowane w projekty z zakresu budowania potencjału mogą uczestniczyć w działaniach wolontariatu europejskiego bez akredytacji.

W celu uzyskania akredytacji organizacja musi złożyć wniosek o udzielenie akredytacji. Formularz ten należy złożyć do odpowiednich organów odpowiedzialnych za akredytację (zob. niżej). Ta sama organizacja może wystąpić o jeden lub kilka rodzajów akredytacji (dla organizacji wysyłającej, dla organizacji przyjmującej lub dla organizacji koordynującej).

Wnioski o akredytację można złożyć w dowolnym czasie (nie określono terminów). Należy jednak składać je z odpowiednim wyprzedzeniem przed złożeniem wniosku dotyczącego projektu, który obejmuje działania w ramach wolontariatu europejskiego (co najmniej sześć tygodni wcześniej), aby nie doszło do odrzucenia działania w ramach wolontariatu europejskiego ze względu na to, że niektóre uczestniczące w nim organizacje nie otrzymały jeszcze akredytacji.

Akredytację organizacji wolontariatu europejskiego przeprowadza:

- agencja narodowa w kraju, w którym dana organizacja posiada siedzibę, w przypadku organizacji z siedzibą w krajach uczestniczących w programie;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej w przypadku organizacji z siedzibą w krajach Bałkanów Zachodnich;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu w przypadku organizacji z siedzibą w krajach Partnerstwa Wschodniego i na terytorium Federacji Rosyjskiej uznanym przez prawo międzynarodowe;
- Centrum Współpracy SALTO z krajami południowego regionu Morza Śródziemnego (akredytacja nieobowiązkowa w 2014 r.) w przypadku organizacji z siedzibą w krajach południowego regionu Morza Śródziemnego.

Akredytacja może być ważna przez cały czas trwania programu Erasmus+ lub przez krótszy okres. Wnioskodawca wpisuje w formularzu okres ważności, którego dotyczy wnioszek. Organy odpowiedzialne za akredytację mogą przeprowadzać regularne lub jednorazowe kontrole, aby sprawdzić, czy akredytowane organizacje nadal spełniają standardy jakościowe wolontariatu europejskiego. W następstwie takich kontroli możliwe jest czasowe zawieszenie lub wycofanie akredytacji.

Z myślą o tym, aby ułatwić znalezienie partnerów, opisy projektów i profile wszystkich akredytowanych organizacji są publikowane w bazie danych organizacji wolontariatu europejskiego. Baza danych znajduje się na Europejskim Portalu Młodzieżowym.

C. BEZPIECZEŃSTWO I OCHRONA UCZESTNIKÓW

EUROPEJSKA KARTA UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO

W stosownych przypadkach zdecydowanie zaleca się, aby osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projektach mobilności młodzieży, posiadały europejską kartę ubezpieczenia zdrowotnego. Jest to bezpłatna karta, która zapewnia dostęp do wszelkich niezbędnych z medycznego punktu widzenia usług państwowej opieki zdrowotnej podczas tymczasowego pobytu w dowolnym z 28 państw członkowskich UE, w Islandii, Liechtensteinie i Norwegii na takich samych warunkach i w takiej samej cenie (czyli w niektórych państwach bezpłatnie) jak osobom ubezpieczonym w danym państwie. Dalsze informacje o karcie oraz o sposobach jej otrzymania można znaleźć pod adresem: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=559&langId=pl>

WYMIANY MŁODZIEŻY

Wszyscy uczestnicy wymiany młodzieży muszą być ubezpieczeni na wypadek ryzyka związanego z ich udziałem w takich działaniach. W ramach programu Erasmus+ nie określa się jednego możliwego formatu ubezpieczenia ani nie rekomenduje się określonych zakładów ubezpieczeń. W ramach programu to organizatorzy uczestniczący są odpowiedzialni za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego działania, w zależności od oferty krajowego rynku ubezpieczeń. Ponadto nie jest wymagane określanie w polisie ubezpieczeniowej konkretnego projektu, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione wcześniej przez nich samych lub przez organizacje uczestniczące. Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary: odpowiedzialność cywilną osób pracujących z młodzieżą (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności); ubezpieczenie od wypadków i poważnych chorób (w tym stałej lub czasowej niezdolności do pracy); ubezpieczenie na wypadek śmierci (obejmujące sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku działań realizowanych za granicą); w stosownych przypadkach opiekę zdrowotną, włącznie z opieką po udzieleniu pomocy oraz specjalne ubezpieczenie w przypadku wyjątkowych okoliczności, takich jak działania realizowane na wolnym powietrzu.

WOLONTARIAT EUROPEJSKI

Każdy wolontariusz wolontariatu europejskiego musi być wpisany do przewidzianego w programie Erasmus+ ubezpieczenia w ramach wolontariatu europejskiego, które stanowi uzupełnienie świadczeń zapewnianych w ramach europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego lub krajowych systemów zabezpieczenia społecznego.

Wolontariusze niekwalifikujący się do uzyskania europejskiej karty ubezpieczenia zdrowotnego są uprawnieni do otrzymania pełnych świadczeń na podstawie ubezpieczenia w ramach wolontariatu europejskiego zapewnianego przez Komisję Europejską.

Za wpisanie wolontariusza lub wolontariuszy odpowiada organizacja koordynująca we współpracy z organizacją wysyłającą i organizacją przyjmującą. Należy tego dokonać przed wyjazdem wolontariusza lub wolontariuszy, a ubezpieczenie musi obejmować cały okres danego działania w ramach wolontariatu europejskiego.

Informacje o świadczeniach i wsparciu zapewnianych w ramach ubezpieczenia wolontariuszom wolontariatu europejskiego oraz instrukcje dotyczące procedury wpisywania są dostępne na stronach internetowych agencji wykonawczej.

d. OBOWIĄZEK WIZOWY

Może zaistnieć konieczność uzyskania przez osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projektach mobilności młodzieży, wiza na pobyt za granicą w kraju uczestniczącym w programie lub w kraju partnerskim, w którym prowadzone jest dane działanie.

Wszystkie organizacje uczestniczące wspólnie odpowiadają za uzyskanie wymaganych zezwoleń (wiz krótkoterminowych, długoterminowych lub zezwoleń na pobyt) przed rozpoczęciem zaplanowanego działania.

Zdecydowanie zaleca się, aby właściwe organy występowały o zezwolenia z dużym wyprzedzeniem, ponieważ formalności te mogą trwać kilka tygodni. Agencje narodowe i agencja wykonawcza mogą udzielić dodatkowych wskazówek i pomocy w sprawach związanych z wizami, zezwoleniami na pobyt, zabezpieczeniem społecznym itp.

e. WARUNKI UCZESTNICTWA WOLONTARIUSZY WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

WYBÓR

Wyboru wolontariuszy może dokonać każda organizacja zaangażowana w dany projekt (zazwyczaj zadanie to wykonuje organizacja wysyłająca lub organizacja koordynująca).

W wolontariacie europejskim mogą brać udział wszystkie osoby młode, w tym osoby o mniejszych szansach. Wolontariuszy wybiera się w sposób uczciwy, przejrzysty i obiektywny, bez względu na ich przynależność do określonej grupy etnicznej, wyznanie religijne, orientację seksualną, poglądy polityczne itp. Nie można też wymagać od kandydatów posiadania wcześniej zdobytych kwalifikacji, określonego poziomu wykształcenia czy doświadczenia ani znajomości języka. Bardziej szczegółowe wymagania wobec wolontariuszy można określić w przypadku, gdy jest to uzasadnione ze względu na charakter zadań przewidzianych w odniesieniu do działania w ramach wolontariatu europejskiego lub ze względu na kontekst projektu.

POROZUMIENIE Z WOLONTARIUSZEM

Przed wyjazdem każdy wolontariusz wolontariatu europejskiego musi zawrzeć z organizacją wysyłającą i z organizacją przyjmującą porozumienie o wolontariacie. W porozumieniu określa się zadania, jakie dany wolontariusz wykona w okresie wolontariatu europejskiego, oraz oczekiwane efekty uczenia się. Jako część porozumienia wolontariusz otrzyma EVS Info Kit (pakiet informacyjny wolontariatu europejskiego), który zawiera informacje na temat tego, czego można się spodziewać po wolontariacie europejskim, jak korzystać z Youthpass i otrzymać świadectwo po zakończeniu działania. Tego rodzaju porozumienie pozostaje wewnętrznym dokumentem między partnerami a wolontariuszami i nie będzie wymagane przez agencję narodową przyznającą dofinansowanie.

NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Po wyborze wolontariuszy organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat wolontariusza oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania w ramach wolontariatu europejskiego (np. imię i nazwisko uczestnika, miejsce wyjazdu, czas trwania wolontariatu europejskiego itp.). Narzędzie Mobility Tool będzie stanowiło dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności.

Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między agencją narodową a beneficjentem.

WSPARCIE JĘZYKOWE

Młodzi wolontariusze prowadzący działanie w ramach wolontariatu europejskiego trwające co najmniej dwa miesiące kwalifikują się do otrzymania wsparcia językowego przed wyjazdem lub w trakcie realizacji działania. W tym względzie Komisja udostępniła narzędzie online przeznaczone dla wolontariuszy wolontariatu europejskiego w celu dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas prowadzenia działań w ramach wolontariatu za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia wolontariuszom oferuje się możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem działania lub w jego trakcie. Tego rodzaju usługa online będzie stopniowo wdrażana w trakcie programu. Wsparcie językowe zapewniane jest w następujący sposób:

- w czasie ubiegania się o uczestnictwo w wolontariacie europejskim organizacja składająca wniosek oceni zapotrzebowanie na wsparcie językowe dla uczestników – w zakresie głównego języka, którym będą się posługiwać wolontariusze, wykonując swoje zadania;
- agencje narodowe przyznają organizacjom będącym beneficjentami licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy wolontariusze korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani, wezmą udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą się posługiwać w trakcie wolontariatu europejskiego. Wyniki oceny zostaną przekazane

- wolontariuszowi i nie będą miały żadnego wpływu na możliwość wyjazdu wolontariusza za granicę;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych wolontariuszom wymagającym wsparcia językowego może zostać zaproponowana możliwość odbycia kursu językowego online;
  - na koniec okresu wolontariatu europejskiego wolontariusze wezmą udział w drugiej ocenie znajomości języka online w celu pomiaru poczynionych przez nich postępów podczas okresu wolontariatu. Wyniki zostaną przekazane wolontariuszowi i na żądanie – organizacji koordynującej; mogą też następnie zostać uwzględnione w świadectwie Youthpass.

Na początkowych etapach realizacji programu ocena i kursy online nie będą dostępne we wszystkich językach UE, a kursy językowe mogą nie być dostępne dla wszystkich uczestników, którzy się o nie zwrócą. Dalsze informacje szczegółowe są dostępne na stronach internetowych Komisji i agencji narodowych.

W odniesieniu do języków nieobjętych usługą online, jak również przed jej udostępnieniem, wsparcie nauki języka muszą zapewnić organizacje uczestniczące w projekcie mobilności młodzieży. Na ten cel można przewidzieć szczególne dofinansowanie na „wsparcie językowe”. Beneficjenci takiego dofinansowania powinni zachęcać uczestników do rozpoczęcia nauki języka przed okresem wolontariatu europejskiego. Ponadto organizacje uczestniczące w projekcie mobilności młodzieży mogą korzystać z dofinansowania na „wsparcie organizacyjne” w celu zaspokojenia potrzeb uczestników w zakresie przygotowania pedagogicznego, przygotowania do konkretnego zadania, przygotowania międzykulturowego i szczególnego przygotowania językowego (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika).

SKOLENIE PRZED WYJAZDEM

Zapewnienie szkolenia przed wyjazdem jest obowiązkiem organizacji wolontariatu europejskiego (zazwyczaj organizacji wysyłającej lub koordynującej); daje wolontariuszom możliwość porozmawiania o swych oczekiwaniach, pogłębienia motywacji i rozwoju celów w zakresie uczenia się oraz uzyskania informacji o kraju przyjmującym i programie Erasmus+. Dodatkowo agencje narodowe (lub Centra Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej oraz z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu) mogą zorganizować jednodniowe szkolenie przed wyjazdem mające na celu umożliwienie nawiązania kontaktów między wyjeżdżającymi wolontariuszami.

2. W TRAKCIE OKRESU MOBILNOŚCI

CYKL SZKOLEŃ I OCENY W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Wolontariusze wolontariatu europejskiego mają prawo i obowiązek uczestniczyć w następujących sesjach szkoleniowych i ewaluacyjnych w ramach wolontariatu europejskiego, organizowanych zgodnie z dokumentem „Cykl szkoleń i oceny dla wolontariuszy w ramach wolontariatu europejskiego: wskazówki i minimalne standardy jakości Komisji Europejskiej” dostępnym na stronach internetowych. Następujące elementy wchodzi w skład cyklu szkoleń i oceny:

SKOLENIE PO PRZYJEŹDZIE NA MIEJSCE (WYŁĄCZNIE W PRZYPADKU DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO TRWAJĄCYCH CO NAJMNIEJ 2 MIESIĄCE)

Szkolenie po przyjeździe na miejsce odbywa się bezpośrednio po przyjeździe do kraju przyjmującego. W trakcie tego szkolenia wolontariusze zapoznają się z krajem przyjmującym i środowiskiem, w którym będą funkcjonować, oraz innymi wolontariuszami, a jednocześnie pomaga się im stworzyć środowisko sprzyjające uczeniu się i realizacji własnych pomysłów w ramach projektu. Takie szkolenie trwa na ogół siedem dni.

OCENA ŚRÓDOKRESOWA (WYŁĄCZNIE W PRZYPADKU DZIAŁAŃ W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO TRWAJĄCYCH PRZYNAJMNIEJ SZEŚĆ MIESIĘCY)

Ocena śródkresowa stwarza wolontariuszom możliwość oceny swoich dotychczasowych doświadczeń i refleksji nad nimi oraz spotkania się z innymi wolontariuszami, którzy uczestniczą w różnych projektach na terenie całego kraju przyjmującego. Ocena trwa na ogół dwa i pół dnia.

DOROCZNE SPOTKANIE WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO

Ponadto byli wolontariusze wolontariatu europejskiego mogą zostać zaproszeni do udziału w dorocznym spotkaniu wolontariatu europejskiego organizowanym przez agencję narodową kraju wysyłającego (lub przez Centra Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej oraz z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu w odpowiednich regionach). Jest ono okazją do oceny i promocji wolontariatu oraz do spotkania byłych uczestników. Trwa zazwyczaj jeden lub dwa dni.

KTO ORGANIZUJE CYKL SZKOLEŃ I OCENY W RAMACH WOLONTARIATU EUROPEJSKIEGO?

Za zorganizowanie cyklu szkoleń i oceny w ramach wolontariatu europejskiego odpowiadają różne podmioty w zależności od tego, gdzie mają mieć miejsce takie sesje:

- w krajach uczestniczących w programie szkolenie i ocenę organizują agencje narodowe;
- w krajach Bałkanów Zachodnich, Partnerstwa Wschodniego i na terytorium Federacji Rosyjskiej uznanym przez prawo międzynarodowe szkolenie i ocenę organizują odpowiednio Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Południowo-Wschodniej oraz Centrum Współpracy SALTO z krajami Europy Wschodniej i Kaukazu;
- w pozostałych krajach partnerskich sesji szkoleniowych i ewaluacyjnych nie organizują ani agencje narodowe, ani centra współpracy SALTO. To organizacje uczestniczące są odpowiedzialne za to, aby wolontariusze odbyli szkolenie po przyjeździe na miejsce oraz aby zapewniono im możliwość odbycia oceny śródkresowej ich doświadczenia zdobytego w ramach wolontariatu europejskiego. W tym względzie w przypadku działań w zakresie wolontariatu europejskiego organizowanych w ramach budowania potencjału w obszarze młodzieży koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty działania”.

Gdy tylko pojawi się zawiadomienie o akceptacji projektów wyznaczonych przez agencję narodową, organizacje koordynujące powinny niezwłocznie skontaktować się z odpowiednią agencją narodową lub odpowiednim Centrum Współpracy SALTO, aby umożliwić tym strukturom zorganizowanie sesji szkoleniowych i ewaluacyjnych dla wolontariuszy zaangażowanych w ich projekty.

W każdym przypadku beneficjenci są zawsze zachęceni do stwarzania wolontariuszom możliwości szkoleniowych i ewaluacyjnych, nawet jeżeli w ramach dofinansowania projektu nie zostały przydzielone na ten cel żadne konkretne środki finansowe. Wszyscy właściwi organizatorzy działań szkoleniowych i ewaluacyjnych wolontariatu europejskiego powinni przekazać informacje na temat Youthpass.

W odniesieniu do projektów trwających mniej niż dwa miesiące organizacje uczestniczące mają obowiązek zorganizować sesje przygotowawcze dostosowane do potrzeb wolontariuszy lub rodzaju działania w ramach wolontariatu europejskiego. W ramach projektów mobilności koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty nadzwyczajne” (zob. część B sekcja „Zasady finansowania” niniejszego przewodnika). W ramach spotkań wolontariatu europejskiego prowadzonych na dużą skalę koszty związane z takimi przygotowaniem można uwzględnić w pozycji „koszty działania”.

3. PO OKRESIE MOBILNOŚCI

UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

YOUTHPASS

Wszystkie osoby młode, wolontariusze lub osoby pracujące z młodzieżą, które biorą udział w projekcie mobilności młodzieży, są uprawnione do uzyskania świadectwa Youthpass, w którym przedstawia się i poświadcza umiejętności nabyte w procesie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego w trakcie projektu (efekty uczenia się). Youthpass można również wykorzystać w trakcie realizacji działań w ramach projektu jako narzędzie ułatwiające uczestnikom uświadomienie sobie, w jaki sposób przebiega ich proces uczenia się. Wsparcie dotyczące Youthpass oraz dalsze informacje o Youthpass można znaleźć w Przewodniku Youthpass i w innych materiałach dostępnych na stronie www.youthpass.eu.

4. MOBILNOŚĆ OSÓB MŁODYCH I OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ POZA PROJEKTAMI MOBILNOŚCI

W projekcie Erasmus+ mobilność osób młodych i osób pracujących z młodzieżą jest wspierana nie tylko w ramach projektów mobilności objętych Akcją 1, lecz także w ramach projektów wolontariatu europejskiego prowadzonych na dużą skalę, partnerstw strategicznych i budowania potencjału w odniesieniu do młodzieży. W takich sytuacjach organizacje uczestniczące muszą w stosownych przypadkach przestrzegać tych samych zasad i standardów jakościowych, które określono w odniesieniu do działań finansowanych w ramach projektów mobilności.

WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS

1. WARUNKI DOTYCZĄCE PRZYGOTOWANIA KURSÓW WSPÓLNYCH STUDIÓW MAGISTERSKICH ERASMUS MUNDUS

Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus muszą być w pełni opracowane w chwili składania wniosków i gotowe do funkcjonowania przez co najmniej trzy kolejne edycje studiów, począwszy od roku akademickiego następującego po roku, w którym składano wniosek. W celu zachowania zgodności z minimalnymi wymogami określonymi w przewodniku po programie (w części B), instytucje szkolnictwa wyższego ustanowione w kraju uczestniczącym w programie muszą być w stanie przedstawić akredytację każdego programu studiów magisterskich, w ramach którego wydaje się dyplom magistra, na podstawie którego stworzono program wspólnych studiów magisterskich. Oprócz posiadania akredytacji przedmiotowe krajowe programy studiów magisterskich muszą być wzajemnie uznawane przez partnerów konsorcjum instytucji szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie.

Ponadto wnioskodawcy powinni pamiętać, że proces akredytacji programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i uznawania dyplomów w ramach konsorcjum, który może się okazać długotrwały, musi być już ukończony przed pierwszym naborem studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Jako pełnoprawni partnerzy konsorcjum mogą działać te instytucje szkolnictwa wyższego z krajów uczestniczących w programie, które są uprawnione do przyznania absolwentom wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus dyplomu studiów wspólnych lub wielu (co najmniej dwóch) dyplomów. Konsorcja muszą również zapewnić, aby wszyscy absolwenci otrzymali na koniec studiów wspólny suplement do dyplomu, obejmujący całą treść programu studiów magisterskich.

W pierwszym roku prowadzone są działania przygotowawcze i promocyjne (informacyjne), promuje się program i przeprowadza pierwszy nabór studentów. Wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus muszą cechować się w pełni wspólnymi procedurami w zakresie wymogów dotyczących przyjmowania studentów¹⁴⁹, działaniami w zakresie nauczania i szkolenia, mechanizmami zapewniania jakości, egzaminami i oceną wyników studentów, zarządzaniem administracyjnym i finansowym konsorcjum, charakterem i zakresem usług oferowanych studentom (np. kursy językowe, wsparcie wizowe) itp. Wszyscy studenci muszą zostać objęci programem zdrowotnym i ubezpieczeniowym wybranym przez konsorcjum. Taki program musi być zgodny z minimalnymi wymogami w zakresie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus określonymi w odpowiednich wytycznych dostępnych na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Takie elementy mają kluczowe znaczenie dla wykazania prawdziwie wspólnej integracji danego kursu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus i realizującego go konsorcjum. W związku z tym oczekuje się, że na etapie składania wniosków wnioskodawca przedstawi projekt umowy konsorcjum, w której w wyraźny i przejrzysty sposób przedstawione zostaną wyżej wymienione i inne istotne elementy. Istnienie aktualnego, kompleksowego i rzetelnego projektu umowy konsorcjum świadczy o tym, że partnerzy są gotowi, a wniosek – odpowiednio przygotowany do pomyślnego wdrożenia wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus.

Projekt programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi umożliwiać wszystkim studentom przeprowadzenie części ich działań w zakresie studiów, szkoleń lub badań w dwóch różnych krajach uczestniczących w programie. Każdy z takich okresów musi odpowiadać co najmniej 20 punktom ECTS w ramach programów studiów magisterskich oferujących 60 punktów ECTS oraz 30 punktom ECTS w ramach programów studiów magisterskich oferujących 90 lub 120 punktów ECTS.

Konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie musiało opracować wspólne działania informacyjno-promocyjne, aby zapewnić wyeksponowanie wspólnych programów studiów oraz systemu stypendiów Erasmus+ na całym świecie. Tego rodzaju działania informacyjno-promocyjne będą musiały obejmować opracowanie zintegrowanych i kompleksowych stron internetowych dotyczących kursów (w języku angielskim oraz w głównym języku nauczania, jeżeli jest to inny język) przed pierwszą turą składania wniosków o stypendium. Strony te muszą zawierać wszystkie niezbędne informacje na temat wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus dla studentów i przyszłych pracodawców. Procedura składania wniosków przez studentów i termin składania wniosków powinny być opracowane tak, aby studenci mieli dostęp do wszelkich niezbędnych informacji z dużym wyprzedzeniem i aby dysponowali wystarczającą ilością czasu na przygotowanie i złożenie swoich wniosków (tj. zasadniczo na 4 miesiące przed terminem składania wniosków). Zachęca się również konsorcjum do organizowania kursów językowych w języku kraju instytucji przyjmujących oraz do oferowania kursów w innych powszechnie używanych językach. Ekspozycja wspólnych studiów magisterskich będzie wspierane za pomocą stron internetowych Komisji i agencji wykonawczej, za pośrednictwem agencji narodowych i

¹⁴⁹ Procedura wyboru musi być zorganizowana w sposób zapewniający wybór najlepszych studentów na całym świecie.

delegatur Unii. Wytyczne dotyczące stron internetowych wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus można znaleźć na stronach internetowych agencji wykonawczej.

2. WARUNKI DOTYCZĄCE STUDENTÓW STUDIÓW MAGISTERSKICH

Studenci studiów magisterskich, którzy chcą zostać przyjęci na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, muszą wcześniej uzyskać dyplom studiów pierwszego stopnia¹⁵⁰ lub posiadać uznawany równoważny poziom wykształcenia zgodnie z przepisami i praktykami krajowymi. Każde konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie odpowiedzialne za określenie własnej procedury dotyczącej składania wniosków przez studentów oraz kryteriów wyboru studentów zgodnie z wymogami i wytycznymi dostępnymi na stronach internetowych agencji wykonawczej.

Stypendia przyznawane studentom wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus w ramach programu Erasmus+ mogą być oferowane studentom z każdego regionu na świecie z zachowaniem równowagi geograficznej – tzn. w czasie tego samego naboru nie należy przyznawać stypendium w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus więcej niż 3 kandydatom z tego samego kraju (o tym samym obywatelstwie). Studenci posiadający podwójne obywatelstwo muszą określić, którym obywatelstwem posługują się przy składaniu wniosku o stypendium. W przypadku dodatkowego dofinansowania w odniesieniu do określonych regionów świata mogą mieć jednak zastosowanie szczególne zasady. Konsorcja wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będą również zachęcane do przyjmowania studentów posiadających własne fundusze¹⁵¹, w liczbie równej około 25% liczby posiadaczy stypendiów programu Erasmus+.

Stypendia dla studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus są przyznawane na uczestnictwo studenta w całym programie wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus. Posiadacze stypendium nie mogą przенosić punktów zaliczeniowych z kursów na studiach, które odbyli, zanim zostali przyjęci na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, w celu zmniejszenia liczby obowiązkowych działań realizowanych w ramach wspólnego programu. Ponadto posiadacze stypendium wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus nie mogą jednocześnie być beneficjentami dofinansowania na mobilność studentów lub kadry w ramach innych programów na poziomie szkolnictwa wyższego finansowanych z budżetu UE i na odwrót.

Aby zapewnić pełną przejrzystość zasad realizacji wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz określić prawa i obowiązki przyjętych studentów wobec konsorcjów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, obie strony (tj. przyjęci studenci i konsorcja wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus) będą musiały podpisać umowę ze studentem (zob. wzór na stronach internetowych agencji wykonawczej), zanim dany student zostanie przyjęty na wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus. Umowa ze studentem będzie obejmować wszystkie aspekty akademickie, finansowe, administracyjne, praktyczne itp. związane z realizacją wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus oraz z zarządzaniem stypendium w przypadku posiadaczy stypendium. Umowa powinna przewidywać wskaźniki wyników pozwalające na uzyskanie minimalnej liczby punktów ECTS (oraz konsekwencje nieuzyskania wymaganej liczby punktów), informacje na temat usług świadczonych na rzecz studenta, a także szczegółowe informacje dotyczące ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, wymogów dotyczących mobilności oraz zasad dotyczących pracy dyplomowej, egzaminów, ukończenia studiów itp. Do celów przejrzystości wzór umowy ze studentem należy opublikować na stronach internetowych konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus (wszystkie wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus muszą posiadać swoją stronę internetową).

3. MONITOROWANIE I ZAPEWNIANIE JAKOŚCI

Aby skutecznie monitorować realizację kursów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus, konsorcja będące beneficjentami będą musiały zastosować szereg mechanizmów monitorowania i zapewniania jakości:

- określenie wspólnego planu zapewniania jakości obejmującego wspólne metody i kryteria oceny, uzgodniony harmonogram lub cele pośrednie oraz działania następcze. Tego rodzaju mechanizmy zapewniania jakości będą musiały zostać włączone do planu projektu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus na etapie składania wniosków, w szczególności w odniesieniu do działań w zakresie oceny wewnętrznej i zewnętrznej, informacji zwrotnych na temat wskaźników itp. Konsorcja będą musiały zgłaszać ustalenia i wnioski określone w ramach mechanizmu zapewniania jakości w regularnych sprawozdaniach przedstawianych agencji wykonawczej;
- przedstawianie regularnych sprawozdań z postępów (od niektórych z nich będzie zależeć płatność następnych transzy dofinansowania);

¹⁵⁰ Chociaż spełnienie tego warunku jest konieczne w trakcie zapisywania się na studia, konsorcja prowadzące wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus mogą podjąć decyzję o zatwierdzeniu wniosków o przyznanie stypendiów złożonych przez studentów ostatniego roku studiów pierwszego stopnia.

¹⁵¹ Studentami posiadającymi własne fundusze są studenci, którzy sami opłacają swoje studia, lub studenci, którzy uzyskali stypendium w ramach innego programu.

- monitorowanie mobilności i wyników studentów pod względem ilościowym i jakościowym (w zakresie odbytych działań, uzyskanych punktów ECTS i przyznanych tytułów) za pomocą zapewnianego przez agencję wykonawczą internetowego narzędzia Mobility Tool;
- kontakty i współpraca (zgodnie z potrzebami i oczekiwaniami) ze Stowarzyszeniem Studentów i Absolwentów programów Erasmus Mundus (strony internetowe EMA: www.em-a.eu);
- wspólne spotkania uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego, przedstawicieli studentów, urzędników agencji wykonawczej ds. programu, personelu zainteresowanych agencji narodowych oraz w razie potrzeby ekspertów zewnętrznych; w okresie objętym umową finansową konsorcjum wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus musi zorganizować co najmniej dwa takie spotkania;
- sprawozdania z oceny przedstawiane przez przyjętych studentów za pomocą zapewnianego przez agencję wykonawczą internetowego narzędzia Mobility Tool;
- uczestnictwo w spotkaniach grup tematycznych organizowanych przez Komisję, agencje narodowe lub agencję wykonawczą w celu wsparcia wymiany dobrych praktyk i wzajemnego uczenia się.

PROCEDURA WYBORU KONSORCJÓW PROWADZĄCYCH WSPÓLNE STUDIA MAGISTERSKIE ERASMUS MUNDUS

Głównym celem programu wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus jest przyciągnięcie, wybór i finansowanie doskonałości; odnosi się to zarówno do jakości głównych podmiotów pod względem akademickim (organizacji uczestniczących i studentów wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus), jak i do zdolności wykonawczych konsorcjów, od których oczekuje się przeprowadzenia zintegrowanego międzynarodowego programu studiów dla studentów z krajów uczestniczących w programie i z krajów partnerskich. Głównym celem procedury wyboru projektów w ramach wspólnych studiów magisterskich Erasmus Mundus będzie zatem skoncentrowanie się na wyborze doskonałych projektów oferujących absolwentom lepsze perspektywy pod względem zatrudnienia. Aby móc zidentyfikować najlepsze wnioski i skoncentrować się na nich w warunkach dużej konkurencji, zastosowana zostanie dwustopniowa ocena jakości.

Etap 1: na tym etapie niezależni eksperci akademicy dokonają oceny odpowiedzi udzielonych przez ubiegające się konsorcjum na pierwsze kryterium przyznania dofinansowania „Adekwatność projektu” (zob. część B w niniejszym przewodniku), koncentrując się na istotności wniosku pod różnymi względami. Do następnego etapu wyboru zostaną zakwalifikowane jedynie te wnioski, które spełniają minimalny próg określony w ramach tego kryterium w części B.

Etap 2: na tym etapie ci sami niezależni eksperci akademicy zbadają i ocenią odpowiedzi przedstawione w odniesieniu do pozostałych kryteriów przyznania dofinansowania, tj. jakości planu projektu i jego realizacji; jakości zespołu odpowiedzialnego za projekt i ustaleń dotyczących współpracy; wpływu i rozpowszechniania. Po przeprowadzeniu tych etapów zostanie utworzona lista rankingowa wszystkich wniosków. Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dofinansowania, muszą uzyskać łącznie co najmniej 70 punktów i osiągnąć minimalne progi wskazane dla każdego z czterech kryteriów przyznania dofinansowania określonych w części B w niniejszym przewodniku.

Wnioskodawcy mogą ubiegać się o dodatkowe stypendia dla docelowych regionów krajów partnerskich na świecie określonych w części B w sekcji „Dodatkowe stypendia dla studentów z docelowych regionów świata”. W celu oceny takiej dodatkowej części wniosku w ramach etapu 2 niezależni eksperci zbadają i ocenią odpowiedzi dostarczone w ramach kryteriów przyznania dodatkowego dofinansowania: „Adekwatność projektu w regionie(-ach) docelowym(-ych)”. Aby wnioski mogły zostać rozpatrzone pod kątem przyznania dodatkowego stypendium lub dodatkowych stypendiów w danym regionie, muszą uzyskać w ramach tych kryteriów co najmniej 2,5 punktu (50%) w danym regionie.

Ocena dodatkowego kryterium nie będzie miała wpływu na pierwotną listę rankingową powstałą w wyniku oceny według 4 kryteriów przyznania dofinansowania określonych w części B (adekwatność projektu, jakość planu projektu i jego realizacji, jakość zespołu odpowiedzialnego za projekt i treść ustaleń dotyczących współpracy oraz wpływ i rozpowszechnianie), ale jedynie na przyznanie dodatkowych stypendiów w odniesieniu do wniosków objętych dofinansowaniem.

PARTNERSTWA STRATEGICZNE

1. FORMUŁY PROJEKTÓW

Wsparcie w ramach partnerstw strategicznych obejmuje szeroki i elastyczny zakres działań w celu wdrażania innowacyjnych praktyk, promowania rozwoju i modernizacji organizacji oraz wsparcia rozwoju polityki na szczeblu europejskim, krajowym i regionalnym.

W zależności od celów danego projektu, zaangażowanych organizacji uczestniczących, oczekiwanego wpływu oraz innych elementów partnerstwa strategiczne mogą mieć różną skalę, a działania w ich ramach mogą być odpowiednio dostosowywane. W uproszczeniu akcja ta pozwala organizacjom uczestniczącym na zdobycie doświadczenia w dziedzinie współpracy międzynarodowej oraz wzmocnienie swoich zdolności, ale także na osiągnięcie wysokiej jakości innowacyjnych wyników. Ocena jakości wniosku dotyczącego projektu będzie proporcjonalna do celów współpracy i charakteru zaangażowanych organizacji.

W poniższej sekcji przedstawiono przykładowe rodzaje działań, które można prowadzić w ramach partnerstwa strategicznego. Takie działania promują współpracę międzysektorową lub dotyczą określonego obszaru w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży. W niniejszej sekcji podano jedynie przykłady, a organizacje uczestniczące mogą zaplanować swój projekt w inny sposób.

DZIAŁANIA:

- programy nauczania, kursy, wspólne programy studiów, wspólne moduły (w tym e-moduły), zintegrowanie szerszego wyboru trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe);
- uczenie się, nauczanie, szkolenie, materiały dotyczące pracy z młodzieżą i metody tej pracy, podejścia i narzędzia pedagogiczne;
- współpraca oparta na projektach, partnerskie uczenie się, warsztaty, wirtualne laboratoria, wirtualne przestrzenie współpracy;
- działania w zakresie budowania zdolności i tworzenia sieci kontaktów;
- opracowanie i wdrożenie planów współpracy strategicznej;
- działania w zakresie informowania, zapewniania wytycznych, coachingu i doradztwa;
- badania, analizy porównawcze, gromadzenie dowodów, studia autentycznych przypadków;
- określenie standardów jakościowych i profili opartych na kompetencjach lub profilów zawodowych;
- ulepszenie ram kwalifikacji, transferu punktów zaliczeniowych, zapewniania jakości, uznawania i poświadczania;
- działania w zakresie szkolenia, nauczania i uczenia się (zob. akapit drugi poniżej).

Ponadto oczekuje się, że wyniki uzyskane w ramach wszystkich partnerstw strategicznych zostaną w sposób ukierunkowany szeroko rozpowszechnione w celu zachęcenia do powszechnego wykorzystania tych wyników oraz rozszerzenia ich oddziaływania poza organizacje bezpośrednio uczestniczące w projekcie. Wymogi w zakresie rozpowszechniania będą proporcjonalne do celu i zakresu projektu.

Organizacje, instytucje działające w różnych dziedzinach kształcenia, szkolenia i młodzieży, a także w innych sektorach społeczno-ekonomicznych, mogą ze sobą współpracować, aby osiągnąć – w ramach swoich projektów – cele w co najmniej jednej z dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży. Następujące typologie działań mają szczególne znaczenie w każdej określonej dziedzinie dla osiągnięcia celów strategicznych opisanych w części B niniejszego przewodnika, w granicach sektorów lub w różnych sektorach.

Współpraca międzysektorowa

Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:

- współpracy strategicznej między różnymi sektorami edukacji i lokalnymi/regionalnymi przedsiębiorstwami, na przykład w celu zbadania szans na zatrudnienie lub łatwości przechodzenia do aktywności zawodowej lub między poziomami kształcenia;
- wspólnych projektów badawczych prowadzonych w ramach partnerstwa między instytucjami szkolnictwa wyższego a innymi poziomami kształcenia, na przykład dotyczących oceny lub efektów uczenia się związanych z kompetencjami przekrojowymi;
- współpracy strategicznej między formalnymi a pozaformalnymi/nieformalnymi organizatorami kształcenia, na przykład dotyczącej nauczania opartego na ICT lub zwiększania integracji cyfrowej w zakresie uczenia się;
- badania i analizy spójnych podejść i metodyk pedagogicznych, zwłaszcza tych oferujących kompetencje przekrojowe (takie jak przedsiębiorczość), które są rozwijane we wszystkich sektorach edukacji;
- opartej na projektach współpracy transnarodowej między partnerami z różnych sektorów edukacji (na

przykład partnerstwo wczesnych lat kształcenia i kształcenia na poziomie średnim II stopnia), w ramach której bada się stosowanie CLIL¹⁵² lub wzajemnego uczenia się w celu zwiększenia kompetencji językowych wśród osób uczących się w każdym wieku w zakresie różnych dziedzin kształcenia, szkolenia, a także młodzieży, w tym również młodzieży ze środowisk migracyjnych;

- współpracy i wymiany praktyk między kadrami odpowiedzialną za usługi wsparcia na różnych poziomach kształcenia (takie jak doradztwo, metody i narzędzia coachingu, rozwój systemów ułatwiających śledzenie postępów poczynionych przez studenta), lub między kadrami zaangażowaną w usługi wsparcia studentów, w celu podniesienia jakości i spójności w sektorach edukacji;
- partnerstw na wszystkich poziomach kształcenia promujących dostęp do otwartych zasobów edukacyjnych (OER) i uczenie się przy ich zastosowaniu poprzez dzielenie się najlepszymi praktykami i poprzez opracowywanie otwartych zasobów edukacyjnych na różnych poziomach;
- wspólnych projektów badawczych obejmujących partnerstwo w sektorach edukacji i młodzieży, w ramach których badane są możliwości analizy procesu uczenia się i masowej oceny w celu zwiększenia jakości uczenia się;
- współpracy między szkołami, organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego i instytucjami szkolnictwa wyższego mającej na celu propagowanie większej spójności między różnorodnymi unijnymi i krajowymi narzędziami przejrzystości i uznawalności;
- współpracy między sektorem młodzieży i instytucjami szkolnictwa wyższego mającej na celu ułatwianie uznawania i poświadczania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego i jego przenikania do formalnych ścieżek edukacyjnych oraz jego przenikania do innych obszarów;

SZKOLNICTWO WYŻSZE:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - wspólnych programów studiów i wspólnych programów nauczania, programów intensywnych i wspólnych modułów – w tym e-modułów – realizowanych wspólnie przez członków partnerstw z różnych krajów, dziedzin i (publicznych lub prywatnych) sektorów gospodarczych w sposób zapewniający dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
  - transnarodowej współpracy opartej na projektach między przedsiębiorstwami a studentami lub kadrami instytucji szkolnictwa wyższego, służącej badaniu autentycznych przypadków;
  - podejść i metodyk pedagogicznych, zwłaszcza tych oferujących kompetencje przekrojowe, twórczy i przedsiębiorczy sposób myślenia, w tym poprzez wprowadzenie wielo-, trans- i interdyscyplinarnych podejść, bardziej systematyczne uwzględnianie mobilności edukacyjnej w programach nauczania („mobilność zintegrowana”), a także dzięki lepszemu wykorzystaniu ICT;
  - uwzględnienia większej liczby różnorodnych trybów uczenia się (uczenie się na odległość, w niepełnym wymiarze czasu, modułowe), zwłaszcza w ramach nowych form indywidualnej nauki, strategicznego wykorzystania otwartych zasobów edukacyjnych oraz platform mobilności wirtualnej i wirtualnego uczenia się;
  - nowych podejść do ułatwienia przenikalności między sektorami kształcenia (tj. poprzez poświadczanie doświadczeń nabytych i możliwość elastycznego uczenia się – studia modułowe, mieszana metoda nauki itp.);
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa zawodowego i coachingu;
  - zaangażowania instytucji szkolnictwa wyższego z władzami lokalnymi lub regionalnymi i innymi zainteresowanymi stronami w oparciu o współpracę w międzynarodowym kontekście, służącego promowaniu rozwoju regionalnego i międzysektorowej współpracy w celu tworzenia powiązań między różnymi sektorami formalnego i nieformalnego kształcenia i szkolenia;
  - współpracy i wymiany praktyk między kadrami odpowiedzialną za usługi wsparcia, takie jak doradztwo, metody i narzędzia coachingu, rozwój systemów ułatwiających śledzenie postępów poczynionych przez studenta; lub między kadrami zaangażowaną w usługi wsparcia studentów, w celu podniesienia jakości (tj. przyciągnięcia i zatrzymania osób uczących się w sposób nietradycyjny, np. dorosłych, grup, które nie są dostatecznie reprezentowane w szkolnictwie wyższym);
- ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez skuteczne zapewnianie jakości w oparciu o efekty uczenia się i odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji.
- opracowywanie elastycznych ścieżek kształcenia dla studentów i absolwentów szkolnictwa wyższego, obejmujących poświadczanie ich doświadczeń nabytych.

KSZTAŁCENIE I SZKOLENIE ZAWODOWE:

¹⁵² Zintegrowane kształcenie przedmiotowo-językowe

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - określenia lub ponownego określenia norm w zakresie kompetencji zgodnie z efektami uczenia się; odpowiedniego dostosowania lub opracowania programów nauczania i kursów w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego, a także związanych z nimi materiałów i narzędzi na potrzeby uczenia się;
  - metod i podejść edukacyjnych i pedagogicznych w zakresie kształcenia i szkolenia zawodowego, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - nowych form systemów szkoleń praktycznych i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle; rozwijania i realizacji ponadnarodowej współpracy opartej na projektach między przedsiębiorstwami a uczniami lub kadrami instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - opracowywania i dostarczania nowych materiałów i metod kształcenia i szkolenia zawodowego, z uwzględnieniem uczenia się poprzez praktykę w miejscu pracy, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych i lepszego wykorzystania potencjału ICT, np. tworzenia wirtualnych laboratoriów lub miejsc pracy dostosowanych do potrzeb rynku pracy;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa zawodowego i coachingu;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia oraz kadry w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy dla nauczycieli i osób prowadzących szkolenia w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego;
  - zarządzania organizacjami kształcenia i szkolenia zawodowego oraz kierowania nimi;
  - strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego a lokalnymi lub regionalnymi społecznościami biznesowymi, w tym agencjami rozwoju gospodarczego;
  - współpracy na rzecz rozwoju kreatywności i innowacyjności między organizatorami kształcenia i szkolenia zawodowego, instytucjami szkolnictwa wyższego a ośrodkami projektowania, sztuki, badań naukowych i innowacji;
- Ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE; opracowanie elastycznych ścieżek kształcenia dla osób uczących się oraz absolwentów kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poświadczania ich wcześniejszych doświadczeń;
- wdrażanie transferu osiągnięć (ECVET) i zapewniania jakości (EQAVET) przez organizatorów kształcenia i szkolenia zawodowego.

EDUKACJA SZKOLNA:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - nowych programów nauczania, kursów, materiałów i narzędzi edukacyjnych;
  - metod i podejść edukacyjnych i pedagogicznych, szczególnie tych, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - nowych form programów praktycznych szkoleń i badania autentycznych przypadków w biznesie i przemyśle;
  - nowych form uczenia się i zapewniania kształcenia i szkolenia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i pozostałej kadry, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy dla nauczycieli;
  - zarządzania instytucjami kształcenia i szkolenia oraz kierowania nimi;
  - współpracy zewnętrznej organizacji z różnych sektorów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
  - strategicznej współpracy między organizatorami kształcenia z jednej strony, a władzami lokalnymi i regionalnymi z drugiej;
- wymiana doświadczeń i dobrych praktyk, prowadzenie działań i warsztatów dotyczących partnerskiego uczenia się;
- prowadzenie wspólnych badań, ankiet, studiów i analiz;
- Ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania.

EDUKACJA DOROSŁYCH:

- Opracowywanie, testowanie, dostosowywanie i przyjmowanie lub wdrażanie innowacyjnych praktyk dotyczących:
  - nowych programów nauczania, kursów oraz związanych z nimi materiałów i narzędzi edukacyjnych dla dorosłych słuchaczy;
  - metod i podejść edukacyjnych i pedagogicznych dla dorosłych słuchaczy, szczególnie tych metod i podejść, w ramach których zapewnia się kluczowe kompetencje i podstawowe umiejętności oraz umiejętności językowe, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania ICT;
  - nowych form uczenia się dorosłych i zapewniania edukacji dorosłych, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;
  - metod i narzędzi w zakresie doradztwa i coachingu dla dorosłych słuchaczy;
  - narzędzi i metod profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego nauczycieli i kadry zajmującej się edukacją dorosłych, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy kształcenia i szkolenia w miejscu pracy nauczycieli osób dorosłych;
  - zarządzania organizacjami edukacji dorosłych oraz kierowania nimi;
  - współpracy zewnętrznej organizacji z różnych sektorów w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
  - strategicznej współpracy między organizatorami edukacji dorosłych z jednej strony, a władzami lokalnymi i regionalnymi z drugiej;
- zapewnienie elastycznych ścieżek edukacji dla dorosłych słuchaczy, obejmujących poświadczanie ich doświadczeń nabytych:
  - analiza porównawcza modelami i metodami zarządzania i wdrażania;
  - praktyczne stosowanie i testowanie metod oceny wiedzy i kwalifikacji nabytych w ramach uczenia się nieformalnego i pozaformalnego;
- poprawa dostępności możliwości uczenia się dorosłych:
  - promowanie rozwoju uniwersalnych ośrodków edukacji i regionalnych sieci organizatorów kształcenia;
  - działania na rzecz rozwoju edukacyjnego wymiaru organizacji, których głównym obszarem działalności nie jest edukacja (np. instytucji kultury);
  - opracowanie kursów szkoleniowych w celu poprawy dostępności i jakości europejskich kursów szkoleniowych dostępnych dla nauczycieli i kierownictwa placówek **kształcenia dorosłych** lub pozostałej kadry zajmującej się edukacją dorosłych;
- Ułatwienie uznawania i certyfikacji umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE.

MŁODZIEŻ:

- Działania dotyczące współpracy w dziedzinie pracy z młodzieżą, służące opracowywaniu, testowaniu, dostosowywaniu lub wdrażaniu innowacyjnych praktyk w dziedzinie pracy z młodzieżą. Takie działania mogą dotyczyć:
  - metod, narzędzi i materiałów, których celem jest promowanie kluczowych kompetencji i podstawowych umiejętności osób młodych oraz ich umiejętności językowych i umiejętności cyfrowych;
  - metod, narzędzi i materiałów w zakresie profesjonalizacji i doskonalenia zawodowego osób pracujących z młodzieżą (np. programy nauczania, moduły szkoleniowe, materiały źródłowe, najlepsze praktyki, instrumenty poświadczania itp.);
  - tworzenia nowych form pracy z młodzieżą oraz zapewniania szkoleń i wsparcia, w szczególności strategicznego zastosowania otwartych i elastycznych form uczenia się, mobilności wirtualnej, otwartych zasobów edukacyjnych oraz lepszego wykorzystania potencjału ICT;
  - programów i narzędzi pracy z młodzieżą, których celem jest walka z wykluczeniem społecznym i przedwczesnym przerywaniem nauki;
  - strategicznego tworzenia sieci kontaktów i strategicznej współpracy wśród organizacji młodzieżowych lub organizacji prowadzących działalność w dziedzinach kształcenia i szkolenia oraz organizacji działających na rynku pracy;
  - strategicznej współpracy z władzami lokalnymi lub regionalnymi;
- Uznawanie i certyfikacja umiejętności i kompetencji na szczeblu krajowym poprzez odniesienie ich do europejskich i krajowych ram kwalifikacji oraz stosowanie instrumentów UE w zakresie poświadczania;
- transnarodowe inicjatywy młodzieżowe: działania w zakresie współpracy promujące zaangażowanie społeczne i ducha przedsiębiorczości, realizowane wspólnie przez co najmniej dwie grupy młodych osób pochodzących z różnych krajów (zob. poniżej).

GŁÓWNE OBSZARY ZAINTERESOWANIA:

- kreatywność, innowacyjność i modernizacja;

- strategiczne wykorzystywanie metod w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT) i wirtualnej współpracy;
- otwarte zasoby edukacyjne (OER);
- jakość kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą;
- kształcenia w zakresie przedsiębiorczości (w tym przedsiębiorczości społecznej);
- równy dostęp i włączenie społeczne;
- umiejętności podstawowe i przekrojowe (umiejętności językowe, cyfrowe i przedsiębiorczość);
- uznawanie i poświadczanie efektów uczenia się w ramach uczenia się formalnego, pozaformalnego i nieformalnego;
- promowanie elastycznych ścieżek kształcenia;
- profesjonalizacja i doskonalenie zawodowe w dziedzinie kształcenia, szkolenia i pracy z młodzieżą;

- umiejętności kierownicze i przywódcze;
- czynne uczestnictwo osób młodych w społeczeństwie;
- współpraca międzyinstytucjonalna;
- współpraca międzyregionalna;
- synergia między polityką a praktyką.

GRUPY DOCELOWE I UCZESTNICY:

- praktycy;
- kadra pracująca w dziedzinie kształcenia i szkolenia;
- osoby pracujące z młodzieżą;
- eksperci, specjaliści, zawodowi pracownicy;
- studenci, stażyści, praktykanci, uczniowie szkolni, dorośli słuchacze, osoby młode, wolontariusze;
- młodzież NEET (młodzież niekształcąca się, niepracująca ani nieszkoląca się);
- osoby młode o mniejszych szansach;
- osoby przedwcześnie kończące naukę;
- decydenci;
- badacze.

PARTNERZY, KTÓRZY MOGĄ UCZESTNICZYĆ W TYM SAMYM PROJEKCIE:

- organizacje prowadzące działalność w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży;
- organizacje prowadzące działalność w różnych dziedzinach i sektorach (np. ośrodki umiejętności lub izby handlowe itp.) organy sektora publicznego;
- przedsiębiorstwa, spółki, przedstawiciele biznesu i rynku pracy;
- organizacje społeczności lokalnych;
- podmioty działające w dziedzinie badań naukowych i innowacji;
- organizacje społeczeństwa obywatelskiego;
- partnerzy społeczni.

SZKOLENIA, NAUCZANIE I UCZENIE SIĘ WŁĄCZONE DO PARTNERSTW STRATEGICZNYCH

W ramach partnerstw strategicznych można organizować również szkolenia oraz działania z zakresu nauczania i uczenia się dla indywidualnych uczestników w zakresie, w jakim wnoszą one wartość dodaną do realizacji celów projektu. Niektóre z tych działań mają szczególne znaczenie w odniesieniu do co najmniej jednej dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży, a w szczególności:

Rodzaj działania	Mający szczególne znaczenie w odniesieniu do następujących dziedzin
Mobilność łączona osób uczących się	Wszystkie dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży
Krótkoterminowe wymiany grup uczniów	Edukacja szkolna
Intensywne programy nauczania	Szkolnictwo wyższe
Długoterminowe mobilności uczniów	Edukacja szkolna
Długoterminowe mobilności związane z nauczaniem lub szkoleniami	Szkolnictwo wyższe, kształcenie i szkolenie zawodowe, edukacja szkolna i kształcenie dorosłych

Długoterminowa mobilność osób pracujących z młodzieżą	Młodzież
Krótkie programy szkoleniowe dla pracowników	Wszystkie dziedziny kształcenia, szkolenia i młodzieży

W poniższych sekcjach przedstawiono dodatkowe opisy działań wymienionych powyżej.

OSOBY UCZĄCE SIĘ

PROGRAMY INTENSYWNE (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Program intensywny to krótki program studiów, w którym biorą udział studenci i kadra dydaktyczna z uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego oraz inni właściwi eksperci, specjaliści lub zawodowi pracownicy, a który ma na celu:

- wspieranie efektywnego i wielonarodowego nauczania specjalistycznych przedmiotów;
- umożliwienie studentom i nauczycielom wspólnej pracy w wielonarodowych i multidyscyplinarnych grupach, dzięki czemu mogą oni korzystać ze specjalnych warunków uczenia się i nauczania, które nie są dostępne w pojedynczej instytucji, oraz spojrzeć na studiowane zagadnienia z nowej perspektywy;
- umożliwienie członkom kadry dydaktycznej wymiany poglądów na temat treści nauczania i nowych podejść do programów nauczania, wypróbowania innowacyjnych metod nauczania, które docelowo można by włączyć do nowo opracowanego wspólnego kursu lub programu nauczania w ramach zajęć prowadzonych w środowisku międzynarodowym.

Program intensywny powinien mieć następujące cechy:

- zapewniać uczestniczącym nauczycielom i studentom w znacznej mierze nowe możliwości uczenia się, rozwój umiejętności, dostęp do informacji i do najnowszych wyników badań naukowych oraz do innej wiedzy itp.;
- uczestniczącym studentom należy przyznać do ich nakładu pracy odpowiednią liczbę punktów ECTS (lub równoważnego systemu);
- oczekuje się, że w ramach programów intensywnych wykorzystywane będą narzędzia i usługi ICT, które wspomagają przygotowanie programu i związane z nim działania następcze, przyczyniając się do tworzenia trwałej wspólnoty edukacyjnej w danym obszarze tematycznym;
- stosunek liczebności kadry i studentów powinien gwarantować czynne uczestnictwo w zajęciach;
- należy zachować równowagę pod względem udziału międzynarodowych i krajowych studentów i członków kadry;
- program intensywny powinien charakteryzować się zdecydowanym ukierunkowaniem na multidyscyplinarność, promując kontakty między studentami różnych kierunków studiów;
- oprócz efektów uczenia się w zakresie kompetencji związanych z danym przedmiotem w ramach programów intensywnych należy sprzyjać przekazywaniu kompetencji przekrojowych.

Wyboru uczestników programów intensywnych (kadry dydaktycznej i studentów) dokonuje konsorcjum w ramach strategicznego partnerstwa.

W ramach liczby godzin nauczania i szkolenia należy zapewnić, aby większość czasu spędzonego za granicą była związana z kształceniem i szkoleniem, a nie z badaniami lub jakimkolwiek innym działaniem.

MOBILNOŚĆ ŁĄCZONA STUDENTÓW, STAŻYSTÓW, DOROSŁYCH SŁUCHACZY, OSÓB MŁODYCH (MOBILNOŚĆ FIZYCZNA TRWAJĄCA OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Działania, na które składa się jeden lub kilka krótkich okresów mobilności fizycznej (trwających łącznie nie dłużej niż 2 miesiące) i mobilność wirtualna (tj. korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, takich jak przestrzenie współpracy, transmisje na żywo, wideokonferencje, media społecznościowe itp., w celu uzupełnienia lub przedłużenia efektów uczenia się w ramach mobilności fizycznej). Mobilność łączoną można stosować w celu przygotowania i wsparcia mobilności fizycznej oraz jako działania następcze z nią związane. Ten rodzaj mobilności można również organizować dla osób o specjalnych potrzebach lub o mniejszych szansach w celu ułatwienia im pokonania barier utrudniających skorzystanie z długoterminowej mobilności fizycznej.

WSPÓŁPRACA GRUP UCZNIÓW SZKOLNYCH NAD PROJEKTEM (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Współpraca grup uczniów szkolnych nad projektem może być organizowana między szkołami z różnych krajów uczestniczących w tym samym partnerstwie strategicznym. W trakcie takich wydarzeń uczniowie wspólnie pracują w jednej ze szkół partnerskich i co do zasady goszczą u rodzin innych uczniów uczestniczących w projekcie. Współpraca nad projektem powinna mieć związek z celami danego partnerstwa strategicznego. Uwaga:

współpraca między szkołami nie powinna ograniczać się do tego rodzaju wydarzeń, lecz powinna także obejmować wspólne działania online i działania lokalne. Szkoły zachęca się do korzystania z eTwinning do celów wspólnej pracy nad projektem przed rozpoczęciem wydarzeń w zakresie mobilności i po ich zakończeniu.

Wydarzenia w postaci współpracy nad projektem powinny dawać uczniom i nauczycielom z różnych krajów możliwość współpracy przy jednym lub większej liczbie tematów w obrębie wspólnych zainteresowań. Takie wydarzenia ułatwiają uczniom i nauczycielom nabywanie i poprawę umiejętności nie tylko w zakresie zagadnienia lub obszaru tematycznego, na którym koncentruje się dany projekt, lecz także pod względem pracy w grupie, międzykulturowego uczenia się, relacji społecznych, planowania i przeprowadzania działań w ramach projektu i wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT). Współpraca nad projektem z grupami uczniów ze szkół partnerskich z różnych krajów daje również uczniom i nauczycielom możliwość ćwiczenia języka obcego, co zwiększa ich motywację do uczenia się języków.

Optymalnym rozwiązaniem jest włączenie współpracy nad projektem w regularne działania szkoły i uwzględnienie ich w programie nauczania uczestniczących uczniów. Uczniowie powinni mieć możliwość uczestnictwa we wszystkich etapach projektu, w tym w planowaniu, organizacji i ocenie działań.

DŁUGOTERMINOWE PROGRAMY MOBILNOŚCI EDUKACYJNEJ UCZNIÓW (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

Celem tego działania jest umocnienie współpracy między szkołami należącymi do tego samego partnerstwa strategicznego. Działania dotyczące mobilności powinny być powiązane z celami danego partnerstwa strategicznego i należy je uwzględnić w planie projektu. Szkoły zachęca się do korzystania z eTwinning do celów wspólnej pracy nad projektem przed rozpoczęciem działań uczniów w zakresie mobilności, w trakcie ich realizacji oraz po ich zakończeniu. Takie działania powinny przyczynić się do osiągnięcia maksymalnego wpływu na uczestniczące szkoły. Ponadto przedmiotowe działanie sprawia, że uczniowie zyskują lepsze pojęcie o różnorodności europejskich kultur i języków, i umożliwia im nabycie kompetencji niezbędnych do ich rozwoju osobistego. Szkoły należące do partnerstwa wspólnie opracowują porozumienia o programie zajęć, w ramach których uznaje się naukę odbytą w szkole partnerskiej za granicą i umacnia się europejski wymiar kształcenia szkolnego. Działanie to powinno również stanowić cenne międzynarodowe doświadczenie pedagogiczne dla nauczycieli biorących udział w organizacji i wdrożeniu danego projektu mobilności.

Wyboru uczestników dokonują szkoły. Uczestnikami mogą być uczniowie w wieku co najmniej 14 lat uczący się w pełnym wymiarze czasu w szkole uczestniczącej w partnerstwie strategicznym. Wybrani uczniowie mogą spędzić od 2 do 12 miesięcy w szkole przyjmującej i rodzinie przyjmującej za granicą.

Zachęca się do dwustronnej wymiany uczniów między szkołami i rodzinami przyjmującymi, co nie jest jednak wymagane.

Wszystkie osoby i podmioty uczestniczące w mobilności edukacyjnej – szkoły, uczniowie, ich rodzice i rodziny przyjmujące – powinny zapoznać się ze szczegółowym przewodnikiem dotyczącym mobilności edukacyjnej uczniów, który ma im pomóc we wdrożeniu działania i zapewnieniu bezpieczeństwa i komfortu uczniów biorących w nim udział. W przewodniku tym określa się role i obowiązki, udziela się wytycznych i przedstawia niezbędne wzory i formularze dla uczestników. Jest on dostępny w angielskiej wersji językowej na stronach internetowych Europa, a jego tłumaczenia – na stronach internetowych poszczególnych agencji narodowych.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Uczestnicy długoterminowych działań w zakresie mobilności (trwających 2 do 12 miesięcy) w ramach partnerstwa strategicznego mogą korzystać z przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe. Komisja Europejska udostępnia tego rodzaju wsparcie online wybranym uczniom do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas nauki za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia oferuje się uczniom możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie.

Po wdrożeniu na potrzeby szkół wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- agencje narodowe przyznają szkołom licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy uczniowie korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani, wezmą udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą się posługiwać podczas nauki za granicą. Wyniki testu zostaną przekazane uczniowi oraz szkole;
- w zależności od liczby dostępnych licencji online w odniesieniu do kursów językowych szkoły przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb;
- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez uczniów znajomości języka obcego w celu pomiaru poczynionego przez nich postępu.

Dalsze informacje szczegółowe dotyczące internetowego wsparcia językowego są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji na ten cel można przewidzieć szczególne dofinansowanie na „wsparcie językowe”.

KADRA PRACUJĄCA W DZIEDZINIE KSZTAŁCENIA I SZKOLENIA ORAZ OSOBY PRACUJĄCE Z MŁODZIEŻĄ

PROGRAMY SZKOLENIOWE DLA PRACOWNIKÓW (TRWAJĄCE OD 5 DNI DO 2 MIESIĘCY)

Programy szkoleniowe dla pracowników umożliwiają organizacjom uczestniczącym w partnerstwie strategicznym organizację krótkich programów szkoleniowych dla kadry pracującej w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz dla osób pracujących z młodzieżą, związanych z tematem lub zakresem danego partnerstwa strategicznego. Organizowane programy powinny być przeznaczone dla małych grup członków kadry z różnych krajów w celu osiągnięcia maksymalnego wpływu na każdą organizację uczestniczącą.

Formuła programów może być różna, tj. program może mieć formę wizyt studyjnych na miejscu we właściwych organizacjach, prezentacji, warsztatów dyskusyjnych, kursów szkoleniowych itp. Należy zachować równowagę pod względem udziału międzynarodowych i krajowych uczestników.

MOBILNOŚCI ZWIĄZANE Z NAUCZANIEM LUB SZKOLENIAMI (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

Celem tego działania jest umocnienie współpracy między organizacjami należącymi do tego samego partnerstwa strategicznego. Działanie umożliwia kadrze lepsze poznanie i zrozumienie europejskich systemów kształcenia i szkolenia, a także pomaga jej w nabywaniu kompetencji i poznawaniu metod i praktyk zawodowych oraz dzieleniu się nimi.

W ramach przedmiotowego działania nauczyciele i pozostali członkowie kadry dydaktycznej w obszarze ogólnego kształcenia szkolnego, szkolnictwa wyższego, kształcenia i szkolenia zawodowego lub edukacji dorosłych zatrudnieni w instytucji **kształcenia** uczestniczącej w partnerstwie strategicznym mogą podjąć się zadania realizowanego za granicą przez okres 2–12 miesięcy, polegającego w instytucji partnerskiej lub prowadzeniu działalności zawodowej w innej organizacji partnerskiej związanej z dziedziną ich specjalizacji. Działanie może polegać na pracy w instytucji/ośrodku kształcenia lub innej właściwej organizacji (takiej jak przedsiębiorstwo, organizacja pozarządowa, władze szkolne itp.), na uczestnictwie w zorganizowanych kursach lub seminariach (np. w kolegiach nauczycielskich lub organizacjach badawczych), na praktykach lub okresach obserwacji w spółce lub organizacji w dziedzinie kształcenia, szkolenia lub młodzieży.

Instytucja wysyłająca musi zapewnić uczciwy, przejrzysty i otwarty proces wyboru, opracować treść działania wraz z uczestnikiem oraz zapewnić wewnętrzną i w miarę możliwości zewnętrzną uznawalność tego rodzaju długoterminowej mobilności za granicą.

Jeżeli chodzi o zlecenia w zakresie nauczania i szkolenia w ramach szkolnictwa wyższego, kwalifikują się następujące rodzaje organizacji wysyłających i przyjmujących:

- w przypadku długoterminowej mobilności kadry w celu nauczania organizacją wysyłającą może być dowolna organizacja uczestnicząca, natomiast organizacją przyjmującą musi być uczestnicząca instytucja szkolnictwa wyższego;
- w przypadku długoterminowej mobilności kadry w celu odbycia szkolenia organizacją wysyłającą musi być uczestnicząca instytucja szkolnictwa wyższego, natomiast organizacją przyjmującą może być dowolna organizacja uczestnicząca;
- organizacja wysyłająca i organizacja przyjmująca muszą znajdować się w różnych krajach, a kraj przyjmujący nie może być jednocześnie krajem zamieszkania uczestnika.

Organizacje uczestniczące w partnerstwie strategicznym wspólnie opracowują porozumienia o mobilności, w ramach których uznaje się pracę wykonaną w organizacji partnerskiej za granicą i umacnia się europejski wymiar kształcenia i szkolenia. Przedmiotowe działanie powinno również stanowić cenne międzynarodowe doświadczenie dla osób biorących udział w organizacji i wdrożeniu danego działania dotyczącego mobilności zarówno w organizacji wysyłającej, jak i w organizacji przyjmującej.

PROGRAMY MOBILNOŚCI OSÓB PRACUJĄCYCH Z MŁODZIEŻĄ (TRWAJĄCE OD 2 DO 12 MIESIĘCY)

W ramach tego działania osoby pracujące z młodzieżą mogą doświadczyć odmiennych realiów pracy niż w ich kraju pochodzenia, podnosząc swoje kompetencje zawodowe, osobiste i międzykulturowe. Osoby pracujące z młodzieżą mają możliwość pracy za granicą przez okres 2–12 miesięcy, w ramach której wnoszą aktywnie wkład w codzienne działanie organizacji przyjmującej, a jednocześnie wzbogacają swój profil jako zawodowi pracownicy w danej dziedzinie. Celem takich działań jest również zwiększenie zdolności zaangażowanych organizacji, które korzystają z nowych perspektyw i doświadczeń. Działania dotyczące mobilności można realizować indywidualnie (tj. jedna osoba pracująca z młodzieżą zostaje wysłana do danej organizacji przyjmującej) lub w parach w ramach dwustronnej wymiany osób pracujących z młodzieżą (jednocześnie lub w różnym czasie) między dwoma organizacjami partnerskimi.

WSPARCIE JĘZYKOWE ONLINE

Uczestnicy długoterminowych działań w zakresie mobilności w ramach partnerstwa strategicznego mogą korzystać z przygotowania językowego. W tym celu w trakcie trwania programu stopniowo wdrażane będzie internetowe wsparcie językowe. Komisja Europejska udostępnia tego rodzaju wsparcie online wybranej kadry pedagogicznej i osobom pracującym z młodzieżą do celów dokonania oceny ich znajomości języka, jakim będą się posługiwać podczas nauki za granicą. W razie potrzeby w ramach tego narzędzia uczestnikom oferuje się możliwość poprawy znajomości danego języka przed rozpoczęciem okresu mobilności lub w jego trakcie.

Po wdrożeniu na potrzeby kadry pedagogicznej i osób pracujących z młodzieżą wsparcie językowe online będzie zapewniane w następujący sposób:

- agencje narodowe przyznają organizacjom licencje online według ogólnych kryteriów określonych przez Komisję Europejską;
- wszyscy uczestnicy korzystający z usługi online (z wyjątkiem rodzimych użytkowników języka), którzy zostali wybrani, wezmą udział w teście językowym online służącym ocenie ich znajomości języka obcego, jakim będą się posługiwać podczas nauki za granicą; wyniki testu zostaną przekazane uczestnikowi.
- w zależności od liczby dostępnych licencji online na kursy językowe organizacje przydzielą licencje odpowiednio do potrzeb;
- na koniec okresu mobilności przeprowadzona zostanie druga ocena posiadanej przez uczestników znajomości języka obcego w celu pomiaru poczynionego przez nich postępu.

Dalsze informacje szczegółowe dotyczące internetowego wsparcia językowego są dostępne na stronach internetowych Komisji Europejskiej i agencji narodowych.

W przypadku języków nieobjętych usługą Komisji na ten cel można przewidzieć szczególne dofinansowanie na „wsparcie językowe”.

TRANSNARODOWE INICJATYWY MŁODZIEŻOWE

W ramach partnerstw strategicznych w dziedzinie młodzieży oferuje się również wsparcie opracowywania transnarodowych inicjatyw na rzecz młodzieży promujących zaangażowanie społeczne i ducha przedsiębiorczości, realizowanych wspólnie przez co najmniej dwie grupy młodych osób pochodzących z różnych krajów.

Takie inicjatywy mogą przykładowo dotyczyć:

- ustanawiania (sieci) przedsiębiorstw społecznych, stowarzyszeń, klubów, organizacji pozarządowych;
- opracowywania i prowadzenia kursów i szkoleń na temat kształcenia w zakresie przedsiębiorczości (zwłaszcza przedsiębiorczości społecznej i wykorzystania ICT);
- informowania, umiejętności korzystania z mediów, akcji uwrażliwiających lub akcji pobudzających zaangażowanie społeczne wśród osób młodych (np. debaty, konferencje, wydarzenia, konsultacje, inicjatywy związane z tematyką europejską itp.);
- akcji na rzecz społeczności lokalnych (np. wsparcie grup szczególnie wrażliwych, takich jak osoby starsze, mniejszości, migranci, osoby niepełnosprawne itp.);
- inicjatyw artystycznych i kulturalnych (sztuki teatralne, wystawy, występy muzyczne, fora dyskusyjne itp.).

Inicjatywa młodzieżowa to projekt, który inicjują, tworzą i realizują same osoby młode, zyskując w ten sposób szansę sprawdzenia w praktyce swoich pomysłów poprzez bezpośrednie i aktywne uczestnictwo w planowaniu i realizacji projektu. Uczestnictwo w inicjatywie młodzieżowej stanowi istotne doświadczenie uczenia się pozaformalnego. Przy realizacji inicjatywy młodzieżowej osoby młode mają okazję do podjęcia szczególnych wyzwań lub odniesienia się do problemów napotykanym w ich społecznościach, a także do dyskusji i refleksji nad wybranym tematem w kontekście europejskim oraz do wniesienia wkładu w budowanie Europy.

Inicjatywa młodzieżowa musi mieć charakter transnarodowy, a więc mieć postać sieci lokalnych działań realizowanych wspólnie przez co najmniej dwie grupy z różnych krajów. Współpraca z międzynarodowymi partnerami w ramach transnarodowych inicjatyw młodzieżowych opiera się na podobnych potrzebach lub obszarach zainteresowania, co pozwala na uczenie się od rówieśników i korzystanie z dobrych praktyk.

Inicjatywy młodzieżowe stwarzają wielu osobom młodym możliwość innowacyjnego i kreatywnego myślenia w codziennym życiu, a także zabierania głosu w sprawach dotyczących ich lokalnych potrzeb i zainteresowań oraz w sprawie wyzwań, z jakimi zmagają się ich społeczności.

Osoby młode sprawdzają w praktyce swoje pomysły poprzez inicjowanie, planowanie i prowadzenie projektów mających wpływ na wiele aspektów życia. Inicjatywy młodzieżowe mogą także stać się pierwszym krokiem do samozatrudnienia lub założenia stowarzyszenia, organizacji pozarządowej bądź innego podmiotu działającego w obszarze gospodarki społecznej, działalności nienastawionej na zysk i w sektorze młodzieży.

W realizacji transnarodowych inicjatyw młodzieżowych może pomagać osoba wspierająca. Osoba wspierająca (ang. *coach*) to osoba, która dzięki doświadczeniu w pracy z młodzieżą lub realizacji inicjatyw młodzieżowych jest przygotowana do tego, aby towarzyszyć grupom młodych osób, wspierać proces uczenia się i ułatwiać im uczestnictwo w projekcie. Osoba wspierająca pełni różne role, zależnie od potrzeb danej grupy młodych osób.

Osoba wspierająca nie jest bezpośrednim uczestnikiem inicjatywy młodzieżowej, lecz wspomaga grupę młodych osób w przygotowaniu, realizacji oraz ocenie ich projektu, zależnie od potrzeb grupy. Osoby takie działają na rzecz udoskonalenia procesu uczenia się i budują trwałe partnerstwo mające na celu pomoc grupie lub poszczególnym osobom w osiągnięciu rezultatów ich projektu. Osoba wspierająca nie jest: liderem projektu; konsultantem lub doradcą; członkiem grupy realizującej projekt; profesjonalną osobą prowadzącą szkolenia lub ekspertem zapewniającym wsparcie w tylko jednej, określonej dziedzinie; przedstawicielem prawnym projektu. Pomoc ze strony osoby wspierającej jest obowiązkowa, jeżeli inicjatywę młodzieżową realizują osoby niepełnoletnie.

2. PRZYKŁADOWE PARTNERSTWA STRATEGICZNE

PROMOWANIE ELASTYCZNYCH ŚCIEŻEK KSZTAŁCENIA

Łączenie wiedzy praktycznej i teoretycznej w programach nauczania instytucji szkolnictwa wyższego stwarza studentom możliwości nabycia umiejętności, na które istnieje obecnie i będzie istnieć w przyszłości zapotrzebowanie na rynku pracy, w ten sposób zwiększając ich przyszłe szanse na zatrudnienie. Partnerstwo strategiczne będzie wspierać opartą na projektach współpracę między przedsiębiorstwami a studentami i kadrami instytucji szkolnictwa wyższego w celu opracowania, przetestowania i dostosowania wspólnego programu nauczania wśród uczestniczących instytucji szkolnictwa wyższego, w oparciu o wyczerpującą analizę potrzeb i koncentrując się na podejściu transnarodowym bazującym na rzeczywistych potrzebach. Będzie to również oznaczało prowadzenie działań w zakresie nauczania i uczenia się, w tym wymianę personelu między instytucjami szkolnictwa wyższego a przedsiębiorstwami, oraz zintegrowaną mobilność (mieszaną), w ramach której studenci uczestniczą we wspólnym programie, którego części nauczane są przez różnych partnerów i w różnych miejscach. Ostatecznym wynikiem jest opracowanie wspólnego programu nauczania i rozpowszechnienie go wśród organizacji nienależących do partnerstwa. Partnerstwo tworzą instytucje szkolnictwa wyższego i przedsiębiorstwa, w tym MŚP i przedsiębiorstwa społeczne, co ma zapewnić dostępność niezbędnych kompetencji i rozwijanie odpowiednich umiejętności w ramach wspólnego programu.

ZINTEGROWANY ROZWÓJ LOKALNY LUB REGIONALNY

Wszystkie właściwe zainteresowane strony mogą wnieść olbrzymi wkład w opracowanie planów zintegrowanego rozwoju lokalnego lub regionalnego. W ramach partnerstwa strategicznego będą opracowywane, testowane i wdrażane pakiety innowacyjnych kursów wzbogacające każdy program nauczania partnerskich instytucji szkolnictwa wyższego w celu oferowania studiów prowadzących do uzyskania dwóch świadectw lub dyplomów. W projekt będą zaangażowane kluczowe zainteresowane strony i będzie on opierać się na prowadzeniu przez te strony stałego nadzoru, w szczególności w ramach szczególnej grupy sterującej, dla zagwarantowania odpowiedniego zaspokojenia potrzeb podmiotów lokalnych lub regionalnych. Projekt będzie również obejmował działania w zakresie nauczania i uczenia się, w tym wymianę personelu między instytucjami szkolnictwa wyższego i „mieszaną” mobilność studentów. Ostatecznym wynikiem jest włączenie takich pakietów kursów do programu nauczania i upowszechnienie studiów prowadzących do uzyskania dwóch świadectw lub dyplomów. Partnerstwo tworzą instytucje szkolnictwa wyższego oraz podmioty lokalne i władze publiczne na szczeblu lokalnym.

Zaangażowanie mniej doświadczonych partnerów w realizowanych działaniach można zwiększać stopniowo, zapewniając, aby najpóźniej w ostatnim roku realizacji projektu wszyscy partnerzy byli włączeni do całego pakietu działań.

KREATYWNOŚĆ I INNOWACJE

Małe i średnie przedsiębiorstwa stoją w obliczu wyzwań związanych z rozwojem umiejętności i innowacji, niekoniecznie posiadając jednak odpowiednie zasoby lub wizję strategiczną, które są potrzebne, aby móc sprostać ostrej konkurencji na rynku. W ramach partnerstwa strategicznego wspiera się upowszechnianie kultury kreatywności i innowacji w małych przedsiębiorstwach, przekazując i wdrażając metody, narzędzia i koncepcje ułatwiające rozwój organizacyjny i tworzenie produktów. Partnerzy z sektorów kreatywnych i instytucji szkolnictwa wyższego pomagają innym partnerom nauczyć się skutecznie wykorzystywać kreatywny sposób myślenia w swoich organizacjach oraz rozwijać zdolności w zakresie innowacji i zmian.

Jednym z namacalnych wyników takich działań jest opracowanie dostosowanych do potrzeb planów działania na rzecz rozwoju kreatywności i innowacji w oparciu o wcześniejsze analizy udanych przypadków i metodyk. Partnerstwo tworzą sektory kreatywne, małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców, izby handlowe, przemysłowe lub rzemieślnicze.

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Lokalne władze szkolne ze Szwecji, Danii i Wielkiej Brytanii podjęły współpracę w celu utworzenia partnerstwa strategicznego. Władze lokalne stwierdziły potrzebę poprawy jakości kształcenia w obszarze nauk ścisłych, matematyki i techniki i opracowały projekt, którego celem jest utworzenie wspólnych ram na rzecz wsparcia zaangażowania uczniów w uczenie się. Do celów projektu należy poprawa jakości kształcenia w zakresie matematyki i nauk przyrodniczych oraz doprowadzenie do tego, aby uczniowie częściej wybierali te przedmioty w ramach kształcenia średniego II stopnia i w ramach szkolnictwa wyższego. Projekt prowadzą dwa organy lokalne, a uczestniczą w nim wszystkie szkoły podstawowe i szkoły średnie I stopnia na obszarach objętych projektem. Ponadto organy lokalne zaangażowały innych partnerów należących do ich społeczności lokalnych: uczelnie wyższe, ośrodek medialny oraz szereg przedsiębiorstw i stowarzyszeń przedsiębiorców w zakresie techniki, nauki i środowiska. Działania w ramach projektu obejmują wymianę kadry między uczestniczącymi organizacjami w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk. Partnerzy dzielą się materiałami i zasobami oraz opracowują jednostki pracy wspólne dla różnych programów nauczania matematyki, nauki i techniki, które są testowane i wdrażane w szkołach podstawowych i średnich. Firmy partnerskie zapraszają klasy szkolne na wizyty studyjne, aby uczniowie mogli zapoznać się z różnymi praktycznymi zastosowaniami zagadnień, o których się uczą w szkole. Studenci służą uczniom indywidualną koleżeńską pomocą przy nauce poszczególnych przedmiotów, a także stanowią dla nich wzór, motywując ich do studiowania nauki i techniki. Wynikiem projektu jest współpraca między uczelniami dotycząca kształcenia nauczycieli oraz dalsza współpraca pedagogiczna i nowe projekty między zaangażowanymi szkołami.

ZWIĘKSZENIE ODSETKA OSÓB Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM

Zwiększenie odsetka osób z wyższym wykształceniem, poszerzenie dostępu do studiów wyższych oraz ułatwianie ich ukończenia stanowią główne wyzwania w wielu krajach. W ramach partnerstwa strategicznego będzie wspierane opracowywanie lepszych ścieżek rozwojowych ukierunkowanych na dostanie się na studia wyższe i ich ukończenie, ze szczególnym uwzględnieniem osób uczących się w sposób nietradycyjny, takich jak studenci pochodzący z grup, które nie są dostatecznie reprezentowane, lub ze środowisk w niekorzystnej sytuacji. Takie wsparcie będzie polegało na przekazywaniu i testowaniu innowacyjnych podejść. W ramach partnerstwa będzie się sprawdzać, w jaki sposób uczniowie szkół średnich II stopnia pochodzący z określonych środowisk są przygotowywani i kierowani przed rozpoczęciem studiów wyższych dzięki współpracy instytucji szkolnictwa wyższego, szkół i instytucji działających w obszarze kształcenia i szkolenia zawodowego. Testom zostanie poddany również proces monitorowania i wspierania tej populacji studentów, w szczególności z wykorzystaniem usług dostosowanych do potrzeb (wytycznych, doradztwa, coachingu itp.), których celem jest zapobieganie przedwczesnemu przerywaniu nauki i zachęcanie do kończenia nauki w oczekiwanym czasie. W projekcie będą uczestniczyć instytucje szkolnictwa wyższego, a także szkoły średnie II stopnia ogólnokształcące i zawodowe, zapewniając, aby oferowane usługi były odpowiednie i dopasowane do zidentyfikowanych potrzeb. Projekt będzie również obejmował działania w zakresie nauczania i uczenia się, w tym „mieszaną” mobilność studentów. Ostatecznym wynikiem jest dostosowanie modelu, jego wdrożenie przez uczestniczące instytucje szkolnictwa wyższego oraz upowszechnienie wśród organizacji nienależących do partnerstwa, w szczególności wśród innych organizatorów kształcenia i kluczowych decydentów.

INNOWACJE

W ramach partnerstwa strategicznego wspierane będzie opracowywanie nowych podejść pedagogicznych, a w szczególności cyfrowych narzędzi edukacyjnych i internetowych platform współpracy, za pośrednictwem których uczniowie, studenci i nauczyciele będą mogli uczyć się, nauczać i wspólnie tworzyć treść kursów. Uczelnie wyższe, szkoły, organizacje badawcze i przedsiębiorstwa tworzące partnerstwo będą wspólnie opracowywać narzędzia, z których będą korzystać szkoły i instytucje szkolnictwa wyższego w celu nauczania i uczenia się określonych dyscyplin na różnych poziomach. Organizacje badawcze lub przedsiębiorstwa odegrają kluczową rolę w rozwoju narzędzi lub tworzeniu bardziej adekwatnych i konkretnych treści. Ponadto organizowane będą programy intensywne w celu wypróbowania narzędzi opracowanych w ramach partnerstwa wraz ze studentami i nauczycielami. W ramach wspólnych programów szkolenia kadry nauczyciele będą również mogli odbywać szkolenia dotyczące korzystania z takich narzędzi.

UMIEJĘTNOŚCI JĘZYKOWE

Międzysektorowe partnerstwo strategiczne mające na celu wsparcie rodzin, w których używa się więcej niż jednego języka, poprzez rozwój zasobów językowych dla dzieci w celu ukazania im korzyści płynących z posługiwania się co najmniej dwoma językami, zarówno pod względem wartości wynikającej z tego faktu, jak i z

uwagi na konkretne zastosowanie tej umiejętności. Projekt jest kierowany do wszystkich zainteresowanych stron pracujących z rodzinami dwujęzycznymi, aby mogły one upowszechnić zasoby opracowane w ramach projektu wśród takich rodzin. Prowadzone są badania mające na celu sprawdzenie efektywności podejść pedagogicznych stosowanych do podnoszenia kompetencji językowych u dzieci wielojęzycznych, zarówno w ramach zajęć, jak i poprzez uczenie się nieformalne. Partnerami są m.in.: uczelnia wyższa, szereg szkół, przedsiębiorstwo z segmentu małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), organizacja pozarządowa i stowarzyszenie instytucji edukacji dorosłych.

TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE

Międzysektorowy projekt ukierunkowany na opracowanie wspólnej wizji wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu urzeczywistnienia uczenia się przez całe życie dla wszystkich w oparciu o autentyczne scenariusze i informacje. Wprawdzie wykorzystanie ICT do uczenia się w Europie zyskuje na popularności, jednak w celu uwolnienia jego pełnego potencjału jako siły napędowej zmian w gospodarce i społeczeństwie należy odchodzić od fragmentacji i działań pilotażowych w kierunku sformułowania i przyjęcia systemu. Do partnerów należy szereg różnych instytucji szkolnictwa wyższego, organizacje umiejętności prowadzące działalność w wielu różnych dziedzinach kształcenia.

WSPÓŁPRACA MIĘDZY REGIONAMI

Hiszpańskie, portugalskie, włoskie i czeskie władze lokalne podjęły współpracę w celu zbadania przyczyn przedwczesnego przerywania nauki w swoich regionach oraz opracowania nowych rozwiązań tego problemu. Angażują one szkoły średnie w podlegających im regionach oraz dwie instytucje edukacji nauczycieli. Postrzegając problem przedwczesnego przerywania nauki z szerszej perspektywy, pragną oni zwrócić uwagę na szereg aspektów życia osób młodych. Dlatego też do uczestnictwa w partnerstwie strategicznym zachęca się również lokalne organizacje młodzieżowe i stowarzyszenia rodziców. Same władze lokalne prowadzą szeroką międzysektorową współpracę, w tym z departamentami kształcenia, służbami młodzieżowymi i społecznymi. Celem jest ustanowienie stałej sieci w każdym regionie, łączącej różne podmioty i służby w celu utworzenia skutecznego mechanizmu wsparcia dla osób młodych.

Instytucje partnerskie prowadzą wspólne prace, odbywając regularne spotkania w ramach projektu oraz tworząc społeczność online. Po pierwsze, pragną oni ustalić skalę zjawiska przedwczesnego przerywania nauki na swoim obszarze i zbadać jego przyczyny. Następnie ich celem jest znalezienie i wdrożenie skutecznych sposobów wsparcia osób młodych zagrożonych wykluczeniem. Działania w ramach projektu obejmują przeprowadzanie ankiet wśród uczniów, nauczycieli i rodzin, aby zbadać przyczyny przedwczesnego przerywania nauki w kontekście lokalnym. Ponadto instytucje partnerskie organizują warsztaty i seminaria, na których porusza się różne tematy, w tym wpływ możliwości w zakresie uczenia się nieformalnego.

W rezultacie opracowują one wspólną metodykę realizowaną w dwóch regionach. Wsparcie tego procesu jest zapewniane poprzez publikowanie przewodnika dla nauczycieli, osób prowadzących szkolenia i władz lokalnych. Wszystkie wyniki i materiały są upowszechniane poprzez zamieszczanie ich na

stronach internetowych dotyczących projektu lub poprzez publikacje papierowe i są przekazywane w ramach konferencji organizowanych w każdym regionie. W ten sposób metodyka i zasoby opracowane w ramach projektu są wprowadzane do innych szkół i upowszechniane wśród innych władz lokalnych.

RÓWNY DOSTĘP I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Organizacje młodzieżowe, instytucje, szkoły, organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego i władze w sektorze młodzieży, pracujące z młodzieżą NEET (niekształcąca się, niepracująca ani nieszkołąca się) i osobami wcześniej kończącymi naukę, podejmuje współpracę na rzecz poprawy metodyki służącej skłonieniu większej liczby osób młodych do podjęcia na nowo nauki lub pracy. W ramach swojego partnerstwa strategicznego organizują one transnarodowe spotkania kadry w celu wymiany praktyk i opracowania projektu, a także prowadzą działania w zakresie praktycznego doświadczenia edukacyjnego – *Job Shadowing* i doskonalenia zawodowego osób pracujących z młodzieżą. Jednocześnie opracowuje się zestawienie badań w tej dziedzinie, które jest następnie omawiane na transnarodowym posiedzeniu; wówczas również tworzony jest ostateczny podręcznik i planowane są testy i ocena ulepszonej metodyki. Aby zapewnić trwałość i rozpowszechnienie wyników projektu, w ramach partnerstwa strategicznego przewiduje się konferencje na szczeblu lokalnym, krajowym i europejskim, a także opracowuje się wspólnie strategię uzupełniającą.

OTWARTE ZASOBY EDUKACYJNE (OER)

Strażacy, walcząc z pożarami, ryzykują śmierć lub poważne obrażenia. Praktyczne szkolenie z rozwiązywania sytuacji krytycznych wewnątrz płonących budynków mogłoby zapobiegać śmiertelnym wypadkom. W ramach partnerstwa strategicznego tworzy się pakiet edukacyjny oparty na najnowocześniejszej metodyce i technologii. Ostatecznym wynikiem jest mieszany program e-uczenia się, w ramach którego zapewnia się uzupełniające szkolenie ze strategii i taktyk pożarnictwa, stosowanych na początkowym etapie interwencji. Takie szkolenie ma na celu wykształcenie zdolności wczesnego, skutecznego reagowania kryzysowego. E-uczeniu się towarzyszą

ćwiczenia praktyczne. W tym partnerstwie strategicznym uczestniczą straż pożarna i służby ratownicze, organy publiczne odpowiedzialne za bezpieczeństwo publiczne oraz oczywiście organizatorzy kształcenia i szkolenia zawodowego.

CZYNNE UCZESTNICTWO OSÓB MŁODYCH W SPOŁECZEŃSTWIE

Trzy szkoły średnie II stopnia z Finlandii, Niemiec i Holandii znalazły się nawzajem na platformie eTwinning, ponieważ wszystkie są zainteresowane opracowaniem projektu dotyczącego demokracji w szkole. Te trzy szkoły postanowiły złożyć wnioski o sfinansowanie partnerstwa strategicznego. Celem projektu jest rozwój przywództwa w edukacji w sposób angażujący nauczycieli, uczniów, a także rodziców w proces decyzyjny w sprawach szkolnych. Projekt trwa trzy lata. Każdego roku szkoły uczestniczące analizują, w jaki sposób każda z grup jest aktualnie zaangażowana w proces decyzyjny w sprawach szkolnych oraz w jaki sposób można realnie ulepszyć ich uczestnictwo w oparciu o wiedzę uzyskaną od partnerów. Projekt jest wspierany przez kierownictwo szkół, nauczycieli i rodziców, którzy są też w niego aktywnie zaangażowani. Uczestniczący uczniowie rozwijają swoją niezależność i umiejętność krytycznego myślenia, a także rozumienie takich pojęć, jak wolność, prawa i obowiązki. Uczniowie rozważają również, jak ich działanie może zmienić szkołę, aby bardziej odpowiadała ich potrzebom. W trakcie realizacji działań w ramach projektu uczniowie mają możliwość wyrażenia swojego zdania, wysłuchania opinii innych osób, prowadzenia dyskusji z użyciem stosownych argumentów oraz uzasadnienia swoich decyzji. Działania w ramach projektu są prowadzone za pośrednictwem projektu TwinSpace na stronie eTwinning oraz bezpośrednio podczas dwóch spotkań, w których uczestniczą grupy uczniów z każdej szkoły wraz z nauczycielami. W spotkaniach uczestniczą także kierownictwo szkół i przedstawiciele rodziców. W okresie między spotkaniami partnerzy korzystają również ze strony eTwinning w celu wspólnego opracowywania działań w ramach projektu, prowadzenia dyskusji i dzielenia się zasobami. Uczniowie wspólnie prowadzą bloga, na którym publikują zdjęcia i aktualne informacje na temat działań dotyczących projektu oraz opinie i uwagi dotyczące zagadnień, nad którymi pracują. Blog, plany nauczania i materiały edukacyjne opracowane w ramach projektu, a także niektóre prace uczniów są publikowane za pośrednictwem eTwinning i udostępniane jako zasoby innym użytkownikom pragnącym przeprowadzić podobny projekt.

UMIĘJĘTNOŚCI PRZEKROJOWE I UMIĘJĘTNOŚCI PODSTAWOWE

Aby poprawić poziom umiejętności liczenia i wiedzy z zakresu finansów wśród osób dorosłych należących do grup w niekorzystnej sytuacji (imigrantów, osób o niskich kwalifikacjach, osób w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej itp.), organizacje edukacji dorosłych we współpracy z lokalnymi i regionalnymi władzami i partnerami społecznymi opracowują aktualną ofertę szkoleniową, korzystając z nowych, odpowiednich metodyk i zasobów szkoleniowych. Wyniki projektu, takie jak programy nauczania, podręczniki dla osób prowadzących szkolenia i zestawy narzędzi dla dorosłych słuchaczy, są testowane przez organizacje partnerskie i poświadczane przez właściwe zainteresowane strony. Ukierunkowane działanie w zakresie rozpowszechnienia jest konieczne dla skutecznego oddziaływania nie tylko na kompetencje dorosłych słuchaczy, lecz także na poziomie lokalnym i regionalnym, ponieważ projekt może zapewniać grupom w niekorzystnej sytuacji dostosowane do ich potrzeb możliwości uczenia się, a tym samym prowadzić do włączenia takich grup do lokalnej społeczności.

UZNANIE I POŚWIADCZANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Organizacje partnerskie mogą wносить istotny wkład w proces poświadczania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego. Biorąc pod uwagę różne sytuacje w przypadku poszczególnych partnerów oraz wymianę pomysłów i doświadczeń, partnerstwo strategiczne może dokonać analizy stanu obecnego i przedstawić zalecenia dotyczące poświadczania w krajach partnerów.

DOSKONALENIE ZAWODOWE I PROFESJONALIZACJA W ZAKRESIE PRACY Z MŁODZIEŻĄ

Grupa doświadczonych osób pracujących z młodzieżą, zainspirowana priorytetami strategii UE na rzecz młodzieży, ustanawia partnerstwo strategiczne wraz z osobami odpowiedzialnymi za pracę z młodzieżą na szczeblu instytucjonalnym, ośrodkami analitycznymi w sektorze młodzieży, instytucjami kształcenia w obszarze pracy z młodzieżą, a także badaczami w celu opracowania zestawu dokumentów referencyjnych wspierających osoby pracujące z młodzieżą w ich działaniach z zakresu zdrowia psychicznego osób młodych. W ramach projektu wszyscy partnerzy wspólnie pracują nad określeniem i analizą kluczowych pojęć stanowiących podstawę ich badań. Partnerzy organizują seminaria z ekspertami, spotkania i wizyty studyjne w celu dokumentacji swojej pracy, a także gromadzą osoby młode i osoby pracujące z młodzieżą posiadające doświadczenie w obszarze zdrowia psychicznego w celu wymiany najlepszych praktyk i pomysłów. Ostatecznym celem tych działań jest publikacja książki po ukończeniu projektu i jej rozpowszechnienie wśród osób zajmujących się praktycznie tą dziedziną.

BUDOWANIE POTENCJAŁU W SZKOLNICTWIE WYŻSZYM

1. WYJAŚNIENIA DOTYCZĄCE ZAKRESU DOFINANSOWANIA UE

KOSZTY KADROWE

Wnioskodawca oszacuje wymagane obciążenie pracowników pracą na podstawie kategorii pracowników i liczby dni, które mają zostać poświęcone na pracę nad projektem w odniesieniu do działań, planu prac oraz przewidywanych rezultatów i wyników. Dni pracujące mogą obejmować weekendy, święta nakazane i dni świąteczne wolne od pracy. W celu oszacowania budżetu liczba dni pracujących nie przekroczy 20 dni miesięcznie lub 240 dni rocznie. Oszacowanie wynika z zastosowania kosztów jednostkowych programu Erasmus+ w odniesieniu do kadry. Jest ono niezależne od faktycznych warunków wynagrodzenia, które zostaną określone w umowie o partnerstwie i wdrożone przez beneficjentów.

Profil pracowników zaangażowanych w projekty z zakresu budowania potencjału pogrupowano na cztery kategorie:

- **osoby zarządzające (1. kategoria pracowników)** (w tym ustawodawcy, urzędnicy wysokiego szczebla i kierownictwo) wykonują najważniejsze działania zarządcze związane z administracją i koordynacją działań w ramach projektu;
- **naukowcy, nauczyciele i osoby prowadzące szkolenia (2. kategoria pracowników)** zwykle prowadzą działania akademickie związane z opracowywaniem programów nauczania/programów szkoleń, opracowywaniem i dostosowywaniem materiałów edukacyjnych/szkoleniowych, przygotowaniem i prowadzeniem kursów lub szkoleń;
- **pracownicy techniczni (3. kategoria pracowników)** (w tym technicy i inny średni personel) wykonują zadania techniczne, np. z zakresu księgowości, rachunkowości, tłumaczenia. Zewnętrzne usługi tłumaczeniowe świadczone przez podwykonawców niebędących członkami konsorcjum i zewnętrzne kursy językowe prowadzone przez takich podwykonawców należy klasyfikować jako „Koszty podwykonawstwa”.
- **pracownicy administracyjni (4. kategoria pracowników)** (w tym pracownicy biurowi i pracownicy obsługi klientów) wykonują zadania administracyjne, takie jak obowiązki sekretarskie.

Faktyczne warunki wynagrodzenia pracowników zaangażowanych w projekt zostaną wspólnie określone przez organizacje uczestniczące i zatwierdzone przez osoby zarządzające odpowiedzialne za zatrudnianie tych pracowników oraz zostaną włączone do umowy o partnerstwie podpisywanej przez partnerów na początku projektu. W przypadku nieprzeprowadzenia tych działań obowiązywała będzie zwykła polityka wynagrodzeń danej organizacji.

KOSZTY PODRÓŻY – PRACOWNICY

Pracownicy z każdej kategorii (np. osoby zarządzające, naukowcy, nauczyciele i osoby prowadzące szkolenia, pracownicy techniczni i administracyjni), którzy na mocy oficjalnych umów przebywają w instytucjach będących beneficjentami i są zaangażowani w projekt, mogą korzystać ze wsparcia finansowego na pokrycie kosztów podróży i utrzymania, pod warunkiem że korzystanie z takiego wsparcia jest konieczne do osiągnięcia celów projektu.

Podróże przewiduje się w przypadku realizacji następujących działań:

- działalności dydaktycznej/szkoleniowej;
- do celów szkoleniowych i przekwalifikowania (dotyczy wyłącznie kadry z krajów partnerskich);
- aktualizacji programów i kursów;
- odbycia praktyki zawodowej w przedsiębiorstwach, sektorach przemysłu i instytucjach (dotyczy wyłącznie kadry z krajów partnerskich);
- spotkań związanych z zarządzaniem projektem (np. do celów działań z zakresu zarządzania, koordynacji, planowania, monitorowania i kontroli jakości);
- warsztatów i wizyt mających na celu rozpowszechnianie wyników.

Poza przypadkiem, gdy istniejące prawo krajowe nakazuje inaczej, instytucje będące beneficjentami nie powinny zawieszać wypłaty zwykłego wynagrodzenia dla swoich pracowników w czasie odbywania przez nich podróży w ramach projektu.

Czas trwania takich podróży nie może przekraczać maksymalnie trzech miesięcy.

KOSZTY PODRÓŻY – STUDENCI

Studenci (na poziomie studiów licencjackich, magisterskich, podyplomowych i doktoranckich) zarejestrowani w jednej z instytucji będących beneficjentem mogą korzystać ze wsparcia finansowego na pokrycie kosztów podróży i utrzymania, pod warunkiem że wsparcie takie przyczynia się do osiągnięcia celów projektu. Wyjazdy studentów muszą odbywać się w ramach organizacji uczestniczącej lub innej organizacji będącej pod nadzorem organizacji uczestniczącej.

Wyjazdy muszą być ukierunkowane przede wszystkim na studentów z krajów partnerskich i muszą służyć następującym działaniom:

Działanie	Czas trwania
<ul style="list-style-type: none"> ▪ okresy studiów realizowanych w instytucji z kraju partnerskiego; ▪ okresy studiów realizowanych w instytucji z kraju uczestniczącego w programie (wyłącznie dla studentów z krajów partnerskich); ▪ uczestnictwo w intensywnych kursach organizowanych w instytucji z kraju uczestniczącego w programie lub kraju partnerskiego; ▪ praktyki zawodowe, staże w przedsiębiorstwach, sektorach przemysłu lub instytucjach w kraju partnerskim; ▪ praktyki zawodowe, staże w przedsiębiorstwach, sektorach przemysłu lub instytucjach w krajach uczestniczących w programie (wyłącznie dla studentów z krajów partnerskich). 	Minimalnie 2 tygodnie – maksymalnie 2 miesiące
<ul style="list-style-type: none"> ▪ uczestnictwo w krótkoterminowych działaniach związanych z zarządzaniem projektem (komitety monitorujące, spotkania koordynacyjne, działania z zakresu kontroli jakości itp.). 	Maksymalnie 1 tydzień

Jeżeli dany student zamierza realizować działania nieokreślone powyżej, wymagane jest wcześniejsze zatwierdzenie przez agencję wykonawczą.

SPRZĘT

Dofinansowanie UE można wykorzystać na potrzeby zakupu wyposażenia. Wyłącznie wyposażenie zakupione bezpośrednio na potrzeby realizacji celów projektu można uznać za wydatek kwalifikujący się. Może ono obejmować na przykład książki (elektroniczne) i czasopisma, faksy, kserokopiarki, komputery i urządzenia peryferyjne (w tym notebooki/laptopy i tablety), oprogramowanie, urządzenia i wyposażenie do celów nauczania, wyposażenie laboratoryjne (do celów nauczania), projektory wideo (sprzęt) i prezentacje wideo (oprogramowanie), odbiorniki telewizyjne, instalowanie/zakładanie linii komunikacyjnych na potrzeby połączenia internetowego, dostęp do baz danych (bibliotek i bibliotek elektronicznych nieobjętych partnerstwem) i chmur, koszty konserwacji, ubezpieczenia, transportu i montażu sprzętu.

Wyposażenie przeznaczone jest wyłącznie dla instytucji szkolnictwa wyższego z kraju partnerskiego objętych partnerstwem i musi być zainstalowane w tych instytucjach możliwie najszybciej. Wyposażenie należy zarejestrować w wykazie wyposażenia instytucji, w której je zainstalowano. Instytucja ta jest wyłącznym właścicielem tego wyposażenia.

- Wyposażenie powinno mieć zasadnicze znaczenie dla realizacji celów projektu i w związku z tym należy zakupić je na początku okresu realizacji projektu, a najlepiej 4 miesiące przed zakończeniem projektu.
- W żadnym wypadku nie można kupować wyposażenia dla jakiegokolwiek instytucji/organizacji kraju partnerskiego lub dla instytucji niebędących instytucjami szkolnictwa wyższego w krajach partnerskich.
- Wypożyczanie sprzętu można uznać za kwalifikowalne, ale wyłącznie w wyjątkowych i należyście uzasadnionych przypadkach oraz pod warunkiem że nie będzie ono kontynuowane po wygaśnięciu umowy finansowej.

- Z uwagi na szczególny charakter akcji „Budowania potencjału” w ramach programu Erasmus+ uwzględnione zostaną całkowite koszty zakupu wyposażenia, a nie jego amortyzacja.

W przypadku zakupu wyposażenia o wartości ponad 25 000 EUR beneficjent musi otrzymać konkurencyjne oferty od co najmniej trzech dostawców i wybrać ofertę zapewniającą najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, przestrzegając zasad przejrzystości i równego traktowania potencjalnych wykonawców oraz dokładając starań, aby uniknąć konfliktów interesów. Beneficjenci nie mogą podzielić zakupu wyposażenia na mniejsze zamówienia o wartości poniżej progu.

Wnioskodawcy powinni być świadomi faktu, że zamawianie i dostarczanie wyposażenia dla instytucji z kraju partnerskiego często stanowi złożoną procedurę i należy wziąć to pod uwagę na etapie planowania.

PODWYKONAWSTWO

Podwykonawstwo jest przewidziane na potrzeby realizacji konkretnych zadań związanych z projektem w określonym terminie, których członkowie konsorcjum nie mogą sami wykonać. Obejmuje ono ekspertów prowadzących działalność na własny rachunek /niezależnych ekspertów. Podwykonawstwo dotyczące organów zewnętrznych powinno być sporadyczne. Konsorcjum powinno dysponować określonymi kompetencjami i szczególną wiedzą fachową, które są niezbędne do osiągnięcia celów projektu i które powinny wpływać na skład konsorcjum. W związku z tym podwykonawstwo w odniesieniu do zadań związanych z zarządzaniem projektem jest niedozwolone.

Typowymi działaniami, które można zlecić podwykonawcom, (pod warunkiem że nie realizuje ich kadra instytucji będących beneficjentami) są:

- działania ewaluacyjne i kontrole;
- kursy informatyczne;
- kursy językowe;
- działania z zakresu drukowania, publikowania i rozpowszechniania;
- usługi tłumaczeniowe;
- projektowanie i prowadzenie stron internetowych.

We wszystkich przypadkach we wniosku należy wskazać zadania będące przedmiotem podwykonawstwa (w oparciu o stosowane informacje potwierdzające wraz z wyraźnym uzasadnieniem, dlaczego beneficjent nie może wykonać danego zadania), a do budżetu należy wpisać szacowane kwoty. Podwykonawstwo nieprzewidziane wstępnie w budżecie będzie wymagało uprzedniej pisemnej zgody Agencji podczas realizacji projektu.

W przypadku podwykonawstwa o wartości ponad 25 000 EUR beneficjent musi otrzymać konkurencyjne oferty od co najmniej trzech dostawców i wybrać ofertę zapewniającą najkorzystniejszy stosunek ceny do jakości, postępując zgodnie z zasadami przejrzystości i równego traktowania potencjalnych wykonawców oraz dokładając starań na rzecz uniknięcia konfliktów interesów. Beneficjenci nie mogą podzielić zakupu usług na mniejsze zamówienia o wartości poniżej progu.

Podwykonawstwo musi odbywać się na podstawie umowy, w której należy opisać konkretne wykonywane zadania oraz okres jej obowiązywania. Wspomniana umowa musi zawierać datę, numer projektu i podpisy obu stron.

Członkowie kadry współbeneficjentów nie mogą pracować jako podwykonawcy na rzecz projektu.

Faktyczne koszty podróży i koszty pobytu związane z podwykonawcami usług należy zadeklarować w ramach linii budżetowej podwykonawstwa, uzasadnić i udokumentować.

2. SPRAWOZDAWCZOŚĆ FINANSOWA I OSTATECZNE OBLICZENIE DOFINANSOWANIA

W odniesieniu do każdego projektu przewidywany budżet określono w umowie finansowej i należy z niego korzystać zgodnie z postanowieniami tej umowy. Poprzez przeniesienie z innej linii budżetowej projekty mogą powodować zwiększanie linii budżetowych maksymalnie o 10% bez uprzedniego zatwierdzenia, nawet jeżeli zwiększone kwoty przewyższają pułapy odniesienia.

Wnioski o zwiększenie linii budżetowej o ponad 10% należy przekazywać Agencji w formie pisemnej, a ich skutkiem będzie zmiana. Jeżeli w wyniku zwiększenia przekroczono maksymalne pułapy dotyczące kosztów kadrowych, kosztów wyposażenia i podwykonawstwa, wniosek nie zostanie przyjęty.

Na etapie sprawozdawczości agencja wykonawcza zwróci się do partnerów o dostarczenie informacji na temat przyznanego współfinansowania do celów statystycznych.

KOSZTY KADROWE

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci będą musieli być w stanie uzasadnić/udowodnić następujące elementy:

- istnienie formalnego stosunku pracy między pracownikiem a pracodawcą. Wymagana jest formalna umowa o pracę;
- możliwość wskazania i weryfikacji deklarowanego nakładu pracy. Wymagane są dowody potwierdzające wykonanie pracy oraz czas poświęcony na realizację projektu (np. listy obecności, wymierne rezultaty/produkty, obowiązkowe karty ewidencji czasu pracy);
- nie będzie wymagane żadne uzasadnienie poziomu wydatków.

Na etapie sprawozdawczości finansowej do rachunków w ramach projektu należy dołączyć należyte wypełnioną umowę z pracownikami dotyczącą każdej osoby zatrudnionej w ramach projektu, a koordynator musi ją przechowywać jako dokument potwierdzający. Umowy te muszą być podpisane przez zainteresowaną osobę, a następnie podpisane przez osobę odpowiedzialną (np. dziekana) z instytucji, w której zainteresowana osoba jest normalnie zatrudniona, i opatrzone jej pieczęcią. W przypadku pracowników wykonujących zadania różnych kategorii należy podpisać osobną umowę w odniesieniu do każdego rodzaju działania.

Ponadto do każdej umowy z pracownikami należy dołączać karty ewidencji czasu pracy. Muszą one wskazywać:

- termin świadczenia usługi;
- liczbę dni przepracowanych w tym terminie;
- wykonane zadania (krótki opis) w odniesieniu do planu działań.

Te rozliczenia czasu pracy muszą być podpisane przez osobę zainteresowaną oraz przez osobę odpowiedzialną z instytucji, w której zainteresowana osoba jest normalnie zatrudniona. Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających razem ze sprawozdaniem finansowym na zakończenie projektu. Umowy z pracownikami (wraz z potwierdzającymi kartami ewidencji czasu pracy) należy jednak przechowywać razem z rachunkami w ramach projektu.

Na tym etapie agencja wykonawcza uwzględni wydatki na podstawie sprawozdań finansowych (wykazów wydatków) przesłanych przez koordynatora (zob. załącznik do umowy finansowej – „Sprawozdanie końcowe”). Agencja wykonawcza szczegółowo zbada te wykazy w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, Agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Na tym etapie faktyczny wkład UE zostanie ogólnie ponownie obliczony w odniesieniu do całego projektu przy zastosowaniu podejścia opartego na kosztach jednostkowych na podstawie faktycznej liczby osób uczestniczących w mobilności. Wkład UE w koszty kadrowe nie może przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w umowie finansowania lub zmianach do niej.

KOSZTY PODRÓŻY I POBYTU

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci będą musieli być w stanie uzasadnić/udowodnić następujące elementy:

- podróże są bezpośrednio związane z określonymi i wyraźnie identyfikowalnymi działaniami w zakresie projektu;
- podróże faktycznie miały miejsce (karta pokładowa, faktury za hotel, lista obecności itp.). Nie będzie wymagane żadne uzasadnienie faktycznie poniesionych kosztów podróży i pobytu.

Na etapie sprawozdawczości finansowej do rachunków w ramach projektu należy dołączyć sprawozdanie z mobilności indywidualnej (ang. Individual Mobility Report) w odniesieniu do każdego wyjazdu, a koordynator musi je przechowywać jako dokument potwierdzający. Dokumentacja potwierdzająca będzie musiała być dołączona do każdego sprawozdania z mobilności w celu wykazania faktu, że podróż faktycznie miała miejsce (np. bilety na podróż, karty pokładowe, faktury, pokwitowania, lista obecności). Udowodnienie faktycznych kosztów podróży nie będzie konieczne.

Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających razem ze sprawozdaniem finansowym na zakończenie projektu. Sprawozdania z mobilności indywidualnej należy jednak przechowywać razem z rachunkami w ramach projektu.

Na tym etapie agencja wykonawcza uwzględni wydatki na podstawie sprawozdań finansowych (wykazów

wydatków) przesłanych przez koordynatora (zob. załącznik do umowy finansowej – „Sprawozdanie końcowe”). Agencja wykonawcza szczegółowo zbada te wykazy w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Na tym etapie faktyczny wkład UE zostanie ogólnie ponownie obliczony w odniesieniu do całego projektu przy zastosowaniu podejścia opartego na kosztach jednostkowych na podstawie podróży faktycznie odbytych. Wkład UE w koszty podróży i koszty pobytu nie może przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w umowie finansowania lub zmianach do niej.

SPRZĘT

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci będą musieli być w stanie uzasadnić/udowodnić następujące elementy:

- możliwość wskazania i weryfikacji zadeklarowanych kosztów, w szczególności ich rejestracji w systemie księgowym beneficjenta;
- prawidłowy rejestr sprzętu w wykazie wyposażenia danej instytucji.

Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających razem ze sprawozdaniem finansowym. Razem z rachunkami w ramach projektu należy jednak przechowywać następujące dokumenty:

- fakturę(-y) za wszystkie zakupione elementy wyposażenia (należy zauważyć, że formularzy zamówień, faktur pro forma, ofert i oszacowań nie uznaje się za dowody potwierdzające wydatki);
- jeżeli przekroczony został próg 25 000 EUR – dokumentację dotyczącą postępowania o udzielenie zamówienia i trzy oferty. W takich przypadkach beneficjenci nie mogą podzielić zakupu wyposażenia na mniejsze zamówienia, z których każde będzie o wartości mniejszej niż próg 25 000 EUR.

Na etapie sprawozdawczości finansowej agencja wykonawcza uwzględni wydatki na podstawie sprawozdań finansowych (wykazów wydatków) przesłanych przez koordynatora (zob. załącznik do umowy finansowej – „Sprawozdanie końcowe”). Agencja wykonawcza szczegółowo zbada te wykazy w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Należy jednak zauważyć, że jeżeli całkowita wartość faktury wynosi ponad 25 000 EUR, razem ze sprawozdaniem finansowym należy przesłać kopie (nie oryginały) faktury oraz porównywalnych ofert jako dokumenty potwierdzające. Na tym etapie kwalifikujące się koszty wyposażenia nie mogą przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w odniesieniu do wyposażenia w umowie finansowania lub zmianach do niej.

PODWYKONAWSTWO

Do celów oceny finansowej lub audytu beneficjenci będą musieli być w stanie uzasadnić/udowodnić następujące elementy:

- istnienie formalnej umowy;
- możliwość wskazania i weryfikacji zadeklarowanych kosztów, w szczególności ich rejestracji w systemie księgowym beneficjenta.

Nie należy przysyłać dokumentów potwierdzających razem ze sprawozdaniem finansowym. Razem z rachunkami w ramach projektu należy jednak przechowywać następujące dokumenty:

- faktury, umowy z podwykonawcami i wyciągi bankowe;
- w przypadku wyjazdów podwykonawców usług – sprawozdania z mobilności indywidualnej (załącznik) razem ze wszystkimi kopiami biletów na podróż, kart pokładowych, faktur i pokwitowań, lub w przypadku podróży samochodem: kopię wewnętrznych przepisów dotyczących stopy zwrotu za kilometr. Celem dokumentacji potwierdzającej jest wykazanie faktycznie poniesionych kosztów podróży oraz faktu, że podróż faktycznie miała miejsce;
- jeżeli przekroczony został próg 25 000 EUR – dokumentację dotyczącą postępowania o udzielenie zamówienia i trzy oferty. W takich przypadkach beneficjenci nie mogą podzielić zakupu wyposażenia na mniejsze zamówienia, z których każde będzie o wartości mniejszej niż próg 25 000 EUR.

Na etapie sprawozdawczości finansowej agencja wykonawcza uwzględni wydatki na podstawie sprawozdań finansowych (wykazów wydatków) przesłanych przez koordynatora. Agencja wykonawcza szczegółowo zbada te wykazy w celu weryfikacji kwalifikowalności wydatków. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Należy jednak zauważyć, że jeżeli całkowita wartość umowy z podwykonawcą wynosi ponad 25 000 EUR, razem

ze sprawozdaniem finansowym należy przesłać kopie (nie oryginały) umowy z podwykonawcą, faktury oraz porównywalnych ofert jako dokumenty potwierdzające. Na tym etapie kwalifikujące się koszty podwykonawstwa nie mogą przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w odniesieniu do podwykonawstwa w umowie finansowania lub zmianach do niej.

OSTATECZNE OBLICZENIE DOFINANSOWANIA

Na etapie sprawozdawczości, na zakończenie projektu, faktyczny wkład UE zostanie ogólnie ponownie obliczony w odniesieniu do całego projektu przy zastosowaniu podejścia opartego na kosztach jednostkowych (w przypadku wynagrodzeń, podróży i kosztów pobytu) i kosztach rzeczywistych (w przypadku wyposażenia i podwykonawstwa) na podstawie faktycznie zrealizowanych działań. Wkład UE w różne linie budżetowe nie może przekraczać 110% kwoty bezwzględnej wskazanej w umowie finansowania lub zmianach do niej.

3. INNE ZASADY DOTYCZĄCE MOBILNOŚCI STUDENTÓW I PRACOWNIKÓW

PRZED OKRESEM MOBILNOŚCI

f. UMOWA MIĘDZYINSTYTUCJONALNA

Instytucje szkolnictwa wyższego zobowiązują się do przestrzegania wszystkich zasad Karty Erasmusa dla Szkolnictwa Wyższego, aby zapewnić mobilność wysokiej jakości, w tym zasad dotyczących: „zapewnienia dobrego przygotowania wyjeżdżających uczestników projektu mobilności, w tym osiągnięcia przez nich koniecznego poziomu biegłości językowej” i „zapewnienia odpowiedniego wsparcia językowego przyjeżdżającym uczestnikom projektu mobilności”. Można korzystać z istniejącej już w instytucjach infrastruktury szkoleń językowych.

We wszystkich przypadkach beneficjenci będą umownie zobowiązani do świadczenia takich usług wysokiej jakości, a realizacja tych usług będzie monitorowana w ramach ogólnego monitorowania projektów z zakresu budowania potencjału z uwzględnieniem również informacji zwrotnej od studentów i kadry przedstawionej za pomocą aplikacji Mobility Tool (zob. poniżej).

W rezultacie mobilność studentów i kadry przebiega w ramach porozumienia zawartego między danymi instytucjami szkolnictwa wyższego. W przypadku mobilności między krajami uczestniczącymi w programie a kwalifikującymi się krajami partnerskimi (oraz między kwalifikującymi się krajami partnerskimi) w takim porozumieniu zostają określone ogólne zasady, których przestrzega się w ramach Karty Erasmusa dla szkolnictwa wyższego, a obie strony zobowiązują się wdrożyć te zobowiązania.

Porozumienie międzyinstytucjonalne można również rozszerzyć, tak aby obejmowało mobilność studentów w celu odbycia stażu lub mobilność kadry w celu szkolenia, określając przedsiębiorstwa/organizacje przyjmujące z ich kraju w oparciu o wiedzę instytucji partnerskich na temat przedsiębiorstw.

Należy zauważyć, że instytucje muszą wprowadzić skuteczne procedury i mechanizmy, które będą promować i gwarantować bezpieczeństwo oraz ochronę uczestników w ramach ich projektów. W tym celu wszyscy studenci i członkowie kadry zaangażowani w działania z zakresu mobilności muszą być ubezpieczeni na wypadek ryzyka związanego z ich udziałem w takich działaniach. Za wyszukanie polisy ubezpieczeniowej, która najlepiej odpowiada rodzajowi realizowanego projektu oraz ofercie krajowego rynku ubezpieczeń odpowiedzialni są organizatorzy projektu. Ponadto nie jest wymagane wykupienie polisy ubezpieczeniowej w związku z konkretnym projektem, jeżeli uczestnicy posiadają już polisy ubezpieczeniowe zapewnione przez organizatorów projektu.

Niezależnie od okoliczności ubezpieczenie musi obejmować następujące obszary:

- w stosownych przypadkach – ubezpieczenie na czas podróży (obejmujące uszkodzenie lub zagubienie bagażu);
- odpowiedzialność cywilną (w tym w stosownych przypadkach ubezpieczenie od odpowiedzialności zawodowej lub ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej);
- wypadek i ciężką chorobę (w tym stałą lub czasową niezdolność do pracy);
- śmierć (w tym sprowadzenie zwłok z zagranicy w przypadku projektów realizowanych za granicą).

g. NARZĘDZIE MOBILITY TOOL

Najwcześniej po wyborze uczestników organizacja będąca beneficjentem musi zakodować w narzędziu Mobility Tool ogólne informacje na temat uczestnika oraz rodzaju prowadzonego przez niego działania dotyczącego mobilności (np. imię i nazwisko uczestnika, cel podróży, czas trwania mobilności itp.). Narzędzie Mobility Tool

będzie stanowić dla beneficjenta wsparcie w zarządzaniu działaniami dotyczącymi mobilności w ramach programu Erasmus+. Organizacja będąca beneficjentem jest również zobowiązana do aktualizacji narzędzia Mobility Tool w przypadku zajścia jakichkolwiek zmian dotyczących uczestników lub działań w czasie trwania danego projektu mobilności. Korzystając z narzędzia, beneficjenci będą mogli generować sprawozdania wypełnione wstępnie na podstawie informacji, które wprowadzili do narzędzia. Narzędzie Mobility Tool będzie również generować sprawozdania przeznaczone do wypełnienia przez uczestników działań dotyczących mobilności. Dalsze informacje o narzędziu Mobility Tool oraz o dostępie do niego zostaną zawarte w umowie finansowej między EACEA a beneficjentem.

h. WARUNKI UCZESTNICTWA STUDENTÓW

- WYBÓR

Studenci składają wnioski w instytucji partnerskiej, która dokonuje wyboru uczestników danej akcji w zakresie mobilności. Proces wyboru studentów – podobnie jak procedura przyznania im dofinansowania – musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces.

Instytucja szkolnictwa wyższego podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru studentów.

Kryteria wyboru – takie jak np. wyniki w nauce danego kandydata, wcześniejsze doświadczenia w zakresie mobilności, motywacja, wcześniejsze doświadczenie w kraju przyjmującym (tj. powrót do kraju pochodzenia) itp. – należy podać do wiadomości publicznej.

Po wyborze studenci powinni otrzymać od swojej instytucji wysyłającej kartę studenta programu Erasmus+, w której określa się prawa i obowiązki studenta w odniesieniu do okresu jego studiów lub stażu za granicą oraz wyjaśnia się poszczególne czynności, jakie należy wykonać przed okresem mobilności, w jego trakcie oraz po jego zakończeniu.

- UMOWA ZE STUDENTEM

Przed wyjazdem każdy student, który został wybrany, musi podpisać umowę zawierającą również „porozumienie o programie zajęć” określające program studiów lub praktyki, który należy realizować, uzgodniony przez studenta, organizację wysyłającą i organizację przyjmującą. W porozumieniu o programie zajęć określa się efekty uczenia się, które należy osiągnąć podczas okresu nauki/praktyki za granicą, oraz definiuje się postanowienia dotyczące ich formalnego uznawania. Porozumienie określa również miejsce odbywania studiów lub praktyki. Instytucja wysyłająca i student powinni również ustalić w nim poziom znajomości języka (głównego języka, w jakim prowadzone są zajęcia lub jakiego używa się w miejscu pracy), jaki student musi osiągnąć przed rozpoczęciem danego okresu studiów/praktyki, zgodnie z zalecanym poziomem określonym w umowie międzyinstytucjonalnej między instytucją wysyłającą a instytucją przyjmującą (lub zgodnie z oczekiwaniami przedsiębiorstw w przypadku praktyk). W stosownych przypadkach instytucja wysyłająca i student uzgodnią najodpowiedniejsze wsparcie językowe, jakie otrzyma student, aby mógł osiągnąć ustalony poziom.

- DOFINANSOWANIE DLA STUDENTÓW

Podpisanie porozumienia o programie zajęć uprawnia studentów do otrzymania dofinansowania UE na utrzymanie w okresie studiów lub praktyki za granicą. Ponadto, poza dofinansowaniem UE studenci mogą otrzymać dofinansowanie regionalne, krajowe lub innego rodzaju, którym zarządza inna organizacja (np. ministerstwo lub władze regionalne).

Studenci uczestniczący w specjalnym komponencie mobilności w ramach budowania potencjału są zwolnieni z uiszczania opłat za naukę, rejestrację, egzaminy i dostęp do laboratoriów i bibliotek w instytucji przyjmującej. Możliwe jest jednak pobieranie drobnych opłat na przykład na ubezpieczenie, stowarzyszenia studenckie i korzystanie z różnych materiałów, takich jak kserokopie, produkty laboratoryjne, na tych samych zasadach, które mają zastosowanie do studentów miejscowych. Studenci wyjeżdżający nie uiszczają żadnych dodatkowych opłat ani prowizji w związku z organizacją lub administracją ich okresu mobilności.

Ponadto uprawnienia do wszelkich dofinansowań lub pożyczek przyznane studentom na naukę w ich instytucji macierzystej muszą zostać utrzymane w okresie przebywania studenta za granicą.

Studenci uczestniczący w specjalnym komponencie mobilności w ramach budowania potencjału nie mogą jednocześnie być beneficjentami dofinansowania na rzecz mobilności edukacyjnej w ramach Akcji 1 i na odwrót.

i. WARUNKI UCZESTNICTWA PRACOWNIKÓW**- WYBÓR**

Kadra uczestnicząca w specjalnym działaniu z zakresu mobilności w ramach budowania potencjału musi zostać wybrana przez wysyłającą ją organizację w uczciwy i przejrzysty sposób. Przed wyjazdem takie osoby muszą uzgodnić program mobilności z instytucjami lub przedsiębiorstwami wysyłającymi i przyjmującymi.

Wyboru nauczycieli i pracowników organizacji dokonuje instytucja partnerska. Proces wyboru i przyznania dofinansowania musi być uczciwy, przejrzysty, spójny i udokumentowany, a także dostępny dla wszystkich stron zaangażowanych w ten proces. Kryteria wyboru (na przykład pierwszeństwo dla kadry wyjeżdżającej za granicę po raz pierwszy, ograniczenie możliwej liczby działań dotyczących mobilności na jednego członka kadry w danym okresie itp.) należy podać do wiadomości publicznej.

Organizacja podejmuje niezbędne środki w celu uniknięcia jakiegokolwiek konfliktu interesów w odniesieniu do osób, które mogą wchodzić w skład jednostek dokonujących wyboru lub uczestniczyć w procesie wyboru poszczególnych beneficjentów.

W przypadku mobilności kadry z przedsiębiorstwa do instytucji szkolnictwa wyższego dana instytucja wystosowuje zaproszenie do członka kadry danego przedsiębiorstwa.

- INDYWIDUALNY PROGRAM NAUCZANIA/SZKOLENIA

Wyboru kadry instytucji szkolnictwa wyższego dokonuje instytucja wysyłająca na podstawie projektu programu mobilności przedstawionego przez członka kadry po konsultacjach z instytucją przyjmującą lub przedsiębiorstwem przyjmującym. Przed wyjazdem ostateczny program mobilności zostaje formalnie uzgodniony zarówno przez instytucję lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i przez instytucję lub przedsiębiorstwo przyjmujące (listownie lub pocztą elektroniczną).

Zarówno instytucja lub przedsiębiorstwo wysyłające, jak i instytucja lub przedsiębiorstwo przyjmujące są odpowiedzialne za jakość okresu mobilności za granicą.

Po okresie mobilności**c. UZNAWANIE EFEKTÓW UCZENIA SIĘ**

Na zakończenie okresu pobytu za granicą student i jego instytucja szkolnictwa wyższego muszą otrzymać od instytucji lub przedsiębiorstwa przyjmującego wykaz zaliczeń lub świadectwo odbycia stażu potwierdzające wyniki uzgodnionego programu.

Działania następcze w związku z okresem mobilności obejmują formalne uznanie przez instytucję wysyłającą punktów zaliczeniowych przyznanych za granicą za nowo nabyte umiejętności w ramach uczenia się formalnego (z wykorzystaniem ECTS lub równoważnego systemu), w tym w stosownych przypadkach za staże, a także dokumentację wyników uczenia się pozaformalnego i nieformalnego, które ma miejsce poza zajęciami lub miejscem pracy (z wykorzystaniem suplementu do dyplomu).

Jeżeli chodzi o mobilność kadry, instytucje wysyłające powinny zapewnić, aby efekty uczenia się kadry uczestniczącej zostały odpowiednio uznane, rozpowszechnione i szeroko wykorzystane w ramach danej instytucji.

d. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Na zakończenie pobytu za granicą wszyscy studenci i członkowie kadry, którzy wzięli udział w działaniu dotyczącym mobilności, są zobowiązani do wypełnienia i przedłożenia sprawozdania końcowego. W przypadku działań dotyczących mobilności trwających co najmniej dwa miesiące sprawozdanie zawiera również jakościową ocenę wsparcia językowego otrzymanego w trakcie okresu mobilności.

Studenci i członkowie kadry, którzy nie przedłożą sprawozdania, mogą zostać zobowiązani przez instytucję partnerską do częściowego lub pełnego zwrotu otrzymanego dofinansowania UE. Zwrotu nie wymaga się od studenta lub członka kadry, który nie mógł ukończyć zaplanowanych działań za granicą ze względu na działanie siły wyższej. Takie przypadki są zgłaszane przez instytucję partnerską i EACEA.

4. INNE ISTOTNE ZASADY I ZALECENIA

UMOWA O PARTNERSTWIE

Partnerzy muszą uzgodnić szczegółowe warunki dotyczące realizacji projektu, które należy sformalizować poprzez zawarcie umowy o partnerstwie podpisanej na początku realizacji projektu.

Kopię umowy o partnerstwie należy dostarczyć agencji wykonawczej w ciągu 6 miesięcy od podpisania umowy finansowej.

Wspomniana umowa o partnerstwie będzie musiała obejmować różne aspekty finansowe, techniczne i prawne związane z realizacją projektu, w tym:

- rolę i obowiązki partnerów;
- kwestie budżetowe (współfinansowanie, podział budżetu według działań i partnerów, warunki dotyczące przekazywania funduszy itp.);
- politykę wynagrodzeń dla pracowników;
- warunki zwrotu kosztów podróży i pobytu;
- mechanizmy sprawozdawczości;
- mechanizmy zarządzania konfliktami itp.

STRUKTURA ORGANIZACJI UCZESTNICZĄCYCH I JEJ MODYFIKOWANIE

Wszelkie proponowane modyfikacje dotyczące beneficjentów projektu wymagają zgłoszenia i uprzedniego zatwierdzenia przez agencję wykonawczą. W odniesieniu do różnych modyfikacji wprowadzanych do partnerstwa realizującego projekt wymagane jest spełnienie następujących wymogów:

- dodanie współbeneficjenta wymaga upoważnienia podpisanego przez koordynatora i nowego współbeneficjenta oraz pism zatwierdzających od wszystkich innych współbeneficjentów podpisanych przez przedstawiciela prawnego. Koordynator przekazuje te dokumenty wraz z wnioskiem;
- rezygnacja współbeneficjenta wymaga pisemnego wyjaśnienia koordynatora i pisma o rezygnacji od rezygnującego współbeneficjenta podpisanych przez przedstawiciela prawnego. Jeżeli minimalne wymogi dotyczące partnerstwa nie są już spełniane, Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego zastrzega sobie prawo do decydowania o kontynuacji umowy;
- zmiany osób, z którymi kontaktuje się koordynator, wymagają pisemnego potwierdzenia podpisanego przez nową osobę kontaktową, przedstawiciela prawnego i poprzednią osobę, z którą kontaktował się koordynator.

KOSZTY NIEKWALIFIKOWALNE

Następujących kosztów nie uważa się za kwalifikowalne:

- wydatków na działania nieprowadzone u beneficjentów projektu i powiązane wyjazdy, chyba że agencja przyzna wyraźne uprzednie upoważnienie;
- wyposażenie takie jak: meble, różnego rodzaju pojazdy silnikowe, sprzęt do celów badań i rozwoju, telefony, telefony komórkowe, systemy alarmowe i systemy antywłamaniowe;
- koszty lokali (zakup, ogrzewanie, utrzymanie, naprawy itp.);
- koszty związane z zakupem nieruchomości;
- koszty amortyzacji.

OBOWIĄZKOWY AUDYT ZEWNĘTRZNY (ZAŚWIADCZENIE AUDYTORA)

Sprawozdanie z audytu zewnętrznego (audyt typu II) w sprawie sprawozdania finansowego z akcji i rachunki stanowiące jego podstawę należy przesłać razem ze sprawozdaniem końcowym i wymaganymi dokumentami potwierdzającymi.

Celem audytu jest zagwarantowanie agencji wykonawczej wystarczającej pewności, że koszty i wpływy zostały zadeklarowane w końcowym sprawozdaniu finansowym zgodnie z właściwymi, prawnymi i finansowymi, postanowieniami umowy finansowej.

Każdy beneficjent może wybrać wykwalifikowanego audytora zewnętrznego, w tym swojego statutowego

audytora zewnętrznego, pod warunkiem że spełnione są następujące wymogi kumulatywne:

- audytor zewnętrzny musi być niezależny od beneficjenta;
- audytor zewnętrzny musi być wykwalifikowany do przeprowadzania ustawowych badań dokumentów rachunkowych zgodnie z przepisami krajowymi wdrażającymi dyrektywę w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych lub jakimikolwiek przepisami Unii Europejskiej zastępującymi tę dyrektywę.

Beneficjent mający siedzibę w kraju trzecim musi spełniać wymogi równoważnych przepisów krajowych dotyczących dziedziny badania.

DOKUMENTY POTWIERDZAJĄCE

Należy przesłać czytelne kopie (nie oryginały) dokumentów potwierdzających, jeżeli są wymagane. W razie wątpliwości dotyczących jakiegoś konkretnego punktu, agencja może zwrócić się o przedłożenie wszystkich dokumentów potwierdzających.

Składanie wymaganych dokumentów potwierdzających stanowi nieodłączną część uzgodnionych zobowiązań i nieprzedłożenie jednego dokumentu lub większej ich liczby może skutkować wnioskiem o zwrot odpowiednich wydatków.

Ze sprawozdaniem końcowym należy przesłać kopie umów z podwykonawcami i faktury o wartości przekraczającej 25 000 EUR.

Należy uzyskać oferty od co najmniej trzech dostawców w odniesieniu do wszelkiego kupna wyposażenia i usług o wartości przekraczającej 25 000 EUR, niezależnie od linii budżetowej.

ZAŁĄCZNIK II – ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW

PRAKTYCZNY PORADNIK DLA BENEFICJENTÓW

WPROWADZENIE

Działania służące rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników są sposobem zaprezentowania pracy, jaką wykonano w ramach projektu Erasmus+. Dzielenie się wynikami, wnioskami oraz rezultatami i ustaleniami poza organizacjami uczestniczącymi umożliwi szerszej społeczności korzystanie z prac, które otrzymały finansowanie UE, jak również promowanie starań organizacji na rzecz realizacji celów programu Erasmus+, w ramach którego szczególną uwagę poświęca się związkowi między programem a strategiami politycznymi. Dlatego każdy z projektów wspieranych przez program jest krokiem w kierunku osiągnięcia określonych w nim ogólnych celów zmierzających do poprawy i modernizacji systemów kształcenia, szkolenia i na rzecz młodzieży.

Działania rozpowszechniające będą różne w przypadku poszczególnych projektów i należy rozważyć, jakie rodzaje działań rozpowszechniających są odpowiednie w odniesieniu do każdej organizacji uczestniczącej. Partnerzy w mniejszych projektach powinni podjąć się rozpowszechniania i wykorzystywania wyników odpowiednio do poziomu ich działania. Działania rozpowszechniające wyniki projektu w dziedzinie mobilności będą łączyły się z innymi wymogami niż w przypadku projektu partnerstwa. Zakres działań pod względem rozpowszechniania i wykorzystywania wyników będzie wzrastał wraz z wielkością i znaczeniem strategicznym projektu. Przy składaniu wniosku wnioskodawcy zostaną poproszeni o wyjaśnienie swoich zamiarów i planów dotyczących działań w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników, a jeżeli projekt zostanie wybrany, będzie się od nich wymagać realizacji tych działań.

W **sekcji 1** zdefiniowano kilka kluczowych pojęć i wyjaśniono, co można osiągnąć dzięki rozpowszechnianiu i wykorzystywaniu wyników oraz w jaki sposób wspomniane działania przyczynią się do osiągnięcia ogólnych celów projektu.

W **sekcji 2** przedstawiono wymogi dla beneficjentów programu Erasmus+ w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników.

1. ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE WYNIKÓW PROJEKTÓW: CO, DLACZEGO, KTO, KIEDY, GDZIE I JAK.

CO OZNACZA ROZPOWSZECHNIANIE I WYKORZYSTYWANIE REZULTATÓW?

Rozpowszechnianie oznacza rozprzestrzenianie na szeroką skalę. W przypadku programu Erasmus+ obejmuje ono rozpowszechnianie w jak największym stopniu informacji na temat sukcesów i wyników projektu. Informowanie innych osób i podmiotów o projekcie będzie miało w przyszłości wpływ na inne organizacje i przyczyni się do zwiększenia prestiżu organizacji realizującej projekt. Skuteczne rozpowszechnianie wyników wymaga opracowania na początku projektu odpowiedniego procesu. Powinien on odnosić się do przyczyny, zakresu, sposobu, czasu, odbiorcy i miejsca rozpowszechniania wyników zarówno podczas okresu finansowania, jak i po jego zakończeniu.

Wykorzystywanie oznacza stosowanie i korzystanie z czegoś. W przypadku programu Erasmus+ oznacza to maksymalizowanie potencjału finansowanych działań, tak aby z wyników korzystano poza okresem realizacji projektu. Należy zauważyć, że projekt jest realizowany w ramach międzynarodowego programu na rzecz uczenia się przez całe życie i wspierania europejskich strategii politycznych w dziedzinie kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu. Wyniki należy przygotować w sposób umożliwiający dostosowanie ich do potrzeb innych, przeniesienie na nowe obszary, zapewnienie trwałości po zakończeniu okresu finansowania lub stosowanie w celu wywierania wpływu na przyszłą politykę i praktykę.

CO NALEŻY ROZUMIEĆ PRZEZ „REZULTATY DZIAŁANIA”?

Wyniki są rezultatami europejskiej działalności lub finansowanych projektów. Rodzaj wyniku będzie różnił się w zależności od rodzaju projektu. Wynikami mogą być dostępne produkty, takie jak programy nauczania, badania, sprawozdania, materiały, wydarzenia lub strony internetowe; wyniki mogą także oznaczać wiedzę i doświadczenie zdobyte przez uczestników, partnerów lub inne zainteresowane strony uczestniczące w projekcie.

CO OZNACZAJĄ WPŁYW I TRWAŁOŚĆ?

Wpływ oznacza oddziaływanie realizowanego działania lub jego wyników na ludzi, praktyki, organizacje i systemy. Plany rozpowszechniania i wykorzystywania wyników mogą pomóc zmaksymalizować skutek opracowywanych działań, tak że będą one jeszcze przez lata wywierały wpływ na bezpośrednich uczestników i partnerów. Należy także uwzględnić korzyści dla innych zainteresowanych stron, tak aby projekty wywierały wyraźniejsze skutki, a zainteresowane strony korzystały z nich w jak największym zakresie.

Trwałość jest zdolnością kontynuowania projektu i wykorzystywania jego wyników po zakończeniu okresu finansowania. Wyniki projektu można wówczas stosować i wykorzystywać w dłuższej perspektywie, być może poprzez komercjalizację, akredytację lub włączanie do codziennych działań. Nie wszystkie części projektu lub wyniki mogą być trwałe, zatem ważne jest, aby postrzegać rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników jako proces postępujący, który wykracza poza czas trwania projektu i będzie trwał w przyszłości.

JAKIE SĄ ZAŁOŻENIA I CELE ROZPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA REZULTATÓW?

Pierwszym celem rozpowszechniania i wykorzystywania wyników projektu jest ich rozprzestrzenienie i utrwalenie. Drugim celem jest przyczynianie się do wdrażania i kształtowania krajowych i europejskich strategii politycznych i systemów. Beneficjenci powinni wypracować własny sposób osiągania tego celu. Opracowywanie pomysłów na rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników ma znaczenie w przypadku każdego projektu finansowanego w ramach programu Erasmus+. Działania w tym zakresie powinny być jednak proporcjonalne i dostosowane pod względem doboru i intensywności do konkretnych potrzeb i rodzaju opracowywanego projektu. Należy uwzględnić, czy projekt jest ukierunkowany na proces, czy też ma na celu stworzenie trwałych rezultatów; czy jest niezależny, czy też stanowi część większej inicjatywy; czy jest przygotowywany przez organizacje uczestniczące działające na dużą, czy na małą skalę itp. Organizacje uczestniczące powinny omówić założenia i cele działań lub planu i wybrać najlepsze działania i podejścia, a także rozdzielić zadania pomiędzy partnerów, uwzględniając szczególne cechy projektu.

W przypadku zorganizowanych projektów współpracy, takich jak partnerstwa strategiczne, sojusze na rzecz wiedzy, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych, projekty w zakresie sportu, współpracy strategicznej i budowania potencjału, dobrej jakości plan rozpowszechniania i wykorzystywania wyników powinien zawierać wymierne i realistyczne cele, być zgodny z harmonogramem i zapewniać planowanie zasobów dla działań, które mają zostać podjęte. Uczestnictwo grup docelowych w działaniach pomoże także zmaksymalizować wykorzystanie wyników projektu. Ważne jest przygotowanie odpowiedniej strategii, ponieważ jest ona głównym sposobem umożliwiającym komunikację z docelowymi odbiorcami. W projektach w dziedzinie mobilności nie przewidziano

takiego wymogu. Organizatorów projektu zachęca się jednak do informowania o efektach uczenia się uzyskanych przez uczestników takich działań. Powinni oni także zachęcać uczestników do dzielenia się informacjami na temat korzyści z uczestnictwa w działaniu dotyczącym mobilności. Kolejnym celem jest podniesienie jakości programu przez pobudzanie innowacyjnych projektów i wymianę najlepszych praktyk.

Komunikacja jest szerszym pojęciem. Obejmuje działania informacyjne i promocyjne mające na celu zwiększanie świadomości i silniejsze wyeksponowanie działań realizowanych w ramach projektu; wykracza zatem poza rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektu. Bardzo często trudno jest jednak wyraźnie rozgraniczyć te obszary. Z tego powodu skuteczniejszym rozwiązaniem może być zaplanowanie ogólnych ram strategicznych obejmujących obie dziedziny, tak aby jak najlepiej wykorzystać dostępne zasoby. Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników powinno stanowić kluczową część wszelkich działań informacyjnych odbywających się w trakcie realizacji projektu.

DLACZEGO DZIELENIE SIĘ REZULTATAMI PROJEKTÓW JEST WAŻNE? JAKIE SĄ SZERSZE KORZYŚCI?

Poświęcenie czasu na przygotowanie kompleksowego planu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników będzie korzystne zarówno dla beneficjenta, jak i dla jego partnerów. Oprócz zwiększenia prestiżu organizacji działania w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników mogą często stwarzać nowe możliwości rozszerzenia projektu i jego wyników lub rozwijania nowych partnerstw na przyszłość. Skuteczne rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników może także prowadzić do zewnętrznego uznawania przeprowadzonych prac, zapewniając im większe uznanie. Dzielenie się wynikami pozwoli innym na korzystanie z działań i doświadczeń programu Erasmus+. Wyniki projektu mogą służyć jako przykłady i inspirować innych, pokazując, co można osiągnąć w ramach programu.

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektów może dostarczyć podstaw merytorycznych dla przyszłej polityki i praktyki. Działania w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników realizowane przez beneficjentów będą wspierały szerszy cel, jakim jest ulepszenie systemów Unii Europejskiej. Wpływ programu Erasmus+ jest mierzony nie tylko jakością wyników projektu, ale także zakresem, w jakim te wyniki są znane i stosowane poza partnerstwem realizującym projekt. Dotarcie do jak największej liczby potencjalnych użytkowników poprzez skuteczne rozpowszechnianie wyników pozwoli uzyskać zwrot z inwestycji.

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników projektu zwiększa także świadomość możliwości oferowanych przez program i podkreśla europejską wartość dodaną działań wspieranych w ramach programu Erasmus+. Może się to przyczyniać do pozytywnego postrzegania przez społeczeństwo i zachęcać do szerszego uczestnictwa w tym nowym programie UE. Rozważenie założeń i celów planu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników ma podstawowe znaczenie. Powinny one łączyć się z celami projektu, aby zapewnić stosowanie metod i podejść odpowiednich dla projektu Erasmus+ i jego wyników, jak również dla określonych docelowych odbiorców. Cele rozpowszechniania i wykorzystywania wyników mogą obejmować:

- upowszechnianie wiedzy;
- rozszerzanie wpływu;
- angażowanie zainteresowanych stron i grup docelowych;
- dzielenie się rozwiązaniami i know-how,
- wywieranie wpływu na politykę i praktykę,
- rozwijanie nowych partnerstw.

CO MOŻNA ROZPOWSZECHNIAĆ I WYKORZYSTYWAĆ?

Następnym krokiem jest określenie, **co** można rozpowszechniać i wykorzystywać. Wyniki projektu mogą mieć różny charakter i obejmować zarówno konkretne (materialne) wyniki, jak też umiejętności i osobiste doświadczenia zdobyte przez organizatorów projektu i przez uczestników działań (wyniki niematerialne).

Wyniki materialne mogą obejmować na przykład:

- podejście lub model pozwalające rozwiązać problem;
- praktyczne narzędzie lub produkt, np. podręczniki, programy nauczania, cyfrowe narzędzia edukacyjne;
- sprawozdania z badań lub studia badawcze;
- przewodniki na temat dobrych praktyk lub studia przypadku;
- sprawozdania z oceny;
- świadectwa uznania;
- biuletyny lub broszury informacyjne.

W celu rozpowszechniania na szerszą skalę doświadczeń, strategii, procesów itp. zaleca się ich dokumentowanie.

Wyniki niematerialne mogą obejmować na przykład:

- wiedzę i doświadczenie zdobyte przez uczestników, osoby uczące się lub kadre;
- większe umiejętności lub osiągnięcia;
- większą świadomość kulturową;
- lepsze umiejętności językowe.

Wyniki niematerialne są często trudniejsze do zmierzenia. W rejestrowaniu tego rodzaju wyników może być pomocne korzystanie z wywiadów, kwestionariuszy, testów, obserwacji lub mechanizmów samooceny.

KIM SĄ ODBIORCY DOCELOWI?

Zasadnicze znaczenie ma zidentyfikowanie grup docelowych zarówno na różnych poziomach geograficznych (lokalnym, regionalnym, krajowym, europejskim), jak również we własnej dziedzinie beneficjenta (współpracownicy, partnerzy, władze lokalne, inne organizacje prowadzące ten sam rodzaj działalności, sieci itp.). Działania i komunikaty muszą być odpowiednio dostosowane do odbiorców i grup docelowych, na przykład:

- użytkowników końcowych działań i rezultatów osiągniętych w ramach projektu;
- zainteresowanych stron, ekspertów lub specjalistów w danej dziedzinie i innych zainteresowanych stron;
- decydentów na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim;
- prasy i mediów;
- ogółu społeczeństwa.

Plany w ramach projektu powinny być na tyle elastyczne, aby pozwolić grupom docelowym i innym zainteresowanym stronom na zaangażowanie się na różnych etapach projektu. Pozwoli to zapewnić zgodność projektu z ich potrzebami. Ich uczestnictwo podkreśli również potencjalną wartość projektu beneficjenta, a także pomoże informować o nim inne zainteresowane strony w całej Europie.

W JAKI SPOSÓB NALEŻY ROZPOWSZECHNIĄĆ I WYKORZYSTYWAĆ WYNIKI?

W celu dotarcia do jak największej liczby osób zaleca się przetłumaczenie jak największej liczby materiałów informacyjnych i rezultatów projektu na jak najwięcej języków. Zaleca się tłumaczenie na wszystkie języki danego partnerstwa i na język angielski; koszty takiego tłumaczenia można w stosownych przypadkach umieścić we wniosku o dofinansowanie.

Istnieje wiele różnych sposobów rozpowszechniania i wykorzystywania wyników. Doceniane będą kreatywność i wysuwanie nowych pomysłów, dzięki którym projekt Erasmus+ i jego wyniki będą się naprawdę wyróżniały. Beneficjenci mogą wykorzystywać:

- unijną platformę rozpowszechniania (zob. poniżej);
- strony internetowe projektu lub organizacji;
- spotkania z kluczowymi zainteresowanymi stronami i wizyty u nich;
- specjalnie zorganizowane wydarzenia umożliwiające dyskusję, takie jak sesje informacyjne, warsztaty, seminaria, szkolenia, wystawy, pokazy lub wzajemne oceny;
- ukierunkowane materiały w formie pisemnej, takie jak sprawozdania, artykuły w prasie specjalistycznej, biuletyny, komunikaty prasowe, ulotki lub broszury;
- media i produkty audiowizualne, jak radio, telewizja, YouTube, Flickr, wideoklipy, podcasty lub aplikacje;
- media społecznościowe;
- imprezy publiczne;
- oznakowanie i logo projektu;
- istniejące kontakty i sieci.

Jeżeli chodzi o wykorzystywanie, należy rozważyć, w jaki sposób wyniki mogą wywrzeć wpływ na projekt, użytkowników końcowych, partnerów lub decydentów. Mechanizmy wykorzystywania wyników obejmują:

- pozytywne skutki dla renomy organizacji uczestniczących;
- większą świadomość tematyki, celu lub zakresu działalności;
- większe wsparcie finansowe ze strony innych zwolenników lub darczyńców;
- większy wpływ na politykę i praktykę.

KIEDY NALEŻY REALIZOWAĆ DZIAŁANIA W ZAKRESIE ROZPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW?

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników jest integralną częścią projektu Erasmus+ przez cały okres jego realizacji: od początkowego pomysłu beneficjenta, w trakcie projektu, a nawet po zakończeniu finansowania z funduszy europejskich.

Niezbędne będzie stworzenie harmonogramu działań wraz z uczestniczącymi partnerami oraz przydzielenie odpowiedniego budżetu i zasobów. W planie konieczne będzie także:

- uzgodnienie z partnerami realistycznych celów i terminów, aby monitorować postępy;
- dostosowanie działań w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników do kluczowych etapów projektu;
- zapewnienie odpowiedniej elastyczności pozwalającej na reagowanie na potrzeby grupy docelowej oraz dalsze zmiany w polityce i praktyce.

Przykłady działań na różnych etapach cyklu projektowego obejmują:

- **PRZED** rozpoczęciem projektu
  - przygotowanie planu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników;
  - zdefiniowanie oczekiwanego wpływu i rezultatów;
  - rozważenie sposobu rozpowszechniania i wykorzystywania wyników oraz określenie ich odbiorcy;
- **PODCZAS** projektu
  - uaktualnianie platformy rozpowszechniania o nowe informacje dotyczące projektu i wyniki projektu;
  - kontaktowanie się z odpowiednimi mediami, np. na poziomie lokalnym lub regionalnym;
  - prowadzenie regularnych działań, takich jak sesje informacyjne, szkolenia, pokazy, wzajemne oceny;
  - ocenę wpływu na grupy docelowe;
  - zaangażowanie innych zainteresowanych stron w celu przeniesienia wyników na użytkowników końcowych, nowe obszary, strategie polityczne;
- **PO** zakończeniu projektu
  - dalsze rozpowszechnianie (zgodnie z opisem powyżej);
  - rozwijanie pomysłów na rzecz dalszej współpracy;
  - ocenę osiągnięć i wpływu;
  - kontakty z odpowiednimi mediami;
  - w stosownych przypadkach kontakty z decydentami.

JAK OCENIĆ POWODZENIE?

Zasadniczą częścią tego procesu jest ocena skutków. Pozwala ona ocenić osiągnięcia i sformułować zalecenia dotyczące przyszłych ulepszeń. Aby zmierzyć postępy w zakresie realizacji celów, można skorzystać ze wskaźników. Są to znaki pomagające zmierzyć wydajność. Wskaźniki ilościowe dotyczą danych liczbowych i procentowych, natomiast jakościowe – jakości uczestnictwa i doświadczeń. Do pomiaru wpływu można wykorzystywać również kwestionariusze, wywiady, obserwacje i oceny. Określenie wskaźników odnoszących się do różnych działań w ramach projektu powinno zostać przewidziane na początku projektu i stanowić część ogólnego planu rozpowszechniania.

Niektóre z przykładów obejmują:

- fakty i dane liczbowe związane ze stroną internetową organizatorów projektu (aktualizacje, wejścia, konsultacja, odsyłacze);
- liczbę spotkań z kluczowymi zainteresowanymi stronami;
- liczbę uczestników zaangażowanych w dyskusje i sesje informacyjne (warsztaty, seminaria, wzajemną ocenę); działania następcze;
- produkcję i obrót produktami;
- relacje w mediach (artykuły w specjalistycznych biuletynach prasowych, komunikaty prasowe, wywiady itp.);
- promocję w mediach społecznościowych i atrakcyjność strony internetowej;
- uczestnictwo w imprezach publicznych;
- powiązania z istniejącymi sieciami i partnerami transnarodowymi; przekazywanie informacji i know-how;
- wpływ na środki polityki regionalnej, krajowej, UE;
- informacje zwrotne od użytkowników końcowych, innych zainteresowanych stron, partnerów, decydentów.

2. WYMOGI W ZAKRESIE ROZPOWSZECHNIANIA I WYKORZYSTYWANIA WYNIKÓW

OGÓLNE WYMOGI JAKOŚCIOWE

W zależności od akcji od wnioskodawców o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ wymaga się uwzględniania działań w zakresie rozpowszechniania i wykorzystywania wyników na etapie składania wniosku, podczas działania i po jego zakończeniu. W niniejszej sekcji przedstawiono przegląd podstawowych wymogów określonych w oficjalnej dokumentacji programu Erasmus+.

Rozpowszechnianie i wykorzystywanie wyników jest jednym z kryteriów przyznania dofinansowania, na podstawie których będzie oceniany wniosek. W zależności od rodzaju projektu kryterium to będzie miało różną wagę przy ocenie wniosku.

- W przypadku projektów w dziedzinie mobilności w formularzu wniosku wymagane będzie wyszczególnienie działań w zakresie rozpowszechniania wyników i wskazanie potencjalnych grup docelowych.
- W przypadku projektów współpracy wymagany będzie szczegółowy i kompleksowy plan opisujący cele, narzędzia i wyniki, który zostanie poddany dalszej ocenie. Chociaż na ogół za koordynację rozpowszechniania i wykorzystywania wyników dla całego projektu będzie odpowiadał jeden partner, odpowiedzialność za wdrażanie powinna spoczywać na wszystkich partnerach. Każdy partner będzie zaangażowany we wspomniane działania w miarę potrzeb i ról w projekcie.

W przypadku wszystkich rodzajów projektów na końcowym etapie będzie wymagane złożenie sprawozdania z działań zrealizowanych w celu dzielenia się wynikami w organizacji uczestniczącej i poza nią.

PROMOCJA PROGRAMU ERASMUS+

LOGO PROGRAMU

We wszelkich publikacjach, plakatach, gadżetach itp. wyprodukowanych dzięki wsparciu programu Erasmus+ beneficjenci mają obowiązek stosowania oficjalnego logo i oznakowania graficznego związanego z programem Erasmus+. W przypadku niespełnienia tego wymogu ostateczna kwota dofinansowania może zostać obniżona.

Wszystkie niezbędne informacje można znaleźć na następującej stronie internetowej:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/graphics/identity_en.htm

INFORMACJA PISEMNA

Beneficjenci mają obowiązek publicznego informowania, że otrzymali wsparcie z Unii Europejskiej. Preferowaną opcją poinformowania o wsparciu UE jest należyte umieszczenie napisu „Współfinansowane przez Unię Europejską” obok emblematu UE na materiałach informacyjnych, na których emblemat ten się pojawia. Umieszczenie tekstu w stosunku do emblematu UE nie jest określone w szczególności sposób, ale tekst nie powinien w żaden sposób kolidować z emblematem.

Dalsze wymogi i przykłady znajdują się pod adresem:

http://ec.europa.eu/dgs/communication/services/visual_identity/pdf/use-emblem_pl.pdf

KORZYSTANIE Z PLATFORMY ROZPOWSZECHNIANIA PROGRAMU ERASMUS+

Na nowej platformie utworzonej do celów programu Erasmus+ można znaleźć kompleksowy przegląd projektów finansowanych w ramach programu oraz najlepsze praktyki. Za pomocą platformy będą także udostępniane produkty, wyniki i rezultaty pracy intelektualnej, które są efektem finansowanych projektów.

Dobre praktyki będą wybierane co roku przez poszczególne agencje narodowe, a na poziomie europejskim przez agencję wykonawczą.

Nowa platforma pełni różne funkcje, stanowiąc:

- bazę danych projektów (obejmującą streszczenia projektów, linki URL itp.);
- bazę danych wyników projektów zapewniającą użytkownikom końcowym i specjalistom dostęp do najważniejszych rezultatów;
- miejsce przedstawiania wśród beneficjentów programu Erasmus+ najlepszych praktyk, które będą wybierane co roku na poziomie krajowym i europejskim.

W przypadku większości projektów Erasmus+ na etapie składania wniosku od beneficjentów będzie wymagane przedstawienie streszczenia opisującego ich projekt w języku angielskim.

Streszczenie projektu ma szczególne znaczenie, ponieważ dostarcza opis ogółowi społeczeństwa. Powinno zatem być napisane prostym językiem i zrozumiałym stylem, umożliwiającym szybkie zrozumienie faktycznej treści projektu, nawet przez osoby nieuczestniczące w nim.

Streszczenie powinno zawierać następujące elementy: kontekst/tło projektu; cele projektu; liczbę i profil uczestników; opis działań; metodykę zastosowaną w celu realizacji projektu; krótki opis przewidywanych wyników i wpływu oraz na koniec potencjalne korzyści w dłuższej perspektywie.

Platforma rozpowszechniania programu Erasmus+ jest dostępna pod adresem <http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/>

ZAŁĄCZNIK III – GLOSARIUSZ NAJWAŻNIEJSZYCH TERMINÓW

Osoba towarzysząca	<p>W ramach ogólnej definicji mającej zastosowanie do wszystkich dziedzin kształcenia, szkolenia i młodzieży osobą towarzyszącą jest osoba towarzysząca uczestnikowi – niezależnie od tego, czy jest nim osoba ucząca się czy członek kadry / osoba pracująca z młodzieżą – o specjalnych potrzebach (tj. niepełnosprawnemu) w działaniu z zakresu mobilności w celu zapewnienia ochrony, udzielenia wsparcia i szczególnej pomocy.</p> <p>W przypadku mobilności osób uczących się, korzystających z kształcenia i szkolenia zawodowego w ramach Akcji 1, i w przypadku krótkoterminowej mobilności uczniów w ramach Akcji 2 osobą towarzyszącą może także być osoba dorosła, która towarzyszy jednej osobie uczącej się w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego lub większej liczbie takich osób (w szczególności, jeżeli są nimi osoby małoletnie lub młodzież, które mają niewielkie doświadczenie związane z przebywaniem poza własnym krajem) lub uczniom szkolnym za granicą w celu zapewnienia im ochrony i bezpieczeństwa oraz skutecznego uczenia się w trakcie doświadczenia w zakresie mobilności.</p>
Akredytacja	<p>Proces gwarantujący, że instytucja, która chce otrzymać finansowanie w ramach akcji programu Erasmus+, spełnia określone standardy jakościowe lub warunki wstępne określone przez Komisję Europejską dla danej akcji. Zależnie od rodzaju akcji lub kraju, w którym dana instytucja ma swoją siedzibę, akredytacja jest przeprowadzana przez agencję wykonawczą, agencję narodową lub centrum współpracy SALTO. Proces akredytacji dotyczy organizacji, które chcą uczestniczyć w projektach dotyczących sektora szkolnictwa wyższego (w tym w projektach mobilności) lub w działaniach w zakresie mobilności w dziedzinie młodzieży.</p>
Akcja	<p>Element lub część składowa programu Erasmus+. Przykładowe akcje to: partnerstwa strategiczne w dziedzinie kształcenia, szkolenia i młodzieży, wspólne studia magisterskie Erasmus Mundus, sojusze na rzecz umiejętności sektorowych itp.</p>
Działanie	<p>Zbiór zadań realizowanych w ramach projektu. Działania mogą być różnego rodzaju (działania dotyczące mobilności, współpracy itp.). W programie Jean Monnet działanie jest równoważne z akcją (zob. definicja powyżej).</p>
Edukacja dorosłych	<p>Wszystkie formy niezawodowej edukacji dorosłych, zarówno o charakterze formalnym, jak i pozaformalnym i nieformalnym (w odniesieniu do ustawicznego szkolenia zawodowego zobacz „kształcenie i szkolenie zawodowe”).</p>
Organizacja edukacji dorosłych	<p>Każda publiczna lub prywatna organizacja działająca w obszarze uczenia się dorosłych.</p>
Dorosły słuchacz	<p>Każda osoba, która po ukończeniu kształcenia lub szkolenia albo rezygnacji z kontynuowania takiego kształcenia lub szkolenia wraca do niektórych form ustawicznego uczenia się (uczenie się formalne, pozaformalne i nieformalne).</p>
Wnioskodawca	<p>Organizacja uczestnicząca lub nieformalna grupa, która składa wnioski o dofinansowanie. Wnioskodawcy mogą występować indywidualnie lub w imieniu innych instytucji zaangażowanych w projekt. W tym ostatnim przypadku wnioskodawca jest jednocześnie koordynatorem.</p>
Termin (składania wniosków)	<p>Ostateczna data, do której wnioski należy złożyć do Narodowej Agencji lub Agencji Wykonawczej, aby został uznany za kwalifikowalny.</p>
Praktyki zawodowe (praktykanci)	<p>Praktyki zawodowe rozumiane są jako te formy kształcenia i szkolenia zawodowego (IVET), które łączą i przeplatają szkolenie w przedsiębiorstwie (okresy zdobywania praktycznych doświadczeń w miejscu pracy) z kształceniem w szkole (okresy nauki teorii i praktyki w szkole lub ośrodku</p>

	szkoleniowym) i których ukończenie prowadzi do uzyskania kwalifikacji zawodowych uznawanych w danym kraju.
Beneficjent	Jeżeli projekt zostaje wybrany, wnioskodawca staje się beneficjentem dofinansowania w ramach programu Erasmus+. Beneficjent podpisuje umowę finansową z Narodową Agencją lub Agencją Wykonawczą, która wybrała projekt, albo jest powiadamiany przez tę agencję o decyzji. Jeżeli wniosek został złożony w imieniu innych uczestniczących instytucji, partnerzy mogą stać się współbeneficjentami dofinansowania.
Nauczanie mieszane	Metoda nauki obejmująca uczenie się przy zastosowaniu różnych metod. Często stosowana w celu odniesienia się do kursów, w ramach których stosuje się połączenie tradycyjnych warsztatów lub seminariów edukacyjnych prowadzonych stacjonarnie i technik kształcenia na odległość za pomocą internetu (takich jak internet, telewizja, telekonferencje).
Zaproszenie do składania wniosków	Zaproszenie opublikowane przez Komisję lub w jej imieniu w celu przedstawienia w odpowiednim terminie propozycji działania odpowiadającego realizowanym celom i spełniającego wymagane warunki. Zaproszenie do składania wniosków publikuje się w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (w serii C) lub na odpowiednich stronach internetowych Komisji, agencji narodowej lub wykonawczej.
Zaświadczenie/certyfikat	W ramach programu Erasmus+ dokument wydany osobie po ukończeniu nauki w ramach danego działania w obszarze kształcenia, szkolenia i młodzieży, zależnie od przypadku. Dokument ten poświadcza obecność oraz, w stosownych przypadkach, efekty uczenia się osiągnięte przez uczestnika działania.
Błędy pisarskie	
Współfinansowanie	Zasada współfinansowania polega na tym, że część kosztów projektu otrzymującego wsparcie UE jest ponoszona przez beneficjenta lub pokrywana przez zewnętrzne wkłady finansowe z innych źródeł niż dofinansowanie UE.
Spółki	Osoby prawne ustanowione zgodnie z przepisami prawa cywilnego lub prawa handlowego, w tym spółdzielnie, oraz inne osoby prawne prawa publicznego lub prywatnego, z wyjątkiem organizacji o charakterze non-profit.
Konsorcjum	Co najmniej dwie organizacje uczestniczące, współpracujące w celu przygotowania i realizacji projektu lub działania w ramach projektu oraz monitorowania ich wyników. Konsorcjum może być krajowe (tj. angażować organizacje mające siedzibę w tym samym kraju) lub międzynarodowe (angażujące organizacje uczestniczące z różnych krajów).
Koordinator/ Organizacja koordynująca	Organizacja uczestnicząca ubiegająca się o dofinansowanie w ramach programu Erasmus+ w imieniu konsorcjum organizacji partnerskich.
Mobilność w celu uzyskania punktów zaliczeniowych	Ograniczony czasowo okres studiów lub stażu za granicą odbywany – w ramach trwających studiów w instytucji macierzystej – w celu uzyskania punktów zaliczeniowych. Po okresie mobilności studenci wracają do instytucji macierzystej, aby ukończyć studia.
Punkt zaliczeniowy	Zbiór indywidualnych efektów uczenia się danej osoby, które zostały ocenione i mogą być akumulowane do celów uzyskania kwalifikacji lub transferowane do innych programów kształcenia/uczenia się lub do innych kwalifikacji.
Mobilność w celu uzyskania dyplomu	Okres studiów za granicą odbywanych w celu uzyskania dyplomu lub świadectwa w innym kraju.
Suplement do dyplomu	Załącznik do oficjalnej dokumentacji kwalifikacyjnej, która służy przedstawianiu większej ilości szczegółowych informacji dotyczących studiów, wypełniany według uzgodnionego formatu uznawanego na szczeblu międzynarodowym jako dokument dołączany do dyplomu ukończenia studiów wyższych, zawierający ustandaryzowany opis zakresu, poziomu, kontekstu, treści i statusu studiów ukończonych przez jego posiadacza. Jest on wydawany przez instytucje szkolnictwa wyższego zgodnie ze standardami uzgodnionymi przez Komisję Europejską, Radę Europy i UNESCO. Suplement do dyplomu stanowi część dokumentów Europass (zob. poniżej). W kontekście międzynarodowego wspólnego programu studiów zaleca się

	wydawać „wspólny suplement do dyplomu” obejmujący całość programu i zatwierdzany przez wszystkie uczelnie przyznające dyplom.
Studia prowadzące do uzyskania dwóch/wielu dyplomów	Program studiów oferowany przez co najmniej dwie instytucje szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania dwóch dyplomów) lub większą liczbę instytucji szkolnictwa wyższego (studia prowadzące do uzyskania wielu dyplomów), po zakończeniu którego student otrzymuje osobny dyplom od każdej uczestniczącej instytucji.
Kariera dwutorowa	Połączenie uprawiania sportu wyczynowego z kształceniem ogólnym lub pracą.
ECHE (Karta Erasmusa dla szkolnictwa wyższego)	Akredytacja udzielana przez Komisję Europejską, umożliwiającą instytucjom szkolnictwa wyższego z krajów objętych programem ubieganie się o udział oraz uczestnictwo w działaniach z zakresu uczenia się i współpracy w ramach programu Erasmus+. Karta określa podstawowe zasady, jakie instytucja powinna spełniać przy organizowaniu i realizacji wysokiej jakości mobilności i współpracy, oraz wyszczególnia warunki, jakie dana instytucja zgadza się spełnić w celu zapewnienia wysokiej jakości usług i procedur, a także dostarczania rzetelnych i przejrzystych informacji.
ECTS (europejski system transferu i akumulacji punktów w szkolnictwie wyższym)	System skoncentrowany na osobach uczących się służący akumulacji i transferowi punktów, oparty na przejrzystości procesów uczenia się, nauczania i oceny. Jego celem jest ułatwienie planowania, realizacji i oceny programów studiów oraz mobilności osób uczących się przez uznawanie kwalifikacji i okresów uczenia się. System, który pomaga w opracowywaniu, opisywaniu i realizowaniu programów studiów oraz przyznawaniu kwalifikacji w ramach systemu szkolnictwa wyższego. Dzięki stosowaniu ECTS, w powiązaniu z ramami kwalifikacji opartymi na efektach uczenia się, programy studiów i kwalifikacje są bardziej przejrzyste, a uznawanie kwalifikacji jest łatwiejsze.
ECVET (europejski system transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	System, którego celem jest ułatwienie poświadczania, uznawania i akumulacji umiejętności i wiedzy związanych z pracą, uzyskanych podczas pobytu w innym kraju lub w różnych sytuacjach. ECVET służy zwiększeniu zgodności pomiędzy różnymi systemami kształcenia i szkolenia zawodowego w całej Europie i oferowanymi przez nie kwalifikacjami. Powinien on doprowadzić do powstania ram technicznych służących opisywaniu kwalifikacji w kategoriach jednostek efektów uczenia się. Obejmuje procedury oceny, transferu, akumulacji i uznawania kwalifikacji.
Przedsiębiorstwo	Każda jednostka prowadząca działalność gospodarczą bez względu na swoją wielkość, formę prawną bądź sektor gospodarki, w którym działa.
EQAVET (europejskie ramy odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym)	Narzędzie odniesienia dla decydentów politycznych oparte na czteroetapowym cyklu jakości, który obejmuje ustalanie celów i planowanie, realizację, ocenę i przegląd. Zapewnia poszanowanie autonomii rządów krajowych i stanowi dobrowolny system do stosowania przez organy publiczne oraz inne podmioty zaangażowane w zapewnianie jakości.
EQF (europejskie ramy kwalifikacji)	Przyjęte w Unii Europejskiej narzędzie odniesienia umożliwiające porównanie różnych systemów kształcenia i szkolenia oraz ich poziomów. Jego celem jest zwiększenie przejrzystości, porównywalności i możliwości przenoszenia kwalifikacji w całej Europie, promowanie mobilności pracowników i osób uczących się oraz ułatwianie uczenia się przez całe życie, jak określono w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/C 111/01.

ESCO (europejska klasyfikacja umiejętności, kompetencji, kwalifikacji i zawodów)	Określa i klasyfikuje umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody, które są istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkoleń. Jest dostępna w 25 językach europejskich. Klasyfikacja ta zawiera opis profili zawodów, pokazując relacje między zawodami, umiejętnościami, kompetencjami i kwalifikacjami. Klasyfikacja ESCO została opracowana w otwartym formacie informatycznym i jest dostępna dla każdego do nieodpłatnego użytkowania.
Ustanowiony	Dotyczy organizacji lub jednostki, która spełnia określone warunki krajowe (rejestracja, oświadczenie, publikacja itd.), umożliwiające takiej organizacji lub jednostce formalne uznanie przez władze krajowe. W przypadku nieformalnej grupy młodych ludzi, miejsce zameldowania jej prawnego przedstawiciela jest uważane za mające skutki równoważne dla celów kwalifikowalności do dofinansowania w ramach programu Erasmus+.
Europass	Europass to portfolio składające się z pięciu różnych dokumentów i folderu elektronicznego, obejmujących opisy wszystkich osiągnięć edukacyjnych, oficjalnych kwalifikacji, doświadczenia zawodowego, umiejętności i kompetencji uzyskanych przez jego posiadacza. Dokumenty te obejmują: Europass-CV, Europass-Suplement do Dyplomu, Europass-Suplement do Świadectwa, Europass-Mobilność i Europass-Paszport Językowy. Europass obejmuje również europejski paszport umiejętności – elektroniczny folder w formacie przyjaznym dla użytkownika, który pomaga jego posiadaczowi zbudować osobisty, modułowy wykaz jego umiejętności i kwalifikacji. Celem Europass jest ułatwienie mobilności i poprawa perspektyw zatrudnienia i uczenia się przez całe życie w Europie.
Europejski Plan Rozwoju	Europejski Plan Rozwoju dla szkół i organizacji edukacji dorosłych – dokument opisujący potrzeby instytucji/organizacji w zakresie rozwoju jakości i umiędzynarodowienia oraz sposób, w jaki planowane działania europejskie zaspokoją te potrzeby. Europejski Plan Rozwoju jest częścią formularza wniosku dla szkół i organizacji edukacji dorosłych ubiegających się o mobilność pracowników w ramach kluczowej akcji 1.
Europejska młodzieżowa organizacja pozarządowa	Organizacja pozarządowa, która: 1) działa za pośrednictwem formalnie uznanej struktury, złożonej z a) europejskiej jednostki/sekretariatu (wnioskodawcy), która w dniu złożenia wniosku posiada osobowość prawną od co najmniej jednego roku w kraju objętym programem oraz b) organizacji/oddziałów krajowych w przynajmniej dwunastu krajach objętych programem, posiadających statutowe powiązanie z europejską jednostką/sekretariatem; 2) jest aktywna w obszarze młodzieży oraz prowadzi działania wspierające realizację obszarów działania strategii UE na rzecz młodzieży; 3) angażuje młodych ludzi w zarządzanie i kierowanie organizacją.
Siła wyższa	Nieprzewidywalna sytuacja wyjątkowa lub nieprzewidywalne wydarzenie wyjątkowe, będące poza kontrolą uczestnika i nie wynikające z jego błędu lub zaniedbania.
Sport powszechny	Sport w formie zorganizowanej uprawiany na szczeblu lokalnym przez amatorów oraz sport dla wszystkich.
Lider grupy	W projektach mobilności młodzieży lider grupy jest osobą dorosłą, która towarzyszy osobom młodym uczestniczącym w wymianie młodzieży w celu zapewnienia im skutecznego uczenia się, ochrony i bezpieczeństwa.
Grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych (także nieformalne grupy młodych ludzi)	Grupa składająca się z co najmniej czterech młodych osób, która nie posiada osobowości prawnej na podstawie właściwego prawa krajowego, pod warunkiem że ich przedstawiciele są uprawnieni do podejmowania w ich imieniu zobowiązań prawnych. Takie grupy młodych ludzi mogą być wnioskodawcami i partnerami w niektórych akcjach programu Erasmus+. Dla uproszczenia w niniejszym przewodniku są traktowane na równi z osobami prawnymi (organizacjami, instytucjami itp.) i mieszczą się w pojęciu organizacji uczestniczących w programie Erasmus+ na potrzeby akcji, w których mają prawo uczestniczyć. Grupę muszą tworzyć co najmniej cztery młode osoby w wieku mieszczącym się w ramach ogólnego wieku osób młodych w programie (13–30).
Instytucja szkolnictwa	Dowolnego rodzaju instytucja szkolnictwa wyższego, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje uznawane dyplomy lub inne

wyższego	uznawane kwalifikacje szkolnictwa wyższego, niezależnie od nazwy danej instytucji, lub każda instytucja, która zgodnie z krajowym prawem lub praktyką oferuje kształcenie lub szkolenie zawodowe na poziomie szkolnictwa wyższego.
-----------------	--

Agenda modernizacji szkolnictwa wyższego	Strategia Komisji Europejskiej, której celem jest wspieranie reform w państwach członkowskich i przyczynianie się do realizacji celów strategii „Europa 2020” w dziedzinie szkolnictwa wyższego. Główne obszary reform określone w tym nowym planie to: zwiększenie liczby absolwentów szkół wyższych; poprawa jakości i przydatności nauczania i kształcenia naukowców; wyposażanie absolwentów w wiedzę i podstawowe umiejętności dające się zastosować w różnych okolicznościach i umożliwiające odniesienie sukcesu w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji; zapewnienie studentom większych możliwości zdobycia dodatkowych umiejętności poprzez studia lub szkolenie za granicą oraz wspieranie współpracy transgranicznej dla zwiększenia skuteczności szkolnictwa wyższego; wzmocnienie „trójkąta wiedzy”, łączącego edukację, badania i biznes oraz stworzenie skutecznych mechanizmów zarządzania i finansowania wspierających doskonałość.
Nieformalne grupy młodych ludzi	Zob. definicja „grupy młodych osób pracujących z młodzieżą, lecz niekoniecznie w ramach organizacji młodzieżowych” powyżej.
Uczenie się nieformalne	Uczenie się wynikające z codziennych działań związanych z pracą, rodziną lub czasem wolnym, które nie jest zorganizowane ani ustrukturyzowane pod względem celów, czasu uczenia się ani środków wspierających uczenie się; z perspektywy uczącego się może być ono niezamierzone.
Międzynarodowy	W ramach programu Erasmus+ odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej jeden kraj uczestniczący w programie i co najmniej jeden kraj partnerski.
Job Shadowing	Krótki pobyt w organizacji partnerskiej w innym kraju w celu przejścia szkolenia polegającego na towarzyszeniu pracownikom w ich codziennej pracy w organizacji przyjmującej, a także w celu wymiany dobrych praktyk, nabycia umiejętności i wiedzy lub stworzenia trwałych partnerstw poprzez aktywną obserwację.
Dyplom studiów wspólnych	Jeden dyplom ukończenia studiów przyznawany studentowi po zakończeniu wspólnego programu. Dyplom studiów wspólnych musi być podpisany przez właściwe władze dwóch lub kilku instytucji uczestniczących i jest oficjalnie uznawany w państwach, w których te instytucje uczestniczące mają swoją siedzibę.
Wspólne programy	Programy (studiów lub badań) w obrębie szkolnictwa wyższego, wspólnie opracowywane, realizowane i w pełni uznawane przez dwie lub więcej instytucji szkolnictwa wyższego. Wspólne programy mogą być realizowane na każdym poziomie kształcenia w ramach szkolnictwa wyższego, tj. studiów licencjackich, magisterskich lub doktoranckich. Wspólne programy mogą być krajowe (tj. gdy wszystkie zaangażowane uczelnie są z tego samego kraju) lub transnarodowe/międzynarodowe (tj. gdy wśród zaangażowanych instytucji szkolnictwa wyższego reprezentowane są co najmniej dwa różne kraje).
Kompetencje kluczowe	Podstawowy zbiór wiedzy, umiejętności i postaw, których każda osoba potrzebuje do spełnienia i rozwoju osobistego, aktywności obywatelskiej, włączenia społecznego i zatrudnienia, jak opisano w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2006/962/WE.
Mobilność edukacyjna	Fizyczne przeniesienie się do kraju innego niż kraj zamieszkania w celu podjęcia studiów, szkolenia lub innego rodzaju uczenia się pozaformalnego lub nieformalnego; może przyjąć formę staży, praktyk zawodowych, wymian młodzieży, wolontariatu, nauczania lub uczestniczenia w doskonaleniu zawodowym, może też obejmować działania przygotowawcze, takie jak kursy języka kraju przyjmującego, a także wysyłanie, przyjmowanie i działania podejmowane po zakończeniu projektów.
Efekty uczenia się	Określenie, co uczący się wie, rozumie i jest w stanie zrobić po zakończeniu procesu uczenia się, ujęte w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji.
Uczenie się przez całe życie	Całość kształcenia ogólnego, kształcenia i szkolenia zawodowego oraz uczenia się pozaformalnego i nieformalnego podejmowanego na wszystkich etapach życia, których wynikiem jest rozwój wiedzy, umiejętności, kompetencji lub uczestnictwa w społeczeństwie w perspektywie osobistej,

	obywatelskiej, kulturowej, społecznej lub zawodowej; uczenie się przez całe życie obejmuje również korzystanie z usług doradztwa i poradnictwa.
Porozumienie o mobilności/programie zajęć	Porozumienie między organizacją wysyłającą i przyjmującą oraz osobami uczestniczącymi, określające cele i treść okresu mobilności w celu zapewnienia jego przydatności i jakości. Może być również wykorzystane jako podstawa do uznania danego pobytu za granicą przez organizację przyjmującą.
Miesiąc	W ramach programu Erasmus+ i do celów obliczenia dofinansowania miesiąc wynosi 30 dni.
Uczenie się pozaformalne	Uczenie się, które odbywa się poprzez zaplanowane działania (pod względem celów i czasu przeznaczonych na naukę), w którym obecna jest pewna forma wsparcia, ale które nie jest częścią formalnego systemu kształcenia i szkolenia.
Profil zawodowy	Zbiór umiejętności, kompetencji, wiedzy i kwalifikacji, które są zwykle odpowiednie dla określonego zawodu.
Programy studiów jednostopniowych	Zintegrowane/długie programy prowadzące do uzyskania dyplomu ukończenia studiów pierwszego lub drugiego stopnia, które w niektórych krajach nadal są opisywane raczej za pomocą okresu trwania, a nie za pomocą zdobywanych punktów. W większości tych krajów nie realizuje się programów w ramach bolońskiego modelu studiów pierwszego stopnia w takich dziedzinach jak medycyna, stomatologia, weterynaria, pielęgniarstwo i położnictwo, które w większości przypadków podejmuje od 1–8% studentów. Zwykle długość zintegrowanych programów, których ukończenie prowadzi do zdobycia zawodu regulowanego, wynosi ogólnie 300–360 ECTS/5–6 lat w zależności od danego zawodu regulowanego.
Licencja otwarta	Udzielenie każdemu pozwolenia przez właściciela dzieła na używanie, wymianę i dostosowywanie zasobów związanych z dziełem. Licencja jest powiązana z każdym zasobem. Licencja otwarta nie stanowi przeniesienia praw autorskich ani praw własności intelektualnej i korzyści.
Otwarta metoda koordynacji	Międzyrządowa metoda określająca ramy współpracy między państwami członkowskimi, dzięki której można ukierunkować ich polityki krajowe na konkretne wspólne cele. W ramach programu otwarta metoda koordynacji ma zastosowanie w obszarach kształcenia, szkolenia i młodzieży.
Uczestnicy	W ramach programu Erasmus+ za uczestników uznaje się osoby w pełni zaangażowane w projekt oraz – w niektórych przypadkach – otrzymujące część dofinansowania z Unii Europejskiej przeznaczoną na pokrycie kosztów ich uczestnictwa (w szczególności kosztów podróży i utrzymania). W ramach niektórych akcji programu (tj. partnerstw strategicznych) należy zatem rozróżnić między tą kategorią uczestników (uczestnicy bezpośredni) a innymi osobami pośrednio zaangażowanymi w projekt (np. grupy docelowe).
Organizacja uczestnicząca	Każda organizacja lub nieformalna grupa młodych ludzi zaangażowanych w realizację projektu programu Erasmus+. W zależności od ich roli w projekcie organizacje uczestniczące mogą być wnioskodawcami lub partnerami (określanymi również jako współwnioskodawcy, jeżeli są określone w momencie składania wniosku o dofinansowanie). Jeżeli dofinansowanie zostanie przyznane, wnioskodawcy stają się beneficjentami, a partnerzy mogą stać się współbeneficjentami, w przypadku gdy projekt jest finansowany na podstawie dofinansowania dla wielu beneficjentów.
Partner (organizacja)	Organizacja uczestnicząca zaangażowana w projekt, ale nie będąca wnioskodawcą.
Kraje partnerskie	Kraje, które nie uczestniczą w pełni w programie Erasmus+, ale które mogą uczestniczyć (w charakterze partnerów lub wnioskodawców) w niektórych akcjach programu. Wykaz krajów partnerskich programu Erasmus+ jest podany w części A niniejszego przewodnika w sekcji „Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+”.
Partnerstwo	Umowa między grupą uczestniczącą w programie instytucji lub organizacji z różnych krajów, zawarta w celu przeprowadzenia wspólnych działań europejskich w obszarach kształcenia, szkolenia, młodzieży i sportu lub ustanawiających formalną lub nieformalną sieć w danej dziedzinie, np.

	wspólne projekty edukacyjne dla uczniów i ich nauczycieli w formie wymian klas i indywidualnej mobilności długoterminowej, intensywne programy w zakresie szkolnictwa wyższego oraz współpraca między władzami regionalnymi i lokalnymi w celu wspierania współpracy międzyregionalnej, w tym transgranicznej; partnerstwo można rozszerzyć na instytucje lub organizacje z krajów partnerskich w celu podniesienia jego jakości.
Osoby o mniejszych szansach	Osoby napotyające na pewne przeszkody, które uniemożliwiają im skuteczny dostęp do kształcenia, szkolenia oraz możliwości pracy z młodzieżą. Bardziej szczegółową definicję osób o mniejszych szansach można znaleźć w części A niniejszego przewodnika w sekcji „Równość i włączenie społeczne”.
Osoby o specjalnych potrzebach	Osoba o specjalnych potrzebach to potencjalny uczestnik, którego indywidualne uwarunkowania fizyczne, psychiczne lub zdrowotne powodują, że jego zaangażowanie w projekt albo mobilność nie byłoby możliwe bez dodatkowego wsparcia finansowego.
Kraje programu	Kraje UE i spoza UE, które ustanowiły agencję narodową i które w pełni uczestniczą w programie Erasmus+. Wykaz krajów uczestniczących w programie Erasmus+ jest podany w części A niniejszego przewodnika w sekcji „Kto może uczestniczyć w programie Erasmus+”.
Projekt	Spójny zbiór działań zorganizowanych w taki sposób, aby osiągnąć określone cele i rezultaty.
Kwalifikacje	Formalne rezultaty procesu oceny i poświadczenia uzyskiwane po stwierdzeniu przez właściwy organ, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się na określonym poziomie.
Organizacja przyjmująca	W ramach niektórych akcji programu Erasmus+ (zwłaszcza w obszarze mobilności) organizacją przyjmującą jest organizacja uczestnicząca przyjmująca jednego lub kilku uczestników i organizująca jeden lub kilka rodzajów działań w ramach programu Erasmus+.
Szkoła	Instytucja zapewniająca kształcenie ogólne, zawodowe lub techniczne, na dowolnym poziomie, od edukacji przedszkolnej po edukację na poziomie ponadgimnazjalnym włącznie. Typy instytucji definiowanych jako szkoła różnią się między krajami; aby uzyskać więcej informacji, należy skontaktować się z Narodową Agencją w danym kraju.
Organizacja wysyłająca	W ramach niektórych akcji programu Erasmus+ (zwłaszcza w obszarze mobilności) organizacją wysyłającą jest organizacja uczestnicząca wysyłająca jednego lub kilku uczestników w celu wzięcia udziału w działaniu w ramach programu Erasmus+.
Kwalifikacje w ramach krótkiego cyklu (lub krótkich cyklów kształcenia na poziomie studiów wyższych – SCHE)	W większości krajów są to kwalifikacje zdobyte w pierwszym cyklu w ramach kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego (poziom 5 wg ISCED). Obejmuje zwykle około 120 punktów ECTS w kontekstach krajowych i prowadzi do uzyskania kwalifikacji uznawanych na poziomie niższym niż dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia. Niektóre programy są dłuższe niż trzy lata, lecz zwykle nie prowadzą do uzyskania więcej niż 180 punktów ECTS. W większości krajów studenci mogą wykorzystać większość punktów uzyskanych w ramach SCHE podczas dalszych studiów podjętych w celu uzyskania dyplomu. Deskryptory krótkiego cyklu odpowiadają efektom uczenia się na poziomie 5 EQF.
MŚP (małe i średnie przedsiębiorstwa)	Przedsiębiorstwa (zob. definicja powyżej), które zatrudniają mniej niż 250 osób, i których roczny obrót nie przekracza 50 mln EUR oraz/lub których roczna suma bilansowa nie przekracza 43 mln EUR.
Przedsiębiorstwo społeczne	Przedsiębiorstwo, niezależnie od jego formy prawnej, które nie jest notowane na rynku regulowanym w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 14 dyrektywy 2004/39/WE i które: 1) zgodnie ze swoim statutem, aktem założycielskim lub jakimkolwiek innym dokumentem statutowym dotyczącym założenia działalności powstało przede wszystkim w celu osiągnięcia wymiernych, pozytywnych skutków społecznych, nie zaś generowania zysków dla właścicieli, członków i zainteresowanych stron, jeżeli przedsiębiorstwo: a) świadczy innowacyjne usługi lub wytwarza innowacyjne towary pozwalające na osiągnięcie korzyści społecznych lub b) stosuje innowacyjną metodę produkcji towarów lub świadczenia usług, która to metoda odzwierciedla jego

	cel o charakterze społecznym; 2) inwestuje wygenerowane zyski przede wszystkim w sposób służący osiągnięciu swojego podstawowego celu, a w odniesieniu do wszelkich przypadków podziału zysków między udziałowców i właścicieli stosuje uprzednio określone procedury i zasady służące temu, aby podział zysków nie utrudniał realizacji celu podstawowego; 3) jest zarządzane w przedsiębiorczy, odpowiedzialny i przejrzysty sposób, w szczególności poprzez angażowanie pracowników, klientów lub zainteresowanych stron, których dotyczy działalność gospodarcza prowadzona przez to przedsiębiorstwo.
Kadra	Osoby, które zawodowo albo na zasadzie wolontariatu zajmują się kształceniem, szkoleniem lub uczeniem się pozaformalnym młodzieży; pojęcie to może obejmować profesorów, nauczycieli, osoby prowadzące szkolenia, kadre kierowniczą szkół, osoby pracujące z młodzieżą oraz pracowników niebędących nauczycielami.
Usystematyzowany dialog	Dialog z osobami młodymi i organizacjami młodzieżowymi, który stanowi forum stałej, wspólnej refleksji nad priorytetami europejskiej współpracy na rzecz młodzieży, jej realizacją i działaniami podejmowanymi po zakończeniu projektów.
Studia trzeciego stopnia	Poziom studiów trzeciego stopnia w ramach kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego uzgodniony przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe na ich posiedzeniu w Bergen w maju 2005 r. w ramach procesu bolońskiego. Deskryptory studiów trzeciego w ramach kwalifikacji dla europejskiego obszaru szkolnictwa wyższego odpowiadają efektom uczenia się na poziomie 8 EQF.
Praktyka/staż	Pobyt w przedsiębiorstwie lub organizacji w innym kraju w celu nabycia konkretnych kompetencji wymaganych na rynku pracy, zdobycia doświadczenia zawodowego i lepszego zrozumienia kultury gospodarczo-społecznej danego kraju.
Transnarodowy	Odnosi się do wszelkich akcji angażujących co najmniej dwa kraje uczestniczące w programie, chyba że wskazano inaczej.
Unijne narzędzia przejrzystości i uznawalności	Instrumenty ułatwiające zainteresowanym stronom zrozumienie, docenienie oraz w stosownych przypadkach uznanie efektów uczenia się i kwalifikacji w całej Unii.
Kształcenie i szkolenie zawodowe	Kształcenie i szkolenie, które mają na celu zapewnienie ludziom wiedzy, know-how, umiejętności lub kompetencji wymaganych w określonych zawodach, a w ogólnym ujęciu na rynku pracy. Do celów projektów Erasmus+ dotyczących w szczególności kształcenia i szkolenia zawodowego, wstępnego lub ustawicznego, kwalifikują się w ramach działań kształcenia i szkolenia zawodowego.

Poświadczenie uczenia się pozaformalnego i nieformalnego	Proces potwierdzania przez upoważniony organ, że dana osoba osiągnęła efekty uczenia się mierzone według właściwej normy, który obejmuje następujące cztery odrębne etapy: 1. identyfikację konkretnych doświadczeń danej osoby za pomocą rozmowy; 2. dokumentację służącą zaprezentowaniu doświadczeń danej osoby; 3. formalną ocenę tych doświadczeń; oraz 4. poświadczenie wyników oceny mogące skutkować częściową lub pełną kwalifikacją.
Mobilność wirtualna	Szereg działań wspieranych za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych, łącznie z uczeniem się za pomocą mediów elektronicznych, które umożliwiają lub ułatwiają zdobywanie międzynarodowego wspólnego doświadczenia w kontekście nauczania, szkolenia lub uczenia się.
Uczenie się poprzez praktykę w miejscu pracy	Rodzaj studiów, który obejmuje zdobywanie wiedzy, umiejętności i kompetencji przez realizowanie zadań w środowisku zawodowym, w miejscu pracy (takie jak system dualny) lub w instytucji kształcenia i szkolenia zawodowego, oraz przez zastanawianie się nad tymi zadaniami.
Osoby młode	W ramach programu Erasmus+ osoby w wieku od 13 do 30 lat.
Aktywność młodzieży	Aktywność pozaszkolna (taka jak wymiana młodzieży, wolontariat lub szkolenia dla młodzieży) realizowana przez osobę młodą, indywidualnie albo w grupie, w szczególności poprzez udział w działaniach organizacji młodzieżowych, charakteryzująca się podejściem opartym na uczeniu się pozaformalnym.
Osoba pracująca z młodzieżą	Zawodowy pracownik lub wolontariusz, zaangażowany w proces uczenia się pozaformalnego i wspierający osoby młode w ich osobistym rozwoju społeczno-edukacyjnym oraz doskonaleniu zawodowym.
Youthpass	Europejskie narzędzie służące zwiększeniu uznawania efektów uczenia się osób młodych i osób pracujących z młodzieżą wynikających z ich uczestnictwa w projektach współfinansowanych w ramach programu Erasmus+. Youthpass obejmuje: a) świadectwa, które uczestnicy mogą uzyskać w kilku akcjach programu oraz b) zdefiniowany proces obejmujący wsparcie osób młodych, osób pracujących z młodzieżą i organizacji młodzieżowych w refleksji nad efektami uczenia się wynikającymi z projektu w ramach programu Erasmus+ w obszarze młodzieży i uczenia się pozaformalnego. Youthpass jest również częścią szerszej strategii Komisji Europejskiej, której celem jest zwiększenie uznawania uczenia się pozaformalnego i nieformalnego oraz pracy z młodzieżą w Europie i poza nią.

ZAŁĄCZNIK IV – PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI I DANE KONTAKTOWE

PRZYDATNE ŹRÓDŁA INFORMACJI

Tytuł	Link
Poziomy odniesienia i wskaźniki w strategii „Europa 2020” oraz ramach strategicznych ET 2020	http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_social_policy_equality/education_training
Analiza kształcenia (obejmująca wczesną edukację i opiekę nad dzieckiem, szkoły, młodzież i szkolnictwo wyższe, jak również wiele szczególnych dziedzin kształcenia)	http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/
Analiza kształcenia i szkolenia obejmująca wszystkie obszary	http://www.oecd.org/education/
Analiza kształcenia i szkolenia obejmująca wszystkie obszary	https://en.unesco.org/ http://www.uis.unesco.org/Pages/default.aspx
Wzór suplementu do dyplomu	http://ec.europa.eu/education/tools/diploma-supplement_en.htm
Przewodnik dla użytkowników ECTS	http://ec.europa.eu/education/tools/docs/ects-guide_pl.pdf
ECVET	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/ecvet_pl.htm http://www.ecvet-team.eu/
Kształcenie w zakresie przedsiębiorczości: przewodnik dla pedagogów	http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/files/education/entredu-manual-fv_en.pdf
EQAVET	http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/eqavet_pl.htm
Platforma rozpowszechniania programu Erasmus+	http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/
ESCO	https://ec.europa.eu/esco
Unijna panorama umiejętności	http://euskillspanorama.cedefop.europa.eu

Strona główna Europass	https://europass.cedefop.europa.eu/en/home
Odnowiona europejska agenda w zakresie uczenia się dorosłych i ostatnie zmiany polityki	http://ec.europa.eu/education/policy/adult-learning/index_pl.htm
Wskaźniki i poziomy odniesienia – monitor kształcenia	http://ec.europa.eu/education/tools/et-monitor_en.htm
Wskaźniki i poziomy odniesienia – oficjalna dokumentacja	http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/indicators-benchmarks_pl.htm
Biblioteka kluczowych dokumentów dotyczących sportu	http://ec.europa.eu/sport/library/index_en.htm
Główne dokumenty dotyczące europejskiej polityki wobec młodzieży (w tym odnowione ramy europejskiej współpracy na rzecz młodzieży)	http://ec.europa.eu/youth/library/index_en.htm
Główne inicjatywy strategiczne i wyniki w dziedzinie kształcenia i szkolenia od 2000 r. – rozwijanie strategii kształcenia szkolnego	http://ec.europa.eu/education/policy/school/index_pl.htm
Główne inicjatywy strategiczne i rezultaty w dziedzinie kształcenia i szkolenia od 2000 r. – reforma szkolnictwa wyższego	http://ec.europa.eu/education/policy/higher-education/index_pl.htm
Działania na rzecz otwartej edukacji: innowacyjne nauczanie i uczenie się dla wszystkich dzięki nowym technologiom i otwartym zasobom edukacyjnym COM(2013)654	http://ec.europa.eu/education/newtech/
Nowe podejście do edukacji – Inwestowanie w umiejętności na rzecz lepszych efektów społeczno-gospodarczych	http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/ALL/?jsessionid=LLFqTfdd6mZf3Wt4YNhTjyP8vnMcg4RnTT1rQHP2bfT8dWYrdNQC!1965766013?uri=CELEX%3A52012DC0669 http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_pl.htm
Działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – plan modernizacji europejskich systemów szkolnictwa wyższego	http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0567:FIN:PL:PDF
Komunikat z Brugii w sprawie ściślejszej europejskiej współpracy w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego w latach 2011–2020	http://ec.europa.eu/education/brugecomm/
W kierunku większej współpracy i spójności w nauczaniu przedsiębiorczości	http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/promoting-entrepreneurship/education-training-entrepreneurship/reflection-panels/files/entr_education_panel_en.pdf
Inicjatywa przewodnia Mobilna młodzież	http://europa.eu/youthonthemove/index_en.htm

Strona główna Youthpass

<https://www.youthpass.eu/pl/youthpass/>

DANE KONTAKTOWE

Komisja Europejska – Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury (DG EAC)

<http://ec.europa.eu/erasmus-plus>

Komisja Europejska - Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego (EACEA)

http://eacea.ec.europa.eu/index_en.php

Agencje narodowe

http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/national-agencies/index_pl.htm